നമോ തസ്സ ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

അഭിധമ്മപിടകേ

കഥാവത്ഥുപാളി

൧. പുഗ്ഗലകഥാ

൧. സുദ്ധസച്ചികട്ഠോ

൧. അനുലോമപച്ചനീകം

൧. [ഇമിനാ ലക്ഖണേന സകവാദീപുച്ഛാ ദസ്സിതാ] പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി [സച്ചികട്ഠപരമട്ഠേനാതി (സ്യാ॰ പീ॰ ക॰ സീ॰)]? ആമന്താ. യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി, നോ ച വത രേ [നോ വത രേ (സ്യാ॰ പീ॰)] വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ.

അനുലോമപഞ്ചകം.

൨. [ഇമിനാ ലക്ഖണേന പരവാദീപുച്ഛാ ദസ്സിതാ] പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി മിച്ഛാ.

പടികമ്മചതുക്കം.

൩. ത്വം ചേ പന മഞ്ഞസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'തി, തേന തവ [ത്വം (സ്യാ॰) ടീകാ ഓലോകേതബ്ബാ] തത്ഥ ഹേതായ പടിഞ്ഞായ ഹേവം പടിജാനന്തം [ടീകാ ഓലോകേതബ്ബാ] ഹേവം നിഗ്ഗഹേതബ്ബേ. അഥ തം നിഗ്ഗണ്ഹാമ. സുനിഗ്ഗഹിതോ ച [സുനിഗ്ഗഹിതോവ (സ്യാ॰)] ഹോസി.

ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന , തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി ഇദം തേ മിച്ഛാ.

നിഗ്ഗഹചതുക്കം.

൪. ഏസേ ചേ ദുന്നിഗ്ഗഹിതേ ഹേവമേവം [ഹേവമേവ (സ്യാ॰)] തത്ഥ ദക്ഖ. വത്തബ്ബേ ഖോ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന," നോ ച വത്തബ്ബേ - "യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. നോ ച മയം തയാ തത്ഥ ഹേതായ പടിഞ്ഞായ ഹേവം പടിജാനന്താ ഹേവം നിഗ്ഗഹേതബ്ബാ. അഥ മം നിഗ്ഗണ്ഹാസി. ദുന്നിഗ്ഗഹിതാ ച [ദുന്നിഗ്ഗഹിതാവ (സ്യാ॰)] ഹോമ.

ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ , തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി . യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’’തി ഇദം തേ മിച്ഛാ.

ഉപനയനചതുക്കം.

൮. ന ഹേവം നിഗ്ഗഹേതബ്ബേ. തേന ഹി യം നിഗ്ഗണ്ഹാസി - ‘‘ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, നോ ച വത്തബ്ബേ - യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’’തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’’തി ഇദം തേ മിച്ഛാ. തേന ഹി യേ കതേ നിഗ്ഗഹേ സേ നിഗ്ഗഹേ ദുക്കടേ. സുകതേ പടികമ്മേ. സുകതാ പടിപാദനാതി.

നിഗ്ഗമനചതുക്കം.

പഠമോ നിഗ്ഗഹോ.

൧. സുദ്ധസച്ചികട്ഠോ

൨. പച്ചനീകാനുലോമം

൯. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’’തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി -

“വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി മിച്ഛാ.

പച്ചനീകപഞ്ചകം.

൭. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി മിച്ഛാ.

പടികമ്മചതുക്കം.

൮. ത്വം ചേ പന മഞ്ഞസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന’ , നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി, തേന തവ തത്ഥ ഹേതായ പടിഞ്ഞായ ഹേവം പടിജാനന്തം ഹേവം നിഗ്ഗഹേതബ്ബേ. അഥ തം നിഗ്ഗണ്ഹാമ. സുനിഗ്ഗഹിതോ ച ഹോസി.

ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി ഇദം തേ മിച്ഛാ.

൯. ഏസേ ചേ ദുന്നിഗ്ഗഹിതേ ഹേവമേവം തത്ഥ ദക്ഖ. വത്തബ്ബേ ഖോ - “പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,” നോ ച വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. നോ ച മയം തയാ തത്ഥ ഹേതായ പടിഞ്ഞായ ഹേവം പടിജാനന്താ ഹേവം നിഗ്ഗഹേതബ്ബാ. അഥ മം നിഗ്ഗണ്ഹാസി. ദുന്നിഗ്ഗഹിതാ ച ഹോമ.

ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി ഇദം തേ മിച്ഛാ.

ഉപനയനചതുക്കം.

൧൦. ന ഹേവം നിഗ്ഗഹേതബ്ബേ. തേന ഹി യം നിഗ്ഗണ്ഹാസി - “ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘വത്തബ്ബേ ഖോ - പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, നോ ച വത്തബ്ബേ - യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - “യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘യോ സച്ചികട്ഠോ പരമത്ഥോ, തതോ സോ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’”തി ഇദം തേ മിച്ഛാ. തേന ഹി യേ കതേ നിഗ്ഗഹേ സേ നിഗ്ഗഹേ ദുക്കടേ. സുകതേ പടികമ്മേ. സുകതാ പടിപാദനാതി.

നിഗ്ഗമനചതുക്കം.

ദുതിയോ നിഗ്ഗഹോ.

൨. (ക) ഓകാസസച്ചികട്ഠോ

൧. അനുലോമപച്ചനീകം

൧൧. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി മിച്ഛാ...പേ॰....

തതിയോ നിഗ്ഗഹോ.

൩. (ക) കാലസച്ചികട്ഠോ

൧. അനുലോമപച്ചനീകം

൧൨. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'"തി മിച്ഛാ...പേ॰....

ചതുത്ഥോ നിഗ്ഗഹോ.

൪. (ക) അവയവസച്ചികട്ഠോ

൧. അനുലോമപച്ചനീകം

൧൩. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി

സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ...പേ....

പഞ്ചമോ നിഗ്ഗഹോ.

൮. (ഖ) ഓകാസസച്ചികട്ഠോ

൮. പച്ചനീകാനുലോമം

൧൪. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന , തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബത്ഥ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ...പേ....

ഛട്ഠോ നിഗ്ഗഹോ.

൩. (ഖ) കാലസച്ചികട്ഠോ

൮. പച്ചനീകാനുലോമം

൧൫. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘സബ്ബദാ പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’’തി മിച്ഛാ...പേ....

സത്തമോ നിഗ്ഗഹോ.

൪. (ഖ) അവയവസച്ചികട്ഠോ

൨. പച്ചനീകാനുലോമം

൩൭. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’’തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന’ , നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘സബ്ബേസു പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’’തി മിച്ഛാ...പേ....

അട്ഠകനിഗ്ഗഹോ.

൭. സുദ്ധികസംസന്ദനം

൩൭. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’’തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി

സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന' , നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൧൮. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി...പേ॰... വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ''തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൧൯. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, ചക്ഖായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... സോതായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ഘാനായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ജിവ്ഹായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... കായായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... രൂപായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... സദ്ദായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ഗന്ധായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... രസായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ഫോട്ഠബ്ബായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... മനായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ധമ്മായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰....

൨൦. ചക്ഖുധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... സോതധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ഘാനധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ജിവ്ഹാധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... കായധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... രൂപധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... സദ്ദധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ഗന്ധധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... രസധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ഫോട്ഠബ്ബധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ചക്ഖുവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... സോതവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ഘാനവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... കായവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... മനോധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... മനോവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി... ധമ്മധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰....

൨൧. ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... സോതിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ഘാനിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ജിവ്ഹിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... കായിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി ... മനിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ജീവിതിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ഇത്ഥിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... പുരിസിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... സുഖിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ദുക്ഖിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... സോമനസ്സിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... ദോമനസ്സിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...

ഉപേക്ഖിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... സദ്ധിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... വീരിയിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... സതിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... സമാധിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... പഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... അനഞ്ഞാതഞ്ഞസ്സാമീതിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൨൨. [പു॰ പ॰ മാതികാ ൪.൨൪; അ॰ നി॰ ൪.൯൫-൯൬] പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "വുത്തം ഭഗവതാ - 'അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൨൩. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി...

പേ॰… വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "വുത്തം ഭഗവതാ - 'അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ…പേ॰….

൨൪. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," ചക്ഖായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന…പേ॰… സോതായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി…പേ॰… ധമ്മായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന…പേ॰….

൨൫. ചക്ഖുധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന…പേ॰… കായധാതു ച ഉപലബ്ഭതി…പേ॰… രൂപധാതു ച ഉപലബ്ഭതി…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബധാതു ച ഉപലബ്ഭതി…പേ॰… ചക്ഖുവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി…പേ॰… മനോവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി…പേ॰… ധമ്മധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന…പേ॰….

൨൬. ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന…പേ॰… സോതിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന…പേ॰… അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച [അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച (ബഹൂസു)] ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന…പേ॰….

൨൭. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘വുത്തം ഭഗവതാ - ‘അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,’ അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’’തി മിച്ഛാ...പേ॰....

സുദ്ധികസംസന്ദനാ.

൩. ഓപമ്മസംസന്ദനം

൨൮. രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’’തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ‘‘അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി. യം തത്ഥ വദേസി - ‘‘വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ’’’തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൨൯. രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി... പേ॰... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി...പേ॰... വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന , അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൩൦. വേദനാ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി... പേ॰... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി...പേ॰... വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰....

൩൧. സഞ്ഞാ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി...പേ॰... വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... പേ॰... വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰....

൩൨. സങ്ഖാരാ ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰....

൩൩. വിഞ്ഞാണം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി... പേ॰... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞേ സങ്ഖാരാതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി വിഞ്ഞാണം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞേ സങ്ഖാരാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വിഞ്ഞാണം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം

അഞ്ഞേ സങ്ഖാരാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ''തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''വിഞ്ഞാണം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞേ സങ്ഖാരാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വിഞ്ഞാണം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞേ സങ്ഖാരാ, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൩൮. ചക്ഖായതനം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സോതായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... ധമ്മായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... സോതായതനം ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... ധമ്മായതനം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, ചക്ഖായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... മനായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰....

൩൯. ചക്ഖുധാതു ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സോതധാതു ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... ധമ്മധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... സോതധാതു ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... ധമ്മധാതു ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, ചക്ഖുധാതു ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... മനോവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰....

൪൦. ചക്ഖുന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സോതിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... സോതിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ॰... ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ॰... അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച

ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ...പേ....

൩൭. രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, വുത്തം ഭഗവതാ - 'അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞാ വേദനാ, വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ...പേ....

൩൮. രൂപം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി... വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന... പേ....

൩൬. വേദനാ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി... വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ....

൩൭. സഞ്ഞാ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി... വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ....

൩൮. സങ്ഖാരാ ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, വിഞ്ഞാണഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി... സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ....

൩൯. വിഞ്ഞാണം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, രൂപഞ്ച ഉപലബ്ഭതി... വേദനാ ച ഉപലബ്ഭതി... സഞ്ഞാ ച ഉപലബ്ഭതി... സങ്ഖാരാ ച ഉപലബ്ഭന്തി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ....

൪൦. ചക്ഖായതനം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സോതായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ... ധമ്മായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ... സോതായതനം ഉപലബ്ഭതി...പേ... ധമ്മായതനം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന ചക്ഖായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ... മനായതനഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ....

൪൧. ചക്ഖുധാതു ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സോതധാതു ച ഉപലബ്ഭതി...പേ... ധമ്മധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ... സോതധാതു ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ... ധമ്മധാതു ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, ചക്ഖുധാതു ച ഉപലബ്ഭതി...പേ... മനോവിഞ്ഞാണധാതു ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ....

൪൨. ചക്ഖുന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, സോതിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ... അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന...പേ... സോതിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി...പേ... അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി...പേ... അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന; അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ''അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,'' അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, വുത്തം ഭഗവതാ - ''അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,'' അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം

അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ''തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, വുത്തം ഭഗവതാ - 'അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞം അഞ്ഞിന്ദ്രിയം, വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ, അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയഞ്ച ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ...പേ॰....

ഓപമ്മസംസന്ദനം.

൭. ചതുക്കനയസംസന്ദനം

൪൬. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. രൂപം പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''രൂപം പുഗ്ഗലോ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'രൂപം പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''രൂപം പുഗ്ഗലോ''തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'രൂപം പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ...പേ॰....

൪൭. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. രൂപസ്മിം പുഗ്ഗലോ...പേ॰... അഞ്ഞത്ര രൂപാ പുഗ്ഗലോ...പേ॰... പുഗ്ഗലസ്മിം രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലസ്മിം രൂപ''ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'പുഗ്ഗലസ്മിം രൂപ'''ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലസ്മിം രൂപ''ന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി. യം തത്ഥ

വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'പുഗ്ഗലസ്മിം രൂപ'"ന്തി മിച്ഛാ…പേ॰….

൪൮. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വേദനാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… വേദനായ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര വേദനായ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം വേദനാ…പേ॰….

സഞ്ഞാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… സഞ്ഞായ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര സഞ്ഞായ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം സഞ്ഞാ…പേ॰….

സങ്ഖാരാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… സങ്ഖാരേസു പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര സങ്ഖാരേഹി പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം സങ്ഖാരാ…പേ॰….

വിഞ്ഞാണം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… വിഞ്ഞാണസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര വിഞ്ഞാണാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ"ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ'"ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ"ന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ'"ന്തി മിച്ഛാ…പേ॰….

൪൯. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ചക്ഖായതനസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ചക്ഖായതനാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ചക്ഖായതനം…പേ॰… ധമ്മായതനം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ധമ്മായതനസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ധമ്മായതനാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ധമ്മായതനം…പേ॰….

ചക്ഖുധാതു പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ചക്ഖുധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ചക്ഖുധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ചക്ഖുധാതു…പേ॰… ധമ്മധാതു പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ധമ്മധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ധമ്മധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ധമ്മധാതു…പേ॰….

ചക്ഖുന്ദ്രിയം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ചക്ഖുന്ദ്രിയസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ചക്ഖുന്ദ്രിയാ പുഗ്ഗലോ …പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ചക്ഖുന്ദ്രിയം…പേ॰… അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ"ന്തി. യം തത്ഥ

വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ'"ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ"ന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി . യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേന,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ'"ന്തി മിച്ഛാ...പേ०....

൫൦. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ"തി? ആമന്താ. രൂപം പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "രൂപം പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'രൂപം പുഗ്ഗലോതി'" മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "രൂപം പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "വുത്തം ഭഗവതാ - 'അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ'"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'രൂപം പുഗ്ഗലോ'"തി മിച്ഛാ...പേ०....

൫൧. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ"തി? ആമന്താ. രൂപസ്മിം പുഗ്ഗലോ...പേ०... അഞ്ഞത്ര രൂപാ പുഗ്ഗലോ...പേ०... പുഗ്ഗലസ്മിം രൂപം...പേ०....

വേദനാ പുഗ്ഗലോ...പേ०... വേദനായ പുഗ്ഗലോ...പേ०... അഞ്ഞത്ര വേദനായ പുഗ്ഗലോ...പേ०... പുഗ്ഗലസ്മിം വേദനാ...പേ०....

സഞ്ഞാ പുഗ്ഗലോ...പേ०... സഞ്ഞായ പുഗ്ഗലോ...പേ०... അഞ്ഞത്ര സഞ്ഞായ പുഗ്ഗലോ...പേ०... പുഗ്ഗലസ്മിം സഞ്ഞാ...പേ०....

സങ്ഖാരാ പുഗ്ഗലോ...പേ०... സങ്ഖാരേസു പുഗ്ഗലോ...പേ०... അഞ്ഞത്ര സങ്ഖാരേഹി പുഗ്ഗലോ...പേ०... പുഗ്ഗലസ്മിം സങ്ഖാരാ...പേ०....

വിഞ്ഞാണം പുഗ്ഗലോ...പേ०... വിഞ്ഞാണസ്മിം പുഗ്ഗലോ...പേ०... അഞ്ഞത്ര വിഞ്ഞാണാ പുഗ്ഗലോ...പേ०... പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ"ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ'"ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ”ന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “വുത്തം ഭഗവതാ - ‘അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ’”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘പുഗ്ഗലസ്മിം വിഞ്ഞാണ’”ന്തി മിച്ഛാ…പേ॰….

൬൨. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - “അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ”തി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ചക്ഖായതനസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ചക്ഖായതനാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ചക്ഖായതനം…പേ॰… ധമ്മായതനം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ധമ്മായതനസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ധമ്മായതനാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ധമ്മായതനം…പേ॰….

ചക്ഖുധാതു പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ചക്ഖുധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ചക്ഖുധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ചക്ഖുധാതു…പേ॰… ധമ്മധാതു പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ധമ്മധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ധമ്മധാതുയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ധമ്മധാതു…പേ॰….

ചക്ഖുന്ദ്രിയം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… ചക്ഖുന്ദ്രിയസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര ചക്ഖുന്ദ്രിയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം ചക്ഖുന്ദ്രിയം…പേ॰… അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയസ്മിം പുഗ്ഗലോ…പേ॰… അഞ്ഞത്ര അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയാ പുഗ്ഗലോ…പേ॰… പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി വുത്തം ഭഗവതാ - “അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,” തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ”ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ’”ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ”ന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “വുത്തം ഭഗവതാ - ‘അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ’”തി. യം തത്ഥ വദേസി - “വത്തബ്ബേ ഖോ - ‘വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,’ നോ ച വത്തബ്ബേ - ‘പുഗ്ഗലസ്മിം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയ’”ന്തി മിച്ഛാ…പേ॰….

ചതുക്കനയസംസന്ദനം.

൮. ലക്ഖണയുത്തികഥാ

൬൩. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ സപ്പച്ചയോ…പേ॰… പുഗ്ഗലോ അപ്പച്ചയോ… പുഗ്ഗലോ സങ്ഖതോ … പുഗ്ഗലോ അസങ്ഖതോ… പുഗ്ഗലോ സസ്സതോ … പുഗ്ഗലോ അസസ്സതോ… പുഗ്ഗലോ സനിമിത്തോ… പുഗ്ഗലോ അനിമിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. (സംഖിത്തം)

൫൨. പുഗ്ഗലോ നുപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ’’തി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ സപ്പച്ചയോ…പേ॰… പുഗ്ഗലോ അപ്പച്ചയോ… പുഗ്ഗലോ സങ്ഖതോ… പുഗ്ഗലോ അസങ്ഖതോ… പുഗ്ഗലോ സസ്സതോ… പുഗ്ഗലോ അസസ്സതോ… പുഗ്ഗലോ സനിമിത്തോ… പുഗ്ഗലോ അനിമിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. (സംഖിത്തം)

ലക്ഖണയുത്തികഥാ.

൯. വചനസോധനം

൫൩. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി, ഉപലബ്ഭതി പുഗ്ഗലോതി? പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി, ഉപലബ്ഭതി കേഹിചി പുഗ്ഗലോ കേഹിചി ന പുഗ്ഗലോതി. പുഗ്ഗലോ കേഹിചി ഉപലബ്ഭതി കേഹിചി ന ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൪. പുഗ്ഗലോ സച്ചികട്ഠോ, സച്ചികട്ഠോ പുഗ്ഗലോതി? പുഗ്ഗലോ സച്ചികട്ഠോ, സച്ചികട്ഠോ കേഹിചി പുഗ്ഗലോ കേഹിചി ന പുഗ്ഗലോതി. പുഗ്ഗലോ കേഹിചി സച്ചികട്ഠോ കേഹിചി ന സച്ചികട്ഠോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൫. പുഗ്ഗലോ വിജ്ജമാനോ, വിജ്ജമാനോ പുഗ്ഗലോതി? പുഗ്ഗലോ വിജ്ജമാനോ, വിജ്ജമാനോ കേഹിചി പുഗ്ഗലോ കേഹിചി ന പുഗ്ഗലോതി. പുഗ്ഗലോ കേഹിചി വിജ്ജമാനോ കേഹിചി ന വിജ്ജമാനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൬. പുഗ്ഗലോ സംവിജ്ജമാനോ, സംവിജ്ജമാനോ പുഗ്ഗലോതി? പുഗ്ഗലോ സംവിജ്ജമാനോ, സംവിജ്ജമാനോ കേഹിചി പുഗ്ഗലോ കേഹിചി ന പുഗ്ഗലോതി. പുഗ്ഗലോ കേഹിചി സംവിജ്ജമാനോ കേഹിചി ന സംവിജ്ജമാനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൭. പുഗ്ഗലോ അത്ഥി, അത്ഥി പുഗ്ഗലോതി? പുഗ്ഗലോ അത്ഥി, അത്ഥി കേഹിചി പുഗ്ഗലോ കേഹിചി ന പുഗ്ഗലോതി. പുഗ്ഗലോ കേഹിചി അത്ഥി കേഹിചി നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൮. പുഗ്ഗലോ അത്ഥി, അത്ഥി ന സബ്ബോ പുഗ്ഗലോതി? ആമന്താ…പേ॰… പുഗ്ഗലോ നത്ഥി, നത്ഥി ന സബ്ബോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. (സംഖിത്തം)

വചനസോധനം.

൧൦. പഞ്ഞത്താനുയോഗോ

൫൯. രൂപധാതുയാ രൂപീ പുഗ്ഗലോതി? ആമന്താ. കാമധാതുയാ കാമീ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൦. രൂപധാതുയാ രൂപിനോ സത്താതി? ആമന്താ. കാമധാതുയാ കാമിനോ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൩. അരൂപധാതുയാ അരൂപീ പുഗ്ഗലോതി? ആമന്താ. കാമധാതുയാ കാമീ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൪. അരൂപധാതുയാ അരൂപിനോ സത്താതി? ആമന്താ. കാമധാതുയാ കാമിനോ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൫. രൂപധാതുയാ രൂപീ പുഗ്ഗലോ അരൂപധാതുയാ അരൂപീ പുഗ്ഗലോ, അത്ഥി ച കോചി രൂപധാതുയാ ചുതോ അരൂപധാതും ഉപപജ്ജതീതി? ആമന്താ. രൂപീ പുഗ്ഗലോ ഉപച്ഛിന്നോ, അരൂപീ പുഗ്ഗലോ ജാതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൬. രൂപധാതുയാ രൂപിനോ സത്താ അരൂപധാതുയാ അരൂപിനോ സത്താ, അത്ഥി ച കോചി രൂപധാതുയാ ചുതോ അരൂപധാതും ഉപപജ്ജതീതി? ആമന്താ. രൂപീ സത്തോ ഉപച്ഛിന്നോ, അരൂപീ സത്തോ ജാതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൭. കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോതി വാ ജീവോതി വാ, ജീവോതി വാ പുഗ്ഗലോതി വാ, പുഗ്ഗലം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ കായോ, അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം ജീവം, അഞ്ഞം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, പുഗ്ഗലോതി വാ ജീവോതി വാ, ജീവോതി വാ പുഗ്ഗലോതി വാ, പുഗ്ഗലം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീര''ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, പുഗ്ഗലോതി വാ ജീവോതി വാ, ജീവോതി വാ പുഗ്ഗലോതി വാ, പുഗ്ഗലം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീര'''ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീര''ന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, പുഗ്ഗലോതി വാ ജീവോതി വാ, ജീവോതി വാ പുഗ്ഗലോതി വാ, പുഗ്ഗലം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ''തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, പുഗ്ഗലോതി വാ ജീവോതി വാ, ജീവോതി വാ പുഗ്ഗലോതി വാ, പുഗ്ഗലം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ

പുഗ്ഗലോ', നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീര'''ന്തി മിച്ഛാ... പേ॰....

൯൮. കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ"തി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി പടികമ്മം. ഹഞ്ചി കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ"തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, വുത്തം ഭഗവതാ - 'അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ'''തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'കായോതി വാ സരീരന്തി വാ, സരീരന്തി വാ കായോതി വാ, കായം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേ, വുത്തം ഭഗവതാ - അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അഞ്ഞോ കായോ അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ'''തി മിച്ഛാ. (സംഖിത്തം)

പഞ്ഞത്താനുയോഗോ.

൧൧. ഗതിഅനുയോഗോ

൯൯. പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. സോ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰....

൧൦൦. പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൦൧. പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. സോ ച അഞ്ഞോ ച സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൨. പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. നേവ സോ സന്ധാവതി, ന അഞ്ഞോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൩൩. പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. സോ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി, അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി, സോ ച അഞ്ഞോ ച സന്ധാവതി, നേവ സോ സന്ധാവതി ന അഞ്ഞോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൩൪. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോക''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> ''സ സത്തക്ഖത്തുപരമം, സന്ധാവിത്വാന പുഗ്ഗലോ;
> ദുക്ഖസ്സന്തകരോ ഹോതി, സബ്ബസംയോജനക്ഖയാ''തി [സം° നി° ൨.൱൩൩; ഇതിവു° ൨൪ ഇതിവുത്തകേപി].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി.

൩൫. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോക''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''അനമതഗ്ഗോയം [അനമതഗ്ഗായം (ക°)], ഭിക്ഖവേ, സംസാരോ. പുബ്ബകോടി ന പഞ്ഞായതി, അവിജ്ജാനീവരണാനം സത്താനം തണ്ഹാസംയോജനാനം സന്ധാവതം സംസരത''ന്തി [സം° നി° ൨.൱൨൪]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി.

൩൬. പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൩൭. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി മനുസ്സോ ഹുത്വാ ദേവോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സ്വേവ മനുസ്സോ സോ ദേവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൩൮. സ്വേവ മനുസ്സോ സോ ദേവോതി? ആമന്താ. മനുസ്സോ ഹുത്വാ ദേവോ ഹോതി, ദേവോ ഹുത്വാ മനുസ്സോ ഹോതി, മനുസ്സഭൂതോ അഞ്ഞോ, ദേവോ അഞ്ഞോ, മനുസ്സഭൂതോ സ്വേവായം സന്ധാവതീതി മിച്ഛാ...പേ°....

സചേ ഹി സന്ധാവതി സ്വേവ പുഗ്ഗലോ ഇതോ ചുതോ പരം ലോകം അനഞ്ഞോ, ഹേവം മരണം ന ഹേഹിതി, പാണാതിപാതോപി നുപലബ്ഭതി.

കമ്മം അത്ഥി, കമ്മവിപാകോ അത്ഥി, കതാനം കമ്മാനം വിപാകോ അത്ഥി, കുസലാകുസലേ വിപച്ചമാനേ സ്വേവായം സന്ധാവതീതി മിച്ഛാ.

൩൯. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി മനുസ്സോ ഹുത്വാ യക്ഖോ ഹോതി, പേതോ ഹോതി, നേരയികോ ഹോതി , തിരച്ഛാനഗതോ ഹോതി, ഓട്ഠോ ഹോതി, ഗോണോ ഹോതി, ഗദ്രഭോ ഹോതി, സൂകരോ ഹോതി, മഹിംസോ [മഹിസോ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ഹോതീതി? ആമന്താ. സ്വേവ മനുസ്സോ സോ മഹിംസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൦. സ്വേവ മനുസ്സോ സോ മഹിംസോതി? ആമന്താ. മനുസ്സോ ഹുത്വാ മഹിംസോ ഹോതി, മഹിംസോ ഹുത്വാ മനുസ്സോ ഹോതി, മനുസ്സഭൂതോ അഞ്ഞോ, മഹിംസോ അഞ്ഞോ, മനുസ്സഭൂതോ സ്വേവായം സന്ധാവതീതി മിച്ഛാ…പേ॰….

സചേ ഹി സന്ധാവതി സ്വേവ പുഗ്ഗലോ ഇതോ ചുതോ പരം ലോകം അനഞ്ഞോ, ഹേവം മരണം ന ഹേഹിതി, പാണാതിപാതോപി നുപലബ്ഭതി. കമ്മം അത്ഥി, കമ്മവിപാകോ അത്ഥി, കതാനം കമ്മാനം വിപാകോ അത്ഥി, കുസലാകുസലേ വിപച്ചമാനേ സ്വേവായം സന്ധാവതീതി മിച്ഛാ.

൪൧. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ . അത്ഥി കോചി ഖത്തിയോ ഹുത്വാ ബ്രാഹ്മണോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സ്വേവ ഖത്തിയോ സോ ബ്രാഹ്മണോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൨. അത്ഥി കോചി ഖത്തിയോ ഹുത്വാ വേസ്സോ ഹോതി, സുദ്ദോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സ്വേവ ഖത്തിയോ സോ സുദ്ദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൩. അത്ഥി കോചി ബ്രാഹ്മണോ ഹുത്വാ വേസ്സോ ഹോതി, സുദ്ദോ ഹോതി, ഖത്തിയോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സ്വേവ ബ്രാഹ്മണോ സോ ഖത്തിയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൪. അത്ഥി കോചി വേസ്സോ ഹുത്വാ സുദ്ദോ ഹോതി, ഖത്തിയോ ഹോതി, ബ്രാഹ്മണോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സ്വേവ വേസ്സോ സോ ബ്രാഹ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൫. അത്ഥി കോചി സുദ്ദോ ഹുത്വാ ഖത്തിയോ ഹോതി, ബ്രാഹ്മണോ ഹോതി, വേസ്സോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സ്വേവ സുദ്ദോ സോ വേസ്സോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൬. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി ? ആമന്താ. ഹത്ഥച്ഛിന്നോ ഹത്ഥച്ഛിന്നോവ ഹോതി, പാദച്ഛിന്നോ പാദച്ഛിന്നോവ ഹോതി, ഹത്ഥപാദച്ഛിന്നോ ഹത്ഥപാദച്ഛിന്നോവ ഹോതി, കണ്ണച്ഛിന്നോ… നാസച്ഛിന്നോ… കണ്ണനാസച്ഛിന്നോ… അങ്ഗുലിച്ഛിന്നോ… അളച്ഛിന്നോ… കണ്ഡരച്ഛിന്നോ… കുണിഹത്ഥകോ…

ഫണഹത്ഥകോ... കുട്ഠിയോ... ഗണ്ഡിയോ... കിലാസിയോ... സോസിയോ... അപമാരിയോ... ഓട്ഠോ... ഗോണോ... ഗദ്രഭോ... സൂകരോ... മഹിംസോ മഹിംസോവ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○....

വ്വ൭. ന വത്തബ്ബം - "സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോക"ന്തി? ആമന്താ. നനു സോതാപന്നോ പുഗ്ഗലോ മനുസ്സലോകാ ചുതോ ദേവലോകം ഉപപന്നോ തത്ഥപി സോതാപന്നോവ ഹോതീതി? ആമന്താ.

ഹഞ്ചി സോതാപന്നോ പുഗ്ഗലോ മനുസ്സലോകാ ചുതോ ദേവലോകം ഉപപന്നോ തത്ഥപി സോതാപന്നോവ ഹോതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോക"ന്തി.

വ്വ്വ. സോതാപന്നോ പുഗ്ഗലോ മനുസ്സലോകാ ചുതോ ദേവലോകം ഉപപന്നോ തത്ഥപി സോതാപന്നോവ ഹോതീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. സോതാപന്നോ പുഗ്ഗലോ മനുസ്സലോകാ ചുതോ ദേവലോകം ഉപപന്നോ തത്ഥപി മനുസ്സോ ഹോതീതി കത്വാ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○....

വ്വൻ. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. അനഞ്ഞോ അവിഗതോ സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○....

ൻ○. അനഞ്ഞോ അവിഗതോ സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. ഹത്ഥച്ഛിന്നോ ഹത്ഥച്ഛിന്നോവ ഹോതി, പാദച്ഛിന്നോ പാദച്ഛിന്നോവ ഹോതി, ഹത്ഥപാദച്ഛിന്നോ ഹത്ഥപാദച്ഛിന്നോവ ഹോതി, കണ്ണച്ഛിന്നോ... നാസച്ഛിന്നോ... കണ്ണനാസച്ഛിന്നോ... അങ്ഗുലിച്ഛിന്നോ... അളച്ഛിന്നോ... കണ്ഡരച്ഛിന്നോ... കുണിഹത്ഥകോ... ഫണഹത്ഥകോ... കുട്ഠിയോ... ഗണ്ഡിയോ... കിലാസിയോ... സോസിയോ... അപമാരിയോ... ഓട്ഠോ... ഗോണോ... ഗദ്രഭോ... സൂകരോ... മഹിംസോ മഹിംസോവ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○....

ൻ൧. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. സരൂപോ സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○... സരൂപോ സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. തം ജീവം തം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○....

സവേദനോ...പേ○... സസഞ്ഞോ...പേ○... സസങ്ഖാരോ...പേ○... സവിഞ്ഞാണോ സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○... സവിഞ്ഞാണോ സന്ധാവതീതി? ആമന്താ . തം ജീവം തം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○....

ൻ൨. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. അരൂപോ സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○... അരൂപോ സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ○....

അവേദനോ...പേ॰... അസഞ്ഞോ...പേ॰... അസങ്ഖാരോ...പേ॰... അവിഞ്ഞാണോ സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അവിഞ്ഞാണോ സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൯൩. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. രൂപം സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. തം ജീവം തം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വേദനാ ...പേ॰... സഞ്ഞാ...പേ॰... സങ്ഖാരാ...പേ॰... വിഞ്ഞാണം സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... വിഞ്ഞാണം സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. തം ജീവം തം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൯൪. സ്വേവ പുഗ്ഗലോ സന്ധാവതി അസ്മാ ലോകാ പരം ലോകം, പരസ്മാ ലോകാ ഇമം ലോകന്തി? ആമന്താ. രൂപം ന സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം ന സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വേദനാ ...പേ॰... സഞ്ഞാ...പേ॰... സങ്ഖാരാ...പേ॰... വിഞ്ഞാണം ന സന്ധാവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... വിഞ്ഞാണം ന സന്ധാവതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. (സംഖിത്തം).

ഖന്ധേസു ഭിജ്ജമാനേസു, സോ ചേ ഭിജ്ജതി പുഗ്ഗലോ;
ഉച്ഛേദാ ഭവതി ദിട്ഠി, യാ ബുദ്ധേന വിവജ്ജിതാ.

ഖന്ധേസു ഭിജ്ജമാനേസു, നോ ചേ ഭിജ്ജതി പുഗ്ഗലോ;
പുഗ്ഗലോ സസ്സതോ ഹോതി, നിബ്ബാനേന സമസമോതി.

ഗതിഅനുയോഗോ.

൧൦. ഉപാദാപഞ്ഞത്താനുയോഗോ

൯൫. രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. രൂപം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ? പുഗ്ഗലോപി അനിച്ചോ സങ്ഖതോ പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ഖയധമ്മോ വയധമ്മോ വിരാഗധമ്മോ നിരോധധമ്മോ വിപരിണാമധമ്മോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൯൬. വേദനം ഉപാദായ... സഞ്ഞം ഉപാദായ... സങ്ഖാരേ ഉപാദായ... വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. വിഞ്ഞാണം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോപി അനിച്ചോ സങ്ഖതോ പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ഖയധമ്മോ വയധമ്മോ വിരാഗധമ്മോ നിരോധധമ്മോ വിപരിണാമധമ്മോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൯൭. രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ആമന്താ. നീലം രൂപം ഉപാദായ നീലകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പീതം രൂപം ഉപാദായ… ലോഹിതം രൂപം ഉപാദായ… ഓദാതം രൂപം ഉപാദായ… സനിദസ്സനം രൂപം ഉപാദായ… അനിദസ്സനം രൂപം ഉപാദായ… സപ്പടിഘം രൂപം ഉപാദായ… അപ്പടിഘം രൂപം ഉപാദായ അപ്പടിഘസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൯൮. വേദനം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ആമന്താ. കുസലം വേദനം ഉപാദായ കുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലം വേദനം ഉപാദായ കുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. കുസലാ വേദനാ സഫലാ സവിപാകാ ഇട്ഠഫലാ കന്തഫലാ മനുഞ്ഞഫലാ അസേചനകഫലാ സുഖുദ്രയാ സുഖവിപാകാതി? ആമന്താ. കുസലോപി പുഗ്ഗലോ സഫലോ സവിപാകോ ഇട്ഠഫലോ കന്തഫലോ മനുഞ്ഞഫലോ അസേചനകഫലോ സുഖുദ്രയോ സുഖവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൯൯. വേദനം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ആമന്താ. അകുസലം വേദനം ഉപാദായ അകുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അകുസലം വേദനം ഉപാദായ അകുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. അകുസലാ വേദനാ സഫലാ സവിപാകാ അനിട്ഠഫലാ അകന്തഫലാ അമനുഞ്ഞഫലാ സേചനകഫലാ ദുക്ഖുദ്രയാ ദുക്ഖവിപാകാതി? ആമന്താ. അകുസലോപി പുഗ്ഗലോ സഫലോ സവിപാകോ അനിട്ഠഫലോ അകന്തഫലോ അമനുഞ്ഞഫലോ സേചനകഫലോ ദുക്ഖുദ്രയോ ദുക്ഖവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൦൦. വേദനം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ആമന്താ. അബ്യാകതം വേദനം ഉപാദായ അബ്യാകതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അബ്യാകതം വേദനം ഉപാദായ അബ്യാകതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. അബ്യാകതാ വേദനാ അനിച്ചാ സങ്ഖതാ പടിച്ചസമുപ്പന്നാ ഖയധമ്മാ വയധമ്മാ വിരാഗധമ്മാ നിരോധധമ്മാ വിപരിണാമധമ്മാതി? ആമന്താ. അബ്യാകതോപി പുഗ്ഗലോ അനിച്ചോ സങ്ഖതോ പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ഖയധമ്മോ വയധമ്മോ വിരാഗധമ്മോ നിരോധധമ്മോ വിപരിണാമധമ്മോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൦൧. സഞ്ഞം ഉപാദായ… സങ്ഖാരേ ഉപാദായ… വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. കുസലം വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ കുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലം വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ കുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ആമന്താ. കുസലം വിഞ്ഞാണം സഫലം സവിപാകം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകന്തി ? ആമന്താ. കുസലോപി പുഗ്ഗലോ സഫലോ സവിപാകോ ഇട്ഠഫലോ കന്തഫലോ മനുഞ്ഞഫലോ അസേചനകഫലോ സുഖുദ്രയോ സുഖവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൦൨. വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. അകുസലം വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ അകുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തിതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അകുസലം വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ അകുസലസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ

പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. അകുസലം വിഞ്ഞാണം സഫലം സവിപാകം അനിട്ഠഫലം അകന്തഫലം അമനുഞ്ഞഫലം സേചനകഫലം ദുക്ഖുദ്രയം ദുക്ഖവിപാകന്തി? ആമന്താ. അകുസലോപി പുഗ്ഗലോ സഫലോ സവിപാകോ അനിട്ഠഫലോ അകന്തഫലോ അമനുഞ്ഞഫലോ സേചനകഫലോ ദുക്ഖുദ്രയോ ദുക്ഖവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൧൦൩. വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. അബ്യാകതം വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ അബ്യാകതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അബ്യാകതം വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ അബ്യാകതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. അബ്യാകതം വിഞ്ഞാണം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. അബ്യാകതോപി പുഗ്ഗലോ അനിച്ചോ സങ്ഖതോ പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ഖയധമ്മോ വയധമ്മോ വിരാഗധമ്മോ നിരോധധമ്മോ വിപരിണാമധമ്മോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൧൦൪. ചക്ഖും ഉപാദായ "ചക്ഖുമാ പുഗ്ഗലോ"തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ . ചക്ഖുമ്ഹി നിരുദ്ധേ "ചക്ഖുമാ പുഗ്ഗലോ നിരുദ്ധോ"തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സോതം ഉപാദായ... ഘാനം ഉപാദായ... ജിവ്ഹം ഉപാദായ... കായം ഉപാദായ... മനം ഉപാദായ "മനവാ പുഗ്ഗലോ"തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. മനമ്ഹി നിരുദ്ധേ "മനവാ പുഗ്ഗലോ നിരുദ്ധോ"തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൧൦൫. മിച്ഛാദിട്ഠിം ഉപാദായ "മിച്ഛാദിട്ഠിയോ പുഗ്ഗലോ"തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. മിച്ഛാദിട്ഠിയാ നിരുദ്ധായ "മിച്ഛാദിട്ഠിയോ പുഗ്ഗലോ നിരുദ്ധോ"തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. മിച്ഛാസങ്കപ്പം ഉപാദായ... മിച്ഛാവാചം ഉപാദായ... മിച്ഛാകമ്മന്തം ഉപാദായ... മിച്ഛാആജീവം ഉപാദായ ... മിച്ഛാവായാമം ഉപാദായ... മിച്ഛാസതിം ഉപാദായ... മിച്ഛാസമാധിം ഉപാദായ "മിച്ഛാസമാധിയോ പുഗ്ഗലോ"തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. മിച്ഛാസമാധിമ്ഹി നിരുദ്ധേ "മിച്ഛാസമാധിയോ പുഗ്ഗലോ നിരുദ്ധോ"തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൧൦൬. സമ്മാദിട്ഠിം ഉപാദായ "സമ്മാദിട്ഠിയോ പുഗ്ഗലോ"തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠിയാ നിരുദ്ധായ "സമ്മാദിട്ഠിയോ പുഗ്ഗലോ നിരുദ്ധോ"തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സമ്മാസങ്കപ്പം ഉപാദായ... സമ്മാവാചം ഉപാദായ... സമ്മാകമ്മന്തം ഉപാദായ... സമ്മാആജീവം ഉപാദായ... സമ്മാവായാമം ഉപാദായ... സമ്മാസതിം ഉപാദായ... സമ്മാസമാധിം ഉപാദായ "സമ്മാസമാധിയോ പുഗ്ഗലോ"തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. സമ്മാസമാധിമ്ഹി നിരുദ്ധേ "സമ്മാസമാധിയോ പുഗ്ഗലോ നിരുദ്ധോ"തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൧൦൭. രൂപം ഉപാദായ, വേദനം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഖന്ധാനം ഉപാദായ ദ്വിന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... രൂപം ഉപാദായ, വേദനം ഉപാദായ, സഞ്ഞം ഉപാദായ, സങ്ഖാരേ ഉപാദായ, വിഞ്ഞാണം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. പഞ്ചന്നം ഖന്ധാനം ഉപാദായ പഞ്ചന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൧൦൮. ചക്ഖായതനം ഉപാദായ, സോതായതനം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ആയതനാനം ഉപാദായ ദ്വിന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചക്ഖായതനം ഉപാദായ, സോതായതനം ഉപാദായ...പേ॰... ധമ്മായതനം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ദ്വാദസന്നം ആയതനാനം ഉപാദായ ദ്വാദസന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൦൯. ചക്ഖുധാതും ഉപാദായ, സോതധാതും ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ധാതൂനം ഉപാദായ ദ്വിന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചക്ഖുധാതും ഉപാദായ, സോതധാതും ഉപാദായ...പേ॰... ധമ്മധാതും ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ . അട്ഠാരസന്നം ധാതൂനം ഉപാദായ അട്ഠാരസന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൧൦. ചക്ഖുന്ദ്രിയം ഉപാദായ, സോതിന്ദ്രിയം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഇന്ദ്രിയാനം ഉപാദായ ദ്വിന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചക്ഖുന്ദ്രിയം ഉപാദായ, സോതിന്ദ്രിയം ഉപാദായ...പേ॰... അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ബാവീസതീനം [ബാവീസതിയാ (?)] ഇന്ദ്രിയാനം ഉപാദായ ബാവീസതീനം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൧൧. ഏകവോകാരഭവം ഉപാദായ ഏകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ചതുവോകാരഭവം ഉപാദായ ചതുന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഏകവോകാരഭവം ഉപാദായ ഏകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. പഞ്ചവോകാരഭവം ഉപാദായ പഞ്ചന്നം പുഗ്ഗലാനം പഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഏകവോകാരഭവേ ഏകോവ പുഗ്ഗലോതി? ആമന്താ. ചതുവോകാരഭവേ ചത്താരോവ [ചത്താരോ (?)] പുഗ്ഗലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഏകവോകാരഭവേ ഏകോവ പുഗ്ഗലോതി? ആമന്താ. പഞ്ചവോകാരഭവേ പഞ്ചേവ പുഗ്ഗലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൧൨. യഥാ രുക്ഖം ഉപാദായ ഛായായ പഞ്ഞത്തി, ഏവമേവം രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ( ) [(ആമന്താ) (?) ഏവം അനന്തരവാരത്തയേപി] യഥാ രുക്ഖം ഉപാദായ ഛായായ പഞ്ഞത്തി, രുക്ഖോപി അനിച്ചോ ഛായാപി അനിച്ചാ, ഏവമേവം രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തി, രൂപമ്പി അനിച്ചം പുഗ്ഗലോപി അനിച്ചോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... യഥാ രുക്ഖം ഉപാദായ ഛായായ പഞ്ഞത്തി, അഞ്ഞോ രുക്ഖോ അഞ്ഞാ ഛായാ, ഏവമേവം രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തി, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൧൩. യഥാ ഗാമം ഉപാദായ ഗാമികസ്സ പഞ്ഞത്തി, ഏവമേവം രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? യഥാ ഗാമം ഉപാദായ ഗാമികസ്സ പഞ്ഞത്തി, അഞ്ഞോ ഗാമോ അഞ്ഞോ ഗാമികോ, ഏവമേവം രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തി, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൧൪. യഥാ രട്ഠം ഉപാദായ രഞ്ഞോ പഞ്ഞത്തി, ഏവമേവം രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി ? യഥാ രട്ഠം ഉപാദായ രഞ്ഞോ പഞ്ഞത്തി, അഞ്ഞം രട്ഠം അഞ്ഞോ രാജാ, ഏവമേവം രൂപം ഉപാദായ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തി, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൧൫. യഥാ ന നിഗളോ നേഗളികോ, യസ്സ നിഗളോ സോ നേഗളികോ, ഏവമേവം ന രൂപം രൂപവാ, യസ്സ രൂപം സോ രൂപവാതി? യഥാ ന നിഗളോ നേഗളികോ, യസ്സ നിഗളോ സോ നേഗളികോ, അഞ്ഞോ നിഗളോ അഞ്ഞോ നേഗളികോ, ഏവമേവം ന രൂപം രൂപവാ, യസ്സ രൂപം സോ രൂപവാ, അഞ്ഞം രൂപം അഞ്ഞോ രൂപവാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൧൬. ചിത്തേ ചിത്തേ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ഞത്തീതി? ആമന്താ. ചിത്തേ ചിത്തേ പുഗ്ഗലോ ജായതി ജീയതി മീയതി ചവതി ഉപപജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാതി? ആമന്താ . ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം കുമാരകോതി വാ കുമാരികാതി വാതി? വത്തബ്ബം.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - "സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - 'കുമാരകോതി വാ കുമാരികാതി വാ'"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ, ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - കുമാരകോതി വാ കുമാരികാതി വാ'"തി മിച്ഛാ.

ഹഞ്ചി വാ പന ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - "കുമാരകോതി വാ കുമാരികാ"തി വാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - 'സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ'"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ, ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - കുമാരകോതി വാ കുമാരികാതി വാ'"തി മിച്ഛാ.

൧൧൭. ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - "സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ"തി? ആമന്താ. ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - "ഇത്ഥീതി വാ പുരിസോതി വാ ഗഹട്ഠോതി വാ പബ്ബജിതോതി വാ ദേവോതി വാ മനുസ്സോതി വാ"തി? വത്തബ്ബം.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - "സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - 'ദേവോതി വാ മനുസ്സോതി വാ'"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ, ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - ദേവോതി വാ മനുസ്സോതി വാ'"തി മിച്ഛാ.

ഹഞ്ചി വാ പന ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - "ദേവോതി വാ മനുസ്സോതി വാ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - 'സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ'"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ

ഖോ - ‘ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ ന വത്തബ്ബം - സോതി വാ അഞ്ഞോതി വാ, ദുതിയേ ചിത്തേ ഉപ്പന്നേ വത്തബ്ബം - ദേവോതി വാ മനുസ്സോതി വാ’”തി മിച്ഛാ…പേ॰….

൭൭൩. ന വത്തബ്ബം - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി? ആമന്താ. നനു യോ പസ്സതി യം പസ്സതി യേന പസ്സതി, സോ പസ്സതി തം പസ്സതി തേന പസ്സതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യോ പസ്സതി യം പസ്സതി യേന പസ്സതി, സോ പസ്സതി തം പസ്സതി തേന പസ്സതി; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി.

൭൭൪. ന വത്തബ്ബം - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി? ആമന്താ. നനു യോ സുണാതി…പേ॰… യോ ഘായതി… യോ സായതി… യോ ഫുസതി… യോ വിജാനാതി യം വിജാനാതി യേന വിജാനാതി, സോ വിജാനാതി തം വിജാനാതി തേന വിജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യോ വിജാനാതി യം വിജാനാതി യേന വിജാനാതി, സോ വിജാനാതി തം വിജാനാതി തേന വിജാനാതി; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി.

൭൭൫. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു യോ ന പസ്സതി യം ന പസ്സതി യേന ന പസ്സതി, സോ ന പസ്സതി തം ന പസ്സതി തേന ന പസ്സതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യോ ന പസ്സതി യം ന പസ്സതി യേന ന പസ്സതി, സോ ന പസ്സതി തം ന പസ്സതി തേന ന പസ്സതി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി.

പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു യോ ന സുണാതി…പേ॰… യോ ന ഘായതി… യോ ന സായതി… യോ ന ഫുസതി… യോ ന വിജാനാതി യം ന വിജാനാതി യേന ന വിജാനാതി, സോ ന വിജാനാതി തം ന വിജാനാതി തേന ന വിജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യോ ന വിജാനാതി യം ന വിജാനാതി യേന ന വിജാനാതി, സോ ന വിജാനാതി തം ന വിജാനാതി തേന ന വിജാനാതി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി.

൭൭൬. ന വത്തബ്ബം - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “പസ്സാമഹം, ഭിക്ഖവേ, ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ വിസുദ്ധേന അതിക്കന്തമാനുസകേന സത്തേ ചവമാനേ ഉപപജ്ജമാനേ ഹീനേ പണീതേ സുവണ്ണേ ദുബ്ബണ്ണേ, സുഗതേ ദുഗ്ഗതേ യഥാകമ്മൂപഗേ സത്തേ പജാനാമീ”തി [മ॰ നി॰ ൧.൨൪൩ ഥോകം വിസദിസം]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി.

൭൭൭. വുത്തം ഭഗവതാ - “പസ്സാമഹം, ഭിക്ഖവേ, ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ വിസുദ്ധേന അതിക്കന്തമാനുസകേന സത്തേ ചവമാനേ ഉപപജ്ജമാനേ ഹീനേ പണീതേ സുവണ്ണേ ദുബ്ബണ്ണേ, സുഗതേ ദുഗ്ഗതേ യഥാകമ്മൂപഗേ സത്തേ പജാനാമീ”തി കത്വാ തേനേവ കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. ഭഗവാ ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ വിസുദ്ധേന അതിക്കന്തമാനുസകേന രൂപം പസ്സതി പുഗ്ഗലം പസ്സതീതി? രൂപം പസ്സതി.

രൂപം പുഗ്ഗലോ, രൂപം ചവതി, രൂപം ഉപപജ്ജതി, രൂപം യഥാകമ്മൂപഗന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ഭഗവാ ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ വിസുദ്ധേന അതിക്കന്തമാനുസകേന രൂപം പസ്സതി പുഗ്ഗലം പസ്സതീതി? പുഗ്ഗലം പസ്സതി. പുഗ്ഗലോ രൂപം രൂപായതനം രൂപധാതു നീലം പീതകം ലോഹിതകം ഓദാതം ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യം ചക്ഖുസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി, ചക്ഖുസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ഭഗവാ ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ വിസുദ്ധേന അതിക്കന്തമാനുസകേന രൂപം പസ്സതി പുഗ്ഗലം പസ്സതീതി? ഉഭോ പസ്സതി. ഉഭോ രൂപം രൂപായതനം രൂപധാതു, ഉഭോ നീലാ, ഉഭോ പീതകാ, ഉഭോ ലോഹിതകാ, ഉഭോ ഓദാതാ, ഉഭോ ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യാ, ഉഭോ ചക്ഖുസ്മിം പടിഹഞ്ഞന്തി, ഉഭോ ചക്ഖുസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛന്തി, ഉഭോ ചവന്തി, ഉഭോ ഉപപജ്ജന്തി, ഉഭോ യഥാകമ്മൂപഗാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ഉപാദാപഞ്ഞത്താനുയോഗോ.

൧൦. പുരിസകാരാനുയോഗോ

൧൨൦. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി? ആമന്താ. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൨൪. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൨൫. തസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൨൬. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതീതി, പുഗ്ഗലസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൨൭. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം ഉപലബ്ഭതീതി, നിബ്ബാനസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൨൮. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. മഹാപഥവീ ഉപലബ്ഭതീതി, മഹാപഥവിയാ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൨൯. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. മഹാസമുദ്ദോ

ഉപലബ്ഭതീതി, മഹാസമുദ്ദസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനം. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. സിനേരുപബ്ബതരാജാ ഉപലബ്ഭതീതി, സിനേരുസ്സ പബ്ബതരാജസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനഫ. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. ആപോ ഉപലബ്ഭതീതി, ആപസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനവ. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തേജോ ഉപലബ്ഭതീതി, തേജസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനന. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. വായോ ഉപലബ്ഭതീതി, വായസ്സ കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനർ. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തിണകട്ഠവനപ്പതയോ ഉപലബ്ഭന്തീതി , തിണകട്ഠവനപ്പതീനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനര. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞാനി കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി അഞ്ഞോ കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫന്ന. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകോ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനൗ. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകോ ഉപലബ്ഭതീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനവ്വ. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഫനൻ. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകോ ഉപലബ്ഭതീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതീതി, പുഗ്ഗലസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൪൦. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകോ ഉപലബ്ഭതീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം ഉപലബ്ഭതീതി, നിബ്ബാനസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൧. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകോ ഉപലബ്ഭതീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. മഹാപഥവീ ഉപലബ്ഭതീതി…പേ॰… മഹാസമുദ്ദോ ഉപലബ്ഭതീതി… സിനേരുപബ്ബതരാജാ ഉപലബ്ഭതീതി… ആപോ ഉപലബ്ഭതീതി… തേജോ ഉപലബ്ഭതീതി… വായോ ഉപലബ്ഭതീതി…പേ॰… തിണകട്ഠവനപ്പതയോ ഉപലബ്ഭന്തീതി, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൨. കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകോ ഉപലബ്ഭതീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകോ, അഞ്ഞോ കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം വിപാകപടിസംവേദീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൩. ദിബ്ബം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. ദിബ്ബസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൪. ദിബ്ബം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ദിബ്ബസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൫. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൬. ദിബ്ബം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ദിബ്ബസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി ? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതീതി, പുഗ്ഗലസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൭. ദിബ്ബം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ദിബ്ബസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം ഉപലബ്ഭതീതി, നിബ്ബാനസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൮. ദിബ്ബം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ദിബ്ബസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ . മഹാപഥവീ ഉപലബ്ഭതീതി… മഹാസമുദ്ദോ ഉപലബ്ഭതീതി… സിനേരുപബ്ബതരാജാ ഉപലബ്ഭതീതി… ആപോ ഉപലബ്ഭതീതി… തേജോ ഉപലബ്ഭതീതി… വായോ ഉപലബ്ഭതീതി…പേ॰… തിണകട്ഠവനപ്പതയോ ഉപലബ്ഭന്തീതി, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൪൯. ദിബ്ബം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ദിബ്ബസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ . അഞ്ഞം ദിബ്ബം സുഖം, അഞ്ഞോ ദിബ്ബസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൦. മാനുസകം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. മാനുസകസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൧. മാനുസകം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, മാനുസകസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൨. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൩. മാനുസകം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, മാനുസകസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതീതി, പുഗ്ഗലസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൪. മാനുസകം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, മാനുസകസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം ഉപലബ്ഭതീതി, നിബ്ബാനസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൫. മാനുസകം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, മാനുസകസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. മഹാപഥവീ ഉപലബ്ഭതീതി...പേ॰... മഹാസമുദ്ദോ ഉപലബ്ഭതീതി... സിനേരുപബ്ബതരാജാ ഉപലബ്ഭതീതി... ആപോ ഉപലബ്ഭതീതി... തേജോ ഉപലബ്ഭതീതി... വായോ ഉപലബ്ഭതീതി... തിണകട്ഠവനപ്പതയോ ഉപലബ്ഭന്തീതി, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൬. മാനുസകം സുഖം ഉപലബ്ഭതീതി, മാനുസകസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി ? ആമന്താ. അഞ്ഞം മാനുസകം സുഖം അഞ്ഞോ മാനുസകസ്സ സുഖസ്സ പടിസംവേദീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൭. ആപായികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. ആപായികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൮. ആപായികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ആപായികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൫൯. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൭൦. ആപായികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ആപായികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതീതി, പുഗ്ഗലസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൧. ആപായികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ആപായികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം ഉപലബ്ഭതീതി, നിബ്ബാനസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൨. ആപായികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ആപായികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. മഹാപഥവീ ഉപലബ്ഭതീതി…പേ॰… മഹാസമുദ്ദോ ഉപലബ്ഭതീതി… സിനേരുപബ്ബതരാജാ ഉപലബ്ഭതീതി… ആപോ ഉപലബ്ഭതീതി… തേജോ ഉപലബ്ഭതീതി… വായോ ഉപലബ്ഭതീതി… തിണകട്ഠവനപ്പതയോ ഉപലബ്ഭന്തീതി, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൩. ആപായികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, ആപായികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി ? ആമന്താ. അഞ്ഞം ആപായികം ദുക്ഖം, അഞ്ഞോ ആപായികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൪. നേരയികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നേരയികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

നേരയികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, നേരയികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൫. തസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൬. നേരയികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, നേരയികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതീതി, പുഗ്ഗലസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൭. നേരയികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, നേരയികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം ഉപലബ്ഭതീതി, നിബ്ബാനസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൭൮. നേരയികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, നേരയികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. മഹാപഥവീ ഉപലബ്ഭതീതി…പേ॰… മഹാസമുദ്ദോ ഉപലബ്ഭതീതി… സിനേരുപബ്ബതരാജാ ഉപലബ്ഭതീതി… ആപോ ഉപലബ്ഭതീതി… തേജോ ഉപലബ്ഭതീതി… വായോ ഉപലബ്ഭതീതി… തിണകട്ഠവനപ്പതയോ ഉപലബ്ഭന്തീതി, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൫൯. നേരയികം ദുക്ഖം ഉപലബ്ഭതീതി, നേരയികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി ? ആമന്താ. അഞ്ഞം നേരയികം ദുക്ഖം, അഞ്ഞോ നേരയികസ്സ ദുക്ഖസ്സ പടിസംവേദീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൦. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. സോ കരോതി സോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൧. സോ കരോതി സോ പടിസംവേദേതീതി? ആമന്താ. സയങ്കതം സുഖദുക്ഖന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൨. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൩. അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ആമന്താ. പരങ്കതം സുഖദുക്ഖന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൪. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ . സോ ച അഞ്ഞോ ച കരോന്തി സോ ച അഞ്ഞോ ച പടിസംവേദേന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൫. സോ ച അഞ്ഞോ ച കരോന്തി, സോ ച അഞ്ഞോ ച പടിസംവേദേന്തീതി? ആമന്താ. സയങ്കതഞ്ച പരങ്കതഞ്ച സുഖദുക്ഖന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൬. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. നേവ സോ കരോതി ന സോ പടിസംവേദേതി, ന അഞ്ഞോ കരോതി ന അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൭. നേവ സോ കരോതി ന സോ പടിസംവേദേതി, ന അഞ്ഞോ കരോതി ന അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ആമന്താ. അസയങ്കാരം അപരങ്കാരം അധിച്ചസമുപ്പന്നം സുഖദുക്ഖന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൮. കല്യാണപാപകാനി കമ്മാനി ഉപലബ്ഭന്തീതി, കല്യാണപാപകാനം കമ്മാനം കത്താ കാരേതാ വിപാകപടിസംവേദീ ഉപലബ്ഭതീതി? ആമന്താ. സോ കരോതി സോ പടിസംവേദേതി, അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതി, സോ ച അഞ്ഞോ ച കരോന്തി സോ ച അഞ്ഞോ ച പടിസംവേദേന്തി, നേവ സോ കരോതി ന സോ പടിസംവേദേതി, ന അഞ്ഞോ കരോതി ന അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൬൯. സോ കരോതി സോ പടിസംവേദേതി, അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതി, സോ ച അഞ്ഞോ ച കരോന്തി സോ ച അഞ്ഞോ ച പടിസംവേദേന്തി, നേവ സോ കരോതി ന സോ പടിസംവേദേതി, ന അഞ്ഞോ

കരോതി ന അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ആമന്താ. സയങ്കതം സുഖദുക്ഖം, പരങ്കതം സുഖദുക്ഖം, സയങ്കതഞ്ച പരങ്കതഞ്ച സുഖദുക്ഖം, അസയങ്കാരം അപരങ്കാരം അധിച്ചസമുപ്പന്നം സുഖദുക്ഖന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൮൬. കമ്മം അത്ഥീതി? ആമന്താ . കമ്മകാരകോ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൮൭. കമ്മം അത്ഥീതി, കമ്മകാരകോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തസ്സ കാരകോ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൮൮. തസ്സ കാരകോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൮൯. കമ്മം അത്ഥീതി, കമ്മകാരകോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ അത്ഥീതി, പുഗ്ഗലസ്സ കാരകോ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൯൦. കമ്മം അത്ഥീതി, കമ്മകാരകോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം അത്ഥീതി, നിബ്ബാനസ്സ കാരകോ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൯൧. കമ്മം അത്ഥീതി, കമ്മകാരകോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. മഹാപഥവീ അത്ഥീതി...പേ... മഹാസമുദ്ദോ അത്ഥീതി... സിനേരുപബ്ബതരാജാ അത്ഥീതി... ആപോ അത്ഥീതി... തേജോ അത്ഥീതി... വായോ അത്ഥീതി... തിണകട്ഠവനപ്പതയോ അത്ഥീതി, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം കാരകോ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൯൨. കമ്മം അത്ഥീതി, കമ്മകാരകോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം കമ്മം, അഞ്ഞോ കമ്മകാരകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൯൩. വിപാകോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. വിപാകപടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൯൪. വിപാകോ അത്ഥീതി, വിപാകപടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തസ്സ പടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൯൫. തസ്സ പടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... വിപാകോ അത്ഥീതി, വിപാകപടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ അത്ഥീതി, പുഗ്ഗലസ്സ പടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൯൬. വിപാകോ അത്ഥീതി, വിപാകപടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം അത്ഥീതി, നിബ്ബാനസ്സ പടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൧൩൧. വിപാകോ അത്ഥീതി, വിപാകപടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ആമന്താ. മഹാപഥവീ അത്ഥീതി...പേ॰... മഹാസമുദ്ദോ അത്ഥീതി... സിനേരുപബ്ബതരാജാ അത്ഥീതി... ആപോ അത്ഥീതി... തേജോ അത്ഥീതി... വായോ അത്ഥീതി... തിണകട്ഠവനപ്പതയോ അത്ഥീതി, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം പടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൩൨. വിപാകോ അത്ഥീതി, വിപാകപടിസംവേദീ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ വിപാകോ, അഞ്ഞോ വിപാകപടിസംവേദീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. (സംഖിത്തം)

പുരിസകാരാനുയോഗോ.

കല്യാണവഗ്ഗോ പഠമോ.

൧൧. അഭിഞ്ഞാനുയോഗോ

൧൩൩. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി ഇദ്ധിം വികുബ്ബതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി ഇദ്ധിം വികുബ്ബതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൧൩൪. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി ദിബ്ബായ സോതധാതുയാ സദ്ദം സുണാതി...പേ॰... പരചിത്തം വിജാനാതി... പുബ്ബേനിവാസം അനുസ്സരതി... ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി... ആസവാനം ഖയം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി ആസവാനം ഖയം സച്ഛികരോതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൧൩൫. അത്ഥി കോചി ഇദ്ധിം വികുബ്ബതീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. യോ ഇദ്ധിം വികുബ്ബതി, സ്വേവ പുഗ്ഗലോ? യോ ഇദ്ധിം ന വികുബ്ബതി, ന സോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൩൬. യോ ദിബ്ബായ സോതധാതുയാ സദ്ദം സുണാതി...പേ॰... യോ പരചിത്തം വിജാനാതി... യോ പുബ്ബേനിവാസം അനുസ്സരതി... യോ ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി... യോ ആസവാനം ഖയം സച്ഛികരോതി, സ്വേവ പുഗ്ഗലോ? യോ ആസവാനം ഖയം ന സച്ഛികരോതി, ന സോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഭിഞ്ഞാനുയോഗോ.

൧൫-൧൮. ഞാതകാനുയോഗാദി

൧൩൭. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു മാതാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മാതാ അത്ഥി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൯൮. ന വത്തബ്ബം - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി? ആമന്താ. നനു പിതാ അത്ഥി...പേ॰... ഭാതാ അത്ഥി... ഭഗിനീ അത്ഥി... ഖത്തിയോ അത്ഥി ... ബ്രാഹ്മണോ അത്ഥി... വേസ്സോ അത്ഥി... സുദ്ദോ അത്ഥി... ഗഹട്ഠോ അത്ഥി... പബ്ബജിതോ അത്ഥി... ദേവോ അത്ഥി... മനുസ്സോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മനുസ്സോ അത്ഥി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി.

൯൯. മാതാ അത്ഥീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ന മാതാ ഹുത്വാ മാതാ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ന പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കോചി ന പിതാ ഹുത്വാ...പേ॰... ന ഭാതാ ഹുത്വാ... ന ഭഗിനീ ഹുത്വാ... ന ഖത്തിയോ ഹുത്വാ... ന ബ്രാഹ്മണോ ഹുത്വാ... ന വേസ്സോ ഹുത്വാ... ന സുദ്ദോ ഹുത്വാ... ന ഗഹട്ഠോ ഹുത്വാ... ന പബ്ബജിതോ ഹുത്വാ... ന ദേവോ ഹുത്വാ... ന മനുസ്സോ ഹുത്വാ മനുസ്സോ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ന പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൧൦൦. മാതാ അത്ഥീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി ? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി മാതാ ഹുത്വാ ന മാതാ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ ന പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി കോചി പിതാ ഹുത്വാ... ഭാതാ ഹുത്വാ... ഭഗിനീ ഹുത്വാ... ഖത്തിയോ ഹുത്വാ... ബ്രാഹ്മണോ ഹുത്വാ... വേസ്സോ ഹുത്വാ... സുദ്ദോ ഹുത്വാ... ഗഹട്ഠോ ഹുത്വാ... പബ്ബജിതോ ഹുത്വാ... ദേവോ ഹുത്വാ... മനുസ്സോ ഹുത്വാ ന മനുസ്സോ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ ന പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൯. പടിവേധാനുയോഗോ

൧൦൧. ന വത്തബ്ബം - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി? ആമന്താ. നനു സോതാപന്നോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സോതാപന്നോ അത്ഥി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി.

൧൦൨. ന വത്തബ്ബം - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി? ആമന്താ. നനു സകദാഗാമീ അത്ഥി...പേ॰... അനാഗാമീ അത്ഥി... അരഹാ അത്ഥി... ഉഭതോഭാഗവിമുത്തോ അത്ഥി... പഞ്ഞാവിമുത്തോ അത്ഥി... കായസക്ഖി [കായസക്ഖീ (സ്യാ॰)] അത്ഥി... ദിട്ഠിപ്പത്തോ അത്ഥി... സദ്ധാവിമുത്തോ അത്ഥി... ധമ്മാനുസാരീ അത്ഥി... സദ്ധാനുസാരീ അത്ഥീതി? ആമന്താ.

ഹഞ്ചി സദ്ധാനുസാരീ അത്ഥി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാ"തി.

൧൦൩. സോതാപന്നോ അത്ഥീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ഛികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ന

സോതാപന്നോ ഹുത്വാ സോതാപന്നോ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ന പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൦൪. അത്ഥി കോചി ന സകദാഗാമീ ഹുത്വാ... ന അനാഗാമീ ഹുത്വാ... ന അരഹാ ഹുത്വാ... ന ഉഭതോഭാഗവിമുത്തോ ഹുത്വാ... ന പഞ്ഞാവിമുത്തോ ഹുത്വാ... ന കായസക്ഖി ഹുത്വാ... ന ദിട്ഠിപ്പത്തോ ഹുത്വാ... ന സദ്ധാവിമുത്തോ ഹുത്വാ... ന ധമ്മാനുസാരീ ഹുത്വാ... ന സദ്ധാനുസാരീ ഹുത്വാ സദ്ധാനുസാരീ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ന പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൦൫. സോതാപന്നോ അത്ഥീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി സോതാപന്നോ ഹുത്വാ ന സോതാപന്നോ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ ന പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി കോചി സകദാഗാമീ ഹുത്വാ... അനാഗാമീ ഹുത്വാ ന അനാഗാമീ ഹോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി പുഗ്ഗലോ ഹുത്വാ ന പുഗ്ഗലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പടിവേധാനുയോഗോ.

൨൦. സങ്ഘാനുയോഗോ

൨൦൬. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ അത്ഥീതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ അത്ഥി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൦൭. ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ അത്ഥീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ബുദ്ധപാതുഭാവാ പാതുഭവന്തീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ ബുദ്ധപാതുഭാവാ പാതുഭവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പുഗ്ഗലോ ബുദ്ധപാതുഭാവാ പാതുഭവതീതി? ആമന്താ. ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ പരിനിബ്ബുതേ ഉച്ഛിന്നോ പുഗ്ഗലോ, നത്ഥി പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

സങ്ഘാനുയോഗോ.

൨൧. സച്ചികട്ഠസഭാഗാനുയോഗോ

൨൦൮. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുഗ്ഗലോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുഗ്ഗലോ നേവ സങ്ഖതോ നാസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൦൩. പുഗ്ഗലോ നേവ സങ്ഖതോ നാസങ്ഖതോതി? ആമന്താ . സങ്ഖതഞ്ച അസങ്ഖതഞ്ച ഠപേത്വാ അത്ഥഞ്ഞാ തതിയാ കോടീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

൨൧൦. സങ്ഖതഞ്ച അസങ്ഖതഞ്ച ഠപേത്വാ അത്ഥഞ്ഞാ തതിയാ കോടീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ദ്വേമാ, ഭിക്ഖവേ, ധാതുയോ. കതമാ ദ്വേ? സങ്ഖതാ ച ധാതു അസങ്ഖതാ ച ധാതു. ഇമാ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ദ്വേ ധാതുയോ''തി [മ॰ നി॰ ൩.൧൨൫, ആലപനമത്തമേവ നാനം]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഖതഞ്ച അസങ്ഖതഞ്ച ഠപേത്വാ അത്ഥഞ്ഞാ തതിയാ കോടീ''തി.

൨൧൧. പുഗ്ഗലോ നേവ സങ്ഖതോ നാസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം സങ്ഖതം, അഞ്ഞം അസങ്ഖതം, അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

൨൧൨. ഖന്ധാ സങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതം, പുഗ്ഗലോ നേവ സങ്ഖതോ നാസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അഞ്ഞേ ഖന്ധാ, അഞ്ഞം നിബ്ബാനം, അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൨൧൩. രൂപം സങ്ഖതം, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതം, പുഗ്ഗലോ നേവ സങ്ഖതോ നാസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം രൂപം, അഞ്ഞം നിബ്ബാനം, അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. വേദനാ... സഞ്ഞാ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണം സങ്ഖതം, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതം, പുഗ്ഗലോ നേവ സങ്ഖതോ നാസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അഞ്ഞം വിഞ്ഞാണം, അഞ്ഞം നിബ്ബാനം, അഞ്ഞോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൨൧൪. പുഗ്ഗലസ്സ ഉപ്പാദോ പഞ്ഞായതി, വയോ പഞ്ഞായതി, ഠിതസ്സ അഞ്ഞഥത്തം പഞ്ഞായതീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... വുത്തം ഭഗവതാ - ''തീണിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഖതസ്സ സങ്ഖതലക്ഖണാനി. സങ്ഖതാനം, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മാനം [കതമാനി തീണി (അ॰ നി॰ ൩.൪൭)] ഉപ്പാദോ പഞ്ഞായതി , വയോ പഞ്ഞായതി, ഠിതാനം അഞ്ഞഥത്തം പഞ്ഞായതീ''തി [അ॰ നി॰ ൩.൪൭]. പുഗ്ഗലസ്സ ഉപ്പാദോ പഞ്ഞായതി, വയോ പഞ്ഞായതി, ഠിതസ്സ അഞ്ഞഥത്തം പഞ്ഞായതി; തേന ഹി പുഗ്ഗലോ സങ്ഖതോതി.

൨൧൫. പുഗ്ഗലസ്സ ന ഉപ്പാദോ പഞ്ഞായതി, ന വയോ പഞ്ഞായതി, ന ഠിതസ്സ അഞ്ഞഥത്തം പഞ്ഞായതീതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... വുത്തം ഭഗവതാ - ''തീണിമാനി, ഭിക്ഖവേ, അസങ്ഖതസ്സ അസങ്ഖതലക്ഖണാനി. അസങ്ഖതാനം, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മാനം ന ഉപ്പാദോ പഞ്ഞായതി, ന വയോ പഞ്ഞായതി, ന ഠിതാനം അഞ്ഞഥത്തം പഞ്ഞായതീ''തി [അ॰ നി॰ ൩.൪൮]. പുഗ്ഗലസ്സ ന ഉപ്പാദോ പഞ്ഞായതി, ന വയോ പഞ്ഞായതി, ന ഠിതസ്സ അഞ്ഞഥത്തം പഞ്ഞായതി; തേന ഹി പുഗ്ഗലോ അസങ്ഖതോതി.

൨൧൬. പരിനിബ്ബുതോ പുഗ്ഗലോ അത്ഥത്ഥമ്ഹി, നത്ഥത്ഥമ്ഹീതി? അത്ഥത്ഥമ്ഹീതി. പരിനിബ്ബുതോ പുഗ്ഗലോ സസ്സതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...

പേ॰... നത്ഥത്ഥമ്ഹീതി. പരിനിബ്ബുതോ പുഗ്ഗലോ ഉച്ഛിന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൧൭. പുഗ്ഗലോ കിം നിസ്സായ തിട്ഠതീതി? ഭവം നിസ്സായ തിട്ഠതീതി. ഭവോ അനിച്ചോ സങ്ഖതോ പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ഖയധമ്മോ വയധമ്മോ വിരാഗധമ്മോ നിരോധധമ്മോ വിപരിണാമധമ്മോതി? ആമന്താ. പുഗ്ഗലോപി അനിച്ചോ സങ്ഖതോ പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ഖയധമ്മോ വയധമ്മോ വിരാഗധമ്മോ നിരോധധമ്മോ വിപരിണാമധമ്മോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൧൮. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി സുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''സുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതീതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി സുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''സുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൧൯. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി ദുക്ഖം വേദനം വേദിയമാനോ...പേ॰... അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൨൦. അത്ഥി കോചി സുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''സുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. യോ സുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''സുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതി, സ്വേവ പുഗ്ഗലോ; യോ സുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''സുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി ന പജാനാതി, ന സോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

യോ ദുക്ഖം വേദനം വേദിയമാനോ...പേ॰... യോ അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതി, സ്വേവ പുഗ്ഗലോ; യോ അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി ന പജാനാതി, ന സോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൨൧. അത്ഥി കോചി സുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''സുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞാ സുഖാ വേദനാ, അഞ്ഞോ സുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''സുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അഞ്ഞാ ദുക്ഖാ വേദനാ...പേ॰... അഞ്ഞാ അദുക്ഖമസുഖാ വേദനാ, അഞ്ഞോ അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയമാനോ ''അദുക്ഖമസുഖം വേദനം വേദിയാമീ''തി പജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰....

൨൨൨. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൨൩. ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി വേദനാസു...പേ॰... ചിത്തേ... ധമ്മേസു ധമ്മാനുപസ്സീ വിഹരതീതി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി ധമ്മേസു ധമ്മാനുപസ്സീ വിഹരതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൨൪. അത്ഥി കോചി കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. യോ കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതി, സ്വേവ പുഗ്ഗലോ; യോ ന കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതി, ന സോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

യോ വേദനാസു...പേ॰... ചിത്തേ... ധമ്മേസു ധമ്മാനുപസ്സീ വിഹരതി, സ്വേവ പുഗ്ഗലോ; യോ ന ധമ്മേസു ധമ്മാനുപസ്സീ വിഹരതി, ന സോ പുഗ്ഗലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൨൫. അത്ഥി കോചി കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതീതി കത്വാ തേന ച കാരണേന പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ കായോ, അഞ്ഞോ കായേ കായാനുപസ്സീ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അഞ്ഞാ വേദനാ... അഞ്ഞം ചിത്തം... അഞ്ഞേ ധമ്മാ, അഞ്ഞോ ധമ്മേസു ധമ്മാനുപസ്സീ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൨൬. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> ''സുഞ്ഞതോ ലോകം അവേക്ഖസ്സു, മോഘരാജ സദാ സതോ;
> അത്താനുദിട്ഠിം ഊഹച്ച [ഓഹച്ച (സ്യാ॰), ഉഹച്ച (ക॰)], ഏവം മച്ചുതരോ സിയാ;
> ഏവം ലോകം അവേക്ഖന്തം, മച്ചുരാജാ ന പസ്സതീ''തി [സു॰ നി॰ ൧൧൨൫; ചൂളനി॰ ൮൮ മോഘരാജമാണവപുച്ഛാനിദ്ദേസ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൨൭. പുഗ്ഗലോ അവേക്ഖതീതി? ആമന്താ. സഹ രൂപേന അവേക്ഖതി, വിനാ രൂപേന അവേക്ഖതീതി? സഹ രൂപേന അവേക്ഖതീതി. തം ജീവം തം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... വിനാ രൂപേന അവേക്ഖതീതി, അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൨൮. പുഗ്ഗലോ അവേക്ഖതീതി? ആമന്താ. അബ്ഭന്തരഗതോ അവേക്ഖതി, ബഹിദ്ധാ നിക്ഖമിത്വാ അവേക്ഖതീതി? അബ്ഭന്തരഗതോ അവേക്ഖതീതി. തം ജീവം തം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰...

ബഹിദ്ധാ നിക്ഖമിത്വാ അവേക്ഖതീതി, അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨൨൯. ന വത്തബ്ബം - ‘‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘അത്ഥി പുഗ്ഗലോ അത്തഹിതായ പടിപന്നോ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി.

൨൩൦. ന വത്തബ്ബം - ‘‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ഏകപുഗ്ഗലോ, ഭിക്ഖവേ, ലോകേ ഉപ്പജ്ജമാനോ ഉപ്പജ്ജതി ബഹുജനഹിതായ ബഹുജനസുഖായ ലോകാനുകമ്പായ അത്ഥായ ഹിതായ സുഖായ ദേവമനുസ്സാന’’ന്തി [അ॰ നി॰ ൧.൧൭൦-൧൭൪]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി.

൨൩൧. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘സബ്ബേ ധമ്മാ അനത്താ’’തി [മ॰ നി॰ ൧.൩൫൩; ധ॰ പ॰ ൨൭൯ ധമ്മപദേ]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി.

൨൩൨. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ദുക്ഖമേവ ഉപ്പജ്ജമാനം ഉപ്പജ്ജതി, ദുക്ഖമേവ [ദുക്ഖം (സം॰ നി॰ ൨.൧൫)] നിരുജ്ഝമാനം നിരുജ്ഝതീതി ന കങ്ഖതി ന വിചികിച്ഛതി, അപരപ്പച്ചയഞ്ഞാണമേവസ്സ ഏത്ഥ ഹോതി. ഏത്താവതാ ഖോ, കച്ചാന, സമ്മാദിട്ഠി ഹോതീ’’തി [സം॰ നി॰ ൨.൧൫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ’’തി.

൨൩൩. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു വജിരാ ഭിക്ഖുനീ മാരം പാപിമന്തം ഏതദവോച -

‘‘കിന്നു സത്തോതി പച്ചേസി, മാര ദിട്ഠിഗതം നു തേ;
സുദ്ധസങ്ഖാരപുഞ്ജോയം, നയിധ സത്തുപലബ്ഭതി.

‘‘യഥാ ഹി [യഥാപി (ബഹൂസു)] അങ്ഗസമ്ഭാരാ, ഹോതി സദ്ദോ രഥോ ഇതി;
ഏവം ഖന്ധേസു സന്തേസു, ഹോതി സത്തോതി സമ്മുതി [സമ്മതി (സ്യാ॰ കം॰)].

‘‘ദുക്ഖമേവ ഹി സമ്ഭോതി, ദുക്ഖം തിട്ഠതി വേതി ച;
നാഞ്ഞത്ര ദുക്ഖാ സമ്ഭോതി, നാഞ്ഞം ദുക്ഖാ നിരുജ്ഝതീ’’തി [സം॰ നി॰ ൧.൧൭൧].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൩൪. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ ആനന്ദോ ഭഗവന്തം ഏതദവോച - '''സുഞ്ഞോ ലോകോ സുഞ്ഞോ ലോകോ'തി, ഭന്തേ, വുച്ചതി. കിത്താവതാ നു ഖോ, ഭന്തേ, 'സുഞ്ഞോ ലോകോ'തി വുച്ചതീ''തി? ''യസ്മാ ഖോ, ആനന്ദ, സുഞ്ഞം അത്തേന വാ അത്തനിയേന വാ, തസ്മാ 'സുഞ്ഞോ ലോകോ'തി വുച്ചതി. കിഞ്ചാനന്ദ, സുഞ്ഞം അത്തേന വാ അത്തനിയേന വാ? ചക്ഖും ഖോ, ആനന്ദ, സുഞ്ഞം അത്തേന വാ അത്തനിയേന വാ, രൂപാ സുഞ്ഞാ...പേ॰... ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞം... ചക്ഖുസമ്ഫസ്സോ സുഞ്ഞോ... യമ്പിദം ചക്ഖുസമ്ഫസ്സപച്ചയാ ഉപ്പജ്ജതി വേദയിതം സുഖം വാ ദുക്ഖം വാ അദുക്ഖമസുഖം വാ, തമ്പി സുഞ്ഞം അത്തേന വാ അത്തനിയേന വാ, സോതം സുഞ്ഞം...പേ॰... സദ്ദാ സുഞ്ഞാ... ഘാനം സുഞ്ഞം... ഗന്ധാ സുഞ്ഞാ... ജിവ്ഹാ സുഞ്ഞാ... രസാ സുഞ്ഞാ... കായോ സുഞ്ഞോ... ഫോട്ഠബ്ബാ സുഞ്ഞാ... മനോ സുഞ്ഞോ... ധമ്മാ സുഞ്ഞാ... മനോവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞം... മനോസമ്ഫസ്സോ സുഞ്ഞോ... യമ്പിദം മനോസമ്ഫസ്സപച്ചയാ ഉപ്പജ്ജതി വേദയിതം സുഖം വാ ദുക്ഖം വാ അദുക്ഖമസുഖം വാ, തമ്പി സുഞ്ഞം അത്തേന വാ അത്തനിയേന വാ. യസ്മാ ഖോ, ആനന്ദ, സുഞ്ഞം അത്തേന വാ അത്തനിയേന വാ, തസ്മാ 'സുഞ്ഞോ ലോകോ'തി വുച്ചതീ''തി [സം॰ നി॰ ൪.൮൫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൩൫. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ''അത്തനി വാ, ഭിക്ഖവേ, സതി 'അത്തനിയം മേ'തി അസ്സാ''തി? ''ഏവം, ഭന്തേ''. ''അത്തനിയേ വാ, ഭിക്ഖവേ, സതി 'അത്താ മേ'തി അസ്സാ''തി? ''ഏവം, ഭന്തേ''. ''അത്തനി ച, ഭിക്ഖവേ, അത്തനിയേ ച സച്ചതോ ഥേതതോ അനുപലബ്ഭിയമാനേ [അനുപലബ്ഭമാനേ (മ॰ നി॰ ൧.൨൪൪)] യമ്പിദം [യമിദം (സ്യാ॰) യമ്പിതം (മ॰ നി॰ ൧.൨൪൪)] ദിട്ഠിട്ഠാനം സോ ലോകോ സോ അത്താ സോ പേച്ച ഭവിസ്സാമി നിച്ചോ ധുവോ സസ്സതോ അവിപരിണാമധമ്മോ, സസ്സതിസമം തഥേവ ഠസ്സാമീതി - 'നനായം, ഭിക്ഖവേ, കേവലോ പരിപൂരോ ബാലധമ്മോ'''തി? ''കിഞ്ഹി നോ സിയാ, ഭന്തേ, കേവലോ ഹി, ഭന്തേ, പരിപൂരോ ബാലധമ്മോ''തി [മ॰ നി॰ ൧.൨൪൪]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ''തി.

൨൩൬. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ''തയോ മേ, സേനിയ, സത്ഥാരോ സന്തോ സംവിജ്ജമാനാ ലോകസ്മിം. കതമേ തയോ? ഇധ, സേനിയ, ഏകച്ചോ സത്ഥാ ദിട്ഠേവ ധമ്മേ അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി, അഭിസമ്പരായഞ്ച അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി.

''ഇധ പന, സേനിയ, ഏകച്ചോ സത്ഥാ ദിട്ഠേവ ഹി ഖോ ധമ്മേ അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി, നോ ച ഖോ അഭിസമ്പരായം അത്താനം

സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി.

“ഇധ പന, സേനിയ, ഏകച്ചോ സത്ഥാ ദിട്ഠേ ചേവ ധമ്മേ അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ ന പഞ്ഞാപേതി, അഭിസമ്പരായഞ്ച അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ ന പഞ്ഞാപേതി.

“തത്ര, സേനിയ, യ്വായം സത്ഥാ ദിട്ഠേ ചേവ ധമ്മേ അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി, അഭിസമ്പരായഞ്ച അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി - അയം വുച്ചതി, സേനിയ, സത്ഥാ സസ്സതവാദോ.

“തത്ര , സേനിയ, യ്വായം സത്ഥാ ദിട്ഠേവ ഹി ഖോ ധമ്മേ അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി, നോ ച ഖോ അഭിസമ്പരായം അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ പഞ്ഞാപേതി - അയം വുച്ചതി, സേനിയ, സത്ഥാ ഉച്ഛേദവാദോ.

“തത്ര, സേനിയ, യ്വായം സത്ഥാ ദിട്ഠേ ചേവ ധമ്മേ അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ ന പഞ്ഞാപേതി, അഭിസമ്പരായഞ്ച അത്താനം സച്ചതോ ഥേതതോ ന പഞ്ഞാപേതി - അയം വുച്ചതി, സേനിയ, സത്ഥാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ. ഇമേ ഖോ, സേനിയ, തയോ സത്ഥാരോ സന്തോ സംവിജ്ജമാനാ ലോകസ്മി”ന്തി [പു॰ പ॰ ൷൩-൷ പുഗ്ഗലപഞ്ഞത്തിയം, അത്ഥതോ ഏകം]. അഞ്ഞേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി.

൨൩൭. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - “സപ്പികുമ്ഭോ”തി? ആമന്താ . അത്ഥി കോചി സപ്പിസ്സ കുമ്ഭം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി.

൨൩൮. പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സച്ചവാദീ കാലവാദീ ഭൂതവാദീ തഥവാദീ അവിതഥവാദീ അനഞ്ഞഥവാദീതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - “തേലകുമ്ഭോ… മധുകുമ്ഭോ… ഫാണിതകുമ്ഭോ… ഖീരകുമ്ഭോ… ഉദകകുമ്ഭോ… പാനീയഥാലകം… പാനീയകോസകം… പാനീയസരാവകം… നിച്ചഭത്തം… ധുവയാഗൂ”തി? ആമന്താ. അത്ഥി കാചി യാഗു നിച്ചാ ധുവാ സസ്സതാ അവിപരിണാമധമ്മാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ….പേ॰…. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “പുഗ്ഗലോ ഉപലബ്ഭതി സച്ചികട്ഠപരമത്ഥേനാ”തി. (സംഖിത്തം)

അട്ഠകനിഗ്ഗഹപേയ്യാലാ, സന്ധാവനിയാ ഉപാദായ;
ചിത്തേന പഞ്ചമം കല്യാണം, ഇദ്ധിസുത്താഹരണേന അട്ഠമം.

സച്ചികട്ഠസഭാഗാനുയോഗോ.

പുഗ്ഗലകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. പരിഹാനികഥാ

൧. വാദയുത്തിപരിഹാനി

൨൬൯. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സബ്ബത്ഥ അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബത്ഥ അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ആമന്താ. സബ്ബത്ഥ അരഹതോ പരിഹാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ . സബ്ബദാ അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബദാ അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ആമന്താ. സബ്ബദാ അരഹതോ പരിഹാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സബ്ബേവ അരഹന്തോ അരഹത്താ പരിഹായന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബേവ അരഹന്തോ അരഹത്താ പരിഹായന്തീതി? ആമന്താ. സബ്ബേസംയേവ അരഹന്താനം പരിഹാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായമാനോ ചതൂഹി ഫലേഹി പരിഹായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചതൂഹി സതസഹസ്സേഹി സേട്ഠി സേട്ഠിത്തം കാരേന്തോ സതസഹസ്സേ പരിഹീനേ സേട്ഠിത്താ പരിഹീനോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സബ്ബസാപതേയ്യാ പരിഹീനോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചതൂഹി സതസഹസ്സേഹി സേട്ഠി സേട്ഠിത്തം കാരേന്തോ സതസഹസ്സേ പരിഹീനേ ഭബ്ബോ സബ്ബസാപതേയ്യാ പരിഹായിതുന്തി? ആമന്താ. അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായമാനോ ഭബ്ബോ ചതൂഹി ഫലേഹി പരിഹായിതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨. അരിയപുഗ്ഗലസംസന്ദനപരിഹാനി

൨൭൦. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ . ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨൭൪. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായമാനോ കത്ഥ സണ്ഠാതീതി? അനാഗാമിഫലേതി. അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ പരിഹായമാനോ കത്ഥ സണ്ഠാതീതി? സകദാഗാമിഫലേതി. സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ പരിഹായമാനോ കത്ഥ സണ്ഠാതീതി? സോതാപത്തിഫലേതി. സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ പരിഹായമാനോ പുഥുജ്ജനഭൂമിയം സണ്ഠാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായമാനോ അനാഗാമിഫലേ സണ്ഠാതി, അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ പരിഹായമാനോ സകദാഗാമിഫലേ സണ്ഠാതി, സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ പരിഹായമാനോ സോതാപത്തിഫലേ സണ്ഠാതി; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ പരിഹായമാനോ പുഥുജ്ജനഭൂമിയം സണ്ഠാതീ’’തി.

അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായമാനോ സോതാപത്തിഫലേ സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലസ്സ അനന്തരാ അരഹത്തംയേവ സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨൭൫. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ അരഹതോ വാ സോതാപന്നസ്സ വാതി? അരഹതോ. ഹഞ്ചി അരഹതോ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ അരഹതോ വാ സകദാഗാമിസ്സ വാതി? അരഹതോ. ഹഞ്ചി അരഹതോ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ''തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ അരഹതോ വാ അനാഗാമിസ്സ വാതി? അരഹതോ. ഹഞ്ചി അരഹതോ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ''തി.

പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ അനാഗാമിസ്സ വാ സോതാപന്നസ്സ വാതി? അനാഗാമിസ്സ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ''തി.

൨൪൩. പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ അനാഗാമിസ്സ വാ സകദാഗാമിസ്സ വാതി? അനാഗാമിസ്സ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ''തി.

പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ സകദാഗാമിസ്സ വാ സോതാപന്നസ്സ വാതി? സകദാഗാമിസ്സ. ഹഞ്ചി സകദാഗാമിസ്സ ബഹുതരാ കിലേസാ പഹീനാ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ''തി.

൨൪൪. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ അധിമത്താ മഗ്ഗഭാവനാ അരഹതോ വാ സോതാപന്നസ്സ വാതി? അരഹതോ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അധിമത്താ മഗ്ഗഭാവനാ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ''തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ അധിമത്താ സതിപട്ഠാനഭാവനാ…പേ॰… സമ്മപ്പധാനഭാവനാ… ഇദ്ധിപാദഭാവനാ… ഇന്ദ്രിയഭാവനാ … ബലഭാവനാ… ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ അരഹതോ വാ സോതാപന്നസ്സ വാതി? അരഹതോ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അധിമത്താ

ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ അധിമത്താ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ അരഹതോ വാ സകദാഗാമിസ്സ വാതി? അരഹതോ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അധിമത്താ ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ അധിമത്താ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ അരഹതോ വാ അനാഗാമിസ്സ വാതി? അരഹതോ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അധിമത്താ ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ’’തി.

൨൪൭. പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ അധിമത്താ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ അനാഗാമിസ്സ വാ സോതാപന്നസ്സ വാതി? അനാഗാമിസ്സ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിസ്സ അധിമത്താ ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ’’തി.

പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ അധിമത്താ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ അനാഗാമിസ്സ വാ സകദാഗാമിസ്സ വാതി? അനാഗാമിസ്സ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിസ്സ അധിമത്താ ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ’’തി.

൨൪൮. പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കസ്സ അധിമത്താ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ സകദാഗാമിസ്സ വാ സോതാപന്നസ്സ വാതി? സകദാഗാമിസ്സ. ഹഞ്ചി സകദാഗാമിസ്സ അധിമത്താ ബോജ്ഝങ്ഗഭാവനാ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ’’തി…പേ॰….

൨൪൯. അരഹതാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സോതാപന്നേന ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ സമുദയോ ദിട്ഠോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി ? ആമന്താ. സോതാപന്നേന സമുദയോ ദിട്ഠോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ നിരോധോ ദിട്ഠോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സോതാപന്നേന നിരോധോ ദിട്ഠോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സോതാപന്നേന മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സോതാപന്നേന ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ സമുദയോ ദിട്ഠോ…പേ॰… നിരോധോ ദിട്ഠോ…പേ॰… മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ…പേ॰… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിനാ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അനാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതാ സമുദയോ ദിട്ഠോ…പേ॰… നിരോധോ ദിട്ഠോ…പേ॰… മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ…പേ॰… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അനാഗാമിനാ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨൪൪. അനാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സോതാപന്നേന ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമിനാ സമുദയോ ദിട്ഠോ…പേ॰… നിരോധോ ദിട്ഠോ…പേ॰… മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ…പേ॰… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ . സോതാപന്നേന ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമിനാ സമുദയോ ദിട്ഠോ…പേ॰… നിരോധോ ദിട്ഠോ…പേ॰… മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ…പേ॰… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി അനാഗാമീ

അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിനാ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

വ൪൯. സകദാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സോതാപന്നേന ദുക്ഖം ദിട്ഠം, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

സകദാഗാമിനാ സമുദയോ ദിട്ഠോ…പേ․… നിരോധോ ദിട്ഠോ…പേ․… മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സോതാപന്നേന ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

വ൫൦. സോതാപന്നേന ദുക്ഖം ദിട്ഠം, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

സോതാപന്നേന സമുദയോ ദിട്ഠോ…പേ․… നിരോധോ ദിട്ഠോ…പേ․… മഗ്ഗോ ദിട്ഠോ…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതാ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

സകദാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതാ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

അനാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതാ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

സോതാപന്നേന ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ.

അനാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

സകദാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അനാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

സോതാപന്നേന ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിനാ ദുക്ഖം ദിട്ഠം…പേ․… ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ․….

൨൭൫. അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... സീലബ്ബതപരാമാസോ പഹീനോ...പേ॰... അപായഗമനീയോ രാഗോ പഹീനോ ...പേ॰... അപായഗമനീയോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... മോഹോ പഹീനോ... മാനോ പഹീനോ... ദിട്ഠി പഹീനാ... വിചികിച്ഛാ പഹീനാ... ഥിനം [ഥീനം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] പഹീനം... ഉദ്ധച്ചം പഹീനം... അഹിരികം പഹീനം...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി ? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... സീലബ്ബതപരാമാസോ പഹീനോ...പേ॰... അപായഗമനീയോ രാഗോ പഹീനോ...പേ॰... അപായഗമനീയോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... സീലബ്ബതപരാമാസോ പഹീനോ...പേ॰... ഓളാരികോ കാമരാഗോ പഹീനോ... ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ...പേ॰... ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... സീലബ്ബതപരാമാസോ പഹീനോ... അണുസഹഗതോ കാമരാഗോ പഹീനോ... അണുസഹഗതോ

ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം, പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ...പേ॰... അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭൨. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ . സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ...പേ॰... അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... സീലബ്ബതപരാമാസോ പഹീനോ... ഓളാരികോ കാമരാഗോ പഹീനോ... ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰... അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ...പേ॰... ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭൩. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ...പേ॰...

അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സകദാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ…പേ॰… ഓളാരികോ കാമരാഗോ പഹീനോ… ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി ? ആമന്താ . സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ…പേ॰… അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൫. സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സോതാപന്നസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ…പേ॰… അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൬. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സകദാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ…പേ॰… ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ .

അനാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ…പേ॰… അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൮. സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ… അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സോതാപന്നസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ…പേ॰… അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ…പേ॰… അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭൭. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ…പേ॰… അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സകദാഗാമിസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ…പേ॰… ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ…പേ॰… അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭൮. സോതാപന്നസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ…പേ॰… ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സോതാപന്നസ്സ വിചികിച്ഛാ പഹീനാ…പേ॰… അപായഗമനീയോ മോഹോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ സക്കായദിട്ഠി പഹീനാ…പേ॰… ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സകദാഗാമീ സകദാഗാമിഫലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭൯. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ [അനഭാവകതോ (സീ॰)] ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോ, നോ ച വത രേ [നോ വത രേ (സ്യാ॰ പീ॰) ഏവമുപരിപി] വത്തബ്ബേ – ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ…പേ॰… മോഹോ പഹീനോ… മാനോ പഹീനോ… ദിട്ഠി പഹീനാ… വിചികിച്ഛാ പഹീനാ… ഥിനം പഹീനം… ഉദ്ധച്ചം പഹീനം… അഹിരികം പഹീനം… അനോത്തപ്പം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ – ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോതി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ

രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ സതിപട്ഠാനാ ഭാവിതാ...പേ॰... സമ്മപ്പധാനാ ഭാവിതാ... ഇദ്ധിപാദാ ഭാവിതാ... ഇന്ദ്രിയാ ഭാവിതാ... ബലാ ഭാവിതാ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസപ്പഹാനായ...പേ॰... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

૨൬൭. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. നനു അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ കതകരണീയോ ഓഹിതഭാരോ അനുപ്പത്തസദത്ഥോ പരിക്ഖീണഭവസംയോജനോ സമ്മദഞ്ഞാവിമുത്തോ ഉക്ഖിത്തപലിഘോ സങ്കിണ്ണപരിഖോ അബ്ബൂള്ഹേസികോ നിരഗ്ഗളോ അരിയോ പന്നദ്ധജോ പന്നഭാരോ വിസഞ്ഞുത്തോ സുവിജിതവിജയോ; ദുക്ഖം തസ്സ പരിഞ്ഞാതം, സമുദയോ പഹീനോ, നിരോധോ സച്ഛികതോ, മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, അഭിഞ്ഞേയ്യം അഭിഞ്ഞാതം , പരിഞ്ഞേയ്യം പരിഞ്ഞാതം, പഹാതബ്ബം പഹീനം, ഭാവേതബ്ബം ഭാവിതം, സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

૨൬൮. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ( ) [(ആമന്താ) (ക॰)] സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതി, അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താ ന പരിഹായതീതി. സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ആമന്താ. അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി [ന പരിഹായതീതി (ക॰)]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താ ന പരിഹായതീതി? ആമന്താ. സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താ ന പരിഹായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം, പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം, പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ സതിപട്ഠാനാ ഭാവിതാ...പേ... സമ്മപ്പധാനാ ഭാവിതാ... ഇദ്ധിപാദാ ഭാവിതാ... ഇന്ദ്രിയാ ഭാവിതാ... ബലാ ഭാവിതാ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ സതിപട്ഠാനാ ഭാവിതാ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ ദോസപ്പഹാനായ...പേ... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

സമയവിമുത്തോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ കതകരണീയോ ഓഹിതഭാരോ അനുപ്പത്തസദത്ഥോ പരിക്ഖീണഭവസംയോജനോ സമ്മദഞ്ഞാവിമുത്തോ ഉക്ഖിത്തപലിഘോ സങ്കിണ്ണപരിഖോ അബ്ബൂള്ഹേസികോ നിരഗ്ഗളോ അരിയോ പന്നദ്ധജോ പന്നഭാരോ വിസഞ്ഞുത്തോ സുവിജിതവിജയോ, ദുക്ഖം തസ്സ പരിഞ്ഞാതം, സമുദയോ പഹീനോ, നിരോധോ സച്ഛികതോ, മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, അഭിഞ്ഞേയ്യം അഭിഞ്ഞാതം, പരിഞ്ഞേയ്യം പരിഞ്ഞാതം, പഹാതബ്ബം പഹീനം, ഭാവേതബ്ബം ഭാവിതം, സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം , പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അസമയവിമുത്തോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൬൭. അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, ന പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ... അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം, ന പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, ന പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ

ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, ന പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അസമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ ദോസപ്പഹാനായ…പേ॰… അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, ന പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സമയവിമുത്തസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, ന പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അസമയവിമുത്തോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ…പേ॰… സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ന പരിഹായതി അസമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സമയവിമുത്തോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ…പേ॰… സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ന പരിഹായതി സമയവിമുത്തോ അരഹാ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨൬൪. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. സാരിപുത്തോ ഥേരോ പരിഹായിത്ഥ അരഹത്താതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ [മഹാമോഗ്ഗലാനോ (ക॰)] ഥേരോ… മഹാകസ്സപോ ഥേരോ… മഹാകച്ചായനോ [മഹാകച്ചാനോ (മ॰ നി॰ ൧.൨൦൨ ആദയോ)] ഥേരോ… മഹാകോട്ഠികോ [മഹാകോട്ഠിതോ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ഥേരോ… മഹാപന്ഥകോ ഥേരോ പരിഹായിത്ഥ അരഹത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സാരിപുത്തോ ഥേരോ ന പരിഹായിത്ഥ അരഹത്താതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാരിപുത്തോ ഥേരോ ന പരിഹായിത്ഥ അരഹത്താ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ ഥേരോ… മഹാകസ്സപോ ഥേരോ… മഹാകച്ചായനോ ഥേരോ… മഹാകോട്ഠികോ ഥേരോ… മഹാപന്ഥകോ ഥേരോ ന പരിഹായിത്ഥ അരഹത്താതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മഹാപന്ഥകോ ഥേരോ ന പരിഹായിത്ഥ അരഹത്താ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

അരിയപുഗ്ഗലസംസന്ദനം.

ന. സുത്തസാധനപരിഹാനി

൨൬൫. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> ‘‘ഉച്ചാവചാ ഹി പടിപദാ [പടിപാദാ (അട്ഠ॰)], സമണേന പകാസിതാ;
> ന പാരം ദിഗുണം യന്തി, നയിദം ഏകഗുണം മുത’’ന്തി [സു॰ നി॰ ൭൧൯ സുത്തനിപാതേ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ’’തി.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി ഛിന്നസ്സ ഛേദിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി ഛിന്നസ്സ ഛേദിയന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

“വീതതണ്ഹോ അനാദാനോ, കിച്ചം യസ്സ ന വിജ്ജതി;
ഛിന്നസ്സ ഛേദിയം നത്ഥി, ഓഘപാസോ സമൂഹതോ”തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി ഛിന്നസ്സ ഛേദിയ”ന്തി.

൨൬൫. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി കതസ്സ പതിചയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി കതസ്സ പതിചയോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

“തസ്സ സമ്മാ വിമുത്തസ്സ, സന്തചിത്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ;
കതസ്സ പതിചയോ നത്ഥി, കരണീയം ന വിജ്ജതി.

“സേലോ യഥാ ഏകഗ്ഘനോ, വാതേന ന സമീരതി;
ഏവം രൂപാ രസാ സദ്ദാ, ഗന്ധാ ഫസ്സാ ച കേവലാ.

“ഇട്ഠാ ധമ്മാ അനിട്ഠാ ച, നപ്പവേധേന്തി താദിനോ;
ഠിതം ചിത്തം വിപ്പമുത്തം, വയം ചസ്സാനുപസ്സതീ”തി [മഹാവ॰ ൨൪൪; അ॰ നി॰ ൬.൫൫].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി കതസ്സ പതിചയോ”തി.

൨൬൬. ന വത്തബ്ബം - “പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ”തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മാ സമയവിമുത്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പരിഹാനായ സംവത്തന്തി. കതമേ പഞ്ച? കമ്മാരാമതാ, ഭസ്സാരാമതാ, നിദ്ദാരാമതാ, സങ്ഗണികാരാമതാ, യഥാവിമുത്തം ചിത്തം ന പച്ചവേക്ഖതി. ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച ധമ്മാ സമയവിമുത്തസ്സ ഭിക്ഖുനോ പരിഹാനായ സംവത്തന്തീ”തി [അ॰ നി॰ ൫.൧൪൯]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി.

അത്ഥി അരഹതോ കമ്മാരാമതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ കമ്മാരാമതാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ ഭസ്സാരാമതാ, അത്ഥി അരഹതോ നിദ്ദാരാമതാ, അത്ഥി അരഹതോ സങ്ഗണികാരാമതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ സങ്ഗണികാരാമതാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ഫന്ദ്വ. പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായമാനോ കിം പരിയുട്ഠിതോ പരിഹായതീതി? രാഗപരിയുട്ഠിതോ പരിഹായതീതി. പരിയുട്ഠാനം കിം പടിച്ച ഉപ്പജ്ജതീതി? അനുസയം പടിച്ച ഉപ്പജ്ജതീതി. അത്ഥി അരഹതോ അനുസയാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ അനുസയാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ കാമരാഗാനുസയോ പടിഘാനുസയോ മാനാനുസയോ ദിട്ഠാനുസയോ വിചികിച്ഛാനുസയോ ഭവരാഗാനുസയോ അവിജ്ജാനുസയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ദോസപരിയുട്ഠിതോ പരിഹായതീതി...പേ॰... മോഹപരിയുട്ഠിതോ പരിഹായതീതി.... പരിയുട്ഠാനം കിം പടിച്ച ഉപ്പജ്ജതീതി? അനുസയം പടിച്ച ഉപ്പജ്ജതീതി. അത്ഥി അരഹതോ അനുസയാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ അനുസയാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ കാമരാഗാനുസയോ...പേ॰... അവിജ്ജാനുസയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അരഹതോ അരഹത്താ പരിഹായമാനസ്സ കിം ഉപചയം ഗച്ഛതീതി? രാഗോ ഉപചയം ഗച്ഛതീതി. സക്കായദിട്ഠി ഉപചയം ഗച്ഛതീതി, വിചികിച്ഛാ ഉപചയം ഗച്ഛതീതി, സീലബ്ബതപരാമാസോ ഉപചയം ഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. ദോസോ ഉപചയം ഗച്ഛതീതി...പേ॰... മോഹോ ഉപചയം ഗച്ഛതീതി, സക്കായദിട്ഠി ഉപചയം ഗച്ഛതീതി, വിചികിച്ഛാ ഉപചയം ഗച്ഛതീതി, സീലബ്ബതപരാമാസോ ഉപചയം ഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താതി? ആമന്താ. അരഹാ ആചിനതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അരഹാ അപചിനതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അരഹാ പജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അരഹാ ഉപാദിയതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അരഹാ വിസിനേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അരഹാ ഉസ്സിനേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അരഹാ വിധൂപേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അരഹാ സന്ധൂപേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

നനു അരഹാ നേവാചിനതി ന അപചിനതി അപചിനിത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവാചിനതി ന അപചിനതി അപചിനിത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ”തി.

നനു അരഹാ നേവ പജഹതി ന ഉപാദിയതി പജഹിത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവ പജഹതി ന ഉപാദിയതി പജഹിത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ”തി.

നനു അരഹാ നേവ വിസിനേതി ന ഉസ്സിനേതി വിസിനിത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവ വിസിനേതി ന ഉസ്സിനേതി വിസിനിത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ"തി.

നനു അരഹാ നേവ വിധൂപേതി ന സന്ധൂപേതി വിധൂപേത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവ വിധൂപേതി ന സന്ധൂപേതി വിധൂപേത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പരിഹായതി അരഹാ അരഹത്താ"തി.

പരിഹാനികഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. ബ്രഹ്മചരിയകഥാ

൧. സുദ്ധബ്രഹ്മചരിയകഥാ

൨൬൯. നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. സബ്ബേ ദേവാ ജളാ ഏലമൂഗാ [ഏളമൂഗാ (സ്യാ॰)] അവിഞ്ഞൂ ഹത്ഥസംവാചികാ നപ്പടിബലാ സുഭാസിതദുബ്ഭാസിതാനം അത്ഥമഞ്ഞാതും, സബ്ബേ ദേവാ ന ബുദ്ധേ പസന്നാ ന ധമ്മേ പസന്നാ ന സങ്ഘേ പസന്നാ, ന ബുദ്ധം ഭഗവന്തം പയിരുപാസന്തി, ന ബുദ്ധം ഭഗവന്തം പഞ്ഹം പുച്ഛന്തി, ന ബുദ്ധേന ഭഗവതാ പഞ്ഹേ വിസ്സജ്ജിതേ അത്തമനാ, സബ്ബേ ദേവാ കമ്മാവരണേന സമന്നാഗതാ കിലേസാവരണേന സമന്നാഗതാ വിപാകാവരണേന സമന്നാഗതാ അസ്സദ്ധാ അച്ഛന്ദികാ ദുപ്പഞ്ഞാ അഭബ്ബാ നിയാമം ഓക്കമിതും കുസലേസു ധമ്മേസു സമ്മത്തം, സബ്ബേ ദേവാ മാതുഘാതകാ പിതുഘാതകാ അരഹന്തഘാതകാ രുഹിരുപ്പാദകാ സങ്ഘഭേദകാ, സബ്ബേ ദേവാ പാണാതിപാതിനോ അദിന്നാദായിനോ കാമേസുമിച്ഛാചാരിനോ മുസാവാദിനോ പിസുണവാചാ ഫരുസാവാചാ സമ്ഫപ്പലാപിനോ അഭിജ്ഝാലുനോ ബ്യാപന്നചിത്താ മിച്ഛാദിട്ഠികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നനു അത്ഥി ദേവാ അജളാ അനേലമൂഗാ വിഞ്ഞൂ ന ഹത്ഥസംവാചികാ പടിബലാ സുഭാസിതദുബ്ഭാസിതാനം അത്ഥമഞ്ഞാതും, അത്ഥി ദേവാ ബുദ്ധേ പസന്നാ ധമ്മേ പസന്നാ സങ്ഘേ പസന്നാ, ബുദ്ധം ഭഗവന്തം പയിരുപാസന്തി, ബുദ്ധം ഭഗവന്തം പഞ്ഹം പുച്ഛന്തി, ബുദ്ധേന ഭഗവതാ പഞ്ഹേ വിസ്സജ്ജിതേ അത്തമനാ ഹോന്തി, അത്ഥി ദേവാ ന കമ്മാവരണേന സമന്നാഗതാ ന കിലേസാവരണേന സമന്നാഗതാ ന വിപാകാവരണേന സമന്നാഗതാ സദ്ധാ ഛന്ദികാ പഞ്ഞവന്തോ ഭബ്ബാ നിയാമം ഓക്കമിതും കുസലേസു ധമ്മേസു സമ്മത്തം, അത്ഥി ദേവാ ന മാതുഘാതകാ ന പിതുഘാതകാ ന അരഹന്തഘാതകാ ന രുഹിരുപ്പാദകാ ന സങ്ഘഭേദകാ, അത്ഥി ദേവാ ന പാണാതിപാതിനോ ന അദിന്നാദായിനോ ന കാമേസുമിച്ഛാചാരിനോ ന മുസാവാദിനോ ന പിസുണാവാചാ ന ഫരുസാവാചാ ന സമ്ഫപ്പലാപിനോ ന അഭിജ്ഝാലുനോ അബ്യാപന്നചിത്താ സമ്മാദിട്ഠികാതി? ആമന്താ.

ഹഞ്ചി അത്ഥി ദേവാ അജളാ അനേലമൂഗാ വിഞ്ഞൂ ന ഹത്ഥസംവാചികാ പടിബലാ സുഭാസിതദുബ്ഭാസിതാനം അത്ഥമഞ്ഞാതും...പേ॰... അത്ഥി ദേവാ ബുദ്ധേ പസന്നാ...പേ॰... സമ്മാദിട്ഠികാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോ''തി.

൨൭൦. അത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ പബ്ബജ്ജാ മുണ്ഡിയം കാസാവധാരണാ പത്തധാരണാ, ദേവേസു സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, സാവകയുഗം ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദേവേസു പബ്ബജ്ജാ നത്ഥീതി, നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യത്ഥ അത്ഥി പബ്ബജ്ജാ തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി പബ്ബജ്ജാ നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... യത്ഥ അത്ഥി പബ്ബജ്ജാ തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി പബ്ബജ്ജാ

നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യോ പബ്ബജതി തസ്സേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യോ ന പബ്ബജതി നത്ഥി തസ്സ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദേവേസു മുണ്ഡിയം നത്ഥീതി, നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യത്ഥ അത്ഥി മുണ്ഡിയം തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി മുണ്ഡിയം നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… യത്ഥ അത്ഥി മുണ്ഡിയം തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി മുണ്ഡിയം നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യോ മുണ്ഡോ ഹോതി തസ്സേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യോ മുണ്ഡോ ന ഹോതി നത്ഥി തസ്സ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദേവേസു കാസാവധാരണാ നത്ഥീതി, നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യത്ഥ അത്ഥി കാസാവധാരണാ തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി കാസാവധാരണാ നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… യത്ഥ അത്ഥി കാസാവധാരണാ തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി കാസാവധാരണാ നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യോ കാസാവം ധാരേതി തസ്സേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യോ കാസാവം ന ധാരേതി നത്ഥി തസ്സ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദേവേസു പത്തധാരണാ നത്ഥീതി, നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യത്ഥ അത്ഥി പത്തധാരണാ തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി പത്തധാരണാ നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… യത്ഥ അത്ഥി പത്തധാരണാ തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ നത്ഥി പത്തധാരണാ നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ? യോ പത്തം ധാരേതി തസ്സേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യോ പത്തം ന ധാരേതി നത്ഥി തസ്സ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദേവേസു സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ നുപ്പജ്ജന്തീതി, നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി ? ആമന്താ. യത്ഥ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ നുപ്പജ്ജന്തി നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… യത്ഥ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ നുപ്പജ്ജന്തി നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ . ലുമ്ബിനിയാ ഭഗവാ ജാതോ, ബോധിയാ മൂലേ അഭിസമ്ബുദ്ധോ, ബാരാണസിയം ഭഗവതാ ധമ്മചക്കം പവത്തിതം; തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, നത്ഥഞ്ഞത്ര ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദേവേസു പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ നുപ്പജ്ജന്തീതി, നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യത്ഥ പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ നുപ്പജ്ജന്തി നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… യത്ഥ പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ നുപ്പജ്ജന്തി നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. മജ്ഝിമേസു ജനപദേസു

പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, നത്ഥഞ്ഞത്ര ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദേവേസു സാവകയുഗം നുപ്പജ്ജതീതി, നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. യത്ഥ സാവകയുഗം ഉപ്പജ്ജതി തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ സാവകയുഗം നുപ്പജ്ജതി നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... യത്ഥ സാവകയുഗം ഉപ്പജ്ജതി തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, യത്ഥ സാവകയുഗം നുപ്പജ്ജതി നത്ഥി തത്ഥ ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. മഗധേസു സാവകയുഗം ഉപ്പന്നം, തത്ഥേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, നത്ഥഞ്ഞത്ര ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൭൪. അത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ . സബ്ബദേവേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി മനുസ്സേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. സബ്ബമനുസ്സേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്തേസു ദേവേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി മനുസ്സേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോ മിലക്ഖേസു [മിലക്ഖൂസു (സ്യാ॰ ക॰)] അവിഞ്ഞാതാരേസു യത്ഥ നത്ഥി ഗതി ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീനം ഉപാസകാനം ഉപാസികാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ നത്ഥീതി. അസഞ്ഞസത്തേസു ദേവേസു അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, സഞ്ഞസത്തേസു [അസഞ്ഞസത്തേസു (ക॰)] ദേവേസു അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ദേവേസു അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. കത്ഥ അത്ഥി, കത്ഥ നത്ഥീതി? അസഞ്ഞസത്തേസു ദേവേസു നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, സഞ്ഞസത്തേസു [അസഞ്ഞസത്തേസു (ക॰)] ദേവേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി. അസഞ്ഞസത്തേസു ദേവേസു നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. സഞ്ഞസത്തേസു [അസഞ്ഞസത്തേസു (ക॰)] ദേവേസു നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സഞ്ഞസത്തേസു ദേവേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്തേസു ദേവേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി മനുസ്സേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ നത്ഥീതി. പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ

നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോ മിലക്ഖേസു അവിഞ്ഞാതാരേസു യത്ഥ നത്ഥി ഗതി ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീനം ഉപാസകാനം ഉപാസികാനം, മജ്ഝിമേസു ജനപദേസു അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

മനുസ്സേസു അത്ഥി യത്ഥ അത്ഥി, അത്ഥി യത്ഥ നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. കത്ഥ അത്ഥി, കത്ഥ നത്ഥീതി? പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോ മിലക്ഖേസു അവിഞ്ഞാതാരേസു യത്ഥ നത്ഥി ഗതി ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീനം ഉപാസകാനം ഉപാസികാനം, മജ്ഝിമേസു ജനപദേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി. പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോ മിലക്ഖേസു അവിഞ്ഞാതാരേസു യത്ഥ നത്ഥി ഗതി ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീനം ഉപാസകാനം ഉപാസികാനന്തി? ആമന്താ. മജ്ഝിമേസു ജനപദേസു നത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

മജ്ഝിമേസു ജനപദേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. പച്ചന്തിമേസു ജനപദേസു അത്ഥി ബ്രഹ്മചരിയവാസോ മിലക്ഖേസു അവിഞ്ഞാതാരേസു യത്ഥ നത്ഥി ഗതി ഭിക്ഖൂനം ഭിക്ഖുനീനം ഉപാസകാനം ഉപാസികാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''തീഹി, ഭിക്ഖവേ, ഠാനേഹി ജമ്ബുദീപകാ മനുസ്സാ ഉത്തരകുരുകേ ച മനുസ്സേ അധിഗ്ഗണ്ഹന്തി ദേവേ ച താവതിംസേ! കതമേഹി തീഹി? സൂരാ, സതിമന്തോ, ഇധ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ''തി [അം॰ നി॰ ൯.൨൧]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി.

സാവത്ഥിയം വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ''തി? ആമന്താ. സാവത്ഥിയംയേവ ബ്രഹ്മചരിയവാസോ, നത്ഥി അഞ്ഞത്ര ബ്രഹ്മചരിയവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭൨. അനാഗാമിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ചോരമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി പഹീനാനി, പഞ്ചുദ്ധമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി അപ്പഹീനാനി, ഇതോ ചുതസ്സ തത്ഥ ഉപപന്നസ്സ കുഹിം ഫലുപ്പത്തീതി? തത്ഥേവ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ചോരമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി പഹീനാനി , പഞ്ചുദ്ധമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി അപ്പഹീനാനി, ഇതോ ചുതസ്സ തത്ഥ ഉപപന്നസ്സ തഹിം ഫലുപ്പത്തി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോ''തി.

അനാഗാമിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ചോരമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി പഹീനാനി, പഞ്ചുദ്ധമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി അപ്പഹീനാനി , ഇതോ ചുതസ്സ തത്ഥ ഉപപന്നസ്സ കുഹിം ഭാരോഹരണം, കുഹിം ദുക്ഖപരിഞ്ഞാതം, കുഹിം കിലേസപ്പഹാനം, കുഹിം നിരോധസച്ഛികിരിയാ, കുഹിം അകുപ്പപടിവേധോതി? തത്ഥേവ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ചോരമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി പഹീനാനി, പഞ്ചുദ്ധമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി അപ്പഹീനാനി, ഇതോ ചുതസ്സ തത്ഥ ഉപപന്നസ്സ തഹിം അകുപ്പപടിവേധോ; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോ''തി.

അനാഗാമിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഞ്ചോരമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി പഹീനാനി, പഞ്ചുദ്ധമ്ഭാഗിയാനി സംയോജനാനി അപ്പഹീനാനി, ഇതോ ചുതസ്സ തത്ഥ ഉപപന്നസ്സ തഹിം ഫലുപ്പത്തി, തഹിം ഭാരോഹരണം, തഹിം ദുക്ഖപരിഞ്ഞാതം, തഹിം കിലേസപ്പഹാനം, തഹിം നിരോധസച്ഛികിരിയാ, തഹിം അകുപ്പപടിവേധോ; കേനട്ഠേന വദേസി - ''നത്ഥി ദേവേസു ബ്രഹ്മചരിയവാസോ''തി? ഹന്ദ ഹി അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ ഇധ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന തത്ഥ ഫലം സച്ഛികരോതീതി [സച്ഛികരോതി (ബഹൂസു)].

൨. സംസന്ദനബ്രഹ്മചരിയകഥാ

൨൭൩. അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ ഇധ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന തത്ഥ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. സോതാപന്നോ പുഗ്ഗലോ തത്ഥ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന ഇധ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ ഇധ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന തത്ഥ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. സകദാഗാമീ പുഗ്ഗലോ ഇധ പരിനിബ്ബായിപുഗ്ഗലോ [ഇധപരിനിബ്ബായീ (?)] തത്ഥ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന ഇധ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സോതാപന്നോ പുഗ്ഗലോ ഇധ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന ഇധ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ തത്ഥ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന തത്ഥ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സകദാഗാമീ പുഗ്ഗലോ ഇധ പരിനിബ്ബായിപുഗ്ഗലോ ഇധ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന ഇധ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ തത്ഥ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന തത്ഥ ഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഇധ വിഹായ നിട്ഠസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, ന ച കിലേസാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, ന ച കിലേസാ പഹീയന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഇധ വിഹായ നിട്ഠസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, ന ച കിലേസാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ...പേ॰... അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, ന ച കിലേസാ പഹീയന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അപുബ്ബം അചരിമം മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, കിലേസാ ച പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. ഇധ വിഹായ നിട്ഠസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അപുബ്ബം അചരിമം മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, കിലേസാ ച പഹീയന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ...പേ॰... അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അപുബ്ബം അചരിമം മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, കിലേസാ ച പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. ഇധ വിഹായ നിട്ഠസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അപുബ്ബം അചരിമം മഗ്ഗോ ച ഭാവീയതി, കിലേസാ ച പഹീയന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ .

അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ കതകരണീയോ ഭാവിതഭാവനോ തത്ഥ ഉപപജ്ജതീതി? ആമന്താ. അരഹാ ഉപപജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അരഹാ ഉപപജ്ജതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ പുനബ്ഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ പുനബ്ഭവോതി? ആമന്താ. അരഹാ ഭവേന ഭവം ഗച്ഛതി, ഗതിയാ ഗതിം ഗച്ഛതി, സംസാരേന സംസാരം ഗച്ഛതി, ഉപപത്തിയാ ഉപപത്തിം ഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ കതകരണീയോ ഭാവിതഭാവനോ അനോഹടഭാരോ തത്ഥ ഉപപജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഭാരോഹരണായ പുന മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ കതകരണീയോ ഭാവിതഭാവനോ അപരിഞ്ഞാതദുക്ഖോ അപ്പഹീനകിലേസോ അസച്ഛികതനിരോധോ അപ്പടിവിദ്ധാകുപ്പോ തത്ഥ ഉപപജ്ജതീതി? ആമന്താ. അകുപ്പപടിവേധായ പുന മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ കതകരണീയോ ഭാവിതഭാവനോ അനോഹടഭാരോ തത്ഥ ഉപപജ്ജതി, ന ച ഭാരോഹരണായ പുന മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അനോഹടഭാരോ ച തത്ഥ പരിനിബ്ബായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ കതകരണീയോ ഭാവിതഭാവനോ അപരിഞ്ഞാതദുക്ഖോ അപ്പഹീനകിലേസോ അസച്ഛികതനിരോധോ അപ്പടിവിദ്ധാകുപ്പോ തത്ഥ ഉപപജ്ജതി, ന ച അകുപ്പപടിവേധായ പുന മഗ്ഗം ഭാവേതീതി ? ആമന്താ. അപ്പടിവിദ്ധാകുപ്പോ ച തത്ഥ പരിനിബ്ബായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. യഥാ മിഗോ സല്ലേന വിദ്ധോ ദൂരമ്പി ഗന്ത്വാ കാലം കരോതി, ഏവമേവം അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ ഇധ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന തത്ഥ ഫലം സച്ഛികരോതീതി.

യഥാ മിഗോ സല്ലേന വിദ്ധോ ദൂരമ്പി ഗന്ത്വാ സസല്ലോവ കാലം കരോതി, ഏവമേവം അനാഗാമീ പുഗ്ഗലോ ഇധ ഭാവിതേന മഗ്ഗേന തത്ഥ സസല്ലോവ പരിനിബ്ബായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബ്രഹ്മചരിയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. ഓധിസോകഥാ

൨൭൪. ഓധിസോധിസോ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സോതാപന്നോ, ഏകദേസം ന സോതാപന്നോ, ഏകദേസം സോതാപത്തിഫലപ്പത്തോ [സോതാപത്തിഫലം പത്തോ (?)] പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീ, ബുദ്ധേ

അവേച്ചപ്പസാദേന സമന്നാഗതോ, ധമ്മേ…പേ॰… സങ്ഘേ…പേ॰… അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ ഏകദേസം അരിയകന്തേഹി സീലേഹി ന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമുദയദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? സക്കായദിട്ഠിം ജഹതി, വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സോതാപന്നോ, ഏകദേസം ന സോതാപന്നോ…പേ॰… ഏകദേസം അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ, ഏകദേസം അരിയകന്തേഹി സീലേഹി ന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നിരോധദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സോതാപന്നോ, ഏകദേസം ന സോതാപന്നോ…പേ॰… ഏകദേസം അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ, ഏകദേസം അരിയകന്തേഹി സീലേഹി ന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? സീലബ്ബതപരാമാസം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സോതാപന്നോ, ഏകദേസം ന സോതാപന്നോ, ഏകദേസം സോതാപത്തിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീ, ബുദ്ധേ അവേച്ചപ്പസാദേന സമന്നാഗതോ, ധമ്മേ…പേ॰… സങ്ഘേ…പേ॰… അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ, ഏകദേസം അരിയകന്തേഹി സീലേഹി ന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ൡ൭൫. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? ഓളാരികം കാമരാഗം ജഹതി, ഓളാരികം ബ്യാപാദം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സകദാഗാമീ, ഏകദേസം ന സകദാഗാമീ, ഏകദേസം സകദാഗാമിഫലപ്പത്തോ [സകദാഗാമിഫലം പത്തോ (?)] പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമുദയദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? ഓളാരികം കാമരാഗം ജഹതി, ഓളാരികം ബ്യാപാദം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സകദാഗാമീ, ഏകദേസം ന സകദാഗാമീ, ഏകദേസം സകദാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നിരോധദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതി, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സകദാഗാമീ, ഏകദേസം ന സകദാഗാമീ, ഏകദേസം സകദാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതി, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം സകദാഗാമീ, ഏകദേസം ന സകദാഗാമീ, ഏകദേസം സകദാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൭൬. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? അണുസഹഗതം കാമരാഗം ജഹതി, അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അനാഗാമീ, ഏകദേസം ന അനാഗാമീ , ഏകദേസം അനാഗാമിഫലപ്പത്തോ [അനാഗാമിഫലം പത്തോ (?)] പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം അന്തരാപരിനിബ്ബായീ, ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ, അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീ, ഏകദേസം ന ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സമുദയദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? അണുസഹഗതം കാമരാഗം ജഹതി, അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അനാഗാമീ, ഏകദേസം ന അനാഗാമീ...പേ॰... ഏകദേസം ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീ, ഏകദേസം ന ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിരോധദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം ജഹതി, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അനാഗാമീ, ഏകദേസം ന അനാഗാമീ...പേ॰... ഏകദേസം ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീ, ഏകദേസം ന ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അനാഗാമീ, ഏകദേസം ന അനാഗാമീ, ഏകദേസം അനാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം അന്തരാപരിനിബ്ബായീ, ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ, അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീ, ഏകദേസം ന ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൭൭. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? രൂപരാഗം അരൂപരാഗം മാനം ഉദ്ധച്ചം അവിജ്ജം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അരഹാ, ഏകദേസം ന അരഹാ, ഏകദേസം അരഹത്തപ്പത്തോ [അരഹത്തം പത്തോ (?)] പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ കതകരണീയോ ഓഹിതഭാരോ അനുപ്പത്തസദത്ഥോ പരിക്ഖീണഭവസംയോജനോ സമ്മദഞ്ഞാവിമുത്തോ ഉക്ഖിത്തപലിഘോ സങ്കിണ്ണപരിഖോ അബ്ബൂള്ഹേസികോ നിരഗ്ഗള്ളോ അരിയോ പന്നദ്ധജോ പന്നഭാരോ വിസഞ്ഞുത്തോ സുവിജിതവിജയോ, ദുക്ഖം തസ്സ പരിഞ്ഞാതം,

സമുദയോ പഹീനോ, നിരോധോ സച്ഛികതോ, മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, അഭിഞ്ഞേയ്യം അഭിഞ്ഞാതം, പരിഞ്ഞേയ്യം പരിഞ്ഞാതം, പഹാതബ്ബം പഹീനം, ഭാവേതബ്ബം ഭാവിതം, സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, (ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം,) [( ) (?)] ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം ന സച്ഛികതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമുദയദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? രൂപരാഗം അരൂപരാഗം ജഹതി, മാനം ഉദ്ധച്ചം അവിജ്ജം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അരഹാ, ഏകദേസം ന അരഹാ…പേ॰… ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം ന സച്ഛികതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നിരോധദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? മാനം ജഹതി, ഉദ്ധച്ചം അവിജ്ജം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ഏകദേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അരഹാ, ഏകദേസം ന അരഹാ …പേ॰… ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം ന സച്ഛികതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? ഉദ്ധച്ചം അവിജ്ജം തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ജഹതീതി. ഏകദേസം അരഹാ, ഏകദേസം ന അരഹാ, ഏകദേസം അരഹത്തപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ കതകരണീയോ ഓഹിതഭാരോ അനുപ്പത്തസദത്ഥോ പരിക്ഖീണഭവസംയോജനോ സമ്മദഞ്ഞാവിമുത്തോ ഉക്ഖിത്തപലിഘോ സങ്കിണ്ണപരിഖോ അബ്ബൂള്ഹേസികോ നിരഗ്ഗളോ അരിയോ പന്നദ്ധജോ പന്നഭാരോ വിസഞ്ഞുത്തോ സുവിജിതവിജയോ, ദുക്ഖം തസ്സ പരിഞ്ഞാതം, സമുദയോ പഹീനോ, നിരോധോ സച്ഛികതോ, മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, അഭിഞ്ഞേയ്യം അഭിഞ്ഞാതം, പരിഞ്ഞേയ്യം പരിഞ്ഞാതം, പഹാതബ്ബം പഹീനം, ഭാവേതബ്ബം ഭാവിതം , സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം ന സച്ഛികതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨൭൪. ന വത്തബ്ബം - ''ഓധിസോധിസോ കിലേസേ ജഹതീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

''അനുപുബ്ബേന മേധാവീ, ഥോകം ഥോകം ഖണേ ഖണേ;
കമ്മാരോ രജതസ്സേവ, നിദ്ധമേ മലമത്തനോ''തി [ധ॰ പ॰ ൨൩൯ ധമ്മപദേ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ഓധിസോധിസോ കിലേസേ ജഹതീ''തി.

ഓധിസോധിസോ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

''സഹാവസ്സ ദസ്സനസമ്പദായ,
തയസ്സു ധമ്മാ ജഹിതാ ഭവന്തി;
സക്കായദിട്ഠീ വിചികിച്ഛിതഞ്ച,
സീലബ്ബതം വാപി യദത്ഥി കിഞ്ചി;
ചതൂഹപായേഹി ച വിപ്പമുത്തോ,

ഛച്ചാഭിഠാനാനി അഭബ്ബ [അഭബ്ബോ (സീ॰ സ്യാ॰)] കാതു''ന്തി [ഖു॰ പാ॰ ന്റ.ഫം; സു॰ നി॰ റ.നന].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ഓധിസോധിസോ കിലേസേ ജഹതീ''തി.

ഓധിസോധിസോ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''യസ്മിം, ഭിക്ഖവേ, സമയേ അരിയസാവകസ്സ വിരജം വീതമലം ധമ്മചക്ഖും ഉദപാദി - 'യം കിഞ്ചി സമുദയധമ്മം, സബ്ബം തം നിരോധധമ്മ'ന്തി, സഹ ദസ്സനുപ്പാദാ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകസ്സ തീണി സംയോജനാനി പഹീയന്തി - സക്കായദിട്ഠി വിചികിച്ഛാ സീലബ്ബതപരാമാസോ''തി [അങ്ഗുത്തരനികായേ]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ഓധിസോധിസോ കിലേസേ ജഹതീ''തി.

ഓധിസോകഥാ നിട്ഠിതാ.

ര്. ജഹതികഥാ

ഫ. നസുത്താഹരണകഥാ

൨൭൯. ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദന്തി? ആമന്താ. അച്ചന്തം ജഹതി, അനവസേസം ജഹതി, അപ്പടിസന്ധിയം ജഹതി, സമൂലം ജഹതി, സതണ്ഹം ജഹതി, സാനുസയം ജഹതി, അരിയേന ഞാണേന ജഹതി, അരിയേന മഗ്ഗേന ജഹതി, അകുപ്പം പടിവിജ്ഝന്തോ ജഹതി, അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിക്ഖമ്ഭേതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദന്തി? ആമന്താ. അച്ചന്തം വിക്ഖമ്ഭേതി, അനവസേസം വിക്ഖമ്ഭേതി, അപ്പടിസന്ധിയം വിക്ഖമ്ഭേതി, സമൂലം വിക്ഖമ്ഭേതി, സതണ്ഹം വിക്ഖമ്ഭേതി, സാനുസയം വിക്ഖമ്ഭേതി, അരിയേന ഞാണേന വിക്ഖമ്ഭേതി, അരിയേന മഗ്ഗേന വിക്ഖമ്ഭേതി, അകുപ്പം പടിവിജ്ഝന്തോ വിക്ഖമ്ഭേതി, അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ വിക്ഖമ്ഭേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ജഹതി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച അച്ചന്തം ജഹതി, അനവസേസം ജഹതി...പേ॰... അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ ജഹതീതി? ആമന്താ. ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച അച്ചന്തം ജഹതി, അനവസേസം ജഹതി...പേ॰... അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിക്ഖമ്ഭേതി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച അച്ചന്തം വിക്ഖമ്ഭേതി, അനവസേസം വിക്ഖമ്ഭേതി...പേ॰... അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ വിക്ഖമ്ഭേതീതി? ആമന്താ. വിക്ഖമ്ഭേതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച അച്ചന്തം വിക്ഖമ്ഭേതി, അനവസേസം വിക്ഖമ്ഭേതി ...പേ॰... അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ വിക്ഖമ്ഭേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച ന അച്ചന്തം ജഹതി, ന അനവസേസം ജഹതി...പേ॰... ന അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ ജഹതീതി? ആമന്താ. ജഹതി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച ന അച്ചന്തം ജഹതി...പേ॰... ന അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിക്ഖമ്ഭേതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച ന അച്ചന്തം വിക്ഖമ്ഭേതി, ന അനവസേസം വിക്ഖമ്ഭേതി...പേ॰... ന അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ വിക്ഖമ്ഭേതീതി? ആമന്താ. വിക്ഖമ്ഭേതി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച ന അച്ചന്തം വിക്ഖമ്ഭേതി, ന അനവസേസം വിക്ഖമ്ഭേതി...പേ॰... ന അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോന്തോ വിക്ഖമ്ഭേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദന്തി? ആമന്താ. കതമേന മഗ്ഗേനാതി? രൂപാവചരേന മഗ്ഗേനാതി. രൂപാവചരോ മഗ്ഗോ നിയ്യാനികോ ഖയഗാമീ

ബോധഗാമീ അപചയഗാമീ അനാസവോ അസംയോജനിയോ അഗന്ഥനിയോ അനോഘനിയോ അയോഗനിയോ അനീവരണിയോ അപരാമട്ഠോ അനുപാദാനിയോ അസംകിലേസിയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. നനു രൂപാവചരോ മഗ്ഗോ അനിയ്യാനികോ ന ഖയഗാമീ ന ബോധഗാമീ ന അപചയഗാമീ സാസവോ സംയോജനിയോ...പേ॰... സംകിലേസിയോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രൂപാവചരോ മഗ്ഗോ അനിയ്യാനികോ ന ഖയഗാമീ...പേ॰... സംകിലേസിയോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ജഹതി പുഥുജ്ജനോ രൂപാവചരേന മഗ്ഗേന കാമരാഗബ്യാപാദ"ന്തി.

ജഹതി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിമഗ്ഗേന കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച മഗ്ഗോ നിയ്യാനികോ ഖയഗാമീ ബോധഗാമീ അപചയഗാമീ അനാസവോ...പേ॰... അസംകിലേസിയോതി? ആമന്താ. ജഹതി പുഥുജ്ജനോ രൂപാവചരേന മഗ്ഗേന കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച മഗ്ഗോ നിയ്യാനികോ ഖയഗാമീ ബോധഗാമീ അപചയഗാമീ അനാസവോ...പേ॰... അസംകിലേസിയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ജഹതി പുഥുജ്ജനോ രൂപാവചരേന മഗ്ഗേന കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച മഗ്ഗോ അനിയ്യാനികോ ന ഖയഗാമീ ന ബോധഗാമീ ന അപചയഗാമീ സാസവോ...പേ॰... സംകിലേസിയോതി? ആമന്താ. ജഹതി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിമഗ്ഗേന കാമരാഗബ്യാപാദം, സോ ച മഗ്ഗോ അനിയ്യാനികോ ന ഖയഗാമീ ന ബോധഗാമീ ന അപചയഗാമീ സാസവോ...പേ॰... സംകിലേസിയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഢ്വം. പുഥുജ്ജനോ കാമേസു വീതരാഗോ സഹ ധമ്മാഭിസമയാ അനാഗാമിഫലേ സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. അരഹത്തേ സണ്ഠാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പുഥുജ്ജനോ കാമേസു വീതരാഗോ സഹ ധമ്മാഭിസമയാ അനാഗാമിഫലേ സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. അപുബ്ബം അചരിമം തയോ മഗ്ഗേ ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അപുബ്ബം അചരിമം തയോ മഗ്ഗേ ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അപുബ്ബം അചരിമം തീണി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അപുബ്ബം അചരിമം തീണി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. തിണ്ണം ഫസ്സാനം തിസ്സന്നം വേദനാനം തിസ്സന്നം സഞ്ഞാനം തിസ്സന്നം ചേതനാനം തിണ്ണം ചിത്താനം തിസ്സന്നം സദ്ധാനം തിണ്ണം വീരിയാനം തിസ്സന്നം സതീനം തിണ്ണം സമാധീനം തിസ്സന്നം പഞ്ഞാനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പുഥുജ്ജനോ കാമേസു വീതരാഗോ സഹ ധമ്മാഭിസമയാ അനാഗാമിഫലേ സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. കതമേന മഗ്ഗേനാതി? അനാഗാമിമഗ്ഗേനാതി. അനാഗാമിമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

၉. സുത്താഹരണകഥാ

൨൭൭. അനാഗാമിമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു തിണ്ണം സംയോജനാനം പഹാനാ സോതാപത്തിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തിണ്ണം സംയോജനാനം പഹാനാ സോതാപത്തിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അനാഗാമിമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം ജഹതീ"തി. അനാഗാമിമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു കാമരാഗബ്യാപാദാനം തനുഭാവാ സകദാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമരാഗബ്യാപാദാനം തനുഭാവാ സകദാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അനാഗാമിമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതീ"തി.

പുഥുജ്ജനോ കാമേസു വീതരാഗോ സഹ ധമ്മാഭിസമയാ അനാഗാമിഫലേ സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. യേ കേചി ധമ്മം അഭിസമേന്തി, സബ്ബേ തേ സഹ ധമ്മാഭിസമയാ അനാഗാമിഫലേ സണ്ഠഹന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - "ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദ"ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

"അഹേസും തേ [അഹിംസകാ (അ॰ നി॰ ൬.൫൪)] അതീതംസേ, ഛ സത്ഥാരോ യസസ്സിനോ;
നിരാമഗന്ധാ കരുണേധിമുത്താ [കരുണാധിമുത്താ (സീ॰ ക॰)], കാമസംയോജനാതിഗാ.

"കാമരാഗം വിരാജേത്വാ, ബ്രഹ്മലോകൂപഗാ അഹു;
അഹേസും സാവകാ തേസം, അനേകാനി സതാനിപി.

"നിരാമഗന്ധാ കരുണേധിമുത്താ, കാമസംയോജനാതിഗാ;
കാമരാഗം വിരാജേത്വാ, ബ്രഹ്മലോകൂപഗാ അഹൂ"തി [അ॰ നി॰ ൬.൫൪].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദന്തി.

ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "സോ ഹി നാമ, ഭിക്ഖവേ, സുനേത്തോ സത്ഥാ ഏവം ദീഘായുകോ സമാനോ ഏവം ചിരട്ഠിതികോ അപരിമുത്തോ അഹോസി ജാതിയാ ജരായ മരണേന സോകേഹി പരിദേവേഹി ദുക്ഖേഹി ദോമനസ്സേഹി ഉപായാസേഹി അപരിമുത്തോ ദുക്ഖസ്മാതി വദാമി. തം കിസ്സ ഹേതു? ചതുന്നം ധമ്മാനം അനനുബോധാ അപ്പടിവേധാ. കതമേസം ചതുന്നം? അരിയസ്സ

സീലസ്സ അനനുബോധാ അപ്പടിവേധാ, അരിയസ്സ സമാധിസ്സ, അരിയായ പഞ്ഞായ, അരിയായ വിമുത്തിയാ അനനുബോധാ അപ്പടിവേധാ. തയിദം, ഭിക്ഖവേ, അരിയം സീലം അനുബുദ്ധം പടിവിദ്ധം, അരിയോ സമാധി അനുബുദ്ധോ പടിവിദ്ധോ, അരിയാ പഞ്ഞാ അനുബുദ്ധാ പടിവിദ്ധാ, അരിയാ വിമുത്തി അനുബുദ്ധാ പടിവിദ്ധാ, ഉച്ഛിന്നാ ഭവതണ്ഹാ, ഖീണാ ഭവനേത്തി, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോതി.

> ''സീലം സമാധി പഞ്ഞാ ച, വിമുത്തി ച അനുത്തരാ;
> അനുബുദ്ധാ ഇമേ ധമ്മാ, ഗോതമേന യസസ്സിനാ.
>
> ''ഇതി ബുദ്ധോ അഭിഞ്ഞായ, ധമ്മമക്ഖാസി ഭിക്ഖുനം;
> ദുക്ഖസ്സന്തകരോ സത്ഥാ, ചക്ഖുമാ പരിനിബ്ബുതോ''തി [അം॰ നി॰ ൭.൬൬].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ജഹതി പുഥുജ്ജനോ കാമരാഗബ്യാപാദ''ന്തി.

ജഹതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧. സബ്ബമത്ഥീതികഥാ

൧. വാദയുത്തി

൨൭൨. സബ്ബമത്ഥീതി ? ആമന്താ. സബ്ബത്ഥ സബ്ബമത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സബ്ബമത്ഥീതി? ആമന്താ. സബ്ബദാ സബ്ബമത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സബ്ബമത്ഥീതി? ആമന്താ. സബ്ബേന സബ്ബം സബ്ബമത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സബ്ബമത്ഥീതി? ആമന്താ. സബ്ബേസു സബ്ബമത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സബ്ബമത്ഥീതി? ആമന്താ. അയോഗന്തി കത്വാ സബ്ബമത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സബ്ബമത്ഥീതി? ആമന്താ. യമ്പി നത്ഥി, തമ്പത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സബ്ബമത്ഥീതി? ആമന്താ. സബ്ബമത്ഥീതി യാ ദിട്ഠി സാ ദിട്ഠി മിച്ഛാദിട്ഠീതി, യാ ദിട്ഠി സാ ദിട്ഠി സമ്മാദിട്ഠീതി, ഹേവമത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. (സംഖിത്തം). വാദയുത്തി.

൨. കാലസംസന്ദനാ

൨൭൩. അതീതം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അതീതം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതം അത്ഥീ''തി.

അനാഗതം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അനാഗതം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനാഗതം അത്ഥീ''തി.

പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം അനിരുദ്ധം അവിഗതം അവിപരിണതം ന അത്ഥങ്ഗതം ന അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥി അതീതം അനിരുദ്ധം അവിഗതം അവിപരിണതം ന അത്ഥങ്ഗതം ന അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം ജാതം ഭൂതം സഞ്ജാതം നിബ്ബത്തം അഭിനിബ്ബത്തം പാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം അത്ഥി അനാഗതം ജാതം ഭൂതം സഞ്ജാതം നിബ്ബത്തം അഭിനിബ്ബത്തം പാതുഭൂതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതം അത്ഥി അതീതം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനാഗതം അത്ഥി അനാഗതം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൭൪. അതീതം രൂപം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അതീതം രൂപം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി

അതീതം രൂപം നിരുദ്ധം…പേ॰… അബ്ഭത്ഥങ്ഗതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അതീതം രൂപം അത്ഥീ”തി.

അനാഗതം രൂപം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അനാഗതം രൂപം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം രൂപം അജാതം…പേ॰… അപാതുഭൂതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അനാഗതം രൂപം അത്ഥീ”തി.

പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അനിരുദ്ധം അവിഗതം അവിപരിണതം ന അത്ഥങ്ഗതം ന അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അനിരുദ്ധം അവിഗതം അവിപരിണതം ന അത്ഥങ്ഗതം ന അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ജാതം ഭൂതം സഞ്ജാതം നിബ്ബത്തം അഭിനിബ്ബത്തം പാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം രൂപം അത്ഥി അനാഗതം രൂപം ജാതം ഭൂതം സഞ്ജാതം നിബ്ബത്തം അഭിനിബ്ബത്തം പാതുഭൂതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം രൂപം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനാഗതം രൂപം അത്ഥി അനാഗതം രൂപം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അതീതാ വേദനാ അത്ഥി…പേ॰… സഞ്ഞാ അത്ഥി, സങ്ഖാരാ അത്ഥി, വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അതീതം വിഞ്ഞാണം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അതീതം വിഞ്ഞാണം നിരുദ്ധം…പേ॰… അബ്ഭത്ഥങ്ഗതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീ”തി.

അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അജാതം…പേ॰… അപാതുഭൂതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീ”തി.

പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അനിരുദ്ധം…പേ॰… ന അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അനിരുദ്ധം…പേ॰… ന അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ജാതം…പേ॰… പാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അനാഗതം വിഞ്ഞാണം

ജാതം...പേ॰... പാതുഭൂതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം നിരുദ്ധം...പേ॰... അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം നിരുദ്ധം...പേ॰... അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അജാതം...പേ॰... അപാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ.

പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അജാതം...പേ॰... അപാതുഭൂതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൨൮൭. "പച്ചുപ്പന്നന്തി വാ രൂപ"ന്തി വാ, "രൂപന്തി വാ പച്ചുപ്പന്ന"ന്തി വാ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം നിരുജ്ഝമാനം പച്ചുപ്പന്നഭാവം ജഹതീതി? ആമന്താ. രൂപഭാവം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

"പച്ചുപ്പന്നന്തി വാ രൂപ"ന്തി വാ, "രൂപന്തി വാ പച്ചുപ്പന്ന"ന്തി വാ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം നിരുജ്ഝമാനം രൂപഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

"ഓദാതന്തി വാ വത്ഥ"ന്തി വാ, "വത്ഥന്തി വാ ഓദാത"ന്തി വാ ഓദാതം വത്ഥം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ആമന്താ. ഓദാതം വത്ഥം രജ്ജമാനം ഓദാതഭാവം ജഹതീതി? ആമന്താ. വത്ഥഭാവം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

"ഓദാതന്തി വാ വത്ഥ"ന്തി വാ, "വത്ഥന്തി വാ ഓദാത"ന്തി വാ ഓദാതം വത്ഥം അപ്പിയം കരിത്വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ആമന്താ. ഓദാതം വത്ഥം രജ്ജമാനം വത്ഥഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. ഓദാതഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ....പേ॰....

൨൮൮. രൂപം രൂപഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. രൂപം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. നനു രൂപം രൂപഭാവം ന ജഹതീതി രൂപം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രൂപം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "രൂപം രൂപഭാവം ന ജഹതീ"തി.

നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതീതി നിബ്ബാനം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. രൂപം രൂപഭാവം ന ജഹതീതി [ന ജഹതി (സീ॰ ക॰)] രൂപം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം രൂപഭാവം ന ജഹതി രൂപം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതി നിബ്ബാനം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. അനാഗതം അത്ഥി അനാഗതം അനാഗതഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം പച്ചുപ്പന്നഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം അത്ഥി അനാഗതം അനാഗതഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അട്ഠകഥാ ഓലോകേതബ്ബാ]? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അട്ഠകഥാ ഓലോകേതബ്ബാ]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം പച്ചുപ്പന്നഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അട്ഠകഥാ ഓലോകേതബ്ബാ]? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അട്ഠകഥാ ഓലോകേതബ്ബാ]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. അതീതം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അതീതം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ന ജഹതീ"തി.

നിബ്ബാനം അത്ഥി നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതീതി നിബ്ബാനം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി ? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി അതീതം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം അത്ഥി അതീതം അതീതഭാവം ന ജഹതി അതീതം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം അത്ഥി നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതി നിബ്ബാനം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨൮൭. അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. അനാഗതം രൂപം അത്ഥി അനാഗതം രൂപം അനാഗതഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം രൂപം പച്ചുപ്പന്നഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം രൂപം അത്ഥി അനാഗതം രൂപം അനാഗതഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അനുലോമപഞ്ഹോയേവ] ? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അനുലോമപഞ്ഹോയേവ]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം രൂപം പച്ചുപ്പന്നഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അനുലോമപഞ്ഹോയേവ]? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അനുലോമപഞ്ഹോയേവ]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അതീതം രൂപം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം രൂപം അനിച്ചം…പേ॰… വിപരിണാമധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ന ജഹതീ"തി.

നിബ്ബാനം അത്ഥി നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതി [ന ജഹതീതി (?) പുരിമപഞ്ഹേഹി സംസന്ദേതബ്ബം] നിബ്ബാനം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ന ജഹതി [ന ജഹതീതി (?) പുരിമഞ്ഹേഹി സംസന്ദേതബ്ബം] അതീതം രൂപം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം രൂപം അത്ഥി അതീതം രൂപം അതീതഭാവം ന ജഹതി അതീതം രൂപം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം അത്ഥി നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതി നിബ്ബാനം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതാ വേദനാ അത്ഥി… അതീതാ സഞ്ഞാ അത്ഥി… അതീതാ സങ്ഖാരാ അത്ഥി… അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അനാഗതഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം പച്ചുപ്പന്നഭാവം ന ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അനാഗതഭാവം ജഹതീതി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം പച്ചുപ്പന്നഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അനുലോമപഞ്ഹോയേവ]? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ജഹതീതി [ന ജഹതീതി (ബഹൂസു) അനുലോമപഞ്ഹോയേവ]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ന ജഹതീതി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അതീതം വിഞ്ഞാണം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം വിഞ്ഞാണം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ന ജഹതീ"തി.

നിബ്ബാനം അത്ഥി നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതി [ന ജഹതീതി (?) പുരിമപഞ്ഹേഹി സംസന്ദേതബ്ബം] നിബ്ബാനം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം

അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ന ജഹതി [ന ജഹതീതി (?) പുരിമപഞ്ഹേഹി സംസന്ദേതബ്ബം] അതീതം വിഞ്ഞാണം നിച്ചം ധുവം സസ്സതം അവിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥി അതീതം വിഞ്ഞാണം അതീതഭാവം ന ജഹതി അതീതം വിഞ്ഞാണം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം അത്ഥി നിബ്ബാനം നിബ്ബാനഭാവം ന ജഹതി നിബ്ബാനം അനിച്ചം അധുവം അസസ്സതം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വചനസോധനാ

൨൭൭. അതീതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം നത്ഥി, അതീതം അത്ഥീതി മിച്ഛാ. ഹഞ്ചി വാ പന അത്ഥി നാതീതം, അത്ഥി അതീതന്തി മിച്ഛാ. അനാഗതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം നത്ഥി, അനാഗതം അത്ഥീതി മിച്ഛാ. ഹഞ്ചി വാ പന അത്ഥി നാനാഗതം, അത്ഥി അനാഗതന്തി മിച്ഛാ.

അനാഗതം ഹുത്വാ പച്ചുപ്പന്നം ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ അനാഗതം തം പച്ചുപ്പന്നന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തഞ്ഞേവ അനാഗതം തം പച്ചുപ്പന്നന്തി? ആമന്താ. ഹുത്വാ ഹോതി ഹുത്വാ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഹുത്വാ ഹോതി ഹുത്വാ ഹോതീതി? ആമന്താ. ന ഹുത്വാ ന ഹോതി ന ഹുത്വാ ന ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം ഹുത്വാ അതീതം ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ പച്ചുപ്പന്നം തം അതീതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തഞ്ഞേവ പച്ചുപ്പന്നം തം അതീതന്തി? ആമന്താ . ഹുത്വാ ഹോതി ഹുത്വാ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഹുത്വാ ഹോതി ഹുത്വാ ഹോതീതി? ആമന്താ. ന ഹുത്വാ ന ഹോതി ന ഹുത്വാ ന ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം ഹുത്വാ പച്ചുപ്പന്നം ഹോതി, പച്ചുപ്പന്നം ഹുത്വാ അതീതം ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ അനാഗതം തം പച്ചുപ്പന്നം തം അതീതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തഞ്ഞേവ അനാഗതം തം പച്ചുപ്പന്നം തം അതീതന്തി? ആമന്താ. ഹുത്വാ ഹോതി ഹുത്വാ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഹുത്വാ ഹോതി ഹുത്വാ ഹോതീതി? ആമന്താ. ന ഹുത്വാ ന ഹോതി ന ഹുത്വാ ന ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അതീതചക്ഖുരൂപാദികഥാ

൨൭൮. അതീതം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതേന ചക്ഖുനാ അതീതം രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം സോതം അത്ഥി സദ്ദാ അത്ഥി സോതവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആകാസോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതേന സോതേന അതീതം സദ്ദം സുണാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ഘാനം അത്ഥി ഗന്ധാ അത്ഥി ഘാനവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വായോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ.

അതീതേന ഘാനേന അതീതം ഗന്ധം ഘായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അതീതാ ജിവ്ഹാ അത്ഥി രസാ അത്ഥി ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആപോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ . അതീതായ ജിവ്ഹായ അതീതം രസം സായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അതീതോ കായോ അത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബാ അത്ഥി കായവിഞ്ഞാണം അത്ഥി പഥവീ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതേന കായേന അതീതം ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അതീതോ മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതേന മനേന അതീതം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അനാഗതം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതേന ചക്ഖുനാ അനാഗതം രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അനാഗതം സോതം അത്ഥി... ഘാനം അത്ഥി... ജിവ്ഹാ അത്ഥി... കായോ അത്ഥി ... മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതേന മനേന അനാഗതം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

പച്ചുപ്പന്നം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നേന ചക്ഖുനാ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. അതീതം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, അതീതേന ചക്ഖുനാ അതീതം രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ.... പച്ചുപ്പന്നം സോതം അത്ഥി... ഘാനം അത്ഥി... ജിവ്ഹാ അത്ഥി... കായോ അത്ഥി... മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നേന മനേന പച്ചുപ്പന്നം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ആമന്താ. അതീതോ മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, അതീതേന മനേന അതീതം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

പച്ചുപ്പന്നം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നേന ചക്ഖുനാ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. അനാഗതം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, അനാഗതേന ചക്ഖുനാ അനാഗതം രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ... പച്ചുപ്പന്നം സോതം അത്ഥി... ഘാനം അത്ഥി... ജിവ്ഹാ അത്ഥി... കായോ അത്ഥി... മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നേന മനേന പച്ചുപ്പന്നം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ആമന്താ. അനാഗതോ മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, അനാഗതേന മനേന അനാഗതം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അതീതം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച അതീതേന ചക്ഖുനാ അതീതം രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി

ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച പച്ചുപ്പന്നേന ചക്ഖുനാ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... അതീതം സോതം അത്ഥി... ഘാനം അത്ഥി... ജിവ്ഹാ അത്ഥി... കായോ അത്ഥി... മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച അതീതേന മനേന അതീതം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നോ മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച പച്ചുപ്പന്നേന മനേന പച്ചുപ്പന്നം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച അനാഗതേന ചക്ഖുനാ അനാഗതം രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ചക്ഖും അത്ഥി രൂപാ അത്ഥി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അത്ഥി ആലോകോ അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച പച്ചുപ്പന്നേന ചക്ഖുനാ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനാഗതം സോതം അത്ഥി... ഘാനം അത്ഥി... ജിവ്ഹാ അത്ഥി... കായോ അത്ഥി... മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച അനാഗതേന മനേന അനാഗതം ധമ്മം വിജാനാതീതി ? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നോ മനോ അത്ഥി ധമ്മാ അത്ഥി മനോവിഞ്ഞാണം അത്ഥി വത്ഥും അത്ഥി മനസികാരോ അത്ഥി, ന ച പച്ചുപ്പന്നേന മനേന പച്ചുപ്പന്നം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

അതീതഞാണാദികഥാ

൨൯൭. അതീതം ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി ? ആമന്താ. തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതം ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി , മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

പച്ചുപ്പന്നം ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. അതീതം ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അതീതം ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. അനാഗതം ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം

ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ . അനാഗതം ഞാണം അത്ഥി, തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ഞാണകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. അനാഗതം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി , നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ . പച്ചുപ്പന്നം ഞാണം അത്ഥി, ന ച തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹന്താദികഥാ

൨൯൫. അരഹതോ അതീതോ രാഗോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തേന രാഗേന സരാഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതോ ദോസോ അത്ഥീതി? ആമന്താ . അരഹാ തേന ദോസേന സദോസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതോ മോഹോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തേന മോഹേന സമോഹോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതോ മാനോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തേന മാനേന സമാനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതാ ദിട്ഠി അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തായ വിചികിച്ഛായ സവിചികിച്ഛോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതം ഥിനം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തേന ഥിനേന സഥിനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതം ഉദ്ധച്ചം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തേന ഉദ്ധച്ചേന സഉദ്ധച്ചോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതം അഹിരികം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തേന അഹിരികേന സഅഹിരികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ അതീതം അനോത്തപ്പം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അരഹാ തേന അനോത്തപ്പേന സഅനോത്തപ്പീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമിസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥീതി? ആമന്താ . അനാഗാമീ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗാമിസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി… അതീതോ സീലബ്ബതപരാമാസോ അത്ഥി… അതീതോ അണുസഹഗതോ കാമരാഗോ അത്ഥി… അതീതോ അണുസഹഗതോ

ബ്യാപാദോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥീതി? ആമന്താ. സകദാഗാമീ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സകദാഗാമിസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി... അതീതോ സീലബ്ബതപരാമാസോ അത്ഥി... അതീതോ ഓളാരികോ കാമരാഗോ അത്ഥി... അതീതോ ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. സകദാഗാമീ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സോതാപന്നസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥീതി? ആമന്താ. സോതാപന്നോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സോതാപന്നസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി... അതീതോ സീലബ്ബതപരാമാസോ അത്ഥി... അതീതോ അപായഗമനീയോ രാഗോ അത്ഥി... അതീതോ അപായഗമനീയോ ദോസോ അത്ഥി... അതീതോ അപായഗമനീയോ മോഹോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. സോതാപന്നോ തേന മോഹേന സമോഹോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨൯൨. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതോ രാഗോ അത്ഥി, പുഥുജ്ജനോ തേന രാഗേന സരാഗോതി? ആമന്താ. അരഹതോ അതീതോ രാഗോ അത്ഥി, അരഹാ തേന രാഗേന സരാഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതോ ദോസോ അത്ഥി...പേ॰... അതീതം അനോത്തപ്പം അത്ഥി പുഥുജ്ജനോ തേന അനോത്തപ്പേന അനോത്തപ്പീതി? ആമന്താ. അരഹതോ അതീതം അനോത്തപ്പം അത്ഥി, അരഹാ തേന അനോത്തപ്പേന അനോത്തപ്പീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, പുഥുജ്ജനോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, അനാഗാമീ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി...പേ॰... അതീതോ അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, പുഥുജ്ജനോ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ അതീതോ അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, അനാഗാമീ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, പുഥുജ്ജനോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, സകദാഗാമീ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി... അതീതോ ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, പുഥുജ്ജനോ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി ? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ അതീതോ ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, സകദാഗാമീ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, പുഥുജ്ജനോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, സോതാപന്നോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰...

പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി...പേ॰... അതീതോ അപായഗമനീയോ മോഹോ അത്ഥി, പുഥുജ്ജനോ തേന മോഹേന സമോഹോതി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ അതീതോ അപായഗമനീയോ മോഹോ അത്ഥി, സോതാപന്നോ തേന മോഹേന സമോഹോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ അതീതോ രാഗോ അത്ഥി, ന ച അരഹാ തേന രാഗേന സരാഗോതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതോ രാഗോ അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തേന രാഗേന സരാഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അരഹതോ അതീതോ ദോസോ അത്ഥി...പേ॰... അതീതം അനോത്തപ്പം അത്ഥി, ന ച അരഹാ തേന അനോത്തപ്പേന അനോത്തപ്പീതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതം അനോത്തപ്പം അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തേന അനോത്തപ്പേന അനോത്തപ്പീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, ന ച അനാഗാമീ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനാഗാമിസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി...പേ॰... അതീതോ അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, ന ച അനാഗാമീ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി ? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതോ അണുസഹഗതോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, ന ച സകദാഗാമീ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സകദാഗാമിസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി...പേ॰... അതീതോ ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, ന ച സകദാഗാമീ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതോ ഓളാരികോ ബ്യാപാദോ അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തേന ബ്യാപാദേന ബ്യാപന്നചിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സോതാപന്നസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, ന ച സോതാപന്നോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതാ സക്കായദിട്ഠി അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തായ ദിട്ഠിയാ സദിട്ഠികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സോതാപന്നസ്സ അതീതാ വിചികിച്ഛാ അത്ഥി...പേ॰... അതീതോ അപായഗമനീയോ മോഹോ അത്ഥി, ന ച സോതാപന്നോ തേന മോഹേന സമോഹോതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനസ്സ അതീതോ അപായഗമനീയോ മോഹോ അത്ഥി, ന ച പുഥുജ്ജനോ തേന മോഹേന സമോഹോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതഹത്ഥാദികഥാ

൨൩൩. അതീതാ ഹത്ഥാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതേസു ഹത്ഥേസു സതി ആദാനനിക്ഖേപനം പഞ്ഞായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതാ പാദാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതേസു പാദേസു സതി അഭിക്കമപടിക്കമോ

പഞ്ഞായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതാ പബ്ബാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതേസു പബ്ബേസു സതി സമിഞ്ജനപസാരണം പഞ്ഞായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതോ കുച്ഛി അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതസ്മിം കുച്ഛിസ്മിം സതി ജിഘച്ഛാ പിപാസാ പഞ്ഞായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതോ കായോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതോ കായോ പഗ്ഗഹനിഗ്ഗഹുപഗോ ഛേദനഭേദനുപഗോ കാകേഹി ഗിജ്ഝേഹി കുലലേഹി സാധാരണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതേ കായേ വിസം കമേയ്യ , സത്ഥം കമേയ്യ, അഗ്ഗി കമേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ലബ്ഭാ അതീതോ കായോ അദ്ദുബന്ധനേന ബന്ധിതും, രജ്ജുബന്ധനേന ബന്ധിതും, സങ്ഖലികബന്ധനേന ബന്ധിതും, ഗാമബന്ധനേന ബന്ധിതും, നിഗമബന്ധനേന ബന്ധിതും, നഗരബന്ധനേന ബന്ധിതും, ജനപദബന്ധനേന ബന്ധിതും, കണ്ഠപഞ്ചമേഹി ബന്ധനേഹി ബന്ധിതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതോ ആപോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തേന ആപേന ആപകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതോ തേജോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തേന തേജേന തേജകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതോ വായോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തേന വായേന വായകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതക്ഖന്ധാദിസമോധാനകഥാ

൨൯൪. അതീതോ രൂപക്ഖന്ധോ അത്ഥി, അനാഗതോ രൂപക്ഖന്ധോ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നോ രൂപക്ഖന്ധോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തയോ രൂപക്ഖന്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… അതീതാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ അത്ഥി, അനാഗതാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. പന്നരസക്ഖന്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം ചക്ഖായതനം അത്ഥി, അനാഗതം ചക്ഖായതനം അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നം ചക്ഖായതനം അത്ഥീതി? ആമന്താ. തീണി ചക്ഖായതനാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതാനി ദ്വാദസായതനാനി അത്ഥി, അനാഗതാനി ദ്വാദസായതനാനി അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നാനി ദ്വാദസായതനാനി അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഛത്തിംസായതനാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതാ ചക്ഖുധാതു അത്ഥി, അനാഗതാ ചക്ഖുധാതു അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നാ ചക്ഖുധാതു അത്ഥീതി? ആമന്താ. തിസ്സോ ചക്ഖുധാതുയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതാ അട്ഠാരസ ധാതുയോ അത്ഥി, അനാഗതാ അട്ഠാരസ ധാതുയോ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നാ അട്ഠാരസ ധാതുയോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ചതുപഞ്ഞാസ ധാതുയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം ചക്ഖുന്ദ്രിയം അത്ഥി, അനാഗതം ചക്ഖുന്ദ്രിയം അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നം ചക്ഖുന്ദ്രിയം അത്ഥീതി ? ആമന്താ. തീണി ചക്ഖുന്ദ്രിയാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതാനി ബാവീസതിന്ദ്രിയാനി അത്ഥി, അനാഗതാനി

ബാവീസതിന്ദ്രിയാനി അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നാനി ബാവീസതിന്ദ്രിയാനി അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഛസട്ഠിന്ദ്രിയാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതോ രാജാ ചക്കവത്തീ അത്ഥി, അനാഗതോ രാജാ ചക്കവത്തീ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നോ രാജാ ചക്കവത്തീ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തിണ്ണന്നം രാജൂനം ചക്കവത്തീനം സമ്മുഖീഭാവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതോ സമ്മാസമ്മുദ്ധോ അത്ഥി, അനാഗതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ അത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തിണ്ണന്നം സമ്മാസമ്ബുദ്ധാനം സമ്മുഖീഭാവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പദസോധനകഥാ

൨൫൭. അതീതം അത്ഥീതി? ആമന്താ . അത്ഥി അതീതന്തി? അത്ഥി സിയാ അതീതം, സിയാ നാതീതന്തി.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി അതീതം അത്ഥി, അത്ഥി സിയാ അതീതം, സിയാ നാതീതം, തേനാതീതം നാതീതം, നാതീതം അതീതന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അതീതം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ അതീതം, സിയാ നാതീതം, തേനാതീതം നാതീതം, നാതീതം അതീത'''ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന അതീതം നാതീതം നാതീതം അതീതന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ അതീതം, സിയാ നാതീത''ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അതീതം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ അതീതം, സിയാ നാതീതം, തേനാതീതം നാതീതം, നാതീതം അതീത'''ന്തി മിച്ഛാ.

അനാഗതം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥി അനാഗതന്തി? അത്ഥി സിയാ അനാഗതം, സിയാ നാനാഗതന്തി.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി അനാഗതം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ അനാഗതം സിയാ നാനാഗതം, തേനാനാഗതം നാനാഗതം, നാനാഗതം അനാഗതന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അനാഗതം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ അനാഗതം, സിയാ നാനാഗതം, തേനാനാഗതം നാനാഗതം, നാനാഗതം അനാഗത'''ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പനാനാഗതം നാനാഗതം നാനാഗതം അനാഗതന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനാഗതം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ അനാഗതം, സിയാ നാനാഗത''ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അനാഗതം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ അനാഗതം, സിയാ നാനാഗതം, തേനാനാഗതം നാനാഗതം, നാനാഗതം അനാഗത'''ന്തി മിച്ഛാ.

പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി, ആമന്താ. അത്ഥി പച്ചുപ്പന്നന്തി? അത്ഥി സിയാ പച്ചുപ്പന്നം, സിയാ നോ പച്ചുപ്പന്നന്തി.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ പച്ചുപ്പന്നം, സിയാ നോ പച്ചുപ്പന്നം, തേന പച്ചുപ്പന്നം, നോ പച്ചുപ്പന്നം, നോ പച്ചുപ്പന്നം പച്ചുപ്പന്നന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പച്ചുപ്പന്നം

അത്ഥി അത്ഥി സിയാ പച്ചുപ്പന്നം, സിയാ നോ പച്ചുപ്പന്നം, തേന പച്ചുപ്പന്നം നോ പച്ചുപ്പന്നം, നോ പച്ചുപ്പന്നം പച്ചുപ്പന്ന'''ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന പച്ചുപ്പന്നം നോ പച്ചുപ്പന്നം, നോ പച്ചുപ്പന്നം പച്ചുപ്പന്നന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ പച്ചുപ്പന്നം, സിയാ നോ പച്ചുപ്പന്ന''ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ പച്ചുപ്പന്നം, സിയാ നോ പച്ചുപ്പന്നം, തേന പച്ചുപ്പന്നം നോ പച്ചുപ്പന്നം, നോ പച്ചുപ്പന്നം പച്ചുപ്പന്ന'''ന്തി മിച്ഛാ.

നിബ്ബാനം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥി നിബ്ബാനന്തി? അത്ഥി സിയാ നിബ്ബാനം സിയാ നോ നിബ്ബാനന്തി.

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി നിബ്ബാനം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ നിബ്ബാനം, സിയാ നോ നിബ്ബാനം, തേന നിബ്ബാനം നോ നിബ്ബാനം, നോ നിബ്ബാനം നിബ്ബാനന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'നിബ്ബാനം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ നിബ്ബാനം, സിയാ നോ നിബ്ബാനം, തേന നിബ്ബാനം നോ നിബ്ബാനം, നോ നിബ്ബാനം നിബ്ബാന'''ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന നിബ്ബാനം നോ നിബ്ബാനം, നോ നിബ്ബാനം നിബ്ബാനന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നിബ്ബാനം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ നിബ്ബാനം, സിയാ നോ നിബ്ബാന''ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - ''വത്തബ്ബേ ഖോ - 'നിബ്ബാനം അത്ഥി അത്ഥി സിയാ നിബ്ബാനം, സിയാ നോ നിബ്ബാനം, തേന നിബ്ബാനം നോ നിബ്ബാനം, നോ നിബ്ബാനം നിബ്ബാന'''ന്തി മിച്ഛാ.

സുത്തസാധനം

൨൮൩. ന വത്തബ്ബം - ''അതീതം അത്ഥി, അനാഗതം അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''യം കിഞ്ചി, ഭിക്ഖവേ, രൂപം അതീതാനാഗതപച്ചുപ്പന്നം അജ്ഝത്തം വാ ബഹിദ്ധാ വാ ഓളാരികം വാ സുഖുമം വാ ഹീനം വാ പണീതം വാ യം ദൂരേ സന്തികേ വാ - അയം വുച്ചതി രൂപക്ഖന്ധോ. യാ കാചി വേദനാ... യാ കാചി സഞ്ഞാ... യേ കേചി സങ്ഖാരാ... യം കിഞ്ചി വിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതപച്ചുപ്പന്നം അജ്ഝത്തം വാ ബഹിദ്ധാ വാ ഓളാരികം വാ സുഖുമം വാ ഹീനം വാ പണീതം വാ യം ദൂരേ സന്തികേ വാ - അയം വുച്ചതി വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ''തി [സം॰ നി॰ ൩.൪൮]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അതീതം അത്ഥി, അനാഗതം അത്ഥീതി.

അതീതം അത്ഥി, അനാഗതം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''തയോമേ, ഭിക്ഖവേ, നിരുത്തിപഥാ അധിവചനപഥാ പഞ്ഞത്തിപഥാ അസങ്കിണ്ണാ അസങ്കിണ്ണപുബ്ബാ ന സങ്കിയന്തി ന സങ്കിയിസ്സന്തി അപ്പടികുട്ഠാ സമണേഹി ബ്രാഹ്മണേഹി വിഞ്ഞൂഹി. കതമേ തയോ? യം, ഭിക്ഖവേ, രൂപം അതീതം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം 'അഹോസീ'തി തസ്സ സങ്ഖാ, 'അഹോസീ'തി തസ്സ സമഞ്ഞാ, 'അഹോസീ'തി തസ്സ പഞ്ഞത്തി; ന തസ്സ സങ്ഖാ 'അത്ഥീ'തി, ന തസ്സ സങ്ഖാ 'ഭവിസ്സതീ'തി. യാ വേദനാ...പേ॰... യാ സഞ്ഞാ... യേ സങ്ഖാരാ... യം വിഞ്ഞാണം അതീതം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം

‘അഹോസീ’തി തസ്സ സങ്ഖാ, ‘അഹോസീ’തി തസ്സ സമഞ്ഞാ, ‘അഹോസീ’തി തസ്സ പഞ്ഞത്തി; ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘അത്ഥീ’തി, ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘ഭവിസ്സതീ’തി.

“യം, ഭിക്ഖവേ, രൂപം അജാതം അപാതുഭൂതം ‘ഭവിസ്സതീ’തി തസ്സ സങ്ഖാ, ‘ഭവിസ്സതീ’തി തസ്സ സമഞ്ഞാ, ‘ഭവിസ്സതീ’തി തസ്സ പഞ്ഞത്തി; ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘അത്ഥീ’തി, ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘അഹോസീ’തി. യാ വേദനാ…പേ॰… യാ സഞ്ഞാ… യേ സങ്ഖാരാ… യം വിഞ്ഞാണം അജാതം അപാതുഭൂതം ‘ഭവിസ്സതീ’തി തസ്സ സങ്ഖാ, ‘ഭവിസ്സതീ’തി തസ്സ സമഞ്ഞാ, ‘ഭവിസ്സതീ’തി തസ്സ പഞ്ഞത്തി; ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘അത്ഥീ’തി, ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘അഹോസീ’തി.

“യം, ഭിക്ഖവേ, രൂപം ജാതം പാതുഭൂതം ‘അത്ഥീ’തി തസ്സ സങ്ഖാ, ‘അത്ഥീ’തി തസ്സ സമഞ്ഞാ, ‘അത്ഥീ’തി തസ്സ പഞ്ഞത്തി; ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘അഹോസീ’തി, ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘ഭവിസ്സതീ’തി. യാ വേദനാ…പേ॰… യാ സഞ്ഞാ… യേ സങ്ഖാരാ… യം വിഞ്ഞാണം ജാതം പാതുഭൂതം ‘അത്ഥീ’തി തസ്സ സങ്ഖാ, ‘അത്ഥീ’തി തസ്സ സമഞ്ഞാ, ‘അത്ഥീ’തി തസ്സ പഞ്ഞത്തി; ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘അഹോസീ’തി, ന തസ്സ സങ്ഖാ ‘ഭവിസ്സതീ’തി. ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, തയോ നിരുത്തിപഥാ അധിവചനപഥാ പഞ്ഞത്തിപഥാ അസങ്കിണ്ണാ അസങ്കിണ്ണപുബ്ബാ ന സങ്കിയന്തി ന സങ്കിയിസ്സന്തി അപ്പടികുട്ഠാ സമണേഹി ബ്രാഹ്മണേഹി വിഞ്ഞൂഹി.

“യേപി തേ, ഭിക്ഖവേ, അഹേസും ഉക്കലാ വസ്സഭഞ്ഞാ അഹേതുകവാദാ അകിരിയവാദാ നത്ഥികവാദാ, തേപിമേ തയോ നിരുത്തിപഥേ അധിവചനപഥേ പഞ്ഞത്തിപഥേ ന ഗരഹിതബ്ബം ന പടിക്കോസിതബ്ബം അമഞ്ഞിംസു. തം കിസ്സ ഹേതു? നിന്ദാബ്യാരോസഉപാരമ്ഭഭയാ”തി [സംയുത്തനികായേ]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അതീതം അത്ഥി, അനാഗതം അത്ഥീ”തി.

അതീതം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ ഫഗ്ഗുനോ ഭഗവന്തം ഏതദവോച - “അത്ഥി നു ഖോ തം, ഭന്തേ, ചക്ഖും യേന ചക്ഖുനാ അതീതേ ബുദ്ധേ പരിനിബ്ബുതേ ഛിന്നപപഞ്ചേ ഛിന്നവടുമേ പരിയാദിന്നവട്ടേ സബ്ബദുക്ഖവീതിവത്തേ പഞ്ഞാപയമാനോ പഞ്ഞാപേയ്യാതി. അത്ഥി നു ഖോ സാ, ഭന്തേ, ജിവ്ഹാ…പേ॰… അത്ഥി നു ഖോ സോ, ഭന്തേ, മനോ യേന മനേന അതീതേ ബുദ്ധേ പരിനിബ്ബുതേ ഛിന്നപപഞ്ചേ ഛിന്നവടുമേ പരിയാദിന്നവട്ടേ സബ്ബദുക്ഖവീതിവത്തേ പഞ്ഞാപയമാനോ പഞ്ഞാപേയ്യാ”തി.

“നത്ഥി ഖോ തം, ഫഗ്ഗുന, ചക്ഖും യേന ചക്ഖുനാ അതീതേ ബുദ്ധേ പരിനിബ്ബുതേ ഛിന്നപപഞ്ചേ ഛിന്നവടുമേ പരിയാദിന്നവട്ടേ സബ്ബദുക്ഖവീതിവത്തേ പഞ്ഞാപയമാനോ പഞ്ഞാപേയ്യ. നത്ഥി ഖോ സാ, ഫഗ്ഗുന, ജിവ്ഹാ…പേ॰… നത്ഥി നു ഖോ സോ, ഫഗ്ഗുന, മനോ യേന മനേന അതീതേ ബുദ്ധേ പരിനിബ്ബുതേ ഛിന്നപപഞ്ചേ ഛിന്നവടുമേ പരിയാദിന്നവട്ടേ സബ്ബദുക്ഖവീതിവത്തേ പഞ്ഞാപയമാനോ പഞ്ഞാപേയ്യാ”തി [സം॰ നി॰ ൪.൮൩]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അതീതം അത്ഥീ”തി.

അതീതം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ നന്ദകോ ഏതദവോച - “അഹു പുബ്ബേ ലോഭോ തദഹു അകുസലം, സോ ഏതരഹി നത്ഥി, ഇച്ചേതം

കുസലം. അഹു പുബ്ബേ ദോസോ... അഹു പുബ്ബേ മോഹോ, തദഹു അകുസലം, സോ ഏതരഹി നത്ഥി, ഇച്ചേതം കുസല''ന്തി [അങ്ഗുത്തരനികായേ]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''അതീതം അത്ഥീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''അനാഗതം അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''കബളീകാരേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ അത്ഥി രാഗോ, അത്ഥി നന്ദീ, അത്ഥി തണ്ഹാ; പതിട്ഠിതം തത്ഥ വിഞ്ഞാണം വിരൂള്ഹം. യത്ഥ പതിട്ഠിതം വിഞ്ഞാണം വിരൂള്ഹം, അത്ഥി തത്ഥ നാമരൂപസ്സ അവക്കന്തി. യത്ഥ അത്ഥി നാമരൂപസ്സ അവക്കന്തി, അത്ഥി തത്ഥ സങ്ഖാരാനം വുദ്ധി. യത്ഥ അത്ഥി സങ്ഖാരാനം വുദ്ധി, അത്ഥി തത്ഥ ആയതിം പുനബ്ഭവാഭിനിബ്ബത്തി. യത്ഥ അത്ഥി ആയതിം പുനബ്ഭവാഭിനിബ്ബത്തി, അത്ഥി തത്ഥ ആയതിം ജാതിജരാമരണം. യത്ഥ അത്ഥി ആയതിം ജാതിജരാമരണം, സസോകം തം, ഭിക്ഖവേ, സരജം [സദരം (സം॰ നി॰ ൨.൬൪) തദേവ യുത്തതരം] സഉപായാസന്തി വദാമി.

''ഫസ്സേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ... മനോസഞ്ചേതനായ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ... വിഞ്ഞാണേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ അത്ഥി രാഗോ, അത്ഥി നന്ദീ...പേ॰... സരജം സഉപായാസന്തി വദാമീ''തി [സം॰ നി॰ ൨.൬൪]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി അനാഗതം അത്ഥീതി.

അനാഗതം അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''കബളീകാരേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ നത്ഥി രാഗോ, നത്ഥി നന്ദീ, നത്ഥി തണ്ഹാ; അപ്പതിട്ഠിതം തത്ഥ വിഞ്ഞാണം അവിരൂള്ഹം. യത്ഥ വിഞ്ഞാണം അപ്പതിട്ഠിതം അവിരൂള്ഹം, നത്ഥി തത്ഥ നാമരൂപസ്സ അവക്കന്തി. യത്ഥ നത്ഥി നാമരൂപസ്സ അവക്കന്തി, നത്ഥി തത്ഥ സങ്ഖാരാനം വുദ്ധി. യത്ഥ നത്ഥി സങ്ഖാരാനം വുദ്ധി, നത്ഥി തത്ഥ ആയതിം പുനബ്ഭവാഭിനിബ്ബത്തി. യത്ഥ നത്ഥി ആയതിം പുനബ്ഭവാഭിനിബ്ബത്തി, നത്ഥി തത്ഥ ആയതിം ജാതിജരാമരണം. യത്ഥ നത്ഥി ആയതിം ജാതിജരാമരണം, അസോകം തം, ഭിക്ഖവേ, അരജം അനുപായാസന്തി വദാമി.

''ഫസ്സേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ... മനോസഞ്ചേതനായ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ... വിഞ്ഞാണേ ചേ, ഭിക്ഖവേ, ആഹാരേ നത്ഥി രാഗോ, നത്ഥി നന്ദീ... പേ॰... അരജം അനുപായാസന്തി വദാമീ''തി [സം॰ നി॰ ൨.൬൪]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''അനാഗതം അത്ഥീ''തി.

സബ്ബമത്ഥീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. അതീതക്ഖന്ധാദികഥാ

൧. നസുത്തസാധനം

൨൭൭. അതീതം ഖന്ധാതി? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ആയതനന്തി? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ധാതൂതി? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനന്തി [ഖന്ധധാതുആയതനന്തി (സ്യാ॰)]? ആമന്താ. അതീതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം ഖന്ധാതി? ആമന്താ. അനാഗതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം ആയതനന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം ധാതൂതി? ആമന്താ. അനാഗതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം ഖന്ധാ അതീതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം ആയതനം അതീതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ധാതു പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം ധാതു അതീതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അതീതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം ഖന്ധാ അനാഗതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം ആയതനം അനാഗതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ധാതു പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം ധാതു അനാഗതം അത്ഥീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അനാഗതം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം ഖന്ധാ അതീതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ പച്ചുപ്പന്നം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ആയതനം അതീതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ധാതു അതീതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ധാതു പച്ചുപ്പന്നം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അതീതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം ഖന്ധാ അനാഗതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ പച്ചുപ്പന്നം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം ആയതനം…പേ॰… അനാഗതം ധാതു…പേ॰… അനാഗതം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അനാഗതം

നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതം രൂപം ഖന്ധോതി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതം രൂപം ആയതനന്തി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതം രൂപം ധാതൂതി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനന്തി ? ആമന്താ. അതീതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതം രൂപം ഖന്ധോതി? ആമന്താ. അനാഗതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനാഗതം രൂപം ആയതനം...പേ॰... അനാഗതം രൂപം ധാതു...പേ॰... അനാഗതം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം ഖന്ധോ അതീതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ആയതനം...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ധാതു...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അതീതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം രൂപം ഖന്ധോ അനാഗതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ആയതനം...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ധാതു...പേ॰... പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം രൂപം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അനാഗതം രൂപം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതം രൂപം ഖന്ധോ അതീതം രൂപം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതം രൂപം ആയതനം...പേ॰... അതീതം രൂപം ധാതു...പേ॰... അതീതം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അതീതം രൂപം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം രൂപം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതം രൂപം ഖന്ധോ അനാഗതം രൂപം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം രൂപം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനാഗതം രൂപം ആയതനം...പേ॰... അനാഗതം രൂപം ധാതു...പേ॰... അനാഗതം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അനാഗതം രൂപം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം രൂപം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം രൂപം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതാ വേദനാ... അതീതാ സഞ്ഞാ... അതീതാ സങ്ഖാരാ... അതീതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോതി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം വിഞ്ഞാണം ആയതനം …പേ॰… അതീതം വിഞ്ഞാണം ധാതു…പേ॰… അതീതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനന്തി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോതി? ആമന്താ. അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ആയതനം…പേ॰… അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ധാതു…പേ॰… അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ആയതനം…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ധാതു…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അതീതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ആയതനം…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ധാതു…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അനാഗതം വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ അതീതം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതം വിഞ്ഞാണം ആയതനം…പേ॰… അതീതം വിഞ്ഞാണം ധാതു…പേ॰… അതീതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അതീതം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ അനാഗതം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധോ പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ആയതനം…പേ॰… അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ധാതു…പേ॰… അനാഗതം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം അനാഗതം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം പച്ചുപ്പന്നം വിഞ്ഞാണം നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൨. സുത്തസാധനം

൨൭൨. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അതീതാനാഗതാ ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം നത്ഥി ചേതേ’’തി? ആമന്താ . നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘തയോമേ, ഭിക്ഖവേ, നിരുത്തിപഥാ അധിവചനപഥാ പഞ്ഞത്തി…പേ॰… വിഞ്ഞൂഹീതി…പേ॰…’’. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അതീതാനാഗതാ ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം നത്ഥി ചേതേ’’തി.

അതീതാനാഗതാ ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം നത്ഥി ചേതേതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''യം കിഞ്ചി, ഭിക്ഖവേ, രൂപം അതീതാനാഗതപച്ചുപ്പന്നം അജ്ഝത്തം വാ ബഹിദ്ധാ വാ ഓളാരികം വാ സുഖുമം വാ ഹീനം വാ പണീതം വാ യം ദൂരേ സന്തികേ വാ, അയം വുച്ചതി രൂപക്ഖന്ധോ. യാ കാചി വേദനാ... യാ കാചി സഞ്ഞാ... യേ കേചി സങ്ഖാരാ... യം കിഞ്ചി വിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതപച്ചുപ്പന്നം...പേ॰... അയം വുച്ചതി വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''അതീതാനാഗതാ ഖന്ധാ ധാതു ആയതനം നത്ഥി ചേതേ''തി.

അതീതക്ഖന്ധാദികഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. ഏകച്ചം അത്ഥീതികഥാ

൧. അതീതാദിഏകച്ചകഥാ

൨൯൯. അതീതം അത്ഥീതി? ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി. ഏകച്ചം നിരുദ്ധം, ഏകച്ചം ന നിരുദ്ധം; ഏകച്ചം വിഗതം, ഏകച്ചം അവിഗതം; ഏകച്ചം അത്ഥങ്ഗതം, ഏകച്ചം ന അത്ഥങ്ഗതം; ഏകച്ചം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതം, ഏകച്ചം ന അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതം ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ ഏകച്ചേ അത്ഥി, ഏകച്ചേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതം ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ ഏകച്ചേ അത്ഥി, ഏകച്ചേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതം ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപാകാ ധമ്മാ ഏകച്ചേ അത്ഥി ഏകച്ചേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതം ഏകച്ചം അത്ഥി ഏകച്ചം നത്ഥീതി? ആമന്താ. കിം അത്ഥി കിം നത്ഥീതി? അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥി; അതീതാ വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി. അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ . അതീതാ വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി [അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ തേ നത്ഥീതി (ക॰)]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതാ വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰....

അതീതാ അവിപാകാ [വിപക്കവിപാകാ (സ്യാ॰), അവിപക്കവിപാകാ (ക॰)] ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ [അവിപാകാ (സ്യാ॰)] ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ [ധമ്മാ നിരുദ്ധാ തേ (സ്യാ॰ ക॰)] അത്ഥീ''തി.

അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപാകാ [അവിപക്കവിപാകാ (സീ॰ ക॰)] ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതാ വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതാ അവിപാകാ [വിപക്കവിപാകാ (സ്യാ॰), അവിപക്കവിപാകാ (ക॰)] ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ [അവിപാകാ (സ്യാ॰)] ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ . അതീതാ വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അതീതാ ഏകദേസം വിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ ഏകദേസം അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ നിരുദ്ധാ - തേ ഏകച്ചേ അത്ഥി ഏകച്ചേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - ''അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. നനു അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ വിപച്ചിസ്സന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ വിപച്ചിസ്സന്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീ''തി.

അതീതാ അവിപക്കവിപാകാ ധമ്മാ വിപച്ചിസ്സന്തീതി കത്വാ തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. വിപച്ചിസ്സന്തീതി കത്വാ പച്ചുപ്പന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... വിപച്ചിസ്സന്തീതി കത്വാ പച്ചുപ്പന്നാതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നാ ധമ്മാ നിരുജ്ഝിസ്സന്തീതി കത്വാ തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൨. അനാഗതാദിഏകച്ചകഥാ

൩൦൦. അനാഗതം അത്ഥീതി? ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി. ഏകച്ചം ജാതം, ഏകച്ചം അജാതം; ഏകച്ചം സഞ്ജാതം, ഏകച്ചം അസഞ്ജാതം; ഏകച്ചം നിബ്ബത്തം, ഏകച്ചം അനിബ്ബത്തം; ഏകച്ചം പാതുഭൂതം, ഏകച്ചം അപാതുഭൂതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതം ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ ഏകച്ചേ അത്ഥി, ഏകച്ചേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... അനാഗതം ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതാ അനുപ്പാദിനോ ധമ്മാ ഏകച്ചേ അത്ഥി, ഏകച്ചേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതം ഏകച്ചം അത്ഥി, ഏകച്ചം നത്ഥീതി? ആമന്താ. കിം അത്ഥി, കിം നത്ഥീതി? അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ അത്ഥി; അനാഗതാ അനുപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി. അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതാ അനുപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനാഗതാ അനുപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. നനു അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ അജാതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ അജാതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീ''തി.

അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ അജാതാ - തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതാ അനുപ്പാദിനോ ധമ്മാ അജാതാ - തേ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനാഗതാ അനുപ്പാദിനോ ധമ്മോ അജാതാ - തേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ അജാതാ - തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - ''അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. നനു അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജിസ്സന്തീതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജിസ്സന്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ - തേ അത്ഥീ''തി.

അനാഗതാ ഉപ്പാദിനോ ധമ്മാ ഉപ്പജ്ജിസ്സന്തീതി കത്വാ തേ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഉപ്പജ്ജിസ്സന്തീതി കത്വാ പച്ചുപ്പന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഉപ്പജ്ജിസ്സന്തീതി കത്വാ പച്ചുപ്പന്നാതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നാ ധമ്മാ നിരുജ്ഝിസ്സന്തീതി കത്വാ തേ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഏകച്ചം അത്ഥീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. സതിപട്ഠാനകഥാ

൩൦൯. സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. സബ്ബേ ധമ്മാ സതി സതിന്ദ്രിയം സതിബലം സമ്മാസതി സതിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗോ ഏകായനമഗ്ഗോ ഖയഗാമീ ബോധഗാമീ അപചയഗാമീ അനാസവാ അസംയോജനിയാ അഗന്ഥനിയാ അനോഘനിയാ അയോഗനിയാ അനീവരണിയാ അപരാമട്ഠാ അനുപാദാനിയാ അസംകിലേസികാ, സബ്ബേ ധമ്മാ ബുദ്ധാനുസ്സതി ധമ്മാനുസ്സതി സങ്ഘാനുസ്സതി സീലാനുസ്സതി ചാഗാനുസ്സതി ദേവതാനുസ്സതി ആനാപാനസ്സതി മരണാനുസ്സതി കായഗതാസതി ഉപസമാനുസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം സതിപട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ചക്ഖായതനം സതിപട്ഠാനന്തി ? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം സതി സതിന്ദ്രിയം സതിബലം സമ്മാസതി സതിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗോ ഏകായനമഗ്ഗോ ഖയഗാമീ ബോധഗാമീ അപചയഗാമീ അനാസവം അസംയോജനിയം…പേ॰… അസംകിലേസികം, ചക്ഖായതനം ബുദ്ധാനുസ്സതി ധമ്മാനുസ്സതി സങ്ഘാനുസ്സതി സീലാനുസ്സതി ചാഗാനുസ്സതി ദേവതാനുസ്സതി ആനാപാനസ്സതി മരണാനുസ്സതി കായഗതാസതി ഉപസമാനുസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതായതനം… ഘാനായതനം… ജിവ്ഹായതനം… കായായതനം… രൂപായതനം… സദ്ദായതനം… ഗന്ധായതനം… രസായതനം… ഫോട്ഠബ്ബായതനം… രാഗോ… ദോസോ… മോഹോ… മാനോ… ദിട്ഠി… വിചികിച്ഛാ… ഥിനം… ഉദ്ധച്ചം… അഹിരികം… അനോത്തപ്പം സതിപട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനോത്തപ്പം സതിപട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അനോത്തപ്പം സതി സതിന്ദ്രിയം സതിബലം സമ്മാസതി…പേ॰… കായഗതാസതി ഉപസമാനുസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സതി സതിപട്ഠാനാ, സാ ച സതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം സതിപട്ഠാനം, തഞ്ച സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സതി സതിപട്ഠാനാ, സാ ച സതീതി? ആമന്താ. സോതായതനം…പേ॰… കായായതനം… രൂപായതനം… പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനം… രാഗോ… ദോസോ… മോഹോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം സതിപട്ഠാനം, തഞ്ച സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ചക്ഖായതനം സതിപട്ഠാനം, തഞ്ച ന സതീതി? ആമന്താ. സതി സതിപട്ഠാനാ, സാ ച ന സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതായതനം… പേ॰… കായായതനം… രൂപായതനം…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനം… രാഗോ … ദോസോ… മോഹോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം സതിപട്ഠാനം, തഞ്ച ന സതീതി? ആമന്താ . സതി സതിപട്ഠാനാ, സാ ച ന സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰….

൩൧൦. ന വത്തബ്ബം - ''സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാ''തി? ആമന്താ. നനു സബ്ബേ ധമ്മേ ആരബ്ഭ സതി സന്തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സബ്ബേ ധമ്മേ ആരബ്ഭ സതി സന്തിട്ഠതീതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാ''തി.

സബ്ബം ധമ്മം ആരബ്ഭ സതി സന്തിട്ഠതീതി സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. സബ്ബം ധമ്മം ആരബ്ഭ ഫസ്സോ സന്തിട്ഠതീതി സബ്ബേ ധമ്മാ

ഫസ്സപട്ഠാനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സബ്ബം ധമ്മം ആരബ്ഭ സതി സന്തിട്ഠതീതി സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. സബ്ബം ധമ്മം ആരബ്ഭ വേദനാ സന്തിട്ഠതി… സഞ്ഞാ സന്തിട്ഠതി… ചേതനാ സന്തിട്ഠതി… ചിത്തം സന്തിട്ഠതീതി സബ്ബേ ധമ്മാ ചിത്തപട്ഠാനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. സബ്ബേ സത്താ ഉപട്ഠിതസതിനോ സതിയാ സമന്നാഗതാ സതിയാ സമോഹിതാ; സബ്ബേസം സത്താനം സതി പച്ചുപട്ഠിതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൦൩. സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "അമതം തേ, ഭിക്ഖവേ, ന പരിഭുഞ്ജന്തി യേ കായഗതാസതിം ന പരിഭുഞ്ജന്തി. അമതം തേ, ഭിക്ഖവേ, പരിഭുഞ്ജന്തി യേ കായഗതാസതിം പരിഭുഞ്ജന്തീ"തി [അ॰ നി॰ ൧.൬൦൦]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. സബ്ബേ സത്താ കായഗതാസതിം പരിഭുഞ്ജന്തി പടിലഭന്തി ആസേവന്തി ഭാവേന്തി ബഹുലീകരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ഏകായനോ അയം, ഭിക്ഖവേ, മഗ്ഗോ സത്താനം വിസുദ്ധിയാ സോകപരിദേവാനം സമതിക്കമായ ദുക്ഖദോമനസ്സാനം അത്ഥങ്ഗമായ ഞായസ്സ അധിഗമായ നിബ്ബാനസ്സ സച്ഛികിരിയായ യദിദം ചത്താരോ സതിപട്ഠാനാ"തി [ദീ॰ നി॰ ൨.൩൭൩; മ॰ നി॰ ൧.൧൦൬; സം॰ നി॰ ൫.൩൬൭]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ? സബ്ബേ ധമ്മാ ഏകായനമഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "രഞ്ഞോ, ഭിക്ഖവേ, ചക്കവത്തിസ്സ പാതുഭാവാ സത്തന്നം രതനാനം പാതുഭാവോ ഹോതി. കതമേസം സത്തന്നം? ചക്കരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, ഹത്ഥിരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, അസ്സരതനസ്സ… മണിരതനസ്സ… ഇത്ഥിരതനസ്സ … ഗഹപതിരതനസ്സ… പരിണായകരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി . രഞ്ഞോ, ഭിക്ഖവേ, ചക്കവത്തിസ്സ പാതുഭാവാ ഇമേസം സത്തന്നം രതനാനം പാതുഭാവോ ഹോതി.

"തഥാഗതസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പാതുഭാവാ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ സത്തന്നം ബോജ്ഝങ്ഗരതനാനം പാതുഭാവോ ഹോതി. കതമേസം സത്തന്നം? സതിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, ധമ്മവിചയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, വീരിയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, പീതിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, പസ്സദ്ധിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, സമാധിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, ഉപേക്ഖാസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി. തഥാഗതസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പാതുഭാവാ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ ഇമേസം സത്തന്നം ബോജ്ഝങ്ഗരതനാനം പാതുഭാവോ ഹോതീ"തി [സം॰ നി॰ ൫.൨൨൩]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തഥാഗതസ്സ പാതുഭാവാ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ

സബ്ബേ ധമ്മാ സതിസമ്ബോജ്ഝങ്ഗരതനാവ ഹോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰… സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാതി? ആമന്താ. സബ്ബേ ധമ്മാ സമ്മപ്പധാനാ… ഇദ്ധിപാദാ… ഇന്ദ്രിയാ… ബലാ… ബോജ്ഝങ്ഗാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സതിപട്ഠാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

ൻ. ഹേവത്ഥികഥാ

൩൪൫. അതീതം അത്ഥീതി? ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ, നത്ഥട്ഠോ അത്ഥട്ഠോ, അത്ഥിഭാവോ നത്ഥിഭാവോ, നത്ഥിഭാവോ അത്ഥിഭാവോ, അത്ഥീതി വാ നത്ഥീതി വാ, നത്ഥീതി വാ അത്ഥീതി വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം അത്ഥീതി? ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ, നത്ഥട്ഠോ അത്ഥട്ഠോ, അത്ഥിഭാവോ നത്ഥിഭാവോ, നത്ഥിഭാവോ അത്ഥിഭാവോ, അത്ഥീതി വാ നത്ഥീതി വാ, നത്ഥീതി വാ അത്ഥീതി വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം അത്ഥീതി? ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ . അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ…പേ॰… സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൪൬. അതീതം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. കിന്തത്ഥി, കിന്തി നത്ഥീതി? അതീതം അതീതന്തി ഹേവത്ഥി, അതീതം അനാഗതന്തി ഹേവ നത്ഥി, അതീതം പച്ചുപ്പന്നന്തി ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ, നത്ഥട്ഠോ അത്ഥട്ഠോ, അത്ഥിഭാവോ നത്ഥിഭാവോ, നത്ഥിഭാവോ അത്ഥിഭാവോ, അത്ഥീതി വാ നത്ഥീതി വാ, നത്ഥീതി വാ അത്ഥീതി വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. കിന്തത്ഥി, കിന്തി നത്ഥീതി? അനാഗതം അനാഗതന്തി ഹേവത്ഥി, അനാഗതം അതീതന്തി ഹേവ നത്ഥി, അനാഗതം പച്ചുപ്പന്നന്തി ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ, നത്ഥട്ഠോ അത്ഥട്ഠോ…പേ॰… സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പച്ചുപ്പന്നം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. കിന്തത്ഥി, കിന്തി നത്ഥീതി? പച്ചുപ്പന്നം പച്ചുപ്പന്നന്തി ഹേവത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നം അതീതന്തി ഹേവ നത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നം അനാഗതന്തി ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ…പേ॰… സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന വത്തബ്ബം - ‘‘അതീതം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥി; അനാഗതം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥി; പച്ചുപ്പന്നം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീ’’തി? ആമന്താ. അതീതം അനാഗതന്തി ഹേവത്ഥി, അതീതം പച്ചുപ്പന്നന്തി ഹേവത്ഥി, അനാഗതം

അതീതന്തി ഹേവത്ഥി, അനാഗതം പച്ചുപ്പന്നന്തി ഹേവത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നം അതീതന്തി ഹേവത്ഥി , പച്ചുപ്പന്നം അനാഗതന്തി ഹേവത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ....പേ.... തേന ഹി അതീതം ഹേവത്ഥി ഹേവ നത്ഥി, അനാഗതം ഹേവത്ഥി ഹേവ നത്ഥി, പച്ചുപ്പന്നം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി.

൩൦൩. രൂപം അത്ഥീതി? ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ, നത്ഥട്ഠോ അത്ഥട്ഠോ, അത്ഥിഭാവോ നത്ഥിഭാവോ, നത്ഥിഭാവോ അത്ഥിഭാവോ, അത്ഥീതി വാ നത്ഥീതി വാ, നത്ഥീതി വാ അത്ഥീതി വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

വേദനാ... സഞ്ഞാ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണം അത്ഥീതി? ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി , സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ...പേ... സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

രൂപം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. കിന്തത്ഥി, കിന്തി നത്ഥീതി? രൂപം രൂപന്തി ഹേവത്ഥി, രൂപം വേദനാതി ഹേവം നത്ഥി...പേ... രൂപം സഞ്ഞാതി ഹേവ നത്ഥി...പേ... രൂപം സങ്ഖാരാതി ഹേവ നത്ഥി...പേ... രൂപം വിഞ്ഞാണന്തി ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ...പേ... സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

വേദനാ... സഞ്ഞാ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. കിന്തത്ഥി, കിന്തി നത്ഥീതി? വിഞ്ഞാണം വിഞ്ഞാണന്തി ഹേവത്ഥി. വിഞ്ഞാണം രൂപന്തി ഹേവ നത്ഥി...പേ... വിഞ്ഞാണം വേദനാതി ഹേവ നത്ഥി...പേ... വിഞ്ഞാണം സഞ്ഞാതി ഹേവ നത്ഥി...പേ... വിഞ്ഞാണം സങ്ഖാരാതി ഹേവ നത്ഥീതി. സേവത്ഥി, സേവ നത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സേവത്ഥി , സേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥട്ഠോ നത്ഥട്ഠോ...പേ... സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ന വത്തബ്ബം - "രൂപം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി; വേദനാ... സഞ്ഞാ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി? ആമന്താ. രൂപം വേദനാതി ഹേവത്ഥി...പേ... രൂപം സഞ്ഞാതി ഹേവത്ഥി...പേ... രൂപം സങ്ഖാരാതി ഹേവത്ഥി...പേ... രൂപം വിഞ്ഞാണന്തി ഹേവത്ഥി... വേദനാ... സഞ്ഞാ ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണം രൂപന്തി ഹേവത്ഥി... വിഞ്ഞാണം വേദനാതി ഹേവത്ഥി... വിഞ്ഞാണം സഞ്ഞാതി ഹേവത്ഥി... വിഞ്ഞാണം സങ്ഖാരാതി ഹേവത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... തേന ഹി രൂപം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥി; വേദനാ... സഞ്ഞാ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണം ഹേവത്ഥി, ഹേവ നത്ഥീതി.

ഹേവത്ഥികഥാ നിട്ഠിതാ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഉപലബ്ഭോ പരിഹാനി, ബ്രഹ്മചരിയവാസോ ഓധിസോ;
പരിഞ്ഞാ കാമരാഗപ്പഹാനം, സബ്ബത്ഥിവാദോ ആയതനം;
അതീതാനാഗതോ സുഭങ്ഗോ [അതീതാനാഗതേസു ഭാഗോ (സ്യാ॰)], സബ്ബേ ധമ്മാ സതിപട്ഠാനാ.

ഹേവത്ഥി ഹേവ നത്ഥീതി.

പഠമവഗ്ഗോ

മഹാവഗ്ഗോ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൦) ൧. പരൂപഹാരകഥാ

൩൦൭. അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നത്ഥി അരഹതോ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ"തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, അത്ഥി തസ്സ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, അത്ഥി തസ്സ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം…പേ॰… കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, നത്ഥി തസ്സ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം…പേ॰… കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, നത്ഥി തസ്സ രാഗോ കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം…പേ॰… കാമച്ഛന്ദനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. കേനട്ഠേനാതി? ഹന്ദ ഹി മാരകായികാ ദേവതാ അരഹതോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീതി.

മാരകായികാ ദേവതാ അരഹതോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി മാരകായികാനം ദേവതാനം അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നത്ഥി മാരകായികാനം ദേവതാനം അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി മാരകായികാനം ദേവതാനം അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "മാരകായികാ ദേവതാ അരഹതോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീ"തി.

മാരകായികാ ദേവതാ അരഹതോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീതി? ആമന്താ. മാരകായികാ ദേവതാ അത്തനോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തി, അഞ്ഞേസം അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തി, തസ്സ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മാരകായികാ ദേവതാ നേവ അത്തനോ ന അഞ്ഞേസം ന തസ്സ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മാരകായികാ ദേവതാ

നേവ അത്തനോ ന അഞ്ഞേസം ന തസ്സ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "മാരകായികാ ദേവതാ അരഹതോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീ"തി.

മാരകായികാ ദേവതാ അരഹതോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീതി ? ആമന്താ. ലോമകൂപേഹി ഉപസംഹരന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സം.വ്വ. മാരകായികാ ദേവതാ അരഹതോ അസുചിം സുക്കവിസ്സട്ഠിം ഉപസംഹരന്തീതി? ആമന്താ. കിം കാരണാതി? ഹന്ദ ഹി വിമതിം ഗാഹയിസ്സാമാതി. അത്ഥി അരഹതോ വിമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ വിമതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി വിമതി, ധമ്മേ വിമതി, സങ്ഘേ വിമതി, സിക്ഖായ വിമതി, പുബ്ബന്തേ വിമതി, അപരന്തേ വിമതി, പുബ്ബന്താപരന്തേ വിമതി, ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു വിമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി വിമതി, ധമ്മേ വിമതി, സങ്ഘേ വിമതി, സിക്ഖായ വിമതി, പുബ്ബന്തേ വിമതി, അപരന്തേ വിമതി , പുബ്ബന്താപരന്തേ വിമതി, ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു വിമതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി വിമതി...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു വിമതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ വിമതീ"തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ വിമതി, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി വിമതി...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു വിമതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ വിമതി, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി വിമതി...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു വിമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ വിമതി, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി വിമതി...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു വിമതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ വിമതി, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി വിമതി...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു വിമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി കിസ്സ നിസ്സന്ദോതി? അസിതപീതഖായിതസായിതസ്സ നിസ്സന്ദോതി. അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി അസിതപീതഖായിതസായിതസ്സ നിസ്സന്ദോതി? ആമന്താ. യേ കേചി അസന്തി പിവന്തി ഖാദന്തി സായന്തി, സബ്ബേസംയേവ അത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

യേ കേചി അസന്തി പിവന്തി ഖാദന്തി സായന്തി, സബ്ബേസംയേവ അത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. ദാരകാ അസന്തി പിവന്തി ഖാദന്തി

സായന്തി, അത്ഥി ദാരകാനം അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

പണ്ഡകാ അസന്തി പിവന്തി ഖാദന്തി സായന്തി, അത്ഥി പണ്ഡകാനം അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദേവാ അസന്തി പിവന്തി ഖാദന്തി സായന്തി, അത്ഥി ദേവതാനം അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൭൯. അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി അസിതപീതഖായിതസായിതസ്സ നിസ്സന്ദോതി? ആമന്താ. അത്ഥി തസ്സ ആസയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ ഉച്ചാരപസ്സാവോ അസിതപീതഖായിതസായിതസ്സ നിസ്സന്ദോ, അത്ഥി തസ്സ ആസയോതി ? ആമന്താ. അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി അസിതപീതഖായിതസായിതസ്സ നിസ്സന്ദോ, അത്ഥി തസ്സ ആസയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി അസിതപീതഖായിതസായിതസ്സ നിസ്സന്ദോ, നത്ഥി തസ്സ ആസയോതി? ആമന്താ. അരഹതോ ഉച്ചാരപസ്സാവോ അസിതപീതഖായിതസായിതസ്സ നിസ്സന്ദോ, നത്ഥി തസ്സ ആസയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൮൦. അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. അരഹാ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, മേഥുനം ഉപ്പാദേയ്യ [മേഥുനം ധമ്മം ഉപ്പാദേയ്യ (സീ॰ സ്യാ॰)], പുത്തസമ്ബാധസയനം അജ്ഝാവസേയ്യ, കാസികചന്ദനം പച്ചനുഭവേയ്യ, മാലാഗന്ധവിലേപനം ധാരേയ്യ, ജാതരൂപരജതം സാദിയേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, പുഥുജ്ജനോ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, മേഥുനം ഉപ്പാദേയ്യ, പുത്തസമ്ബാധസയനം അജ്ഝാവസേയ്യ, കാസികചന്ദനം പച്ചനുഭവേയ്യ, മാലാഗന്ധവിലേപനം ധാരേയ്യ, ജാതരൂപരജതം സാദിയേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, അരഹാ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, മേഥുനം ഉപ്പാദേയ്യ, പുത്തസമ്ബാധസയനം അജ്ഝാവസേയ്യ, കാസികചന്ദനം പച്ചനുഭവേയ്യ, മാലാഗന്ധവിലേപനം ധാരേയ്യ, ജാതരൂപരജതം സാദിയേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, ന ച അരഹാ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, മേഥുനം ഉപ്പാദേയ്യ, പുത്തസമ്ബാധസയനം അജ്ഝാവസേയ്യ, കാസികചന്ദനം പച്ചനുഭവേയ്യ, മാലാഗന്ധവിലേപനം ധാരേയ്യ, ജാതരൂപരജതം സാദിയേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, ന ച പുഥുജ്ജനോ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, മേഥുനം ഉപ്പാദേയ്യ , പുത്തസമ്ബാധസയനം അജ്ഝാവസേയ്യ, കാസികചന്ദനം പച്ചനുഭവേയ്യ, മാലാഗന്ധവിലേപനം ധാരേയ്യ, ജാതരൂപരജതം സാദിയേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ"തി.

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... മോഹോ പഹീനോ... മാനോ പഹീനോ... ദിട്ഠി പഹീനാ... വിചികിച്ഛാ പഹീനാ... ഥിനം പഹീനം... ഉദ്ധച്ചം പഹീനം... അഹിരികം പഹീനം...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ"തി.

൩൧൭. അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ"തി.

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ സതിപട്ഠാനാ ഭാവിതാ...പേ॰... സമ്മപ്പധാനാ ഭാവിതാ... ഇദ്ധിപാദാ ഭാവിതാ... ഇന്ദ്രിയാ ഭാവിതാ... ബലാ ഭാവിതാ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ"തി.

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസപ്പഹാനായ...പേ॰... മോഹപ്പഹാനായ...പേ॰... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ"തി.

അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. നനു അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ കതകരണീയോ ഓഹിതഭാരോ അനുപ്പത്തസദത്ഥോ പരിക്ഖീണഭവസംയോജനോ സമ്മദഞ്ഞാവിമുത്തോ ഉക്ഖിത്തപലിഘോ സങ്കിണ്ണപരിഖോ അബ്ബൂള്ഹേസികോ നിരഗ്ഗളോ അരിയോ പന്നദ്ധജോ പന്നഭാരോ വിസഞ്ഞുത്തോ സുവിജിതവിജയോ, ദുക്ഖം തസ്സ പരിഞ്ഞാതം, സമുദയോ പഹീനോ, നിരോധോ സച്ഛികതോ, മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, അഭിഞ്ഞേയ്യം അഭിഞ്ഞാതം, പരിഞ്ഞേയ്യം പരിഞ്ഞാതം, പഹാതബ്ബം പഹീനം, ഭാവേതബ്ബം ഭാവിതം, സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ കതകരണീയോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം , നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ"തി.

൩൧൨. അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠി, പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ…പേ॰… മോഹോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ…പേ॰… ദോസപ്പഹാനായ…പേ॰… മോഹപ്പഹാനായ…പേ॰… അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ . പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ…പേ॰… സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ…പേ॰… സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ…പേ॰… മോഹോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ…പേ॰… ദോസപ്പഹാനായ…പേ॰… മോഹപ്പഹാനായ…പേ॰… അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ

അനോത്തപ്പപഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൧൩. അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''യേ തേ [യേ കേചി (സീ॰)], ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖൂ പുഥുജ്ജനാ സീലസമ്പന്നാ സതാ സമ്പജാനാ നിദ്ദം ഓക്കമന്തി, തേസം അസുചി ന മുച്ചതി. യേപി തേ, ഭിക്ഖവേ, ബാഹിരകാ ഇസയോ കാമേസു വീതരാഗാ, തേസമ്പി അസുചി ന മുച്ചതി. അട്ഠാനമേതം, ഭിക്ഖവേ, അനവകാസോ യം അരഹതോ അസുചി മുച്ചേയ്യാ''തി [മഹാവ॰ ൩൫൩ അത്ഥതോ സമാനം; അ॰ നി॰ ൫.൨൧൧ പസ്സിതബ്ബം]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി അരഹതോ അസുചി സുക്കവിസ്സട്ഠീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി അരഹതോ പരൂപഹാരോ''തി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ചീവരപിണ്ഡപാതസേനാസനഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം പരേ ഉപസംഹരേയ്യുന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ ചീവരപിണ്ഡപാതസേനാസനഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം പരേ ഉപസംഹരേയ്യും, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ പരൂപഹാരോ''തി.

അരഹതോ ചീവരപിണ്ഡപാതസേനാസനഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം പരേ ഉപസംഹരേയ്യുന്തി, അത്ഥി അരഹതോ പരൂപഹാരോതി? ആമന്താ. അരഹതോ സോതാപത്തിഫലം വാ സകദാഗാമിഫലം വാ അനാഗാമിഫലം വാ അരഹത്തം വാ പരേ ഉപസംഹരേയ്യുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരൂപഹാരകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൧) ൨. അഞ്ഞാണകഥാ

൩൧൪. അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. നത്ഥി അരഹതോ അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ''ന്തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അഞ്ഞാണം, അത്ഥി തസ്സ അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണം, അത്ഥി തസ്സ അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണം, നത്ഥി തസ്സ അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണന്തി ? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അഞ്ഞാണം , നത്ഥി തസ്സ അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അരഹാ അഞ്ഞാണപകതോ പാണം ഹനേയ്യ, അദിന്നം ആദിയേയ്യ, മുസാ ഭണേയ്യ, പിസുണം ഭണേയ്യ, ഫരുസം ഭണേയ്യ, സമ്ഫം പലപേയ്യ, സന്ധിം ഛിന്ദേയ്യ, നില്ലോപം ഹരേയ്യ, ഏകാഗാരിയം കരേയ്യ, പരിപന്ഥേ തിട്ഠേയ്യ, പരദാരം ഗച്ഛേയ്യ, ഗാമഘാതം കരേയ്യ, നിഗമഘാതം കരേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അഞ്ഞാണം, പുഥുജ്ജനോ അഞ്ഞാണപകതോ പാണം ഹനേയ്യ, അദിന്നം ആദിയേയ്യ, മുസാ ഭണേയ്യ...പേ॰... ഗാമഘാതം കരേയ്യ, നിഗമഘാതം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണം, അരഹാ അഞ്ഞാണപകതോ പാണം ഹനേയ്യ, അദിന്നം ആദിയേയ്യ...പേ॰... ഗാമഘാതം കരേയ്യ, നിഗമഘാതം കരേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണം, ന ച അരഹാ അഞ്ഞാണപകതോ പാണം ഹനേയ്യ, അദിന്നം ആദിയേയ്യ...പേ॰... ഗാമഘാതം കരേയ്യ, നിഗമഘാതം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അഞ്ഞാണം, ന ച പുഥുജ്ജനോ അഞ്ഞാണപകതോ പാണം ഹനേയ്യ, അദിന്നം ആദിയേയ്യ...പേ॰... ഗാമഘാതം കരേയ്യ, നിഗമഘാതം കരേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി അഞ്ഞാണം, ധമ്മേ അഞ്ഞാണം, സങ്ഘേ അഞ്ഞാണം, സിക്ഖായ അഞ്ഞാണം, പുബ്ബന്തേ അഞ്ഞാണം, അപരന്തേ അഞ്ഞാണം, പുബ്ബന്താപരന്തേ അഞ്ഞാണം, ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി അഞ്ഞാണം, ധമ്മേ അഞ്ഞാണം, സങ്ഘേ അഞ്ഞാണം, സിക്ഖായ അഞ്ഞാണം, പുബ്ബന്തേ അഞ്ഞാണം, അപരന്തേ അഞ്ഞാണം, പുബ്ബന്താപരന്തേ അഞ്ഞാണം, ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി അഞ്ഞാണം, ധമ്മേ അഞ്ഞാണം, സങ്ഘേ അഞ്ഞാണം...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു അഞ്ഞാണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ''ന്തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അഞ്ഞാണം, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി അഞ്ഞാണം, ധമ്മേ അഞ്ഞാണം, സങ്ഘേ അഞ്ഞാണം...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു അഞ്ഞാണന്തി ? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണം, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി അഞ്ഞാണം, ധമ്മേ അഞ്ഞാണം, സങ്ഘേ അഞ്ഞാണം...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണം, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി അഞ്ഞാണം, ധമ്മേ അഞ്ഞാണം, സങ്ഘേ അഞ്ഞാണം...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അഞ്ഞാണം, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി അഞ്ഞാണം, ധമ്മേ അഞ്ഞാണം, സങ്ഘേ അഞ്ഞാണം...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൩൭൭. അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ''ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... മോഹോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ''ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ''ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസപ്പഹാനായ...പേ॰... മോഹപ്പഹാനായ...പേ॰... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ''ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ വീതരാഗോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ''ന്തി.

൩൭൮. അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി അഞ്ഞാണം, പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി അഞ്ഞാണന്തി. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ…പേ॰… മോഹോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസപ്പഹാനായ…പേ॰… മോഹപ്പഹാനായ…പേ॰… അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ…പേ॰… സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ…പേ॰… സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ…പേ॰… മോഹോ പഹീനോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം പഹീനം, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പം പഹീനം, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ…പേ॰… ദോസപ്പഹാനായ മോഹപ്പഹാനായ…പേ॰… അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ…പേ॰… ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അനോത്തപ്പപഹാനായ ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ . സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ അഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

൩൭൭. അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ജാനതോഹം [ജാനതാഹം (സീ॰), ജാനത്വാഹം (സ്യാ॰ പീ॰ ക॰)], ഭിക്ഖവേ, പസ്സതോ ആസവാനം ഖയം വദാമി, നോ അജാനതോ നോ അപസ്സതോ. കിഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ കിം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി? ‘ഇതി രൂപം, ഇതി രൂപസ്സ സമുദയോ, ഇതി രൂപസ്സ അത്ഥങ്ഗമോ, ഇതി വേദനാ...പേ॰... ഇതി സഞ്ഞാ... ഇതി സങ്ഖാരാ... ഇതി വിഞ്ഞാണം, ഇതി വിഞ്ഞാണസ്സ സമുദയോ, ഇതി വിഞ്ഞാണസ്സ അത്ഥങ്ഗമോ’തി - ഏവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതീ’’തി [സം॰ നി॰ ൩.൧൦൧; ഇതിവു॰ ൧൦൨; സം॰ നി॰ ৫.১০৯৫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ’’ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ജാനതോഹം, ഭിക്ഖവേ, പസ്സതോ ആസവാനം ഖയം വദാമി, നോ അജാനതോ നോ അപസ്സതോ. കിഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ കിം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി? ‘ഇദം ദുക്ഖ’ന്തി - ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി, ‘അയം ദുക്ഖസമുദയോ’തി - ജാനതോ പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി, ‘അയം ദുക്ഖനിരോധോ’തി - ജാനതോ പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി, ‘അയം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ’തി - ജാനതോ പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി. ഏവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതീ’’തി [സം॰ നി॰ ৫.১০৯৫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ’’ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘സബ്ബം, ഭിക്ഖവേ, അനഭിജാനം അപരിജാനം അവിരാജയം അപ്പജഹം അഭബ്ബോ ദുക്ഖക്ഖയായ, സബ്ബഞ്ച ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അഭിജാനം പരിജാനം വിരാജയം പജഹം ഭബ്ബോ ദുക്ഖക്ഖയായാ’’തി [സം॰ നി॰ ৪.൨൬; ഇതിവു॰ ൭ ഇതിവുത്തകേപി]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ’’ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

‘‘സഹാവസ്സ ദസ്സനസമ്പദായ,
തയസ്സു ധമ്മാ ജഹിതാ ഭവന്തി;
സക്കായദിട്ഠി വിചികിച്ഛിതഞ്ച,
സീലബ്ബതം വാപി യദത്ഥി കിഞ്ചി;
ചതൂഹപായേഹി ച വിപ്പമുത്തോ,
ഛച്ചാഭിഠാനാനി അഭബ്ബ കാതു’’ന്തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ’’ന്തി.

അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘യസ്മിം, ഭിക്ഖവേ, സമയേ അരിയസാവകസ്സ വിരജം വീതമലം ധമ്മചക്ഖും ഉദപാദി - ‘യം കിഞ്ചി സമുദയധമ്മം സബ്ബം തം നിരോധധമ്മ’ന്തി, സഹ ദസ്സനുപ്പാദാ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകസ്സ തീണി സംയോജനാനി പഹീയന്തി - സക്കായദിട്ഠി, വിചികിച്ഛാ, സീലബ്ബതപരാമാസോ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ’’ന്തി.

ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ’’ന്തി? ആമന്താ. നനു അരഹാ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തം ന ജാനേയ്യ, മഗ്ഗാമഗ്ഗം ന ജാനേയ്യ, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമം ന ജാനേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തം ന ജാനേയ്യ, മഗ്ഗാമഗ്ഗം ന ജാനേയ്യ, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമം ന ജാനേയ്യ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണ’’ന്തി.

അരഹാ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തം ന ജാനേയ്യ, മഗ്ഗാമഗ്ഗം ന ജാനേയ്യ, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമം ന ജാനേയ്യാതി, അത്ഥി അരഹതോ അഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അരഹാ സോതാപത്തിഫലം വാ സകദാഗാമിഫലം വാ അനാഗാമിഫലം വാ അരഹത്തം വാ ന ജാനേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

അഞ്ഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൨) ൧. കങ്ഖാകഥാ

൧൧൩. അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നത്ഥി അരഹതോ വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ’’തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ കങ്ഖാ, അത്ഥി തസ്സ വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ, അത്ഥി തസ്സ വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ, നത്ഥി തസ്സ വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണന്തി?

ആമന്താ . അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ കങ്ഖാ, നത്ഥി തസ്സ വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി കങ്ഖാ, ധമ്മേ കങ്ഖാ, സങ്ഘേ കങ്ഖാ, സിക്ഖായ കങ്ഖാ, പുബ്ബന്തേ കങ്ഖാ, അപരന്തേ കങ്ഖാ, പുബ്ബന്താപരന്തേ കങ്ഖാ, ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി കങ്ഖാ, ധമ്മേ കങ്ഖാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു കങ്ഖാതി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി കങ്ഖാ, ധമ്മേ കങ്ഖാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു കങ്ഖാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ''തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ കങ്ഖാ, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി കങ്ഖാ, ധമ്മേ കങ്ഖാ... പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു കങ്ഖാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി കങ്ഖാ, ധമ്മേ കങ്ഖാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി കങ്ഖാ, ധമ്മേ കങ്ഖാ... പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു കങ്ഖാതി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ കങ്ഖാ, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി കങ്ഖാ, ധമ്മേ കങ്ഖാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൱൮൯. അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ . നനു അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ''തി.

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... മോഹോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം...പേ॰... രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ॰... ദോസപ്പഹാനായ...പേ॰... അനോത്തപ്പപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ; നനു അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ''തി.

൱൯൦. അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി കങ്ഖാ, പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി കങ്ഖാതി. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി കങ്ഖാതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി കങ്ഖാതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... മോഹോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം...പേ॰... രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ॰... ദോസപ്പഹാനായ...പേ॰... മോഹപ്പഹാനായ...പേ॰... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ॰... സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... മോഹോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം...പേ॰... രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ॰... ദോസപ്പഹാനായ...പേ॰... മോഹപ്പഹാനായ...പേ॰... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ॰... പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ കങ്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൨൭. അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ജാനതോഹം, ഭിക്ഖവേ, പസ്സതോ ആസവാനം ഖയം വദാമി, നോ അജാനതോ നോ അപസ്സതോ! കിഞ്ച, ഭിക്ഖവേ , ജാനതോ കിം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി ? ‘ഇതി രൂപം’...പേ॰... ‘ഇതി വിഞ്ഞാണസ്സ അത്ഥങ്ഗമോ’തി - ഏവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതീ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ’’തി.

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ജാനതോഹം, ഭിക്ഖവേ, പസ്സതോ ആസവാനം ഖയം വദാമി, നോ അജാനതോ നോ അപസ്സതോ! കിഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ കിം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി? ‘ഇദം ദുക്ഖ’ന്തി, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... ‘അയം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ’തി ജാനതോ പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി. ഏവം ഖോ , ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതീ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ’’തി.

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘സബ്ബം, ഭിക്ഖവേ, അനഭിജാനം അപരിജാനം അവിരാജയം അപ്പജഹം അഭബ്ബോ ദുക്ഖക്ഖയായ; സബ്ബഞ്ച ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അഭിജാനം പരിജാനം വിരാജയം പജഹം ഭബ്ബോ ദുക്ഖക്ഖയായാ’’തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ’’തി.

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘സഹാവസ്സ ദസ്സനസമ്പദായ ...പേ॰... ഛച്ചാഭിഠാനാനി അഭബ്ബ കാതു’’ന്തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ’’തി.

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘യസ്മിം, ഭിക്ഖവേ, സമയേ അരിയസാവകസ്സ വിരജം വീതമലം ധമ്മചക്ഖും ഉദപാദി - ‘യം കിഞ്ചി സമുദയധമ്മം സബ്ബം തം നിരോധധമ്മ’ന്തി, സഹ ദസ്സനുപ്പാദാ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകസ്സ തീണി സംയോജനാനി പഹീയന്തി - സക്കായദിട്ഠി, വിചികിച്ഛാ, സീലബ്ബതപരാമാസോ’’തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ’’തി.

അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

‘‘യദാ ഹവേ പാതുഭവന്തി ധമ്മാ,
ആതാപിനോ ഝായതോ ബ്രാഹ്മണസ്സ;
അഥസ്സ കങ്ഖാ വപയന്തി സബ്ബാ,
യതോ പജാനാതി സഹേതുധമ്മന്തി.

‘‘യദാ ഹവേ പാതുഭവന്തി ധമ്മാ,
ആതാപിനോ ഝായതോ ബ്രാഹ്മണസ്സ;
അഥസ്സ കങ്ഖാ വപയന്തി സബ്ബാ,
യതോ ഖയം പച്ചയാനം അവേദീതി.

‘‘യദാ ഹവേ പാതുഭവന്തി ധമ്മാ,
ആതാപിനോ ഝായതോ ബ്രാഹ്മണസ്സ;
വിധൂപയം തിട്ഠതി മാരസേനം,
സൂരിയോവ [സുരിയോവ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)]
ഓഭാസയമന്തലിക്ഖന്തി [മഹാവ॰ ൧; ഉദാ॰ ൧].

‘‘യാ കാചി കങ്ഖാ ഇധ വാ ഹുരം വാ,
സകവേദിയാ വാ പരവേദിയാ വാ;
ഝായിനോ [യേ ഝായിനോ (ഉദാനേ)] താ പജഹന്തി സബ്ബാ,
ആതാപിനോ ബ്രഹ്മചരിയം ചരന്താതി [ഉദാ॰ ൪൭ ഉദാനേപി].

‘‘യേ കങ്ഖാസമതിക്കന്താ, കങ്ഖാഭൂതേസു പാണിസു;
അസംസയാ വിസംയുത്താ, തേസു ദിന്നം മഹപ്ഫലന്തി.

‘‘ഏതാദിസീ ധമ്മപകാസനേത്ഥ,
ന തത്ഥ കിം കങ്ഖതി കോചി സാവകോ;

നിത്ഥിണ്ണഓഘം [നിതിണ്ണഓഘം (സീ॰ ക॰), നിത്തിണ്ണഓഘം (സ്യാ॰ ക॰)]
വിചികിച്ഛഛരിന്നം,
ബുദ്ധം നമസ്സാമ ജിനം ജനിന്ദാ''തി [ദീ॰ നി॰ ൨.൩൪൪].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ''തി? ആമന്താ. നനു അരഹാ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തേ കങ്ഖേയ്യ, മഗ്ഗാമഗ്ഗേ കങ്ഖേയ്യ, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമേ കങ്ഖേയ്യാ''തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തേ കങ്ഖേയ്യ, മഗ്ഗാമഗ്ഗേ കങ്ഖേയ്യ, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമേ കങ്ഖേയ്യ; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാ''തി.

അരഹാ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തേ കങ്ഖേയ്യ, മഗ്ഗാമഗ്ഗേ കങ്ഖേയ്യ, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമേ കങ്ഖേയ്യാതി, അത്ഥി അരഹതോ കങ്ഖാതി? ആമന്താ. അരഹാ സോതാപത്തിഫലേ വാ സകദാഗാമിഫലേ വാ അനാഗാമിഫലേ വാ അരഹത്തേ വാ കങ്ഖേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

കങ്ഖാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൩) ൪. പരവിതാരണകഥാ

൩൨൨. അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ . അരഹാ പരനേയ്യോ പരപത്തിയോ പരപച്ചയോ പരപടിബദ്ധഭൂ, ന ജാനാതി ന പസ്സതി സമ്മൂള്ഹോ അസമ്പജാനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നനു അരഹാ ന പരനേയ്യോ ന പരപത്തിയോ ന പരപച്ചയോ ന പരപടിബദ്ധഭൂ ജാനാതി പസ്സതി അസമ്മൂള്ഹോ സമ്പജാനോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ ന പരനേയ്യോ ന പരപത്തിയോ ന പരപച്ചയോ ന പരപടിബദ്ധഭൂ, ജാനാതി പസ്സതി അസമ്മൂള്ഹോ സമ്പജാനോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ''തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ പരവിതാരണാ, സോ ച പരനേയ്യോ പരപത്തിയോ പരപച്ചയോ പരപടിബദ്ധഭൂ, ന ജാനാതി ന പസ്സതി സമ്മൂള്ഹോ അസമ്പജാനോതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ, സോ ച പരനേയ്യോ പരപത്തിയോ പരപച്ചയോ പരപടിബദ്ധഭൂ, ന ജാനാതി ന പസ്സതി സമ്മൂള്ഹോ അസമ്പജാനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ, സോ ച ന പരനേയ്യോ ന പരപത്തിയോ ന പരപച്ചയോ ന പരപടിബദ്ധഭൂ, ജാനാതി പസ്സതി അസമ്മൂള്ഹോ സമ്പജാനോതി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ പരവിതാരണാ, സോ ച ന പരനേയ്യോ ന പരപത്തിയോ ന പരപച്ചയോ ന പരപടിബദ്ധഭൂ, ജാനാതി പസ്സതി അസമ്മൂള്ഹോ സമ്പജാനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി പരവിതാരണാ, ധമ്മേ പരവിതാരണാ, സങ്ഘേ പരവിതാരണാ, സിക്ഖായ പരവിതാരണാ, പുബ്ബന്തേ പരവിതാരണാ, അപരന്തേ പരവിതാരണാ, പുബ്ബന്താപരന്തേ പരവിതാരണാ, ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി പരവിതാരണാ, ധമ്മേ പരവിതാരണാ...പേ॰... ഇദപച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ സത്ഥരി പരവിതാരണാ, ധമ്മേ പരവിതാരണാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു പരവിതാരണാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ''തി.

അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ പരവിതാരണാ, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി പരവിതാരണാ, ധമ്മേ പരവിതാരണാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ, അത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി പരവിതാരണാ, ധമ്മേ പരവിതാരണാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി പരവിതാരണാ, ധമ്മേ പരവിതാരണാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ പരവിതാരണാ, നത്ഥി തസ്സ സത്ഥരി പരവിതാരണാ, ധമ്മേ പരവിതാരണാ...പേ॰... ഇദപ്പച്ചയതാപടിച്ചസമുപ്പന്നേസു ധമ്മേസു പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൨൩. അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ ഉച്ഛിന്നമൂലോ താലാവത്ഥുകതോ അനഭാവങ്കതോ ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ''തി.

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ॰... മോഹോ പഹീനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മം...പേ॰... രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ॰... ദോസപ്പഹാനായ...പേ॰... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ॰... നനു അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ''തി.

൩൨൪. അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി പരവിതാരണാ, പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി പരവിതാരണാതി.

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ അത്ഥി പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി പരവിതാരണാതി? ആമന്താ . സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ നത്ഥി പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, അത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ...പേ... മോഹോ പഹീനോ... പേ... അനോത്തപ്പം പഹീനം ...പേ... രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ... ദോസപ്പഹാനായ...പേ... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ... സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, അത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ രാഗോ പഹീനോ, നത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

പരധമ്മകുസലസ്സ അരഹതോ ദോസോ പഹീനോ, മോഹോ പഹീനോ...പേ... അനോത്തപ്പം പഹീനം...പേ... രാഗപ്പഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ... ദോസപ്പഹാനായ...പേ... അനോത്തപ്പപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ...പേ... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാ...പേ... പരധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. സധമ്മകുസലോ അരഹാ വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, നത്ഥി തസ്സ പരവിതാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൨൭. അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ജാനതോഹം, ഭിക്ഖവേ, പസ്സതോ ആസവാനം ഖയം വദാമി, നോ അജാനതോ നോ അപസ്സതോ! കിഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ കിം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി? 'ഇതി രൂപം'...പേ... 'ഇതി വിഞ്ഞാണസ്സ അത്ഥങ്ഗമോ'തി - ഏവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതീ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ''തി.

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ജാനതോഹം, ഭിക്ഖവേ, പസ്സതോ ആസവാനം ഖയം വദാമി, നോ അജാനതോ നോ അപസ്സതോ! കിഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ കിം പസ്സതോ

ആസവാനം ഖയോ ഹോതി? ‘ഇദം ദുക്ഖ’ന്തി - ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി, ‘അയം ദുക്ഖസമുദയോ’തി…പേ॰… ‘അയം ദുക്ഖനിരോധോ’തി…പേ॰… ‘അയം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ’തി - ജാനതോ പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതി. ഏവം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ ആസവാനം ഖയോ ഹോതീ”തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ”തി.

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “സബ്ബം, ഭിക്ഖവേ, അനഭിജാനം അപരിജാനം അവിരാജയം അപ്പജഹം അഭബ്ബോ ദുക്ഖക്ഖയായ; സബ്ബഞ്ച ഖോ, ഭിക്ഖവേ, അഭിജാനം പരിജാനം വിരാജയം പജഹം ഭബ്ബോ ദുക്ഖക്ഖയായാ”തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ”തി.

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “സഹാവസ്സ ദസ്സനസമ്പദായ…പേ॰… ഛച്ചാഭിഠാനാനി അഭബ്ബ കാതു”ന്തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ”തി.

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “യസ്മിം, ഭിക്ഖവേ, സമയേ അരിയസാവകസ്സ വിരജം വീതമലം ധമ്മചക്ഖും ഉദപാദി - ‘യം കിഞ്ചി സമുദയധമ്മം, സബ്ബം തം നിരോധധമ്മ’ന്തി, സഹ ദസ്സനുപ്പാദാ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകസ്സ തീണി സംയോജനാനി പഹീയന്തി - സക്കായദിട്ഠി, വിചികിച്ഛാ, സീലബ്ബതപരാമാസോ”തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ”തി.

അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> “നാഹം സഹിസ്സാമി [ഗമിസ്സാമി (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰), സമീഹാമി (പീ॰)] പമോചനായ,
> കഥങ്കഥിം ധോതക കഞ്ചി [കിഞ്ചി (ക॰)] ലോകേ;
> ധമ്മഞ്ച സേട്ഠം അഭിജാനമാനോ,
> ഏവം തുവം ഓഘമിമം തരേസീ”തി [സു॰ നി॰ ൧൦൬൫ സുത്തനിപാതേ; ചൂളനി॰ ൩൩ ധോതകമാണവപുച്ഛാനിദ്ദേസ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ”തി.

ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ”തി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തം പരേ വിതാരേയ്യും, മഗ്ഗാമഗ്ഗം പരേ വിതാരേയ്യും, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമം പരേ വിതാരേയ്യുന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തം പരേ വിതാരേയ്യും, മഗ്ഗാമഗ്ഗം പരേ വിതാരേയ്യും, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമം പരേ വിതാരേയ്യും, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “അത്ഥി അരഹതോ പരവിതാരണാ”തി.

അരഹതോ ഇത്ഥിപുരിസാനം നാമഗോത്തം പരേ വിതാരേയ്യും, മഗ്ഗാമഗ്ഗം പരേ വിതാരേയ്യും, തിണകട്ഠവനപ്പതീനം നാമം പരേ വിതാരേയ്യുന്തി, അത്ഥി

അരഹതോ പരവിതാരണാതി? ആമന്താ. അരഹതോ സോതാപത്തിഫലം വാ സകദാഗാമിഫലം വാ അനാഗാമിഫലം വാ അരഹത്തം വാ പരേ വിതാരേയ്യുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പരവിതാരണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൫) ൬. വചീഭേദകഥാ

൩൨൬. സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സബ്ബത്ഥ സമാപന്നാനം അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സബ്ബദാ സമാപന്നാനം അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സബ്ബേസം സമാപന്നാനം അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സബ്ബസമാപത്തീസു അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സമാപന്നസ്സ അത്ഥി കായഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാപന്നസ്സ നത്ഥി കായഭേദോതി? ആമന്താ. സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വാചാ, അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സമാപന്നസ്സ അത്ഥി കായോ, അത്ഥി കായഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി കായോ, നത്ഥി കായഭേദോതി? ആമന്താ. സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വാചാ, നത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൨൭. ദുക്ഖന്തി ജാനന്തോ ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസതീതി? ആമന്താ. സമുദയോതി ജാനന്തോ സമുദയോതി വാചം ഭാസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദുക്ഖന്തി ജാനന്തോ ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസതീതി? ആമന്താ. നിരോധോതി ജാനന്തോ നിരോധോതി വാചം ഭാസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദുക്ഖന്തി ജാനന്തോ ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസതീതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോതി ജാനന്തോ മഗ്ഗോതി വാചം ഭാസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമുദയോതി ജാനന്തോ ന ച സമുദയോതി വാചം ഭാസതീതി? ആമന്താ. ദുക്ഖന്തി ജാനന്തോ ന ച ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നിരോധോതി ജാനന്തോ ന ച നിരോധോതി വാചം ഭാസതീതി? ആമന്താ. ദുക്ഖന്തി ജാനന്തോ ന ച ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

മഗ്ഗോതി ജാനന്തോ ന ച മഗ്ഗോതി വാചം ഭാസതീതി? ആമന്താ. ദുക്ഖന്തി ജാനന്തോ ന ച ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ന.വ്വ. സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ . ഞാണം കിംഗോചരന്തി? ഞാണം സച്ചഗോചരന്തി. സോതം സച്ചഗോചരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സോതം കിം ഗോചരന്തി? സോതം സദ്ദഗോചരന്തി. ഞാണം സദ്ദഗോചരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ ഞാണം സച്ചഗോചരം, സോതം സദ്ദഗോചരന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഞാണം സച്ചഗോചരം, സോതം സദ്ദഗോചരം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ’’തി.

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ ഞാണം സച്ചഗോചരം, സോതം സദ്ദഗോചരന്തി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം, ദ്വിന്നം വേദനാനം, ദ്വിന്നം സഞ്ഞാനം, ദ്വിന്നം ചേതനാനം, ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ന.വ൯. സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ആപോകസിണം...പേ... തേജോകസിണം... വായോകസിണം... നീലകസിണം... പീതകസിണം... ലോഹിതകസിണം... ഓദാതകസിണം... ആകാസാനഞ്ചായതനം ... വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം... ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം...പേ... നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ’’തി.

ആപോകസിണം ... തേജോകസിണം... വായോകസിണം... നീലകസിണം... പീതകസിണം... ലോഹിതകസിണം... ഓദാതകസിണം... ആകാസാനഞ്ചായതനം ... വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം... ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം... നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ’’തി.

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകിയസമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകിയം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം.... സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകിയം ദുതിയം ഝാനം... തതിയം ഝാനം... ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ᠎ം....

ലോകിയം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോകിയം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ”തി.

ലോകിയം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി ലോകിയം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ”തി.

ലോകിയം ദുതിയം ഝാനം... തതിയം ഝാനം... ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോകിയം ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ”തി.

൩൩൦. ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകിയം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം....

ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകിയം ദുതിയം ഝാനം... തതിയം ഝാനം... ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം....

ലോകിയം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം....

ലോകിയം ദുതിയം ഝാനം... തതിയം ഝാനം... ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം....

൩൩൧. ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം ദുതിയം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം....

ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം തതിയം ഝാനം... ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം....

ലോകുത്തരം ദുതിയം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ . ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ᠎ം....

ലോകുത്തരം ദുതിയം ഝാനം... തതിയം ഝാനം... ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി ? ആമന്താ. ലോകുത്തരം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൩൨. ന വത്തബ്ബം - "സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ"തി? ആമന്താ. നനു വിതക്കവിചാരാ വചീസങ്ഖാരാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ"തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വിതക്കവിചാരാ വചീസങ്ഖാരാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ"തി.

വിതക്കവിചാരാ വചീസങ്ഖാരാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ"തി [അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ (സ്യാ॰) ഏവമുപരിപി], അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ആമന്താ. പഥവീകസിണം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ, അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിതക്കവിചാരാ വചീസങ്ഖാരാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ"തി, അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ആമന്താ . ആപോകസിണം... തേജോകസിണം... വായോകസിണം... നീലകസിണം... പീതകസിണം... ലോഹിതകസിണം... ഓദാതകസിണം പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ, അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - "സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ"തി? ആമന്താ. നനു വിതക്കസമുട്ഠാനാ വാചാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ"തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വിതക്കസമുട്ഠാനാ വാചാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ," തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ"തി.

വിതക്കസമുട്ഠാനാ വാചാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ"തി, അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സഞ്ഞാസമുട്ഠാനാ വാചാ വുത്താ ഭഗവതാ - "ദുതിയം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി സഞ്ഞാ, അത്ഥി തസ്സ വിതക്കവിചാരാ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിതക്കസമുട്ഠാനാ വാചാ വുത്താ ഭഗവതാ - "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വിതക്കവിചാരാ"തി, അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ആമന്താ. സഞ്ഞാസമുട്ഠാനാ വാചാ വുത്താ ഭഗവതാ - തതിയം ഝാനം...പേ॰... ചതുത്ഥം ഝാനം... ആകാസാനഞ്ചായതനം... വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം... ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി സഞ്ഞാ, അത്ഥി തസ്സ വിതക്കവിചാരാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൩൩. സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. നനു "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ വാചാ നിരുദ്ധാ ഹോതീ"തി [സം॰ നി॰ ൪.൨൫൯, ൨൬൩]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി "പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ

വാചാ നിരുദ്ധാ ഹോതീ''തി, അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ''തി.

''പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ വാചാ നിരുദ്ധാ ഹോതീ''തി [സം॰ നി॰ ർ.൨൬൯, ൨൬൩], അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി, അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ''ദുതിയം ഝാനം സമാപന്നസ്സ വിതക്കവിചാരാ നിരുദ്ധാ ഹോന്തീ''തി [സം॰ നി॰ ർ.൨൬൯, ൨൬൩], അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി, അത്ഥി തസ്സ വിതക്കവിചാരാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

''പഠമം ഝാനം സമാപന്നസ്സ വാചാ നിരുദ്ധാ ഹോതീ''തി [സം॰ നി॰ ർ.൨൬൯, ൨൬൩], അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി, അത്ഥി തസ്സ വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ''തതിയം ഝാനം സമാപന്നസ്സ പീതി നിരുദ്ധാ ഹോതി, ചതുത്ഥം ഝാനം സമാപന്നസ്സ അസ്സാസപസ്സാസാ നിരുദ്ധാ ഹോന്തി, ആകാസാനഞ്ചായതനം സമാപന്നസ്സ രൂപസഞ്ഞാ നിരുദ്ധാ ഹോതി, വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം സമാപന്നസ്സ ആകാസാനഞ്ചായതനസഞ്ഞാ നിരുദ്ധാ ഹോതി, ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനസഞ്ഞാ നിരുദ്ധാ ഹോതി, നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനസഞ്ഞാ നിരുദ്ധാ ഹോതി, സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ സഞ്ഞാ ച വേദനാ ച നിരുദ്ധാ ഹോന്തീ''തി [സം॰ നി॰ ർ.൨൬൯, ൨൬൩; അം॰ നി॰ ൻ.൩൧; ദീ॰ നി॰ ൩.൩ർ൪], അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി, അത്ഥി തസ്സ സഞ്ഞാ ച വേദനാ ചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - ''സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ''തി? ആമന്താ. നനു പഠമസ്സ ഝാനസ്സ സദ്ദോ കണ്ടകോ [ക്ണ്ടകോ (സ്യാ॰) അം॰ നി॰ ൧൦.൭൨] വുത്തോ ഭഗവതാതി [അം॰ നി॰ ൧൦.൭൨ കണ്ടകസുത്തം നിസ്സായ പുച്ഛതി]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഠമസ്സ ഝാനസ്സ സദ്ദോ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ''തി.

പഠമസ്സ ഝാനസ്സ സദ്ദോ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാതി, സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി? ആമന്താ. ദുതിയസ്സ ഝാനസ്സ വിതക്കവിചാരാ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ... തതിയസ്സ ഝാനസ്സ പീതി കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ... ചതുത്ഥസ്സ ഝാനസ്സ അസ്സാസപസ്സാസാ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ [അം॰ നി॰ ൧൦.൭൨] ... ആകാസാനഞ്ചായതനം സമാപന്നസ്സ രൂപസഞ്ഞാ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ... വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം സമാപന്നസ്സ ആകാസാനഞ്ചായതനസഞ്ഞാ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ... ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനസഞ്ഞാ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ... നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനസഞ്ഞാ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ... സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ സഞ്ഞാ ച വേദനാ ച കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ [അം॰ നി॰ ൧൦.൭൨], അത്ഥി തസ്സ സഞ്ഞാ ച വേദനാ ചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - ''സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സിഖിസ്സ, ആനന്ദ, ഭഗവതോ അരഹതോ സമ്മാസമ്ബുദ്ധസ്സ അഭിഭൂ നാമ സാവകോ ബ്രഹ്മലോകേ ഠിതോ ദസസഹസ്സിലോകധാതും സരേന വിഞ്ഞാപേസി -

‘ആരബ്ഭഥ നിക്കമഥ, യുഞ്ജഥ ബുദ്ധസാസനേ;
ധുനാഥ മച്ചുനോ സേനം, നളാഗാരംവ കുഞ്ജരോ.

‘യോ ഇമസ്മിം ധമ്മവിനയേ, അപ്പമത്തോ വിഹസ്സതി [വിഹേസ്സതി (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰) വിഹരിസ്സതി (ക॰)];
പഹായ ജാതിസംസാരം, ദുക്ഖസ്സന്തം കരിസ്സതീ’’’തി [അ॰ നി॰ ൩ തികനിപാതേ; സം॰ നി॰ ൧.൨൨൫].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വചീഭേദോതി.

വചീഭേദകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൭) ൭. ദുക്ഖാഹാരകഥാ

൩൩൪. ദുക്ഖാഹാരോ മഗ്ഗങ്ഗം മഗ്ഗപരിയാപന്നന്തി? ആമന്താ . യേ കേചി ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസന്തി, സബ്ബേ തേ മഗ്ഗം ഭാവേന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

യേ കേചി ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസന്തി, സബ്ബേ തേ മഗ്ഗം ഭാവേന്തീതി? ആമന്താ. ബാലപുഥുജ്ജനാ ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസന്തി, ബാലപുഥുജ്ജനാ മഗ്ഗം ഭാവേന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. മാതുഘാതകോ… പിതുഘാതകോ… അരഹന്തഘാതകോ… രുഹിരുപ്പാദകോ [ലോഹിതുപ്പാദകോ (സീ॰ ക॰) അഞ്ഞട്ഠാനേസു പന രുഹിരുപ്പാദകോത്വേവ ദിസ്സതി] … സങ്ഘഭേദകോ ദുക്ഖന്തി വാചം ഭാസതി, സങ്ഘഭേദകോ മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദുക്ഖാഹാരകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൮) ൮. ചിത്തട്ഠിതികഥാ

൩൩൫. ഏകം ചിത്തം ദിവസം തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ഉപഡ്ഢദിവസോ ഉപ്പാദക്ഖണോ, ഉപഡ്ഢദിവസോ വയക്ഖണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ഏകം ചിത്തം ദ്വേ ദിവസേ തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ദിവസോ ഉപ്പാദക്ഖണോ, ദിവസോ വയക്ഖണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ഏകം ചിത്തം ചത്താരോ ദിവസേ തിട്ഠതി… അട്ഠ ദിവസേ തിട്ഠതി… ദസ ദിവസേ തിട്ഠതി… വീസതി ദിവസേ തിട്ഠതി… മാസം തിട്ഠതി… ദ്വേ മാസേ തിട്ഠതി… ചത്താരോ മാസേ തിട്ഠതി… അട്ഠ മാസേ തിട്ഠതി… ദസ മാസേ തിട്ഠതി… സംവച്ഛരം തിട്ഠതി… ദ്വേ വസ്സാനി തിട്ഠതി… ചത്താരി വസ്സാനി തിട്ഠതി… അട്ഠ വസ്സാനി തിട്ഠതി… ദസ വസ്സാനി തിട്ഠതി… വീസതി വസ്സാനി തിട്ഠതി… തിംസ വസ്സാനി തിട്ഠതി… ചത്താരീസ വസ്സാനി തിട്ഠതി… പഞ്ഞാസ

വസ്സാനി തിട്ഠതി... വസ്സസതം തിട്ഠതി... ദ്വേ വസ്സസതാനി തിട്ഠതി... ചത്താരി വസ്സസതാനി തിട്ഠതി... പഞ്ച വസ്സസതാനി തിട്ഠതി... വസ്സസഹസ്സം തിട്ഠതി... ദ്വേ വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... ചത്താരി വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... അട്ഠ വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... സോളസ വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... കപ്പം തിട്ഠതി... ദ്വേ കപ്പേ തിട്ഠതി... ചത്താരോ കപ്പേ തിട്ഠതി... അട്ഠ കപ്പേ തിട്ഠതി... സോളസ കപ്പേ തിട്ഠതി... ബാത്തിംസ കപ്പേ തിട്ഠതി... ചതുസട്ഠി കപ്പേ തിട്ഠതി... പഞ്ച കപ്പസതാനി തിട്ഠതി... കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... ദ്വേ കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... ചത്താരി കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... അട്ഠ കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... സോളസ കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... വീസതി കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... ചത്താരീസ കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... സട്ഠി കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... ചതുരാസീതി കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ദ്വേചത്താരീസ കപ്പസഹസ്സാനി ഉപ്പാദക്ഖണോ, ദ്വേചത്താരീസ കപ്പസഹസ്സാനി വയക്ഖണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ഏകം ചിത്തം ദിവസം തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. അത്ഥഞ്ഞേ ധമ്മാ ഏകാഹം ബഹുമ്പി ഉപ്പജ്ജിത്വാ നിരുജ്ഝന്തീതി? ആമന്താ. തേ ധമ്മാ ചിത്തേന ലഹുപരിവത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

തേ ധമ്മാ ചിത്തേന ലഹുപരിവത്താതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "നാഹം, ഭിക്ഖവേ, അഞ്ഞം ഏകധമ്മമ്പി സമനുപസ്സാമി ഏവം ലഹുപരിവത്തം യഥയിദം ചിത്തം. യാവഞ്ചിദം, ഭിക്ഖവേ, ഉപമാപി ന സുകരാ യാവ ലഹുപരിവത്തം ചിത്ത"ന്തി [അം॰ നി॰ ൧.൪൮]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "തേ ധമ്മാ ചിത്തേന ലഹുപരിവത്താ"തി.

തേ ധമ്മാ ചിത്തേന ലഹുപരിവത്താതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, മക്കടോ അരഞ്ഞേ പവനേ ചരമാനോ സാഖം ഗണ്ഹതി, തം മുഞ്ചിത്വാ അഞ്ഞം ഗണ്ഹതി, തം മുഞ്ചിത്വാ അഞ്ഞം ഗണ്ഹതി; ഏവമേവ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, യമിദം [യദിദം (ബഹൂസു)] വുച്ചതി ചിത്തം ഇതിപി മനോ ഇതിപി വിഞ്ഞാണം ഇതിപി തം രത്തിയാ ച ദിവസസ്സ ച അഞ്ഞദേവ ഉപ്പജ്ജതി അഞ്ഞം നിരുജ്ഝതീ"തി [സം॰ നി॰ ൨.൬൧]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "തേ ധമ്മാ ചിത്തേന ലഹുപരിവത്താ"തി.

൩൩൬. ഏകം ചിത്തം ദിവസം തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ദിവസം തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സോതവിഞ്ഞാണം...പേ॰... ഘാനവിഞ്ഞാണം... ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണം... കായവിഞ്ഞാണം... അകുസലം ചിത്തം... രാഗസഹഗതം... ദോസസഹഗതം... മോഹസഹഗതം... മാനസഹഗതം... ദിട്ഠിസഹഗതം... വിചികിച്ഛാസഹഗതം... ഥിനസഹഗതം... ഉദ്ധച്ചസഹഗതം... അഹിരികസഹഗതം... അനോത്തപ്പസഹഗതം ചിത്തം ദിവസം തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഏകം ചിത്തം ദിവസം തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. യേനേവ ചിത്തേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി, തേനേവ ചിത്തേന സോതേന സദ്ദം സുണാതി...പേ॰... ഘാനേന ഗന്ധം ഘായതി... ജിവ്ഹായ രസം സായതി... കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതി... മനസാ ധമ്മം വിജാനാതി...പേ॰... യേനേവ ചിത്തേന മനസാ ധമ്മം വിജാനാതി,

തേനേവ ചിത്തേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി...പേ... സോതേന സദ്ദം സുണാതി... ഘാനേന ഗന്ധം ഘായതി... ജിവ്ഹായ രസം സായതി...പേ... കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ഏകം ചിത്തം ദിവസം തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. യേനേവ ചിത്തേന അഭിക്കമതി, തേനേവ ചിത്തേന പടിക്കമതി; യേനേവ ചിത്തേന പടിക്കമതി, തേനേവ ചിത്തേന അഭിക്കമതി; യേനേവ ചിത്തേന ആലോകേതി, തേനേവ ചിത്തേന വിലോകേതി; യേനേവ ചിത്തേന വിലോകേതി, തേനേവ ചിത്തേന ആലോകേതി; യേനേവ ചിത്തേന സമിഞ്ജേതി, തേനേവ ചിത്തേന പസാരേതി ; യേനേവ ചിത്തേന പസാരേതി, തേനേവ ചിത്തേന സമിഞ്ജേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൩൭. ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം യാവതായുകം തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. മനുസ്സാനം ഏകം ചിത്തം യാവതായുകം തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം യാവതായുകം തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ചാതുമഹാരാജികാനം ദേവാനം...പേ... താവതിംസാനം ദേവാനം... യാമാനം ദേവാനം... തുസിതാനം ദേവാനം... നിമ്മാനരതീനം ദേവാനം... പരനിമ്മിതവസവത്തീനം ദേവാനം... ബ്രഹ്മപാരിസജ്ജാനം ദേവാനം... ബ്രഹ്മപുരോഹിതാനം ദേവാനം... മഹാബ്രഹ്മാനം ദേവാനം... പരിത്താഭാനം ദേവാനം... അപ്പമാണാഭാനം ദേവാനം... ആഭസ്സരാനം ദേവാനം... പരിത്തസുഭാനം ദേവാനം... അപ്പമാണസുഭാനം ദേവാനം... സുഭകിണ്ഹാനം ദേവാനം ... വേഹപ്ഫലാനം ദേവാനം... അവിഹാനം ദേവാനം... അതപ്പാനം ദേവാനം... സുദസ്സാനം ദേവാനം... സുദസ്സീനം ദേവാനം... അകനിട്ഠാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം യാവതായുകം തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം വീസതി കപ്പസഹസ്സാനി ആയുപ്പമാണം, ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം വീസതി കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. മനുസ്സാനം വസ്സസതം ആയുപ്പമാണം, മനുസ്സാനം ഏകം ചിത്തം വസ്സസതം തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം വീസതി കപ്പസഹസ്സാനി ആയുപ്പമാണം, ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം വീസതി കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ചാതുമഹാരാജികാനം ദേവാനം പഞ്ച വസ്സസതാനി ആയുപ്പമാണം, ചാതുമഹാരാജികാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം പഞ്ച വസ്സസതാനി തിട്ഠതി... വസ്സസഹസ്സം തിട്ഠതി... ദ്വേ വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... ചത്താരി വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... അട്ഠ വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... സോളസ വസ്സസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... കപ്പസ്സ തതിയഭാഗം തിട്ഠതി... ഉപഡ്ഢകപ്പം തിട്ഠതി... ഏകം കപ്പം തിട്ഠതി... ദ്വേ കപ്പേ തിട്ഠതി... ചത്താരോ കപ്പേ തിട്ഠതി... അട്ഠ കപ്പേ തിട്ഠതി... സോളസ കപ്പേ തിട്ഠതി... ബാത്തിംസ കപ്പേ തിട്ഠതി... ചതുസട്ഠി കപ്പേ തിട്ഠതി... പഞ്ച കപ്പസതാനി തിട്ഠതി... കപ്പസഹസ്സം തിട്ഠതി... ദ്വേ കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... ചത്താരി കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... അട്ഠ കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതി... അകനിട്ഠാനം ദേവാനം സോളസ കപ്പസഹസ്സാനി ആയുപ്പമാണം, അകനിട്ഠാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം സോളസ കപ്പസഹസ്സാനി തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം ചിത്തം മുഹുത്തം മുഹുത്തം ഉപ്പജ്ജതി മുഹുത്തം മുഹുത്തം നിരുജ്ഝതീതി? ആമന്താ. ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാ ദേവാ മുഹുത്തം മുഹുത്തം ചവന്തി മുഹുത്തം മുഹുത്തം ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാനം ദേവാനം ഏകം ചിത്തം യാവതായുകം തിട്ഠതീതി ? ആമന്താ. ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാ ദേവാ യേനേവ ചിത്തേന ഉപ്പജ്ജന്തി, തേനേവ ചിത്തേന ചവന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

ചിത്തട്ഠിതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൭) ൭. കുക്കുളകഥാ

൩൩൭. സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി സുഖാ വേദനാ, കായികം സുഖം, ചേതസികം സുഖം , ദിബ്ബം സുഖം, മാനുസകം സുഖം, ലാഭസുഖം, സക്കാരസുഖം, യാനസുഖം, സയനസുഖം, ഇസ്സരിയസുഖം, ആധിപച്ചസുഖം, ഗിഹിസുഖം, സാമഞ്ഞസുഖം, സാസവം സുഖം, അനാസവം സുഖം, ഉപധിസുഖം, നിരൂപധിസുഖം, സാമിസം സുഖം, നിരാമിസം സുഖം, സപ്പീതികം സുഖം, നിപ്പീതികം സുഖം, ഝാനസുഖം, വിമുത്തിസുഖം, കാമസുഖം, നേക്ഖമ്മസുഖം, വിവേകസുഖം, ഉപസമസുഖം, സമ്ബോധസുഖന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി സുഖാ വേദനാ...പേ°... സമ്ബോധസുഖം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി.

സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാതി? ആമന്താ. സബ്ബേ സങ്ഖാരാ ദുക്ഖാ വേദനാ കായികം ദുക്ഖം ചേതസികം ദുക്ഖം സോകപരിദേവദുക്ഖദോമനസ്സഉപായാസാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ന വത്തബ്ബം - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "സബ്ബം, ഭിക്ഖവേ, ആദിത്തം! കിഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, സബ്ബം ആദിത്തം? ചക്ഖും, ഭിക്ഖവേ, ആദിത്തം, രൂപാ ആദിത്താ, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ആദിത്തം, ചക്ഖുസമ്ഫസ്സോ ആദിത്തോ; യമിദം [യമ്പിദം (സം° നി° ൪.൨൮)] ചക്ഖുസമ്ഫസ്സപച്ചയാ ഉപ്പജ്ജതി വേദയിതം സുഖം വാ ദുക്ഖം വാ അദുക്ഖമസുഖം വാ, തമ്പി ആദിത്തം. കേന ആദിത്തം? 'രാഗഗ്ഗിനാ ദോസഗ്ഗിനാ മോഹഗ്ഗിനാ ആദിത്തം, ജാതിയാ ജരായ മരണേന സോകേഹി പരിദേവേഹി ദുക്ഖേഹി ദോമനസ്സേഹി ഉപായാസേഹി ആദിത്ത'ന്തി വദാമി. സോതം ആദിത്തം, സദ്ദാ ആദിത്താ...പേ°... ഘാനം ആദിത്തം, ഗന്ധാ ആദിത്താ...പേ°... ജിവ്ഹാ ആദിത്താ, രസാ ആദിത്താ...പേ°... കായോ ആദിത്തോ, ഫോട്ഠബ്ബാ ആദിത്താ...പേ°... മനോ ആദിത്തോ, ധമ്മാ ആദിത്താ, മനോവിഞ്ഞാണം ആദിത്തം, മനോസമ്ഫസ്സോ ആദിത്തോ; യമിദം മനോസമ്ഫസ്സപച്ചയാ ഉപ്പജ്ജതി വേദയിതം സുഖം വാ ദുക്ഖം വാ അദുക്ഖമസുഖം വാ, തമ്പി ആദിത്തം. കേന ആദിത്തം? 'രാഗഗ്ഗിനാ ദോസഗ്ഗിനാ മോഹഗ്ഗിനാ ആദിത്തം, ജാതിയാ ജരായ മരണേന സോകേഹി പരിദേവേഹി ദുക്ഖേഹി ദോമനസ്സേഹി ഉപായാസേഹി ആദിത്ത'ന്തി

വദാമീ"തി [മഹാവ॰ ൪൭; സം॰ നി॰ ൪.൨൨]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി വത്തബ്ബം [തേന ഹി (സീ॰ സ്യാ॰), തേന ഹി ന വത്തബ്ബം (ക॰)] - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി.

സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, കാമഗുണാ! കതമേ പഞ്ച? ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യാ രൂപാ ഇട്ഠാ കന്താ മനാപാ പിയരൂപാ കാമൂപസംഹിതാ രജനീയാ, സോതവിഞ്ഞേയ്യാ സദ്ദാ...പേ॰... ഘാനവിഞ്ഞേയ്യാ ഗന്ധാ... ജിവ്ഹാവിഞ്ഞേയ്യാ രസാ... കായവിഞ്ഞേയ്യാ ഫോട്ഠബ്ബാ ഇട്ഠാ കന്താ മനാപാ പിയരൂപാ കാമൂപസംഹിതാ രജനീയാ. ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച കാമഗുണാ"തി [മ॰ നി॰ ൧.൧൬൬; സം॰ നി॰ ൪.൨൬൮]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി.

ന വത്തബ്ബം - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ലാഭാ വോ, ഭിക്ഖവേ, സുലദ്ധം വോ, ഭിക്ഖവേ, ഖണോ വോ പടിലദ്ധോ [പടിവിദ്ധോ (ബഹൂസു)] ബ്രഹ്മചരിയവാസായ! ദിട്ഠാ മയാ, ഭിക്ഖവേ, ഛ ഫസ്സായതനികാ നാമ നിരയാ. തത്ഥ യം കിഞ്ചി ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി, അനിട്ഠരൂപഞ്ഞേവ പസ്സതി നോ ഇട്ഠരൂപം, അകന്തരൂപഞ്ഞേവ പസ്സതി നോ കന്തരൂപം, അമനാപരൂപഞ്ഞേവ പസ്സതി നോ മനാപരൂപം. യം കിഞ്ചി സോതേന സദ്ദം സുണാതി...പേ॰... ഘാനേന ഗന്ധം ഘായതി... ജിവ്ഹായ രസം സായതി... കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതി... മനസാ ധമ്മം വിജാനാതി, അനിട്ഠരൂപഞ്ഞേവ വിജാനാതി നോ ഇട്ഠരൂപം, അകന്തരൂപഞ്ഞേവ വിജാനാതി നോ കന്തരൂപം, അമനാപരൂപഞ്ഞേവ വിജാനാതി നോ മനാപരൂപ"ന്തി [സം॰ നി॰ ൪.൧൩൫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി വത്തബ്ബം [തേന ഹി ന വത്തബ്ബം (സ്യാ॰ ക॰)] - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി.

സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ലാഭാ വോ, ഭിക്ഖവേ, സുലദ്ധം വോ, ഭിക്ഖവേ, ഖണോ വോ പടിലദ്ധോ ബ്രഹ്മചരിയവാസായ! ദിട്ഠാ മയാ, ഭിക്ഖവേ, ഛ ഫസ്സായതനികാ നാമ സഗ്ഗാ. തത്ഥ യം കിഞ്ചി ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി, ഇട്ഠരൂപഞ്ഞേവ പസ്സതി നോ അനിട്ഠരൂപം, കന്തരൂപഞ്ഞേവ പസ്സതി നോ അകന്തരൂപം, മനാപരൂപഞ്ഞേവ പസ്സതി നോ അമനാപരൂപം. യം കിഞ്ചി സോതേന സദ്ദം സുണാതി...പേ॰... ഘാനേന ഗന്ധം ഘായതി... ജിവ്ഹായ രസം സായതി... കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതി... മനസാ ധമ്മം വിജാനാതി, ഇട്ഠരൂപഞ്ഞേവ വിജാനാതി നോ അനിട്ഠരൂപം, കന്തരൂപഞ്ഞേവ വിജാനാതി നോ അകന്തരൂപം, മനാപരൂപഞ്ഞേവ വിജാനാതി നോ അമനാപരൂപ"ന്തി [സം॰ നി॰ ൪.൧൩൫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി.

ന വത്തബ്ബം - "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ"തി? ആമന്താ. നനു "യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം [സം॰ നി॰ ൩.൧൫]," വുത്തം ഭഗവതാ, "സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനിച്ചാ"തി [ധ॰ പ॰ ൨൭൭; മ॰ നി॰ ൧.൩൫൬]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി

“യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം,” വുത്തം ഭഗവതാ, “സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനിച്ചാ,” തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ”തി.

സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാതി? ആമന്താ. ദാനം അനിട്ഠഫലം അകന്തഫലം അമനുഞ്ഞഫലം സേചനകഫലം ദുക്ഖുദ്രയം ദുക്ഖവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സീലം...പേ॰... ഉപോസഥോ...പേ॰... ഭാവനാ...പേ॰... ബ്രഹ്മചരിയം അനിട്ഠഫലം അകന്തഫലം അമനുഞ്ഞഫലം സേചനകഫലം ദുക്ഖുദ്രയം ദുക്ഖവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

നനു ദാനം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകന്തി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദാനം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ”തി.

നനു സീലം... ഉപോസഥോ... ഭാവനാ... ബ്രഹ്മചരിയം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ബ്രഹ്മചരിയം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ”തി.

സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

“സുഖോ വിവേകോ തുട്ഠസ്സ, സുതധമ്മസ്സ പസ്സതോ;
അബ്യാപജ്ജം സുഖം ലോകേ, പാണഭൂതേസു സംയമോ.

“സുഖാ വിരാഗതാ ലോകേ, കാമാനം സമതിക്കമോ;
അസ്മിമാനസ്സ യോ വിനയോ, ഏതം വേ പരമം സുഖം [മഹാവ॰ ൫; ഉദാ॰ ൧൧ ഉദാനേ ച].

“തം സുഖേന സുഖം പത്തം, അച്ചന്തസുഖമേവ തം;
തിസ്സോ വിജ്ജാ അനുപ്പത്താ, ഏതം വേ പരമം സുഖ”ന്തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനോധിം കത്വാ കുക്കുളാ”തി.

കുക്കുളകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൮) ൯. അനുപുബ്ബാഭിസമയകഥാ

൩൩൯. അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി ? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന സോതാപത്തിമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അനുപുബ്ബേന

സോതാപത്തിമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന സോതാപത്തിഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന സകദാഗാമിമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അനുപുബ്ബേന സകദാഗാമിമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന സകദാഗാമിഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന അനാഗാമിമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അനുപുബ്ബേന അനാഗാമിമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന അനാഗാമിഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി ? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന അരഹത്തമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അനുപുബ്ബേന അരഹത്തമഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അനുപുബ്ബേന അരഹത്തഫലം സച്ഛികരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

൩൪൦. സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? സക്കായദിട്ഠിം, വിചികിച്ഛം, സീലബ്ബതപരാമാസം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം സോതാപന്നോ, ചതുഭാഗം ന സോതാപന്നോ, ചതുഭാഗം സോതാപത്തിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം സത്തക്ഖത്തുപരമോ കോലങ്കോലോ ഏകബീജീ ബുദ്ധേ അവേച്ചപ്പസാദേന സമന്നാഗതോ, ധമ്മേ…പേ॰… സങ്ഘേ…പേ॰… അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ ചതുഭാഗം ന അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സമുദയദസ്സനേന…പേ॰… നിരോധദസ്സനേന…പേ॰… മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? സക്കായദിട്ഠിം, വിചികിച്ഛം, സീലബ്ബതപരാമാസം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം സോതാപന്നോ, ചതുഭാഗം ന സോതാപന്നോ, ചതുഭാഗം സോതാപത്തിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം സത്തക്ഖത്തുപരമോ കോലങ്കോലോ ഏകബീജീ ബുദ്ധേ അവേച്ചപ്പസാദേന സമന്നാഗതോ, ധമ്മേ…പേ॰… സങ്ഘേ…പേ॰… അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ, ചതുഭാഗം ന അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൪൧. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? ഓളാരികം കാമരാഗം, ഓളാരികം ബ്യാപാദം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം സകദാഗാമീ, ചതുഭാഗം ന സകദാഗാമീ, ചതുഭാഗം സകദാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമുദയദസ്സനേന…പേ॰… നിരോധദസ്സനേന…പേ॰… മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? ഓളാരികം കാമരാഗം, ഓളാരികം ബ്യാപാദം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ

ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം സകദാഗാമീ, ചതുഭാഗം ന സകദാഗാമീ, ചതുഭാഗം സകദാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി , കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൪൨. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? അണുസഹഗതം കാമരാഗം, അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം അനാഗാമീ, ചതുഭാഗം ന അനാഗാമീ, ചതുഭാഗം അനാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം അന്തരാപരിനിബ്ബായീ... പേ... ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ... അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ... സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ... ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീ, ചതുഭാഗം ന ഉദ്ധംസോതോ ന അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

സമുദയദസ്സനേന...പേ... നിരോധദസ്സനേന...പേ... മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? അണുസഹഗതം കാമരാഗം, അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം അനാഗാമീ, ചതുഭാഗം ന അനാഗാമീ, ചതുഭാഗം അനാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം അന്തരാപരിനിബ്ബായീ...പേ... ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ... അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ... സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ... ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീ, ചതുഭാഗം ന ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൪൩. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? രൂപരാഗം, അരൂപരാഗം, മാനം, ഉദ്ധച്ചം, അവിജ്ജം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം അരഹാ, ചതുഭാഗം ന അരഹാ, ചതുഭാഗം അരഹത്തപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം വീതരാഗോ...പേ... വീതദോസോ... വീതമോഹോ...പേ... കതകരണീയോ ഓഹിതഭാരോ അനുപ്പത്തസദത്ഥോ പരിക്ഖീണഭവസംയോജനോ സമ്മദഞ്ഞാവിമുത്തോ ഉക്ഖിത്തപലിഘോ സങ്കിണ്ണപരിഖോ അബ്ബൂള്ഹേസികോ നിരഗ്ഗളോ അരിയോ പന്നദ്ധജോ പന്നഭാരോ വിസഞ്ഞുത്തോ സുവിജിതവിജയോ, ദുക്ഖം തസ്സ പരിഞ്ഞാതം, സമുദയോ പഹീനോ, നിരോധോ സച്ഛികതോ, മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, അഭിഞ്ഞേയ്യം അഭിഞ്ഞാതം, പരിഞ്ഞേയ്യം പരിഞ്ഞാതം, പഹാതബ്ബം പഹീനം, ഭാവേതബ്ബം ഭാവിതം...പേ... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ചതുഭാഗം സച്ഛികാതബ്ബം ന സച്ഛികതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

സമുദയദസ്സനേന ... നിരോധദസ്സനേന... മഗ്ഗദസ്സനേന കിം ജഹതീതി? രൂപരാഗം, അരൂപരാഗം, മാനം, ഉദ്ധച്ചം, അവിജ്ജം, തദേകട്ഠേ ച കിലേസേ ചതുഭാഗം ജഹതീതി. ചതുഭാഗം അരഹാ, ചതുഭാഗം ന അരഹാ, ചതുഭാഗം അരഹത്തപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ചതുഭാഗം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി,

ചതുഭാഗം വീതരാഗോ... വീതദോസോ... വീതമോഹോ... കതകരണീയോ ഓഹിതഭാരോ അനുപ്പത്തസദത്ഥോ പരിക്ഖീണഭവസംയോജനോ സമ്മദഞ്ഞാവിമുത്തോ ഉക്ഖിത്തപലിഘോ സങ്കിണ്ണപരിഖോ അബ്ബൂള്ഹേസികോ നിരഗ്ഗളോ അരിയോ പന്നദ്ധജോ പന്നഭാരോ വിസഞ്ഞുത്തോ സുവിജിതവിജയോ, ദുക്ഖം തസ്സ പരിഞ്ഞാതം, സമുദയോ പഹീനോ, നിരോധോ സച്ഛികതോ, മഗ്ഗോ ഭാവിതോ, അഭിഞ്ഞേയ്യം അഭിഞ്ഞാതം, പരിഞ്ഞേയ്യം പരിഞ്ഞാതം, പഹാതബ്ബം പഹീനം, ഭാവേതബ്ബം ഭാവിതം...പേ॰... സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ചതുഭാഗം സച്ഛികാതബ്ബം ന സച്ഛികതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൮൮. സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. ദുക്ഖേ ദിട്ഠേ ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സമുദയം ദക്ഖന്തോ...പേ॰... നിരോധം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ . നിരോധേ ദിട്ഠേ ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ മഗ്ഗം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, മഗ്ഗേ ദിട്ഠേ ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. ദുക്ഖം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, ദുക്ഖേ ദിട്ഠേ ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... മഗ്ഗം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, മഗ്ഗേ ദിട്ഠേ ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. സമുദയം ദക്ഖന്തോ...പേ॰... നിരോധം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, നിരോധേ ദിട്ഠേ ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, ദുക്ഖേ ദിട്ഠേ ന വത്തബ്ബം - "ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോ"തി? ആമന്താ. മഗ്ഗം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, മഗ്ഗേ ദിട്ഠേ ന വത്തബ്ബം - "ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... സമുദയം ദക്ഖന്തോ... നിരോധം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, നിരോധേ ദിട്ഠേ ന വത്തബ്ബം - "ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോ"തി? ആമന്താ. മഗ്ഗം ദക്ഖന്തോ "പടിപന്നകോ"തി വത്തബ്ബോ, മഗ്ഗേ ദിട്ഠേ ന വത്തബ്ബം - "ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

[സകവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം] സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്ഖം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, ദുക്ഖേ ദിട്ഠേ ന വത്തബ്ബം - "ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോ"തി? ആമന്താ. നിരത്ഥിയം ദുക്ഖദസ്സനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സമുദയം ദക്ഖന്തോ...പേ॰... നിരോധം ദക്ഖന്തോ പടിപന്നകോതി വത്തബ്ബോ, നിരോധേ ദിട്ഠേ ന വത്തബ്ബം - "ഫലേ ഠിതോതി വത്തബ്ബോ"തി? ആമന്താ. നിരത്ഥിയം നിരോധദസ്സനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൮൯. [പരവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം] ദുക്ഖേ ദിട്ഠേ ചത്താരി സച്ചാനി ദിട്ഠാനി ഹോന്തീതി? ആമന്താ. ദുക്ഖസച്ചം ചത്താരി സച്ചാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

[സകവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം] രൂപക്ഖന്ധേ അനിച്ചതോ ദിട്ഠേ പഞ്ചക്ഖന്ധാ അനിച്ചതോ ദിട്ഠാ ഹോന്തീതി? ആമന്താ. രൂപക്ഖന്ധോ പഞ്ചക്ഖന്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

[സകവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം] ചക്ഖായതനേ അനിച്ചതോ ദിട്ഠേ ദ്വാദസായതനാനി അനിച്ചതോ ദിട്ഠാനി ഹോന്തീതി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം ദ്വാദസായതനാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

[സകവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം] ചക്ഖുധാതുയാ അനിച്ചതോ ദിട്ഠായ അട്ഠാരസ ധാതുയോ അനിച്ചതോ ദിട്ഠാ ഹോന്തീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുധാതു അട്ഠാരസ ധാതുയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

[സകവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം] ചക്ഖുന്ദ്രിയേ അനിച്ചതോ ദിട്ഠേ ബാവീസതിന്ദ്രിയാനി അനിച്ചതോ ദിട്ഠാനി ഹോന്തീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുന്ദ്രിയം ബാവീസതിന്ദ്രിയാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

[സകവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം] ചതൂഹി ഞാണേഹി സോതാപത്തിഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. ചത്താരി സോതാപത്തിഫലാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠഹി ഞാണേഹി സോതാപത്തിഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ . അട്ഠ സോതാപത്തിഫലാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വാദസഹി ഞാണേഹി സോതാപത്തിഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വാദസ സോതാപത്തിഫലാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ചതുചത്താരീസായ ഞാണേഹി സോതാപത്തിഫലം സച്ഛികരോതീതി ? ആമന്താ. ചതുചത്താരീസം സോതാപത്തിഫലാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സത്തസത്തതിയാ ഞാണേഹി സോതാപത്തിഫലം സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. സത്തസത്തതി സോതാപത്തിഫലാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൮൬. ന വത്തബ്ബം - ''അനുപുബ്ബാഭിസമയോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, മഹാസമുദ്ദോ അനുപുബ്ബനിന്നോ അനുപുബ്ബപോണോ അനുപുബ്ബപബ്ഭാരോ, ന ആയതകേനേവ പപാതോ; ഏവമേവ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഇമസ്മിം ധമ്മവിനയേ അനുപുബ്ബസിക്ഖാ അനുപുബ്ബകിരിയാ അനുപുബ്ബപടിപദാ, ന ആയതകേനേവ അഞ്ഞാപടിവേധോ''തി [ചൂളവ॰ ൩൮൪; അ॰ നി॰ ൮.൨൦; ഉദാ॰ ൪൫ ഉദാനേ ച]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി.

ന വത്തബ്ബം - ''അനുപുബ്ബാഭിസമയോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> ''അനുപുബ്ബേന മേധാവീ, ഥോകം ഥോകം ഖണേ ഖണേ;
> കമ്മാരോ രജതസ്സേവ, നിദ്ധമേ മലമത്തനോ''തി [ധ॰ പ॰ ൨൩൯ ധമ്മപദേ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി.

അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി ? ആമന്താ. നനായസ്മാ ഗവമ്പതി ഥേരോ ഭിക്ഖൂ ഏതദവോച - ''സമ്മുഖാ മേതം, ആവുസോ, ഭഗവതോ സുതം

സമ്മുഖാ പടിഗ്ഗഹിതം - ‘യോ, ഭിക്ഖവേ, ദുക്ഖം പസ്സതി ദുക്ഖസമുദയമ്പി സോ പസ്സതി, ദുക്ഖനിരോധമ്പി പസ്സതി, ദുക്ഖനിരോധഗാമിനിം പടിപദമ്പി പസ്സതി; യോ ദുക്ഖസമുദയം പസ്സതി ദുക്ഖമ്പി സോ പസ്സതി, ദുക്ഖനിരോധമ്പി പസ്സതി, ദുക്ഖനിരോധഗാമിനിം പടിപദമ്പി പസ്സതി; യോ ദുക്ഖനിരോധം പസ്സതി ദുക്ഖമ്പി സോ പസ്സതി, ദുക്ഖസമുദയമ്പി പസ്സതി, ദുക്ഖനിരോധഗാമിനിം പടിപദമ്പി പസ്സതി; യോ ദുക്ഖനിരോധഗാമിനിം പടിപദം പസ്സതി ദുക്ഖമ്പി സോ പസ്സതി, ദുക്ഖസമുദയമ്പി പസ്സതി, ദുക്ഖനിരോധമ്പി പസ്സതീ’’’തി [സം॰ നി॰ ൫.൧൧൦൦]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അനുപുബ്ബാഭിസമയോ’’തി.

അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി ? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

‘‘സഹാവസ്സ ദസ്സനസമ്പദായ,
തയസ്സു ധമ്മാ ജഹിതാ ഭവന്തി;
സക്കായദിട്ഠീ വിചികിച്ഛിതഞ്ച,
സീലബ്ബതം വാപി യദത്ഥി കിഞ്ചി;
ചതൂഹപായേഹി ച വിപ്പമുത്തോ,
ഛച്ചാഭിഠാനാനി അഭബ്ബ കാതു’’ന്തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അനുപുബ്ബാഭിസമയോ’’തി.

അനുപുബ്ബാഭിസമയോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘യസ്മിം, ഭിക്ഖവേ, സമയേ അരിയസാവകസ്സ വിരജം വീതമലം ധമ്മചക്ഖും ഉദപാദി - ‘യം കിഞ്ചി സമുദയധമ്മം സബ്ബം തം നിരോധധമ്മ’ന്തി, സഹ ദസ്സനുപ്പാദാ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകസ്സ തീണി സംയോജനാനി പഹീയന്തി - സക്കായദിട്ഠി, വിചികിച്ഛാ, സീലബ്ബതപരാമാസോ’’തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘അനുപുബ്ബാഭിസമയോ’’തി.

അനുപുബ്ബാഭിസമയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൧൫) ൫. വോഹാരകഥാ

൩൪൭. ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരേ സോതേ പടിഹഞ്ഞതി നോ ലോകിയേ, ലോകുത്തരേന വിഞ്ഞാണേന പടിവിജാനന്തി നോ ലോകിയേന, സാവകാ പടിവിജാനന്തി നോ പുഥുജ്ജനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നനു ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകിയേ സോതേ പടിഹഞ്ഞതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകിയേ സോതേ പടിഹഞ്ഞതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോ’’തി.

നനു ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം ലോകിയേന വിഞ്ഞാണേന പടിവിജാനന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം

ലോകിയേന വിഞ്ഞാണേന പടിവിജാനന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോ”തി.

നനു ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം പുഥുജ്ജനാ പടിവിജാനന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം പുഥുജ്ജനാ പടിവിജാനന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോ”തി.

൩൮൮. ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം, സകദാഗാമിമഗ്ഗോ സകദാഗാമിഫലം, അനാഗാമിമഗ്ഗോ അനാഗാമിഫലം, അരഹത്തമഗ്ഗോ അരഹത്തഫലം, സതിപട്ഠാനം സമ്മപ്പധാനം ഇദ്ധിപാദോ ഇന്ദ്രിയം ബലം ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം സുണന്തീതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരോ ധമ്മോ സോതവിഞ്ഞേയ്യോ, സോതസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി, സോതസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നനു ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന സോതവിഞ്ഞേയ്യോ, ന സോതസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി, ന സോതസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന സോതവിഞ്ഞേയ്യോ, ന സോതസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി, ന സോതസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോ”തി.

൩൮൯. ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരേ രജ്ജേയ്യുന്തി? ആമന്താ. ലോകുത്തരോ ധമ്മോ രാഗട്ഠാനിയോ രജനീയോ കമനീയോ മദനീയോ ബന്ധനീയോ മുച്ഛനീയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നനു ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന രാഗട്ഠാനിയോ ന രജനീയോ ന കമനീയോ ന മദനീയോ ന ബന്ധനീയോ ന മുച്ഛനീയോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന രാഗട്ഠാനിയോ ന രജനീയോ ന കമനീയോ ന മദനീയോ ന ബന്ധനീയോ ന മുച്ഛനീയോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോ”തി.

ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരേ ദുസ്സേയ്യുന്തി? ആമന്താ. ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ദോസട്ഠാനിയോ കോപട്ഠാനിയോ പടിഘട്ഠാനിയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നനു ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന ദോസട്ഠാനിയോ ന കോപട്ഠാനിയോ ന പടിഘട്ഠാനിയോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന ദോസട്ഠാനിയോ ന കോപട്ഠാനിയോ ന പടിഘട്ഠാനിയോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോ”തി.

ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരേ മുയ്ഹേയ്യുന്തി? ആമന്താ. ലോകുത്തരോ ധമ്മോ മോഹട്ഠാനിയോ അഞ്ഞാണകരണോ അചക്ഖുകരണോ പഞ്ഞാനിരോധികോ വിഘാതപക്ഖികോ അനിബ്ബാനസംവത്തനികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

നനു ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന മോഹട്ഠാനിയോ ന അഞ്ഞാണകരണോ ന അചക്ഖുകരണോ പഞ്ഞാവുദ്ധികോ അവിഘാതപക്ഖികോ നിബ്ബാനസംവത്തനികോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോകുത്തരോ ധമ്മോ ന മോഹട്ഠാനിയോ ന അഞ്ഞാണകരണോ ന അചക്ഖുകരണോ പഞ്ഞാവുദ്ധികോ അവിഘാതപക്ഖികോ നിബ്ബാനസംവത്തനികോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോ"തി.

൩൭൦. ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകുത്തരോതി? ആമന്താ. യേ കേചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം സുണന്തി, സബ്ബേ തേ മഗ്ഗം ഭാവേന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

യേ കേചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം സുണന്തി, സബ്ബേ തേ മഗ്ഗം ഭാവേന്തീതി? ആമന്താ. ബാലപുഥുജ്ജനാ ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം സുണന്തി, ബാലപുഥുജ്ജനാ മഗ്ഗം ഭാവേന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മാതുഘാതകോ മഗ്ഗം ഭാവേതി...പേ... പിതുഘാതകോ... അരഹന്തഘാതകോ... രുഹിരുപ്പാദകോ... സങ്ഘഭേദകോ ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരം സുണാതി, സങ്ഘഭേദകോ മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൭൧. ലബ്ഭാ സോവണ്ണമയായ ലട്ഠിയാ ധഞ്ഞപുഞ്ജോപി സുവണ്ണപുഞ്ജോപി ആചിക്ഖിതുന്തി? ആമന്താ. ഏവമേവം ഭഗവാ ലോകുത്തരേന വോഹാരേന ലോകിയമ്പി ലോകുത്തരമ്പി ധമ്മം വോഹരതീതി.

ലബ്ഭാ ഏലണ്ഡിയായ ലട്ഠിയാ ധഞ്ഞപുഞ്ജോപി സുവണ്ണപുഞ്ജോപി ആചിക്ഖിതുന്തി? ആമന്താ. ഏവമേവം ഭഗവാ ലോകിയേന വോഹാരേന ലോകിയമ്പി ലോകുത്തരമ്പി ധമ്മം വോഹരതീതി.

൩൭൨. ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകിയം വോഹരന്തസ്സ ലോകിയോ ഹോതി, ലോകുത്തരം വോഹരന്തസ്സ ലോകുത്തരോ ഹോതീതി? ആമന്താ. ലോകിയം വോഹരന്തസ്സ ലോകിയേ സോതേ പടിഹഞ്ഞതി, ലോകുത്തരം വോഹരന്തസ്സ ലോകുത്തരേ സോതേ പടിഹഞ്ഞതി; ലോകിയം വോഹരന്തസ്സ ലോകിയേന വിഞ്ഞാണേന പടിവിജാനന്തി, ലോകുത്തരം വോഹരന്തസ്സ ലോകുത്തരേന വിഞ്ഞാണേന പടിവിജാനന്തി; ലോകിയം വോഹരന്തസ്സ പുഥുജ്ജനാ പടിവിജാനന്തി , ലോകുത്തരം വോഹരന്തസ്സ സാവകാ പടിവിജാനന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ന വത്തബ്ബം - "ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകിയം വോഹരന്തസ്സ ലോകിയോ ഹോതി, ലോകുത്തരം വോഹരന്തസ്സ ലോകുത്തരോ ഹോതീതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ ലോകിയമ്പി ലോകുത്തരമ്പി ധമ്മം വോഹരതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ ലോകിയമ്പി ലോകുത്തരമ്പി ധമ്മം വോഹരതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകിയം

വോഹരന്തസ്സ ലോകിയോ ഹോതി, ലോകുത്തരം വോഹരന്തസ്സ ലോകുത്തരോ ഹോതീ''തി.

ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ വോഹാരോ ലോകിയം വോഹരന്തസ്സ ലോകിയോ ഹോതി, ലോകുത്തരം വോഹരന്തസ്സ ലോകുത്തരോ ഹോതീതി? ആമന്താ. മഗ്ഗം വോഹരന്തസ്സ മഗ്ഗോ ഹോതി, അമഗ്ഗം വോഹരന്തസ്സ അമഗ്ഗോ ഹോതി, ഫലം വോഹരന്തസ്സ ഫലം ഹോതി, അഫലം വോഹരന്തസ്സ അഫലം ഹോതി, നിബ്ബാനം വോഹരന്തസ്സ നിബ്ബാനം ഹോതി, അനിബ്ബാനം വോഹരന്തസ്സ അനിബ്ബാനം ഹോതി, സങ്ഖതം വോഹരന്തസ്സ സങ്ഖതം ഹോതി, അസങ്ഖതം വോഹരന്തസ്സ അസങ്ഖതം ഹോതി, രൂപം വോഹരന്തസ്സ രൂപം ഹോതി, അരൂപം വോഹരന്തസ്സ അരൂപം ഹോതി, വേദനം വോഹരന്തസ്സ വേദനാ ഹോതി, അവേദനം വോഹരന്തസ്സ അവേദനാ ഹോതി, സഞ്ഞം വോഹരന്തസ്സ സഞ്ഞാ ഹോതി, അസഞ്ഞം വോഹരന്തസ്സ അസഞ്ഞാ ഹോതി, സങ്ഖാരേ വോഹരന്തസ്സ സങ്ഖാരാ ഹോന്തി, അസങ്ഖാരേ വോഹരന്തസ്സ അസങ്ഖാരാ ഹോന്തി, വിഞ്ഞാണം വോഹരന്തസ്സ വിഞ്ഞാണം ഹോതി, അവിഞ്ഞാണം വോഹരന്തസ്സ അവിഞ്ഞാണം ഹോതീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

വോഹാരകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. ദുതിയവഗ്ഗോ

(൨൦) ൧൧. നിരോധകഥാ

൩൧൭. ദ്വേ നിരോധാതി? ആമന്താ. ദ്വേ ദുക്ഖനിരോധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... ദ്വേ ദുക്ഖനിരോധാതി? ആമന്താ. ദ്വേ നിരോധസച്ചാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... ദ്വേ നിരോധസച്ചാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ ദുക്ഖസച്ചാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... ദ്വേ നിരോധസച്ചാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ സമുദയസച്ചാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... ദ്വേ നിരോധസച്ചാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ മഗ്ഗസച്ചാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

ദ്വേ നിരോധസച്ചാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി...പേ°... ദ്വേ ലേണാനി... ദ്വേ സരണാനി... ദ്വേ പരായണാനി... ദ്വേ അച്ചുതാനി... ദ്വേ അമതാനി... ദ്വേ നിബ്ബാനാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

ദ്വേ നിബ്ബാനാനീതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദ്വിന്നം നിബ്ബാനാനം ഉച്ചനീചതാ ഹീനപണീതതാ ഉക്കംസാവകംസോ സീമാ വാ ഭേദോ വാ രാജി വാ അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

ദ്വേ നിരോധാതി? ആമന്താ. നനു അപ്പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധേ സങ്ഖാരേ പടിസങ്ഖാ നിരോധേന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അപ്പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധേ സങ്ഖാരേ പടിസങ്ഖാ നിരോധേന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ദ്വേ നിരോധാ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''ദ്വേ നിരോധാ''തി? ആമന്താ. നനു അപ്പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാപി സങ്ഖാരാ അച്ചന്തഭഗ്ഗാ, പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാപി സങ്ഖാരാ അച്ചന്തഭഗ്ഗാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അപ്പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാപി സങ്ഖാരാ അച്ചന്തഭഗ്ഗാ,

പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാപി സങ്ഖാരാ അച്ചന്തഭഗ്ഗാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ദ്വേ നിരോധാ’’തി.

ദ്വേ നിരോധാതി? ആമന്താ. പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാപി [പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാ (?)] സങ്ഖാരാ അരിയമഗ്ഗം ആഗമ്മ നിരുദ്ധാതി? ആമന്താ. അപ്പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാ സങ്ഖാരാ അരിയമഗ്ഗം ആഗമ്മ നിരുദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദ്വേ നിരോധാതി? ആമന്താ. പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാ സങ്ഖാരാ ന പുന ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. അപ്പടിസങ്ഖാനിരുദ്ധാ സങ്ഖാരാ ന പുന ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘ദ്വേ നിരോധാ’’തി.

നിരോധകഥാ നിട്ഠിതാ.

ദുതിയവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

പരൂപഹാരോ അഞ്ഞാണം, കങ്ഖാ പരവിതാരണാ;
വചീഭേദോ ദുക്ഖാഹാരോ, ചിത്തട്ഠിതി ച കുക്കുളാ;
അനുപുബ്ബാഭിസമയോ, വോഹാരോ ച നിരോധകോതി.

౧. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൧) ൧. ബലകഥാ

൩൭൪. തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. തഥാഗതബലം സാവകബലം, സാവകബലം തഥാഗതബലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ തഥാഗതബലം തം സാവകബലം, തഞ്ഞേവ സാവകബലം തം തഥാഗതബലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. യാദിസം തഥാഗതബലം താദിസം സാവകബലം, യാദിസം സാവകബലം താദിസം തഥാഗതബലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. യാദിസോ തഥാഗതസ്സ പുബ്ബയോഗോ പുബ്ബചരിയാ ധമ്മക്ഖാനം ധമ്മദേസനാ താദിസോ സാവകസ്സ പുബ്ബയോഗോ പുബ്ബചരിയാ ധമ്മക്ഖാനം ധമ്മദേസനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. തഥാഗതോ ജിനോ സത്ഥാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ സബ്ബഞ്ഞൂ സബ്ബദസ്സാവീ ധമ്മസ്സാമീ ധമ്മപ്പടിസരണോതി? ആമന്താ . സാവകോ ജിനോ സത്ഥാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ സബ്ബഞ്ഞൂ സബ്ബദസ്സാവീ ധമ്മസ്സാമീ ധമ്മപ്പടിസരണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. തഥാഗതോ അനുപ്പന്നസ്സ മഗ്ഗസ്സ ഉപ്പാദേതാ അസഞ്ജാതസ്സ മഗ്ഗസ്സ സഞ്ജനേതാ അനക്ഖാതസ്സ മഗ്ഗസ്സ അക്ഖാതാ മഗ്ഗഞ്ഞൂ മഗ്ഗവിദൂ മഗ്ഗകോവിദോതി? ആമന്താ. സാവകോ അനുപ്പന്നസ്സ മഗ്ഗസ്സ ഉപ്പാദേതാ അസഞ്ജാതസ്സ മഗ്ഗസ്സ സഞ്ജനേതാ അനക്ഖാതസ്സ മഗ്ഗസ്സ അക്ഖാതാ മഗ്ഗഞ്ഞൂ മഗ്ഗവിദൂ മഗ്ഗകോവിദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഇന്ദ്രിയപരോപരിയത്തം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. സാവകോ സബ്ബഞ്ഞൂ സബ്ബദസ്സാവീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൭൫. സാവകോ ഠാനാഠാനം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ ഠാനാഠാനം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഠാനാഠാനം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ''ന്തി.

സാവകോ അതീതാനാഗതപച്ചുപ്പന്നാനം കമ്മസമാദാനാനം ഠാനസോ ഹേതുസോ വിപാകം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ അതീതാനാഗതപച്ചുപ്പന്നാനം കമ്മസമാദാനാനം ഠാനസോ ഹേതുസോ വിപാകം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതാനാഗതപച്ചുപ്പന്നാനം കമ്മസമാദാനാനം ഠാനസോ ഹേതുസോ വിപാകം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ''ന്തി.

സാവകോ സബ്ബത്ഥഗാമിനിം പടിപദം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ സബ്ബത്ഥഗാമിനിം പടിപദം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സബ്ബത്ഥഗാമിനിം പടിപദം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ"ന്തി.

സാവകോ അനേകധാതും നാനാധാതും ലോകം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ അനേകധാതും നാനാധാതും ലോകം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അനേകധാതും നാനാധാതും ലോകം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ"ന്തി.

സാവകോ സത്താനം നാനാധിമുത്തികതം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ സത്താനം നാനാധിമുത്തികതം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സത്താനം നാനാധിമുത്തികതം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ"ന്തി.

സാവകോ ഝാനവിമോക്ഖസമാധിസമാപത്തീനം സംകിലേസം വോദാനം വുട്ഠാനം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ ഝാനവിമോക്ഖസമാധിസമാപത്തീനം സംകിലേസം വോദാനം വുട്ഠാനം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ഝാനവിമോക്ഖസമാധിസമാപത്തീനം സംകിലേസം വോദാനം വുട്ഠാനം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ"ന്തി.

സാവകോ പുബ്ബേനിവാസാനുസ്സതിം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ പുബ്ബേനിവാസാനുസ്സതിം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പുബ്ബേനിവാസാനുസ്സതി യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ"ന്തി.

സാവകോ സത്താനം ചുതൂപപാതം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാവകോ സത്താനം ചുതൂപപാതം ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സത്താനം ചുതൂപപാതം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ"ന്തി.

നനു തഥാഗതസ്സാപി ആസവാ ഖീണാ സാവകസ്സാപി ആസവാ ഖീണാതി ? ആമന്താ. അത്ഥി കിഞ്ചി നാനാകരണം തഥാഗതസ്സ വാ സാവകസ്സ വാ ആസവക്ഖയേന വാ ആസവക്ഖയം വിമുത്തിയാ വാ വിമുത്തീതി? നത്ഥി. ഹഞ്ചി നത്ഥി കിഞ്ചി നാനാകരണം തഥാഗതസ്സ വാ സാവകസ്സ വാ ആസവക്ഖയേന വാ ആസവക്ഖയം വിമുത്തിയാ വാ വിമുത്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണ"ന്തി.

ന.ഒന്റെ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ . ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം

സാവകസാധാരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി? ആമന്താ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി? ആമന്താ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഇന്ദ്രിയപരോപരിയത്തം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ [അയമേത്ഥ സാധാരണപക്ഖം സന്ധായ പടിക്ഖേപോ (ടീകാ ഓലോകേതബ്ബാ)] ...പേ॰....

ഇന്ദ്രിയപരോപരിയത്തം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി? ആമന്താ...പേ॰.... ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകഅസാധാരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. ഇന്ദ്രിയപരോപരിയത്തം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ആമന്താ. ഇന്ദ്രിയപരോപരിയത്തം യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം സാവകസാധാരണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബലകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൨) ൨. അരിയന്തികഥാ

൩൭൦. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം, സകദാഗാമിമഗ്ഗോ സകദാഗാമിഫലം, അനാഗാമിമഗ്ഗോ അനാഗാമിഫലം, അരഹത്തമഗ്ഗോ അരഹത്തഫലം, സതിപട്ഠാനം സമ്മപ്പധാനം ഇദ്ധിപാദോ ഇന്ദ്രിയം ബലം ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ആമന്താ . സുഞ്ഞതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... സുഞ്ഞതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനഞ്ച മനസി കരോതി, സുഞ്ഞതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനഞ്ച മനസി കരോതി, സുഞ്ഞതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി?

ആമന്താ. അനിമിത്താരമ്മണം...പേ॰... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനഞ്ച മനസി കരോതി, അപ്പണിഹിതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനഞ്ച മനസി കരോതി, അപ്പണിഹിതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന്ദ്വ. സതിപട്ഠാനാ അരിയാ സുഞ്ഞതാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം സുഞ്ഞതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സതിപട്ഠാനാ അരിയാ അനിമിത്താരമ്മണാ...പേ॰... അപ്പണിഹിതാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സമ്മപ്പധാനാ, ഇദ്ധിപാദാ, ഇന്ദ്രിയാ, ബലാ, ബോജ്ഝങ്ഗാ അരിയാ സുഞ്ഞതാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം സുഞ്ഞതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോജ്ഝങ്ഗാ അരിയാ അനിമിത്താരമ്മണാ... അപ്പണിഹിതാരമ്മണാതി? ആമന്താ . ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന്ദൻ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - ''സുഞ്ഞതാരമ്മണ''ന്തി? ആമന്താ. സതിപട്ഠാനാ അരിയാ ന വത്തബ്ബാ - ''സുഞ്ഞതാരമ്മണാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - അനിമിത്താരമ്മണം...പേ॰... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി ? ആമന്താ. സതിപട്ഠാനാ അരിയാ ന വത്തബ്ബാ - ''അപ്പണിഹിതാരമ്മണാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - സുഞ്ഞതാരമ്മണം...പേ॰... അനിമിത്താരമ്മണം...പേ॰... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. സമ്മപ്പധാനം...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ അരിയാ ന വത്തബ്ബാ - ''അപ്പണിഹിതാരമ്മണാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന്ഹം. സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ആമന്താ. സുഞ്ഞതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സുഞ്ഞാതാരമ്മണന്തി ? ആമന്താ. സത്താനം ചുതൂപപാതഞ്ച മനസി കരോതി , സുഞ്ഞതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സത്താനം ചുതൂപപാതഞ്ച മനസി കരോതി, സുഞ്ഞതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ആമന്താ. അനിമിത്താരമ്മണം അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ°... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. സത്താനം ചുതൂപപാതഞ്ച മനസി കരോതി, അപ്പണിഹിതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

സത്താനം ചുതൂപപാതഞ്ച മനസി കരോതി, അപ്പണിഹിതഞ്ച മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൯൩൭. സതിപട്ഠാനാ അരിയാ സുഞ്ഞതാരമ്മണാ...പേ°... അനിമിത്താരമ്മണാ...പേ°... അപ്പണിഹിതാരമ്മണാതി? ആമന്താ. സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

സമ്മപ്പധാനം ...പേ°... ബോജ്ഝങ്ഗാ അരിയാ സുഞ്ഞതാരമ്മണാ...പേ°... അനിമിത്താരമ്മണാ...പേ°... അപ്പണിഹിതാരമ്മണാതി? ആമന്താ. സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - സുഞ്ഞതാരമ്മണം...പേ°... അനിമിത്താരമ്മണം...പേ°... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. സതിപട്ഠാനാ അരിയാ ന വത്തബ്ബാ - ''അപ്പപണിഹിതാരമ്മണാ''തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൯൩൮. സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - സുഞ്ഞതാരമ്മണം...പേ°... അനിമിത്താരമ്മണം...പേ°... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. സമ്മപ്പധാനാ...പേ°... ബോജ്ഝങ്ഗാ അരിയാ ന വത്തബ്ബാ - ''അപ്പണിഹിതാരമ്മണാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ആമന്താ. സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം ന വത്തബ്ബം - ''അരിയ''ന്തി? ആമന്താ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം ന വത്തബ്ബം - ''അരിയ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ°....

സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം ന വത്തബ്ബം - ''അരിയ''ന്തി? ആമന്താ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം ന വത്തബ്ബം - ''അരിയ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം സുഞ്ഞതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം സുഞ്ഞതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം അനിമിത്താരമ്മണം... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം സുഞ്ഞതാരമ്മണം...പേ॰... അനിമിത്താരമ്മണം...പേ॰... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ...പേ॰.... സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - ''സുഞ്ഞതാരമ്മണ''ന്തി? ആമന്താ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - ''സുഞ്ഞതാരമ്മണ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഠാനാഠാനേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - അനിമിത്താരമ്മണം... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - ''അപ്പണിഹിതാരമ്മണ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സത്താനം ചുതൂപപാതേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - സുഞ്ഞതാരമ്മണം...പേ॰... അനിമിത്താരമ്മണം...പേ॰... അപ്പണിഹിതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ആസവാനം ഖയേ യഥാഭൂതം ഞാണം തഥാഗതബലം അരിയം ന വത്തബ്ബം - ''അപ്പണിഹിതാരമ്മണ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരിയന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൩) ൩. വിമുത്തികഥാ

൩൮൩. സരാഗം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ആമന്താ. രാഗസഹഗതം രാഗസഹജാതം രാഗസംസട്ഠം രാഗസമ്പയുത്തം രാഗസഹഭു രാഗാനുപരിവത്തി അകുസലം ലോകിയം സാസവം സംയോജനിയം ഗന്ഥനിയം ഓഘനിയം യോഗനിയം നീവരണിയം പരാമട്ഠം ഉപാദാനിയം സംകിലേസിയം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഫസ്സം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ഫസ്സോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. സരാഗം ചിത്തം വിമുച്ചതി, രാഗോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സവേദനം...പേ॰... സസഞ്ഞം...പേ॰... സചേതനം...പേ॰... സപഞ്ഞം [സസഞ്ഞം (സീ॰ ക॰)] ചിത്തം വിമുച്ചതി, പഞ്ഞാ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. സരാഗം ചിത്തം വിമുച്ചതി, രാഗോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഫസ്സം സരാഗം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ഫസ്സോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. രാഗോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സവേദനം സരാഗം...പേ॰... സസഞ്ഞം സരാഗം...പേ॰... സചേതനം സരാഗം...പേ॰... സപഞ്ഞം സരാഗം ചിത്തം വിമുച്ചതി, പഞ്ഞാ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. രാഗോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൬൪. സദോസം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ആമന്താ. ദോസസഹഗതം ദോസസഹജാതം ദോസസംസട്ഠം ദോസസമ്പയുത്തം ദോസസഹഭു ദോസാനുപരിവത്തി അകുസലം ലോകിയം സാസവം...പേ॰... സംകിലേസിയം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഫസ്സം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ഫസ്സോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. സദോസം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ദോസോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സവേദനം...പേ॰... സസഞ്ഞം...പേ॰... സചേതനം...പേ॰... സപഞ്ഞം ചിത്തം വിമുച്ചതി, പഞ്ഞാ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ . സദോസം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ദോസോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഫസ്സം സദോസം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ഫസ്സോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. സദോസം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ദോസോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സവേദനം സദോസം... സസഞ്ഞം സദോസം... സചേതനം സദോസം... സപഞ്ഞം സദോസം ചിത്തം വിമുച്ചതി, പഞ്ഞാ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. ദോസോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൬൫. സമോഹം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ആമന്താ. മോഹസഹഗതം മോഹസഹജാതം മോഹസംസട്ഠം മോഹസമ്പയുത്തം മോഹസഹഭു മോഹാനുപരിവത്തി അകുസലം ലോകിയം സാസവം...പേ॰... സംകിലേസിയം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഫസ്സം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ഫസ്സോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. സമോഹം ചിത്തം വിമുച്ചതി, മോഹോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സവേദനം … സസഞ്ഞം… സചേതനം… സപഞ്ഞം ചിത്തം വിമുച്ചതി, പഞ്ഞാ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. സമോഹം ചിത്തം വിമുച്ചതി, മോഹോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സഫസ്സം സമോഹം ചിത്തം വിമുച്ചതി, ഫസ്സോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ . മോഹോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സവേദനം സമോഹം… സസഞ്ഞം സമോഹം… സചേതനം സമോഹം…പേ॰… സപഞ്ഞം സമോഹം ചിത്തം വിമുച്ചതി, പഞ്ഞാ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ആമന്താ. മോഹോ ച ചിത്തഞ്ച ഉഭോ വിമുച്ചന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സരാഗം സദോസം സമോഹം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ആമന്താ. വീതരാഗം വീതദോസം വീതമോഹം നിക്കിലേസം ചിത്തം വിമുച്ചതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘സരാഗം സദോസം സമോഹം ചിത്തം വിമുച്ചതീ’’തി.

വിമുത്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൮) ൮. വിമുച്ചമാനകഥാ

൩൬൬. വിമുത്തം വിമുച്ചമാനന്തി? ആമന്താ. ഏകദേസം വിമുത്തം, ഏകദേസം അവിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഏകദേസം വിമുത്തം, ഏകദേസം അവിമുത്തന്തി? ആമന്താ. ഏകദേസം സോതാപന്നോ, ഏകദേസം ന സോതാപന്നോ, ഏകദേസം സോതാപത്തിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം സത്തക്ഖത്തുപരമോ കോലങ്കോലോ ഏകബീജീ ബുദ്ധേ അവേച്ചപ്പസാദേന സമന്നാഗതോ ധമ്മേ…പേ॰… സങ്ഘേ…പേ॰… അരിയകന്തേഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ, ഏകദേസം അരിയകന്തേഹി സീലേഹി ന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഏകദേസം വിമുത്തം, ഏകദേസം അവിമുത്തന്തി? ആമന്താ . ഏകദേസം സകദാഗാമീ, ഏകദേസം ന സകദാഗാമീ, ഏകദേസം സകദാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഏകദേസം വിമുത്തം, ഏകദേസം അവിമുത്തന്തി? ആമന്താ. ഏകദേസം അനാഗാമീ, ഏകദേസം ന അനാഗാമീ, ഏകദേസം അനാഗാമിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം അന്തരാപരിനിബ്ബായീ , ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ, അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, ഉദ്ധംസോതോഅകനിട്ഠഗാമീ, ഏകദേസം ന ഉദ്ധംസോതോഅകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഏകദേസം വിമുത്തം, ഏകദേസം അവിമുത്തന്തി? ആമന്താ. ഏകദേസം അരഹാ ഏകദേസം ന അരഹാ, ഏകദേസം അരഹത്തപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, ഏകദേസം വീതരാഗോ വീതദോസോ വീതമോഹോ...പേ॰... ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം സച്ഛികതം, ഏകദേസം സച്ഛികാതബ്ബം ന സച്ഛികതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിമുത്തം വിമുച്ചമാനന്തി? ആമന്താ. ഉപ്പാദക്ഖണേ വിമുത്തം, ഭങ്ഗക്ഖണേ വിമുച്ചമാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൯൭. ന വത്തബ്ബം - ''വിമുത്തം വിമുച്ചമാന''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''തസ്സ ഏവം ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ കാമാസവാപി ചിത്തം വിമുച്ചതി, ഭവാസവാപി ചിത്തം വിമുച്ചതി, അവിജ്ജാസവാപി ചിത്തം വിമുച്ചതീ''തി [ദീ॰ നി॰ ൧.൨൪൮ ആദയോ]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി വത്തബ്ബം [തേന ഹി (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰), തേന ഹി ന വത്തബ്ബം (ക॰)] - ''വിമുത്തം വിമുച്ചമാന''ന്തി.

വിമുത്തം വിമുച്ചമാനന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സോ ഏവം സമാഹിതേ ചിത്തേ പരിസുദ്ധേ പരിയോദാതേ അനങ്ഗണേ വിഗതൂപക്കിലേസേ മുദുഭൂതേ കമ്മനിയേ ഠിതേ ആനേഞ്ജപ്പത്തേ ആസവാനം ഖയഞാണായ ചിത്തം അഭിനിന്നാമേതീ''തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''വിമുത്തം വിമുച്ചമാന''ന്തി.

അത്ഥി ചിത്തം വിമുച്ചമാനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ചിത്തം രജ്ജമാനം ദുസ്സമാനം മുയ്ഹമാനം കിലിസ്സമാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു രത്തഞ്ചേവ അരത്തഞ്ച, ദുട്ഠഞ്ചേവ അദുട്ഠഞ്ച, മൂള്ഹഞ്ചേവ അമൂള്ഹഞ്ച, ഛിന്നഞ്ചേവ അഛിന്നഞ്ച, ഭിന്നഞ്ചേവ അഭിന്നഞ്ച, കതഞ്ചേവ അകതഞ്ചാതി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രത്തഞ്ചേവ അരത്തഞ്ച, ദുട്ഠഞ്ചേവ അദുട്ഠഞ്ച, മൂള്ഹഞ്ചേവ അമൂള്ഹഞ്ച, ഛിന്നഞ്ചേവ അഛിന്നഞ്ച, ഭിന്നഞ്ചേവ അഭിന്നഞ്ച, കതഞ്ചേവ അകതഞ്ച, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി ചിത്തം വിമുച്ചമാന''ന്തി.

വിമുച്ചമാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൫) ൫. അട്ഠമകകഥാ

൩൬൭. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലപ്പത്തോ പടിലദ്ധോ അധിഗതോ സച്ഛികതോ ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലപ്പത്തോ...പേ॰... കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠാനുസയോ പഹീനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി ? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാനുസയോ... സീലബ്ബതപരാമാസോ പഹീനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാനുസയോ പഹീനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠാനുസയോ... സീലബ്ബതപരാമാസോ പഹീനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠാനുസയോ അപ്പഹീനോതി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം അപ്പഹീനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠാനുസയോ അപ്പഹീനോതി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം അപ്പഹീനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാനുസയോ... സീലബ്ബതപരാമാസോ അപ്പഹീനോതി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം അപ്പഹീനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സീലബ്ബതപരാമാസോ അപ്പഹീനോതി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം അപ്പഹീനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൬൮. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനപഹാനായ സതിപട്ഠാനാ ഭാവിതാ...പേ॰... സമ്മപ്പധാനാ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനപഹാനായ മഗ്ഗോ ഭാവിതോ... പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ ഭാവിതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനപഹാനായ മഗ്ഗോ അഭാവിതോതി? ആമന്താ. അമഗ്ഗേന പഹീനം ലോകിയേന സാസവേന...പേ॰... സംകിലേസിയേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ

ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനപഹാനായ സതിപട്ഠാനാ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ അഭാവിതാതി? ആമന്താ. അമഗ്ഗേന പഹീനം ലോകിയേന സാസവേന...പേ॰... സംകിലേസിയേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനപഹാനായ മഗ്ഗോ അഭാവിതോ...പേ॰... സതിപട്ഠാനാ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ അഭാവിതാതി? ആമന്താ. അമഗ്ഗേന പഹീനം ലോകിയേന സാസവേന...പേ॰... സംകിലേസിയേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൭൦. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീന’’ന്തി? ആമന്താ. ഉപ്പജ്ജിസ്സതീതി? നുപ്പജ്ജിസ്സതി. ഹഞ്ചി നുപ്പജ്ജിസ്സതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീന’’ന്തി.

ന വത്തബ്ബം - ‘‘അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം പഹീന’’ന്തി? ആമന്താ. ഉപ്പജ്ജിസ്സതീതി? നുപ്പജ്ജിസ്സതി. ഹഞ്ചി നുപ്പജ്ജിസ്സതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം പഹീന’’ന്തി.

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠാനുസയോ നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാനുസയോ... സീലബ്ബതപരാമാസോ നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനന്തി? ആമന്താ . അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാനുസയോ... സീലബ്ബതപരാമാസോ നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനന്തി? ആമന്താ. ഗോത്രഭുനോ പുഗ്ഗലസ്സ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനന്തി? ആമന്താ. ഗോത്രഭുനോ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം നുപ്പജ്ജിസ്സതീതി കത്വാ പഹീനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അട്ഠമകകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൫) ൫. അട്ഠമകസ്സഇന്ദ്രിയകഥാ

൩൭൧. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി സദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി വീരിയിന്ദ്രിയം…പേ॰… നത്ഥി സതിന്ദ്രിയം…പേ॰… നത്ഥി സമാധിന്ദ്രിയം…പേ॰… നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി പഞ്ഞാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാതി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി വീരിയം…പേ॰… അത്ഥി സതി… അത്ഥി സമാധി… അത്ഥി പഞ്ഞാതി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി മനോ, അത്ഥി മനിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, അത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി മനോ, അത്ഥി മനിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, അത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സോമനസ്സം, അത്ഥി സോമനസ്സിന്ദ്രിയം, അത്ഥി ജീവിതം, അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, അത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി ജീവിതം, അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ…പേ॰… അത്ഥി പഞ്ഞാ, അത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി മനോ, നത്ഥി മനിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സോമനസ്സം, നത്ഥി സോമനസ്സിന്ദ്രിയന്തി…പേ॰… അത്ഥി ജീവിതം, നത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി മനോ, നത്ഥി മനിന്ദ്രിയന്തി? അത്ഥി സോമനസ്സം, നത്ഥി സോമനസ്സിന്ദ്രിയന്തി? അത്ഥി ജീവിതം, നത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ അസ്സദ്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി വീരിയിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ കുസീതോ ഹീനവീരിയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി സതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ മുട്ഠസ്സതി അസമ്പജാനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി സമാധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ അസമാഹിതോ വിബ്ഭന്തചിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ ദുപ്പഞ്ഞോ ഏളമൂഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, സാ ച സദ്ധാ നിയ്യാനികാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, സാ ച സദ്ധാ നിയ്യാനികാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയ''ന്തി. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി വീരിയം, തഞ്ച വീരിയം നിയ്യാനികം; അത്ഥി സതി, സാ ച സതി നിയ്യാനികാ; അത്ഥി സമാധി, സോ ച സമാധി നിയ്യാനികോ; അത്ഥി പഞ്ഞാ, സാ ച പഞ്ഞാ നിയ്യാനികാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, സാ ച പഞ്ഞാ നിയ്യാനികാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയ''ന്തി.

൩൭൨. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, അത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, അത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, അത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, അത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ... അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, അത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയം...പേ... അത്ഥി പഞ്ഞാ, അത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, അത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി സദ്ധാ, നത്ഥി സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി...പേ... അത്ഥി പഞ്ഞാ, നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ . അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ... അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, നത്ഥി പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി പഞ്ചിന്ദ്രിയാനീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''പഞ്ചിമാനി, ഭിക്ഖവേ, ഇന്ദ്രിയാനി! കതമാനി പഞ്ച? സദ്ധിന്ദ്രിയം, വീരിയിന്ദ്രിയം, സതിന്ദ്രിയം, സമാധിന്ദ്രിയം, പഞ്ഞിന്ദ്രിയം - ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചിന്ദ്രിയാനി. ഇമേസം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ചന്നം ഇന്ദ്രിയാനം സമത്താ പരിപൂരത്താ അരഹാ ഹോതി. തതോ മുദുതരേഹി അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ ഹോതി, തതോ മുദുതരേഹി അനാഗാമീ ഹോതി, തതോ മുദുതരേഹി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ ഹോതി, തതോ മുദുതരേഹി സകദാഗാമീ ഹോതി, തതോ മുദുതരേഹി സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ ഹോതി, തതോ മുദുതരേഹി സോതാപന്നോ ഹോതി, തതോ മുദുതരേഹി സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ ഹോതി. യസ്സ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ഇമാനി പഞ്ചിന്ദ്രിയാനി സബ്ബേന സബ്ബം സബ്ബഥാ സബ്ബം നത്ഥി, തമഹം 'ബാഹിരോ പുഥുജ്ജനപക്ഖേ ഠിതോ'തി

വദാമീ’’തി [സം॰ നി॰ ൫.൪൮൮]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. അട്ഠമകോ പുഗ്ഗലോ ബാഹിരോ പുഥുജ്ജനപക്ഖേ ഠിതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി പഞ്ചിന്ദ്രിയാനീതി.

അട്ഠമകസ്സ ഇന്ദ്രിയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൭) ൭. ദിബ്ബചക്ഖുകഥാ

൩൭൩. മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. മംസചക്ഖും ദിബ്ബചക്ഖും, ദിബ്ബചക്ഖും മംസചക്ഖുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. യാദിസം മംസചക്ഖും താദിസം ദിബ്ബചക്ഖും, യാദിസം ദിബ്ബചക്ഖും താദിസം മംസചക്ഖുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ മംസചക്ഖും തം ദിബ്ബചക്ഖും, തം ദിബ്ബചക്ഖും തം മംസചക്ഖുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. യാദിസോ മംസചക്ഖുസ്സ വിസയോ ആനുഭാവോ ഗോചരോ താദിസോ ദിബ്ബസ്സ ചക്ഖുസ്സ വിസയോ ആനുഭാവോ ഗോചരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. ഉപാദിണ്ണം [ഉപാദിന്നം (സ്യാ॰ കം॰)] ഹുത്വാ അനുപാദിണ്ണം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഉപാദിണ്ണം ഹുത്വാ അനുപാദിണ്ണം ഹോതീതി? ആമന്താ. കാമാവചരം ഹുത്വാ രൂപാവചരം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കാമാവചരം ഹുത്വാ രൂപാവചരം ഹോതീതി? ആമന്താ. രൂപാവചരം ഹുത്വാ അരൂപാവചരം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപാവചരം ഹുത്വാ അരൂപാവചരം ഹോതീതി? ആമന്താ. പരിയാപന്നം ഹുത്വാ അപരിയാപന്നം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൭൪. മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. ദിബ്ബചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം മംസചക്ഖും ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. ദിബ്ബചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം പഞ്ഞാചക്ഖും ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. ദിബ്ബചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം മംസചക്ഖും ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

മംസചക്ഖും ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബചക്ഖും ഹോതീതി? ആമന്താ. ദ്വേവ ചക്ഖൂനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ദ്വേവ ചക്ഖൂനീതി? ആമന്താ. നനു തീണി ചക്ഖൂനി വുത്താനി ഭഗവതാ - മംസചക്ഖും, ദിബ്ബചക്ഖും, പഞ്ഞാചക്ഖുന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തീണി ചക്ഖൂനി വുത്താനി ഭഗവതാ - മംസചക്ഖും, ദിബ്ബചക്ഖും, പഞ്ഞാചക്ഖും, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ദ്വേവ ചക്ഖൂനീ"തി.

ദ്വേവ ചക്ഖൂനീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "തീണിമാനി, ഭിക്ഖവേ, ചക്ഖൂനി! കതമാനി തീണി? മംസചക്ഖും, ദിബ്ബചക്ഖും, പഞ്ഞാചക്ഖുന്തി - ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, തീണി ചക്ഖൂനീ"തി.

> "മംസചക്ഖും ദിബ്ബചക്ഖും, പഞ്ഞാചക്ഖും അനുത്തരം;
> ഏതാനി തീണി ചക്ഖൂനി, അക്ഖാസി പുരിസുത്തമോ.
>
> "മംസചക്ഖുസ്സ ഉപ്പാദോ, മഗ്ഗോ ദിബ്ബസ്സ ചക്ഖുനോ;
> യദാ ച ഞാണം ഉദപാദി, പഞ്ഞാചക്ഖും അനുത്തരം;
> തസ്സ ചക്ഖുസ്സ പടിലാഭാ, സബ്ബദുക്ഖാ പമുച്ചതീ"തി [ഇതിവു॰ ൬൧ ഇതിവുത്തകേ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "ദ്വേവ ചക്ഖൂനീ"തി.

ദിബ്ബചക്ഖുകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൭) ൭. ദിബ്ബസോതകഥാ

൩൭൭. മംസസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബസോതം ഹോതീതി? ആമന്താ. മംസസോതം ദിബ്ബസോതം, ദിബ്ബസോതം മംസസോതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

മംസസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബസോതം ഹോതീതി? ആമന്താ. യാദിസം മംസസോതം താദിസം ദിബ്ബസോതം, യാദിസം ദിബ്ബസോതം താദിസം മംസസോതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മംസസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബസോതം ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ മംസസോതം തം ദിബ്ബസോതം, തം ദിബ്ബസോതം തം മംസസോതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മംസസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബസോതം ഹോതീതി? ആമന്താ. യാദിസോ മംസസോതസ്സ വിസയോ ആനുഭാവോ ഗോചരോ താദിസോ ദിബ്ബസ്സ സോതസ്സ വിസയോ ആനുഭാവോ ഗോചരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മംസസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബസോതം ഹോതീതി? ആമന്താ. ഉപാദിണ്ണം ഹുത്വാ അനുപാദിണ്ണം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപാദിണ്ണം ഹുത്വാ അനുപാദിണ്ണം ഹോതീതി? ആമന്താ. കാമാവചരം ഹുത്വാ രൂപാവചരം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമാവചരം ഹുത്വാ രൂപാവചരം ഹോതീതി? ആമന്താ. രൂപാവചരം ഹുത്വാ അരൂപാവചരം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപാവചരം ഹുത്വാ അരൂപാവചരം ഹോതീതി? ആമന്താ. പരിയാപന്നം ഹുത്വാ അപരിയാപന്നം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൭൬. മംസസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബസോതം ഹോതീതി? ആമന്താ. ദിബ്ബസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം മംസസോതം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

മംസസോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം ദിബ്ബസോതം ഹോതീതി? ആമന്താ. ഏകംയേവ സോതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഏകംയേവ സോതന്തി? ആമന്താ. നനു ദ്വേ സോതാനി വുത്താനി ഭഗവതാ - ‘‘മംസസോതം, ദിബ്ബസോത’’ന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദ്വേ സോതാനി വുത്താനി ഭഗവതാ - മംസസോതം, ദിബ്ബസോതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ഏകഞ്ഞേവ സോത’’ന്തി.

ദിബ്ബസോതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൨൫) ൫. യഥാകമ്മൂപഗതഞാണകഥാ

൩൭൭. യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം [യഥാകമ്മൂപഗതഞാണം (സ്യാ॰ കം॰)] ദിബ്ബചക്ഖുന്തി? ആമന്താ. യഥാകമ്മൂപഗതഞ്ച മനസി കരോതി, ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

യഥാകമ്മൂപഗതഞ്ച മനസി കരോതി, ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ദിബ്ബചക്ഖുന്തി? ആമന്താ. ‘‘ഇമേ വത ഭോന്തോ സത്താ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘കായദുച്ചരിതേന സമന്നാഗതാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘വചീദുച്ചരിതേന സമന്നാഗതാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘മനോദുച്ചരിതേന സമന്നാഗതാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘അരിയാനം ഉപവാദകാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘മിച്ഛാദിട്ഠികാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘മിച്ഛാദിട്ഠികമ്മസമാദാനാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘തേ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ അപായം ദുഗ്ഗതിം വിനിപാതം നിരയം ഉപപന്നാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘ഇമേ വാ പന ഭോന്തോ സത്താ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘കായസുചരിതേന സമന്നാഗതാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘വചീസുചരിതേന

സമന്നാഗതാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘മനോസുചരിതേന സമന്നാഗതാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘അരിയാനം അനുപവാദകാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘സമ്മാദിട്ഠികാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘സമ്മാദിട്ഠികമ്മസമാദാനാ’’തി ച മനസി കരോതി, ‘‘തേ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപന്നാ’’തി ച മനസി കരോതി, ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

‘‘തേ കായസ്സ ഭേദാ പരം മരണാ സുഗതിം സഗ്ഗം ലോകം ഉപപന്നാ’’തി ച മനസി കരോതി, ദിബ്ബേന ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൭൮. യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ദിബ്ബചക്ഖുന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി അദിബ്ബചക്ഖുകോ ദിബ്ബചക്ഖും അപ്പടിലദ്ധോ അനധിഗതോ അസച്ഛികതോ യഥാകമ്മൂപഗതം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി അദിബ്ബചക്ഖുകോ ദിബ്ബചക്ഖും അപ്പടിലദ്ധോ അനധിഗതോ അസച്ഛികതോ യഥാകമ്മൂപഗതം ജാനാതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ദിബ്ബചക്ഖു’’ന്തി.

യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ദിബ്ബചക്ഖുന്തി? ആമന്താ. ആയസ്മാ സാരിപുത്തോ യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ആയസ്മാ സാരിപുത്തോ യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ജാനാതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ദിബ്ബചക്ഖു’’ന്തി.

യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ദിബ്ബചക്ഖുന്തി? ആമന്താ. ആയസ്മാ സാരിപുത്തോ യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ജാനാതീതി? ആമന്താ. അത്ഥായസ്മതോ സാരിപുത്തസ്സ ദിബ്ബചക്ഖുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥായസ്മതോ സാരിപുത്തസ്സ ദിബ്ബചക്ഖുന്തി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ സാരിപുത്തോ ഏതദവോച -

‘‘നേവ പുബ്ബേനിവാസായ, നപി ദിബ്ബസ്സ ചക്ഖുനോ;
ചേതോപരിയായ ഇദ്ധിയാ, സോതധാതുവിസുദ്ധിയാ;
ചുതിയാ ഉപപത്തിയാ, പണിധി മേ ന വിജ്ജതീ’’തി [ഥേരഗാ॰ ൯൯൬ ഥേരഗാഥായം].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം ദിബ്ബചക്ഖു’’ന്തി.

യഥാകമ്മൂപഗതഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൩൦) ൧൦. സംവരകഥാ

൩൭൯. അത്ഥി ദേവേസു സംവരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദേവേസു അസംവരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നത്ഥി ദേവേസു അസംവരോതി? ആമന്താ. നത്ഥി ദേവേസു സംവരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

നനു അസംവരാ സംവരോ സീലം, അത്ഥി ദേവേസു സംവരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദേവേസു അസംവരോ, യമ്ഹാ അസംവരാ സംവരോ സീലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ആജാനാഹി നിഗ്ഗഹം. ഹഞ്ചി അസംവരാ സംവരോ സീലം, അത്ഥി ദേവേസു സംവരോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി ദേവേസു അസംവരോ, യമ്ഹാ അസംവരാ സംവരോ സീല"ന്തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ - 'അസംവരാ സംവരോ സീലം, അത്ഥി ദേവേസു സംവരോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അത്ഥി ദേവേസു അസംവരോ, യമ്ഹാ അസംവരാ സംവരോ സീല'"ന്തി മിച്ഛാ.

നോ ചേ പന വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി ദേവേസു അസംവരോ, യമ്ഹാ അസംവരാ സംവരോ സീല"ന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അസംവരാ സംവരോ സീലം, അത്ഥി ദേവേസു സംവരോ"തി. യം തത്ഥ വദേസി - "വത്തബ്ബേ ഖോ 'അസംവരാ സംവരോ സീലം, അത്ഥി ദേവേസു സംവരോ,' നോ ച വത്തബ്ബേ - 'അത്ഥി ദേവേസു അസംവരോ, യമ്ഹാ അസംവരാ സംവരോ സീല'"ന്തി മിച്ഛാ.

അത്ഥി മനുസ്സേസു സംവരോ, അത്ഥി തത്ഥ അസംവരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദേവേസു സംവരോ, അത്ഥി തത്ഥ അസംവരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അത്ഥി ദേവേസു സംവരോ, നത്ഥി തത്ഥ അസംവരോതി? ആമന്താ. അത്ഥി മനുസ്സേസു സംവരോ, നത്ഥി തത്ഥ അസംവരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൨൫. അത്ഥി ദേവേസു പാണാതിപാതാ വേരമണീതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദേവേസു പാണാതിപാതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അത്ഥി ദേവേസു സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണീതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദേവേസു സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

നത്ഥി ദേവേസു പാണാതിപാതോതി? ആമന്താ. നത്ഥി ദേവേസു പാണാതിപാതാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

നത്ഥി ദേവേസു സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. നത്ഥി ദേവേസു സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അത്ഥി മനുസ്സേസു പാണാതിപാതാ വേരമണി, അത്ഥി തത്ഥ പാണാതിപാതോതി ? ആമന്താ. അത്ഥി ദേവേസു പാണാതിപാതാ വേരമണി, അത്ഥി തത്ഥ പാണാതിപാതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അത്ഥി മനുസ്സേസു സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണി, അത്ഥി തത്ഥ സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ദേവേസു

സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണി, അത്ഥി തത്ഥ സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി ദേവേസു പാണാതിപാതാ വേരമണി, നത്ഥി തത്ഥ പാണാതിപാതോതി? ആമന്താ. അത്ഥി മനുസ്സേസു പാണാതിപാതാ വേരമണി, നത്ഥി തത്ഥ പാണാതിപാതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി ദേവേസു സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണി, നത്ഥി തത്ഥ സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി മനുസ്സേസു സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണി, നത്ഥി തത്ഥ സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നത്ഥി ദേവേസു സംവരോതി? ആമന്താ. സബ്ബേ ദേവാ പാണാതിപാതിനോ അദിന്നാദായിനോ കാമേസുമിച്ഛാചാരിനോ മുസാവാദിനോ സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠായിനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി അത്ഥി ദേവേസു സംവരോതി.

സംവരകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൩൧) ൧. അസഞ്ഞകഥാ

൩൭൧. അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. സഞ്ഞാഭവോ സഞ്ഞാഗതി സഞ്ഞാസത്താവാസോ സഞ്ഞാസംസാരോ സഞ്ഞായോനി സഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നനു അസഞ്ഞഭവോ അസഞ്ഞഗതി അസഞ്ഞസത്താവാസോ അസഞ്ഞസംസാരോ അസഞ്ഞയോനി അസഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അസഞ്ഞഭവോ അസഞ്ഞഗതി അസഞ്ഞസത്താവാസോ അസഞ്ഞസംസാരോ അസഞ്ഞയോനി അസഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീ''തി.

അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീതി? ആമന്താ . പഞ്ചവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നനു ഏകവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി ഏകവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീ''തി.

അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. തായ സഞ്ഞായ സഞ്ഞാകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൭൨. മനുസ്സേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച സഞ്ഞാഭവോ സഞ്ഞാഗതി സഞ്ഞാസത്താവാസോ സഞ്ഞാസംസാരോ സഞ്ഞായോനി

സഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച സഞ്ഞാഭവോ സഞ്ഞാഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

മനുസ്സേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച പഞ്ചവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച പഞ്ചവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

മനുസ്സേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, തായ സഞ്ഞായ സഞ്ഞാകരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, തായ സഞ്ഞായ സഞ്ഞാകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച അസഞ്ഞഭവോ അസഞ്ഞഗതി അസഞ്ഞസത്താവാസോ അസഞ്ഞസംസാരോ അസഞ്ഞയോനി അസഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. മനുസ്സേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച അസഞ്ഞഭവോ അസഞ്ഞഗതി...പേ॰... അസഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച ഏകവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. മനുസ്സേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, സോ ച ഏകവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, ന ച തായ സഞ്ഞായ സഞ്ഞാകരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. മനുസ്സേസു സഞ്ഞാ അത്ഥി, ന ച തായ സഞ്ഞായ സഞ്ഞാകരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൨൫. ന വത്തബ്ബം - ''അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സന്തി, ഭിക്ഖവേ, അസഞ്ഞസത്താ നാമ ദേവാ; സഞ്ഞുപ്പാദാ ച പന തേ ദേവാ തമ്ഹാ കായാ ചവന്തീ''തി [ദീ॰ നി॰ ൧.൬൮]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീതി.

അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ അത്ഥീതി? കിഞ്ചി [കഞ്ചി (സ്യാ॰)] കാലേ അത്ഥി, കിഞ്ചി കാലേ നത്ഥീതി. കിഞ്ചി കാലേ സഞ്ഞസത്താ കിഞ്ചി കാലേ അസഞ്ഞസത്താ, കിഞ്ചി കാലേ സഞ്ഞഭവോ കിഞ്ചി കാലേ അസഞ്ഞഭവോ, കിഞ്ചി കാലേ പഞ്ചവോകാരഭവോ കിഞ്ചി കാലേ ഏകവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്തേസു സഞ്ഞാ കിഞ്ചി കാലേ അത്ഥി, കിഞ്ചി കാലേ നത്ഥീതി? ആമന്താ. കം കാലം അത്ഥി, കം കാലം നത്ഥീതി? ചുതികാലേ ഉപപത്തികാലേ അത്ഥി, ഠിതികാലേ നത്ഥീതി. ചുതികാലേ ഉപപത്തികാലേ സഞ്ഞസത്താ, ഠിതികാലേ അസഞ്ഞസത്താ; ചുതികാലേ ഉപപത്തികാലേ സഞ്ഞഭവോ,

ഠിതികാലേ അസഞ്ഞഭവോ; ചുതികാലേ ഉപപത്തികാലേ പഞ്ചവോകാരഭവോ, ഠിതികാലേ ഏകവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞകഥാ നിട്ഠിതാ.

൩. തതിയവഗ്ഗോ

(൩൦) ൧൦. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനകഥാ

൩൯൮. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി? ആമന്താ. അസഞ്ഞഭവോ അസഞ്ഞഗതി അസഞ്ഞസത്താവാസോ അസഞ്ഞസംസാരോ അസഞ്ഞയോനി അസഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നനു സഞ്ഞാഭവോ സഞ്ഞാഗതി സഞ്ഞാസത്താവാസോ സഞ്ഞാസംസാരോ സഞ്ഞായോനി സഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഞ്ഞാഭവോ സഞ്ഞാഗതി...പേ॰... സഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - 'സഞ്ഞാ അത്ഥീ'"തി.

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി? ആമന്താ. ഏകവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നനു ചതുവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചതുവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - 'സഞ്ഞാ അത്ഥീ'"തി.

൩൯൯. അസഞ്ഞസത്തേസു ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി", സോ ച അസഞ്ഞഭവോ അസഞ്ഞഗതി അസഞ്ഞസത്താവാസോ അസഞ്ഞസംസാരോ അസഞ്ഞയോനി അസഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി," സോ ച അസഞ്ഞഭവോ അസഞ്ഞഗതി അസഞ്ഞസത്താവാസോ അസഞ്ഞസംസാരോ അസഞ്ഞയോനി അസഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്തേസു ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി," സോ ച ഏകവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി," സോ ച ഏകവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി," സോ ച സഞ്ഞാഭവോ സഞ്ഞാഗതി...പേ॰... സഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്തേസു ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി," സോ ച സഞ്ഞാഭവോ സഞ്ഞാഗതി...പേ॰... സഞ്ഞത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി," സോ ച ചതുവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്തേസു ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥി," സോ ച ചതുവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി? ആമന്താ. നനു നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - 'സഞ്ഞാ അത്ഥീ'"തി.

൩. സുത്തന്ത. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി? ആമന്താ. ആകാസാനഞ്ചായതനം ചതുവോകാരഭവോ ആകാസാനഞ്ചായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി? ആമന്താ. വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം...പേ॰... ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആകാസാനഞ്ചായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ആമന്താ. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം...പേ॰... ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ആമന്താ. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി വാ "നത്ഥീ"തി വാതി? ആമന്താ . നനു നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - 'സഞ്ഞാ അത്ഥീ'തി വാ 'നത്ഥീ'തി വാ"തി.

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി വാ "നത്ഥീ"തി വാതി? ആമന്താ. ആകാസാനഞ്ചായതനം...പേ॰... വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം...പേ॰... ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - "സഞ്ഞാ അത്ഥീ"തി വാ "നത്ഥീ"തി വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആകാസാനഞ്ചായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ആമന്താ. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം…പേ॰… ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ആമന്താ. നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ചതുവോകാരഭവോ, അത്ഥി തത്ഥ സഞ്ഞാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം [നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ വത്തബ്ബം (?)] - ''സഞ്ഞാ അത്ഥീ''തി വാ ''നത്ഥീ''തി വാതി? ആമന്താ. നനു നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - 'സഞ്ഞാ അത്ഥീ'തി വാ 'നത്ഥീ'തി വാ''തി.

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനന്തി കത്വാ നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനേ ന വത്തബ്ബം - ''സഞ്ഞാ അത്ഥീ''തി വാ ''നത്ഥീ''തി വാതി? ആമന്താ. അദുക്ഖമസുഖാ വേദനാതി കത്വാ അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ [അദുക്ഖമസുഖാ വേദനാ (സീ॰ ക॰)] ന വത്തബ്ബം - ''വേദനാ''തി വാ ''അവേദനാ''തി വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനകഥാ നിട്ഠിതാ.

തതിയവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ബലം സാധാരണം അരിയം, സരാഗം ചിത്തം വിമുച്ചതി;
വിമുത്തം വിമുച്ചമാനം, അത്ഥി ചിത്തം വിമുച്ചമാനം.

അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ, ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം പഹീനം;
അട്ഠമകസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ, നത്ഥി പഞ്ചിന്ദ്രിയാനി ചക്ഖും.

സോതം ധമ്മുപത്ഥദ്ധം, യഥാകമ്മൂപഗതം ഞാണം;
ദേവേസു സംവരോ അസഞ്ഞ-സത്തേസു സഞ്ഞാ ഏവമേവ ഭവഗ്ഗന്തി.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൩൩) ൧. ഗിഹിസ്സ അരഹാതികഥാ

൩൮൭. ഗിഹിസ്സ അരഹാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ ഗിഹിസംയോജനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി അരഹതോ ഗിഹിസംയോജനന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ ഗിഹിസംയോജനം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ഗിഹിസ്സ അരഹാ"തി.

ഗിഹിസ്സ അരഹാതി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ ഗിഹിസംയോജനം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ ഗിഹിസംയോജനം പഹീനം ഉച്ഛിന്നമൂലം താലാവത്ഥുകതം അനഭാവങ്കതം ആയതിം അനുപ്പാദധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ഗിഹിസ്സ അരഹാ"തി.

ഗിഹിസ്സ അരഹാതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ഗിഹീ ഗിഹിസംയോജനം അപ്പഹായ ദിട്ഠേവ ധമ്മേ ദുക്ഖസ്സന്തകരോതി [മ॰ നി॰ ൨.൧൮൫]? നത്ഥി. ഹഞ്ചി നത്ഥി കോചി ഗിഹീ ഗിഹിസംയോജനം അപ്പഹായ ദിട്ഠേവ ധമ്മേ ദുക്ഖസ്സന്തകരോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ഗിഹിസ്സ അരഹാ"തി.

ഗിഹിസ്സ അരഹാതി? ആമന്താ. നനു വച്ഛഗോത്തോ പരിബ്ബാജകോ ഭഗവന്തം ഏതദവോച - "അത്ഥി നു ഖോ, ഭോ ഗോതമ, കോചി ഗിഹീ ഗിഹിസംയോജനം അപ്പഹായ കായസ്സ ഭേദാ ദുക്ഖസ്സന്തകരോ"തി? "നത്ഥി ഖോ, വച്ഛ, കോചി ഗിഹീ ഗിഹിസംയോജനം അപ്പഹായ കായസ്സ ഭേദാ ദുക്ഖസ്സന്തകരോ"തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "ഗിഹിസ്സ അരഹാ"തി.

ഗിഹിസ്സ അരഹാതി? ആമന്താ. അരഹാ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, മേഥുനം ഉപ്പാദേയ്യ, പുത്തസമ്ബാധസയനം അജ്ഝാവസേയ്യ, കാസികചന്ദനം പച്ചനുഭവേയ്യ, മാലാഗന്ധവിലേപനം ധാരേയ്യ, ജാതരൂപരജതം സാദിയേയ്യ, അജേളകം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, കുക്കുടസൂകരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, ഹത്ഥിഗവസ്സവളവം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, തിത്തിരവട്ടകമോരകപിഞ്ജരം [… കപിഞ്ജലം (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, ചിത്തവണ്ഡവാലമോളിം [പീതവണ്ടവാലമോളികം (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ധാരേയ്യ, ഓദാതാനി വത്ഥാനി ദീഘദസാനി ധാരേയ്യ, യാവജീവം അഗാരിയഭൂതോ അസ്സാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന വത്തബ്ബം - "ഗിഹിസ്സ അരഹാ"തി? ആമന്താ. നനു യസോ കുലപുത്തോ, ഉത്തിയോ ഗഹപതി, സേതു മാണവോ, ഗിഹിബ്യഞ്ജനേന അരഹത്തം പത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യസോ കുലപുത്തോ, ഉത്തിയോ ഗഹപതി, സേതു മാണവോ, ഗിഹിബ്യഞ്ജനേന അരഹത്തം പത്തോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ഗിഹിസ്സ അരഹാ"തി.

ഗിഹിസ്സ അരഹാതികഥാ നിട്ഠിതാ.

(൩൪) ൧. ഉപപത്തികഥാ

൩൯൭. സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. സഹ ഉപപത്തിയാ സോതാപന്നോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ . സഹ ഉപപത്തിയാ സകദാഗാമീ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. സഹ ഉപപത്തിയാ അനാഗാമീ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഹ ഉപപത്തിയാ സോതാപന്നോ ന ഹോതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഹ ഉപപത്തിയാ സോതാപന്നോ ന ഹോതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ''തി.

സഹ ഉപപത്തിയാ സകദാഗാമീ ന ഹോതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഹ ഉപപത്തിയാ സകദാഗാമീ ന ഹോതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ''തി.

സഹ ഉപപത്തിയാ അനാഗാമീ ന ഹോതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഹ ഉപപത്തിയാ അനാഗാമീ ന ഹോതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ''തി.

൩൯൮. സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. സാരിപുത്തോ ഥേരോ സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ ഥേരോ ...പേ॰... മഹാകസ്സപോ ഥേരോ...പേ॰... മഹാകച്ചാനോ ഥേരോ...പേ॰... മഹാകോട്ഠികോ ഥേരോ...പേ॰... മഹാപന്ഥകോ ഥേരോ സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സാരിപുത്തോ ഥേരോ ന സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാരിപുത്തോ ഥേരോ ന സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ''തി.

മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ ഥേരോ...പേ॰... മഹാകസ്സപോ ഥേരോ...പേ॰... മഹാകച്ചാനോ ഥേരോ...പേ॰... മഹാകോട്ഠികോ ഥേരോ...പേ॰... മഹാപന്ഥകോ ഥേരോ ന സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മഹാപന്ഥകോ ഥേരോ ന സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ''തി.

൩൯൯. സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന അരഹത്തം സച്ഛികരോതി ലോകിയേന സാസവേന...പേ॰... സംകിലേസിയേനാതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയം ചിത്തം നിയ്യാനികം ഖയഗാമീ ബോധഗാമീ അപചയഗാമീ അനാസവം...പേ॰... അസംകിലേസിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നനു ഉപപത്തേസിയം ചിത്തം അനിയ്യാനികം ന ഖയഗാമി ന ബോധഗാമി ന അപചയഗാമി സാസവം...പേ॰... സംകിലേസിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഉപപത്തേസിയം ചിത്തം അനിയ്യാനികം ന ഖയഗാമി ന ബോധഗാമി ന അപചയഗാമി സാസവം...പേ॰... സംകിലേസിയം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ’’തി.

സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന രാഗം പജഹതി, ദോസം പജഹതി, മോഹം പജഹതി, അനോത്തപ്പം പജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയം ചിത്തം മഗ്ഗോ... സതിപട്ഠാനം...പേ॰... സമ്മപ്പധാനം... ഇദ്ധിപാദോ... ഇന്ദ്രിയം... ബലം... ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാതി? ആമന്താ. ചുതിചിത്തം മഗ്ഗചിത്തം ഉപപത്തേസിയം ചിത്തം ഫലചിത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപപത്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൩൪) ൧. അനാസവകഥാ

൩൯൭. അരഹതോ സബ്ബേ ധമ്മാ അനാസവാതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം, സകദാഗാമിമഗ്ഗോ സകദാഗാമിഫലം, അനാഗാമിമഗ്ഗോ അനാഗാമിഫലം, അരഹത്തമഗ്ഗോ അരഹത്തഫലം, സതിപട്ഠാനം സമ്മപ്പധാനം ഇദ്ധിപാദോ ഇന്ദ്രിയം ബലം ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ സബ്ബേ ധമ്മാ അനാസവാതി? ആമന്താ. അരഹതോ ചക്ഖും അനാസവന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... അരഹതോ ചക്ഖും അനാസവന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ സോതം...പേ॰... അരഹതോ ഘാനം... അരഹതോ ജിവ്ഹാ... അരഹതോ കായോ അനാസവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... അരഹതോ കായോ അനാസവോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹതോ കായോ അനാസവോതി? ആമന്താ. അരഹതോ കായോ പഗ്ഗഹനിഗ്ഗഹുപഗോ ഛേദനഭേദനുപഗോ കാകേഹി ഗിജ്ഝേഹി കുലലേഹി സാധാരണോതി? ആമന്താ. അനാസവോ ധമ്മോ പഗ്ഗഹനിഗ്ഗഹുപഗോ

ഛേദനഭേദനുപഗോ കാകേഹി ഗിജ്ഝേഹി കുലലേഹി സാധാരണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ....

അരഹതോ കായേ വിസം കമേയ്യ, സത്ഥം കമേയ്യ, അഗ്ഗി കമേയ്യാതി? ആമന്താ. അനാസവേ ധമ്മേ വിസം കമേയ്യ, സത്ഥം കമേയ്യ, അഗ്ഗി കമേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ലബ്ഭാ അരഹതോ കായോ അദ്ദുബന്ധനേന ബന്ധിതും, രജ്ജുബന്ധനേന ബന്ധിതും, സങ്ഖലികബന്ധനേന ബന്ധിതും, ഗാമബന്ധനേന ബന്ധിതും, നിഗമബന്ധനേന ബന്ധിതും, നഗരബന്ധനേന ബന്ധിതും, ജനപദബന്ധനേന ബന്ധിതും , കണ്ഠപഞ്ചമേഹി ബന്ധനേഹി ബന്ധിതുന്തി? ആമന്താ. ലബ്ഭാ അനാസവോ ധമ്മോ അദ്ദുബന്ധനേന ബന്ധിതും, രജ്ജുബന്ധനേന ബന്ധിതും, സങ്ഖലികബന്ധനേന ബന്ധിതും, ഗാമനിഗമനഗരജനപദബന്ധനേന ബന്ധിതും, കണ്ഠപഞ്ചമേഹി ബന്ധനേഹി ബന്ധിതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൯൨. യദി അരഹാ പുഥുജ്ജനസ്സ ചീവരം ദേതി, അനാസവം ഹുത്വാ സാസവം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അനാസവം ഹുത്വാ സാസവം ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ അനാസവം തം സാസവന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... തഞ്ഞേവ അനാസവം തം സാസവന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ അനാസവോ ഹുത്വാ സാസവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ഫലം... സതിപട്ഠാനം... സമ്മപ്പധാനം... ഇദ്ധിപാദോ... ഇന്ദ്രിയം... ബലം... ബോജ്ഝങ്ഗോ അനാസവോ ഹുത്വാ സാസവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

യദി അരഹാ പുഥുജ്ജനസ്സ പിണ്ഡപാതം ദേതി, സേനാസനം ദേതി , ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദേതി, അനാസവോ ഹുത്വാ സാസവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അനാസവോ ഹുത്വാ സാസവോ ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ അനാസവം തം സാസവന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... തഞ്ഞേവ അനാസവം തം സാസവന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ അനാസവോ ഹുത്വാ സാസവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ഫലം... സതിപട്ഠാനം... സമ്മപ്പധാനം... ഇദ്ധിപാദോ... ഇന്ദ്രിയം... ബലം... ബോജ്ഝങ്ഗോ അനാസവോ ഹുത്വാ സാസവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

യദി പുഥുജ്ജനോ അരഹതോ ചീവരം ദേതി, സാസവം ഹുത്വാ അനാസവം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സാസവം ഹുത്വാ അനാസവം ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ സാസവം തം അനാസവന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... തഞ്ഞേവ സാസവം തം അനാസവന്തി? ആമന്താ. രാഗോ സാസവോ ഹുത്വാ അനാസവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ... ദോസോ...പേ... മോഹോ...പേ... അനോത്തപ്പം സാസവം ഹുത്വാ അനാസവം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

യദി പുഥുജ്ജനോ അരഹതോ പിണ്ഡപാതം ദേതി, സേനാസനം ദേതി, ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദേതി, സാസവോ ഹുത്വാ അനാസവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സാസവോ ഹുത്വാ അനാസവോ ഹോതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ സാസവം തം അനാസവന്തി? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ…പേ॰… തഞ്ഞേവ സാസവം തം അനാസവന്തി? ആമന്താ. രാഗോ സാസവോ ഹുത്വാ അനാസവോ ഹോതീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദോസോ…പേ॰… മോഹോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം സാസവം ഹുത്വാ അനാസവം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന വത്തബ്ബം - ''അരഹതോ സബ്ബേ ധമ്മാ അനാസവാ''തി? ആമന്താ. നനു അരഹാ അനാസവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ അനാസവോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹതോ സബ്ബേ ധമ്മാ അനാസവാ''തി.

അനാസവകഥാ നിട്ഠിതാ.

ർ. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൩൬) ർ. സമന്നാഗതകഥാ

൩൪൩. അരഹാ ചതൂഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ ചതൂഹി ഫസ്സേഹി ചതൂഹി വേദനാഹി ചതൂഹി സഞ്ഞാഹി ചതൂഹി ചേതനാഹി ചതൂഹി ചിത്തേഹി ചതൂഹി സദ്ധാഹി ചതൂഹി വീരിയേഹി ചതൂഹി സതീഹി ചതൂഹി സമാധീഹി ചതൂഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമീ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ തീഹി ഫസ്സേഹി…പേ॰… തീഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമീ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമീ ദ്വീഹി ഫസ്സേഹി…പേ॰… ദ്വീഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹാ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ സോതാപന്നോ സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹാ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… അരഹാ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ അനാഗാമീ, അന്തരാപരിനിബ്ബായീ, ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ, അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ സോതാപന്നോ സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… അനാഗാമീ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമീ സോതാപന്നോ സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൯൪. സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ ‘‘സോതാപന്നോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അരഹാ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അരഹാ, സോ സോതാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ ‘‘സകദാഗാമീ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ . അരഹാ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അരഹാ, സോ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ ‘‘അനാഗാമീ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ . അരഹാ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അരഹാ, സോ അനാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ ‘‘സോതാപന്നോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അനാഗാമീ, സോ സോതാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ ‘‘സകദാഗാമീ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അനാഗാമീ, സോ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ ‘‘സോതാപന്നോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ സകദാഗാമീ, സോ സോതാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

൩൯൫. അരഹാ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അരഹാ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹാ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

അരഹാ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ സോതാപത്തിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം, അപായഗമനീയം രാഗം, അപായഗമനീയം ദോസം, അപായഗമനീയം മോഹം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

അരഹാ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അരഹാ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹാ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

അരഹാ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ സകദാഗാമിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, ഓളാരികം കാമരാഗം, ഓളാരികം ബ്യാപാദം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

അരഹാ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അരഹാ അനാഗാമിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ അനാഗാമിഫലം

വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹാ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

അരഹാ അനാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ അനാഗാമിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, അണുസഹഗതം കാമരാഗം, അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അനാഗാമീ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗാമീ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

അനാഗാമീ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ . അനാഗാമീ സോതാപത്തിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, സക്കായദിട്ഠിം…പേ॰… അപായഗമനീയം മോഹം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമീ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അനാഗാമീ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗാമീ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗാമീ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

അനാഗാമീ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമീ സകദാഗാമിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, ഓളാരികം കാമരാഗം, ഓളാരികം ബ്യാപാദം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു സകദാഗാമീ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സകദാഗാമീ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സകദാഗാമീ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

സകദാഗാമീ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമീ സോതാപത്തിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, സക്കായദിട്ഠിം…പേ॰… അപായഗമനീയം മോഹം വീതിവത്തോ തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൯൩. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അരഹാ ചതൂഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി? ആമന്താ . നനു അരഹതാ ചത്താരി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി, തേഹി ച അപരിഹീനോതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അരഹതാ ചത്താരി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹാ ചതൂഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി.

ന വത്തബ്ബം - ‘‘അനാഗാമീ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി? ആമന്താ. നനു അനാഗാമിനാ തീണി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി, തേഹി ച അപരിഹീനോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിനാ തീണി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച

അപരിഹീനോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗാമീ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി.

ന വത്തബ്ബം - ‘‘സകദാഗാമീ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി? ആമന്താ. നനു സകദാഗാമിനാ ദ്വേ ഫലാനി പടിലദ്ധാനി, തേഹി ച അപരിഹീനോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സകദാഗാമിനാ ദ്വേ ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സകദാഗാമീ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി.

അരഹതാ ചത്താരി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോതി, അരഹാ ചതൂഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹതാ ചത്താരോ മഗ്ഗാ പടിലദ്ധാ തേഹി ച അപരിഹീനോതി, അരഹാ ചതൂഹി മഗ്ഗേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗാമിനാ തീണി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോതി, അനാഗാമീ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിനാ തയോ മഗ്ഗാ പടിലദ്ധാ തേഹി ച അപരിഹീനോതി, അനാഗാമീ തീഹി മഗ്ഗേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമിനാ ദ്വേ ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോതി, സകദാഗാമീ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിനാ ദ്വേ മഗ്ഗാ പടിലദ്ധാ, തേഹി ച അപരിഹീനോതി, സകദാഗാമീ ദ്വീഹി മഗ്ഗേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമന്നാഗതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൩൭) ൧. ഉപേക്ഖാസമന്നാഗതകഥാ

൩൯൭. അരഹാ ഛഹി ഉപേക്ഖാഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ ഛഹി ഫസ്സേഹി, ഛഹി വേദനാഹി, ഛഹി സഞ്ഞാഹി…പേ॰… ഛഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹാ ഛഹി ഉപേക്ഖാഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹാ ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സന്തോ സോതേന സദ്ദം സുണാതി, ഘാനേന ഗന്ധം ഘായതി, ജിവ്ഹായ രസം സായതി, കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതി, മനസാ ധമ്മം വിജാനാതി…പേ॰… മനസാ ധമ്മം വിജാനന്തോ ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി, സോതേന സദ്ദം സുണാതി, ഘാനേന ഗന്ധം ഘായതി, ജിവ്ഹായ രസം സായതി, കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹാ ഛഹി ഉപേക്ഖാഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സതതം സമിതം അബ്ബോകിണ്ണം ഛഹി ഉപേക്ഖാഹി സമന്നാഗതോ സമോഹിതോ [സമാഹിതോ (സ്യാ॰)], ഛ ഉപേക്ഖായോ പച്ചുപട്ഠിതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന വത്തബ്ബം - ‘‘അരഹാ ഛഹി ഉപേക്ഖാഹി സമന്നാഗതോ’’തി? ആമന്താ. നനു അരഹാ ഛളങ്ഗുപേക്ഖോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ

ഛളങ്ഗുപേക്ഖോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ ഛഹി ഉപേക്ഖാഹി സമന്നാഗതോ''തി...പേ॰....

ഉപേക്ഖാസമന്നാഗതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൩൨) ൬. ബോധിയാ ബുദ്ധോതികഥാ

൩൯൯. ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. ബോധിയാ നിരുദ്ധായ വിഗതായ പടിപസ്സദ്ധായ അബുദ്ധോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. അതീതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. അനാഗതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. അതീതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. അതീതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. അനാഗതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി ? ആമന്താ. അനാഗതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ബോധികരണീയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, ന ച തായ ബോധിയാ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ॰... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൯൯. അതീതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, അനാഗതായ ബോധിയാ ബുദ്ധോ, പച്ചുപ്പന്നായ ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. തീഹി ബോധീഹി ബുദ്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

തീഹി ബോധീഹി ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. സതതം സമിതം അബ്ബോകിണ്ണം തീഹി ബോധീഹി സമന്നാഗതോ സമോഹിതോ, തിസ്സോ ബോധിയോ പച്ചുപട്ഠിതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - ''ബോധിയാ ബുദ്ധോ''തി? ആമന്താ. നനു ബോധിപടിലാഭാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ബോധിപടിലാഭാ ബുദ്ധോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബോധിയാ ബുദ്ധോ''തി.

ബോധിപടിലാഭാ ബുദ്ധോതി, ബോധിയാ ബുദ്ധോതി? ആമന്താ. ബോധിപടിലാഭാ ബോധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിയാ ബുദ്ധോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൩൯) ൭. ലക്ഖണകഥാ

൪൦൦. ലക്ഖണസമന്നാഗതോ ബോധിസത്തോതി? ആമന്താ. പദേസലക്ഖണേഹി സമന്നാഗതോ പദേസബോധിസത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ലക്ഖണസമന്നാഗതോ ബോധിസത്തോതി? ആമന്താ . തിഭാഗലക്ഖണേഹി സമന്നാഗതോ തിഭാഗബോധിസത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ലക്ഖണസമന്നാഗതോ ബോധിസത്തോതി? ആമന്താ. ഉപഡ്ഢലക്ഖണേഹി സമന്നാഗതോ ഉപഡ്ഢബോധിസത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

ലക്ഖണസമന്നാഗതോ ബോധിസത്തോതി? ആമന്താ. ചക്കവത്തിസത്തോ ലക്ഖണസമന്നാഗതോ, ചക്കവത്തിസത്തോ ബോധിസത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

ചക്കവത്തിസത്തോ ലക്ഖണസമന്നാഗതോ, ചക്കവത്തിസത്തോ ബോധിസത്തോതി? ആമന്താ. യാദിസോ ബോധിസത്തസ്സ പുബ്ബയോഗോ പുബ്ബചരിയാ ധമ്മക്ഖാനം ധമ്മദേസനാ, താദിസോ ചക്കവത്തിസത്തസ്സ പുബ്ബയോഗോ പുബ്ബചരിയാ ധമ്മക്ഖാനം ധമ്മദേസനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

൪൦൭. യഥാ ബോധിസത്തസ്സ ജായമാനസ്സ ദേവാ പഠമം പടിഗ്ഗണ്ഹന്തി പച്ഛാ മനുസ്സാ [ദീ॰ നി॰ ൨.൨൭; മ॰ നി॰ ൩.൨൦൭ വുത്തം ദിസ്സായ പുച്ഛതി], ഏവമേവം ചക്കവത്തിസത്തസ്സ ജായമാനസ്സ ദേവാ പഠമം പടിഗ്ഗണ്ഹന്തി പച്ഛാ മനുസ്സാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

യഥാ ബോധിസത്തസ്സ ജായമാനസ്സ ചത്താരോ നം ദേവപുത്താ പടിഗ്ഗഹേത്വാ മാതു പുരതോ ഠപേന്തി - “അത്തമനാ, ദേവി, ഹോഹി! മഹേസക്ഖോ തേ പുത്തോ ഉപ്പന്നോ”തി, ഏവമേവം ചക്കവത്തിസത്തസ്സ ജായമാനസ്സ ചത്താരോ നം ദേവപുത്താ പടിഗ്ഗഹേത്വാ മാതു പുരതോ ഠപേന്തി - “അത്തമനാ, ദേവി, ഹോഹി! മഹേസക്ഖോ തേ പുത്തോ ഉപ്പന്നോ”തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

യഥാ ബോധിസത്തസ്സ ജായമാനസ്സ ദ്വേ ഉദകസ്സ ധാരാ അന്തലിക്ഖാ പാതുഭവന്തി - ഏകാ സീതസ്സ, ഏകാ ഉണ്ഹസ്സ - യേന ബോധിസത്തസ്സ ഉദകകിച്ചം കരോന്തി മാതു ച, ഏവമേവം ചക്കവത്തിസത്തസ്സ ജായമാനസ്സ ദ്വേ ഉദകസ്സ ധാരാ അന്തലിക്ഖാ പാതുഭവന്തി - ഏകാ സീതസ്സ, ഏകാ ഉണ്ഹസ്സ - യേന ചക്കവത്തിസത്തസ്സ ഉദകകിച്ചം കരോന്തി മാതു ചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

യഥാ സമ്പതിജാതോ ബോധിസത്തോ സമേഹി പാദേഹി പതിട്ഠഹിത്വാ ഉത്തരേന അഭിമുഖോ സത്തപദവീതിഹാരേന ഗച്ഛതി സേതമ്ഹി ഛത്തേ അനുധാരിയമാനേ, സബ്ബാ ച ദിസാ വിലോകേതി, ആസഭിഞ്ച വാചം ഭാസതി - “അഗ്ഗോഹമസ്മി ലോകസ്സ, ജേട്ഠോഹമസ്മി ലോകസ്സ, സേട്ഠോഹമസ്മി ലോകസ്സ, അയമന്തിമാ ജാതി, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ”തി, ഏവമേവം സമ്പതിജാതോ ചക്കവത്തിസത്തോ സമേഹി പാദേഹി പതിട്ഠഹിത്വാ ഉത്തരേന അഭിമുഖോ സത്തപദവീതിഹാരേന ഗച്ഛതി സേതമ്ഹി ഛത്തേ അനുധാരിയമാനേ, സബ്ബാ ച ദിസാ വിലോകേതി, ആസഭിഞ്ച വാചം ഭാസതി - “അഗ്ഗോഹമസ്മി ലോകസ്സ, ജേട്ഠോഹമസ്മി ലോകസ്സ, സേട്ഠോഹമസ്മി ലോകസ്സ, അയമന്തിമാ ജാതി, നത്ഥി ദാനി പുനബ്ഭവോ”തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

യഥാ ബോധിസത്തസ്സ ജായമാനസ്സ മഹതോ ആലോകസ്സ മഹതോ ഓഭാസസ്സ മഹതോ ഭൂമിചാലസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി, ഏവമേവം ചക്കവത്തിസത്തസ്സ

ജായമാനസ്സ മഹതോ ആലോകസ്സ മഹതോ ഓഭാസസ്സ മഹതോ ഭൂമിചാലസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

യഥാ ബോധിസത്തസ്സ പകതികായോ സമന്താ ബ്യാമം ഓഭാസതി, ഏവമേവം ചക്കവത്തിസത്തസ്സ പകതികായോ സമന്താ ബ്യാമം ഓഭാസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

യഥാ ബോധിസത്തോ മഹാസുപിനം പസ്സതി, ഏവമേവം ചക്കവത്തിസത്തോ മഹാസുപിനം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൦൨. ന വത്തബ്ബം - ''ലക്ഖണസമന്നാഗതോ ബോധിസത്തോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ദ്വത്തിംസിമാനി, ഭിക്ഖവേ, മഹാപുരിസസ്സ മഹാപുരിസലക്ഖണാനി, യേഹി സമന്നാഗതസ്സ മഹാപുരിസസ്സ ദ്വേവ ഗതിയോ ഭവന്തി അനഞ്ഞാ [ന അഞ്ഞാ (ക॰)]! സചേ അഗാരം അജ്ഝാവസതി, രാജാ ഹോതി ചക്കവത്തീ ധമ്മികോ ധമ്മരാജാ ചാതുരന്തോ വിജിതാവീ ജനപദത്ഥാവരിയപ്പത്തോ സത്തരതനസമന്നാഗതോ. തസ്സിമാനി സത്ത രതനാനി ഭവന്തി, സേയ്യഥിദം - ചക്കരതനം, ഹത്ഥിരതനം, അസ്സരതനം , മണിരതനം, ഇത്ഥിരതനം, ഗഹപതിരതനം, പരിണായകരതനമേവ സത്തമം. പരോസഹസ്സം ഖോ പനസ്സ പുത്താ ഭവന്തി സൂരാ വീരങ്ഗരൂപാ പരസേനപ്പമദ്ദനാ. സോ ഇമം പഥവിം സാഗരപരിയന്തം അദണ്ഡേന അസത്ഥേന ധമ്മേന അഭിവിജിയ അജ്ഝാവസതി. സചേ ഖോ പന അഗാരസ്മാ അനഗാരിയം പബ്ബജതി, അരഹം ഹോതി സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ ലോകേ വിവട്ടച്ഛദോ''തി [ദീ॰ നി॰ ൩.൨൦൦]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ലക്ഖണസമന്നാഗതോ ബോധിസത്തോതി.

ലക്ഖണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൪൦) ൮. നിയാമോക്കന്തികഥാ

൪൦൩. ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോതി [മ॰ നി॰ ൨.൨൮൨ ഘടികാരസുത്തം നിസ്സായ പുച്ഛതി]? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ സാവകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ സാവകോതി? ആമന്താ. സാവകോ ഹുത്വാ ബുദ്ധോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സാവകോ ഹുത്വാ ബുദ്ധോ ഹോതീതി? ആമന്താ. അനുസ്സവിയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനുസ്സവിയോതി ? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ സയമ്ഭൂതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ സയമ്ഭൂ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനുസ്സവിയോ''തി.

ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോതി? ആമന്താ. ഭഗവതാ ബോധിയാ മൂലേ തീണേവ

സാമഞ്ഞഫലാനി അഭിസമ്ബുദ്ധാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നനു ഭഗവതാ ബോധിയാ മൂലേ ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി അഭിസമ്ബുദ്ധാനീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവതാ ബോധിയാ മൂലേ ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി അഭിസമ്ബുദ്ധാനി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ''തി.

൪൦൪. ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ ദുക്കരകാരിയം അകാസീതി? ആമന്താ. ദസ്സനസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ദുക്കരകാരിയം കരേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിസത്തോ അപരന്തപം [അമരം തപം (സം॰ നി॰ ൧.൧൩൭)] അകാസി, അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസീതി? ആമന്താ. ദസ്സനസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആയസ്മാ ആനന്ദോ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ആയസ്മാ ആനന്ദോ ഭഗവതോ സാവകോതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ , ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ സാവകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചിത്തോ ഗഹപതി ഹത്ഥകോ ആളവകോ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ചിത്തോ ഗഹപതി ഹത്ഥകോ ആളവകോ ഭഗവതോ സാവകോതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ സാവകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ന ച കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ സാവകോതി? ആമന്താ. ആയസ്മാ ആനന്ദോ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ന ച ഭഗവതോ സാവകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ന ച കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ സാവകോതി? ആമന്താ. ചിത്തോ ഗഹപതി ഹത്ഥകോ ആളവകോ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ന ച ഭഗവതോ സാവകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, ന ച കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ സാവകോതി? ആമന്താ. സാവകോ ജാതിം വീതിവത്തോ അസാവകോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൦൫. ന വത്തബ്ബം - ‘‘ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ’’തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘കസ്സപേ അഹം, ആനന്ദ, ഭഗവതി ബ്രഹ്മചരിയം അചരിം ആയതിം സമ്ബോധായാ’’തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ’’തി.

ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

‘‘സബ്ബാഭിഭൂ സബ്ബവിദൂഹമസ്മി,
സബ്ബേസു ധമ്മേസു അനൂപലിത്തോ;
സബ്ബഞ്ജഹോ തണ്ഹക്ഖയേ വിമുത്തോ,
സയം അഭിഞ്ഞായ കമുദ്ദിസേയ്യം.

‘‘ന മേ ആചരിയോ അത്ഥി, സദിസോ മേ ന വിജ്ജതി;
സദേവകസ്മിം ലോകസ്മിം, നത്ഥി മേ പടിപുഗ്ഗലോ.

‘‘അഹഞ്ഹി അരഹാ ലോകേ, അഹം സത്ഥാ അനുത്തരോ;
ഏകോമ്ഹി സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ, സീതിഭൂതോസ്മി നിബ്ബുതോ.

‘‘ധമ്മചക്കം പവത്തേതും, ഗച്ഛാമി കാസിനം പുരം;
അന്ധീഭൂതസ്മിം [അന്ധഭൂതസ്മിം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ലോകസ്മിം,
ആഹഞ്ഛം [ആഹഞ്ഞിം (ക॰)] അമതദുന്ദുഭി’’ന്തി [ദുദ്രഭിന്തി (ക॰)].

‘‘യഥാ ഖോ ത്വം, ആവുസോ, പടിജാനാസി, അരഹസി അനന്തജിനോ’’തി?

‘‘മാദിസാ വേ ജിനാ ഹോന്തി, യേ പത്താ ആസവക്ഖയം;
ജിതാ മേ പാപകാ ധമ്മാ, തസ്മാഹം ഉപക ജിനോ’’തി [മഹാവ॰ ൧൧; മ॰ നി॰ ൧.൨൮൫; ൨.൩൪൧].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ’’തി.

ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘‘ഇദം ദുക്ഖം അരിയസച്ച’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ, പുബ്ബേ അനനുസ്സുതേസു ധമ്മേസു ചക്ഖും ഉദപാദി, ഞാണം ഉദപാദി, പഞ്ഞാ ഉദപാദി, വിജ്ജാ ഉദപാദി, ആലോകോ ഉദപാദി. ‘തം ഖോ പനിദം ദുക്ഖം അരിയസച്ചം പരിഞ്ഞേയ്യ’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ…പേ॰… പരിഞ്ഞാതന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ, പുബ്ബേ അനനുസ്സുതേസു ധമ്മേസു ചക്ഖും ഉദപാദി…പേ॰… ആലോകോ ഉദപാദി. ‘ഇദം ദുക്ഖസമുദയം അരിയസച്ച’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ…പേ॰… ‘തം ഖോ പനിദം ദുക്ഖസമുദയം [ദുക്ഖസമുദയോ (സ്യാ॰ കം॰)] അരിയസച്ചം പഹാതബ്ബ’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ…പേ॰… പഹീനന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ…പേ॰… ‘ഇദം ദുക്ഖനിരോധം [ദുക്ഖനിരോധോ (സ്യാ॰ കം॰)] അരിയസച്ച’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ…പേ॰… ‘തം ഖോ പനിദം

ദുക്ഖനിരോധം അരിയസച്ചം സച്ഛികാതബ്ബ’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... സച്ഛികതന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... ‘ഇദം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ അരിയസച്ച’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... ‘തം ഖോ പനിദം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ അരിയസച്ചം ഭാവേതബ്ബ’ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... ഭാവിതന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ, പുബ്ബേ അനനുസ്സുതേസു ധമ്മേസു ചക്ഖും ഉദപാദി, ഞാണം ഉദപാദി, പഞ്ഞാ ഉദപാദി, വിജ്ജാ ഉദപാദി, ആലോകോ ഉദപാദീ’’തി [മഹാവ॰ ൧൫; സം॰ നി॰ ൫.൧൦൮൧; പടി॰ മ॰ ൨.൩൦]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘ബോധിസത്തോ കസ്സപസ്സ ഭഗവതോ പാവചനേ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ’’തി.

നിയാമോക്കന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൪൧) ൯. അപരാപി സമന്നാഗതകഥാ

൪൦൩. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ചതൂഹി ഫസ്സേഹി ചതൂഹി വേദനാഹി ചതൂഹി സഞ്ഞാഹി ചതൂഹി ചേതനാഹി ചതൂഹി ചിത്തേഹി ചതൂഹി സദ്ധാഹി ചതൂഹി വീരിയേഹി ചതൂഹി സതീഹി ചതൂഹി സമാധീഹി ചതൂഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ തീഹി ഫസ്സേഹി തീഹി വേദനാഹി...പേ॰... തീഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി ഫസ്സേഹി ദ്വീഹി വേദനാഹി...പേ॰... ദ്വീഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപന്നോ സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമീ അന്തരാപരിനിബ്ബായീ, ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ,

അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ, ഉദ്ധംസോതോ അകനിട്ഠഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ . അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപന്നോ സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപന്നോ സത്തക്ഖത്തുപരമോ, കോലങ്കോലോ, ഏകബീജീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൦൭. സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ സോതാപന്നോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ . അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ, സോ സോതാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ സകദാഗാമീതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ, സോ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ അനാഗാമീതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ . സ്വേവ അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ, സോ അനാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ സോതാപന്നോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ, സോ സോതാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ സകദാഗാമീതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ, സോ സകദാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ സോതാപന്നോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ . സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന

സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സ്വേവ സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ, സോ സോതാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൪൦൮. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ"തി.

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം അപായഗമനീയം രാഗം അപായഗമനീയം ദോസം അപായഗമനീയം മോഹം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ"തി.

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ"തി.

അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ അനാഗാമിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, അണുസഹഗതം കാമരാഗം അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൪൦൯. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം

വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, സക്കായദിട്ഠിം...പേ॰... അപായഗമനീയം മോഹം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിഫലം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ . അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സകദാഗാമിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ, ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൧൦. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിമഗ്ഗം വീതിവത്തോ , സക്കായദിട്ഠിം...പേ॰... അപായഗമനീയം മോഹം വീതിവത്തോ, തേന സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൧൧. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി? ആമന്താ. നനു അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന തീണി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി, തേഹി ച അപരിഹീനോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന തീണി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി.

ന വത്തബ്ബം - ‘‘അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി? ആമന്താ. നനു അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന ദ്വേ ഫലാനി പടിലദ്ധാനി, തേഹി ച അപരിഹീനോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന ദ്വേ ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ’’തി.

ന വത്തബ്ബം - ‘‘സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി? ആമന്താ. നനു സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന സോതാപത്തിഫലം പടിലദ്ധം, തേന ച അപരിഹീനോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന സോതാപത്തിഫലം പടിലദ്ധം തേന ച അപരിഹീനോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോ’’തി.

൪൧൨. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന തീണി ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോതി, അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ തീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന ചത്താരോ മഗ്ഗാ പടിലദ്ധാ തേഹി ച അപരിഹീനോതി, അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ചതൂഹി മഗ്ഗേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന ദ്വേ ഫലാനി പടിലദ്ധാനി തേഹി ച അപരിഹീനോതി , അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന തയോ മഗ്ഗാ പടിലദ്ധാ തേഹി ച അപരിഹീനോതി, അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ തീഹി മഗ്ഗേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന സോതാപത്തിഫലം പടിലദ്ധം തേന ച അപരിഹീനോതി, സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ സോതാപത്തിഫലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നേന പുഗ്ഗലേന ദ്വേ മഗ്ഗാ പടിലദ്ധാ തേഹി ച അപരിഹീനോതി, സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി മഗ്ഗേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അപരാപി സമന്നാഗതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചതുത്ഥവഗ്ഗോ

(൪൨) ൧൦. സബ്ബസംയോജനപ്പഹാനകഥാ

൪൧൩. സബ്ബസംയോജനാനം പഹാനം അരഹത്തന്തി? ആമന്താ. അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...

പേ॰....

അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. അരഹത്തമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം പജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹത്തമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം പജഹതീതി? ആമന്താ. നനു തിണ്ണം സംയോജനാനം പഹാനം സോതാപത്തിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തിണ്ണം സംയോജനാനം പഹാനം സോതാപത്തിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീ”തി.

൪൧൪. അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. അരഹത്തമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം പജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൧൫. അരഹത്തമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം പജഹതീതി? ആമന്താ. നനു കാമരാഗബ്യാപാദാനം തനുഭാവം സകദാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമരാഗബ്യാപാദാനം തനുഭാവം സകദാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീ”തി.

അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. അരഹത്തമഗ്ഗേന അണുസഹഗതം കാമരാഗം അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം പജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൧൬. അരഹത്തമഗ്ഗേന അണുസഹഗതം കാമരാഗം അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം പജഹതീതി? ആമന്താ. നനു കാമരാഗബ്യാപാദാനം അനവസേസപ്പഹാനം അനാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമരാഗബ്യാപാദാനം അനവസേസപ്പഹാനം അനാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീ”തി.

അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. നനു രൂപരാഗഅരൂപരാഗമാനഉദ്ധച്ചഅവിജ്ജായ അനവസേസപ്പഹാനം അരഹത്തം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രൂപരാഗഅരൂപരാഗമാനഉദ്ധച്ചഅവിജ്ജായ അനവസേസപ്പഹാനം അരഹത്തം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “അരഹത്തമഗ്ഗേന സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീയന്തീ”തി.

൪൧൭. ന വത്തബ്ബം - “സബ്ബസംയോജനാനം പഹാനം അരഹത്ത”ന്തി? ആമന്താ. നനു അരഹതോ സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീനാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അരഹതോ സബ്ബേ സംയോജനാ പഹീനാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “സബ്ബസംയോജനാനം പഹാനം അരഹത്ത”ന്തി.

സബ്ബസംയോജനപ്പഹാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

ചതുത്ഥവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഗിഹിസ്സ അരഹാ, സഹ ഉപപത്തിയാ അരഹാ, അരഹതോ സബ്ബേ ധമ്മാ അനാസവാ, അരഹാ ചതൂഹി ഫലേഹി സമന്നാഗതോ, ഏവമേവം ഛഹി ഉപേക്ഖാഹി, ബോധിയാ ബുദ്ധോ, സലക്ഖണസമന്നാഗതോ, ബോധിസത്തോ ഓക്കന്തനിയാമോ ചരിതബ്രഹ്മചരിയോ, പടിപന്നകോ ഫലേന സമന്നാഗതോ, സബ്ബസംയോജനാനം പഹാനം അരഹത്തന്തി.

൬. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൩) ൧. വിമുത്തികഥാ

൪൧൮. വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. യം കിഞ്ചി വിമുത്തിഞാണം സബ്ബം തം വിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. പച്ചവേക്ഖണഞാണം വിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. ഗോത്രഭുനോ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. സോതാപന്നസ്സ ഞാണം, സോതാപത്തിഫലം പത്തസ്സ പടിലദ്ധസ്സ അധിഗതസ്സ സച്ഛികതസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. സകദാഗാമിസ്സ ഞാണം, സകദാഗാമിഫലം പത്തസ്സ പടിലദ്ധസ്സ അധിഗതസ്സ സച്ഛികതസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. അനാഗാമിസ്സ ഞാണം, അനാഗാമിഫലം പത്തസ്സ പടിലദ്ധസ്സ അധിഗതസ്സ സച്ഛികതസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. അരഹതോ ഞാണം, അരഹത്തം പത്തസ്സ പടിലദ്ധസ്സ അധിഗതസ്സ സച്ഛികതസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൧൯. സോതാപത്തിഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സകദാഗാമിഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗാമിഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹത്തഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൨൦. സോതാപത്തിഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സകദാഗാമിഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ആമന്താ . സകദാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗാമിഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം

പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനാഗാമിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അരഹത്തഫലസമങ്ഗിസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ആമന്താ. അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം തഞ്ച ഫലം പത്തസ്സ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വിമുത്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൪) ൧. അസേഖഞാണകഥാ

൪൧൭. സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. സേഖോ അസേഖം ധമ്മം ജാനാതി പസ്സതി, ദിട്ഠം വിദിതം സച്ഛികതം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു സേഖോ അസേഖം ധമ്മം ന ജാനാതി ന പസ്സതി, അദിട്ഠം അവിദിതം അസച്ഛികതം ന ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സേഖോ അസേഖം ധമ്മം ന ജാനാതി ന പസ്സതി, അദിട്ഠം അവിദിതം അസച്ഛികതം ന ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥീ''തി.

അസേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥി, അസേഖോ അസേഖം ധമ്മം ജാനാതി പസ്സതി, ദിട്ഠം വിദിതം സച്ഛികതം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ആമന്താ. സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥി , സേഖോ അസേഖം ധമ്മം ജാനാതി പസ്സതി, ദിട്ഠം വിദിതം സച്ഛികതം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൧൮. സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥി, സേഖോ അസേഖം ധമ്മം ന ജാനാതി ന പസ്സതി, അദിട്ഠം അവിദിതം അസച്ഛികതം ന ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ആമന്താ. അസേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥി, അസേഖോ അസേഖം ധമ്മം ന ജാനാതി ന പസ്സതി, അദിട്ഠം അവിദിതം അസച്ഛികതം ന ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, ന കായേന ഫുസിത്വാ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഗോത്രഭുനോ പുഗ്ഗലസ്സ സോതാപത്തിമഗ്ഗേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സോതാപത്തിഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സകദാഗാമിഫല... അനാഗാമിഫല... അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അരഹത്തേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൧൯. ന വത്തബ്ബം - ''സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ ആനന്ദോ സേഖോ - ''ഭഗവാ ഉളാരോ''തി ജാനാതി, ''സാരിപുത്തോ ഥേരോ, മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ ഥേരോ ഉളാരോ''തി ജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ആയസ്മാ ആനന്ദോ സേഖോ - ''ഭഗവാ ഉളാരോ''തി ജാനാതി,

“സാരിപുത്തോ ഥേരോ, മഹാമോഗ്ഗല്ലാനോ ഥേരോ ഉള്ളാരോ”തി ജാനാതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം അത്ഥീ”തി.

അസേഖഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൫) ൻ. വിപരീതകഥാ

൪൨൪. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം [പഥവീകസിണസമാപത്തിം (സീ॰ ക॰)] സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനിച്ചേ നിച്ചന്തി വിപരിയേസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദുക്ഖേ സുഖന്തി…പേ॰… അനത്തനി അത്താതി…പേ॰… അസുഭേ സുഭന്തി വിപരിയേസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണന്തി? ആമന്താ. അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു കുസലന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കുസലം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണ”ന്തി.

അനിച്ചേ നിച്ചന്തി വിപരിയേസോ, സോ ച അകുസലോതി? ആമന്താ. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണം, തഞ്ച അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദുക്ഖേ സുഖന്തി…പേ॰… അനത്തനി അത്താതി…പേ॰… അസുഭേ സുഭന്തി വിപരിയേസോ, സോ ച അകുസലോതി? ആമന്താ. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണം, തഞ്ച അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൨൫. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണം, തഞ്ച അകുസലന്തി? ആമന്താ. അനിച്ചേ നിച്ചന്തി വിപരിയേസോ, സോ ച കുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണം, തഞ്ച അകുസലന്തി? ആമന്താ. ദുക്ഖേ സുഖന്തി…പേ॰… അനത്തനി അത്താതി…പേ॰… അസുഭേ സുഭന്തി വിപരിയേസോ, സോ ച കുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൨൬. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണന്തി? ആമന്താ. അരഹാ പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപജ്ജേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണ”ന്തി.

പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണം, അരഹാ പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ വിപരിയേസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി അരഹതോ വിപരിയേസോതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ സഞ്ഞാവിപരിയേസോ ചിത്തവിപരിയേസോ ദിട്ഠിവിപരിയേസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നത്ഥി അരഹതോ സഞ്ഞാവിപരിയേസോ ചിത്തവിപരിയേസോ ദിട്ഠിവിപരിയേസോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി അരഹതോ സഞ്ഞാവിപരിയേസോ ചിത്തവിപരിയേസോ ദിട്ഠിവിപരിയേസോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ വിപരിയേസോ''തി.

൪൨൭. ന വത്തബ്ബം - പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണന്തി? ആമന്താ. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപജ്ജന്തസ്സ സബ്ബേവ പഥവീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണന്തി.

പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണന്തി? ആമന്താ. നനു പഥവീ അത്ഥി, അത്ഥി ച കോചി പഥവിം പഥവിതോ സമാപജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഥവീ അത്ഥി, അത്ഥി ച കോചി പഥവിം പഥവിതോ സമാപജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണ''ന്തി.

പഥവീ അത്ഥി, പഥവിം പഥവിതോ സമാപജ്ജന്തസ്സ വിപരീതം ഹോതീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം അത്ഥി, നിബ്ബാനം നിബ്ബാനതോ സമാപജ്ജന്തസ്സ വിപരീതം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ വിപരീതേ ഞാണ''ന്തി.

വിപരീതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൩) ൪. നിയാമകഥാ

൪൨൮. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. നിയതസ്സ അനിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിയതസ്സ അനിയാമഗമനായ നത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ . നിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനിയതസ്സ അനിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനിയതസ്സ അനിയാമഗമനായ നത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൨൯. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി നിയാമോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി സതിപട്ഠാനാ... സമ്മപ്പധാനാ... ഇദ്ധിപാദാ... ഇന്ദ്രിയാ... ബലാ... ബോജ്ഝങ്ഗാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി നിയാമോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി നിയാമോ, നോ വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണ''ന്തി.

അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി സതിപട്ഠാനാ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ നത്ഥി ബോജ്ഝങ്ഗാ, നോ വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണ''ന്തി.

൪൬൦. അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണന്തി? ആമന്താ. ഗോത്രഭുനോ പുഗ്ഗലസ്സ സോതാപത്തിമഗ്ഗേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സോതാപത്തിഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അരഹത്തേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൬൧. ന വത്തബ്ബം - ''അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണ''ന്തി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ ജാനാതി - ''അയം പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമിസ്സതി, ഭബ്ബോ അയം പുഗ്ഗലോ ധമ്മം അഭിസമേതു''ന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ ജാനാതി - ''അയം പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമിസ്സതി, ഭബ്ബോ അയം പുഗ്ഗലോ ധമ്മം അഭിസമേതും,'' തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണ''ന്തി.

നിയാമകഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൭) ൫. പടിസമ്ഭിദാകഥാ

൪൬൨. സബ്ബം ഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി? ആമന്താ. സമ്മുതിഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സമ്മുതിഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി? ആമന്താ. യേ കേചി സമ്മുതിം ജാനന്തി, സബ്ബേ തേ പടിസമ്ഭിദാപത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബം ഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി? ആമന്താ. ചേതോപരിയായേ ഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചേതോപരിയായേ ഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി? ആമന്താ. യേ കേചി പരചിത്തം ജാനന്തി, സബ്ബേ തേ പടിസമ്ഭിദാപത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സബ്ബം ഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി? ആമന്താ. സബ്ബാ പഞ്ഞാ പടിസമ്ഭിദാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബാ പഞ്ഞാ പടിസമ്ഭിദാതി? ആമന്താ. പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, സാ പഞ്ഞാ പടിസമ്ഭിദാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ആപോകസിണം...പേ॰... തേജോകസിണം...പേ॰... വായോകസിണം...പേ॰... നീലകസിണം...പേ॰... പീതകസിണം...പേ॰... ലോഹിതകസിണം...പേ॰... ഓദാതകസിണം...പേ॰... ആകാസാനഞ്ചായതനം...

പേ॰… വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം…പേ॰… ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം…പേ॰… നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ…പേ॰… ദാനം ദദന്തസ്സ…പേ॰… ചീവരം ദദന്തസ്സ…പേ॰… പിണ്ഡപാതം ദദന്തസ്സ…പേ॰… സേനാസനം ദദന്തസ്സ…പേ॰… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദന്തസ്സ അത്ഥി പഞ്ഞാ, സാ പഞ്ഞാ പടിസമ്ഭിദാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൩൩. ന വത്തബ്ബം - ''സബ്ബം ഞാണം പടിസമ്ഭിദാ''തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകുത്തരാ പഞ്ഞാ, സാ പഞ്ഞാ ന പടിസമ്ഭിദാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰… തേന ഹി സബ്ബം ഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി.

പടിസമ്ഭിദാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൮) ൭. സമ്മുതിഞാണകഥാ

൪൩൪. ന വത്തബ്ബം - ''സമ്മുതിഞാണം സച്ചാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി? ആമന്താ. നനു പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി ഞാണം, പഥവീകസിണഞ്ച സമ്മുതിസച്ചമ്ഹീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഥവീകസിണം സമാപത്തിം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി ഞാണം, പഥവീകസിണഞ്ച സമ്മുതിസച്ചമ്ഹി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സമ്മുതിഞാണം സച്ചാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി.

ന വത്തബ്ബം - ''സമ്മുതിഞാണം സച്ചാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി? ആമന്താ…പേ॰… നനു ആപോകസിണം…പേ॰… തേജോകസിണം…പേ॰… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദന്തസ്സ അത്ഥി ഞാണം, ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ ച സമ്മുതിസച്ചമ്ഹീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദന്തസ്സ അത്ഥി ഞാണം, ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ ച സമ്മുതിസച്ചമ്ഹി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സമ്മുതിഞാണം സച്ചാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി.

൪൩൫. സമ്മുതിഞാണം സച്ചാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണന്തി? ആമന്താ . തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമ്മുതിഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൯) ൮. ചിത്താരമ്മണകഥാ

൪൩൭. ചേതോപരിയായേ ഞാണം ചിത്താരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി ''സരാഗം ചിത്തം സരാഗം ചിത്ത''ന്തി പജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി ''സരാഗം ചിത്തം സരാഗം ചിത്ത''ന്തി പജാനാതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണം ചിത്താരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി.

നനു അത്ഥി കോചി വീതരാഗം ചിത്തം...പേ... സദോസം ചിത്തം... വീതദോസം ചിത്തം... സമോഹം ചിത്തം... വീതമോഹം ചിത്തം... സംഖിത്തം ചിത്തം... വിക്ഖിത്തം ചിത്തം... മഹഗ്ഗതം ചിത്തം... അമഹഗ്ഗതം ചിത്തം... സഉത്തരം ചിത്തം... അനുത്തരം ചിത്തം... സമാഹിതം ചിത്തം... അസമാഹിതം ചിത്തം... വിമുത്തം ചിത്തം...പേ... അവിമുത്തം ചിത്തം ''അവിമുത്തം ചിത്ത''ന്തി പജാനാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി ''അവിമുത്തം ചിത്തം അവിമുത്തം ചിത്ത''ന്തി പജാനാതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണം ചിത്താരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി.

൪൩൭. ഫസ്സാരമ്മണേ ഞാണം വത്തബ്ബം - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണ''ന്തി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി ഫസ്സാരമ്മണേ ഞാണം വത്തബ്ബം ചേതോപരിയായേ ഞാണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണം ചിത്താരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി. വേദനാരമ്മണേ ഞാണം...പേ... സഞ്ഞാരമ്മണേ ഞാണം... ചേതനാരമ്മണേ ഞാണം... ചിത്താരമ്മണേ ഞാണം... സദ്ധാരമ്മണേ ഞാണം... വീരിയാരമ്മണേ ഞാണം... സതാരമ്മണേ ഞാണം... സമാധാരമ്മണേ ഞാണം... പഞ്ഞാരമ്മണേ ഞാണം... രാഗാരമ്മണേ ഞാണം ... ദോസാരമ്മണേ ഞാണം... മോഹാരമ്മണേ ഞാണം...പേ... അനോത്തപ്പാരമ്മണേ ഞാണം വത്തബ്ബം - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണ''ന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനോത്തപ്പാരമ്മണേ ഞാണം വത്തബ്ബം ചേതോപരിയായേ ഞാണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണം ചിത്താരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി.

ഫസ്സാരമ്മണേ ഞാണം ന വത്തബ്ബം - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണ''ന്തി? ആമന്താ. ഫസ്സപരിയായേ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... വേദനാരമ്മണേ ഞാണം...പേ... സഞ്ഞാരമ്മണേ ഞാണം...പേ... അനോത്തപ്പാരമ്മണേ ഞാണം ന വത്തബ്ബം - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണ''ന്തി? ആമന്താ. അനോത്തപ്പപരിയായേ ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൪൩൮. ന വത്തബ്ബം - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണം ചിത്താരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി? ആമന്താ. നനു ചേതോപരിയായേ ഞാണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചേതോപരിയായേ ഞാണം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചേതോപരിയായേ ഞാണം ചിത്താരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണ''ന്തി.

ചിത്താരമ്മണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൪൦) ൮. അനാഗതഞാണകഥാ

൪൩൯. അനാഗതേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം മൂലതോ ജാനാതി, ഹേതുതോ ജാനാതി, നിദാനതോ ജാനാതി, സമ്ഭവതോ ജാനാതി, പഭവതോ ജാനാതി, സമുട്ഠാനതോ ജാനാതി, ആഹാരതോ ജാനാതി , ആരമ്മണതോ ജാനാതി, പച്ചയതോ ജാനാതി, സമുദയതോ ജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അനാഗതേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനാഗതം ഹേതുപച്ചയതം ജാനാതി, ആരമ്മണപച്ചയതം ജാനാതി, അധിപതിപച്ചയതം ജാനാതി,

അനന്തരപച്ചയതം ജാനാതി, സമനന്തരപച്ചയതം ജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഗോത്രഭുനോ പുഗ്ഗലസ്സ സോതാപത്തിമഗ്ഗേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. സോതാപത്തിഫലസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സോതാപത്തിഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമി…പേ॰… അനാഗാമി …പേ॰… അരഹത്തസച്ഛികിരിയായ പടിപന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അരഹത്തേ ഞാണം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൪൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അനാഗതേ ഞാണം അത്ഥീ’’തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘പാടലിപുത്തസ്സ ഖോ, ആനന്ദ, തയോ അന്തരായാ ഭവിസ്സന്തി - അഗ്ഗിതോ വാ ഉദകതോ വാ മിഥുഭേദാ വാ’’തി [മഹാവ॰ ൨൮൬; ദീ॰ നി॰ ൨.൧൫൨; ഉദാ॰ ൭൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അനാഗതേ ഞാണം അത്ഥീതി.

അനാഗതഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൫൧) ൯. പടുപ്പന്നകഥാ

൪൪൮. പടുപ്പന്നേ [പച്ചുപ്പന്നേ (സീ॰ സ്യാ॰)] ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. തേന ഞാണേന തം ഞാണം ജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഞാണേന തം ഞാണം ജാനാതീതി? ആമന്താ. തേന ഞാണേന തം ഞാണം ‘‘ഞാണ’’ന്തി ജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഞാണേന തം ഞാണം ‘‘ഞാണ’’ന്തി ജാനാതീതി? ആമന്താ. തം ഞാണം തസ്സ ഞാണസ്സ ആരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

തം ഞാണം തസ്സ ഞാണസ്സ ആരമ്മണന്തി? ആമന്താ. തേന ഫസ്സേന തം ഫസ്സം ഫുസതി, തായ വേദനായ തം വേദനം വേദേതി, തായ സഞ്ഞായ തം സഞ്ഞം സഞ്ജാനാതി, തായ ചേതനായ തം ചേതനം ചേതേതി, തേന ചിത്തേന തം ചിത്തം ചിന്തേതി, തേന വിതക്കേന തം വിതക്കം വിതക്കേതി, തേന വിചാരേന തം വിചാരം വിചാരേതി, തായ പീതിയാ തം പീതിം പിയായതി, തായ സതിയാ തം സതിം സരതി, തായ പഞ്ഞായ തം പഞ്ഞം പജാനാതി, തേന ഖഗ്ഗേന തം ഖഗ്ഗം ഛിന്ദതി, തേന ഫരസുനാ തം ഫരസും തച്ഛതി, തായ കുധാരിയാ തം കുധാരിം തച്ഛതി, തായ വാസിയാ തം വാസിം തച്ഛതി, തായ സൂചിയാ തം സൂചിം സിബ്ബേതി, തേന അങ്ഗുലഗ്ഗേന തം അങ്ഗുലഗ്ഗം പരാമസതി, തേന നാസികഗ്ഗേന തം നാസികഗ്ഗം പരാമസതി, തേന മത്ഥകേന തം മത്ഥകം പരാമസതി, തേന ഗൂഥേന തം ഗൂഥം ധോവതി, തേന മുത്തേന തം മുത്തം ധോവതി, തേന ഖേളേന തം ഖേളം ധോവതി, തേന പുബ്ബേന തം പുബ്ബം ധോവതി, തേന ലോഹിതേന തം ലോഹിതം ധോവതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰….

൪൪൨. ന വത്തബ്ബം - ''പടുപ്പന്നേ ഞാണം അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. നനു സബ്ബസങ്ഖാരേ അനിച്ചതോ ദിട്ഠേ തമ്പി ഞാണം അനിച്ചതോ ദിട്ഠം ഹോതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സബ്ബസങ്ഖാരേ അനിച്ചതോ ദിട്ഠേ തമ്പി ഞാണം അനിച്ചതോ ദിട്ഠം ഹോതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പടുപ്പന്നേ ഞാണം അത്ഥീ''തി.

പടുപ്പന്നഞാണകഥാ [പച്ചുപ്പന്നകഥാ (സീ॰)] നിട്ഠിതാ.

൫. പഞ്ചമവഗ്ഗോ

(൫൨) ൧൦. ഫലഞാണകഥാ

൪൪൩. സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. സാവകോ ഫലസ്സ കതം പഞ്ഞാപേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബ...പേ॰....

സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥി സാവകസ്സ ഫലപരോപരിയത്തി ഇന്ദ്രിയപരോപരിയത്തി പുഗ്ഗലപരോപരിയത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. അത്ഥി സാവകസ്സ ഖന്ധപഞ്ഞത്തി ആയതനപഞ്ഞത്തി ധാതുപഞ്ഞത്തി സച്ചപഞ്ഞത്തി ഇന്ദ്രിയപഞ്ഞത്തി പുഗ്ഗലപഞ്ഞത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. സാവകോ ജിനോ സത്ഥാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ സബ്ബഞ്ഞൂ സബ്ബദസ്സാവീ ധമ്മസ്സാമീ ധമ്മപ്പടിസരണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി? ആമന്താ. സാവകോ അനുപ്പന്നസ്സ മഗ്ഗസ്സ ഉപ്പാദേതാ അസഞ്ജാതസ്സ മഗ്ഗസ്സ സഞ്ജനേതാ അനക്ഖാതസ്സ മഗ്ഗസ്സ അക്ഖാതാ മഗ്ഗഞ്ഞൂ മഗ്ഗവിദൂ മഗ്ഗകോവിദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൪൪. ന വത്തബ്ബം - ''സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണം അത്ഥീ''തി? ആമന്താ. സാവകോ അഞ്ഞാണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഹി സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണം അത്ഥീതി...പേ॰....

ഫലഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

പഞ്ചമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

വിമുത്തിഞാണം വിമുത്തം, സേഖസ്സ അസേഖം ഞാണം, വിപരീതേ ഞാണം, അനിയതസ്സ നിയാമഗമനായ അത്ഥി ഞാണം, സബ്ബം ഞാണം പടിസമ്ഭിദാതി, സമ്മുതിഞാണം, ചേതോപരിയായേ ഞാണം, അനാഗതേ ഞാണം, പടുപ്പന്നേ ഞാണം, സാവകസ്സ ഫലേ ഞാണന്തി.

മഹാപണ്ണാസകോ.

തസ്സാപി ഉദ്ദാനം -

സത്തുപലദ്ധിം, ഉപഹരതോ, ബലം, ഗിഹിസ്സ അരഹാ ച, വിമുത്തിപഞ്ചമന്തി.

ന്ന. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൨) ൧. നിയാമകഥാ

൪൭൫. നിയാമോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം താണം ലേണം സരണം പരായനം അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നിയാമോ അസങ്ഖതോ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി ദ്വേ ലേണാനി ദ്വേ സരണാനി ദ്വേ പരായനാനി ദ്വേ അച്ചുതാനി ദ്വേ അമതാനി ദ്വേ നിബ്ബാനാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദ്വേ നിബ്ബാനാനീതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദ്വിന്നം നിബ്ബാനാനം ഉച്ചനീചതാ ഹീനപണീതതാ ഉക്കംസാവകംസോ സീമാ വാ ഭേദോ വാ രാജി വാ അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നിയാമോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി നിയാമം ഓക്കമന്തി പടിലഭന്തി ഉപ്പാദേന്തി സമുപ്പാദേന്തി ഉട്ഠാപേന്തി സമുട്ഠാപേന്തി നിബ്ബത്തേന്തി അഭിനിബ്ബത്തേന്തി ജനേന്തി സഞ്ജനേന്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി അസങ്ഖതം ഓക്കമന്തി പടിലഭന്തി ഉപ്പാദേന്തി സമുപ്പാദേന്തി ഉട്ഠാപേന്തി സമുട്ഠാപേന്തി നിബ്ബത്തേന്തി അഭിനിബ്ബത്തേന്തി ജനേന്തി സഞ്ജനേന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൭൬. നിയാമോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മഗ്ഗോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. നിയാമോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സോതാപത്തിനിയാമോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിമഗ്ഗോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിനിയാമോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമിനിയാമോ…പേ॰… അനാഗാമിനിയാമോ…പേ॰… അരഹത്തനിയാമോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തമഗ്ഗോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… അരഹത്തമഗ്ഗോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തനിയാമോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സോതാപത്തിനിയാമോ അസങ്ഖതോ…പേ॰… അരഹത്തനിയാമോ അസങ്ഖതോ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. പഞ്ച അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പഞ്ച അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. പഞ്ച താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നിയാമോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയാമോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മിച്ഛത്തനിയാമോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. സമ്മത്തനിയാമോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൭. ന വത്തബ്ബം - ''നിയാമോ അസങ്ഖതോ''തി? ആമന്താ. നിയാമേ ഉപ്പജ്ജ നിരുദ്ധേ അനിയതോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. തേന ഹി നിയാമോ അസങ്ഖതോതി. മിച്ഛത്തനിയാമേ ഉപ്പജ്ജ നിരുദ്ധേ അനിയതോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി മിച്ഛത്തനിയാമോ അസങ്ഖതോതി.

നിയാമകഥാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൨) ൨. പടിച്ചസമുപ്പാദകഥാ

൪൮. പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം താണം ലേണം സരണം പരായനം അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി ദ്വേ ലേണാനി ദ്വേ സരണാനി ദ്വേ പരായനാനി ദ്വേ അച്ചുതാനി ദ്വേ അമതാനി ദ്വേ നിബ്ബാനാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വേ നിബ്ബാനാനീതി? ആമന്താ. അത്ഥി ദ്വിന്നം നിബ്ബാനാനം ഉച്ചനീചതാ ഹീനപണീതതാ ഉക്കംസാവകംസോ സീമാ വാ ഭേദോ വാ രാജി വാ അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൯. പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാ അസങ്ഖതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അവിജ്ജാ സങ്ഖതാതി? ആമന്താ. പടിച്ചസമുപ്പാദോ സങ്ഖതോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാപച്ചയാ സങ്ഖാരാ അസങ്ഖതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അവിജ്ജാപച്ചയാ സങ്ഖാരാ സങ്ഖതാതി? ആമന്താ. പടിച്ചസമുപ്പാദോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരപച്ചയാ വിഞ്ഞാണം അസങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സങ്ഖാരപച്ചയാ വിഞ്ഞാണം സങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. പടിച്ചസമുപ്പാദോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. വിഞ്ഞാണപച്ചയാ നാമരൂപം അസങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വിഞ്ഞാണപച്ചയാ നാമരൂപം സങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. പടിച്ചസമുപ്പാദോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. ജാതിപച്ചയാ ജരാമരണം അസങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ജാതിപച്ചയാ ജരാമരണം സങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. പടിച്ചസമുപ്പാദോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൦. ന വത്തബ്ബം - ''പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ജാതിപച്ചയാ, ഭിക്ഖവേ, ജരാമരണം. ഉപ്പാദാ വാ

തഥാഗതാനം അനുപ്പാദാ വാ തഥാഗതാനം ഠിതാവ സാ ധാതു ധമ്മട്ഠിതതാ ധമ്മനിയാമതാ ഇദപ്പച്ചയതാ. തം തഥാഗതോ അഭിസമ്ബുജ്ഝതി അഭിസമേതി. അഭിസമ്ബുജ്ഝിത്വാ അഭിസമേത്വാ ആചിക്ഖതി ദേസേതി പഞ്ഞാപേതി പട്ഠപേതി വിവരതി വിഭജതി ഉത്താനിം കരോതി. 'പസ്സഥാ'തി ചാഹ - ജാതിപച്ചയാ, ഭിക്ഖവേ, ജരാമരണം . ഭവപച്ചയാ, ഭിക്ഖവേ, ജാതി...പേ॰... അവിജ്ജാപച്ചയാ, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഖാരാ. ഉപ്പാദാ വാ തഥാഗതാനം അനുപ്പാദാ വാ തഥാഗതാനം ഠിതാവ സാ ധാതു...പേ॰... 'പസ്സഥാ'തി ചാഹ - അവിജ്ജാപച്ചയാ, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഖാരാ. ഇതി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, യാ തത്ര തഥതാ അവിതഥതാ അനഞ്ഞഥതാ ഇദപ്പച്ചയതാ - അയം വുച്ചതി, ഭിക്ഖവേ, പടിച്ചസമുപ്പാദോ''തി [സം॰ നി॰ ൨.൨൦]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോതി.

൪൭൧. അവിജ്ജാപച്ചയാ സങ്ഖാരാതി യാ തത്ഥ ധമ്മട്ഠിതതാ ധമ്മനിയാമതാ അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അവിജ്ജാപച്ചയാ സങ്ഖാരാതി യാ തത്ഥ ധമ്മട്ഠിതതാ ധമ്മനിയാമതാ അസങ്ഖതാ, സങ്ഖാരപച്ചയാ വിഞ്ഞാണന്തി യാ തത്ഥ ധമ്മട്ഠിതതാ ധമ്മനിയാമതാ അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. തീണി അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... തീണി അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. തീണി താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അവിജ്ജാപച്ചയാ സങ്ഖാരാതി യാ തത്ഥ ധമ്മട്ഠിതതാ ധമ്മനിയാമതാ അസങ്ഖതാ, സങ്ഖാരപച്ചയാ വിഞ്ഞാണന്തി യാ തത്ഥ ധമ്മട്ഠിതതാ ധമ്മനിയാമതാ അസങ്ഖതാ...പേ॰... ജാതിപച്ചയാ ജരാമരണന്തി യാ തത്ഥ ധമ്മട്ഠിതതാ ധമ്മനിയാമതാ അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വാദസ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വാദസ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വാദസ താണാനി ദ്വാദസ ലേണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പടിച്ചസമുപ്പാദകഥാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൨) ൩. സച്ചകഥാ

൪൭൨. ചത്താരി സച്ചാനി അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ചത്താരി താണാനി ചത്താരി ലേണാനി ചത്താരി സരണാനി ചത്താരി പരായനാനി ചത്താരി അച്ചുതാനി ചത്താരി അമതാനി ചത്താരി നിബ്ബാനാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചത്താരി നിബ്ബാനാനീതി? ആമന്താ. അത്ഥി ചതുന്നം നിബ്ബാനാനം ഉച്ചനീചതാ ഹീനപണീതതാ ഉക്കംസാവകംസോ സീമാ വാ ഭേദോ വാ രാജി വാ അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദുക്ഖസച്ചം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ . ദുക്ഖം അസങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദുക്ഖസച്ചം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. കായികം ദുക്ഖം ചേതസികം ദുക്ഖം സോകപരിദേവദുക്ഖദോമനസ്സുപായാസാ അസങ്ഖതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമുദയസച്ചം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. സമുദയോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമുദയസച്ചം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. കാമതണ്ഹാ ഭവതണ്ഹാ വിഭവതണ്ഹാ അസങ്ഖതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മഗ്ഗസച്ചം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മഗ്ഗസച്ചം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി…പേ॰… സമ്മാസമാധി അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദുക്ഖം സങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദുക്ഖസച്ചം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കായികം ദുക്ഖം ചേതസികം ദുക്ഖം സോകപരിദേവദുക്ഖദോമനസ്സുപായാസാ സങ്ഖതാതി? ആമന്താ. ദുക്ഖസച്ചം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമുദയോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. സമുദയസച്ചം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കാമതണ്ഹാ ഭവതണ്ഹാ വിഭവതണ്ഹാ സങ്ഖതാതി? ആമന്താ . സമുദയസച്ചം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മഗ്ഗോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസച്ചം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാദിട്ഠി…പേ॰… സമ്മാസമാധി സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസച്ചം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൭൬. നിരോധസച്ചം അസങ്ഖതം, നിരോധോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. ദുക്ഖസച്ചം അസങ്ഖതം, ദുക്ഖം അസങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നിരോധസച്ചം അസങ്ഖതം, നിരോധോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. സമുദയസച്ചം അസങ്ഖതം, സമുദയോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നിരോധസച്ചം അസങ്ഖതം, നിരോധോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസച്ചം അസങ്ഖതം, മഗ്ഗോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദുക്ഖസച്ചം അസങ്ഖതം, ദുക്ഖം സങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. നിരോധസച്ചം അസങ്ഖതം, നിരോധോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമുദയസച്ചം അസങ്ഖതം, സമുദയോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. നിരോധസച്ചം അസങ്ഖതം, നിരോധോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മഗ്ഗസച്ചം അസങ്ഖതം, മഗ്ഗോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. നിരോധസച്ചം അസങ്ഖതം, നിരോധോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൭൭. ന വത്തബ്ബം - ''ചത്താരി സച്ചാനി അസങ്ഖതാനീ''തി? ആമന്താ . നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, തഥാനി അവിതഥാനി അനഞ്ഞഥാനി! കതമാനി ചത്താരി? 'ഇദം ദുക്ഖ'ന്തി, ഭിക്ഖവേ, തഥമേതം അവിതഥമേതം അനഞ്ഞഥമേതം…പേ॰… 'അയം ദുക്ഖസമുദയോ'തി…പേ॰… 'അയം ദുക്ഖനിരോധോ'തി…പേ॰… 'അയം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ'തി തഥമേതം അവിതഥമേതം അനഞ്ഞഥമേതം. ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ചത്താരി തഥാനി അവിതഥാനി അനഞ്ഞഥാനീ''തി [സം॰ നി॰ ൫.൧൦൯൦]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ചത്താരി സച്ചാനി അസങ്ഖതാനീതി.

സച്ചകഥാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൭) ൪. ആരുപ്പകഥാ

൪൬൫. ആകാസാനഞ്ചായതനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം താണം ലേണം സരണം പരായനം അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ആകാസാനഞ്ചായതനം അസങ്ഖതം, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആകാസാനഞ്ചായതനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ആകാസാനഞ്ചായതനം ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതം ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗം കമ്മന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അസങ്ഖതൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി ആകാസാനഞ്ചായതനൂപഗാ സത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി അസങ്ഖതൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആകാസാനഞ്ചായതനേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ആകാസാനഞ്ചായതനേ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അസങ്ഖതേ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ആകാസാനഞ്ചായതനം ചതുവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതം ചതുവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൬൭. ന വത്തബ്ബം - ''ചത്താരോ ആരുപ്പാ അസങ്ഖതാ''തി? ആമന്താ. നനു ചത്താരോ ആരുപ്പാ അനേജാ വുത്താ ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചത്താരോ ആരുപ്പാ അനേജാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ ''ചത്താരോ ആരുപ്പാ അസങ്ഖതാ''തി.

ആരുപ്പകഥാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൮) ൫. നിരോധസമാപത്തികഥാ

൪൬൮. നിരോധസമാപത്തി അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം താണം ലേണം സരണം പരായനം അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നിരോധസമാപത്തി അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ

അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിരോധസമാപത്തി അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി നിരോധം സമാപജ്ജന്തി പടിലഭന്തി ഉപ്പാദേന്തി സമുപ്പാദേന്തി ഉട്ഠപേന്തി സമുട്ഠപേന്തി നിബ്ബത്തേന്തി അഭിനിബ്ബത്തേന്തി ജനേന്തി സഞ്ജനേന്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി അസങ്ഖതം സമാപജ്ജന്തി പടിലഭന്തി ഉപ്പാദേന്തി സമുപ്പാദേന്തി ഉട്ഠപേന്തി സമുട്ഠപേന്തി നിബ്ബത്തേന്തി അഭിനിബ്ബത്തേന്തി ജനേന്തി സഞ്ജനേന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൭൮. നിരോധാ വോദാനം വുട്ഠാനം പഞ്ഞായതീതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതാ വോദാനം വുട്ഠാനം പഞ്ഞായതീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നിരോധം സമാപജ്ജന്തസ്സ പഠമം നിരുജ്ഝതി വചീസങ്ഖാരോ, തതോ കായസങ്ഖാരോ, തതോ ചിത്തസങ്ഖാരോതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതം സമാപജ്ജന്തസ്സ പഠമം നിരുജ്ഝതി വചീസങ്ഖാരോ, തതോ കായസങ്ഖാരോ, തതോ ചിത്തസങ്ഖാരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നിരോധാ വുട്ഠഹന്തസ്സ പഠമം ഉപ്പജ്ജതി ചിത്തസങ്ഖാരോ, തതോ കായസങ്ഖാരോ, തതോ വചീസങ്ഖാരോതി? ആമന്താ . അസങ്ഖതാ വുട്ഠഹന്തസ്സ പഠമം ഉപ്പജ്ജതി ചിത്തസങ്ഖാരോ, തതോ കായസങ്ഖാരോ, തതോ വചീസങ്ഖാരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിരോധാ വുട്ഠിതം തയോ ഫസ്സാ ഫുസന്തി - സുഞ്ഞതോ ഫസ്സോ, അനിമിത്തോ ഫസ്സോ, അപ്പണിഹിതോ ഫസ്സോതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതാ വുട്ഠിതം തയോ ഫസ്സാ ഫുസന്തി - സുഞ്ഞതോ ഫസ്സോ, അനിമിത്തോ ഫസ്സോ, അപ്പണിഹിതോ ഫസ്സോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിരോധാ വുട്ഠിതസ്സ വിവേകനിന്നം ചിത്തം ഹോതി വിവേകപോണം വിവേകപബ്ഭാരന്തി? ആമന്താ. അസങ്ഖതാ വുട്ഠിതസ്സ വിവേകനിന്നം ചിത്തം ഹോതി വിവേകപോണം വിവേകപബ്ഭാരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൭൯. ന വത്തബ്ബം - ''നിരോധസമാപത്തി അസങ്ഖതാ''തി? ആമന്താ. സങ്ഖതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഹി നിരോധസമാപത്തി അസങ്ഖതാതി.

നിരോധസമാപത്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൭) ൬. ആകാസകഥാ

൪൮൦. ആകാസോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം താണം ലേണം സരണം പരായനം അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ആകാസോ അസങ്ഖതോ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ . ദ്വേ താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ആകാസോ അസങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി അനാകാസം ആകാസം കരോന്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി സങ്ഖതം അസങ്ഖതം കരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി കേചി ആകാസം അനാകാസം കരോന്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി അസങ്ഖതം സങ്ഖതം കരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ആകാസേ പക്ഖിനോ ഗച്ഛന്തി, ചന്ദിമസൂരിയാ ഗച്ഛന്തി, താരകരൂപാനി ഗച്ഛന്തി, ഇദ്ധിം വികുബ്ബന്തി, ബാഹും ചാലേന്തി, പാണിം ചാലേന്തി, ലേഡ്ഡും ഖിപന്തി, ലഗുളം ഖിപന്തി, ഇദ്ധിം [സത്തിം (?)] ഖിപന്തി, ഉസും ഖിപന്തീതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതേ പക്ഖിനോ ഗച്ഛന്തി, ചന്ദിമസൂരിയാ ഗച്ഛന്തി, താരകരൂപാനി ഗച്ഛന്തി, ഇദ്ധിം വികുബ്ബന്തി, ബാഹും ചാലേന്തി, പാണിം ചാലേന്തി, ലേഡ്ഡും ഖിപന്തി, ലഗുളം ഖിപന്തി, ഇദ്ധിം ഖിപന്തി, ഉസും ഖിപന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൬൭. ആകാസം പരിവാരേത്വാ ഘരാനി കരോന്തി കോട്ഠാനി കരോന്തീതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതം പരിവാരേത്വാ ഘരാനി കരോന്തി കോട്ഠാനി കരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഉദപാനേ ഖഞ്ഞമാനേ അനാകാസോ ആകാസോ ഹോതീതി? ആമന്താ. സങ്ഖതം അസങ്ഖതം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

തുച്ഛഉദപാനേ പൂരിയമാനേ, തുച്ഛകോട്ഠേ പൂരിയമാനേ, തുച്ഛകുമ്ഭിയാ പൂരിയമാനായ ആകാസോ അന്തരധായതീതി? ആമന്താ. അസങ്ഖതം അന്തരധായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൬൮. ന വത്തബ്ബം - ''ആകാസോ അസങ്ഖതോ''തി? ആമന്താ. ആകാസോ സങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി ആകാസോ അസങ്ഖതോതി.

ആകാസകഥാ നിട്ഠിതാ.

൬. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൭) ൭. ആകാസോ സനിദസ്സനോതികഥാ

൪൬൯. ആകാസോ സനിദസ്സനോതി? ആമന്താ. രൂപം രൂപായതനം രൂപധാതു നീലം പീതകം ലോഹിതകം ഓദാതം ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യം ചക്ഖുസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി ചക്ഖുസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ആകാസോ സനിദസ്സനോതി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ആകാസഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰….

ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ആകാസഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ആകാസഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി - അത്ഥേവ [അത്ഥി (?)] സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി [മ॰ നി॰ ൧.൪൦൦; ൩.൪൨൧; സം॰ നി॰ ൪.൬൦] - അത്ഥേവ

സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ആകാസഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി.

൪൯൫. ന വത്തബ്ബം - "ആകാസോ സനിദസ്സനോ"തി? ആമന്താ. നനു പസ്സതി ദ്വിന്നം രുക്ഖാനം അന്തരം, ദ്വിന്നം ഥമ്ഭാനം അന്തരം, താളച്ഛിദ്ദം വാതപാനച്ഛിദ്ദന്തി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി പസ്സതി ദ്വിന്നം രുക്ഖാനം അന്തരം, ദ്വിന്നം ഥമ്ഭാനം അന്തരം, താളച്ഛിദ്ദം വാതപാനച്ഛിദ്ദം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ആകാസോ സനിദസ്സനോ"തി.

ആകാസോ സനിദസ്സനോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(൫൯) ൮. പഥവീധാതു സനിദസ്സനാതിആദികഥാ

൪൯൬. പഥവീധാതു സനിദസ്സനാതി? ആമന്താ. രൂപം രൂപായതനം രൂപധാതു നീലം പീതകം ലോഹിതകം ഓദാതം ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യം ചക്ഖുസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി ചക്ഖുസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പഥവീധാതു സനിദസ്സനാതി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച പഥവീധാതുഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച പഥവീധാതുഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച പഥവീധാതുഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച പഥവീധാതുഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി.

൪൯൭. ന വത്തബ്ബം - "പഥവീധാതു സനിദസ്സനാ"തി? ആമന്താ. നനു പസ്സതി ഭൂമിം പാസാണം പബ്ബതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പസ്സതി [പസ്സസി (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰) ഏവമുപരിപി] ഭൂമിം പാസാണം പബ്ബതം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പഥവീധാതു സനിദസ്സനാ"തി...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - "ആപോധാതു സനിദസ്സനാ"തി? ആമന്താ. നനു പസ്സതി ഉദകന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പസ്സതി ഉദകം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ആപോധാതു സനിദസ്സനാതി...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - തേജോധാതു സനിദസ്സനാതി? ആമന്താ. നനു പസ്സതി അഗ്ഗിം ജലന്തന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പസ്സതി അഗ്ഗിം ജലന്തം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "തേജോധാതു സനിദസ്സനാ"തി...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - "വായോധാതു സനിദസ്സനാ"തി? ആമന്താ. നനു പസ്സതി വാതേന രുക്ഖേ സഞ്ചാലിയമാനേതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പസ്സതി വാതേന

രുക്ഖേ സഞ്ചാലിയമാനേ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘വായോധാതു സനിദസ്സനാ’’തി...പേ॰....

പഥവീധാതു സനിദസ്സനാതിആദികഥാ നിട്ഠിതാ.

ന്ന. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(ന്നഫ) ൻ. ചക്ഖുന്ദ്രിയം സനിദസ്സനന്തിആദികഥാ

ർന്ന൭. ചക്ഖുന്ദ്രിയം സനിദസ്സനന്തി? ആമന്താ. രൂപം രൂപായതനം രൂപധാതു...പേ॰... ചക്ഖുസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചക്ഖുന്ദ്രിയം സനിദസ്സനന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ‘‘ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ’’ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ‘‘ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ’’ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ‘‘ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ’’ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച ചക്ഖുന്ദ്രിയഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ’’ന്തി.

ർന്നവ്വ. ന വത്തബ്ബം - ‘‘പഞ്ചിന്ദ്രിയാനി സനിദസ്സനാനീ’’തി? ആമന്താ. നനു പസ്സതി ചക്ഖും സോതം ഘാനം ജിവ്ഹം കായന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പസ്സതി ചക്ഖും സോതം ഘാനം ജിവ്ഹം കായം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പഞ്ചിന്ദ്രിയാനി സനിദസ്സനാനീ’’തി...പേ॰....

ചക്ഖുന്ദ്രിയം സനിദസ്സനന്തിആദികഥാ നിട്ഠിതാ.

ന്ന. ഛട്ഠവഗ്ഗോ

(ന്നവ) ഫം. കായകമ്മം സനിദസ്സനന്തികഥാ

ർന്നൻ. കായകമ്മം സനിദസ്സനന്തി? ആമന്താ. രൂപം രൂപായതനം രൂപധാതു നീലം പീതകം ലോഹിതകം ഓദാതം ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യം ചക്ഖുസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി ചക്ഖുസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കായകമ്മം സനിദസ്സനന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച കായകമ്മഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച കായകമ്മഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ‘‘ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച കായകമ്മഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ’’ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ‘‘ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ’’ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ‘‘ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ’’ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ

ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച കായകമ്മഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി.

൪൭൦. ന വത്തബ്ബം - ''കായകമ്മം സനിദസ്സന''ന്തി? ആമന്താ. നനു പസ്സതി അഭിക്കമന്തം പടിക്കമന്തം ആലോകേന്തം വിലോകേന്തം സമിഞ്ജേന്തം പസാരേന്തന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പസ്സതി അഭിക്കമന്തം പടിക്കമന്തം ആലോകേന്തം വിലോകേന്തം സമിഞ്ജേന്തം പസാരേന്തം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''കായകമ്മം സനിദസ്സന''ന്തി.

കായകമ്മം സനിദസ്സനന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

ഛട്ഠവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

നിയമോ അസങ്ഖതോ, പടിച്ചസമുപ്പാദോ അസങ്ഖതോ, ചത്താരി സച്ചാനി അസങ്ഖതാനി, ചത്താരോ ആരുപ്പാ അസങ്ഖതാ, നിരോധസമാപത്തി അസങ്ഖതാ, ആകാസോ അസങ്ഖതോ, ആകാസോ സനിദസ്സനോ, ചത്താരോ മഹാഭൂതാ, പഞ്ചിന്ദ്രിയാനി, തഥേവ കായകമ്മന്തി.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൬൨) ൧. സങ്ഗഹിതകഥാ

൪൭൧. നത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി സങ്ഗഹിതാതി [സങ്ഗഹീതാതി (പീ॰)]? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി ഗണനം ഗച്ഛന്തി ഉദ്ദേസം ഗച്ഛന്തി പരിയാപന്നാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി ഗണനം ഗച്ഛന്തി ഉദ്ദേസം ഗച്ഛന്തി പരിയാപന്നാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി സങ്ഗഹിതാ''തി.

ചക്ഖായതനം കതമക്ഖന്ധഗണനം [കതമം ഖന്ധഗണനം (സീ॰ പീ॰ ക॰)] ഗച്ഛതീതി? രൂപക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി ചക്ഖായതനം രൂപക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചക്ഖായതനം രൂപക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിത''ന്തി. സോതായതനം...പേ॰... ഘാനായതനം...പേ॰... ജിവ്ഹായതനം...പേ॰... കായായതനം കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി? രൂപക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി കായായതനം രൂപക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''കായായതനം രൂപക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിത''ന്തി.

രൂപായതനം...പേ॰... സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം...പേ॰... രസായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനം കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി? രൂപക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി ഫോട്ഠബ്ബായതനം രൂപക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഫോട്ഠബ്ബായതനം രൂപക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിത''ന്തി.

സുഖാ വേദനാ കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി? വേദനാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി സുഖാ വേദനാ വേദനാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സുഖാ വേദനാ വേദനാക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിതാ''തി. ദുക്ഖാ വേദനാ...പേ॰... അദുക്ഖമസുഖാ വേദനാ കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി? വേദനാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി അദുക്ഖമസുഖാ വേദനാ വേദനാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അദുക്ഖമസുഖാ വേദനാ വേദനാക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിതാ''തി.

ചക്ഖുസമ്ഫസ്സജാ സഞ്ഞാ കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി? സഞ്ഞാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി ചക്ഖുസമ്ഫസ്സജാ സഞ്ഞാ സഞ്ഞാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചക്ഖുസമ്ഫസ്സജാ സഞ്ഞാ സഞ്ഞാക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിതാ''തി. സോതസമ്ഫസ്സജാ സഞ്ഞാ...പേ॰... മനോസമ്ഫസ്സജാ സഞ്ഞാ കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി? സഞ്ഞാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി മനോസമ്ഫസ്സജാ സഞ്ഞാ സഞ്ഞാക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''മനോസമ്ഫസ്സജാ സഞ്ഞാ സഞ്ഞാക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിതാ''തി.

ചക്ഖുസമ്ഫസ്സജാ ചേതനാ...പേ॰... മനോസമ്ഫസ്സജാ ചേതനാ കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി? സങ്ഖാരക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി മനോസമ്ഫസ്സജാ ചേതനാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''മനോസമ്ഫസ്സജാ ചേതനാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിതാ''തി.

ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ...പേ॰... മനോവിഞ്ഞാണം കതമക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി ? വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതീതി. ഹഞ്ചി മനോവിഞ്ഞാണം വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധഗണനം ഗച്ഛതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''മനോവിഞ്ഞാണം വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധേന സങ്ഗഹിത''ന്തി.

൪൭൮. യഥാ ദാമേന വാ യോത്തേന വാ ദ്വേ ബലിബദ്ദാ സങ്ഗഹിതാ, സിക്കായ പിണ്ഡപാതോ സങ്ഗഹിതോ, സാ ഗദ്ദുലേന സങ്ഗഹിതോ; ഏവമേവ തേ ധമ്മാ തേഹി ധമ്മേഹി സങ്ഗഹിതാതി [സകവാദിവചനം (അട്ഠകഥാ പസ്സിതബ്ബാ)]? ഹഞ്ചി ദാമേന വാ യോത്തേന വാ ദ്വേ ബലീബദ്ദാ സങ്ഗഹിതാ, സിക്കായ പിണ്ഡപാതോ സങ്ഗഹിതോ, സാ ഗദ്ദുലേന സങ്ഗഹിതോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി സങ്ഗഹിതാ''തി [സകവാദിവചനം (അട്ഠകഥാ പസ്സിതബ്ബാ)].

സങ്ഗഹിതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൬൨) ൨. സമ്പയുത്തകഥാ

൪൭൯. നത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി സമ്പയുത്താതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി സഹഗതാ സഹജാതാ സംസട്ഠാ ഏകുപ്പാദാ ഏകനിരോധാ ഏകവത്ഥുകാ ഏകാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി സഹഗതാ സഹജാതാ സംസട്ഠാ ഏകുപ്പാദാ ഏകനിരോധാ ഏകവത്ഥുകാ ഏകാരമ്മണാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി കേചി ധമ്മാ കേഹിചി ധമ്മേഹി സമ്പയുത്താ''തി.

വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധേന സഹജാതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധേന സഹജാതോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധേന സമ്പയുത്തോ''തി.

വേദനാക്ഖന്ധോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധേന... വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധേന സഹജാതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വേദനാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധേന സഹജാതോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''വേദനാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധേന സമ്പയുത്തോ''തി.

സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ ... സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ... വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ വേദനാഖന്ധേന... സഞ്ഞാക്ഖന്ധേന... സങ്ഖാരക്ഖന്ധേന സഹജാതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധേന സഹജാതോ , തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധേന സമ്പയുത്തോ''തി.

൪൮൦. യഥാ തിലമ്ഹി തേലം അനുഗതം അനുപവിട്ഠം, ഉച്ഛുമ്ഹി രസോ അനുഗതോ അനുപവിട്ഠോ; ഏവമേവ തേ ധമ്മാ തേഹി ധമ്മേഹി അനുഗതാ അനുപവിട്ഠാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സമ്പയുത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൬൭) ൯. ചേതസികകഥാ

൪൭൮. നത്ഥി ചേതസികോ ധമ്മോതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി ധമ്മാ ചിത്തേന സഹഗതാ സഹജാതാ സംസട്ഠാ സമ്പയുത്താ ഏകുപ്പാദാ ഏകനിരോധാ ഏകവത്ഥുകാ ഏകാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി ധമ്മാ ചിത്തേന സഹഗതാ സഹജാതാ സംസട്ഠാ സമ്പയുത്താ ഏകുപ്പാദാ ഏകനിരോധാ ഏകവത്ഥുകാ ഏകാരമ്മണാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി ചേതസികോ ധമ്മോ''തി.

ഫസ്സോ ചിത്തേന സഹജാതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഫസ്സോ ചിത്തേന സഹജാതോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഫസ്സോ ചേതസികോ''തി. വേദനാ... പേ॰... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി... പഞ്ഞാ... രാഗോ... ദോസോ... മോഹോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം ചിത്തേന സഹജാതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനോത്തപ്പം ചിത്തേന സഹജാതം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനോത്തപ്പം ചേതസിക''ന്തി.

൪൭൯. ചിത്തേന സഹജാതാതി കത്വാ ചേതസികാതി? ആമന്താ. ഫസ്സേന സഹജാതാതി കത്വാ ഫസ്സസികാതി [ഫസ്സികാതി (പീ॰ അട്ഠ॰)]? ആമന്താ. ചിത്തേന സഹജാതാതി കത്വാ ചേതസികാതി? ആമന്താ . വേദനായ... സഞ്ഞായ... ചേതനായ... സദ്ധായ... വീരിയേന... സതിയാ... സമാധിനാ... പഞ്ഞായ... രാഗേന... ദോസേന... മോഹേന...പേ॰... അനോത്തപ്പേന സഹജാതാതി കത്വാ അനോത്തപ്പാസികാതി [അനോത്തപ്പികാതി (?)]? ആമന്താ.

൪൮൦. നത്ഥി ചേതസികോ ധമ്മോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> ''ചിത്തഞ്ഹിദം ചേതസികാ ച ധമ്മാ,
> അനത്തതോ സംവിദിതസ്സ ഹോന്തി;
> ഹീനപ്പണീതം തദുഭയേ വിദിത്വാ,
> സമ്മദ്ദസോ വേദി പലോകധമ്മ''ന്തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി ചേതസികോ ധമ്മോതി.

നത്ഥി ചേതസികോ ധമ്മോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, കേവട്ട, ഭിക്ഖു പരസത്താനം പരപുഗ്ഗലാനം ചിത്തമ്പി ആദിസതി ചേതസികമ്പി ആദിസതി വിതക്കിതമ്പി ആദിസതി വിചാരിതമ്പി ആദിസതി - 'ഏവമ്പി തേ മനോ, ഇത്ഥമ്പി തേ മനോ, ഇതിപി തേ ചിത്ത'''ന്തി [ദീ॰ നി॰ ൧.൪൮൫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി ചേതസികോ ധമ്മോതി.

ചേതസികകഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൬൬) ൪. ദാനകഥാ

൪൭൮. ചേതസികോ ധമ്മോ ദാനന്തി? ആമന്താ. ലബ്ഭാ ചേതസികോ ധമ്മോ പരേസം ദാതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... ലബ്ഭാ ചേതസികോ ധമ്മോ പരേസം ദാതുന്തി? ആമന്താ. ലബ്ഭാ ഫസ്സോ പരേസം ദാതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... ലബ്ഭാ വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി... പഞ്ഞാ പരേസം ദാതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൭൯. ന വത്തബ്ബം - ചേതസികോ ധമ്മോ ദാനന്തി? ആമന്താ. ദാനം അനിട്ഠഫലം അകന്തഫലം അമനുഞ്ഞഫലം സേചനകഫലം ദുക്ഖുദ്രയം ദുക്ഖവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ദാനം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദാനം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകം , തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചേതസികോ ധമ്മോ ദാന''ന്തി.

ദാനം ഇട്ഠഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, ചീവരം ദാനന്തി [ഉപരി വുച്ചമാനായ പരവാദീപുച്ഛായ സദിസാ, അട്ഠകഥാ ഓലോകേതബ്ബാ]? ആമന്താ. ചീവരം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദാനം ഇട്ഠഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, പിണ്ഡപാതോ സേനാസനം ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ ദാനന്തി? ആമന്താ. ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ ഇട്ഠഫലോ കന്തഫലോ മനുഞ്ഞഫലോ അസേചനകഫലോ സുഖുദ്രയോ സുഖവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൮൦. ന വത്തബ്ബം - ''ചേതസികോ ധമ്മോ ദാന''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> ''സദ്ധാ ഹിരിയം കുസലഞ്ച ദാനം,
> ധമ്മാ ഏതേ സപ്പുരിസാനുയാതാ;
> ഏതഞ്ഹി മഗ്ഗം ദിവിയം വദന്തി,
> ഏതേന ഹി ഗച്ഛതി ദേവലോക''ന്തി [അ॰ നി॰ ൮.൩൨].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ചേതസികോ ധമ്മോ ദാനന്തി.

ന വത്തബ്ബം - ''ചേതസികോ ധമ്മോ ദാന''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''പഞ്ചിമാനി, ഭിക്ഖവേ, ദാനാനി മഹാദാനാനി അഗ്ഗഞ്ഞാനി രത്തഞ്ഞാനി വംസഞ്ഞാനി പോരാണാനി അസങ്കിണ്ണാനി അസങ്കിണ്ണപുബ്ബാനി, ന സങ്കിയന്തി ന സങ്കിയിസ്സന്തി, അപ്പടികുട്ഠാനി സമണേഹി ബ്രാഹ്മണേഹി വിഞ്ഞൂഹി! കതമാനി പഞ്ച? ഇധ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകോ പാണാതിപാതം പഹായ പാണാതിപാതാ പടിവിരതോ ഹോതി. പാണാതിപാതാ പടിവിരതോ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകോ അപരിമാണാനം സത്താനം അഭയം ദേതി അവേരം ദേതി അബ്യാബജ്ഝം [അബ്യാപജ്ഝം (സ്യാ॰ ക॰)] ദേതി. അപരിമാണാനം സത്താനം അഭയം ദത്വാ അവേരം ദത്വാ അബ്യാബജ്ഝം ദത്വാ അപരിമാണസ്സ അഭയസ്സ അവേരസ്സ അബ്യാബജ്ഝസ്സ ഭാഗീ ഹോതി. ഇദം, ഭിക്ഖവേ , പഠമം ദാനം മഹാദാനം അഗ്ഗഞ്ഞം രത്തഞ്ഞം വംസഞ്ഞം പോരാണം അസങ്കിണ്ണം അസങ്കിണ്ണപുബ്ബം, ന സങ്കിയതി ന സങ്കിയിസ്സതി, അപ്പടികുട്ഠം സമണേഹി ബ്രാഹ്മണേഹി വിഞ്ഞൂഹി. പുന

ച പരം, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകോ അദിന്നാദാനം പഹായ...പേ॰... കാമേസുമിച്ഛാചാരം പഹായ...പേ॰... മുസാവാദം പഹായ...പേ॰... സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനം പഹായ സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ പടിവിരതോ ഹോതി. സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ പടിവിരതോ, ഭിക്ഖവേ, അരിയസാവകോ അപരിമാണാനം സത്താനം അഭയം ദേതി അവേരം ദേതി അബ്യാബജ്ഝം ദേതി. അപരിമാണാനം സത്താനം അഭയം ദത്വാ അവേരം ദത്വാ അബ്യാബജ്ഝം ദത്വാ അപരിമാണസ്സ അഭയസ്സ അവേരസ്സ അബ്യാബജ്ഝസ്സ ഭാഗീ ഹോതി. ഇദം, ഭിക്ഖവേ , പഞ്ചമം ദാനം മഹാദാനം അഗ്ഗഞ്ഞം രത്തഞ്ഞം വംസഞ്ഞം പോരാണം അസങ്കിണ്ണം അസങ്കിണ്ണപുബ്ബം, ന സങ്കിയതി ന സങ്കിയിസ്സതി, അപ്പടികുട്ഠം സമണേഹി ബ്രാഹ്മണേഹി വിഞ്ഞൂഹി. ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച ദാനാനി മഹാദാനാനി അഗ്ഗഞ്ഞാനി രത്തഞ്ഞാനി വംസഞ്ഞാനി പോരാണാനി അസങ്കിണ്ണാനി അസങ്കിണ്ണപുബ്ബാനി, ന സങ്കിയന്തി ന സങ്കിയിസ്സന്തി, അപ്പടികുട്ഠാനി സമണേഹി ബ്രാഹ്മണേഹി വിഞ്ഞൂഹീ''തി [അ॰ നി॰ ൮.൩൯]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ചേതസികോ ധമ്മോ ദാനന്തി.

൪൮൩. ന വത്തബ്ബം - ''ദേയ്യധമ്മോ ദാന''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധേകച്ചോ അന്നം ദേതി, പാനം ദേതി, വത്ഥം ദേതി, യാനം ദേതി, മാലം ദേതി, ഗന്ധം ദേതി, വിലേപനം ദേതി, സേയ്യം ദേതി, ആവസഥം ദേതി, പദീപേയ്യം ദേതീ''തി [സം॰ നി॰ ൩.൩൫൨-൩൫൪ ലോകം വിസദിസം]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ദേയ്യധമ്മോ ദാനന്തി.

൪൮൪. ദേയ്യധമ്മോ ദാനന്തി? ആമന്താ. ദേയ്യധമ്മോ ഇട്ഠഫലോ കന്തഫലോ മനുഞ്ഞഫലോ അസേചനകഫലോ സുഖുദ്രയോ സുഖവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദാനം ഇട്ഠഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, ചീവരം ദാനന്തി? ആമന്താ. ചീവരം ഇട്ഠഫലം കന്തഫലം മനുഞ്ഞഫലം അസേചനകഫലം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദാനം ഇട്ഠഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, പിണ്ഡപാതോ ദാനം... സേനാസനം ദാനം... ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ ദാനന്തി? ആമന്താ. ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ ഇട്ഠഫലോ കന്തഫലോ മനുഞ്ഞഫലോ അസേചനകഫലോ സുഖുദ്രയോ സുഖവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ദേയ്യധമ്മോ ദാന''ന്തി.

ദാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൬൭) ൫. പരിഭോഗമയപുഞ്ഞകഥാ

൪൮൫. പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. പരിഭോഗമയോ ഫസ്സോ വഡ്ഢതി, വേദനാ വഡ്ഢതി, സഞ്ഞാ വഡ്ഢതി, ചേതനാ വഡ്ഢതി, ചിത്തം വഡ്ഢതി, സദ്ധാ വഡ്ഢതി, വീരിയം വഡ്ഢതി, സതി വഡ്ഢതി, സമാധി വഡ്ഢതി, പഞ്ഞാ വഡ്ഢതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. ലതാ വിയ വഡ്ഢതി, മാലുവാ വിയ വഡ്ഢതി, രുക്ഖോ വിയ വഡ്ഢതി, തിണം വിയ വഡ്ഢതി,

മുഞ്ജപുഞ്ജോ വിയ വഡ്ഢതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

ർ൮ർ. പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. ദായകോ ദാനം ദത്വാ ന സമന്നാഹരതി, ഹോതി പുഞ്ഞന്തി? ആമന്താ. അനാവട്ടേന്തസ്സ [അനാവട്ടന്തസ്സ (സീ॰ പീ॰ ക॰), അനാവജ്ജന്തസ്സ (സ്യാ॰)] ഹോതി… അനാഭോഗസ്സ ഹോതി… അസമന്നാഹരന്തസ്സ ഹോതി… അമനസികരോന്തസ്സ ഹോതി… അചേതയന്തസ്സ ഹോതി… അപത്ഥയന്തസ്സ ഹോതി… അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ആവട്ടേന്തസ്സ ഹോതി… ആഭോഗസ്സ ഹോതി… സമന്നാഹരന്തസ്സ ഹോതി… മനസികരോന്തസ്സ ഹോതി… ചേതയന്തസ്സ ഹോതി… പത്ഥയന്തസ്സ ഹോതി… പണിദഹന്തസ്സ ഹോതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ആവട്ടേന്തസ്സ ഹോതി… ആഭോഗസ്സ ഹോതി… സമന്നാഹരന്തസ്സ ഹോതി… മനസികരോന്തസ്സ ഹോതി… ചേതയന്തസ്സ ഹോതി… പത്ഥയന്തസ്സ ഹോതി… പണിദഹന്തസ്സ ഹോതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീ’’തി.

ർ൮൬. പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. ദായകോ ദാനം ദത്വാ കാമവിതക്കം വിതക്കേതി, ബ്യാപാദവിതക്കം വിതക്കേതി, വിഹിംസാവിതക്കം വിതക്കേതി , ഹോതി പുഞ്ഞന്തി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സുവിദൂരവിദൂരാനി! കതമാനി ചത്താരി? നഭഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, പഥവീ ച - ഇദം പഠമം സുവിദൂരവിദൂരം. ഓരിമഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, തീരം സമുദ്ദസ്സ പാരിമഞ്ച തീരം - ഇദം ദുതിയം സുവിദൂരവിദൂരം. യതോ ച, ഭിക്ഖവേ, വേരോചനോ അബ്ഭുദേതി യത്ഥ ച അത്ഥമേതി - ഇദം തതിയം സുവിദൂരവിദൂരം. സതഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മോ അസതഞ്ച ധമ്മോ - ഇദം ചതുത്ഥം സുവിദൂരവിദൂരം. ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ചത്താരി സുവിദൂരവിദൂരാനീതി.

‘‘നഭഞ്ച ദൂരേ പഥവീ ച ദൂരേ,
പാരം സമുദ്ദസ്സ തദാഹു ദൂരേ;
യതോ ച വേരോചനോ അബ്ഭുദേതി,
പഭങ്കരോ യത്ഥ ച അത്ഥമേതി.

‘‘തതോ ഹവേ ദൂരതരം വദന്തി,
സതഞ്ച ധമ്മം അസതഞ്ച ധമ്മം;
അബ്യായികോ ഹോതി സതം സമാഗമോ,
യാവമ്പി തിട്ഠേയ്യ തഥേവ ഹോതി.

‘‘ഖിപ്പഞ്ഹി വേതി [ഖിപ്പംഹവേതി (ബഹൂസു)] അസതം സമാഗമോ;
തസ്മാ സതം ധമ്മോ അസബ്ഭി ആരകാ’’തി [അ॰ നി॰ ർ.ർ൭].

അഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീ"തി.

൪൮൭. ന വത്തബ്ബം - "പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

"ആരാമരോപാ വനരോപാ, യേ ജനാ സേതുകാരകാ;
പപഞ്ച ഉദപാനഞ്ച, യേ ദദന്തി ഉപസ്സയം.

"തേസം ദിവാ ച രത്തോ ച, സദാ പുഞ്ഞം പവഡ്ഢതി;
ധമ്മട്ഠാ സീലസമ്പന്നാ, തേ ജനാ സഗ്ഗഗാമിനോ"തി [സം॰ നി॰ ൧.൪൭].

അഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി.

ന വത്തബ്ബം - "പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ചത്താരോമേ, ഭിക്ഖവേ, പുഞ്ഞാഭിസന്ദാ കുസലാഭിസന്ദാ സുഖസ്സാഹാരാ സോവഗ്ഗികാ സുഖവിപാകാ സഗ്ഗസംവത്തനികാ ഇട്ഠായ കന്തായ മനാപായ ഹിതായ സുഖായ സംവത്തന്തി! കതമേ ചത്താരോ? യസ്സ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ചീവരം പരിഭുഞ്ജമാനോ അപ്പമാണം ചേതോസമാധിം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, അപ്പമാണോ തസ്സ പുഞ്ഞാഭിസന്ദോ കുസലാഭിസന്ദോ സുഖസ്സാഹാരോ സോവഗ്ഗികോ സുഖവിപാകോ സഗ്ഗസംവത്തനികോ ഇട്ഠായ കന്തായ മനാപായ ഹിതായ സുഖായ സംവത്തതി. യസ്സ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു പിണ്ഡപാതം പരിഭുഞ്ജമാനോ...പേ॰... സേനാസനം പരിഭുഞ്ജമാനോ...പേ॰... ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം പരിഭുഞ്ജമാനോ അപ്പമാണം ചേതോസമാധിം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, അപ്പമാണോ തസ്സ പുഞ്ഞാഭിസന്ദോ കുസലാഭിസന്ദോ സുഖസ്സാഹാരോ സോവഗ്ഗികോ സുഖവിപാകോ സഗ്ഗസംവത്തനികോ ഇട്ഠായ കന്തായ മനാപായ ഹിതായ സുഖായ സംവത്തതി. ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ചത്താരോ പുഞ്ഞാഭിസന്ദാ കുസലാഭിസന്ദാ സുഖസ്സാഹാരാ സോവഗ്ഗികാ സുഖവിപാകാ സഗ്ഗസംവത്തനികാ ഇട്ഠായ കന്തായ മനാപായ ഹിതായ സുഖായ സംവത്തന്തീ"തി [അ॰ നി॰ ൪.൫൧]. അഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി.

൪൮൮. പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. ദായകോ ദാനം ദേതി, പടിഗ്ഗാഹകോ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ന പരിഭുഞ്ജതി ഛഡ്ഡേതി വിസ്സജ്ജേതി, ഹോതി പുഞ്ഞന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദായകോ ദാനം ദേതി, പടിഗ്ഗാഹകോ പടിഗ്ഗഹേത്വാ ന പരിഭുഞ്ജതി ഛഡ്ഡേതി വിസ്സജ്ജേതി, ഹോതി പുഞ്ഞം; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീ"തി.

പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. ദായകോ ദാനം ദേതി, പടിഗ്ഗാഹകേ പടിഗ്ഗഹിതേ രാജാനോ വാ ഹരന്തി, ചോരാ വാ ഹരന്തി, അഗ്ഗി വാ ദഹതി, ഉദകം വാ വഹതി, അപ്പിയാ വാ ദായാദാ ഹരന്തി, ഹോതി പുഞ്ഞന്തി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി ദായകോ ദാനം ദേതി, പടിഗ്ഗാഹകേ പടിഗ്ഗഹിതേ രാജാനോ വാ ഹരന്തി, ചോരാ വാ ഹരന്തി, അഗ്ഗി വാ ദഹതി,

ഉദകം വാ വഹതി, അപ്പിയാ വാ ദായാദാ ഹരന്തി, ഹോതി പുഞ്ഞം; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതീ''തി.

പരിഭോഗമയപുഞ്ഞകഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൬൮) ൬. ഇതോദിന്നകഥാ

൪൮൭. ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീതി? ആമന്താ. ഇതോ ചീവരം ദേന്തി തം ചീവരം തത്ഥ പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഇതോ പിണ്ഡപാതം ദേന്തി, ഇതോ സേനാസനം ദേന്തി, ഇതോ ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദേന്തി, ഇതോ ഖാദനീയം ദേന്തി, ഇതോ ഭോജനീയം ദേന്തി, ഇതോ പാനീയം ദേന്തി; തം പാനീയം തത്ഥ പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ അഞ്ഞസ്സ കാരകോ പരകതം സുഖദുക്ഖം അഞ്ഞോ കരോതി, അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൮൮. ന വത്തബ്ബം - ''ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീ''തി? ആമന്താ. നനു പേതാ അത്തനോ അത്ഥായ ദാനം ദേന്തം അനുമോദേന്തി, ചിത്തം പസാദേന്തി, പീതിം ഉപ്പാദേന്തി, സോമനസ്സം പടിലഭന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പേതാ അത്തനോ അത്ഥായ ദാനം ദേന്തം അനുമോദേന്തി, ചിത്തം പസാദേന്തി, പീതിം ഉപ്പാദേന്തി, സോമനസ്സം പടിലഭന്തി; തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീ''തി.

൪൮൯. ന വത്തബ്ബം - ''ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

''ഉന്നമേ ഉദകം വുട്ഠം, യഥാനിന്നം പവത്തതി;
ഏവമേവ ഇതോ ദിന്നം, പേതാനം ഉപകപ്പതി.

''യഥാ വാരിവഹാ പൂരാ, പരിപൂരേന്തി സാഗരം;
ഏവമേവ ഇതോ ദിന്നം, പേതാനം ഉപകപ്പതി.

''ന ഹി തത്ഥ കസീ അത്ഥി, ഗോരക്ഖേത്ഥ ന വിജ്ജതി;
വണിജ്ജാ താദിസീ നത്ഥി, ഹിരഞ്ഞേന കയാകയം [കയക്കയം (സീ॰ പീ॰)];
ഇതോ ദിന്നേന യാപേന്തി, പേതാ കാലങ്കതാ തഹി''ന്തി [ഖു॰ പാ॰ ൭.൬; പേ॰ വ॰ ൧൮].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീതി.

൪൯൦. ന വത്തബ്ബം - ''ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''പഞ്ചിമാനി, ഭിക്ഖവേ, ഠാനാനി സമ്പസ്സന്താ മാതാപിതരോ

പുത്തം ഇച്ഛന്തി കുലേ ജായമാനം! കതമാനി പഞ്ച? ഭടോ വാ നോ ഭരിസ്സതി, കിച്ചം വാ നോ കരിസ്സതി, കുലവംസോ ചിരം ഠസ്സതി, ദായജ്ജം പടിപജ്ജിസ്സതി, അഥ വാ പന പേതാനം കാലങ്കതാനം ദക്ഖിണം അനുപ്പദസ്സതി - ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച ഠാനാനി സമ്പസ്സന്താ മാതാപിതരോ പുത്തം ഇച്ഛന്തി കുലേ ജായമാന''ന്തി.

> ''പഞ്ച ഠാനാനി സമ്പസ്സം, പുത്തം ഇച്ഛന്തി പണ്ഡിതാ;
> ഭടോ വാ നോ ഭരിസ്സതി, കിച്ചം വാ നോ കരിസ്സതി.
>
> ''കുലവംസോ ചിരം തിട്ഠേ, ദായജ്ജം പടിപജ്ജതി;
> അഥ വാ പന പേതാനം, ദക്ഖിണം അനുപ്പദസ്സതി.
>
> ''ഠാനാനേതാനി സമ്പസ്സം, പുത്തം ഇച്ഛന്തി പണ്ഡിതാ;
> തസ്മാ സന്തോ സപ്പുരിസാ, കതഞ്ഞൂ കതവേദിനോ.
>
> ''ഭരന്തി മാതാപിതരോ, പുബ്ബേ കതമനുസ്സരം;
> കരോന്തി തേസം കിച്ചാനി, യഥാ തം പുബ്ബകാരിനം.
>
> ''ഓവാദകാരീ ഭടപോസീ, കുലവംസം അഹാപയം;
> സദ്ധോ സീലേന സമ്പന്നോ, പുത്തോ ഹോതി പസംസിയോ''തി [അം॰ നി॰ ൫.൩൯].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തീതി.

ഇതോ ദിന്നകഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൬൯) ൭. പഥവീ കമ്മവിപാകോതികഥാ

൪൯൨. പഥവീ കമ്മവിപാകോതി? ആമന്താ. സുഖവേദനിയാ ദുക്ഖവേദനിയാ അദുക്ഖമസുഖവേദനിയാ, സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ, ദുക്ഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ, അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ, ഫസ്സേന സമ്പയുത്താ, വേദനായ സമ്പയുത്താ, സഞ്ഞായ സമ്പയുത്താ, ചേതനായ സമ്പയുത്താ, ചിത്തേന സമ്പയുത്താ, സാരമ്മണാ; അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ [ആവജ്ജനാ (സ്യാ॰ കം॰)] ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ന സുഖവേദനിയാ ന ദുക്ഖവേദനിയാ ന അദുക്ഖമസുഖവേദനിയാ, ന സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ, ന ദുക്ഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ, ന അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ, ന ഫസ്സേന സമ്പയുത്താ, ന വേദനായ സമ്പയുത്താ, ന സഞ്ഞായ സമ്പയുത്താ, ന ചേതനായ സമ്പയുത്താ, ന ചിത്തേന സമ്പയുത്താ, അനാരമ്മണാ; നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സുഖവേദനിയാ ന ദുക്ഖവേദനിയാ…പേ॰… അനാരമ്മണാ; നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഥവീ കമ്മവിപാകോ''തി.

ഫസ്സോ കമ്മവിപാകോ, ഫസ്സോ സുഖവേദനിയോ ദുക്ഖവേദനിയോ അദുക്ഖമസുഖവേദനിയോ സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോ ദുക്ഖായ...പേ॰... അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോ ഫസ്സേന സമ്പയുത്തോ വേദനായ സമ്പയുത്തോ സഞ്ഞായ സമ്പയുത്തോ ചേതനായ സമ്പയുത്തോ ചിത്തേന സമ്പയുത്തോ സാരമ്മണോ; അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. പഥവീ കമ്മവിപാകോ, പഥവീ സുഖവേദനിയാ ദുക്ഖവേദനിയാ അദുക്ഖമസുഖവേദനിയാ സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ ദുക്ഖായ...പേ॰... അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്താ ഫസ്സേന സമ്പയുത്താ വേദനായ സമ്പയുത്താ സഞ്ഞായ സമ്പയുത്താ ചേതനായ സമ്പയുത്താ ചിത്തേന സമ്പയുത്താ സാരമ്മണാ; അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... പഥവീ കമ്മവിപാകോ, പഥവീ ന സുഖവേദനിയാ ന ദുക്ഖവേദനിയാ...പേ॰... അനാരമ്മണാ; നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഫസ്സോ കമ്മവിപാകോ, ഫസ്സോ ന സുഖവേദനിയോ ന ദുക്ഖവേദനിയോ ...പേ॰... അനാരമ്മണോ; നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

പഥവീ കമ്മവിപാകോതി? ആമന്താ. പഥവീ പഗ്ഗഹനിഗ്ഗഹുപഗാ ഛേദനഭേദനുപഗാതി? ആമന്താ . കമ്മവിപാകോ പഗ്ഗഹനിഗ്ഗഹുപഗോ ഛേദനഭേദനുപഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ലബ്ഭാ പഥവീ കേതും വിക്കേതും ആഠപേതും ഓചിനിതും വിചിനിതുന്തി? ആമന്താ. ലബ്ഭാ കമ്മവിപാകോ കേതും വിക്കേതും ആഠപേതും ഓചിനിതും വിചിനിതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ർൻ൩. പഥവീ പരേസം സാധാരണാതി? ആമന്താ. കമ്മവിപാകോ പരേസം സാധാരണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കമ്മവിപാകോ പരേസം സാധാരണോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ –

> “അസാധാരണമഞ്ഞേസം, അചോരഹരണോ നിധി;
> കയിരാഥ മച്ചോ പുഞ്ഞാനി, സചേ സുചരിതം ചരേ”തി [ഖു॰ പാ॰ ൘.ൻ ഖുദ്ദകപാഠേ, ഥോകം വിസദിസം].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം – “കമ്മവിപാകോ പരേസം സാധാരണോ”തി.

പഥവീ കമ്മവിപാകോതി? ആമന്താ. പഠമം പഥവീ സണ്ഠാതി, പച്ഛാ സത്താ ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. പഠമം വിപാകോ ഉപ്പജ്ജതി, പച്ഛാ വിപാകപടിലാഭായ കമ്മം കരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പഥവീ സബ്ബസത്താനം കമ്മവിപാകോതി? ആമന്താ . സബ്ബേ സത്താ പഥവിം പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബേ സത്താ പഥവിം പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി പഥവിം അപരിഭുഞ്ജിത്വാ

പരിനിബ്ബായന്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി കമ്മവിപാകം അപ്പേത്വാ പരിനിബ്ബായന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പഥവീ ചക്കവത്തിസത്തസ്സ കമ്മവിപാകോതി? ആമന്താ. അഞ്ഞേ സത്താ പഥവിം പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ആമന്താ. ചക്കവത്തിസത്തസ്സ കമ്മവിപാകം അഞ്ഞേ സത്താ പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചക്കവത്തിസത്തസ്സ കമ്മവിപാകം അഞ്ഞേ സത്താ പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ആമന്താ . ചക്കവത്തിസത്തസ്സ ഫസ്സം വേദനം സഞ്ഞം ചേതനം ചിത്തം സദ്ധം വീരിയം സതിം സമാധിം പഞ്ഞം അഞ്ഞേ സത്താ പരിഭുഞ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ർൻർ. ന വത്തബ്ബം - ''പഥവീ കമ്മവിപാകോ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി ഇസ്സരിയസംവത്തനിയം കമ്മം അധിപച്ചസംവത്തനിയം കമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി ഇസ്സരിയസംവത്തനിയം കമ്മം അധിപച്ചസംവത്തനിയം കമ്മം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഥവീ കമ്മവിപാകോ''തി.

പഥവീ കമ്മവിപാകോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൭൦) ൮. ജരാമരണം വിപാകോതികഥാ

ർൻൠ. ജരാമരണം വിപാകോതി? ആമന്താ. സുഖവേദനിയം ദുക്ഖവേദനിയം അദുക്ഖമസുഖവേദനിയം, സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തം, ദുക്ഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തം, അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തം, ഫസ്സേന സമ്പയുത്തം, വേദനായ സമ്പയുത്തം, സഞ്ഞായ സമ്പയുത്തം, ചേതനായ സമ്പയുത്തം, ചിത്തേന സമ്പയുത്തം, സാരമ്മണം; അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ന സുഖവേദനിയം ന ദുക്ഖവേദനിയം...പേ॰... അനാരമ്മണം; നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സുഖവേദനിയം ന ദുക്ഖവേദനിയം...പേ॰... അനാരമ്മണം; നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ...പേ॰... പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ജരാമരണം വിപാകോ''തി.

ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ സുഖവേദനിയോ ദുക്ഖവേദനിയോ...പേ॰... സാരമ്മണോ; അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ജരാമരണം വിപാകോ, ജരാമരണം സുഖവേദനിയം ദുക്ഖവേദനിയം...പേ॰... സാരമ്മണം; അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ജരാമരണം വിപാകോ, ജരാമരണം ന സുഖവേദനിയം ന ദുക്ഖവേദനിയം...പേ॰... അനാരമ്മണം; നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ ന സുഖവേദനിയോ ന ദുക്ഖവേദനിയോ...പേ॰... അനാരമ്മണോ; നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ർൻൡ. അകുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, അകുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോതി? ആമന്താ. കുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, കുസലാനം ധമ്മാനം

വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, ന വത്തബ്ബം - ‘‘കുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോ’’തി? ആമന്താ. അകുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, ന വത്തബ്ബം - ‘‘അകുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോ’’തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, അകുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോതി? ആമന്താ. അകുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, കുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അകുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, ന വത്തബ്ബം - ‘‘കുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോ’’തി? ആമന്താ. കുസലാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം, ന വത്തബ്ബം - ‘‘അകുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോ’’തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലാനഞ്ച അകുസലാനഞ്ച ധമ്മാനം ജരാമരണം, അകുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോതി? ആമന്താ. കുസലാനഞ്ച അകുസലാനഞ്ച ധമ്മാനം ജരാമരണം, കുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലാനഞ്ച അകുസലാനഞ്ച ധമ്മാനം ജരാമരണം, ന വത്തബ്ബം - ‘‘കുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോ’’തി? ആമന്താ. കുസലാനഞ്ച അകുസലാനഞ്ച ധമ്മാനം ജരാമരണം, ന വത്തബ്ബം - ‘‘അകുസലാനം ധമ്മാനം വിപാകോ’’തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ർ൯൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘ജരാമരണം വിപാകോ’’തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി ദുബ്ബണ്ണസംവത്തനിയം കമ്മം അപ്പായുകസംവത്തനിയം കമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി ദുബ്ബണ്ണസംവത്തനിയം കമ്മം അപ്പായുകസംവത്തനിയം കമ്മം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ജരാമരണം വിപാകോ’’തി.

ജരാമരണം വിപാകോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൭൧) ൻ. അരിയധമ്മവിപാകകഥാ

ർ൯൮. നത്ഥി അരിയധമ്മവിപാകോതി? ആമന്താ. നനു മഹപ്ഫലം സാമഞ്ഞം മഹപ്ഫലം ബ്രഹ്മഞ്ഞന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മഹപ്ഫലം സാമഞ്ഞം മഹപ്ഫലം ബ്രഹ്മഞ്ഞം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘നത്ഥി അരിയധമ്മവിപാകോ’’തി.

നത്ഥി അരിയധമ്മവിപാകോതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി സോതാപത്തിഫലന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി സോതാപത്തിഫലം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘നത്ഥി അരിയധമ്മവിപാകോ’’തി. നനു അത്ഥി സകദാഗാമിഫലം...പേ॰... അനാഗാമിഫലം...പേ॰... അരഹത്തഫലന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി അരഹത്തഫലം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘നത്ഥി അരിയധമ്മവിപാകോ’’തി.

സോതാപത്തിഫലം ന വിപാകോതി? ആമന്താ. ദാനഫലം ന വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതാപത്തിഫലം ന വിപാകോതി? ആമന്താ. സീലഫലം…പേ॰… ഭാവനാഫലം ന വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമിഫലം…പേ॰… അനാഗാമിഫലം…പേ॰… അരഹത്തഫലം ന വിപാകോതി? ആമന്താ. ദാനഫലം ന വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹത്തഫലം ന വിപാകോതി? ആമന്താ. സീലഫലം…പേ॰… ഭാവനാഫലം ന വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദാനഫലം വിപാകോതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലം വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദാനഫലം വിപാകോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലം…പേ॰… അനാഗാമിഫലം…പേ॰… അരഹത്തഫലം വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സീലഫലം…പേ॰… ഭാവനാഫലം വിപാകോതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലം വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഭാവനാഫലം വിപാകോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിഫലം…പേ॰… അനാഗാമിഫലം …പേ॰… അരഹത്തഫലം വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൪൯൯. കാമാവചരം കുസലം സവിപാകന്തി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം കുസലം സവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപാവചരം കുസലം…പേ॰… അരൂപാവചരം കുസലം സവിപാകന്തി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം കുസലം സവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ലോകുത്തരം കുസലം അവിപാകന്തി? ആമന്താ. കാമാവചരം കുസലം അവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ലോകുത്തരം കുസലം അവിപാകന്തി? ആമന്താ . രൂപാവചരം…പേ॰… അരൂപാവചരം കുസലം അവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൦൦. കാമാവചരം കുസലം സവിപാകം ആചയഗാമീതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം കുസലം സവിപാകം ആചയഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപാവചരം…പേ॰… അരൂപാവചരം കുസലം സവിപാകം ആചയഗാമീതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരം കുസലം സവിപാകം ആചയഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ലോകുത്തരം കുസലം സവിപാകം അപചയഗാമീതി? ആമന്താ. കാമാവചരം കുസലം സവിപാകം അപചയഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. ലോകുത്തരം കുസലം സവിപാകം അപചയഗാമീതി? ആമന്താ. രൂപാവചരം…പേ॰… അരൂപാവചരം കുസലം സവിപാകം അപചയഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരിയധമ്മവിപാകകഥാ നിട്ഠിതാ.

൭. സത്തമവഗ്ഗോ

(൭൦) ൧൦. വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതികഥാ

൦൦൧. വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി? ആമന്താ. തസ്സ വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തസ്സ വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സ അന്തകിരിയാ നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി? ആമന്താ. വിപാകോതി വാ വിപാകധമ്മധമ്മോതി വാ വിപാകധമ്മധമ്മോതി വാ വിപാകോതി വാ ഏസേസേ ഏകട്ഠേ സമേ സമഭാഗേ തജ്ജാതേതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി? ആമന്താ. വിപാകോ ച വിപാകധമ്മധമ്മോ ച വിപാകധമ്മധമ്മോ ച വിപാകോ ച സഹഗതാ സഹജാതാ സംസട്ഠാ സമ്പയുത്താ ഏകുപ്പാദാ ഏകനിരോധാ ഏകവത്ഥുകാ ഏകാരമ്മണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ അകുസലം സോ അകുസലസ്സ വിപാകോ, തഞ്ഞേവ കുസലം സോ കുസലസ്സ വിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി? ആമന്താ. യേനേവ ചിത്തേന പാണം ഹനതി തേനേവ ചിത്തേന നിരയേ പച്ചതി, യേനേവ ചിത്തേന ദാനം ദേതി തേനേവ ചിത്തേന സഗ്ഗേ മോദതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൦൦൨. ന വത്തബ്ബം - ‘‘വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോ’’തി? ആമന്താ. നനു വിപാകാ ചത്താരോ ഖന്ധാ അരൂപിനോ അഞ്ഞമഞ്ഞപച്ചയാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വിപാകാ ചത്താരോ ഖന്ധാ അരൂപിനോ അഞ്ഞമഞ്ഞപച്ചയാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോ’’തി.

വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

സത്തമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സങ്ഗഹോ , സമ്പയുത്തോ, ചേതസികോ ധമ്മോ, ചേതസികം ദാനം, പരിഭോഗമയം പുഞ്ഞം വഡ്ഢതി, ഇതോ ദിന്നേന തത്ഥ യാപേന്തി, പഥവീ കമ്മവിപാകോ, ജരാമരണം വിപാകോ, നത്ഥി അരിയധമ്മവിപാകോ, വിപാകോ വിപാകധമ്മധമ്മോതി.

൨. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൩) ൧. ഛഗതികഥാ

൫൩൩. ഛ ഗതിയോതി? ആമന്താ. നനു പഞ്ച ഗതിയോ വുത്താ ഭഗവതാ - നിരയോ, തിരച്ഛാനയോനി, പേത്തിവിസയോ, മനുസ്സാ, ദേവാതി [മ॰ നി॰ ൧.൧൫൩]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഞ്ച ഗതിയോ വുത്താ ഭഗവതാ - നിരയോ, തിരച്ഛാനയോനി, പേത്തിവിസയോ, മനുസ്സാ, ദേവാ; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഛ ഗതിയോ''തി.

ഛ ഗതിയോതി? ആമന്താ. നനു കാലകഞ്ചികാ [കാലകഞ്ജികാ (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰), കാളകഞ്ജകാ (പീ॰)] സുരാ പേതാനം സമാനവണ്ണാ സമാനഭോഗാ സമാനാഹാരാ സമാനായുകാ പേതേഹി സഹ ആവാഹവിവാഹം ഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാലകഞ്ചികാ അസുരാ പേതാനം സമാനവണ്ണാ സമാനഭോഗാ സമാനാഹാരാ സമാനായുകാ പേതേഹി സഹ ആവാഹവിവാഹം ഗച്ഛന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഛ ഗതിയോ''തി.

ഛ ഗതിയോതി? ആമന്താ. നനു വേപചിത്തിപരിസാ ദേവാനം സമാനവണ്ണാ സമാനഭോഗാ സമാനാഹാരാ സമാനായുകാ ദേവേഹി സഹ ആവാഹവിവാഹം ഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വേപചിത്തിപരിസാ ദേവാനം സമാനവണ്ണാ സമാനഭോഗാ സമാനാഹാരാ സമാനായുകാ ദേവേഹി സഹ ആവാഹവിവാഹം ഗച്ഛന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഛ ഗതിയോ''തി.

ഛ ഗതിയോതി? ആമന്താ. നനു വേപചിത്തിപരിസാ പുബ്ബദേവാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വേപചിത്തിപരിസാ പുബ്ബദേവാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഛ ഗതിയോ''തി.

൫൩൪. ന വത്തബ്ബം - ''ഛ ഗതിയോ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി അസുരകായോതി, ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി അസുരകായോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഛ ഗതിയോ''തി.

ഛഗതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൨. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൪) ൨. അന്തരാഭവകഥാ

൫൩൫. അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. കാമഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. രൂപഭവോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. അരൂപഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. കാമഭവസ്സ ച രൂപഭവസ്സ ച അന്തരേ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. രൂപഭവസ്സ ച അരൂപഭവസ്സ ച അന്തരേ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമഭവസ്സ ച രൂപഭവസ്സ ച അന്തരേ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമഭവസ്സ ച രൂപഭവസ്സ ച അന്തരേ നത്ഥി അന്തരാഭവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അന്തരാഭവോ"തി. രൂപഭവസ്സ ച അരൂപഭവസ്സ ച അന്തരേ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി രൂപഭവസ്സ ച അരൂപഭവസ്സ ച അന്തരേ നത്ഥി അന്തരാഭവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി അന്തരാഭവോ"തി.

൫൬൫. അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. പഞ്ചമീ സാ യോനി, ഛട്ഠമീ സാ ഗതി, അട്ഠമീ സാ വിഞ്ഞാണട്ഠിതി, ദസമോ സോ സത്താവാസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. അന്തരാഭവോ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അന്തരാഭവേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അന്തരാഭവേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അന്തരാഭവോ പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൬൬. അത്ഥി കാമഭവോ, കാമഭവോ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവോ, അന്തരാഭവോ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കാമഭവൂപഗം കമ്മന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കാമഭവൂപഗാ സത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമഭവേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. അന്തരാഭവേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമഭവേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അന്തരാഭവേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമഭവോ പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. അന്തരാഭവോ പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി രൂപഭവോ, രൂപഭവോ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവോ, അന്തരാഭവോ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപഭവൂപഗം കമ്മന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപഭവൂപഗാ സത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപഭവേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. അന്തരാഭവേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപഭവേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അന്തരാഭവേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപഭവോ

പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. അന്തരാഭവോ പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അത്ഥി അരൂപഭവോ, അരൂപഭവോ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവോ, അന്തരാഭവോ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അത്ഥി അരൂപഭവൂപഗം കമ്മന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അത്ഥി അരൂപഭവൂപഗാ സത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി അന്തരാഭവൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അരൂപഭവേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. അന്തരാഭവേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അരൂപഭവേ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. അന്തരാഭവേ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അരൂപഭവോ ചതുവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. അന്തരാഭവോ ചതുവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൫൦൭. അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. സബ്ബേസഞ്ഞേവ സത്താനം അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ... സബ്ബേസഞ്ഞേവ സത്താനം നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സബ്ബേസഞ്ഞേവ സത്താനം നത്ഥി അന്തരാഭവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അന്തരാഭവോ''തി.

അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ആനന്തരിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ആനന്തരിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ആനന്തരിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അന്തരാഭവോ''തി.

ന ആനന്തരിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ആനന്തരിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ആനന്തരിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ന ആനന്തരിയസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... നിരയൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ...പേ... അസഞ്ഞസത്തൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ...പേ... അരൂപൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അരൂപൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരൂപൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അന്തരാഭവോ''തി.

ന അരൂപൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. അരൂപൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അരൂപൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ന അരൂപൂപഗസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ നത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൫൦൮. ന വത്തബ്ബം അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. നനു അന്തരാപരിനിബ്ബായീ പുഗ്ഗലോ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി

അന്തരാപരിനിബ്ബായീ പുഗ്ഗലോ അത്ഥി, തേന വത രേ [നോ ച വത രേ (സീ॰ ക॰), നോ വത രേ (സ്യാ॰)] വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അന്തരാഭവോ''തി.

അന്തരാപരിനിബ്ബായീ പുഗ്ഗലോ അത്ഥീതി കത്വാ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. ഉപഹച്ചപരിനിബ്ബായീ പുഗ്ഗലോ അത്ഥീതി കത്വാ അത്ഥി ഉപഹച്ചഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അന്തരാപരിനിബ്ബായീ പുഗ്ഗലോ അത്ഥീതി കത്വാ അത്ഥി അന്തരാഭവോതി? ആമന്താ. അസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ പുഗ്ഗലോ...പേ॰... സസങ്ഖാരപരിനിബ്ബായീ പുഗ്ഗലോ അത്ഥീതി കത്വാ അത്ഥി സസങ്ഖാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അന്തരാഭവകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൭) ൩. കാമഗുണകഥാ

൫൨൦. പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതൂതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ ഛന്ദോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ ഛന്ദോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതൂ''തി. നനു അത്ഥി തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ രാഗോ തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ ഛന്ദോ തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ ഛന്ദരാഗോ തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ സങ്കപ്പോ തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ രാഗോ തപ്പടിസഞ്ഞുത്തോ സങ്കപ്പരാഗോ തപ്പടിസഞ്ഞുത്താ പീതി തപ്പടിസഞ്ഞുത്തം സോമനസ്സം തപ്പടിസഞ്ഞുത്തം പീതിസോമനസ്സന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി തപ്പടിസഞ്ഞുത്തം പീതിസോമനസ്സം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതൂ''തി.

പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതൂതി? ആമന്താ. മനുസ്സാനം ചക്ഖു ന കാമധാതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... മനുസ്സാനം സോതം...പേ॰... മനുസ്സാനം ഘാനം...പേ॰... മനുസ്സാനം ജിവ്ഹാ...പേ॰... മനുസ്സാനം കായോ...പേ॰... മനുസ്സാനം മനോ ന കാമധാതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

മനുസ്സാനം മനോ ന കാമധാതൂതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

''പഞ്ച കാമഗുണാ ലോകേ, മനോച്ഛട്ഠാ പവേദിതാ;
ഏത്ഥ ഛന്ദം വിരാജേത്വാ, ഏവം ദുക്ഖാ പമുച്ചതീ''തി [സു॰ നി॰ ൧൭൩; സം॰ നി॰ ൧.൩൦].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''മനുസ്സാനം മനോ ന കാമധാതൂ''തി.

൫൨൧. പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതൂതി? ആമന്താ. കാമഗുണാ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കാമഗുണൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കാമഗുണൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമഗുണേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമഗുണേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ

സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കാമഗുണാ പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കാമഗുണേ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, സാവകയുഗം ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കാമധാതു ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. കാമഗുണാ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി കാമധാതൂപഗം കമ്മന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി കാമഗുണൂപഗം കമ്മന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി കാമധാതൂപഗാ സത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി കാമഗുണൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കാമധാതുയാ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. കാമഗുണേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… കാമധാതുയാ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. കാമഗുണേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കാമധാതു പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. കാമഗുണാ പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കാമധാതുയാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, പച്ചേകസബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, സാവകയുഗം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. കാമഗുണേ സമ്മാസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, പച്ചേകസമ്ബുദ്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, സാവകയുഗം ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൦൮. ന വത്തബ്ബം - ''പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതൂ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, കാമഗുണാ! കതമേ പഞ്ച? ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യാ രൂപാ ഇട്ഠാ കന്താ മനാപാ പിയരൂപാ കാമൂപസംഹിതാ രജനീയാ, സോതവിഞ്ഞേയ്യാ സദ്ദാ…പേ॰… ഘാനവിഞ്ഞേയ്യാ ഗന്ധാ…പേ॰… ജിവ്ഹാവിഞ്ഞേയ്യാ രസാ…പേ॰… കായവിഞ്ഞേയ്യാ ഫോട്ഠബ്ബാ ഇട്ഠാ കന്താ മനാപാ പിയരൂപാ കാമൂപസംഹിതാ രജനീയാ - ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച കാമഗുണാ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതൂതി.

കാമഗുണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൩) ൪. കാമകഥാ

൫൦൯. പഞ്ചേവായതനാ കാമാതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി തപ്പടിസംയുത്തോ ഛന്ദോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി തപ്പടിസംയുത്തോ ഛന്ദോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഞ്ചേവായതനാ കാമാ''തി. നനു അത്ഥി തപ്പടിസംയുത്തോ രാഗോ തപ്പടിസംയുത്തോ ഛന്ദോ തപ്പടിസംയുത്തോ ഛന്ദരാഗോ തപ്പടിസംയുത്തോ സങ്കപ്പോ തപ്പടിസംയുത്തോ രാഗോ തപ്പടിസംയുത്തോ സങ്കപ്പരാഗോ തപ്പടിസംയുത്താ പീതി തപ്പടിസംയുത്തം സോമനസ്സം

തപ്പടിസംയുത്തം പീതിസോമനസ്സന്തി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അത്ഥി തപ്പടിസംയുത്തം പീതിസോമനസ്സം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “പഞ്ചേവായതനാ കാമാ”തി.

൫൧൮. ന വത്തബ്ബം - “പഞ്ചേവായതനാ കാമാ”തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, കാമഗുണാ! കതമേ പഞ്ച? ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യാ രൂപാ...പേ॰... കായവിഞ്ഞേയ്യാ ഫോട്ഠബ്ബാ ഇട്ഠാ കന്താ മനാപാ പിയരൂപാ കാമൂപസംഹിതാ രജനീയാ - ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച കാമഗുണാ”തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പഞ്ചേവായതനാ കാമാതി.

പഞ്ചേവായതനാ കാമാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “പഞ്ചിമേ, ഭിക്ഖവേ, കാമഗുണാ! കതമേ പഞ്ച? ചക്ഖുവിഞ്ഞേയ്യാ രൂപാ...പേ॰... കായവിഞ്ഞേയ്യാ ഫോട്ഠബ്ബാ ഇട്ഠാ കന്താ മനാപാ പിയരൂപാ കാമൂപസംഹിതാ രജനീയാ - ഇമേ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, പഞ്ച കാമഗുണാ . അപി ച, ഭിക്ഖവേ, നേതേ കാമാ കാമഗുണാ നാമേതേ അരിയസ്സ വിനയേ വുച്ച”ന്തി -

“സങ്കപ്പരാഗോ പുരിസസ്സ കാമോ,
ന തേ കാമാ യാനി ചിത്രാനി ലോകേ;
സങ്കപ്പരാഗോ പുരിസസ്സ കാമോ,
തിട്ഠന്തി ചിത്രാനി തഥേവ ലോകേ;
അഥേത്ഥ ധീരാ വിനയന്തി ഛന്ദ”ന്തി [അ॰ നി॰ ൬.൬൩ നിബ്ബേധികസുത്തേ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - “പഞ്ചേവായതനാ കാമാ”തി.

കാമകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൭) ൪. രൂപധാതുകഥാ

൫൧൯. രൂപിനോ ധമ്മാ രൂപധാതൂതി? ആമന്താ. രൂപം ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപധാതു ഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. രൂപം ഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപധാതൂപഗം കമ്മന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി രൂപൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി രൂപധാതൂപഗാ സത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി രൂപൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപധാതുയാ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. രൂപേ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപധാതുയാ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. രൂപേ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപധാതു പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. രൂപം പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൧൬. രൂപിനോ ധമ്മാ രൂപധാതു, കാമധാതുയാ അത്ഥി രൂപന്തി? ആമന്താ. സാവ കാമധാതു, സാ രൂപധാതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സാവ കാമധാതു, സാ രൂപധാതൂതി? ആമന്താ. കാമഭവേന സമന്നാഗതോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി ഭവേഹി സമന്നാഗതോ ഹോതി - കാമഭവേന ച രൂപഭവേന ചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

രൂപധാതുകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൮) ൬. അരൂപധാതുകഥാ

൫൧൭. അരൂപിനോ ധമ്മാ അരൂപധാതൂതി? ആമന്താ. വേദനാ ഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി വേദനൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി വേദനൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനായ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനായ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ ചതുവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരൂപധാതു ഭവോ ഗതി…പേ॰… അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. വേദനാ ഭവോ ഗതി…പേ॰… അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി അരൂപധാതൂപഗം കമ്മന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി വേദനൂപഗം കമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി അരൂപധാതൂപഗാ സത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി വേദനൂപഗാ സത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരൂപധാതുയാ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. വേദനായ സത്താ ജായന്തി ജീയന്തി മീയന്തി ചവന്തി ഉപപജ്ജന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരൂപധാതുയാ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. വേദനായ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരൂപധാതു ചതുവോകാരഭവോതി? ആമന്താ. വേദനാ ചതുവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൧൯൭. അരൂപിനോ ധമ്മാ അരൂപധാതു, കാമധാതുയാ അത്ഥി വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. സാവ കാമധാതു, സാ അരൂപധാതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സാവ കാമധാതു, സാ അരൂപധാതൂതി? ആമന്താ. കാമഭവേന സമന്നാഗതോ പുഗ്ഗലോ ദ്വീഹി ഭവേഹി സമന്നാഗതോ ഹോതി - കാമഭവേന ച അരൂപഭവേന ചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപിനോ ധമ്മാ രൂപധാതു, അരൂപിനോ ധമ്മാ അരൂപധാതു, കാമധാതുയാ അത്ഥി രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ . സാവ കാമധാതു, സാ രൂപധാതു, സാ അരൂപധാതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സാവ കാമധാതു, സാ രൂപധാതു, സാ അരൂപധാതൂതി? ആമന്താ. കാമഭവേന സമന്നാഗതോ പുഗ്ഗലോ തീഹി ഭവേഹി സമന്നാഗതോ ഹോതി - കാമഭവേന ച രൂപഭവേന ച അരൂപഭവേന ചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരൂപധാതുകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൯) ൭. രൂപധാതുയാആയതനകഥാ

൧൯൯. അത്ഥി സളായതനികോ അത്തഭാവോ രൂപധാതുയാതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഗന്ധായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനന്തി? ആമന്താ . അത്ഥി തത്ഥ രസായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ കായായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നത്ഥി തത്ഥ ഗന്ധായതനന്തി? ആമന്താ. നത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി തത്ഥ രസായതനന്തി? ആമന്താ. നത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി തത്ഥ ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ആമന്താ . നത്ഥി തത്ഥ കായായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൦൦. അത്ഥി തത്ഥ ചക്ഖായതനം, അത്ഥി രൂപായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം, അത്ഥി ഗന്ധായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ ചക്ഖായതനം, അത്ഥി രൂപായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനം, അത്ഥി രസായതനം…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം, അത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ സോതായതനം, അത്ഥി സദ്ദായതനം…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം, അത്ഥി ധമ്മായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം, അത്ഥി ഗന്ധായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം, അത്ഥി ധമ്മായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനം, അത്ഥി രസായതനന്തി…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം, അത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം, നത്ഥി ഗന്ധായതനന്തി? ആമന്താ . അത്ഥി തത്ഥ ചക്ഖായതനം, നത്ഥി രൂപായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി തത്ഥ

ഘാനായതനം, നത്ഥി ഗന്ധായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ സോതായതനം, നത്ഥി സദ്ദായതനം...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം, നത്ഥി ധമ്മായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനം, നത്ഥി രസായതനം...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം, നത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ചക്ഖായതനം, നത്ഥി രൂപായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം, നത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ സോതായതനം, നത്ഥി സദ്ദായതനം ...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം, നത്ഥി ധമ്മായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൨. അത്ഥി തത്ഥ ചക്ഖായതനം അത്ഥി രൂപായതനം, തേന ചക്ഖുനാ തം രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം അത്ഥി ഗന്ധായതനം, തേന ഘാനേന തം ഗന്ധം ഘായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ ചക്ഖായതനം അത്ഥി രൂപായതനം, തേന ചക്ഖുനാ തം രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനം അത്ഥി രസായതനം, തായ ജിവ്ഹായ തം രസം സായതി...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം അത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനം, തേന കായേന തം ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി തത്ഥ സോതായതനം അത്ഥി സദ്ദായതനം...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം അത്ഥി ധമ്മായതനം, തേന മനേന തം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം അത്ഥി ഗന്ധായതനം, തേന ഘാനേന തം ഗന്ധം ഘായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം അത്ഥി ധമ്മായതനം, തേന മനേന തം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനം അത്ഥി രസായതനം...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം അത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനം, തേന കായേന തം ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം അത്ഥി ഗന്ധായതനം, ന ച തേന ഘാനേന തം ഗന്ധം ഘായതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ചക്ഖായതനം അത്ഥി രൂപായതനം, ന ച തേന ചക്ഖുനാ തം രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം അത്ഥി ഗന്ധായതനം, ന ച തേന ഘാനേന തം ഗന്ധം ഘായതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ സോതായതനം അത്ഥി സദ്ദായതനം...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം അത്ഥി ധമ്മായതനം, ന ച തേന മനേന തം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനം അത്ഥി രസായതനം...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം അത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനം, ന ച തേന കായേന തം ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ സോതായതനം അത്ഥി സദ്ദായതനം...പേ॰... അത്ഥി തത്ഥ മനായതനം അത്ഥി ധമ്മായതനം, ന ച തേന മനേന തം ധമ്മം വിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൩. അത്ഥി തത്ഥ ഘാനായതനം അത്ഥി ഗന്ധായതനം, തേന ഘാനേന തം ഗന്ധം ഘായതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ മൂലഗന്ധോ സാരഗന്ധോ തചഗന്ധോ പത്തഗന്ധോ പുപ്ഫഗന്ധോ ഫലഗന്ധോ ആമഗന്ധോ വിസ്സഗന്ധോ സുഗന്ധോ ദുഗ്ഗന്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി തത്ഥ ജിവ്ഹായതനം അത്ഥി രസായതനം, തായ ജിവ്ഹായ തം രസം സായതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ മൂലരസോ ഖന്ധരസോ തചരസോ പത്തരസോ പുപ്ഫരസോ ഫലരസോ അമ്ബിലം മധുരം തിത്തകം കടുകം ലോണിയം ഖാരിയം ലമ്ബിലം കസാവോ സാദു അസാദൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി തത്ഥ കായായതനം അത്ഥി ഫോട്ഠബ്ബായതനം, തേന കായേന തം ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ കക്ഖളം മുദുകം സണ്ഹം ഫരുസം സുഖസമ്ഫസ്സം ദുക്ഖസമ്ഫസ്സം ഗരുകം ലഹുകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൬൩. ന വത്തബ്ബം - ''സളായതനികോ അത്തഭാവോ രൂപധാതുയാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി തത്ഥ ഘാനനിമിത്തം ജിവ്ഹാനിമിത്തം കായനിമിത്തന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി തത്ഥ ഘാനനിമിത്തം ജിവ്ഹാനിമിത്തം കായനിമിത്തം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സളായതനികോ അത്തഭാവോ രൂപധാതുയാ''തി.

രൂപധാതുയാ ആയതനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൮൦) ൮. അരൂപേ രൂപകഥാ

൫൬൪. അത്ഥി രൂപം അരൂപേസൂതി? ആമന്താ. രൂപഭവോ രൂപഗതി രൂപസത്താവാസോ രൂപസംസാരോ രൂപയോനി രൂപത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അരൂപഭവോ അരൂപഗതി അരൂപസത്താവാസോ അരൂപസംസാരോ അരൂപയോനി അരൂപത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരൂപഭവോ...പേ॰... അരൂപത്തഭാവപടിലാഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി രൂപം അരൂപേസൂ''തി.

അത്ഥി രൂപം അരൂപേസൂതി? ആമന്താ. പഞ്ചവോകാരഭവോ ഗതി സത്താവാസോ സംസാരോ യോനി വിഞ്ഞാണട്ഠിതി അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ചതുവോകാരഭവോ...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചതുവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി രൂപം അരൂപേസൂ''തി.

൫൬൫. അത്ഥി രൂപം രൂപധാതുയാ, സോ ച രൂപഭവോ രൂപഗതി രൂപസത്താവാസോ രൂപസംസാരോ രൂപയോനി രൂപത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അത്ഥി രൂപം അരൂപേസു, സോ ച രൂപഭവോ രൂപഗതി...പേ॰... രൂപത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപം രൂപധാതുയാ, സോ ച പഞ്ചവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ . അത്ഥി രൂപം അരൂപേസു, സോ ച പഞ്ചവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... അത്ഥി രൂപം അരൂപേസു, സോ ച അരൂപഭവോ അരൂപഗതി അരൂപസത്താവാസോ അരൂപസംസാരോ അരൂപയോനി

അരൂപത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അത്ഥി രൂപം രൂപധാതുയാ [അരൂപധാതുയാ (സബ്ബത്ഥ)], സോ ച അരൂപഭവോ അരൂപഗതി...പേ॰... അരൂപത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപം അരൂപേസു, സോ ച ചതുവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ആമന്താ. അത്ഥി രൂപം രൂപധാതുയാ [അരൂപധാതുയാ (സബ്ബത്ഥ)], സോ ച ചതുവോകാരഭവോ ഗതി...പേ॰... അത്തഭാവപടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൨൩. അത്ഥി രൂപം അരൂപേസൂതി? ആമന്താ. നനു രൂപാനം നിസ്സരണം അരൂപം [ഇതിവു॰ ൭൨; അം॰ നി॰ ൫.൨൦൦; ദീ॰ നി॰ ൩.൩൫൩] വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രൂപാനം നിസ്സരണം അരൂപം [ഇതിവു॰ ൭൨; അം॰ നി॰ ൫.൨൦൦; ദീ॰ നി॰ ൩.൩൫൩] വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി രൂപം അരൂപേസൂ"തി.

രൂപാനം നിസ്സരണം അരൂപം വുത്തം ഭഗവതാ, അത്ഥി രൂപം അരൂപേസൂതി? ആമന്താ . കാമാനം നിസ്സരണം നേക്ഖമ്മം വുത്തം ഭഗവതാ, അത്ഥി നേക്ഖമ്മേസു കാമാ, അത്ഥി അനാസവേസു ആസവാ, അത്ഥി അപരിയാപന്നേസു പരിയാപന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരൂപേ രൂപകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൮൫) ൯. രൂപം കമ്മന്തികഥാ

൫൨൪. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസല"ന്തി.

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ കുസലോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി...പേ॰... പഞ്ഞാ കുസലാ സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ കുസലോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰...

പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ… ചേതനാ… സദ്ധാ… വീരിയം… സതി… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാ കുസലാ അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൮൪. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. യം കിഞ്ചി കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപം സബ്ബം തം കുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം കുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം…പേ॰… ഗന്ധായതനം… രസായതനം… ഫോട്ഠബ്ബായതനം…പേ॰… പഥവീധാതു … ആപോധാതു… തേജോധാതു…പേ॰… വായോധാതു കുസലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം…പേ॰… ഗന്ധായതനം… രസായതനം… ഫോട്ഠബ്ബായതനം…പേ॰… പഥവീധാതു… ആപോധാതു … തേജോധാതു …പേ॰… വായോധാതു അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൮൫. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം കുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം…പേ॰… ഗന്ധായതനം… രസായതനം… ഫോട്ഠബ്ബായതനം…പേ॰… പഥവീധാതു… ആപോധാതു… തേജോധാതു…പേ॰… വായോധാതു അനാരമ്മണാ കുസലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം…പേ॰… ഗന്ധായതനം … രസായതനം… ഫോട്ഠബ്ബായതനം…പേ॰… പഥവീധാതു… ആപോധാതു… തേജോധാതു…പേ॰… വായോധാതു അനാരമ്മണാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൮൬. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം കുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കുസലേന ചിത്തേന

സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം...പേ॰... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു ഫസ്സവിപ്പയുത്താ കുസലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം...പേ॰... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു ഫസ്സവിപ്പയുത്താ അബ്യാകതാതി ? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൩൮. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം കുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം...പേ॰... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അനാരമ്മണാ ഫസ്സവിപ്പയുത്താ കുസലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം...പേ॰... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അനാരമ്മണാ ഫസ്സവിപ്പയുത്താ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൩൯. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണം , നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം കുസല"ന്തി.

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ കുസലോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം കുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി...പേ॰... പഞ്ഞാ കുസലാ സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി?

ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം കുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ°....

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം കുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ കുസലോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം കുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ആമന്താ. കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ...പേ°... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി...പേ°... പഞ്ഞാ കുസലാ അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ°....

കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. യം കിഞ്ചി കുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപം സബ്ബം തം കുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... യഥാ കായകമ്മം തഥാ വചീകമ്മന്തി.

൬൩൩. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അകുസലന്തി? ആമന്താ . സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അകുസല"ന്തി.

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ അകുസലോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ... പേ°... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ...പേ°... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... രാഗോ... ദോസോ... മോഹോ... മാനോ... ദിട്ഠി... വിചികിച്ഛാ... ഥിനം... ഉദ്ധച്ചം... അഹിരികം...പേ°... അനോത്തപ്പം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ അകുസലോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ°... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ... പേ°... പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ...പേ°... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... രാഗോ... ദോസോ... മോഹോ... മാനോ... ദിട്ഠി... വിചികിച്ഛാ...

ഥിനം… ഉദ്ധച്ചം… അഹിരികം…പേ॰… അനോത്തപ്പം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം കായകമ്മം രൂപം അകുസലന്തി? ആമന്താ . യം കിഞ്ചി അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപം സബ്ബം തം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൬൪. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലന്തി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസല''ന്തി.

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ അകുസലോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ… പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ … ചേതനാ… രാഗോ… ദോസോ… മോഹോ… മാനോ… ദിട്ഠി… വിചികിച്ഛാ… ഥിനം… ഉദ്ധച്ചം… അഹിരികം…പേ॰… അനോത്തപ്പം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ അകുസലോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ… പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതാ വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ… ചേതനാ… രാഗോ… ദോസോ… മോഹോ… മാനോ… ദിട്ഠി… വിചികിച്ഛാ… ഥിനം… ഉദ്ധച്ചം… അഹിരികം…പേ॰… അനോത്തപ്പം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലന്തി? ആമന്താ. യം കിഞ്ചി അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപം സബ്ബം തം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൬൫. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം…പേ॰… ഗന്ധായതനം… രസായതനം… ഫോട്ഠബ്ബായതനം…പേ॰… പഥവീധാതു… ആപോധാതു… തേജോധാതു…പേ॰… വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ . അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അബ്യാകതന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം...പേ॰... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൩൬. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം...പേ॰... രസായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനം... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ അനാരമ്മണോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം...പേ॰... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ അനാരമ്മണോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൩൭. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ ഫസ്സവിപ്പയുത്തോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു... പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ അനാരമ്മണോ ഫസ്സവിപ്പയുത്തോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ അനാരമ്മണോ ഫസ്സവിപ്പയുത്തോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം രൂപായതനം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം സദ്ദായതനം...പേ॰... ഗന്ധായതനം... രസായതനം... ഫോട്ഠബ്ബായതനം... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ അനാരമ്മണോ ഫസ്സവിപ്പയുത്തോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. അകുസലേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം വചീകമ്മം രൂപം അനാരമ്മണം ഫസ്സവിപ്പയുത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഝേ.വ്വ. ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീ''തി? ആമന്താ. നനു കായകമ്മം വചീകമ്മം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കായകമ്മം വചീകമ്മം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''രൂപം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീ''തി.

രൂപം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീതി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീതി? ആമന്താ. സോതായതനം...പേ॰... ഘാനായതനം... ജിവ്ഹായതനം... കായായതനം... രൂപായതനം... സദ്ദായതനം... ഗന്ധായതനം... രസായതനം ... ഫോട്ഠബ്ബായതനം... പഥവീധാതു... ആപോധാതു... തേജോധാതു...പേ॰... വായോധാതു അസുചി അസ്സു ലോഹിതം സേദോ കുസലോപി അകുസലോപീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കായോ രൂപം, കായകമ്മം രൂപന്തി? ആമന്താ. മനോ രൂപം, മനോകമ്മം രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... മനോ അരൂപം, മനോകമ്മം അരൂപന്തി? ആമന്താ. കായോ അരൂപം, കായകമ്മം അരൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കായോ രൂപന്തി, കായകമ്മം രൂപന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം രൂപന്തി, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കായോ രൂപന്തി, കായകമ്മം രൂപന്തി? ആമന്താ. സോതായതനം രൂപന്തി, സോതവിഞ്ഞാണം രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കായോ രൂപന്തി, കായകമ്മം രൂപന്തി? ആമന്താ. ഘാനായതനം രൂപന്തി, ഘാനവിഞ്ഞാണം രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കായോ രൂപന്തി, കായകമ്മം രൂപന്തി? ആമന്താ. ജിവ്ഹായതനം രൂപന്തി, ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണം രൂപന്തി ? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ…പേ॰… കായോ രൂപന്തി, കായകമ്മം രൂപന്തി? ആമന്താ. കായായതനം രൂപന്തി, കായവിഞ്ഞാണം രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൬൯. രൂപം കമ്മന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ചേതനാഹം, ഭിക്ഖവേ, കമ്മം വദാമി; ചേതയിത്വാ കമ്മം കരോതി കായേന വാചായ മനസാ''തി [അ॰ നി॰ ൬.൬൩ നിബ്ബേധികസുത്തേ]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം കമ്മ''ന്തി.

രൂപം കമ്മന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''കായേ വാ, ആനന്ദ [ഹാനന്ദ (സം॰ നി॰ ൨.൨൫)], സതി കായസഞ്ചേതനാഹേതു ഉപ്പജ്ജതി അജ്ഝത്തം സുഖദുക്ഖം; വാചായ വാ, ആനന്ദ [ഹാനന്ദ (സം॰ നി॰ ൨.൨൫)], സതി വചീസഞ്ചേതനാഹേതു ഉപ്പജ്ജതി അജ്ഝത്തം സുഖദുക്ഖം; മനേ വാ, ആനന്ദ [ഹാനന്ദ (സം॰ നി॰ ൨.൨൫)], സതി മനോസഞ്ചേതനാഹേതു ഉപ്പജ്ജതി അജ്ഝത്തം സുഖദുക്ഖ''ന്തി [സം॰ നി॰ ൨.൨൫; അ॰ നി॰ ൪.൧൭൧]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം കമ്മ''ന്തി.

രൂപം കമ്മന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''തിവിധാ, ഭിക്ഖവേ, കായസഞ്ചേതനാ അകുസലം കായകമ്മം ദുക്ഖുദ്രയം ദുക്ഖവിപാകം; ചതുബ്ബിധാ, ഭിക്ഖവേ, വചീസഞ്ചേതനാ അകുസലം വചീകമ്മം ദുക്ഖുദ്രയം ദുക്ഖവിപാകം; തിവിധാ, ഭിക്ഖവേ, മനോസഞ്ചേതനാ അകുസലം മനോകമ്മം ദുക്ഖുദ്രയം ദുക്ഖവിപാകം; തിവിധാ, ഭിക്ഖവേ, കായസഞ്ചേതനാ കുസലം കായകമ്മം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകം; ചതുബ്ബിധാ, ഭിക്ഖവേ, വചീസഞ്ചേതനാ കുസലം വചീകമ്മം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാകം; തിവിധാ , ഭിക്ഖവേ, മനോസഞ്ചേതനാ കുസലം മനോകമ്മം സുഖുദ്രയം സുഖവിപാക''ന്തി [അ॰ നി॰ ൧൦.൨൧൭ ഥോകം പന വിസദിസം]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം കമ്മ''ന്തി.

രൂപം കമ്മന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സചായം, ആനന്ദ, സമിദ്ധി മോഘപുരിസോ പാടലിപുത്തസ്സ [പോതലിപുത്തസ്സ (മ॰ നി॰ ൩.൩൦൦)] പരിബ്ബാജകസ്സ ഏവം പുട്ഠോ ഏവം ബ്യാകരേയ്യ - 'സഞ്ചേതനിയം , ആവുസോ പാടലിപുത്ത, കമ്മം കത്വാ കായേന വാചായ മനസാ സുഖവേദനിയം സുഖം സോ വേദയതി; സഞ്ചേതനിയം, ആവുസോ പാടലിപുത്ത, കമ്മം കത്വാ കായേന വാചായ മനസാ ദുക്ഖവേദനിയം ദുക്ഖം സോ വേദയതി; സഞ്ചേതനിയം, ആവുസോ പാടലിപുത്ത, കമ്മം കത്വാ കായേന വാചായ മനസാ അദുക്ഖമസുഖവേദനിയം അദുക്ഖമസുഖം സോ വേദയതീ'തി, ഏവം ബ്യാകരമാനോ ഖോ, ആനന്ദ, സമിദ്ധി മോഘപുരിസോ പാടലിപുത്തസ്സ പരിബ്ബാജകസ്സ സമ്മാ ബ്യാകരമാനോ ബ്യാകരേയ്യാ''തി [മ॰ നി॰ ൩.൩൦൦]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം കമ്മ''ന്തി.

രൂപം കമ്മന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൭൮) ൧൦. ജീവിതിന്ദ്രിയകഥാ

൪൬. നത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. നത്ഥി രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ഠിതി യപനാ യാപനാ ഇരിയനാ വത്തനാ പാലനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ഠിതി യപനാ യാപനാ ഇരിയനാ വത്തനാ പാലനാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ഠിതി യപനാ യാപനാ ഇരിയനാ വത്തനാ പാലനാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി.

അത്ഥി അരൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ഠിതി യപനാ യാപനാ ഇരിയനാ വത്തനാ പാലനാ, അത്ഥി അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ഠിതി യപനാ യാപനാ ഇരിയനാ വത്തനാ പാലനാ, അത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ഠിതി യപനാ യാപനാ ഇരിയനാ വത്തനാ പാലനാ, നത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ . അത്ഥി അരൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ഠിതി യപനാ യാപനാ ഇരിയനാ വത്തനാ പാലനാ, നത്ഥി അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരൂപീനം ധമ്മാനം ആയു അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ന വത്തബ്ബം - ''രൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി? ആമന്താ. അരൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ന വത്തബ്ബം - ''അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൮. രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അരൂപീനം ധമ്മാനം ആയു രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ന വത്തബ്ബം - ''രൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി? ആമന്താ. രൂപീനം ധമ്മാനം ആയു ന വത്തബ്ബം - ''അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപീനഞ്ച അരൂപീനഞ്ച ധമ്മാനം ആയു അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. രൂപീനഞ്ച അരൂപീനഞ്ച ധമ്മാനം ആയു രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപീനഞ്ച അരൂപീനഞ്ച ധമ്മാനം ആയു ന വത്തബ്ബം - ''രൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി? ആമന്താ. രൂപീനഞ്ച അരൂപീനഞ്ച ധമ്മാനം ആയു ന വത്തബ്ബം - ''അരൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. നിരോധം സമാപന്നസ്സ നത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൯. നിരോധം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നിരോധം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി.

നിരോധം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി. നിരോധം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി സങ്ഖാരക്ഖന്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിരോധം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി സങ്ഖാരക്ഖന്ധോതി? ആമന്താ. നിരോധം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വേദനാക്ഖന്ധോ...പേ॰... സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ...പേ॰... വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിരോധം സമാപന്നസ്സ അത്ഥി വേദനാക്ഖന്ധോ...പേ॰... സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ...പേ॰... വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോതി? ആമന്താ. ന നിരോധം സമാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൪൯. നത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്താനം നത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്താനം അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അസഞ്ഞസത്താനം അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി രൂപജീവിതിന്ദ്രിയ''ന്തി. അസഞ്ഞസത്താനം അത്ഥി ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി. അസഞ്ഞസത്താനം അത്ഥി സങ്ഖാരക്ഖന്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്താനം അത്ഥി സങ്ഖാരക്ഖന്ധോതി? ആമന്താ. അസഞ്ഞസത്താനം അത്ഥി വേദനാക്ഖന്ധോ...പേ॰... സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ...പേ॰... വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അസഞ്ഞസത്താനം അത്ഥി വേദനാക്ഖന്ധോ...പേ॰... സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ...പേ॰... വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോതി? ആമന്താ. പഞ്ചവോകാരഭവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൦. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം ജീവിതിന്ദ്രിയം ഉപപത്തേസിയേ ചിത്തേ ഭിജ്ജമാനേ ഏകദേസം ഭിജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ ഉപപത്തേസിയേ ചിത്തേ ഭിജ്ജമാനേ ഏകദേസോ ഭിജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതോ ഫസ്സോ ഉപപത്തേസിയേ ചിത്തേ ഭിജ്ജമാനേ അനവസേസോ ഭിജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന സമുട്ഠിതം ജീവിതിന്ദ്രിയം ഉപപത്തേസിയേ ചിത്തേ ഭിജ്ജമാനേ അനവസേസം ഭിജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൧. ദ്വേ ജീവിതിന്ദ്രിയാനീതി? ആമന്താ. ദ്വീഹി ജീവിതേഹി ജീവതി, ദ്വീഹി മരണേഹി മീയതീതി? ആമന്താ [ന ഹേവം വത്തബ്ബേ (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)].

ജീവിതിന്ദ്രിയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൮. അട്ഠമവഗ്ഗോ

(൮൯) ൧൧. കമ്മഹേതുകഥാ

൫൨. കമ്മഹേതു അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ആമന്താ. കമ്മഹേതു സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ പരിഹായതീതി? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ…പേ॰… കമ്മഹേതു അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ആമന്താ. കമ്മഹേതു സകദാഗാമീ…പേ॰… അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ പരിഹായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കമ്മഹേതു സോതാപന്നോ സോതാപത്തിഫലാ ന പരിഹായതീതി? ആമന്താ. കമ്മഹേതു അരഹാ അരഹത്താ ന പരിഹായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ … പേ॰… കമ്മഹേതു സകദാഗാമീ…പേ॰… അനാഗാമീ അനാഗാമിഫലാ ന പരിഹായതീതി? ആമന്താ. കമ്മഹേതു അരഹാ അരഹത്താ ന പരിഹായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കമ്മഹേതു അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ആമന്താ. പാണാതിപാതകമ്മസ്സ ഹേതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അദിന്നാദാനകമ്മസ്സ ഹേതു…പേ॰… കാമേസുമിച്ഛാചാരകമ്മസ്സ ഹേതു… മുസാവാദകമ്മസ്സ ഹേതു… പിസുണവാചാകമ്മസ്സ ഹേതു… ഫരുസവാചാകമ്മസ്സ ഹേതു… സമ്ഫപ്പലാപകമ്മസ്സ ഹേതു… മാതുഘാതകമ്മസ്സ [മാതുഘാതകകമ്മസ്സ (സ്യാ॰), മാതുഘാതികമ്മേസ്സ (ക॰) തഥാ പിതുഘാതഅരഹന്തഘാതകമ്മസ്സാതിപദേസു] ഹേതു… പിതുഘാതകമ്മസ്സ ഹേതു… അരഹന്തഘാതകമ്മസ്സ ഹേതു… രുഹിരുപ്പാദകമ്മസ്സ ഹേതു…പേ॰… സങ്ഘഭേദകമ്മസ്സ ഹേതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കതമസ്സ കമ്മസ്സ ഹേതൂതി? ഹന്ദ ഹി അരഹന്താനം അബ്ഭാചിക്ഖതീതി. അരഹന്താനം അബ്ഭാചിക്ഖനകമ്മസ്സ ഹേതു അരഹാ അരഹത്താ പരിഹായതീതി? ആമന്താ. യേ കേചി അരഹന്താനം അബ്ഭാചിക്ഖന്തി, സബ്ബേ തേ അരഹത്തം സച്ഛികരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കമ്മഹേതുകഥാ നിട്ഠിതാ.

അട്ഠമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഛ ഗതിയോ, അന്തരാഭവോ, പഞ്ചേവ കാമഗുണാ കാമധാതു, പഞ്ചേവ ആയതനാ കാമാ, രൂപിനോ ധമ്മാ രൂപധാതു, അരൂപിനോ ധമ്മാ അരൂപധാതു, സളായതനികോ അത്തഭാവോ രൂപധാതുയാ, അത്ഥി രൂപം അരൂപേസു, രൂപം കമ്മം, രൂപം ജീവിതം, കമ്മഹേതുകാ പരിഹായതീതി.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൮൪) ൧. ആനിസംസദസ്സാവീകഥാ

൫൭൭. ആനിസംസദസ്സാവിസ്സ സംയോജനാനം പഹാനന്തി? ആമന്താ. നനു സങ്ഖാരേ അനിച്ചതോ മനസികരോതോ സംയോജനാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സങ്ഖാരേ അനിച്ചതോ മനസികരോതോ സംയോജനാ പഹീയന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ആനിസംസദസ്സാവിസ്സ സംയോജനാനം പഹാന''ന്തി.

നനു സങ്ഖാരേ ദുക്ഖതോ...പേ॰... രോഗതോ... ഗണ്ഡതോ... സല്ലതോ... അഘതോ... ആബാധതോ... പരതോ... പലോകതോ... ഈതിതോ... ഉപദ്ദവതോ... ഭയതോ... ഉപസഗ്ഗതോ... ചലതോ... പഭങ്ഗുതോ... അദ്ധുവതോ... അതാണതോ... അലേണതോ... അസരണതോ... അസരണീഭൂതതോ... രിത്തതോ... തുച്ഛതോ... സുഞ്ഞതോ... അനത്തതോ... ആദീനവതോ...പേ॰... വിപരിണാമധമ്മതോ മനസികരോതോ സംയോജനാ പഹീയന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സങ്ഖാരേ വിപരിണാമധമ്മതോ മനസികരോതോ സംയോജനാ പഹീയന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ആനിസംസദസ്സാവിസ്സ സംയോജനാനം പഹാന''ന്തി.

സങ്ഖാരേ ച അനിച്ചതോ മനസി കരോതി നിബ്ബാനേ ച ആനിസംസദസ്സാവീ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സങ്ഖാരേ ച അനിച്ചതോ മനസി കരോതി നിബ്ബാനേ ച ആനിസംസദസ്സാവീ ഹോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സങ്ഖാരേ ച ദുക്ഖതോ...പേ॰... വിപരിണാമധമ്മതോ മനസി കരോതി നിബ്ബാനേ ച ആനിസംസദസ്സാവീ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സങ്ഖാരേ ച വിപരിണാമധമ്മതോ മനസി കരോതി നിബ്ബാനേ ച ആനിസംസദസ്സാവീ ഹോതീതി? ആമന്താ . ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൭൮. ന വത്തബ്ബം - ''ആനിസംസദസ്സാവിസ്സ സംയോജനാനം പഹാന''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു നിബ്ബാനേ സുഖാനുപസ്സീ വിഹരതി സുഖസഞ്ഞീ സുഖപടിസംവേദീ, സതതം സമിതം അബ്ബോകിണ്ണം ചേതസാ അധിമുച്ചമാനോ പഞ്ഞായ പരിയോഗാഹമാനോ''തി [അ॰ നി॰ ൭.൧൯]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ആനിസംസദസ്സാവിസ്സ സംയോജനാനം പഹാനന്തി.

ആനിസംസദസ്സാവീകഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൮൫) ൨. അമതാരമ്മണകഥാ

൫൭൯. അമതാരമ്മണം സംയോജനന്തി? ആമന്താ. അമതം സംയോജനിയം ഗന്ഥനിയം ഓഘനിയം യോഗനിയം നീവരണിയം പരാമട്ഠം ഉപാദാനിയം സംകിലേസിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അമതം അസംയോജനിയം അഗന്ഥനിയം...പേ॰... അസംകിലേസിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അമതം

അസംയോജനിയം...പേ॰... അസംകിലേസിയം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അമതാരമ്മണം സംയോജന"ന്തി.

അമതം ആരബ്ഭ രാഗോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. അമതം രാഗട്ഠാനിയം രജനിയം കമനിയം മദനിയം ബന്ധനിയം മുച്ഛനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... നനു അമതം ന രാഗട്ഠാനിയം ന രജനിയം ന കമനിയം ന മദനിയം ന ബന്ധനിയം ന മുച്ഛനിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അമതം ന രാഗട്ഠാനിയം ന രജനിയം ന കമനിയം ന മദനിയം ന ബന്ധനിയം ന മുച്ഛനിയം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അമതം ആരബ്ഭ രാഗോ ഉപ്പജ്ജതീ"തി.

അമതം ആരബ്ഭ ദോസോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. അമതം ദോസട്ഠാനിയം കോപട്ഠാനിയം പടിഘട്ഠാനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അമതം ന ദോസട്ഠാനിയം ന കോപട്ഠാനിയം ന പടിഘട്ഠാനിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അമതം ന ദോസട്ഠാനിയം ന കോപട്ഠാനിയം ന പടിഘട്ഠാനിയം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അമതം ആരബ്ഭ ദോസോ ഉപ്പജ്ജതീ"തി.

അമതം ആരബ്ഭ മോഹോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. അമതം മോഹട്ഠാനിയം അഞ്ഞാണകരണം അചക്ഖുകരണം പഞ്ഞാനിരോധിയം വിഘാതപക്ഖിയം അനിബ്ബാനസംവത്തനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അമതം ന മോഹട്ഠാനിയം ന അഞ്ഞാണകരണം ന അചക്ഖുകരണം പഞ്ഞാബുദ്ധിയം അവിഘാതപക്ഖിയം നിബ്ബാനസംവത്തനിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അമതം ന മോഹട്ഠാനിയം ന അഞ്ഞാണകരണം...പേ॰... നിബ്ബാനസംവത്തനിയം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അമതം ആരബ്ഭ മോഹോ ഉപ്പജ്ജതീ"തി.

൫൦. രൂപം ആരബ്ഭ സംയോജനാ ഉപ്പജ്ജന്തി, രൂപം സംയോജനിയം ഗന്ഥനിയം...പേ॰... സംകിലേസിയന്തി? ആമന്താ . അമതം ആരബ്ഭ സംയോജനാ ഉപ്പജ്ജന്തി, അമതം സംയോജനിയം...പേ॰... സംകിലേസിയന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം ആരബ്ഭ രാഗോ ഉപ്പജ്ജതി, രൂപം രാഗട്ഠാനിയം രജനിയം കമനിയം മദനിയം ബന്ധനിയം മുച്ഛനിയന്തി? ആമന്താ. അമതം ആരബ്ഭ രാഗോ ഉപ്പജ്ജതി, അമതം രാഗട്ഠാനിയം...പേ॰... മുച്ഛനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം ആരബ്ഭ ദോസോ ഉപ്പജ്ജതി, രൂപം ദോസട്ഠാനിയം കോപട്ഠാനിയം പടിഘട്ഠാനിയന്തി? ആമന്താ. അമതം ആരബ്ഭ ദോസോ ഉപ്പജ്ജതി, അമതം ദോസട്ഠാനിയം കോപട്ഠാനിയം പടിഘട്ഠാനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

രൂപം ആരബ്ഭ മോഹോ ഉപ്പജ്ജതി, രൂപം മോഹട്ഠാനിയം അഞ്ഞാണകരണം...പേ॰... അനിബ്ബാനസംവത്തനിയന്തി? ആമന്താ. അമതം ആരബ്ഭ മോഹോ ഉപ്പജ്ജതി, അമതം മോഹട്ഠാനിയം അഞ്ഞാണകരണം...പേ॰... അനിബ്ബാനസംവത്തനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അമതം ആരബ്ഭ സംയോജനാ ഉപ്പജ്ജന്തി, അമതം അസംയോജനിയം അഗന്ഥനിയം അനോഘനിയം അയോഗനിയം അനീവരണിയം അപരാമട്ഠം

അനുപാദാനിയം അസംകിലേസിയന്തി? ആമന്താ. രൂപം ആരബ്ഭ സംയോജനാ ഉപ്പജ്ജന്തി, രൂപം അസംയോജനിയം അഗന്ഥനിയം…പേ॰… അസംകിലേസിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അമതം ആരബ്ഭ രാഗോ ഉപ്പജ്ജതി, അമതം ന രാഗട്ഠാനിയം ന രജനിയം ന കമനിയം ന മദനിയം ന ബന്ധനിയം ന മുച്ഛനിയന്തി? ആമന്താ . രൂപം ആരബ്ഭ രാഗോ ഉപ്പജ്ജതി, രൂപം ന രാഗട്ഠാനിയം…പേ॰… ന മുച്ഛനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അമതം ആരബ്ഭ ദോസോ ഉപ്പജ്ജതി, അമതം ന ദോസട്ഠാനിയം ന കോപട്ഠാനിയം ന പടിഘട്ഠാനിയന്തി? ആമന്താ. രൂപം ആരബ്ഭ ദോസോ ഉപ്പജ്ജതി, രൂപം ന ദോസട്ഠാനിയം ന കോപട്ഠാനിയം ന പടിഘട്ഠാനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അമതം ആരബ്ഭ മോഹോ ഉപ്പജ്ജതി, അമതം ന മോഹട്ഠാനിയം ന അഞ്ഞാണകരണം…പേ॰… നിബ്ബാനസംവത്തനിയന്തി? ആമന്താ. രൂപം ആരബ്ഭ മോഹോ ഉപ്പജ്ജതി, രൂപം ന മോഹട്ഠാനിയം ന അഞ്ഞാണകരണം…പേ॰… നിബ്ബാനസംവത്തനിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൫൧. ന വത്തബ്ബം - ''അമതാരമ്മണം സംയോജന''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''നിബ്ബാനം നിബ്ബാനതോ സഞ്ജാനാതി, നിബ്ബാനം നിബ്ബാനതോ സഞ്ജാനിത്വാ നിബ്ബാനം മഞ്ഞതി, നിബ്ബാനസ്മിം മഞ്ഞതി, നിബ്ബാനതോ മഞ്ഞതി, നിബ്ബാനം മേതി മഞ്ഞതി, നിബ്ബാനം അഭിനന്ദതീ''തി [മ॰ നി॰ ൧.൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അമതാരമ്മണം സംയോജനന്തി.

അമതാരമ്മണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൮൬) ൩. രൂപം സാരമ്മണന്തികഥാ

൫൫൨. രൂപം സാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''രൂപം സാരമ്മണ''ന്തി.

ഫസ്സോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ . രൂപം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ ചേതനാ ചിത്തം സദ്ധാ വീരിയം സതി സമാധി പഞ്ഞാ രാഗോ ദോസോ മോഹോ മാനോ ദിട്ഠി വിചികിച്ഛാ ഥിനം ഉദ്ധച്ചം അഹിരികം…പേ॰… അനോത്തപ്പം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ

ആഭോഗോ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം സാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഫസ്സോ സാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം സാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. വേദനാ...പേ॰... അനോത്തപ്പം സാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൩൭. ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം സാരമ്മണ''ന്തി? ആമന്താ. നനു രൂപം സപ്പച്ചയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രൂപം സപ്പച്ചയം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''രൂപം സാരമ്മണ''ന്തി.

രൂപം സാരമ്മണന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൮൯) ൪. അനുസയാ അനാരമ്മണകഥാ

൫൩൮. അനുസയാ അനാരമ്മണാതി? ആമന്താ. രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമരാഗാനുസയോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണം അനാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണം സാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. കാമരാഗാനുസയോ സാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമരാഗാനുസയോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി ? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമരാഗാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. കാമരാഗോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമരാഗോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ സാരമ്മണോതി? ആമന്താ. കാമരാഗാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ സാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമരാഗാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ അനാരമ്മണോ, കാമരാഗോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ സാരമ്മണോതി? ആമന്താ.

സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൭൭. പടിഘാനുസയോ മാനാനുസയോ ദിട്ഠാനുസയോ വിചികിച്ഛാനുസയോ ഭവരാഗാനുസയോ അവിജ്ജാനുസയോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനുസയോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണം അനാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ…പേ॰… അവിജ്ജാനീവരണം സാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. അവിജ്ജാനുസയോ സാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അവിജ്ജാനുസയോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അവിജ്ജാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ അനാരമ്മണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അവിജ്ജാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ സാരമ്മണാതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ സാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അവിജ്ജാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ അനാരമ്മണോ, അവിജ്ജാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ സാരമ്മണാതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൭൮. ന വത്തബ്ബം - ''അനുസയാ അനാരമ്മണാ''തി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ സാനുസയോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അത്ഥി തേസം അനുസയാനം ആരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി അനുസയാ അനാരമ്മണാതി. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ സരാഗോതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അത്ഥി തസ്സ രാഗസ്സ ആരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. തേന ഹി രാഗോ അനാരമ്മണോതി.

അനുസയാ അനാരമ്മണാതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൧൧) ൧. ഞാണം അനാരമ്മണന്തികഥാ

൫൭. ഞാണം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം... പേ... ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ഞാണം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. പഞ്ഞാ പഞ്ഞിന്ദ്രിയം പഞ്ഞാബലം സമ്മാദിട്ഠി ധമ്മവിചയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... പഞ്ഞാ പഞ്ഞിന്ദ്രിയം പഞ്ഞാബലം സമ്മാദിട്ഠി ധമ്മവിചയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗോ സാരമ്മണോതി? ആമന്താ. ഞാണം സാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ഞാണം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി ? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ഞാണം സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. പഞ്ഞാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ അനാരമ്മണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... പഞ്ഞാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ സാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഞാണം സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നം സാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ഞാണം സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നം അനാരമ്മണം, പഞ്ഞാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ സാരമ്മണാതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ... സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ സാരമ്മണോ ഏകദേസോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൫൮. ന വത്തബ്ബം - ''ഞാണം അനാരമ്മണ''ന്തി? ആമന്താ. അരഹാ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ ഞാണീതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അത്ഥി തസ്സ ഞാണസ്സ ആരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... തേന ഹി ഞാണം അനാരമ്മണന്തി. അരഹാ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ പഞ്ഞവാതി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അത്ഥി തായ പഞ്ഞായ ആരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ.... തേന ഹി പഞ്ഞാ അനാരമ്മണാതി.

ഞാണം അനാരമ്മണന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൮൯) ൩. അതീതാനാഗതാരമ്മണകഥാ

൫൯. അതീതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. നനു അതീതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതാരമ്മണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണ''ന്തി. അതീതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി മിച്ഛാ. ഹഞ്ചി വാ പന അനാരമ്മണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതാരമ്മണ''ന്തി. അനാരമ്മണം അതീതാരമ്മണന്തി മിച്ഛാ.

അതീതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. നനു അതീതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അതീതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണ’’ന്തി.

൩൯൦. അനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. നനു അനാഗതാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതാരമ്മണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണ’’ന്തി. അനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി മിച്ഛാ. ഹഞ്ചി വാ പന അനാരമ്മണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗതാരമ്മണ’’ന്തി. അനാരമ്മണം അനാഗതാരമ്മണന്തി മിച്ഛാ.

അനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. നനു അനാഗതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണ’’ന്തി.

പച്ചുപ്പന്നം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, പച്ചുപ്പന്നാരമ്മണം ചിത്തം സാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. അതീതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, അതീതാരമ്മണം ചിത്തം സാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, പച്ചുപ്പന്നാരമ്മണം ചിത്തം സാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. അനാഗതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, അനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം സാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, അതീതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, പച്ചുപ്പന്നാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനാഗതം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, അനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നം ആരബ്ഭ അത്ഥി ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, പച്ചുപ്പന്നാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൯൧. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അതീതാനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണ’’ന്തി? ആമന്താ. നനു അതീതാനാഗതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതാനാഗതം നത്ഥി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അതീതാനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം അനാരമ്മണ’’ന്തി…പേ॰….

അതീതാനാഗതാരമ്മണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൯൦) ൭. വിതക്കാനുപതിതകഥാ

൫൬൨. സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിതന്തി? ആമന്താ. സബ്ബം ചിത്തം വിചാരാനുപതിതം പീതാനുപതിതം സുഖാനുപതിതം ദുക്ഖാനുപതിതം സോമനസ്സാനുപതിതം ദോമനസ്സാനുപതിതം ഉപേക്ഖാനുപതിതം സദ്ധാനുപതിതം വീരിയാനുപതിതം സതാനുപതിതം സമാധാനുപതിതം പഞ്ഞാനുപതിതം രാഗാനുപതിതം ദോസാനുപതിതം...പേ॰... അനോത്തപ്പാനുപതിതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിതന്തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിത''ന്തി .

സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിതന്തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി അവിതക്കോ അവിചാരോ സമാധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി അവിതക്കോ അവിചാരോ സമാധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിത''ന്തി. സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിതന്തി? ആമന്താ. നനു തയോ സമാധീ വുത്താ ഭഗവതാ - സവിതക്കോ സവിചാരോ സമാധി, അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി, അവിതക്കോ അവിചാരോ സമാധീതി [ദീ॰ നി॰ ൩.൩൦൫, ൩൫൩]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തയോ സമാധീ വുത്താ ഭഗവതാ - സവിതക്കോ സവിചാരോ സമാധി, അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി, അവിതക്കോ അവിചാരോ സമാധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിത''ന്തി.

വിതക്കാനുപതിതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൯൫) ൮. വിതക്കവിപ്ഫാരസദ്ദകഥാ

൫൬൩. സബ്ബസോ വിതക്കയതോ വിചാരയതോ വിതക്കവിപ്ഫാരോ സദ്ദോതി? ആമന്താ. സബ്ബസോ ഫുസയതോ ഫസ്സവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ, സബ്ബസോ വേദയതോ വേദനാവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ, സബ്ബസോ സഞ്ജാനതോ സഞ്ഞാവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ, സബ്ബസോ ചേതയതോ ചേതനാവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ, സബ്ബസോ ചിന്തയതോ ചിത്തവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ, സബ്ബസോ സരതോ സതിവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ, സബ്ബസോ പജാനതോ പഞ്ഞാവിപ്ഫാരോ സദ്ദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സബ്ബസോ വിതക്കയതോ വിചാരയതോ വിതക്കവിപ്ഫാരോ സദ്ദോതി? ആമന്താ. വിതക്കവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ സോതവിഞ്ഞേയ്യോ സോതസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി സോതസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... നനു വിതക്കവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ ന സോതവിഞ്ഞേയ്യോ ന സോതസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി ന സോതസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വിതക്കവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ ന സോതവിഞ്ഞേയ്യോ ന സോതസ്മിം പടിഹഞ്ഞതി ന സോതസ്സ ആപാഥം ആഗച്ഛതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബസോ വിതക്കയതോ വിചാരയതോ വിതക്കവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ''തി.

വിതക്കവിപ്ഫാരസദ്ദകഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൯൨) ൯. ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാതികഥാ

൭൬൪. ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാതി? ആമന്താ. അഫസ്സകസ്സ വാചാ അവേദനകസ്സ വാചാ അസഞ്ഞകസ്സ വാചാ അചേതനകസ്സ വാചാ അചിത്തകസ്സ വാചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു സഫസ്സകസ്സ വാചാ സവേദനകസ്സ വാചാ സസഞ്ഞകസ്സ വാചാ സചേതനകസ്സ വാചാ സചിത്തകസ്സ വാചാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഫസ്സകസ്സ വാചാ…പേ॰… സചിത്തകസ്സ വാചാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാ''തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാതി? ആമന്താ. അനാവട്ടേന്തസ്സ [അനാവട്ടന്തസ്സ (പീ॰), അനാവജ്ജന്തസ്സ (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰) കഥാ॰ ൪൮൪ പസ്സിതബ്ബം] വാചാ…പേ॰… അനാഭോഗസ്സ വാചാ…പേ॰… അപ്പണിദഹന്തസ്സ വാചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ആവട്ടേന്തസ്സ വാചാ ആഭോഗസ്സ വാചാ…പേ॰… പണിദഹന്തസ്സ വാചാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ആവട്ടേന്തസ്സ വാചാ ആഭോഗസ്സ വാചാ പണിദഹന്തസ്സ വാചാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാ''തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാതി? ആമന്താ. നനു വാചാ ചിത്തസമുട്ഠാനാ ചിത്തേന സഹജാതാ ചിത്തേന സഹ ഏകുപ്പാദാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വാചാ ചിത്തസമുട്ഠാനാ ചിത്തേന സഹജാതാ ചിത്തേന സഹ ഏകുപ്പാദാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാ''തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാതി? ആമന്താ. ന ഭണിതുകാമോ ഭണതി, ന കഥേതുകാമോ കഥേതി, ന ആലപിതുകാമോ ആലപതി, ന വോഹരിതുകാമോ വോഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ഭണിതുകാമോ ഭണതി, കഥേതുകാമോ കഥേതി, ആലപിതുകാമോ ആലപതി, വോഹരിതുകാമോ വോഹരതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭണിതുകാമോ ഭണതി, കഥേതുകാമോ കഥേതി, ആലപിതുകാമോ ആലപതി, വോഹരിതുകാമോ വോഹരതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാ''തി.

൭൬൫. ന വത്തബ്ബം - ''ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി ''അഞ്ഞം ഭണിസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം ഭണതി, ''അഞ്ഞം കഥേസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം കഥേതി, ''അഞ്ഞം ആലപിസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം ആലപതി, ''അഞ്ഞം വോഹരിസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം വോഹരതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി ''അഞ്ഞം ഭണിസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം ഭണതി,…പേ॰… ''അഞ്ഞം വോഹരിസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം വോഹരതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാ''തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൯൩) ൧൦. ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മന്തികഥാ

൩൬൬. ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. അഫസ്സകസ്സ കായകമ്മം…പേ॰… അചിത്തകസ്സ കായകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു സഫസ്സകസ്സ കായകമ്മം…പേ॰… സചിത്തകസ്സ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഫസ്സകസ്സ കായകമ്മം…പേ॰… സചിത്തകസ്സ കായകമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മ''ന്തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. അനാവട്ടേന്തസ്സ കായകമ്മം…പേ॰… അപ്പണിദഹന്തസ്സ കായകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ആവട്ടേന്തസ്സ കായകമ്മം…പേ॰… പണിദഹന്തസ്സ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ആവട്ടേന്തസ്സ കായകമ്മം…പേ॰… പണിദഹന്തസ്സ കായകമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മ''ന്തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. നനു കായകമ്മം ചിത്തസമുട്ഠാനം ചിത്തേന സഹജാതം ചിത്തേന സഹ ഏകുപ്പാദന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കായകമ്മം ചിത്തസമുട്ഠാനം ചിത്തേന സഹജാതം ചിത്തേന സഹ ഏകുപ്പാദം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മ''ന്തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. ന അഭിക്കമിതുകാമോ അഭിക്കമതി, ന പടിക്കമിതുകാമോ പടിക്കമതി, ന ആലോകേതുകാമോ ആലോകേതി, ന വിലോകേതുകാമോ വിലോകേതി, ന സമിഞ്ജിതുകാമോ സമിഞ്ജേതി, ന പസാരേതുകാമോ പസാരേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. നനു അഭിക്കമിതുകാമോ അഭിക്കമതി, പടിക്കമിതുകാമോ പടിക്കമതി, ആലോകേതുകാമോ ആലോകേതി, വിലോകേതുകാമോ വിലോകേതി, സമിഞ്ജിതുകാമോ സമിഞ്ജേതി, പസാരേതുകാമോ പസാരേതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അഭിക്കമിതുകാമോ അഭിക്കമതി…പേ॰… പസാരേതുകാമോ പസാരേതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മ''ന്തി.

൩൬൭. ന വത്തബ്ബം - ''ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മ''ന്തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി ''അഞ്ഞത്ര ഗച്ഛിസ്സാമീ''തി അഞ്ഞത്ര ഗച്ഛതി…പേ॰… ''അഞ്ഞം പസാരേസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം പസാരേതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി ''അഞ്ഞത്ര ഗച്ഛിസ്സാമീ''തി അഞ്ഞത്ര ഗച്ഛതി…പേ॰… ''അഞ്ഞം പസാരേസ്സാമീ''തി അഞ്ഞം പസാരേതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മ''ന്തി.

ന യഥാചിത്തസ്സ കായകമ്മന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൯. നവമവഗ്ഗോ

(൮൪) ൧൧. അതീതാനാഗതസമന്നാഗതകഥാ

൩൬൮. അതീതേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അതീതം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം നിരുദ്ധം വിഗതം വിപരിണതം അത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതേന സമന്നാഗതോ''തി.

അനാഗതേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. നനു അനാഗതം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം അജാതം അഭൂതം അസഞ്ജാതം അനിബ്ബത്തം അനഭിനിബ്ബത്തം അപാതുഭൂതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അനാഗതേന സമന്നാഗതോ"തി.

൭൬൩. അതീതേന രൂപക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ, അനാഗതേന രൂപക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോ, പച്ചുപ്പന്നേന രൂപക്ഖന്ധേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. തീഹി രൂപക്ഖന്ധേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതേഹി പഞ്ചഹി ഖന്ധേഹി സമന്നാഗതോ, അനാഗതേഹി പഞ്ചഹി ഖന്ധേഹി സമന്നാഗതോ, പച്ചുപ്പന്നേഹി പഞ്ചഹി ഖന്ധേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. പന്നരസഹി ഖന്ധേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതേന ചക്ഖായതനേന സമന്നാഗതോ, അനാഗതേന ചക്ഖായതനേന സമന്നാഗതോ, പച്ചുപ്പന്നേന ചക്ഖായതനേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. തീഹി ചക്ഖായതനേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതേഹി ദ്വാദസഹി ആയതനേഹി സമന്നാഗതോ, അനാഗതേഹി ദ്വാദസഹി ആയതനേഹി സമന്നാഗതോ, പച്ചുപ്പന്നേഹി ദ്വാദസഹി ആയതനേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. ഛത്തിംസായതനേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതായ ചക്ഖുധാതുയാ സമന്നാഗതോ, അനാഗതായ ചക്ഖുധാതുയാ സമന്നാഗതോ, പച്ചുപ്പന്നായ ചക്ഖുധാതുയാ സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ . തീഹി ചക്ഖുധാതൂഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതാഹി അട്ഠാരസഹി ധാതൂഹി സമന്നാഗതോ, അനാഗതാഹി അട്ഠാരസഹി ധാതൂഹി സമന്നാഗതോ , പച്ചുപ്പന്നാഹി അട്ഠാരസഹി ധാതൂഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. ചതുപഞ്ഞാസധാതൂഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതേന ചക്ഖുന്ദ്രിയേന സമന്നാഗതോ, അനാഗതേന ചക്ഖുന്ദ്രിയേന സമന്നാഗതോ, പച്ചുപ്പന്നേന ചക്ഖുന്ദ്രിയേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. തീഹി ചക്ഖുന്ദ്രിയേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതേഹി ബാവീസതിന്ദ്രിയേഹി സമന്നാഗതോ, അനാഗതേഹി ബാവീസതിന്ദ്രിയേഹി സമന്നാഗതോ, പച്ചുപ്പന്നേഹി ബാവീസതിന്ദ്രിയേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. ഛസട്ഠിന്ദ്രിയേഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൬൪. ന വത്തബ്ബം - "അതീതാനാഗതേഹി സമന്നാഗതോ"തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി അട്ഠവിമോക്ഖഝായീ ചതുന്നം ഝാനാനം നികാമലാഭീ നവന്നം അനുപുബ്ബവിഹാരസമാപത്തീനം ലാഭീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി അട്ഠവിമോക്ഖഝായീ ചതുന്നം ഝാനാനം നികാമലാഭീ നവന്നം അനുപുബ്ബവിഹാരസമാപത്തീനം ലാഭീ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അതീതാനാഗതേഹി സമന്നാഗതോ"തി.

അതീതാനാഗതസമന്നാഗതകഥാ നിട്ഠിതാ.

നവമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ആനിസംസദസ്സാവിസ്സ സംയോജനാനം പഹാനം, അമതാരമ്മണം സംയോജനം, രൂപം സാരമ്മണം, അനുസയാ അനാരമ്മണാ, ഏവമേവം ഞാണം, അതീതാനാഗതാരമ്മണം ചിത്തം, സബ്ബം ചിത്തം വിതക്കാനുപതിതം, സബ്ബസോ വിതക്കയതോ വിചാരയതോ വിതക്കവിപ്ഫാരോ സദ്ദോ, ന യഥാചിത്തസ്സ വാചാ, തഥേവ കായകമ്മം അതീതാനാഗതേഹി സമന്നാഗതോതി.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൯൫) ൧. നിരോധകഥാ

൭൨൧. ഉപപത്തേസിയേ പഞ്ചക്ഖന്ധേ അനിരുദ്ധേ കിരിയാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. ദസന്നം ഖന്ധാനം സമോധാനം ഹോതി, ദസ ഖന്ധാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദസന്നം ഖന്ധാനം സമോധാനം ഹോതി, ദസ ഖന്ധാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപപത്തേസിയേ പഞ്ചക്ഖന്ധേ അനിരുദ്ധേ കിരിയാ ചത്താരോ ഖന്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. നവന്നം ഖന്ധാനം സമോധാനം ഹോതി, നവ ഖന്ധാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നവന്നം ഖന്ധാനം സമോധാനം ഹോതി, നവ ഖന്ധാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപപത്തേസിയേ പഞ്ചക്ഖന്ധേ അനിരുദ്ധേ കിരിയാഞാണം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഛന്നം ഖന്ധാനം സമോധാനം ഹോതി, ഛ ഖന്ധാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഛന്നം ഖന്ധാനം സമോധാനം ഹോതി, ഛ ഖന്ധാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൨൨. ഉപപത്തേസിയേ പഞ്ചക്ഖന്ധേ നിരുദ്ധേ മഗ്ഗോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. മതോ മഗ്ഗം ഭാവേതി, കാലങ്കതോ മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിരോധകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൯൬) ൨. രൂപം മഗ്ഗോതികഥാ

൭൨൩. മഗ്ഗസമങ്ഗിസ്സ രൂപം മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''മഗ്ഗസമങ്ഗിസ്സ രൂപം മഗ്ഗോ''തി.

സമ്മാവാചാ മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ

ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമ്മാവാചാ മഗ്ഗോ’’തി.

സമ്മാകമ്മന്തോ …പേ॰… സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗോ’’തി.

൭൪. സമ്മാദിട്ഠി മഗ്ഗോ, സാ ച സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ മഗ്ഗോ, സാ ച സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… സമ്മാദിട്ഠി മഗ്ഗോ, സാ ച സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗോ, സോ ച സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാസങ്കപ്പോ…പേ॰… സമ്മാവായാമോ…പേ॰… സമ്മാസതി…പേ॰….

സമ്മാസമാധി മഗ്ഗോ, സോ ച സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ മഗ്ഗോ, സാ ച സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാസമാധി മഗ്ഗോ, സോ ച സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗോ, സോ ച സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമ്മാവാചാ മഗ്ഗോ, സാ ച അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി മഗ്ഗോ, സാ ച അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാവാചാ മഗ്ഗോ, സാ ച അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സമ്മാസങ്കപ്പോ…പേ॰… സമ്മാവായാമോ… സമ്മാസതി … സമ്മാസമാധി മഗ്ഗോ, സോ ച അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമ്മാകമ്മന്തോ …പേ॰… സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗോ, സോ ച അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി… സമ്മാസങ്കപ്പോ… സമ്മാവായാമോ… സമ്മാസതി…പേ॰… സമ്മാസമാധി മഗ്ഗോ, സോ ച അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൫. ന വത്തബ്ബം - ‘‘മഗ്ഗസമങ്ഗിസ്സ രൂപം മഗ്ഗോ’’തി? ആമന്താ. നനു സമ്മാവാചാ സമ്മാകമ്മന്തോ സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സമ്മാവാചാ സമ്മാകമ്മന്തോ സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘മഗ്ഗസമങ്ഗിസ്സ രൂപം മഗ്ഗോ’’തി.

രൂപം മഗ്ഗോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൯൭) ൩. പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ മഗ്ഗകഥാ

൭൬൩. പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാതി? ആമന്താ. നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ഉപ്പന്നവത്ഥുകാ ഉപ്പന്നാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ഉപ്പന്നവത്ഥുകാ ഉപ്പന്നാരമ്മണാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ''തി.

നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ പുരേജാതവത്ഥുകാ പുരേജാതാരമ്മണാ അജ്ഝത്തികവത്ഥുകാ ബാഹിരാരമ്മണാ അസമ്ഭിന്നവത്ഥുകാ അസമ്ഭിന്നാരമ്മണാ നാനാവത്ഥുകാ നാനാരമ്മണാ ന അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ ഗോചരവിസയം പച്ചനുഭോന്തി, ന അസമന്നാഹാരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അമനസികാരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അബ്ബോകിണ്ണാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അപുബ്ബം അചരിമം ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ സമനന്തരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ അനാഭോഗാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ അനാഭോഗാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ''തി.

൭൬൭. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ... ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി.

൭൬൮. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ...പേ... വേദനം ആരബ്ഭ... സഞ്ഞം ആരബ്ഭ ... ചേതനം ആരബ്ഭ... ചിത്തം ആരബ്ഭ... ചക്ഖും ആരബ്ഭ... കായം ആരബ്ഭ... പേ... സദ്ദം ആരബ്ഭ...പേ... ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ, മനോവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ, മനോവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ...

മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ, മനോവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ... വേദനം ആരബ്ഭ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ... വേദനം ആരബ്ഭ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൭൯. ന വത്തബ്ബം - "പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ചക്ഖുനാ രൂപം ദിസ്വാ ന നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി നാനുബ്യഞ്ജനഗ്ഗാഹീ...പേ॰... സോതേന സദ്ദം സുത്വാ...പേ॰... ഘാനേന ഗന്ധം ഘായിത്വാ...പേ॰... ജിവ്ഹായ രസം സായിത്വാ...പേ॰... കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസിത്വാ ന നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി നാനുബ്യഞ്ജനഗ്ഗാഹീ"തി! [മ॰ നി॰ ൧.൩൪൭; അ॰ നി॰ ൪.൩൭] അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാതി.

പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ മഗ്ഗകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൯൮) ൪. പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപീതികഥാ

൫൮൦. പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപീതി? ആമന്താ. നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ഉപ്പന്നവത്ഥുകാ ഉപ്പന്നാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ഉപ്പന്നവത്ഥുകാ ഉപ്പന്നാരമ്മണാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപീ"തി. നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ പുരേജാതവത്ഥുകാ പുരേജാതാരമ്മണാ അജ്ഝത്തികവത്ഥുകാ ബാഹിരാരമ്മണാ അസമ്ഭിന്നവത്ഥുകാ അസമ്ഭിന്നാരമ്മണാ നാനാവത്ഥുകാ നാനാരമ്മണാ ന അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ ഗോചരവിസയം പച്ചനുഭോന്തി, ന അസമന്നാഹാരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അമനസികാരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അബ്ബോകിണ്ണാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അപുബ്ബം അചരിമം ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ സമനന്തരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ അനാഭോഗാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ അനാഭോഗാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപീ"തി.

൫൮൧. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം കുസലന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി.

൭൨൨. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ…പേ॰… ചിത്തം ആരബ്ഭ… ചക്ഖും ആരബ്ഭ…പേ॰… കായം ആരബ്ഭ… സദ്ദം ആരബ്ഭ…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മനോവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, മനോവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰… മനോവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, മനോവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മനോവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, മനോവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ…പേ॰… ചിത്തം ആരബ്ഭ…പേ॰… കായം ആരബ്ഭ … സദ്ദം ആരബ്ഭ …പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൨൩. ന വത്തബ്ബം - ‘‘പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപീ’’തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ചക്ഖുനാ രൂപം ദിസ്വാ നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി…പേ॰… ന നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി…പേ॰… സോതേന സദ്ദം സുത്വാ…പേ॰… കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസിത്വാ നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി… പേ॰… ന നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതീ’’തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപീതി.

പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൯൫) ൭. സാഭോഗാതികഥാ

൭൨൪. പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ സാഭോഗാതി? ആമന്താ. നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ഉപ്പന്നവത്ഥുകാ ഉപ്പന്നാരമ്മണാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ഉപ്പന്നവത്ഥുകാ ഉപ്പന്നാരമ്മണാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ സാഭോഗാ’’തി. നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ പുരേജാതവത്ഥുകാ പുരേജാതാരമ്മണാ അജ്ഝത്തികവത്ഥുകാ ബാഹിരാരമ്മണാ അസമ്ഭിന്നവത്ഥുകാ അസമ്ഭിന്നാരമ്മണാ നാനാവത്ഥുകാ നാനാരമ്മണാ ന അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ ഗോചരവിസയം പച്ചനുഭോന്തി, ന അസമന്നാഹാരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അമനസികാരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അബ്ബോകിണ്ണാ ഉപ്പജ്ജന്തി, ന അപുബ്ബം അചരിമം ഉപ്പജ്ജന്തി, നനു പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ന അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ സമനന്തരാ ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ ന അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ സമനന്തരാ ഉപ്പജ്ജന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ സാഭോഗാ’’തി.

൭൨൫. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സാഭോഗന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…

ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ... ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി...പേ... "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച സുഞ്ഞതഞ്ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ"ന്തി.

ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സാഭോഗന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സാഭോഗന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ...പേ... ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മനോവിഞ്ഞാണം സാഭോഗം, മനോവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സാഭോഗം, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സുഞ്ഞതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മനോവിഞ്ഞാണം സാഭോഗം, മനോവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സാഭോഗം, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം അതീതാനാഗതം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മനോവിഞ്ഞാണം സാഭോഗം, മനോവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ...പേ... ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം സാഭോഗം, ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം ഫസ്സം ആരബ്ഭ... പേ... ഫോട്ഠബ്ബം ആരബ്ഭ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൫൫൩. ന വത്തബ്ബം - "പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ സാഭോഗാ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ചക്ഖുനാ രൂപം ദിസ്വാ നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി...പേ... ന നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി...പേ... കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസിത്വാ നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി...പേ... ന നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതീ"തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ സാഭോഗാതി...പേ....

സാഭോഗാതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൦) ൩. ദ്വീഹിസീലേഹികഥാ

൫൫൪. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ദ്വീഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ദ്വീഹി ഫസ്സേഹി ദ്വീഹി വേദനാഹി ദ്വീഹി സഞ്ഞാഹി ദ്വീഹി ചേതനാഹി ദ്വീഹി ചിത്തേഹി ദ്വീഹി സദ്ധാഹി ദ്വീഹി വീരിയേഹി ദ്വീഹി സതീഹി ദ്വീഹി സമാധീഹി ദ്വീഹി പഞ്ഞാഹി സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന സീലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന ഫസ്സേന ലോകിയായ വേദനായ ലോകിയായ പഞ്ഞായ ലോകിയായ ചേതനായ ലോകിയേന ചിത്തേന ലോകിയായ സദ്ധായ

ലോകിയേന വീരിയേന ലോകിയായ സതിയാ ലോകിയേന സമാധിനാ ലോകിയായ പഞ്ഞായ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സീലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച ഫസ്സേന സമന്നാഗതോ... പേ... ലോകിയായ ച ലോകുത്തരായ ച പഞ്ഞായ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന സീലേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ പുഥുജ്ജനോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൭൮൭. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ സമ്മാവാചായ സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ സമ്മാദിട്ഠിയാ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ സമ്മാവാചായ സമന്നാഗതോതി ? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന സമ്മാസങ്കപ്പേന...പേ... ലോകിയേന സമ്മാവായാമേന...പേ... ലോകിയായ സമ്മാസതിയാ...പേ... ലോകിയേന സമ്മാസമാധിനാ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന സമ്മാകമ്മന്തേന...പേ... ലോകിയേന സമ്മാആജീവേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ സമ്മാദിട്ഠിയാ...പേ... ലോകിയേന സമ്മാസമാധിനാ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ ച ലോകുത്തരായ ച സമ്മാവാചായ സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ ച ലോകുത്തരായ ച സമ്മാദിട്ഠിയാ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ ച ലോകുത്തരായ ച സമ്മാവാചായ സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സമ്മാസങ്കപ്പേന...പേ... ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സമ്മാവായാമേന ...പേ... ലോകിയായ ച ലോകുത്തരായ ച സമ്മാസതിയാ...പേ... ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സമ്മാസമാധിനാ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സമ്മാകമ്മന്തേന...പേ... സമ്മാആജീവേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ. മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയായ ച ലോകുത്തരായ ച സമ്മാദിട്ഠിയാ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സമ്മാആജീവേന സമന്നാഗതോതി? ആമന്താ . മഗ്ഗസമങ്ഗീ ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സമ്മാസങ്കപ്പേന...പേ... ലോകിയേന ച ലോകുത്തരേന ച സമ്മാസമാധിനാ സമന്നാഗതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൭൮൮. ന വത്തബ്ബം - "മഗ്ഗസമങ്ഗീ ദ്വീഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ"തി? ആമന്താ. ലോകിയേ സീലേ നിരുദ്ധേ മഗ്ഗോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ദുസ്സീലോ ഖണ്ഡസീലോ ഛിന്നസീലോ മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ... തേന ഹി മഗ്ഗസമങ്ഗീ ദ്വീഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോതി.

ദ്വീഹിസീലേഹികഥാ നിട്ഠിതാ.

൭൯. ദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൬) ൭. സീലം അചേതസികന്തികഥാ

൫൯൦. സീലം അചേതസികന്തി? ആമന്താ. രൂപം…പേ॰… നിബ്ബാനം…പേ॰… ചക്ഖായതനം …പേ॰… കായായതനം… രൂപായതനം…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സീലം അചേതസികന്തി? ആമന്താ. ഫസ്സോ അചേതസികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… സീലം അചേതസികന്തി? ആമന്താ. വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… ചേതനാ…പേ॰… സദ്ധാ…പേ॰… വീരിയം…പേ॰… സതി…പേ॰… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാ അചേതസികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഫസ്സോ ചേതസികോതി? ആമന്താ. സീലം ചേതസികന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… ചേതനാ…പേ॰… സദ്ധാ…പേ॰… വീരിയം…പേ॰… സതി…പേ॰… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാ ചേതസികാതി? ആമന്താ. സീലം ചേതസികന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൯൧. സീലം അചേതസികന്തി? ആമന്താ. അനിട്ഠഫലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ഇട്ഠഫലന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഇട്ഠഫലം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സീലം അചേതസിക’’ന്തി.

സദ്ധാ ഇട്ഠഫലാ, സദ്ധാ ചേതസികാതി? ആമന്താ. സീലം ഇട്ഠഫലം, സീലം ചേതസികന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വീരിയം…പേ॰… സതി…പേ॰… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാ ഇട്ഠഫലാ, പഞ്ഞാ ചേതസികാതി? ആമന്താ. സീലം ഇട്ഠഫലം, സീലം ചേതസികന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സീലം ഇട്ഠഫലം, സീലം അചേതസികന്തി? ആമന്താ . സദ്ധാ ഇട്ഠഫലാ, സദ്ധാ അചേതസികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സീലം ഇട്ഠഫലം, സീലം അചേതസികന്തി? ആമന്താ. വീരിയം…പേ॰… സതി…പേ॰… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാ ഇട്ഠഫലാ, പഞ്ഞാ അചേതസികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൯൨. സീലം അചേതസികന്തി? ആമന്താ. അഫലം അവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു സഫലം സവിപാകന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഫലം സവിപാകം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സീലം അചേതസിക’’ന്തി…പേ॰….

ചക്ഖായതനം അചേതസികം അവിപാകന്തി? ആമന്താ. സീലം അചേതസികം അവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതായതനം…പേ॰… കായായതനം …പേ॰… രൂപായതനം…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനം അചേതസികം അവിപാകന്തി? ആമന്താ. സീലം അചേതസികം അവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സീലം അചേതസികം സവിപാകന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം അചേതസികം സവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സീലം അചേതസികം സവിപാകന്തി? ആമന്താ. സോതായതനം…പേ॰… കായായതനം… രൂപായതനം…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനം അചേതസികം സവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൯൩. സമ്മാവാചാ അചേതസികാതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി അചേതസികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാവാചാ അചേതസികാതി? ആമന്താ. സമ്മാസങ്കപ്പോ…പേ॰… സമ്മാവായാമോ…പേ॰… സമ്മാസതി…പേ॰… സമ്മാസമാധി അചേതസികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ അചേതസികോതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി അചേതസികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ അചേതസികോതി? ആമന്താ. സമ്മാസങ്കപ്പോ… സമ്മാവായാമോ… സമ്മാസതി… സമ്മാസമാധി അചേതസികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമ്മാദിട്ഠി ചേതസികാതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ ചേതസികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാദിട്ഠി ചേതസികാതി? ആമന്താ. സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ ചേതസികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാസങ്കപ്പോ…പേ॰… സമ്മാവായാമോ…പേ॰… സമ്മാസതി…പേ॰… സമ്മാസമാധി ചേതസികോതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ ചേതസികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാസമാധി ചേതസികോതി? ആമന്താ. സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ ചേതസികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൯൪. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സീലം അചേതസിക’’ന്തി? ആമന്താ. സീലേ ഉപ്പജ്ജിത്വാ നിരുദ്ധേ ദുസ്സീലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി സീലം അചേതസികന്തി.

സീലം അചേതസികന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൨) ൮. സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തീതികഥാ

൫൯൫. സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. രൂപം… നിബ്ബാനം… ചക്ഖായതനം…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. ഫസ്സോ ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ… ചേതനാ… സദ്ധാ… വീരിയം… സതി… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാ ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഫസ്സോ ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സീലം ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ… ചേതനാ … സദ്ധാ… വീരിയം… സതി… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാ ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സീലം ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൯൬. സമ്മാവാചാ ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാവാചാ ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സമ്മാസങ്കപ്പോ… സമ്മാവായാമോ… സമ്മാസതി…പേ॰… സമ്മാസമാധി ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ . സമ്മാദിട്ഠി ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി ? ആമന്താ. സമ്മാസങ്കപ്പോ… സമ്മാവായാമോ… സമ്മാസതി…പേ॰… സമ്മാസമാധി ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമ്മാദിട്ഠി ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാദിട്ഠി ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമ്മാസങ്കപ്പോ … സമ്മാവായാമോ… സമ്മാസതി…പേ॰… സമ്മാസമാധി ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മാസമാധി ചിത്താനുപരിവത്തീതി? ആമന്താ. സമ്മാകമ്മന്തോ…പേ॰… സമ്മാആജീവോ ചിത്താനുപരിവത്തീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൧൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തീ’’തി? ആമന്താ. സീലേ ഉപ്പജ്ജിത്വാ നിരുദ്ധേ ദുസ്സീലോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തീതി.

സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൰. ദസമവഗ്ഗോ

(൰൦൨) ൧. സമാദാനഹേതുകഥാ

൬൧൮. സമാദാനഹേതുകം സീലം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. സമാദാനഹേതുകോ ഫസ്സോ വഡ്ഢതി, വേദനാ വഡ്ഢതി, സഞ്ഞാ വഡ്ഢതി, ചേതനാ വഡ്ഢതി, ചിത്തം വഡ്ഢതി, സദ്ധാ വഡ്ഢതി, വീരിയം വഡ്ഢതി, സതി വഡ്ഢതി, സമാധി വഡ്ഢതി, പഞ്ഞാ വഡ്ഢതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സമാദാനഹേതുകം സീലം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. ലതാ വിയ വഡ്ഢതി, മാലുവാ വിയ വഡ്ഢതി, രുക്ഖോ വിയ വഡ്ഢതി, തിണം വിയ വഡ്ഢതി, മുഞ്ജപുഞ്ജോ വിയ വഡ്ഢതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൧൧. സമാദാനഹേതുകം സീലം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. സീലം സമാദിയിത്വാ കാമവിതക്കം വിതക്കേന്തസ്സ ബ്യാപാദവിതക്കം വിതക്കേന്തസ്സ വിഹിംസാവിതക്കം വിതക്കേന്തസ്സ സീലം വഡ്ഢതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി ? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സുവിദൂരവിദൂരാനി! കതമാനി ചത്താരി? നഭഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, പഥവീ ച - ഇദം പഠമം സുവിദൂരവിദൂരം...പേ॰... തസ്മാ സതം ധമ്മോ അസബ്ഭി ആരകാ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീ’’തി.

൬൦൦. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സമാദാനഹേതുകം സീലം വഡ്ഢതീ’’തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘ആരാമരോപാ വനരോപാ...പേ॰... ധമ്മട്ഠാ സീലസമ്പന്നാ തേ ജനാ സഗ്ഗഗാമിനോ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സമാദാനഹേതുകം സീലം വഡ്ഢതീതി.

സമാദാനഹേതുകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൪) ൧൦. വിഞ്ഞത്തി സീലന്തികഥാ

൬൦൧. വിഞ്ഞത്തി സീലന്തി? ആമന്താ. പാണാതിപാതാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അദിന്നാദാനാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമേസുമിച്ഛാചാരാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... മുസാവാദാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഭിവാദനം സീലം, പച്ചുട്ഠാനം സീലം, അഞ്ജലികമ്മം സീലം, സാമീചികമ്മം സീലം, ആസനാഭിഹാരോ സീലം, സേയ്യാഭിഹാരോ സീലം, പാദോദകാഭിഹാരോ സീലം, പാദകഥലികാഭിഹാരോ സീലം, ന്ഹാനേ പിട്ഠിപരികമ്മം സീലന്തി? ആമന്താ . പാണാതിപാതാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനാ വേരമണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൦൨. ന വത്തബ്ബം - ‘‘വിഞ്ഞത്തി സീല’’ന്തി? ആമന്താ. ദുസ്സില്യന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഹി വിഞ്ഞത്തി സീലന്തി.

വിഞ്ഞത്തി സീലന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൦. ദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൫) ൧൧. അവിഞ്ഞത്തി ദുസ്സില്യന്തികഥാ

൬൦൩. അവിഞ്ഞത്തി ദുസ്സില്യന്തി? ആമന്താ. പാണാതിപാതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അദിന്നാദാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമേസുമിച്ഛാചാരോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... മുസാവാദോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സുരാമേരയമജ്ജപമാദട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പാപകമ്മം സമാദിയിത്വാ ദാനം ദദന്തസ്സ പുഞ്ഞഞ്ച അപുഞ്ഞഞ്ച ഉഭോ വഡ്ഢന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പുഞ്ഞഞ്ച അപുഞ്ഞഞ്ച ഉഭോ വഡ്ഢന്തീതി? ആമന്താ . ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സുവിദൂരവിദൂരാനി ! കതമാനി ചത്താരി? നഭഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, പഥവീ ച - ഇദം പഠമം സുവിദൂരവിദൂരം…പേ॰… തസ്മാ സതം ധമ്മോ അസബ്ഭി ആരകാ"തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീ"തി.

൬൯൦. ന വത്തബ്ബം - "അവിഞ്ഞത്തി ദുസ്സില്യ"ന്തി? ആമന്താ. നനു പാപകമ്മം സമാദിന്നോ ആസീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പാപകമ്മം സമാദിന്നോ ആസി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അവിഞ്ഞത്തി ദുസ്സില്യ"ന്തി.

അവിഞ്ഞത്തി ദുസ്സില്യന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

ദസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഉപപത്തേസിയേ പഞ്ചക്ഖന്ധേ അനിരുദ്ധേ കിരിയാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ ഉപ്പജ്ജന്തി, മഗ്ഗസമങ്ഗിസ്സ രൂപം മഗ്ഗോ, പഞ്ചവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ അത്ഥി മഗ്ഗഭാവനാ, പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ കുസലാപി അകുസലാപി, പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ സാഭോഗാ, മഗ്ഗസമങ്ഗീ ദ്വീഹി സീലേഹി സമന്നാഗതോ, സീലം അചേതസികം, സീലം ന ചിത്താനുപരിവത്തി, സമാദാനഹേതുകം സീലം വഡ്ഢതീതി, വിഞ്ഞത്തിസീലം അവിഞ്ഞത്തി ദുസ്സില്യന്തി.

ദുതിയോ പണ്ണാസകോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

നിയാമസങ്ഗഹഗതാനിസംസതാ ച നിരോധോതി [നിയാമ സങ്ഗഹഗതാനിസംസതാ അത്ഥി പഞ്ചവോകാരഭവോ നിരോധോ മഗ്ഗസമങ്ഗിസ്സ പഞ്ചവോകാരഭവോതി (സീ॰ സ്യാ॰ ക॰), നിയാമ സങ്ഗഹ ഗതാനിസംസതാ അത്ഥി പഞ്ചവോകാരഭവോ മഗ്ഗസമങ്ഗിസ്സ നോ പഞ്ചവോകാരഭവോ (പീ॰)].

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൩-൧൦൪) ൧-൩. തിസ്സോപി അനുസയകഥാ

൬൦൭. അനുസയാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. വിപാകാബ്യാകതാ കിരിയാബ്യാകതാ രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കാമരാഗാനുസയോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം…പേ॰… കാമച്ഛന്ദനീവരണം അകുസലന്തി? ആമന്താ. കാമരാഗാനുസയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പടിഘാനുസയോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. പടിഘം പടിഘപരിയുട്ഠാനം പടിഘസംയോജനം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പടിഘം പടിഘപരിയുട്ഠാനം പടിഘസംയോജനം അകുസലന്തി? ആമന്താ. പടിഘാനുസയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മാനാനുസയോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. മാനോ മാനപരിയുട്ഠാനം മാനസംയോജനം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… മാനോ മാനപരിയുട്ഠാനം മാനസംയോജനം അകുസലന്തി? ആമന്താ. മാനാനുസയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰….

ദിട്ഠാനുസയോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. ദിട്ഠി ദിട്ഠോഘോ ദിട്ഠിയോഗോ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം ദിട്ഠിസംയോജനം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദിട്ഠി ദിട്ഠോഘോ ദിട്ഠിയോഗോ ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനം ദിട്ഠിസംയോജനം അകുസലന്തി? ആമന്താ. ദിട്ഠാനുസയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വിചികിച്ഛാനുസയോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വിചികിച്ഛാ വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനം വിചികിച്ഛാസംയോജനം വിചികിച്ഛാനീവരണം അകുസലന്തി? ആമന്താ. വിചികിച്ഛാനുസയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഭവരാഗാനുസയോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. ഭവരാഗോ ഭവരാഗപരിയുട്ഠാനം ഭവരാഗസംയോജനം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഭവരാഗോ ഭവരാഗപരിയുട്ഠാനം ഭവരാഗസംയോജനം അകുസലന്തി? ആമന്താ. ഭവരാഗാനുസയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അവിജ്ജാനുസയോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം

അവിജ്ജാനീവരണം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണം അകുസലന്തി? ആമന്താ. അവിജ്ജാനുസയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൦൬. ന വത്തബ്ബം - ''അനുസയാ അബ്യാകതാ''തി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ''സാനുസയോ''തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഹി അനുസയാ അബ്യാകതാതി. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ''സരാഗോ''തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... തേന ഹി രാഗോ അബ്യാകതോതി.

൬൦൭. അനുസയാ അഹേതുകാതി? ആമന്താ. രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമരാഗാനുസയോ അഹേതുകോതി? ആമന്താ. കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമച്ഛന്ദനീവരണം അഹേതുകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം...പേ॰... കാമച്ഛന്ദനീവരണം സഹേതുകന്തി? ആമന്താ. കാമരാഗാനുസയോ സഹേതുകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പടിഘാനുസയോ...പേ॰... മാനാനുസയോ... ദിട്ഠാനുസയോ... വിചികിച്ഛാനുസയോ... ഭവരാഗാനുസയോ... അവിജ്ജാനുസയോ അഹേതുകോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനം അവിജ്ജാസംയോജനം അവിജ്ജാനീവരണം അഹേതുകന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ...പേ॰... അവിജ്ജാനീവരണം സഹേതുകന്തി? ആമന്താ. അവിജ്ജാനുസയോ സഹേതുകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൦൮. ന വത്തബ്ബം - ''അനുസയാ അഹേതുകാ''തി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ''സാനുസയോ''തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അനുസയാ തേന ഹേതുനാ സഹേതുകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... തേന ഹി അനുസയാ അഹേതുകാതി. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ''സരാഗോ''തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. രാഗോ തേന ഹേതുനാ സഹേതുകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ഹി രാഗോ അഹേതുകോതി.

൬൦൯. അനുസയാ ചിത്തവിപ്പയുത്താതി? ആമന്താ. രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കാമരാഗാനുസയോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം കാമരാഗസംയോജനം കാമോഘോ കാമയോഗോ കാമച്ഛന്ദനീവരണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കാമരാഗോ കാമരാഗപരിയുട്ഠാനം...പേ॰... കാമച്ഛന്ദനീവരണം

ചിത്തസമ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. കാമരാഗാനുസയോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൬൧൦. കാമരാഗാനുസയോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

കാമരാഗാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. കാമരാഗോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... കാമരാഗോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. കാമരാഗാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

കാമരാഗാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോ, കാമരാഗോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൬൧൧. പടിഘാനുസയോ മാനാനുസയോ ദിട്ഠാനുസയോ വിചികിച്ഛാനുസയോ ഭവരാഗാനുസയോ അവിജ്ജാനുസയോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനീവരണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അവിജ്ജാ അവിജ്ജോഘോ അവിജ്ജായോഗോ അവിജ്ജാനീവരണം ചിത്തസമ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. അവിജ്ജാനുസയോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൬൧൨. അവിജ്ജാനുസയോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ . സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അവിജ്ജാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ ചിത്തവിപ്പയുത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അവിജ്ജാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ ചിത്തസമ്പയുത്താതി? ആമന്താ. അവിജ്ജാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

അവിജ്ജാനുസയോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോ, അവിജ്ജാസങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ ചിത്തസമ്പയുത്താതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൧൩. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അനുസയാ ചിത്തവിപ്പയുത്താ’’തി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ‘‘സാനുസയോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. അനുസയാ തേന ചിത്തേന സമ്പയുത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി അനുസയാ ചിത്തവിപ്പയുത്താതി. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ‘‘സരാഗോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. രാഗോ തേന ചിത്തേന സമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി രാഗോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി.

തിസ്സോപി അനുസയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൯) ൪. ഞാണകഥാ

൬൧൪. അഞ്ഞാണേ വിഗതേ ഞാണവിപ്പയുത്തേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ന വത്തബ്ബം - ‘‘ഞാണീ’’തി? ആമന്താ. രാഗേ വിഗതേ ന വത്തബ്ബം - ‘‘വീതരാഗോ’’തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അഞ്ഞാണേ വിഗതേ ഞാണവിപ്പയുത്തേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ന വത്തബ്ബം - ‘‘ഞാണീ’’തി? ആമന്താ. ദോസേ വിഗതേ... മോഹേ വിഗതേ... കിലേസേ വിഗതേ ന വത്തബ്ബം - ‘‘നിക്കിലേസോ’’തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രാഗേ വിഗതേ വത്തബ്ബം - ‘‘വീതരാഗോ’’തി? ആമന്താ. അഞ്ഞാണേ വിഗതേ ഞാണവിപ്പയുത്തേ ചിത്തേ വത്തമാനേ വത്തബ്ബം - ‘‘ഞാണീ’’തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദോസേ വിഗതേ... മോഹേ വിഗതേ... കിലേസേ വിഗതേ വത്തബ്ബം - ‘‘നിക്കിലേസോ’’തി? ആമന്താ. അഞ്ഞാണേ വിഗതേ ഞാണവിപ്പയുത്തേ ചിത്തേ വത്തമാനേ വത്തബ്ബം - ‘‘ഞാണീ’’തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൧൫. അഞ്ഞാണേ വിഗതേ ഞാണവിപ്പയുത്തേ ചിത്തേ വത്തമാനേ വത്തബ്ബം - ‘‘ഞാണീ’’തി? ആമന്താ . അതീതേന ഞാണേന ഞാണീ നിരുദ്ധേന വിഗതേന പടിപസ്സദ്ധേന ഞാണേന ഞാണീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൦) ൫. ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തികഥാ

൩൧൩. ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. പഞ്ഞാ പഞ്ഞിന്ദ്രിയം പഞ്ഞാബലം സമ്മാദിട്ഠി ധമ്മവിചയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പഞ്ഞാ പഞ്ഞിന്ദ്രിയം പഞ്ഞാബലം സമ്മാദിട്ഠി ധമ്മവിചയസമ്ബോജ്ഝങ്ഗോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. ഞാണം ചിത്തസമ്പയുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. കതമക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി ? സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഞാണം സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. പഞ്ഞാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ ചിത്തവിപ്പയുത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പഞ്ഞാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ ചിത്തസമ്പയുത്താതി? ആമന്താ. ഞാണം സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നം ചിത്തസമ്പയുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഞാണം സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നം ചിത്തവിപ്പയുത്തം, പഞ്ഞാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ ചിത്തസമ്പയുത്താതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. വേദനാക്ഖന്ധോ സഞ്ഞാക്ഖന്ധോ ഏകദേസോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ ഏകദേസോ ചിത്തവിപ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൧൪. ന വത്തബ്ബം – ‘‘ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്ത’’ന്തി? ആമന്താ. അരഹാ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ ‘‘ഞാണീ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. ഞാണം തേന ചിത്തേന സമ്പയുത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി.

അരഹാ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ ‘‘പഞ്ഞവാ’’തി വത്തബ്ബോതി [സകവാദീപുച്ഛാ വിയ ദിസ്സതി]? ആമന്താ. പഞ്ഞാ തേന ചിത്തേന സമ്പയുത്താതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി പഞ്ഞാ ചിത്തവിപ്പയുത്താതി.

ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൧) ൩. ഇദം ദുക്ഖന്തികഥാ

൩൧൫. ‘‘ഇദം ദുക്ഖ’’ന്തി വാചം ഭാസതോ ‘‘ഇദം ദുക്ഖ’’ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. ‘‘അയം ദുക്ഖസമുദയോ’’തി വാചം ഭാസതോ ‘‘അയം ദുക്ഖസമുദയോ’’തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ‘‘ഇദം ദുക്ഖ’’ന്തി വാചം ഭാസതോ ‘‘ഇദം ദുക്ഖ’’ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. ‘‘അയം ദുക്ഖനിരോധോ’’തി വാചം ഭാസതോ ‘‘അയം ദുക്ഖനിരോധോ’’തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ‘‘ഇദം ദുക്ഖ’’ന്തി വാചം

ഭാസതോ “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “അയം മഗ്ഗോ”തി വാചം ഭാസതോ “അയം മഗ്ഗോ”തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

“അയം സമുദയോ”തി വാചം ഭാസതോ ന ച “അയം സമുദയോ”തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… “അയം നിരോധോ”തി… “അയം മഗ്ഗോ”തി വാചം ഭാസതോ ന ച “അയം മഗ്ഗോ”തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൯൭. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “രൂപം അനിച്ച”ന്തി വാചം ഭാസതോ “രൂപം അനിച്ച”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. വേദനാ… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… “വിഞ്ഞാണം അനിച്ച”ന്തി വാചം ഭാസതോ “വിഞ്ഞാണം അനിച്ച”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

“ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “രൂപം അനത്താ”തി വാചം ഭാസതോ “രൂപം അനത്താ”തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. വേദനാ … സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… “വിഞ്ഞാണം അനത്താ”തി വാചം ഭാസതോ “വിഞ്ഞാണം അനത്താ”തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

“രൂപം അനിച്ച”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “രൂപം അനിച്ച”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… “വിഞ്ഞാണം അനിച്ച”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “വിഞ്ഞാണം അനിച്ച”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

“രൂപം അനത്താ”തി വാചം ഭാസതോ ന ച “രൂപം അനത്താ”തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… വേദനാ… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… “വിഞ്ഞാണം അനത്താ”തി വാചം ഭാസതോ ന ച “വിഞ്ഞാണം അനത്താ”തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ ന ച “ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൩൯൮. “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി വാചം ഭാസതോ “ഇദം ദുക്ഖ”ന്തി ഞാണം പവത്തതീതി? ആമന്താ. “ഇ”തി [ഈതി (സ്യാ॰ പീ॰)] ച “ദ”ന്തി ച “ദു”തി [ദൂതി (സ്യാ॰ പീ॰)] ച “ഖ”ന്തി ച ഞാണം പവത്തതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഇദം ദുക്ഖന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൨) ൭. ഇദ്ധിബലകഥാ

൬൨൧. ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. ഇദ്ധിമയികോ സോ ആയു, ഇദ്ധിമയികാ സാ ഗതി, ഇദ്ധിമയികോ സോ അത്തഭാവപ്പടിലാഭോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. അതീതം കപ്പം തിട്ഠേയ്യ, അനാഗതം കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. ദ്വേ കപ്പേ തിട്ഠേയ്യ, തയോ കപ്പേ തിട്ഠേയ്യ, ചത്താരോ കപ്പേ തിട്ഠേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. സതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ തിട്ഠേയ്യ, അസതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ തിട്ഠേയ്യാതി? സതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ തിട്ഠേയ്യാതി. ഹഞ്ചി സതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ തിട്ഠേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ – ''ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാ''തി. അസതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ തിട്ഠേയ്യാതി, മതോ തിട്ഠേയ്യ, കാലങ്കതോ തിട്ഠേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൨൨. ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. ഉപ്പന്നോ ഫസ്സോ മാ നിരുജ്ഝീതി ലബ്ഭാ ഇദ്ധിയാ പഗ്ഗഹേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഉപ്പന്നാ വേദനാ…പേ॰… ഉപ്പന്നാ സഞ്ഞാ …പേ॰… ഉപ്പന്നാ ചേതനാ…പേ॰… ഉപ്പന്നം ചിത്തം… ഉപ്പന്നാ സദ്ധാ… ഉപ്പന്നം വീരിയം… ഉപ്പന്നാ സതി… ഉപ്പന്നോ സമാധി …പേ॰… ഉപ്പന്നാ പഞ്ഞാ മാ നിരുജ്ഝീതി ലബ്ഭാ ഇദ്ധിയാ പഗ്ഗഹേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. രൂപം നിച്ചം ഹോതൂതി ലബ്ഭാ ഇദ്ധിയാ പഗ്ഗഹേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… വിഞ്ഞാണം നിച്ചം ഹോതൂതി ലബ്ഭാ ഇദ്ധിയാ പഗ്ഗഹേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. ജാതിധമ്മാ സത്താ മാ ജായിംസൂതി ലബ്ഭാ ഇദ്ധിയാ പഗ്ഗഹേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ജരാധമ്മാ സത്താ മാ ജീരിംസൂതി…പേ॰… ബ്യാധിധമ്മാ സത്താ മാ ബ്യാധിയിംസൂതി…പേ॰… മരണധമ്മാ സത്താ മാ മീയിംസൂതി ലബ്ഭാ ഇദ്ധിയാ പഗ്ഗഹേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൨൩. ന വത്തബ്ബം – ''ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ – ''യസ്സ കസ്സചി, ആനന്ദ, ചത്താരോ ഇദ്ധിപാദാ ഭാവിതാ ബഹുലീകതാ യാനീകതാ വത്ഥുകതാ അനുട്ഠിതാ പരിചിതാ സുസമാരദ്ധാ, സോ ആകങ്ഖമാനോ കപ്പം വാ തിട്ഠേയ്യ കപ്പാവസേസം വാ''തി [ദീ॰ നി॰ ൨.൧൬൬; സം॰ നി॰ ൫.൮൨൨; ഉദാ॰ ൫൧]!

അഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി.

൬൨൮. ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ചതുന്നം, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മാനം നത്ഥി കോചി പാടിഭോഗോ സമണോ വാ ബ്രാഹ്മണോ വാ ദേവോ വാ മാരോ വാ ബ്രഹ്മാ വാ കോചി വാ ലോകസ്മിം! കതമേസം ചതുന്നം? ജരാധമ്മോ "മാ ജീരീ"തി നത്ഥി കോചി പാടിഭോഗോ സമണോ വാ ബ്രാഹ്മണോ വാ ദേവോ വാ മാരോ വാ ബ്രഹ്മാ വാ കോചി വാ ലോകസ്മിം. ബ്യാധിധമ്മോ "മാ ബ്യാധിയീ"തി...പേ... മരണധമ്മോ "മാ മീയീ"തി...പേ... യാനി ഖോ പന താനി പുബ്ബേ കതാനി പാപകാനി കമ്മാനി സംകിലേസികാനി പോനോബ്ഭവികാനി [പോനോഭവികാനി (സീ॰ പീ॰)] സദരാനി [നിസ്സാരാനി (സീ॰ പീ॰ ക॰), ദുക്ഖുദ്രയാനി (സ്യാ॰)] ദുക്ഖവിപാകാനി ആയതിം ജാതിജരാമരണിയാനി തേസം വിപാകോ "മാ നിബ്ബത്തീ"തി നത്ഥി കോചി പാടിഭോഗോ സമണോ വാ ബ്രാഹ്മണോ വാ ദേവോ വാ മാരോ വാ ബ്രഹ്മാ വാ കോചി വാ ലോകസ്മിം. ഇമേസം ഖോ, ഭിക്ഖവേ, ചതുന്നം ധമ്മാനം നത്ഥി കോചി പാടിഭോഗോ സമണോ വാ ബ്രാഹ്മണോ വാ ദേവോ വാ മാരോ വാ ബ്രഹ്മാ വാ കോചി വാ ലോകസ്മി"ന്തി [അ॰ നി॰ ൪.൧൮൨]. അഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാ"തി.

ഇദ്ധിബലകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൩) ൭. സമാധികഥാ

൬൨൯. ചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ആമന്താ. അതീതാ ചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ... ചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ആമന്താ. അനാഗതാ ചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ആമന്താ. നനു അതീതം നിരുദ്ധം അനാഗതം അജാതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം നിരുദ്ധം അനാഗതം അജാതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ചിത്തസന്തതി സമാധീ"തി.

൬൩൦. ഏകചിത്തക്ഖണികോ സമാധീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ സമാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സോതവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ...പേ... ഘാനവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ... ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ... കായവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ...പേ... അകുസലചിത്തസമങ്ഗീ ...പേ... രാഗസഹഗതചിത്തസമങ്ഗീ...പേ... ദോസസഹഗതചിത്തസമങ്ഗീ...പേ... മോഹസഹഗതചിത്തസമങ്ഗീ...പേ... അനോത്തപ്പസഹഗതചിത്തസമങ്ഗീ സമാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ആമന്താ. അകുസലചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... രാഗസഹഗതാ...പേ... ദോസസഹഗതാ...പേ... മോഹസഹഗതാ...പേ... അനോത്തപ്പസഹഗതാ ചിത്തസന്തതി സമാധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ന വത്തബ്ബം - "ചിത്തസന്തതി സമാധീ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "അഹം ഖോ, ആവുസോ നിഗണ്ഠാ, പഹോമി അനിഞ്ജമാനോ കായേന, അഭാസമാനോ വാചം, സത്ത രത്തിന്ദിവാനി [രത്തിദിവാനി (ക॰)] ഏകന്തസുഖം പടിസംവേദീ വിഹരിതു"ന്തി [മ॰ നി॰ ൧.൧൮൦]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ചിത്തസന്തതി സമാധീതി.

സമാധികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൪) ൯. ധമ്മട്ഠിതതാകഥാ

൬൧൭. ധമ്മട്ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തായ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ തായേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സന്തകിരിയാ , നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപസ്സ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തായ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ തായേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വേദനായ ഠിതതാ...പേ॰... സഞ്ഞായ ഠിതതാ...പേ॰... സങ്ഖാരാനം ഠിതതാ...പേ॰... വിഞ്ഞാണസ്സ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തായ ഠിതതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ തായേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ധമ്മട്ഠിതതാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൧. ഏകാദസമവഗ്ഗോ

(൧൦൫) ൧൦. അനിച്ചതാകഥാ

൬൧൮. അനിച്ചതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ അനിച്ചതായ അനിച്ചതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തായ അനിച്ചതായ അനിച്ചതാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ തായേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ.

ജരാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ ജരായ ജരാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തായ ജരായ ജരാ പരിനിപ്ഫന്നാതി? ആമന്താ. തായ തായേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സന്തകിരിയാ , നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

മരണം പരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. തസ്സ മരണസ്സ മരണം പരിനിപ്ഫന്നന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തസ്സ മരണസ്സ മരണം

പരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. തസ്സ തസ്സേവ നത്ഥി ദുക്ഖസ്സന്തകിരിയാ, നത്ഥി വട്ടുപച്ഛേദോ, നത്ഥി അനുപാദാപരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന്റ്വ്ൻ. രൂപം പരിനിപ്ഫന്നം, രൂപസ്സ അനിച്ചതാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനിച്ചതാ പരിനിപ്ഫന്നാ, അനിച്ചതായ അനിച്ചതാ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപം പരിനിപ്ഫന്നം, രൂപസ്സ ജരാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ജരാ പരിനിപ്ഫന്നാ, ജരായ ജരാ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപം പരിനിപ്ഫന്നം, രൂപസ്സ ഭേദോ അത്ഥി, അന്തരധാനം അത്ഥീതി? ആമന്താ. മരണം പരിനിപ്ഫന്നം, മരണസ്സ ഭേദോ അത്ഥി, അന്തരധാനം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വേദനാ …പേ॰… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ…പേ॰… വിഞ്ഞാണം പരിനിപ്ഫന്നം, വിഞ്ഞാണസ്സ അനിച്ചതാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. അനിച്ചതാ പരിനിപ്ഫന്നാ, അനിച്ചതായ അനിച്ചതാ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… വിഞ്ഞാണം പരിനിപ്ഫന്നം, വിഞ്ഞാണസ്സ ജരാ അത്ഥീതി? ആമന്താ. ജരാ പരിനിപ്ഫന്നാ, ജരായ ജരാ അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വിഞ്ഞാണം പരിനിപ്ഫന്നം, വിഞ്ഞാണസ്സ ഭേദോ അത്ഥി, അന്തരധാനം അത്ഥീതി? ആമന്താ. മരണം പരിനിപ്ഫന്നം, മരണസ്സ ഭേദോ അത്ഥി, അന്തരധാനം അത്ഥീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അനിച്ചതാകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഏകാദസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

അനുസയാ അബ്യാകതാ, അഹേതുകാ, ചിത്തവിപ്പയുത്താ, അഞ്ഞാണേ വിഗതേ ഞാണീ, ഞാണം ചിത്തവിപ്പയുത്തം, യത്ഥ സദ്ദേ [യത്ഥ സദ്ദോ (സീ॰), യഥാസദ്ദം (?)] ഞാണം പവത്തതി, ഇദ്ധിബലേന സമന്നാഗതോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യ, ചിത്തസന്തതി സമാധി, ധമ്മട്ഠിതതാ, അനിച്ചതാതി.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൫) ൧. സംവരോ കമ്മന്തികഥാ

൬൩൦. സംവരോ കമ്മന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുന്ദ്രിയസംവരോ ചക്ഖുകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതിന്ദ്രിയസംവരോ…പേ॰… ഘാനിന്ദ്രിയസംവരോ…പേ॰… ജിവ്ഹിന്ദ്രിയസംവരോ…പേ॰… കായിന്ദ്രിയസംവരോ കായകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കായിന്ദ്രിയസംവരോ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുന്ദ്രിയസംവരോ ചക്ഖുകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കായിന്ദ്രിയസംവരോ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. സോതിന്ദ്രിയസംവരോ…പേ॰… ഘാനിന്ദ്രിയസംവരോ…പേ॰… ജിവ്ഹിന്ദ്രിയസംവരോ ജിവ്ഹാകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മനിന്ദ്രിയസംവരോ മനോകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മനിന്ദ്രിയസംവരോ മനോകമ്മന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുന്ദ്രിയസംവരോ ചക്ഖുകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മനിന്ദ്രിയസംവരോ മനോകമ്മന്തി? ആമന്താ. സോതിന്ദ്രിയസംവരോ …പേ॰… ഘാനിന്ദ്രിയസംവരോ… ജിവ്ഹിന്ദ്രിയസംവരോ…പേ॰… കായിന്ദ്രിയസംവരോ കായകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൩൧. അസംവരോ കമ്മന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുന്ദ്രിയഅസംവരോ ചക്ഖുകമ്മന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതിന്ദ്രിയഅസംവരോ…പേ॰… ഘാനിന്ദ്രിയഅസംവരോ…പേ॰… ജിവ്ഹിന്ദ്രിയഅസംവരോ… കായിന്ദ്രിയഅസംവരോ കായകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കായിന്ദ്രിയഅസംവരോ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുന്ദ്രിയഅസംവരോ ചക്ഖുകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കായിന്ദ്രിയഅസംവരോ കായകമ്മന്തി? ആമന്താ. സോതിന്ദ്രിയഅസംവരോ…പേ॰… ഘാനിന്ദ്രിയഅസംവരോ…പേ॰… ജിവ്ഹിന്ദ്രിയഅസംവരോ ജിവ്ഹാകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മനിന്ദ്രിയഅസംവരോ മനോകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

മനിന്ദ്രിയഅസംവരോ മനോകമ്മന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുന്ദ്രിയഅസംവരോ ചക്ഖുകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മനിന്ദ്രിയഅസംവരോ മനോകമ്മന്തി? ആമന്താ. സോതിന്ദ്രിയഅസംവരോ…പേ॰… ഘാനിന്ദ്രിയഅസംവരോ…പേ॰… ജിവ്ഹിന്ദ്രിയഅസംവരോ…പേ॰… കായിന്ദ്രിയഅസംവരോ കായകമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൩൨. ന വത്തബ്ബം - ''സംവരോപി അസംവരോപി കമ്മ''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ചക്ഖുനാ രൂപം ദിസ്വാ നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി…പേ॰… ന നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി, സോതേന സദ്ദം സുത്വാ…പേ॰… മനസാ ധമ്മം വിഞ്ഞായ നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതി…പേ॰… ന

നിമിത്തഗ്ഗാഹീ ഹോതീ''തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സംവരോപി അസംവരോപി കമ്മന്തി.

സംവരോ കമ്മന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൭) ൨. കമ്മകഥാ

൬൨൨. സബ്ബം കമ്മം സവിപാകന്തി? ആമന്താ. സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ആമന്താ. വിപാകാബ്യാകതാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാതി ? ആമന്താ. കിരിയാബ്യാകതാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ആമന്താ. കാമാവചരാ വിപാകാബ്യാകതാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ആമന്താ. രൂപാവചരാ അരൂപാവചരാ അപരിയാപന്നാ വിപാകാബ്യാകതാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ആമന്താ. കാമാവചരാ കിരിയാബ്യാകതാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ആമന്താ. രൂപാവചരാ അരൂപാവചരാ കിരിയാബ്യാകതാ ചേതനാ സവിപാകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൨൩. വിപാകാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വിപാകാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാ''തി.

കിരിയാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കിരിയാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാ''തി.

കാമാവചരാ രൂപാവചരാ അരൂപാവചരാ അപരിയാപന്നാ വിപാകാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അപരിയാപന്നാ വിപാകാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാ''തി.

കാമാവചരാ രൂപാവചരാ അരൂപാവചരാ കിരിയാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരൂപാവചരാ കിരിയാബ്യാകതാ ചേതനാ അവിപാകാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബാ ചേതനാ സവിപാകാ''തി.

൬൨൪. ന വത്തബ്ബം - ''സബ്ബം കമ്മം സവിപാക''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''നാഹം, ഭിക്ഖവേ, സഞ്ചേതനികാനം കമ്മാനം കതാനം ഉപചിതാനം അപ്പടിസംവിദിത്വാ ബ്യന്തിഭാവം വദാമി, തഞ്ച ഖോ ദിട്ഠേവ ധമ്മേ ഉപപജ്ജേ [ഉപപജ്ജം (അ॰ നി॰ ൧൦.൨൧൭)] വാ അപരേ വാ

പരിയായേ’’തി [അം നി ൮.൨൭]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സബ്ബം കമ്മം സവിപാകന്തി.

കമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൪) ൩. സദ്ദോ വിപാകോതികഥാ

൬൩൬. സദ്ദോ വിപാകോതി? ആമന്താ. സുഖവേദനിയോ ദുക്ഖവേദനിയോ അദുക്ഖമസുഖവേദനിയോ, സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോ, ദുക്ഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോ , അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോ, ഫസ്സേന സമ്പയുത്തോ, വേദനായ സമ്പയുത്തോ, സഞ്ഞായ സമ്പയുത്തോ, ചേതനായ സമ്പയുത്തോ, ചിത്തേന സമ്പയുത്തോ, സാരമ്മണോ; അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ആഭോഗോ സമന്നാഹാരോ മനസികാരോ ചേതനാ പത്ഥനാ പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ന സുഖവേദനിയോ ന ദുക്ഖവേദനിയോ…പേ॰… അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സുഖവേദനിയോ…പേ॰… അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സദ്ദോ വിപാകോ’’തി.

ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ സുഖവേദനിയോ…പേ॰… സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. സദ്ദോ വിപാകോ, സദ്ദോ സുഖവേദനിയോ…പേ॰… സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സദ്ദോ വിപാകോ, സദ്ദോ ന സുഖവേദനിയോ…പേ॰… അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ ന സുഖവേദനിയോ, ന ദുക്ഖവേദനിയോ…പേ॰… അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൩൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സദ്ദോ വിപാകോ’’തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘സോ തസ്സ കമ്മസ്സ കതത്താ ഉപചിതത്താ ഉസ്സന്നത്താ വിപുലത്താ ബ്രഹ്മസ്സരോ ഹോതി കരവികഭാണീ’’തി [ദീഘനികായേ]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി സദ്ദോ വിപാകോതി.

സദ്ദോ വിപാകോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൫) ൪. സളായതനകഥാ

൬൩൮. ചക്ഖായതനം വിപാകോതി? ആമന്താ. സുഖവേദനിയം ദുക്ഖവേദനിയം…പേ॰… സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ന സുഖവേദനിയം…പേ॰… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സുഖവേദനിയം…പേ॰…

അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ചക്ഖായതനം വിപാകോ’’തി…പേ᳚….

ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ സുഖവേദനിയോ…പേ᳚… സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം വിപാകോ, ചക്ഖായതനം സുഖവേദനിയം…പേ᳚… സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ᳚….

ചക്ഖായതനം വിപാകോ, ചക്ഖായതനം ന സുഖവേദനിയം…പേ᳚… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ആമന്താ. ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ ന സുഖവേദനിയോ…പേ᳚… അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ᳚….

൬൩൯. സോതായതനം…പേ᳚… ഘാനായതനം…പേ᳚… ജിവ്ഹായതനം…പേ᳚… കായായതനം വിപാകോതി? ആമന്താ. സുഖവേദനിയം…പേ᳚… സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ᳚… നനു ന സുഖവേദനിയം…പേ᳚… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സുഖവേദനിയം…പേ᳚… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘കായായതനം വിപാകോ’’തി.

ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ സുഖവേദനിയോ…പേ᳚… സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ആമന്താ. കായായതനം വിപാകോ, കായായതനം സുഖവേദനിയം…പേ᳚… സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ᳚… കായായതനം വിപാകോ, കായായതനം ന സുഖവേദനിയം…പേ᳚… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ആമന്താ . ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ ന സുഖവേദനിയോ…പേ᳚… അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ᳚… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ᳚….

൬൪൦. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സളായതനം വിപാകോ’’തി? ആമന്താ. നനു സളായതനം കമ്മസ്സ കതത്താ ഉപ്പന്നന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സളായതനം കമ്മസ്സ കതത്താ ഉപ്പന്നം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സളായതനം വിപാകോ’’തി.

സളായതനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൨൩) ൭. സത്തക്ഖത്തുപരമകഥാ

൬൪൧. സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ആമന്താ. മാതാ ജീവിതാ വോരോപിതാ… പിതാ ജീവിതാ വോരോപിതോ… അരഹാ ജീവിതാ വോരോപിതോ… ദുട്ഠേന ചിത്തേന തഥാഗതസ്സ ലോഹിതം ഉപ്പാദിതം… സങ്ഘോ ഭിന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ᳚….

സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ആമന്താ. അഭബ്ബോ അന്തരാ ധമ്മം അഭിസമേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°.... അഭബ്ബോ അന്തരാ ധമ്മം അഭിസമേതുന്തി? ആമന്താ. മാതാ ജീവിതാ വോരോപിതാ... പിതാ ജീവിതാ വോരോപിതോ... അരഹാ ജീവിതാ വോരോപിതോ... ദുട്ഠേന ചിത്തേന തഥാഗതസ്സ ലോഹിതം ഉപ്പാദിതം... സങ്ഘോ ഭിന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൬൪൨. സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ആമന്താ. അത്ഥി സോ നിയമോ യേന നിയമേന സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... അത്ഥി തേ സതിപട്ഠാനാ...പേ°... സമ്മപ്പധാനാ... ഇദ്ധിപാദാ... ഇന്ദ്രിയാ... ബലാ... ബോജ്ഝങ്ഗാ യേഹി ബോജ്ഝങ്ഗേഹി സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൬൪൩. നത്ഥി സോ നിയമോ യേന നിയമേന സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി സോ നിയമോ യേന നിയമേന സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോ''തി.

നത്ഥി തേ സതിപട്ഠാനാ... ബോജ്ഝങ്ഗാ യേഹി ബോജ്ഝങ്ഗേഹി സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി തേ ബോജ്ഝങ്ഗാ യേഹി ബോജ്ഝങ്ഗേഹി സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോ''തി.

൬൪൪. സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ആമന്താ. സകദാഗാമിനിയമേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... അനാഗാമിനിയമേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... അരഹത്തനിയമേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

കതമേന നിയമേനാതി? സോതാപത്തിനിയമേനാതി. സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോതി? ആമന്താ. യേ കേചി സോതാപത്തിനിയാമം ഓക്കമന്തി, സബ്ബേ തേ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

൬൪൫. ന വത്തബ്ബം - ''സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോ''തി? ആമന്താ . നനു സോ സത്തക്ഖത്തുപരമോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സോ സത്തക്ഖത്തുപരമോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോ''തി.

സത്തക്ഖത്തുപരമകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൯൪) ൩. കോലങ്കോലകഥാ

൬൪൩. ന വത്തബ്ബം - ‘‘കോലങ്കോലോ പുഗ്ഗലോ കോലങ്കോലതാനിയതോ’’തി? ആമന്താ. നനു സോ കോലങ്കോലോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സോ കോലങ്കോലോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘കോലങ്കോലോ പുഗ്ഗലോ കോലങ്കോലതാനിയതോ’’തി.

കോലങ്കോലകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൧) ൭. ഏകബീജീകഥാ

൬൪൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘ഏകബീജീ പുഗ്ഗലോ ഏകബീജിതാനിയതോ’’തി? ആമന്താ. നനു സോ ഏകബീജീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സോ ഏകബീജീ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ഏകബീജീ പുഗ്ഗലോ ഏകബീജിതാനിയതോ’’തി.

ഏകബീജീകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൧൬) ൮. ജീവിതാ വോരോപനകഥാ

൬൪൮. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യാതി? ആമന്താ. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ…പേ॰… പിതരം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ …പേ॰… അരഹന്തം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ…പേ॰… ദുട്ഠേന ചിത്തേന തഥാഗതസ്സ ലോഹിതം ഉപ്പാദേയ്യ…പേ॰… സങ്ഘം ഭിന്ദേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യാതി? ആമന്താ. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സത്ഥരി അഗാരവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ധമ്മേ…പേ॰… സങ്ഘേ…പേ॰… സിക്ഖായ അഗാരവോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

നനു ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സത്ഥരി സഗാരവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സത്ഥരി സഗാരവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യാ’’തി. നനു ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ധമ്മേ…പേ॰… സങ്ഘേ…പേ॰… സിക്ഖായ സഗാരവോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സിക്ഖായ സഗാരവോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യാ’’തി.

൬൪൯. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സത്ഥരി അഗാരവോതി? ആമന്താ. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ബുദ്ധഥൂപേ ഓഹദേയ്യ ഓമുത്തേയ്യ നിട്ഠുഭേയ്യ ബുദ്ധഥൂപേ അപബ്യാമതോ [അസബ്യാകതോ (സീ॰ ക॰)] കരേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘സേയ്യഥാപി, ഭിക്ഖവേ, മഹാസമുദ്ദോ ഠിതധമ്മോ വേലം നാതിവത്തതി; ഏവമേവ ഖോ, ഭിക്ഖവേ, യം മയാ സാവകാനം സിക്ഖാപദം പഞ്ഞത്തം തം മമ സാവകാ ജീവിതഹേതുപി നാതിക്കമന്തീ’’തി [ചൂളവ॰ ൩൮൪; അ॰ നി॰ ൮.൧൯; ഉദാ॰ ൪൫]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യാ’’തി.

ജീവിതാ വോരോപനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൨൪) ൯. ദുഗ്ഗതികഥാ

൬൪൦. ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീതി? ആമന്താ. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ആപായികേ രൂപേ രജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ആപായികേ രൂപേ രജ്ജേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീ’’തി.

ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീതി? ആമന്താ. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ആപായികേ സദ്ദേ…പേ॰… ഗന്ധേ… രസേ… ഫോട്ഠബ്ബേ…പേ॰… അമനുസ്സിത്ഥിയാ തിരച്ഛാനഗതിത്ഥിയാ നാഗകഞ്ഞായ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, അജേളകം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, കുക്കുടസൂകരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, ഹത്ഥിഗവസ്സവളവം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ… തിത്തിരവട്ടകമോരകപിഞ്ജരം [… കപിഞ്ജലം (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ തിത്തിരവട്ടകമോരകപിഞ്ജരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീ’’തി.

൬൪൧. ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ആപായികേ രൂപേ രജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. അരഹതോ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, അരഹാ ആപായികേ രൂപേ രജ്ജേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ആപായികേ സദ്ദേ… ഗന്ധേ… രസേ… ഫോട്ഠബ്ബേ…പേ॰… തിത്തിരവട്ടകമോരകപിഞ്ജരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യാതി? ആമന്താ . അരഹതോ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, അരഹാ തിത്തിരവട്ടകമോരകപിഞ്ജരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരഹതോ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, ന ച അരഹാ ആപായികേ രൂപേ രജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, ന ച ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ ആപായികേ രൂപേ രജ്ജേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹതോ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, ന ച അരഹാ ആപായികേ സദ്ദേ…പേ॰… ഗന്ധേ…പേ॰… രസേ…പേ॰… ഫോട്ഠബ്ബേ…പേ॰… അമനുസ്സിത്ഥിയാ തിരച്ഛാനഗതിത്ഥിയാ നാഗകഞ്ഞായ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ, അജേളകം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, കുക്കുടസൂകരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ, ഹത്ഥിഗവസ്സവളവം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യ…പേ॰… തിത്തിരവട്ടകമോരകപിഞ്ജരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യാതി? ആമന്താ . ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, ന ച ദിട്ഠിസമ്പന്നോ

പുഗ്ഗലോ തിത്തിരവട്ടകമോരകപിഞ്ജരം പടിഗ്ഗണ്ഹേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൬൩൨. [അട്ഠകഥാനുലോമം പരവാദീപുച്ഛാലക്ഖണം. തഥാപായം പുച്ഛാ സകവാദിസ്സ, പുരിമായോ ച ഇമിസ്സം ദുഗ്ഗതികഥായം പരവാദിസ്സാതി ഗഹേതബ്ബാ വിയ ദിസ്സന്തി] ന വത്തബ്ബം - ''ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീ''തി? ആമന്താ. ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ നിരയം ഉപപജ്ജേയ്യ...പേ... തിരച്ഛാനയോനിം ഉപപജ്ജേയ്യ... പേത്തിവിസയം ഉപപജ്ജേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീതി.

ദുഗ്ഗതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൨. ദ്വാദസമവഗ്ഗോ

(൧൨൦) ൧൦. സത്തമഭവികകഥാ

൬൩൩. ന വത്തബ്ബം ''സത്തമഭവികസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീ''തി? ആമന്താ. സത്തമഭവികോ പുഗ്ഗലോ നിരയം ഉപപജ്ജേയ്യ, തിരച്ഛാനയോനിം ഉപപജ്ജേയ്യ, പേത്തിവിസയം ഉപപജ്ജേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി സത്തമഭവികസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതീതി.

സത്തമഭവികകഥാ നിട്ഠിതാ.

ദ്വാദസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സംവരോ കമ്മം തഥേവ അസംവരോ, സബ്ബകമ്മം സവിപാകം, സദ്ദോ വിപാകോ, സളായതനം വിപാകോ, സത്തക്ഖത്തുപരമോ പുഗ്ഗലോ സത്തക്ഖത്തുപരമതാനിയതോ, കോലങ്കോലപുഗ്ഗലോ കോലങ്കോലതാനിയതോ, ഏകബീജീ പുഗ്ഗലോ ഏകബീജിതാനിയതോ, ദിട്ഠിസമ്പന്നോ പുഗ്ഗലോ സഞ്ചിച്ച പാണം ജീവിതാ വോരോപേയ്യ, ദിട്ഠിസമ്പന്നസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ പഹീനാ ദുഗ്ഗതി, തഥേവ സത്തമഭവികസ്സാതി.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൨൬) ൧. കപ്പട്ഠകഥാ

൬൪൮. കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. കപ്പോ ച സണ്ഠാതി ബുദ്ധോ ച ലോകേ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. കപ്പോ ച സണ്ഠാതി സങ്ഘോ ച ഭിജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. കപ്പോ ച സണ്ഠാതി കപ്പട്ഠോ ച കപ്പട്ഠിയം കമ്മം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. കപ്പോ ച സണ്ഠാതി കപ്പട്ഠോ ച പുഗ്ഗലോ കാലം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൪൯. കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. അതീതം കപ്പം തിട്ഠേയ്യ, അനാഗതം കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. ദ്വേ കപ്പേ തിട്ഠേയ്യ… തയോ കപ്പേ തിട്ഠേയ്യ… ചത്താരോ കപ്പേ തിട്ഠേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൫൦. കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി? ആമന്താ. കപ്പട്ഠോ കപ്പേ ഡയ്ഹന്തേ കത്ഥ ഗച്ഛതീതി? അഞ്ഞം ലോകധാതും ഗച്ഛതീതി. മതോ ഗച്ഛതി, വേഹാസം ഗച്ഛതീതി? മതോ ഗച്ഛതീതി. കപ്പട്ഠിയം കമ്മം അപരാപരിയവേപക്കന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… [വേഹാസം ഗച്ഛതീതി (?) അയം ഹി പരവാദിസ്സ പടിഞ്ഞായേവ, കഥാ॰ ൬൨൧-൬൨൪ നവമപന്തിയം വിയ] വേഹാസം ഗച്ഛതീതി? ആമന്താ [വേഹാസം ഗച്ഛതീതി (?) അയം ഹി പരവാദിസ്സ പടിഞ്ഞായേവ, കഥാ॰ ൬൨൧-൬൨൪ നവമപന്തിയം വിയ]. കപ്പട്ഠോ ഇദ്ധിമാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കപ്പട്ഠോ ഇദ്ധിമാതി? ആമന്താ. കപ്പട്ഠേന ഛന്ദിദ്ധിപാദോ ഭാവിതോ വീരിയിദ്ധിപാദോ ഭാവിതോ ചിത്തിദ്ധിപാദോ ഭാവിതോ വീമംസിദ്ധിപാദോ ഭാവിതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൫൧. ന വത്തബ്ബം – ''കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ –

''ആപായികോ നേരയികോ, കപ്പട്ഠോ സങ്ഘഭേദകോ;
വഗ്ഗരതോ അധമ്മട്ഠോ, യോഗക്ഖേമാ പധംസതി;
സങ്ഘം സമഗ്ഗം ഭേത്വാന [ഭിന്ദിത്വാ (സീ॰ ക॰)], കപ്പം നിരയമ്ഹി
പച്ചതീ''തി [ചൂളവ॰ ൩൫൪; അ॰ നി॰ ൧൦.൩൯; ഇതിവു॰ ൧൮].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യാതി.

കപ്പട്ഠകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൨൭) ൨. കുസലപടിലാഭകഥാ

൩൭൮. കപ്പട്ഠോ കുസലം ചിത്തം ന പടിലഭേയ്യാതി? ആമന്താ. കപ്പട്ഠോ ദാനം ദദേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കപ്പട്ഠോ ദാനം ദദേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "കപ്പട്ഠോ കുസലം ചിത്തം ന പടിലഭേയ്യാ"തി.

കപ്പട്ഠോ കുസലം ചിത്തം ന പടിലഭേയ്യാതി? ആമന്താ. കപ്പട്ഠോ ചീവരം ദദേയ്യ...പേ॰... പിണ്ഡപാതം ദദേയ്യ...പേ॰... സേനാസനം ദദേയ്യ...പേ॰... ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദേയ്യ ... ഖാദനീയം ദദേയ്യ... ഭോജനീയം ദദേയ്യ... പാനീയം ദദേയ്യ... ചേതിയം വന്ദേയ്യ... ചേതിയേ മാലം ആരോപേയ്യ... ഗന്ധം ആരോപേയ്യ... വിലേപനം ആരോപേയ്യ...പേ॰... ചേതിയം അഭിദക്ഖിണം [പദക്ഖിണം (പീ॰)] കരേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കപ്പട്ഠോ ചേതിയം അഭിദക്ഖിണം കരേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "കപ്പട്ഠോ കുസലം ചിത്തം ന പടിലഭേയ്യാ"തി...പേ॰....

൩൭൯. കപ്പട്ഠോ കുസലം ചിത്തം പടിലഭേയ്യാതി? ആമന്താ. തതോ വുട്ഠാനം കുസലം ചിത്തം പടിലഭേയ്യാതി? ആമന്താ. രൂപാവചരം...പേ॰... അരൂപാവചരം...പേ॰... ലോകുത്തരം കുസലം ചിത്തം പടിലഭേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കുസലപടിലാഭകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൨൪) ൩. അനന്തരാപയുത്തകഥാ

൬൬൦. അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമേയ്യാതി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയാമഞ്ച സമ്മത്തനിയാമഞ്ച ഉഭോ ഓക്കമേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമേയ്യാതി? ആമന്താ. നനു തം കമ്മം പയുത്തം കുക്കുച്ചം ഉപ്പാദിതം വിപ്പടിസാരിയം ജനിതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തം കമ്മം പയുത്തം കുക്കുച്ചം ഉപ്പാദിതം വിപ്പടിസാരിയം ജനിതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമേയ്യാ"തി.

൬൬൧. അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ അഭബ്ബോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമിതുന്തി? ആമന്താ. മാതാ ജീവിതാ വോരോപിതാ... പിതാ ജീവിതാ വോരോപിതോ... അരഹാ ജീവിതാ വോരോപിതോ... ദുട്ഠേന ചിത്തേന തഥാഗതസ്സ ലോഹിതം ഉപ്പാദിതം... സങ്ഘോ ഭിന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ തം കമ്മം പടിസംഹരിത്വാ കുക്കുച്ചം പടിവിനോദേത്വാ വിപ്പടിസാരിയം പടിവിനേത്വാ [പടിവിനോദേത്വാ (സീ॰ പീ॰ ക॰)] അഭബ്ബോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമിതുന്തി? ആമന്താ. മാതാ ജീവിതാ വോരോപിതാ... പിതാ ജീവിതാ വോരോപിതോ...പേ॰... സങ്ഘോ ഭിന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ തം കമ്മം പടിസംഹരിത്വാ കുക്കുച്ചം പടിവിനോദേത്വാ വിപ്പടിസാരിയം പടിവിനേത്വാ അഭബ്ബോ സമ്മത്തനിയാമം

ഓക്കമിതുന്തി? ആമന്താ. നനു തം കമ്മം പടിസംഹടം കുക്കുച്ചം പടിവിനോദിതം വിപ്പടിസാരിയം പടിവിനീതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തം കമ്മം പടിസംഹടം കുക്കുച്ചം പടിവിനോദിതം വിപ്പടിസാരിയം പടിവിനീതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ തം കമ്മം പടിസംഹരിത്വാ കുക്കുച്ചം പടിവിനോദേത്വാ വിപ്പടിസാരിയം പടിവിനേത്വാ അഭബ്ബോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമിതു"ന്തി.

൬൬൨. അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമേയ്യാതി? ആമന്താ. നനു തം കമ്മം പയുത്തോ ആസീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തം കമ്മം പയുത്തോ ആസി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമേയ്യാ"തി.

അനന്തരാപയുത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൨൯) ൪. നിയതസ്സ നിയാമകഥാ

൬൬൩. നിയതോ നിയാമം ഓക്കമതീതി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയതോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമതി, സമ്മത്തനിയതോ മിച്ഛത്തനിയാമം ഓക്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിയതോ നിയാമം ഓക്കമതീതി? ആമന്താ. പുബ്ബേ മഗ്ഗം ഭാവേത്വാ പച്ഛാ നിയാമം ഓക്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുബ്ബേ സോതാപത്തിമഗ്ഗം ഭാവേത്വാ പച്ഛാ സോതാപത്തിനിയാമം ഓക്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുബ്ബേ സകദാഗാമി...പേ॰... അനാഗാമി...പേ॰... അരഹത്തമഗ്ഗം ഭാവേത്വാ പച്ഛാ അരഹത്തനിയാമം ഓക്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പുബ്ബേ സതിപട്ഠാനം...പേ॰... സമ്മപ്പധാനം... ഇദ്ധിപാദം... ഇന്ദ്രിയം... ബലം... ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേത്വാ പച്ഛാ നിയാമം ഓക്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൬൪. ന വത്തബ്ബം - "നിയതോ നിയാമം ഓക്കമതീ"തി? ആമന്താ. ഭബ്ബോ ബോധിസത്തോ തായ ജാതിയാ ധമ്മം നാഭിസമേതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി നിയതോ നിയാമം ഓക്കമതീതി.

നിയതസ്സ നിയാമകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൩൦) ൫. നിവുതകഥാ

൬൬൫. നിവുതോ നീവരണം ജഹതീതി? ആമന്താ. രത്തോ രാഗം ജഹതി, ദുട്ഠോ ദോസം ജഹതി, മൂള്ഹോ മോഹം ജഹതി, കിലിട്ഠോ കിലേസേ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രാഗേന രാഗം ജഹതി, ദോസേന ദോസം ജഹതി, മോഹേന മോഹം ജഹതി, കിലേസേഹി കിലേസേ ജഹതീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രാഗോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ, മഗ്ഗോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രാഗോ അകുസലോ, മഗ്ഗോ കുസലോതി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൬൬. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സുവിദൂരവിദൂരാനി! കതമാനി ചത്താരി? നഭഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, പഥവീ ച - ഇദം പഠമം സുവിദൂരവിദൂരം… പേ॰… തസ്മാ സതം ധമ്മോ അസബ്ഭി ആരകാ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''കുസലാകുസലാ…പേ॰… സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീ''തി.

നിവുതോ നീവരണം ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സോ ഏവം സമാഹിതേ ചിത്തേ പരിസുദ്ധേ പരിയോദാതേ അനങ്ഗണേ വിഗതൂപക്കിലേസേ മുദുഭൂതേ കമ്മനിയേ ഠിതേ ആനേഞ്ജപ്പത്തേ ആസവാനം ഖയഞാണായ ചിത്തം അഭിനിന്നാമേതീ''തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''നിവുതോ നീവരണം ജഹതീ''തി…പേ॰….

൬൬൭. ന വത്തബ്ബം - ''നിവുതോ നീവരണം ജഹതീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''തസ്സ ഏവം ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ കാമാസവാപി ചിത്തം വിമുച്ചതി…പേ॰… അവിജ്ജാസവാപി ചിത്തം വിമുച്ചതീ''തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി ? ആമന്താ. തേന ഹി നിവുതോ നീവരണം ജഹതീതി.

നിവുതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൩൩) ൬. സമ്മുഖീഭൂതകഥാ

൬൬൮. സമ്മുഖീഭൂതോ സംയോജനം ജഹതീതി? ആമന്താ. രത്തോ രാഗം ജഹതി, ദുട്ഠോ ദോസം ജഹതി, മൂള്ഹോ മോഹം ജഹതി, കിലിട്ഠോ കിലേസേ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രാഗേന രാഗം ജഹതി, ദോസേന ദോസം ജഹതി, മോഹേന മോഹം ജഹതി, കിലേസേഹി കിലേസേ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രാഗോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ, മഗ്ഗോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രാഗോ അകുസലോ, മഗ്ഗോ കുസലോതി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൬൯. കുസലാകുസലാ…പേ॰… സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സുവിദൂരവിദൂരാനി! കതമാനി ചത്താരി? നഭഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, പഥവീ ച - ഇദം പഠമം സുവിദൂരവിദൂരം…

പേ॰… തസ്മാ സതം ധമ്മോ അസബ്ഭി ആരകാ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''കുസലാകുസലാ…പേ॰… സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീ''തി.

സമ്മുഖീഭൂതോ സംയോജനം ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സോ ഏവം സമാഹിതേ ചിത്തേ…പേ॰… ആസവാനം ഖയഞാണായ ചിത്തം അഭിനിന്നാമേതീ''തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''സമ്മുഖീഭൂതോ സംയോജനം ജഹതീ''തി.

൬൭൦. ന വത്തബ്ബം - ''സമ്മുഖീഭൂതോ സംയോജനം ജഹതീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''തസ്സ ഏവം ജാനതോ ഏവം പസ്സതോ കാമാസവാപി ചിത്തം വിമുച്ചതി…പേ॰… അവിജ്ജാസവാപി ചിത്തം വിമുച്ചതീ''തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സമ്മുഖീഭൂതോ സംയോജനം ജഹതീതി.

സമ്മുഖീഭൂതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൩൨) ൭. സമാപന്നോ അസ്സാദേതികഥാ

൬൭൧. സമാപന്നോ അസ്സാദേതി, ഝാനനികന്തി ഝാനാരമ്മണാതി? ആമന്താ. തം ഝാനം തസ്സ ഝാനസ്സ ആരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തം ഝാനം തസ്സ ഝാനസ്സ ആരമ്മണന്തി? ആമന്താ. തേന ഫസ്സേന തം ഫസ്സം ഫുസതി, തായ വേദനായ തം വേദനം വേദേതി, തായ സഞ്ഞായ തം സഞ്ഞം സഞ്ജാനാതി, തായ ചേതനായ തം ചേതനം ചേതേതി, തേന ചിത്തേന തം ചിത്തം ചിന്തേതി, തേന വിതക്കേന തം വിതക്കം വിതക്കേതി, തേന വിചാരേന തം വിചാരം വിചാരേതി , തായ പീതിയാ തം പീതി പിയായതി, തായ സതിയാ തം സതിം സരതി, തായ പഞ്ഞായ തം പഞ്ഞം പജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഝാനനികന്തി ചിത്തസമ്പയുത്താ, ഝാനം ചിത്തസമ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ॰… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഝാനനികന്തി അകുസലം, ഝാനം കുസലന്തി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൭൨. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സുവിദൂരവിദൂരാനി! കതമാനി ചത്താരി? നഭഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, പഥവീ ച - ഇദം പഠമം സുവിദൂരവിദൂരം… പേ॰… തസ്മാ സതം ധമ്മോ അസബ്ഭി ആരകാ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീ''തി.

൬൭൩. ന വത്തബ്ബം - ''സമാപന്നോ അസ്സാദേതി, ഝാനനികന്തി ഝാനാരമ്മണാ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു വിവിച്ചേവ കാമേഹി വിവിച്ച അകുസലേഹി ധമ്മേഹി പഠമം ഝാനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി, സോ തം അസ്സാദേതി തം നികാമേതി തേന ച വിത്തിം ആപജ്ജതി; വിതക്കവിചാരാനം വൂപസമാ...പേ॰... ദുതിയം ഝാനം... പേ॰... തതിയം ഝാനം...പേ॰... ചതുത്ഥം ഝാനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി , സോ തം അസ്സാദേതി തം നികാമേതി തേന ച വിത്തിം ആപജ്ജതീ''തി [അ॰ നി॰ ൪.൧൨൩]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സമാപന്നോ അസ്സാദേതി, ഝാനനികന്തി ഝാനാരമ്മണാതി.

സമാപന്നോ അസ്സാദേതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൩൩) ൭. അസാതരാഗകഥാ

൬൭൪. അത്ഥി അസാതരാഗോതി? ആമന്താ. ദുക്ഖാഭിനന്ദിനോ സത്താ, അത്ഥി കേചി ദുക്ഖം പത്ഥേന്തി പിഹേന്തി ഏസന്തി ഗവേസന്തി പരിയേസന്തി, ദുക്ഖം അജ്ഝോസായ തിട്ഠന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു സുഖാഭിനന്ദിനോ സത്താ, അത്ഥി കേചി സുഖം പത്ഥേന്തി പിഹേന്തി ഏസന്തി ഗവേസന്തി പരിയേസന്തി, സുഖം അജ്ഝോസായ തിട്ഠന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സുഖാഭിനന്ദിനോ സത്താ, അത്ഥി കേചി സുഖം പത്ഥേന്തി പിഹേന്തി ഏസന്തി ഗവേസന്തി പരിയേസന്തി, സുഖം അജ്ഝോസായ തിട്ഠന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അസാതരാഗോ''തി.

അത്ഥി അസാതരാഗോതി? ആമന്താ. ദുക്ഖായ വേദനായ രാഗാനുസയോ അനുസേതി, സുഖായ വേദനായ പടിഘാനുസയോ അനുസേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു സുഖായ വേദനായ രാഗാനുസയോ അനുസേതി, ദുക്ഖായ വേദനായ പടിഘാനുസയോ അനുസേതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സുഖായ വേദനായ രാഗാനുസയോ അനുസേതി, ദുക്ഖായ വേദനായ പടിഘാനുസയോ അനുസേതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അസാതരാഗോ''തി.

൬൭൫. ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി അസാതരാഗോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സോ ഏവം അനുരോധവിരോധം സമാപന്നോ യം കിഞ്ചി വേദനം വേദയതി സുഖം വാ ദുക്ഖം വാ അദുക്ഖമസുഖം വാ, സോ തം വേദനം അഭിനന്ദതി അഭിവദതി അജ്ഝോസായ തിട്ഠതീ''തി [മ॰ നി॰ ൧.൪൦൯ മഹാതണ്ഹാസങ്ഖയേ]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി അസാതരാഗോതി.

അസാതരാഗകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൩. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൩൪) ൮. ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതികഥാ

൬൭൬. ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. വിപാകാബ്യാകതാ കിരിയാബ്യാകതാ രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. രൂപതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. സദ്ദതണ്ഹാ... പേ॰... ഗന്ധതണ്ഹാ...പേ॰... രസതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപതണ്ഹാ അകുസലാതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ അകുസലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സദ്ദതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ അകുസലാതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ അകുസലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൭൭. ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. നനു തണ്ഹാ അകുസലാ വുത്താ ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തണ്ഹാ അകുസലാ വുത്താ ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാ"തി.

ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. നനു ലോഭോ അകുസലോ വുത്തോ ഭഗവതാ, ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോഭോ അകുസലോ വുത്തോ ഭഗവതാ, ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാ"തി.

൬൭൮. ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ . രൂപതണ്ഹാ ലോഭോ അബ്യാകതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ അബ്യാകതോതി? ആമന്താ. സദ്ദതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ ലോഭോ അബ്യാകതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപതണ്ഹാ ലോഭോ അകുസലോതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സദ്ദതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ ലോഭോ അകുസലോതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൬൭൯. ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "യായം തണ്ഹാ പോനോബ്ഭവികാ നന്ദീരാഗസഹഗതാ തത്രതത്രാഭിനന്ദിനീ, സേയ്യഥിദം - കാമതണ്ഹാ, ഭവതണ്ഹാ, വിഭവതണ്ഹാ"തി [മഹാവ॰ ൧൪; ദീ॰ നി॰ ൨.൪൦൦]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി ? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാ"തി.

൬൮൦. ന വത്തബ്ബം - "ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാ"തി? ആമന്താ. നനു സാ ധമ്മതണ്ഹാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാ ധമ്മതണ്ഹാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാ"തി.

ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. തേരസമവഗ്ഗോ

(൧൩൭) ൯. ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതികഥാ

൭൮൯. ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. രൂപതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. സദ്ദതണ്ഹാ...പേ॰... ഗന്ധതണ്ഹാ...പേ॰... രസതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപതണ്ഹാ ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ ദുക്ഖസമുദയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സദ്ദതണ്ഹാ...പേ॰... ഗന്ധതണ്ഹാ...പേ॰... രസതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ ദുക്ഖസമുദയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൯൦. ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. നനു തണ്ഹാ ദുക്ഖസമുദയോ വുത്തോ ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തണ്ഹാ ദുക്ഖസമുദയോ വുത്തോ ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോ''തി. ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. നനു ലോഭോ ദുക്ഖസമുദയോ വുത്തോ ഭഗവതാ, ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ലോഭോ ദുക്ഖസമുദയോ വുത്തോ ഭഗവതാ, ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോ''തി.

൭൯൧. ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ, ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. രൂപതണ്ഹാ ലോഭോ, ന ദുക്ഖസമുദയോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ, ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. സദ്ദതണ്ഹാ...പേ॰... ഗന്ധതണ്ഹാ...പേ॰... രസതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ ലോഭോ, ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപതണ്ഹാ ലോഭോ ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ ദുക്ഖസമുദയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സദ്ദതണ്ഹാ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബതണ്ഹാ ലോഭോ ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. ധമ്മതണ്ഹാ ലോഭോ ദുക്ഖസമുദയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൯൨. ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''യായം തണ്ഹാ പോനോബ്ഭവികാ നന്ദീരാഗസഹഗതാ തത്രതത്രാഭിനന്ദിനീ, സേയ്യഥിദം - കാമതണ്ഹാ, ഭവതണ്ഹാ, വിഭവതണ്ഹാ''തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോ''തി.

൭൯൩. ന വത്തബ്ബം - ''ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോ''തി? ആമന്താ. നനു സാ ധമ്മതണ്ഹാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാ ധമ്മതണ്ഹാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോ''തി.

ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

തേരസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

കപ്പട്ഠോ കപ്പം തിട്ഠേയ്യ, കപ്പട്ഠോ കുസലം ചിത്തം ന പടിലഭേയ്യ, അനന്തരാപയുത്തോ പുഗ്ഗലോ സമ്മത്തനിയാമം ഓക്കമേയ്യ, നിയതോ നിയാമം ഓക്കമതി, നിവുതോ നീവരണം ജഹതി, സമ്മുഖീഭൂതോ സംയോജനം ജഹതി, ഝാനനികന്തി, അസാതരാഗോ, ധമ്മതണ്ഹാ അബ്യാകതാ, ധമ്മതണ്ഹാ ന ദുക്ഖസമുദയോതി.

൧൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൩൭) ൧. കുസലാകുസലപടിസന്ദഹനകഥാ

൬൮൬. അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂലന്തി? ആമന്താ. യാ അകുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, സാവ കുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂലം, ന വത്തബ്ബം - ''യാ അകുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, സാവ കുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീ''തി? ആമന്താ. കുസലം അനാവട്ടേന്തസ്സ [അനാവട്ടന്തസ്സ (സീ॰ പീ॰ ക॰), അനാവജ്ജന്തസ്സ (സ്യാ॰ ക॰)] ഉപ്പജ്ജതി …പേ॰… അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു കുസലം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി…പേ॰… പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കുസലം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി…പേ॰… പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂല''ന്തി.

൬൮൭. അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂലന്തി? ആമന്താ. അകുസലമൂലം അയോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. കുസലം അയോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു കുസലം യോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കുസലം യോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂല''ന്തി.

അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂലന്തി? ആമന്താ. കാമസഞ്ഞായ അനന്തരാ നേക്ഖമ്മസഞ്ഞാ ഉപ്പജ്ജതി, ബ്യാപാദസഞ്ഞായ അനന്തരാ അബ്യാപാദസഞ്ഞാ ഉപ്പജ്ജതി, വിഹിംസാസഞ്ഞായ അനന്തരാ അവിഹിംസാസഞ്ഞാ ഉപ്പജ്ജതി, ബ്യാപാദസ്സ അനന്തരാ മേത്താ ഉപ്പജ്ജതി, വിഹിംസായ അനന്തരാ കരുണാ ഉപ്പജ്ജതി, അരതിയാ അനന്തരാ മുദിതാ ഉപ്പജ്ജതി, പടിഘസ്സ അനന്തരാ ഉപേക്ഖാ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൮൮. കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂലന്തി? ആമന്താ. യാ കുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, സാവ അകുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂലം, ന വത്തബ്ബം - ''യാ കുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, സാവ അകുസലസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീ''തി? ആമന്താ. അകുസലം അനാവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി…പേ॰… അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അകുസലം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി…പേ॰… പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അകുസലം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി…പേ॰… പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂല''ന്തി.

ന്നവൃൻ. കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂലന്തി? ആമന്താ. കുസലം യോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. അകുസലം യോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അകുസലം അയോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അകുസലം അയോനിസോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂല''ന്തി.

കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂലന്തി? ആമന്താ. നേക്ഖമ്മസഞ്ഞായ അനന്തരാ കാമസഞ്ഞാ ഉപ്പജ്ജതി, അബ്യാപാദസഞ്ഞായ അനന്തരാ ബ്യാപാദസഞ്ഞാ ഉപ്പജ്ജതി, അവിഹിംസാസഞ്ഞായ അനന്തരാ വിഹിംസാസഞ്ഞാ ഉപ്പജ്ജതി, മേത്തായ അനന്തരാ ബ്യാപാദോ ഉപ്പജ്ജതി, കരുണായ അനന്തരാ വിഹിംസാ ഉപ്പജ്ജതി, മുദിതായ അനന്തരാ അരതി ഉപ്പജ്ജതി, ഉപേക്ഖായ അനന്തരാ പടിഘം ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന്നൻം. ന വത്തബ്ബം - ''അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂലം, കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂല''ന്തി? ആമന്താ. നനു യസ്മിംയേവ വത്ഥുസ്മിം രജ്ജതി തസ്മിഞ്ഞേവ വത്ഥുസ്മിം വിരജ്ജതി, യസ്മിംയേവ വത്ഥുസ്മിം വിരജ്ജതി തസ്മിഞ്ഞേവ വത്ഥുസ്മിം രജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യസ്മിഞ്ഞേവ വത്ഥുസ്മിം രജ്ജതി തസ്മിഞ്ഞേവ വത്ഥുസ്മിം വിരജ്ജതി, യസ്മിഞ്ഞേവ വത്ഥുസ്മിം വിരജ്ജതി തസ്മിഞ്ഞേവ വത്ഥുസ്മിം രജ്ജതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂലം, കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂല''ന്തി.

കുസലാകുസലപടിസന്ദഹനകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഫർ. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(ഫനൠ൭) ൨. സളായതനുപ്പത്തികഥാ

ന്നൻഫ. സളായതനം അപുബ്ബം അചരിമം മാതുകുച്ഛിസ്മിം സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. സബ്ബങ്ഗപച്ചങ്ഗീ അഹീനിന്ദ്രിയോ മാതുകുച്ഛിസ്മിം ഓക്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ചക്ഖായതനം സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഹത്ഥാ സണ്ഠന്തി, പാദാ സണ്ഠന്തി, സീസം സണ്ഠാതി, കണ്ണോ സണ്ഠാതി, നാസികാ സണ്ഠാതി, മുഖം സണ്ഠാതി, ദന്താ സണ്ഠന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന സോതായതനം...പേ॰... ഘാനായതനം...പേ॰... ജിവ്ഹായതനം സണ്ഠാതീതി? ആമന്താ. ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഹത്ഥാ സണ്ഠന്തി, പാദാ സണ്ഠന്തി, സീസം സണ്ഠാതി, കണ്ണോ സണ്ഠാതി, നാസികാ സണ്ഠാതി, മുഖം സണ്ഠാതി, ദന്താ സണ്ഠന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന്നൻ൨. മാതുകുച്ഛിഗതസ്സ പച്ഛാ ചക്ഖായതനം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. മാതുകുച്ഛിസ്മിം ചക്ഖുപടിലാഭായ കമ്മം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...

പേ॰... മാതുകുച്ഛിഗതസ്സ പച്ഛാ സോതായതനം...പേ॰... ഘാനായതനം...പേ॰... ജിവ്ഹായതനം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. മാതുകുച്ഛിസ്മിം ജിവ്ഹാപടിലാഭായ കമ്മം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

മാതുകുച്ഛിഗതസ്സ പച്ഛാ കേസാ ലോമാ നഖാ ദന്താ അട്ഠീ ഉപ്പജ്ജന്തീതി? ആമന്താ. മാതുകുച്ഛിസ്മിം അട്ഠിപടിലാഭായ കമ്മം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - "മാതുകുച്ഛിഗതസ്സ പച്ഛാ കേസാ ലോമാ നഖാ ദന്താ അട്ഠീ ഉപ്പജ്ജന്തീ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

"പഠമം കലലം ഹോതി, കലലാ ഹോതി അബ്ബുദം;
അബ്ബുദാ ജായതേ പേസി [പേസീ (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)], പേസി നിബ്ബത്തതേ [നിബ്ബത്തതീ (സീ॰ സ്യാ॰, സം॰ നി॰ ൧.൨൩൫), നിബ്ബത്തതി (പീ॰ ക॰)] ഘനോ;
ഘനാ പസാഖാ ജായന്തി, കേസാ ലോമാ നഖാപി ച.

"യഞ്ചസ്സ ഭുഞ്ജതി മാതാ, അന്നം പാനഞ്ച ഭോജനം;
തേന സോ തത്ഥ യാപേതി, മാതുകുച്ഛിഗതോ നരോ"തി [സം॰ നി॰ ൧.൨൩൫].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി മാതുകുച്ഛിഗതസ്സ പച്ഛാ കേസാ ലോമാ നഖാ ദന്താ അട്ഠീ ഉപ്പജ്ജന്തീതി.

സളായതനുപ്പത്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൩൭) ൩. അനന്തരപച്ചയകഥാ

൬൯൩. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ സോതവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. യാ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ സോതവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ സോതവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതി, ന വത്തബ്ബം - "യാ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ സോതവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. സോതവിഞ്ഞാണം അനാവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... നനു സോതവിഞ്ഞാണം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി, ആമന്താ. ഹഞ്ചി സോതവിഞ്ഞാണം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ സോതവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീ"തി.

൩൯൪. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ സോതവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം രൂപനിമിത്തം മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി ? ആമന്താ. സോതവിഞ്ഞാണം രൂപനിമിത്തം മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം രൂപാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. സോതവിഞ്ഞാണം രൂപാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി സോതവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി സോതവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി സോതവിഞ്ഞാണ''ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി ചക്ഖുവിഞ്ഞാണ''ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചക്ഖുഞ്ച പടിച്ച രൂപേ ച ഉപ്പജ്ജതി സോതവിഞ്ഞാണ''ന്തി.

ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ സോതവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണം തം സോതവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൩൯൫. സോതവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ ഘാനവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതി...പേ... ഘാനവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതി...പേ... ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ കായവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. യാ ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ... പണിധി, സാവ കായവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ... പണിധീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ കായവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതി, ന വത്തബ്ബം - ''യാ ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ... പണിധി, സാവ കായവിഞ്ഞാണസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ... പണിധീ''തി? ആമന്താ. കായവിഞ്ഞാണം അനാവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ... അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... നനു കായവിഞ്ഞാണം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കായവിഞ്ഞാണം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ കായവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീ''തി.

൩൯൬. ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ കായവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണം രസനിമിത്തം മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. കായവിഞ്ഞാണം രസനിമിത്തം മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണം രസാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. കായവിഞ്ഞാണം രസാരമ്മണഞ്ഞേവ ന അഞ്ഞാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ജിവ്ഹഞ്ച പടിച്ച രസേ ച ഉപ്പജ്ജതി ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. ജിവ്ഹഞ്ച പടിച്ച രസേ ച ഉപ്പജ്ജതി കായവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ജിവ്ഹഞ്ച പടിച്ച രസേ ച ഉപ്പജ്ജതി കായവിഞ്ഞാണന്തി? ആമന്താ. "ജിവ്ഹഞ്ച പടിച്ച രസേ ച ഉപ്പജ്ജതി കായവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. "ജിവ്ഹഞ്ച പടിച്ച രസേ ച ഉപ്പജ്ജതി ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി "ജിവ്ഹഞ്ച പടിച്ച രസേ ച ഉപ്പജ്ജതി ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണ"ന്തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ജിവ്ഹഞ്ച പടിച്ച രസേ ച ഉപ്പജ്ജതി കായവിഞ്ഞാണ"ന്തി.

ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണസ്സ അനന്തരാ കായവിഞ്ഞാണം ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ ജിവ്ഹാവിഞ്ഞാണം തം കായവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰….

൬൯൭. ന വത്തബ്ബം - "പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ സമനന്തരാ ഉപ്പജ്ജന്തീ"തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കോചി നച്ചതി ഗായതി വാദേതി, രൂപഞ്ച പസ്സതി, സദ്ദഞ്ച സുണാതി, ഗന്ധഞ്ച ഘായതി, രസഞ്ച സായതി, ഫോട്ഠബ്ബഞ്ച ഫുസതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കോചി നച്ചതി ഗായതി വാദേതി, രൂപഞ്ച പസ്സതി, സദ്ദഞ്ച സുണാതി, ഗന്ധഞ്ച ഘായതി, രസഞ്ച സായതി, ഫോട്ഠബ്ബഞ്ച ഫുസതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പഞ്ചവിഞ്ഞാണാ അഞ്ഞമഞ്ഞസ്സ സമനന്തരാ ഉപ്പജ്ജന്തീ"തി.

അനന്തരപച്ചയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൩൯) ൪. അരിയരൂപകഥാ

൬൯൮. അരിയരൂപം മഹാഭൂതാനം ഉപാദായാതി? ആമന്താ. അരിയരൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. മഹാഭൂതാ കുസലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… മഹാഭൂതാ അബ്യാകതാതി? ആമന്താ. അരിയരൂപം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരിയരൂപം മഹാഭൂതാനം ഉപാദായാതി? ആമന്താ. അരിയരൂപം അനാസവം അസംയോജനിയം അഗന്ഥനിയം അനോഘനിയം അയോഗനിയം അനീവരണിയം അപരാമട്ഠം അനുപാദാനിയം അസംകിലേസിയന്തി? ആമന്താ. മഹാഭൂതാ അനാസവാ…പേ॰… അസംകിലേസിയാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… മഹാഭൂതാ സാസവാ സംയോജനിയാ…പേ॰… സംകിലേസിയാതി? ആമന്താ. അരിയരൂപം സാസവം സംയോജനിയം…പേ॰… സംകിലേസിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൯൯. ന വത്തബ്ബം - "അരിയരൂപം മഹാഭൂതാനം ഉപാദായാ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "യം കിഞ്ചി, ഭിക്ഖവേ, രൂപം ചത്താരി മഹാഭൂതാനി ചതുന്നഞ്ച മഹാഭൂതാനം ഉപാദായരൂപ"ന്തി [മ॰ നി॰ ൧.൩൪൭;

അം നിം ൧൧.൧൭]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അരിയരൂപം മഹാഭൂതാനം ഉപാദായാതി.

അരിയരൂപകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൪൦) ൭. അഞ്ഞോ അനുസയോതികഥാ

൬൦൦. അഞ്ഞോ കാമരാഗാനുസയോ അഞ്ഞം കാമരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ കാമരാഗോ അഞ്ഞം കാമരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സ്വേവ കാമരാഗോ തം കാമരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ കാമരാഗാനുസയോ തം കാമരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഞ്ഞോ പടിഘാനുസയോ അഞ്ഞം പടിഘപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞം പടിഘം അഞ്ഞം പടിഘപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തഞ്ഞേവ പടിഘം തം പടിഘപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ പടിഘാനുസയോ തം പടിഘപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഞ്ഞോ മാനാനുസയോ അഞ്ഞം മാനപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ മാനോ അഞ്ഞം മാനപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സ്വേവ മാനോ തം മാനപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ മാനാനുസയോ തം മാനപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഞ്ഞോ ദിട്ഠാനുസയോ അഞ്ഞം ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞാ ദിട്ഠി അഞ്ഞം ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സാവ ദിട്ഠി തം ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ ദിട്ഠാനുസയോ തം ദിട്ഠിപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഞ്ഞോ വിചികിച്ഛാനുസയോ അഞ്ഞം വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞാ വിചികിച്ഛാ അഞ്ഞം വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സാവ വിചികിച്ഛാ തം വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ വിചികിച്ഛാനുസയോ തം വിചികിച്ഛാപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഞ്ഞോ ഭവരാഗാനുസയോ അഞ്ഞം ഭവരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ ഭവരാഗോ അഞ്ഞം ഭവരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സ്വേവ ഭവരാഗോ തം ഭവരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ ഭവരാഗാനുസയോ തം ഭവരാഗപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അഞ്ഞോ അവിജ്ജാനുസയോ അഞ്ഞം അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞാ അവിജ്ജാ അഞ്ഞം അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സാവ അവിജ്ജാ തം അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനന്തി? ആമന്താ. സ്വേവ അവിജ്ജാനുസയോ തം അവിജ്ജാപരിയുട്ഠാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൦൧. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അഞ്ഞോ അനുസയോ അഞ്ഞം പരിയുട്ഠാന’’ന്തി? ആമന്താ . പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ‘‘സാനുസയോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. ‘‘പരിയുട്ഠിതോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി അഞ്ഞോ അനുസയോ അഞ്ഞം പരിയുട്ഠാനന്തി. പുഥുജ്ജനോ കുസലാബ്യാകതേ ചിത്തേ വത്തമാനേ ‘‘സരാഗോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. ‘‘പരിയുട്ഠിതോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി അഞ്ഞോ രാഗോ അഞ്ഞം പരിയുട്ഠാനന്തി.

അഞ്ഞോ അനുസയോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൪൧) ൬. പരിയുട്ഠാനം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തികഥാ

൩൦൨. പരിയുട്ഠാനം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പരിയുട്ഠാനം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തി? ആമന്താ. നത്ഥി സരാഗം ചിത്തം സദോസം ചിത്തം സമോഹം ചിത്തം...പേ॰... അകുസലം ചിത്തം സംകിലിട്ഠം ചിത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അത്ഥി സരാഗം ചിത്തം സദോസം ചിത്തം സമോഹം ചിത്തം...പേ॰... അകുസലം ചിത്തം സംകിലിട്ഠം ചിത്തന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി സരാഗം ചിത്തം സദോസം ചിത്തം സമോഹം ചിത്തം...പേ॰... അകുസലം ചിത്തം സംകിലിട്ഠം ചിത്തം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പരിയുട്ഠാനം ചിത്തവിപ്പയുത്ത’’ന്തി.

പരിയുട്ഠാനം ചിത്തവിപ്പയുത്തന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൪൨) ൭. പരിയാപന്നകഥാ

൩൦൩. രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി, രൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. സമാപത്തേസിയോ ഉപപത്തേസിയോ ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതോ സഹജാതോ സംസട്ഠോ സമ്പയുത്തോ ഏകുപ്പാദോ ഏകനിരോധോ ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതോ സഹജാതോ സംസട്ഠോ സമ്പയുത്തോ ഏകുപ്പാദോ ഏകനിരോധോ ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ...പേ॰... ഏകാരമ്മണോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി, രൂപധാതുപരിയാപന്നോ’’തി...പേ॰....

രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി, രൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. സദ്ദരാഗോ സദ്ദധാതും അനുസേതി, സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം

വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി, രൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ഫോട്ഠബ്ബധാതും അനുസേതി, ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സദ്ദരാഗോ സദ്ദധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ആമന്താ. രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''രൂപധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ഫോട്ഠബ്ബധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ആമന്താ. രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''രൂപധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൦൮. അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി, അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ . സമാപത്തേസിയോ ഉപപത്തേസിയോ ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതോ സഹജാതോ സംസട്ഠോ സമ്പയുത്തോ ഏകുപ്പാദോ ഏകനിരോധോ ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... നനു ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന...പേ॰... ഏകാരമ്മണോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ...പേ॰... ഏകാരമ്മണോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി, അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ''തി.

അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി, അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. സദ്ദരാഗോ സദ്ദധാതും അനുസേതി, സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി, അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ഫോട്ഠബ്ബധാതും അനുസേതി, ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സദ്ദരാഗോ സദ്ദധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ആമന്താ . അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ''തി, ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ഫോട്ഠബ്ബധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ആമന്താ. അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി, ന വത്തബ്ബം - ''അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൦൯. ന വത്തബ്ബം - ''രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി രൂപധാതുപരിയാപന്നോ, അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ''തി? ആമന്താ. നനു കാമരാഗോ കാമധാതും അനുസേതി, കാമധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമരാഗോ കാമധാതും അനുസേതി കാമധാതുപരിയാപന്നോ , തേന വത രേ വത്തബ്ബേ -

''രൂപരാഗോ രൂപധാതും അനുസേതി രൂപധാതുപരിയാപന്നോ, അരൂപരാഗോ അരൂപധാതും അനുസേതി അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ''തി.

പരിയാപന്നകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൪൩) ൮. അബ്യാകതകഥാ

൭൦൬. ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. വിപാകാബ്യാകതം കിരിയാബ്യാകതം രൂപം നിബ്ബാനം ചക്ഖായതനം...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബായതനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. ദിട്ഠിഗതസമ്പയുത്തോ ഫസ്സോ അബ്യാകതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. ദിട്ഠിഗതസമ്പയുത്താ വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ...പേ॰... ചേതനാ...പേ॰... ചിത്തം അബ്യാകതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദിട്ഠിഗതസമ്പയുത്തോ ഫസ്സോ അകുസലോതി? ആമന്താ. ദിട്ഠിഗതം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദിട്ഠിഗതസമ്പയുത്താ വേദനാ സഞ്ഞാ ചേതനാ ചിത്തം അകുസലന്തി? ആമന്താ. ദിട്ഠിഗതം അകുസലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൦൭. ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. അഫലം അവിപാകന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു സഫലം സവിപാകന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഫലം സവിപാകം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകത''ന്തി.

ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. നനു മിച്ഛാദിട്ഠിപരമാനി വജ്ജാനി [അങ്ഗുത്തരനികായേ] വുത്താനി ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മിച്ഛാദിട്ഠിപരമാനി വജ്ജാനി വുത്താനി ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകത''ന്തി.

ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''മിച്ഛാദിട്ഠി ഖോ, വച്ഛ, അകുസലാ [അകുസലം (മ॰ നി॰ ൨.൧൯൪)], സമ്മാദിട്ഠി കുസലാ'' [കുസലം (മ॰ നി॰ ൨.൧൯൪)] തി [മ॰ നി॰ ൨.൧൯൪]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകത''ന്തി.

ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''മിച്ഛാദിട്ഠിസ്സ ഖോ അഹം, പുണ്ണ, ദ്വിന്നം ഗതീനം അഞ്ഞതരം ഗതിം വദാമി - നിരയം വാ തിരച്ഛാനയോനിം വാ''തി [മ॰ നി॰ ൨.൭൮]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകത''ന്തി.

൭൦൮. ന വത്തബ്ബം - ''ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകത''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - '''സസ്സതോ ലോകോ'തി ഖോ, വച്ഛ, അബ്യാകതമേതം, 'അസസ്സതോ ലോകോ'തി ഖോ, വച്ഛ, അബ്യാകതമേതം, 'അന്തവാ ലോകോ'തി ഖോ, വച്ഛ, അബ്യാകതമേതം, 'അനന്തവാ ലോകോ'തി ഖോ, വച്ഛ...പേ॰... 'തം ജീവം തം സരീര'ന്തി ഖോ, വച്ഛ...പേ॰... 'അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീര'ന്തി ഖോ , വച്ഛ...

പേ॰… ‘ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ’തി ഖോ, വച്ഛ…പേ॰… ‘ന ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ’തി ഖോ, വച്ഛ…പേ॰… ‘ഹോതി ച ന ച ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ’തി ഖോ, വച്ഛ…പേ॰… ‘നേവ ഹോതി ന ന ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ’തി ഖോ, വച്ഛ, അബ്യാകതമേത’’ന്തി [സം॰ നി॰ ൪.൪൧൬, ഥോകം പന വിസദിസം]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി.

ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘മിച്ഛാദിട്ഠികസ്സ, ഭിക്ഖവേ, പുരിസപുഗ്ഗലസ്സ യഞ്ചേവ കായകമ്മം യഥാദിട്ഠിസമത്തം സമാദിന്നം, യഞ്ച വചീകമ്മം…പേ॰… യഞ്ച മനോകമ്മം, യാ ച ചേതനാ, യാ ച പത്ഥനാ, യോ ച പണിധി, യേ ച സങ്ഖാരാ, സബ്ബേ തേ ധമ്മാ അനിട്ഠായ അകന്തായ അമനാപായ അഹിതായ ദുക്ഖായ സംവത്തന്തീ’’തി [അ॰ നി॰ ൧.൩൦൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകത’’ന്തി.

അബ്യാകതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൪. ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ

(൧൪൪) ൯. അപരിയാപന്നകഥാ

൭൦൯. ദിട്ഠിഗതം അപരിയാപന്നന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം, സകദാഗാമിമഗ്ഗോ സകദാഗാമിഫലം, അനാഗാമിമഗ്ഗോ അനാഗാമിഫലം, അരഹത്തമഗ്ഗോ അരഹത്തഫലം, സതിപട്ഠാനം സമ്മപ്പധാനം ഇദ്ധിപാദോ ഇന്ദ്രിയം ബലം ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൧൦. ന വത്തബ്ബം - ‘‘ദിട്ഠിഗതം അപരിയാപന്ന’’ന്തി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ ‘‘കാമേസു വീതരാഗോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ആമന്താ. ‘‘വിഗതദിട്ഠിയോ’’തി വത്തബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ദിട്ഠിഗതം അപരിയാപന്നന്തി.

അപരിയാപന്നകഥാ നിട്ഠിതാ.

ചുദ്ദസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

അകുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി കുസലമൂലം, കുസലമൂലം പടിസന്ദഹതി അകുസലമൂലം, സളായതനം ഛവിഞ്ഞാണകായാ, അരിയരൂപം മഹാഭൂതാനം ഉപാദായ, സ്വേവ അനുസയോ തം പരിയുട്ഠാനം, പരിയുട്ഠാനം ചിത്തവിപ്പയുത്തം, യഥാധാതു തഞ്ചേവ അനുസേതി, ദിട്ഠിഗതം അബ്യാകതം, ദിട്ഠിഗതം അപരിയാപന്നന്തി.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൫) ൧. പച്ചയതാകഥാ

൭൧൧. പച്ചയതാ വവത്ഥിതാതി? ആമന്താ. നനു വീമംസാ ഹേതു, സോ ച അധിപതീതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി വീമംസാ ഹേതു, സോ ച അധിപതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഹേതുപച്ചയേന പച്ചയോ, അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു ഛന്ദാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഛന്ദാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, സഹജാതപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

൭൧൨. നനു വീരിയാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വീരിയാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, സഹജാതപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു വീരിയാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച ഇന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വീരിയാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച ഇന്ദ്രിയം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, ഇന്ദ്രിയപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു വീരിയാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച മഗ്ഗങ്ഗന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വീരിയാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച മഗ്ഗങ്ഗം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, മഗ്ഗപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

൭൧൩. നനു ചിത്താധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതീതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി ചിത്താധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, സഹജാതപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു ചിത്താധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, സോ ച ആഹാരോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചിത്താധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, സോ ച ആഹാരോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, ആഹാരപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു ചിത്താധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച ഇന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചിത്താധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച ഇന്ദ്രിയം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, ഇന്ദ്രിയപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

൭൧൪. നനു വീമംസാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വീമംസാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, സഹജാതപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു വീമംസാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച ഇന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വീമംസാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച ഇന്ദ്രിയം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, ഇന്ദ്രിയപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു വീമംസാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി, തഞ്ച മഗ്ഗങ്ഗന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി വീമംസാധിപതി സഹജാതാനം ധമ്മാനം അധിപതി , തഞ്ച മഗ്ഗങ്ഗം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, മഗ്ഗപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

൭൧൫. നനു അരിയം ധമ്മം ഗരും കത്വാ ഉപ്പജ്ജതി പച്ചവേക്ഖണാ, തഞ്ചാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരിയം ധമ്മം ഗരും കത്വാ ഉപ്പജ്ജതി പച്ചവേക്ഖണാ, തഞ്ചാരമ്മണം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അധിപതിപച്ചയേന പച്ചയോ, ആരമ്മണപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

൭൧൬. നനു പുരിമാ പുരിമാ കുസലാ ധമ്മാ പച്ഛിമാനം പച്ഛിമാനം കുസലാനം ധമ്മാനം അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, സാ ച ആസേവനാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പുരിമാ പുരിമാ കുസലാ ധമ്മാ പച്ഛിമാനം പച്ഛിമാനം കുസലാനം ധമ്മാനം അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, സാ ച ആസേവനാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, ആസേവനപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു പുരിമാ പുരിമാ അകുസലാ ധമ്മാ പച്ഛിമാനം പച്ഛിമാനം അകുസലാനം ധമ്മാനം അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, സാ ച ആസേവനാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പുരിമാ പുരിമാ അകുസലാ ധമ്മാ പച്ഛിമാനം പച്ഛിമാനം അകുസലാനം ധമ്മാനം അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, സാ ച ആസേവനാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, ആസേവനപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

നനു പുരിമാ പുരിമാ കിരിയാബ്യാകതാ ധമ്മാ പച്ഛിമാനം പച്ഛിമാനം കിരിയാബ്യാകതാനം ധമ്മാനം അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, സാ ച ആസേവനാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പുരിമാ പുരിമാ കിരിയാബ്യാകതാ ധമ്മാ പച്ഛിമാനം പച്ഛിമാനം കിരിയാബ്യാകതാനം ധമ്മാനം അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, സാ ച ആസേവനാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ, ആസേവനപച്ചയേന പച്ചയോ''തി.

൭൧൭. ന വത്തബ്ബം - ''പച്ചയതാ വവത്ഥിതാ''തി? ആമന്താ. ഹേതുപച്ചയേന പച്ചയോ ഹോതി, ആരമ്മണപച്ചയേന പച്ചയോ ഹോതി, അനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ ഹോതി, സമനന്തരപച്ചയേന പച്ചയോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി പച്ചയതാ വവത്ഥിതാതി.

പച്ചയതാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൬) ൨. അഞ്ഞമഞ്ഞപച്ചയകഥാ

൭൧൮. അവിജ്ജാപച്ചയാവ സങ്ഖാരാ, ന വത്തബ്ബം - "സങ്ഖാരപച്ചയാപി അവിജ്ജാ"തി? ആമന്താ. നനു അവിജ്ജാ സങ്ഖാരേന സഹജാതാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അവിജ്ജാ സങ്ഖാരേന സഹജാതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അവിജ്ജാപച്ചയാപി സങ്ഖാരാ, സങ്ഖാരപച്ചയാപി അവിജ്ജാ"തി.

തണ്ഹാപച്ചയാവ ഉപാദാനം, ന വത്തബ്ബം - "ഉപാദാനപച്ചയാപി തണ്ഹാ"തി? ആമന്താ. നനു തണ്ഹാ ഉപാദാനേന സഹജാതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തണ്ഹാ ഉപാദാനേന സഹജാതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "തണ്ഹാപച്ചയാപി ഉപാദാനം, ഉപാദാനപച്ചയാപി തണ്ഹാ"തി.

൭൧൯. "ജരാമരണപച്ചയാ , ഭിക്ഖവേ, ജാതി, ജാതിപച്ചയാ ഭവോ"തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി ? നത്ഥി. തേന ഹി അവിജ്ജാപച്ചയാവ സങ്ഖാരാ, ന വത്തബ്ബം - "സങ്ഖാരപച്ചയാപി അവിജ്ജാ"തി. തണ്ഹാപച്ചയാവ ഉപാദാനം, ന വത്തബ്ബം - "ഉപാദാനപച്ചയാപി തണ്ഹാ"തി.

"വിഞ്ഞാണപച്ചയാ, ഭിക്ഖവേ, നാമരൂപം, നാമരൂപപച്ചയാപി വിഞ്ഞാണ"ന്തി [ദീ॰ നി॰ ൨.൫൮, ൫൯ൈകം പന വിസദിസം] - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അവിജ്ജാപച്ചയാപി സങ്ഖാരാ, സങ്ഖാരപച്ചയാപി അവിജ്ജാ; തണ്ഹാപച്ചയാപി ഉപാദാനം, ഉപാദാനപച്ചയാപി തണ്ഹാതി.

അഞ്ഞമഞ്ഞപച്ചയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൭) ൬. അദ്ധാകഥാ

൭൨൦. അദ്ധാ പരിനിപ്ഫന്നോതി? ആമന്താ. രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… സങ്ഖാരാ…പേ॰… വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതോ അദ്ധാ പരിനിപ്ഫന്നോതി? ആമന്താ. രൂപന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… സങ്ഖാരാ…പേ॰… വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതോ അദ്ധാ പരിനിപ്ഫന്നോതി? ആമന്താ. രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… സങ്ഖാരാ…പേ॰… വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നോ അദ്ധാ പരിനിപ്ഫന്നോതി? ആമന്താ. രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… സങ്ഖാരാ…പേ॰… വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതം രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണം അതീതോ അദ്ധാതി? ആമന്താ. അതീതാ പഞ്ചദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതം രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണം അനാഗതോ അദ്ധാതി? ആമന്താ. അനാഗതാ പഞ്ചദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം രൂപം വേദനാ സഞ്ഞാ സങ്ഖാരാ വിഞ്ഞാണം പച്ചുപ്പന്നോ അദ്ധാതി? ആമന്താ. പച്ചുപ്പന്നാ പഞ്ചദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ അതീതോ അദ്ധാ, അനാഗതാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ അനാഗതോ അദ്ധാ, പച്ചുപ്പന്നാ പഞ്ചക്ഖന്ധാ പച്ചുപ്പന്നോ അദ്ധാതി? ആമന്താ. പന്നരസദ്ധാതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതാനി ദ്വാദസായതനാനി അതീതോ അദ്ധാ, അനാഗതാനി ദ്വാദസായതനാനി അനാഗതോ അദ്ധാ, പച്ചുപ്പന്നാനി ദ്വാദസായതനാനി പച്ചുപ്പന്നോ അദ്ധാതി? ആമന്താ. ഛത്തിംസ അദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰….

അതീതാ അട്ഠാരസ ധാതുയോ അതീതോ അദ്ധാ, അനാഗതാ അട്ഠാരസ ധാതുയോ അനാഗതോ അദ്ധാ, പച്ചുപ്പന്നാ അട്ഠാരസ ധാതുയോ പച്ചുപ്പന്നോ അദ്ധാതി? ആമന്താ. ചതുപഞ്ഞാസ അദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അതീതാനി ബാവീസതിന്ദ്രിയാനി അതീതോ അദ്ധാ, അനാഗതാനി ബാവീസതിന്ദ്രിയാനി അനാഗതോ അദ്ധാ, പച്ചുപ്പന്നാനി ബാവീസതിന്ദ്രിയാനി പച്ചുപ്പന്നോ അദ്ധാതി? ആമന്താ. ഛസട്ഠി അദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰….

൭൨൧. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അദ്ധാ പരിനിപ്ഫന്നോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘തീണിമാനി, ഭിക്ഖവേ, കഥാവത്ഥൂനി! കതമാനി തീണി? അതീതം വാ, ഭിക്ഖവേ, അദ്ധാനം ആരബ്ഭ കഥം കഥേയ്യ - ‘ഏവം അഹോസി അതീതമദ്ധാന’ന്തി; അനാഗതം വാ, ഭിക്ഖവേ, അദ്ധാനം ആരബ്ഭ കഥം കഥേയ്യ - ‘ഏവം ഭവിസ്സതി അനാഗതമദ്ധാന’ന്തി; ഏതരഹി വാ, ഭിക്ഖവേ, പച്ചുപ്പന്നം അദ്ധാനം ആരബ്ഭ കഥം കഥേയ്യ - ‘ഏവം ഹോതി ഏതരഹി പച്ചുപ്പന്ന’ന്തി. ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, തീണി കഥാവത്ഥൂനീ’’തി [അ॰ നി॰ ൩.൬൮; ദീ॰ നി॰ ൩.൩൦൫]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അദ്ധാ പരിനിപ്ഫന്നോതി.

അദ്ധാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൮) ൪. ഖണലയമുഹുത്തകഥാ

൭൨൨. ഖണോ പരിനിപ്ഫന്നോ, ലയോ പരിനിപ്ഫന്നോ, മുഹുത്തം പരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൨൩. ന വത്തബ്ബം - ‘‘മുഹുത്തം പരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘തീണിമാനി, ഭിക്ഖവേ, കഥാവത്ഥൂനി! കതമാനി തീണി? അതീതം വാ, ഭിക്ഖവേ, അദ്ധാനം ആരബ്ഭ കഥം കഥേയ്യ - ‘ഏവം അഹോസി അതീതമദ്ധാന’ന്തി; അനാഗതം വാ, ഭിക്ഖവേ, അദ്ധാനം ആരബ്ഭ കഥം കഥേയ്യ - ‘ഏവം ഭവിസ്സതി അനാഗതമദ്ധാന’ന്തി; ഏതരഹി വാ, ഭിക്ഖവേ, പച്ചുപ്പന്നം അദ്ധാനം ആരബ്ഭ കഥം കഥേയ്യ - ‘ഏവം ഹോതി ഏതരഹി പച്ചുപ്പന്ന’ന്തി. ഇമാനി ഖോ, ഭിക്ഖവേ, തീണി കഥാവത്ഥൂനീ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി മുഹുത്തം പരിനിപ്ഫന്നന്തി.

ഖണലയമുഹുത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൫) ൫. ആസവകഥാ

൭൨൪. ചത്താരോ ആസവാ അനാസവാതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൨൫. ന വത്തബ്ബം - ''ചത്താരോ ആസവാ അനാസവാതി? ആമന്താ. അത്ഥഞ്ഞേവ ആസവാ യേഹി ആസവേഹി തേ ആസവാ സാസവാ ഹോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ചത്താരോ ആസവാ അനാസവാതി.

ആസവകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൬) ൬. ജരാമരണകഥാ

൭൨൬. ലോകുത്തരാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം ലോകുത്തരന്തി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സോതാപത്തിമഗ്ഗസ്സ ജരാമരണം സോതാപത്തിമഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സോതാപത്തിമഗ്ഗസ്സ ജരാമരണം സോതാപത്തിമഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലസ്സ ജരാമരണം സോതാപത്തിഫലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... സകദാഗാമിമഗ്ഗസ്സ...പേ॰... സകദാഗാമിഫലസ്സ...പേ॰... അനാഗാമിമഗ്ഗസ്സ...പേ॰... അനാഗാമിഫലസ്സ...പേ॰... അരഹത്തമഗ്ഗസ്സ ജരാമരണം അരഹത്തമഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അരഹത്തമഗ്ഗസ്സ ജരാമരണം അരഹത്തമഗ്ഗോതി? ആമന്താ. അരഹത്തഫലസ്സ ജരാമരണം അരഹത്തഫലന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സതിപട്ഠാനാനം... സമ്മപ്പധാനാനം... ഇദ്ധിപാദാനം... ഇന്ദ്രിയാനം... ബലാനം... ബോജ്ഝങ്ഗാനം ജരാമരണം ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൨൭. ന വത്തബ്ബം - ''ലോകുത്തരാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം ലോകുത്തരന്തി? ആമന്താ. ലോകിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ലോകുത്തരന്തി.

ജരാമരണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൭) ൭. സഞ്ഞാവേദയിതകഥാ

൭൨൮. സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി ലോകുത്തരാതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ ഫലം നിബ്ബാനം, സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സോതാപത്തിഫലം...പേ॰...

ബോജ്ഝങ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൨൯. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി ലോകുത്തരാതി? ആമന്താ. ലോകിയാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ലോകുത്തരാതി.

സഞ്ഞാവേദയിതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൨) ൮. ദുതിയസഞ്ഞാവേദയിതകഥാ

൭൩൦. സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി ലോകിയാതി? ആമന്താ. രൂപന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കാമാവചരാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപാവചരാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരൂപാവചരാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൩൧. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി ലോകിയാതി? ആമന്താ. ലോകുത്തരാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ലോകിയാതി.

ദുതിയസഞ്ഞാവേദയിതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൩) ൯. തതിയസഞ്ഞാവേദയിതകഥാ

൭൩൨. സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ മാരണന്തിയോ ഫസ്സോ, മാരണന്തിയാ വേദനാ, മാരണന്തിയാ സഞ്ഞാ, മാരണന്തിയാ ചേതനാ , മാരണന്തിയം ചിത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ മാരണന്തിയോ ഫസ്സോ, മാരണന്തിയാ വേദനാ, മാരണന്തിയാ സഞ്ഞാ, മാരണന്തിയാ ചേതനാ, മാരണന്തിയം ചിത്തന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ മാരണന്തിയോ ഫസ്സോ, മാരണന്തിയാ വേദനാ, മാരണന്തിയാ സഞ്ഞാ, മാരണന്തിയാ ചേതനാ, മാരണന്തിയം ചിത്തം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യാ’’തി.

സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ ഫസ്സോ വേദനാ സഞ്ഞാ ചേതനാ ചിത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ ഫസ്സോ വേദനാ സഞ്ഞാ ചേതനാ ചിത്തന്തി? ആമന്താ. അഫസ്സകസ്സ കാലം കിരിയാ, അവേദനകസ്സ കാലം കിരിയാ…പേ॰… അചിത്തകസ്സ കാലം കിരിയാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു സഫസ്സകസ്സ കാലം കിരിയാ…പേ॰… സചിത്തകസ്സ കാലം കിരിയാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഫസ്സകസ്സ കാലം കിരിയാ…പേ॰… സചിത്തകസ്സ കാലം കിരിയാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യാ’’തി.

സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ കായേ വിസം കമേയ്യ, സത്ഥം കമേയ്യ, അഗ്ഗി കമേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ കായേ വിസം ന കമേയ്യ, സത്ഥം ന കമേയ്യ, അഗ്ഗി ന കമേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ കായേ വിസം ന കമേയ്യ, സത്ഥം ന കമേയ്യ, അഗ്ഗി ന കമേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യാ’’തി.

സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ കായേ വിസം കമേയ്യ, സത്ഥം കമേയ്യ, അഗ്ഗി കമേയ്യാതി? ആമന്താ. ന നിരോധം സമാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൬൩൩. സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ ന കാലം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി സോ നിയാമോ യേന നിയാമേന നിയതോ സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ ന കാലം കരേയ്യാതി? നത്ഥി. ഹഞ്ചി നത്ഥി സോ നിയാമോ യേന നിയാമേന നിയതോ സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ ന കാലം കരേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ ന കാലം കരേയ്യാതി.

൬൩൪. ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ ന കാലം കരേയ്യാതി? ആമന്താ. അത്ഥി സോ നിയാമോ യേന നിയാമേന നിയതോ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ ന കാലം കരേയ്യാതി? നത്ഥി. ഹഞ്ചി നത്ഥി സോ നിയാമോ യേന നിയാമേന നിയതോ ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ ന കാലം കരേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘ചക്ഖുവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ ന കാലം കരേയ്യാ’’തി.

തതിയസഞ്ഞാവേദയിതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൮) ൧൦. അസഞ്ഞസത്തുപികകഥാ

൬൩൫. സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി അസഞ്ഞസത്തുപികാതി? ആമന്താ. അത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ അലോഭോ കുസലമൂലം , അദോസോ കുസലമൂലം, അമോഹോ കുസലമൂലം, സദ്ധാ വീരിയം സതി സമാധി പഞ്ഞാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ അലോഭോ കുസലമൂലം , അദോസോ കുസലമൂലം…പേ॰… പഞ്ഞാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ അലോഭോ കുസലമൂലം, അദോസോ കുസലമൂലം, അമോഹോ കുസലമൂലം, സദ്ധാ വീരിയം സതി സമാധി പഞ്ഞാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി അസഞ്ഞസത്തുപികാ’’തി.

സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി അസഞ്ഞസത്തുപികാതി? ആമന്താ. അത്ഥി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ ഫസ്സോ വേദനാ സഞ്ഞാ ചേതനാ ചിത്തന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി

സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ ഫസ്സോ വേദനാ സഞ്ഞാ ചേതനാ ചിത്തന്തി? ആമന്താ. അഫസ്സകസ്സ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… അചിത്തകസ്സ മഗ്ഗഭാവനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു സഫസ്സകസ്സ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… സചിത്തകസ്സ മഗ്ഗഭാവനാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സഫസ്സകസ്സ മഗ്ഗഭാവനാ…പേ॰… സചിത്തകസ്സ മഗ്ഗഭാവനാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി അസഞ്ഞസത്തുപികാ’’തി.

സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി അസഞ്ഞസത്തുപികാതി? ആമന്താ. യേ കേചി സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപജ്ജന്തി, സബ്ബേ തേ അസഞ്ഞസത്തുപികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൩൬. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി അസഞ്ഞസത്തുപികാ’’തി? ആമന്താ. നനു ഇധാപി അസഞ്ഞീ തത്രാപി അസഞ്ഞീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഇധാപി അസഞ്ഞീ തത്രാപി അസഞ്ഞീ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി അസഞ്ഞസത്തുപികാ’’തി.

അസഞ്ഞസത്തുപികകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൫. പന്നരസമവഗ്ഗോ

(൧൪൫) ൧. കമ്മൂപചയകഥാ

൭൩൭. അഞ്ഞം കമ്മം അഞ്ഞോ കമ്മൂപചയോതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ ഫസ്സോ, അഞ്ഞോ ഫസ്സൂപചയോ; അഞ്ഞാ വേദനാ, അഞ്ഞോ വേദനൂപചയോ; അഞ്ഞാ സഞ്ഞാ, അഞ്ഞോ സഞ്ഞൂപചയോ; അഞ്ഞാ ചേതനാ, അഞ്ഞോ ചേതനൂപചയോ; അഞ്ഞം ചിത്തം, അഞ്ഞോ ചിത്തൂപചയോ; അഞ്ഞാ സദ്ധാ, അഞ്ഞോ സദ്ധൂപചയോ; അഞ്ഞം വീരിയം, അഞ്ഞോ വീരിയൂപചയോ; അഞ്ഞാ സതി, അഞ്ഞോ സതൂപചയോ ; അഞ്ഞോ സമാധി, അഞ്ഞോ സമാധൂപചയോ; അഞ്ഞാ പഞ്ഞാ, അഞ്ഞോ പഞ്ഞൂപചയോ; അഞ്ഞോ രാഗോ, അഞ്ഞോ രാഗൂപചയോ…പേ॰… അഞ്ഞം അനോത്തപ്പം, അഞ്ഞോ അനോത്തപ്പൂപചയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൩൮. അഞ്ഞം കമ്മം, അഞ്ഞോ കമ്മൂപചയോതി? ആമന്താ. കമ്മൂപചയോ കമ്മേന സഹജാതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കമ്മൂപചയോ കമ്മേന സഹജാതോതി, ആമന്താ. കുസലേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ കുസലോതി, ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ കുസലോതി? ആമന്താ. സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദുക്ഖായ വേദനായ…പേ॰… അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൫൩൯. കമ്മൂപചയോ കമ്മേന സഹജാതോതി? ആമന്താ. അകുസലേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ അകുസലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

അകുസലേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ അകുസലോതി? ആമന്താ. സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദുക്ഖായ വേദനായ...പേ॰... അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തേന കമ്മേന സഹജാതോ കമ്മൂപചയോ അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൪൦. കമ്മം ചിത്തേന സഹജാതം, കമ്മം സാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. കമ്മൂപചയോ ചിത്തേന സഹജാതോ, കമ്മൂപചയോ സാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കമ്മൂപചയോ ചിത്തേന സഹജാതോ , കമ്മൂപചയോ അനാരമ്മണോതി ? ആമന്താ. കമ്മം ചിത്തേന സഹജാതം, കമ്മം അനാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കമ്മം ചിത്തേന സഹജാതം, ചിത്തം ഭിജ്ജമാനം കമ്മം ഭിജ്ജതീതി? ആമന്താ. കമ്മൂപചയോ ചിത്തേന സഹജാതോ, ചിത്തം ഭിജ്ജമാനം കമ്മൂപചയോ ഭിജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കമ്മൂപചയോ ചിത്തേന സഹജാതോ, ചിത്തം ഭിജ്ജമാനം കമ്മൂപചയോ ന ഭിജ്ജതീതി? ആമന്താ. കമ്മം ചിത്തേന സഹജാതം, ചിത്തം ഭിജ്ജമാനം കമ്മം ന ഭിജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൪൧. കമ്മമ്ഹി കമ്മൂപചയോതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ കമ്മം സോ കമ്മൂപചയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കമ്മമ്ഹി കമ്മൂപചയോ, കമ്മൂപചയതോ വിപാകോ നിബ്ബത്തതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ കമ്മം, സോ കമ്മൂപചയോ, സോ കമ്മവിപാകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കമ്മമ്ഹി കമ്മൂപചയോ, കമ്മൂപചയതോ വിപാകോ നിബ്ബത്തതി, വിപാകോ സാരമ്മണോതി? ആമന്താ. കമ്മൂപചയോ സാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കമ്മൂപചയോ അനാരമ്മണോതി? ആമന്താ. വിപാകോ അനാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൪൨. അഞ്ഞം കമ്മം അഞ്ഞോ കമ്മൂപചയോതി, ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "ഇധ, പുണ്ണ, ഏകച്ചോ സബ്യാബജ്ഝമ്പി അബ്യാബജ്ഝമ്പി [സബ്യാപജ്ഝമ്പി അബ്യാപജ്ഝമ്പി (ക॰) മ॰ നി॰ ൨.൮൧ പസ്സിതബ്ബം] കായസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരോതി, സബ്യാബജ്ഝമ്പി അബ്യാബജ്ഝമ്പി വചീസങ്ഖാരം...പേ॰... മനോസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരോതി, സോ സബ്യാബജ്ഝമ്പി അബ്യാബജ്ഝമ്പി കായസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരിത്വാ, സബ്യാബജ്ഝമ്പി അബ്യാബജ്ഝമ്പി വചീസങ്ഖാരം...പേ॰... മനോസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരിത്വാ സബ്യാബജ്ഝമ്പി അബ്യാബജ്ഝമ്പി ലോകം ഉപപജ്ജതി. തമേനം സബ്യാബജ്ഝമ്പി അബ്യാബജ്ഝമ്പി ലോകം ഉപപന്നം സമാനം

സബ്യാബജ്ഝാപി അബ്യാബജ്ഝാപി ഫസ്സാ ഫുസന്തി. സോ സബ്യാബജ്ഝേഹിപി അബ്യാബജ്ഝേഹിപി ഫസ്സേഹി ഫുട്ഠോ സമാനോ സബ്യാബജ്ഝമ്പി അബ്യാബജ്ഝമ്പി വേദനം വേദേതി വോകിണ്ണസുഖദുക്ഖം, സേയ്യഥാപി മനുസ്സാ ഏകച്ചേ ച ദേവാ ഏകച്ചേ ച വിനിപാതികാ. ഇതി ഖോ, പുണ്ണ, ഭൂതാ ഭൂതസ്സ ഉപപത്തി ഹോതി, യം കരോതി തേന ഉപപജ്ജതി, ഉപപന്നമേതം ഫസ്സാ ഫുസന്തി. ഏവമ്പാഹം, പുണ്ണ, 'കമ്മദായാദാ സത്താ'തി വദാമീ''തി [മ॰ നി॰ ൨.൮൧]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''അഞ്ഞം കമ്മം, അഞ്ഞോ കമ്മൂപചയോ''തി.

കമ്മൂപചയകഥാ നിട്ഠിതാ.

പന്നരസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

പച്ചയതാ വവത്ഥിതാ, പടിച്ചസമുപ്പാദോ, അദ്ധാ, ഖണോ ലയോ മുഹുത്തം, ചത്താരോ ആസവാ അനാസവാ, ലോകുത്തരാനം ധമ്മാനം ജരാമരണം ലോകുത്തരാ, സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി ലോകുത്തരാ, സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധസമാപത്തി ലോകിയാ, സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നോ കാലം കരേയ്യ, സ്വേവ മഗ്ഗോ അസഞ്ഞസത്തുപപത്തിയാ , അഞ്ഞം കമ്മം അഞ്ഞോ കമ്മൂപചയോതി.

തതിയോ പണ്ണാസകോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

അനുസയാ, സംവരോ, കപ്പോ, മൂലഞ്ച വവത്ഥിതാതി.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൬൩) ൧. നിഗ്ഗഹകഥാ

൭൪൩. പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ ചിത്തം "മാ രജ്ജി", "മാ ദുസ്സി", "മാ മുയ്ഹി", "മാ കിലിസ്സീ"തി നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ ഉപ്പന്നോ ഫസ്സോ "മാ നിരുജ്ഝീ"തി നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പരോ പരസ്സ ഉപ്പന്നാ വേദനാ... പേ॰... ഉപ്പന്നാ സഞ്ഞാ... ഉപ്പന്നാ ചേതനാ... ഉപ്പന്നം ചിത്തം... ഉപ്പന്നാ സദ്ധാ... ഉപ്പന്നം വീരിയം ... ഉപ്പന്നാ സതി... ഉപ്പന്നോ സമാധി...പേ॰... ഉപ്പന്നാ പഞ്ഞാ "മാ നിരുജ്ഝീ"തി നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അത്ഥായ രാഗം പജഹതി... ദോസം പജഹതി...പേ॰... അനോത്തപ്പം പജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അത്ഥായ മഗ്ഗം ഭാവേതി... സതിപട്ഠാനം ഭാവേതി...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അത്ഥായ ദുക്ഖം പരിജാനാതി, സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി, മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ അഞ്ഞസ്സ കാരകോ, പരങ്കതം സുഖം ദുക്ഖം അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> "അത്തനാവ കതം പാപം, അത്തനാ സംകിലിസ്സതി;
> അത്തനാ അകതം പാപം, അത്തനാവ വിസുജ്ഝതി;
> സുദ്ധി അസുദ്ധി പച്ചത്തം, നാഞ്ഞോ അഞ്ഞം വിസോധയേ"തി [ധ॰ പ॰ ൧൬൫].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീ"തി.

൭൪൪. ന വത്തബ്ബം - "പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീ"തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി ബലപ്പത്താ, അത്ഥി വസീഭൂതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി ബലപ്പത്താ, അത്ഥി വസീഭൂതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പരോ പരസ്സ ചിത്തം നിഗ്ഗണ്ഹാതീ"തി.

നിഗ്ഗഹകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൫൭) ൨. പഗ്ഗഹകഥാ

൭൪൭. പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ ചിത്തം ''മാ രജ്ജി,''''മാ ദുസ്സി,''''മാ മുയ്ഹി,''''മാ കിലിസ്സീ''തി പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അലോഭം കുസലമൂലം ജനേതി... അദോസം കുസലമൂലം ജനേതി... അമോഹം കുസലമൂലം ജനേതി... സദ്ധം ജനേതി... വീരിയം ജനേതി... സതിം ജനേതി... സമാധിം ജനേതി... പഞ്ഞം ജനേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ ഉപ്പന്നോ ഫസ്സോ ''മാ നിരുജ്ഝീ''തി പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°... പരോ പരസ്സ ഉപ്പന്നാ വേദനാ...പേ°... ഉപ്പന്നാ പഞ്ഞാ ''മാ നിരുജ്ഝീ''തി പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അത്ഥായ രാഗം പജഹതി... ദോസം പജഹതി... മോഹം പജഹതി...പേ°... അനോത്തപ്പം പജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അത്ഥായ മഗ്ഗം ഭാവേതി... സതിപട്ഠാനം ഭാവേതി...പേ°... ബോജ്ഝങ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അത്ഥായ ദുക്ഖം പരിജാനാതി...പേ°... മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ അഞ്ഞസ്സ കാരകോ, പരങ്കതം സുഖം ദുക്ഖം അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ°....

പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''അത്തനാവ കതം പാപം...പേ°... നാഞ്ഞോ അഞ്ഞം വിസോധയേ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി.

൭൪൮. ന വത്തബ്ബം - ''പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി ബലപ്പത്താ, അത്ഥി വസീഭൂതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി ബലപ്പത്താ, അത്ഥി വസീഭൂതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരോ പരസ്സ ചിത്തം പഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി.

പഗ്ഗഹകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൫൮) ൩. സുഖാനുപ്പദാനകഥാ

൫൪൭. പരോ പരസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ ദുക്ഖം അനുപ്പദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പരോ പരസ്സ ദുക്ഖം ന അനുപ്പദേതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ സുഖം ന അനുപ്പദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പരോ പരസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീതി? ആമന്താ. പരോ പരസ്സ അത്തനോ സുഖം അനുപ്പദേതി, അഞ്ഞേസം സുഖം അനുപ്പദേതി, തസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പരോ പരസ്സ നേവത്തനോ, ന അഞ്ഞേസം, ന തസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പരോ പരസ്സ നേവത്തനോ, ന അഞ്ഞേസം, ന തസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''പരോ പരസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീ''തി.

പരോ പരസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ അഞ്ഞസ്സ കാരകോ, പരങ്കതം സുഖം ദുക്ഖം അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൪൮. ന വത്തബ്ബം - ''പരോ പരസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീ''തി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ ഉദായീ ഏതദവോച - ''ബഹൂനം വത നോ ഭഗവാ ദുക്ഖധമ്മാനം അപഹത്താ, ബഹൂനം വത നോ ഭഗവാ സുഖധമ്മാനം ഉപഹത്താ, ബഹൂനം വത നോ ഭഗവാ അകുസലാനം ധമ്മാനം അപഹത്താ, ബഹൂനം വത നോ ഭഗവാ കുസലാനം ധമ്മാനം ഉപഹത്താ''തി [മ॰ നി॰ ൨.൧൪൮ ലടുകികോപമേ]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പരോ പരസ്സ സുഖം അനുപ്പദേതീതി.

സുഖാനുപ്പദാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൫൯) ൪. അധിഗയ്ഹമനസികാരകഥാ

൫൪൯. അധിഗയ്ഹ മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. തേന ചിത്തേന തം ചിത്തം പജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ചിത്തേന തം ചിത്തം പജാനാതീതി? ആമന്താ . തേന ചിത്തേന തം ചിത്തം ''ചിത്ത''ന്തി പജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തേന ചിത്തേന തം ചിത്തം ''ചിത്ത''ന്തി പജാനാതീതി? ആമന്താ. തം ചിത്തം തസ്സ ചിത്തസ്സ ആരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

തം ചിത്തം തസ്സ ചിത്തസ്സ ആരമ്മണന്തി? ആമന്താ. തേന ഫസ്സേന തം ഫസ്സം ഫുസതി, തായ വേദനായ...പേ॰... തായ സഞ്ഞായ... തായ ചേതനായ... തേന ചിത്തേന... തേന വിതക്കേന... തേന വിചാരേന... തായ പീതിയാ... തായ സതിയാ... തായ പഞ്ഞായ തം പഞ്ഞം പജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൫൫൦. അതീതം ''അതീത''ന്തി മനസികരോന്തോ, അനാഗതം ''അനാഗത''ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അതീതം ''അതീത''ന്തി മനസികരോന്തോ, അനാഗതം ''അനാഗത''ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ… അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസി കരോതി, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ… അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസി കരോതി, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. തിണ്ണം ഫസ്സാനം…പേ… തിണ്ണം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

൭൫൧. അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ… അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ… അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതി, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ… അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതി, പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. തിണ്ണം ഫസ്സാനം…പേ… തിണ്ണം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

൭൫൨. പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസികരോന്തോ , അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ… പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ… പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം…പേ… ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ….

പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതി, അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰… പച്ചുപ്പന്നം ‘‘പച്ചുപ്പന്ന’’ന്തി മനസികരോന്തോ, അതീതം ‘‘അതീത’’ന്തി മനസി കരോതി, അനാഗതം ‘‘അനാഗത’’ന്തി മനസി കരോതീതി? ആമന്താ. തിണ്ണം ഫസ്സാനം…പേ॰… തിണ്ണം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൬൩. ന വത്തബ്ബം - ‘‘അധിഗയ്ഹ മനസി കരോതീ’’തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

> ‘‘സബ്ബേ സങ്ഖാരാ അനിച്ചാതി, യദാ പഞ്ഞായ പസ്സതി;
> അഥ നിബ്ബിന്ദതി ദുക്ഖേ, ഏസ മഗ്ഗോ വിസുദ്ധിയാ.
>
> ‘‘സബ്ബേ സങ്ഖാരാ ദുക്ഖാതി, യദാ പഞ്ഞായ പസ്സതി;
> അഥ നിബ്ബിന്ദതി ദുക്ഖേ, ഏസ മഗ്ഗോ വിസുദ്ധിയാ.
>
> ‘‘സബ്ബേ ധമ്മാ അനത്താതി, യദാ പഞ്ഞായ പസ്സതി;
> അഥ നിബ്ബിന്ദതി ദുക്ഖേ, ഏസ മഗ്ഗോ വിസുദ്ധിയാ’’തി [ധ॰ പ॰ ൨൭൭-൨൭൯].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അധിഗയ്ഹ മനസി കരോതീതി.

അധിഗയ്ഹമനസികാരകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൬൭) ൮. രൂപം ഹേതൂതികഥാ

൭൬൪. രൂപം ഹേതൂതി? ആമന്താ. അലോഭോ ഹേതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അദോസോ ഹേതു…പേ॰… അമോഹോ ഹേതു… ലോഭോ ഹേതു… ദോസോ ഹേതു… മോഹോ ഹേതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപം ഹേതൂതി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘രൂപം ഹേതൂ’’തി.

൭൬൫. അലോഭോ ഹേതു സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം ഹേതു സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അദോസോ ഹേതു… അമോഹോ ഹേതു… ലോഭോ ഹേതു… ദോസോ ഹേതു… മോഹോ ഹേതു സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം ഹേതു സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപം ഹേതു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. അലോഭോ ഹേതു അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം ഹേതു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ . അദോസോ ഹേതു... അമോഹോ ഹേതു... ലോഭോ ഹേതു... ദോസോ ഹേതു... മോഹോ ഹേതു അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൭൬. ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം ഹേതൂ''തി? ആമന്താ. നനു മഹാഭൂതാ ഉപാദായരൂപാനം [ഉപാദാരൂപാനം (സീ॰ പീ॰ ക॰)] ഉപാദായഹേതൂതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മഹാഭൂതാ ഉപാദായരൂപാനം ഉപാദായഹേതു, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''രൂപം ഹേതൂ''തി.

രൂപം ഹേതൂതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൬൧) ൧൦. രൂപം സഹേതുകന്തികഥാ

൭൭൭. രൂപം സഹേതുകന്തി? ആമന്താ. അലോഭഹേതുനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അദോസഹേതുനാതി ...പേ॰... അമോഹഹേതുനാതി...പേ॰... ലോഭഹേതുനാ...പേ॰... ദോസഹേതുനാ...പേ॰... മോഹഹേതുനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം സഹേതുകന്തി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''രൂപം സഹേതുക''ന്തി.

൭൭൮. അലോഭോ സഹേതുകോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം സഹേതുകം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അദോസോ സഹേതുകോ...പേ॰... അമോഹോ... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി... പഞ്ഞാ... ലോഭോ... ദോസോ... മോഹോ... മാനോ... ദിട്ഠി... വിചികിച്ഛാ... ഥിനം... ഉദ്ധച്ചം... അഹിരികം... അനോത്തപ്പം സഹേതുകം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം സഹേതുകം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം സഹേതുകം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. അലോഭോ സഹേതുകോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം സഹേതുകം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. അദോസോ സഹേതുകോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം സഹേതുകം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൭൯. ന വത്തബ്ബം - ''രൂപം സഹേതുക''ന്തി? ആമന്താ. നനു രൂപം സപ്പച്ചയന്തി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രൂപം സപ്പച്ചയം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ -

“രൂപം സഹേതുക”ന്തി.

രൂപം സഹേതുകന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൬൭) ൭. രൂപം കുസലാകുസലന്തികഥാ

൭൬൩. രൂപം കുസലന്തി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “രൂപം കുസല”ന്തി.

൭൬൪. അലോഭോ കുസലോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം കുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അദോസോ കുസലോ...പേ॰... അമോഹോ കുസലോ...പേ॰... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി...പേ॰... പഞ്ഞാ കുസലാ സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം കുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം കുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. അലോഭോ കുസലോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം കുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. അദോസോ കുസലോ...പേ॰... പഞ്ഞാ കുസലാ അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൬൫. രൂപം അകുസലന്തി? ആമന്താ. സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “രൂപം അകുസല”ന്തി...പേ॰....

൭൬൬. ലോഭോ അകുസലോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ . രൂപം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദോസോ... മോഹോ... മാനോ...പേ॰... അനോത്തപ്പം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി ? ആമന്താ. രൂപം അകുസലം സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

രൂപം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ലോഭോ അകുസലോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി

തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ദോസോ… മോഹോ…പേ॰… അനോത്തപ്പം അകുസലം അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൩൪. ന വത്തബ്ബം - ‘‘രൂപം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീ’’തി? ആമന്താ. നനു കായകമ്മം വചീകമ്മം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കായകമ്മം വചീകമ്മം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘രൂപം കുസലമ്പി അകുസലമ്പീ’’തി.

രൂപം കുസലാകുസലന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൬൭) ൭. രൂപം വിപാകോതികഥാ

൭൩൫. രൂപം വിപാകോതി? ആമന്താ. രൂപം സുഖവേദനിയം ദുക്ഖവേദനിയം അദുക്ഖമസുഖവേദനിയം , സുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തം, ദുക്ഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തം, അദുക്ഖമസുഖായ വേദനായ സമ്പയുത്തം, ഫസ്സേന സമ്പയുത്തം…പേ॰… ചിത്തേന സമ്പയുത്തം, സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു ന സുഖവേദനിയം ന ദുക്ഖവേദനിയം…പേ॰… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സുഖവേദനിയം ന ദുക്ഖവേദനിയം…പേ॰… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘രൂപം വിപാകോ’’തി.

൭൩൬. ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ സുഖവേദനിയോ ദുക്ഖവേദനിയോ…പേ॰… സാരമ്മണോ , അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. രൂപം വിപാകോ, രൂപം സുഖവേദനിയം ദുക്ഖവേദനിയം…പേ॰… സാരമ്മണം, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപം വിപാകോ , രൂപം ന സുഖവേദനിയം ന ദുക്ഖവേദനിയം…പേ॰… അനാരമ്മണം, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഫസ്സോ വിപാകോ, ഫസ്സോ ന സുഖവേദനിയോ ന ദുക്ഖവേദനിയോ…പേ॰… അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൩൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘രൂപം വിപാകോ’’തി? ആമന്താ. നനു കമ്മസ്സ കതത്താ ഉപ്പന്നാ ചിത്തചേതസികാ ധമ്മാ വിപാകോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കമ്മസ്സ കതത്താ ഉപ്പന്നാ ചിത്തചേതസികാ ധമ്മാ വിപാകോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘കമ്മസ്സ കതത്താ ഉപ്പന്നം രൂപം വിപാകോ’’തി.

രൂപം വിപാകോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൬൮) ൮. രൂപം രൂപാവചരാരൂപാവചരന്തികഥാ

൩൬൮. അത്ഥി രൂപം രൂപാവചരന്തി? ആമന്താ. സമാപത്തേസിയം ഉപപത്തേസിയം ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരം, സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതം സഹജാതം സംസട്ഠം സമ്പയുത്തം ഏകുപ്പാദം ഏകനിരോധം ഏകവത്ഥുകം ഏകാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... നനു ന സമാപത്തേസിയം ന ഉപപത്തേസിയം ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരം, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതം സഹജാതം സംസട്ഠം സമ്പയുത്തം ഏകുപ്പാദം ഏകനിരോധം ഏകവത്ഥുകം ഏകാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സമാപത്തേസിയം ന ഉപപത്തേസിയം ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരം, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന... പേ... ഏകാരമ്മണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി രൂപം രൂപാവചര"ന്തി.

൩൬൯. അത്ഥി രൂപം അരൂപാവചരന്തി? ആമന്താ. സമാപത്തേസിയം ഉപപത്തേസിയം ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരം, സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതം സഹജാതം സംസട്ഠം സമ്പയുത്തം ഏകുപ്പാദം ഏകനിരോധം ഏകവത്ഥുകം ഏകാരമ്മണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... നനു ന സമാപത്തേസിയം ന ഉപപത്തേസിയം ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരം, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ...പേ... ഏകാരമ്മണന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സമാപത്തേസിയം ന ഉപപത്തേസിയം...പേ... ഏകവത്ഥുകം ഏകാരമ്മണം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി രൂപം അരൂപാവചര"ന്തി.

൭൭൦. ന വത്തബ്ബം - "അത്ഥി രൂപം രൂപാവചരം, അത്ഥി രൂപം അരൂപാവചര"ന്തി? ആമന്താ. നനു കാമാവചരകമ്മസ്സ കതത്താ രൂപം കാമാവചരന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമാവചരകമ്മസ്സ കതത്താ രൂപം കാമാവചരം , തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "രൂപാവചരകമ്മസ്സ കതത്താ രൂപം രൂപാവചരം, അരൂപാവചരകമ്മസ്സ കതത്താ രൂപം അരൂപാവചര"ന്തി.

രൂപം രൂപാവചരാരൂപാവചരന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൬. സോളസമവഗ്ഗോ

(൧൬൧൦) ൧൦. രൂപാരൂപധാതുപരിയാപന്നകഥാ

൭൭൧. രൂപരാഗോ രൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. സമാപത്തേസിയോ ഉപപത്തേസിയോ ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതോ സഹജാതോ സംസട്ഠോ സമ്പയുത്തോ ഏകുപ്പാദോ ഏകനിരോധോ ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... നനു ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന...പേ... ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന...പേ... ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "രൂപരാഗോ രൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി.

൩൩൨. രൂപരാഗോ രൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. സദ്ദരാഗോ സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... രൂപരാഗോ രൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സദ്ദരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ആമന്താ. രൂപരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "രൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ആമന്താ . രൂപരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "രൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൩൩. അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. അരൂപരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. സമാപത്തേസിയോ ഉപപത്തേസിയോ ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതോ സഹജാതോ സംസട്ഠോ സമ്പയുത്തോ ഏകുപ്പാദോ ഏകനിരോധോ ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന...പേ॰... ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ന സമാപത്തേസിയോ ന ഉപപത്തേസിയോ ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരോ, ന സമാപത്തേസിയേന ചിത്തേന ന ഉപപത്തേസിയേന ചിത്തേന ന ദിട്ഠധമ്മസുഖവിഹാരേന ചിത്തേന സഹഗതോ സഹജാതോ സംസട്ഠോ സമ്പയുത്തോ ഏകുപ്പാദോ ഏകനിരോധോ ഏകവത്ഥുകോ ഏകാരമ്മണോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി.

൩൩൪. അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. സദ്ദരാഗോ സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതി? ആമന്താ. ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സദ്ദരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "സദ്ദധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ആമന്താ. അരൂപരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഗന്ധരാഗോ...പേ॰... രസരാഗോ...പേ॰... ഫോട്ഠബ്ബരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "ഫോട്ഠബ്ബധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ആമന്താ. അരൂപരാഗോ ന വത്തബ്ബം - "അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൩൩൫. ന വത്തബ്ബം - "രൂപരാഗോ രൂപധാതുപരിയാപന്നോ, അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി? ആമന്താ. നനു കാമരാഗോ കാമധാതുപരിയാപന്നോതി ? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമരാഗോ കാമധാതുപരിയാപന്നോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "രൂപരാഗോ രൂപധാതുപരിയാപന്നോ, അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോ"തി.

രൂപരാഗോ രൂപധാതുപരിയാപന്നോ അരൂപരാഗോ അരൂപധാതുപരിയാപന്നോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

രൂപാരൂപധാതുപരിയാപന്നകഥാ നിട്ഠിതാ.

സോളസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ചിത്തനിഗ്ഗഹോ, ചിത്തപഗ്ഗഹോ, സുഖാനുപ്പദാനം, അധിഗയ്ഹ മനസികാരോ, രൂപം ഹേതു, രൂപം സഹേതുകം, രൂപം കുസലമ്പി അകുസലമ്പി, രൂപം വിപാകോ, അത്ഥി രൂപം രൂപാവചരം അത്ഥി രൂപം അരൂപാവചരം, സബ്ബേ കിലേസാ കാമധാതുപരിയാപന്നാതി.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൬൩) ൧. അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയകഥാ

൭൭൩. അത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അപുഞ്ഞൂപചയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി അരഹതോ അപുഞ്ഞൂപചയോതി? ആമന്താ. നത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൭൭. അത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോതി? ആമന്താ. അരഹാ പുഞ്ഞാഭിസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരോതി, ആനേഞ്ജാഭിസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരോതി, ഗതിസംവത്തനിയം കമ്മം കരോതി, ഭവസംവത്തനിയം കമ്മം കരോതി, ഇസ്സരിയസംവത്തനിയം കമ്മം കരോതി, അധിപച്ചസംവത്തനിയം [ആധിപച്ചസംവത്തനികം (?)] കമ്മം കരോതി, മഹാഭോഗസംവത്തനിയം കമ്മം കരോതി, മഹാപരിവാരസംവത്തനിയം കമ്മം കരോതി, ദേവസോഭഗ്യസംവത്തനിയം കമ്മം കരോതി, മനുസ്സസോഭഗ്യസംവത്തനിയം കമ്മം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൭൮. അത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോതി? ആമന്താ. അരഹാ ആചിനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹാ അപചിനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… അരഹാ പജഹതീതി…പേ॰… അരഹാ ഉപാദിയതീതി…പേ॰… അരഹാ വിസിനേതീതി…പേ॰… അരഹാ ഉസ്സിനേതീതി…പേ॰… അരഹാ വിധൂപേതീതി …പേ॰… അരഹാ സന്ധൂപേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അരഹാ നേവാചിനാതി ന അപചിനാതി അപചിനിത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവാചിനാതി നാപചിനാതി അപചിനിത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോ''തി.

നനു അരഹാ നേവ പജഹതി ന ഉപാദിയതി പജഹിത്വാ ഠിതോ, നേവ വിസിനേതി ന ഉസ്സിനേതി വിസിനേത്വാ ഠിതോ, നേവ വിധൂപേതി ന സന്ധൂപേതി വിധൂപേത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവ വിധൂപേതി ന സന്ധൂപേതി വിധൂപേത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോ''തി.

൭൭൯. നത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോതി? ആമന്താ. അരഹാ ദാനം ദദേയ്യാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അരഹാ ദാനം ദദേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോ''തി.

അരഹാ ചീവരം ദദേയ്യ…പേ॰… പിണ്ഡപാതം ദദേയ്യ… സേനാസനം ദദേയ്യ… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദേയ്യ… ഖാദനീയം ദദേയ്യ… ഭോജനീയം ദദേയ്യ… പാനീയം ദദേയ്യ… ചേതിയം വന്ദേയ്യ… ചേതിയേ മാലം ആരോപേയ്യ… ഗന്ധം ആരോപേയ്യ… വിലേപനം ആരോപേയ്യ…പേ॰… ചേതിയം അഭിദക്ഖിണം [പദക്ഖിണം (?)] കരേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ ചേതിയം അഭിദക്ഖിണം കരേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോ''തി.

അത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൬൭) ൨. നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതികഥാ

൭൮൦. നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതി? ആമന്താ. നത്ഥി അരഹന്തഘാതകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... അത്ഥി അരഹന്തഘാതകോതി? ആമന്താ. അത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതി? ആമന്താ. യോ അരഹന്തം ജീവിതാ വോരോപേതി, സതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ ജീവിതാ വോരോപേതി, അസതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ ജീവിതാ വോരോപേതീതി? സതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ ജീവിതാ വോരോപേതീതി. ഹഞ്ചി സതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ ജീവിതാ വോരോപേതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂ’’തി. അസതി ജീവിതേ ജീവിതാവസേസേ ജീവിതാ വോരോപേതീതി, നത്ഥി അരഹന്തഘാതകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൭൮൧. നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതി? ആമന്താ. അരഹതോ കായേ വിസം ന കമേയ്യ, സത്ഥം ന കമേയ്യ, അഗ്ഗി ന കമേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... നനു അരഹതോ കായേ വിസം കമേയ്യ , സത്ഥം കമേയ്യ, അഗ്ഗി കമേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹതോ കായേ വിസം കമേയ്യ, സത്ഥം കമേയ്യ, അഗ്ഗി കമേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂ’’തി.

അരഹതോ കായേ വിസം ന കമേയ്യ, സത്ഥം ന കമേയ്യ, അഗ്ഗി ന കമേയ്യാതി? ആമന്താ. നത്ഥി അരഹന്തഘാതകോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൭൮൨. അത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘നാഹം, ഭിക്ഖവേ, സഞ്ചേതനികാനം കമ്മാനം കതാനം ഉപചിതാനം അപ്പടിസംവേദിത്വാ ബ്യന്തീഭാവം വദാമി; തഞ്ച ഖോ ദിട്ഠേവ ധമ്മേ ഉപപജ്ജം വാ അപരേ വാ പരിയായേ’’തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതി.

നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചൂതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൬൮) ൩. സബ്ബമിദം കമ്മതോതികഥാ

൭൮൩. സബ്ബമിദം കമ്മതോതി? ആമന്താ. കമ്മമ്പി കമ്മതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സബ്ബമിദം കമ്മതോതി? ആമന്താ. സബ്ബമിദം പുബ്ബേകതഹേതൂതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ... സബ്ബമിദം കമ്മതോതി? ആമന്താ. സബ്ബമിദം കമ്മവിപാകതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

൭൮൪. സബ്ബമിദം കമ്മവിപാകതോതി? ആമന്താ. കമ്മവിപാകേന പാണം ഹനേയ്യാതി? ആമന്താ. പാണാതിപാതോ സഫലോതി? ആമന്താ. കമ്മവിപാകോ സഫലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കമ്മവിപാകോ അഫലോതി? ആമന്താ. പാണാതിപാതോ അഫലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കമ്മവിപാകേന അദിന്നം ആദിയേയ്യ…പേ॰… മുസാ ഭണേയ്യ… പിസുണം ഭണേയ്യ… ഫരുസം ഭണേയ്യ… സമ്ഫം പലപേയ്യ… സന്ധിം ഛിന്ദേയ്യ… നില്ലോപം ഹരേയ്യ… ഏകാഗാരികം കരേയ്യ… പരിപന്ഥേ തിട്ഠേയ്യ… പരദാരം ഗച്ഛേയ്യ… ഗാമഘാതകം കരേയ്യ… നിഗമഘാതകം കരേയ്യ… കമ്മവിപാകേന ദാനം ദദേയ്യ… ചീവരം ദദേയ്യ … പിണ്ഡപാതം ദദേയ്യ… സേനാസനം ദദേയ്യ… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദേയ്യാതി? ആമന്താ. ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ സഫലോതി? ആമന്താ. കമ്മവിപാകോ സഫലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… കമ്മവിപാകോ അഫലോതി? ആമന്താ. ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരോ അഫലോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൮൫. ന വത്തബ്ബം - "സബ്ബമിദം കമ്മതോ"തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

"കമ്മുനാ വത്തതീ [വത്തതി (പീ॰ ക॰, മ॰ നി॰ ൨.൪൬൦), വത്തതേ (?)] ലോകോ, കമ്മുനാ വത്തതീ [വത്തതി (പീ॰ ക॰, മ॰ നി॰ ൨.൪൬൦), വത്തതേ (?)] പജാ;
കമ്മനിബന്ധനാ സത്താ, രഥസ്സാണീവ യായതോ [മ॰ നി॰ ൨.൪൬൦; സു॰ നി॰ ൬൫൪].

"കമ്മേന കിത്തിം ലഭതേ പസംസം,
കമ്മേന ജാനിഞ്ച വധഞ്ച ബന്ധം;
തം കമ്മം നാനാകരണം വിദിത്വാ,
കസ്മാ വദേ നത്ഥി കമ്മന്തി ലോകേ"തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി "സബ്ബമിദം കമ്മതോ"തി.

സബ്ബമിദം കമ്മതോതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൬൫) ൪. ഇന്ദ്രിയബദ്ധകഥാ

൭൮൬. ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ ദുക്ഖന്തി? ആമന്താ. ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അനിന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനിന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ ദുക്ഖ"ന്തി.

അനിന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം…പേ॰… വിപരിണാമധമ്മം, തഞ്ച ന ദുക്ഖന്തി? ആമന്താ. ഇന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ചം സങ്ഖതം…പേ॰… വിപരിണാമധമ്മം, തഞ്ച ന ദുക്ഖന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ… പേ॰….

ഇന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ചം സങ്ഖതം…പേ॰… വിപരിണാമധമ്മം, തഞ്ച ദുക്ഖന്തി [ഇദം-പുച്ഛാദ്വയേന പുരിമപുച്ഛാദ്വയസ്സ പുരതോ ഭവിതബ്ബം]? ആമന്താ. അനിന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ചം സങ്ഖതം…പേ॰… വിപരിണാമധമ്മം, തഞ്ച ദുക്ഖന്തി [ഇദം-പുച്ഛാദ്വയേന പുരിമപുച്ഛാദ്വയസ്സ പുരതോ ഭവിതബ്ബം]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൭൮൭. ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ ദുക്ഖന്തി? ആമന്താ. നനു യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം [സം॰ നി॰ ൩.൧൫] വുത്തം ഭഗവതാ - ''അനിന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ച''ന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം [സം॰ നി॰ ൩.൧൫] വുത്തം ഭഗവതാ - അനിന്ദ്രിയബദ്ധം അനിച്ചം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ ദുക്ഖ''ന്തി.

൭൮൮. ന വത്തബ്ബം - ''ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ ദുക്ഖ''ന്തി? ആമന്താ. യഥാ ഇന്ദ്രിയബദ്ധസ്സ ദുക്ഖസ്സ പരിഞ്ഞായ ഭഗവതി ബ്രഹ്മചരിയം വുസ്സതി, ഏവമേവം അനിന്ദ്രിയബദ്ധസ്സ ദുക്ഖസ്സ പരിഞ്ഞായ ഭഗവതി ബ്രഹ്മചരിയം വുസ്സതീതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… യഥാ ഇന്ദ്രിയബദ്ധം ദുക്ഖം പരിഞ്ഞാതം ന പുന ഉപ്പജ്ജതി , ഏവമേവം അനിന്ദ്രിയബദ്ധം ദുക്ഖം പരിഞ്ഞാതം ന പുന ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ ദുക്ഖന്തി.

ഇന്ദ്രിയബദ്ധകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൦) ൭. ഠപേത്വാ അരിയമഗ്ഗന്തികഥാ

൭൮൯. ഠപേത്വാ അരിയമഗ്ഗം അവസേസാ സങ്ഖാരാ ദുക്ഖാതി? ആമന്താ. ദുക്ഖസമുദയോപി ദുക്ഖോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദുക്ഖസമുദയോപി ദുക്ഖോതി? ആമന്താ. തീണേവ അരിയസച്ചാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തീണേവ അരിയസച്ചാനീതി? ആമന്താ. നനു ചത്താരി അരിയസച്ചാനി വുത്താനി ഭഗവതാ - ദുക്ഖം, ദുക്ഖസമുദയോ, ദുക്ഖനിരോധോ, ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചത്താരി അരിയസച്ചാനി വുത്താനി ഭഗവതാ - ദുക്ഖം, ദുക്ഖസമുദയോ, ദുക്ഖനിരോധോ, ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ; നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''തീണേവ അരിയസച്ചാനീ''തി.

ദുക്ഖസമുദയോപി ദുക്ഖോതി? ആമന്താ. കേനട്ഠേനാതി? അനിച്ചട്ഠേന. അരിയമഗ്ഗോ അനിച്ചോതി? ആമന്താ. അരിയമഗ്ഗോ ദുക്ഖോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അരിയമഗ്ഗോ അനിച്ചോ, സോ ച ന ദുക്ഖോതി? ആമന്താ. ദുക്ഖസമുദയോ അനിച്ചോ, സോ ച ന ദുക്ഖോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... ദുക്ഖസമുദയോ അനിച്ചോ, സോ ച ദുക്ഖോതി? ആമന്താ. അരിയമഗ്ഗോ അനിച്ചോ, സോ ച ദുക്ഖോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൯൦. ന വത്തബ്ബം - ''ഠപേത്വാ അരിയമഗ്ഗം അവസേസാ സങ്ഖാരാ ദുക്ഖാ''തി? ആമന്താ. നനു സാ ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സാ ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഠപേത്വാ അരിയമഗ്ഗം അവസേസാ സങ്ഖാരാ ദുക്ഖാ''തി.

ഠപേത്വാ അരിയമഗ്ഗന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൧) ൯. ന വത്തബ്ബം സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതികഥാ

൭൯൧. ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി? ആമന്താ. നനു സങ്ഘോ ആഹുനേയ്യോ പാഹുനേയ്യോ ദക്ഖിണേയ്യോ അഞ്ജലികരണീയോ അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സങ്ഘോ ആഹുനേയ്യോ പാഹുനേയ്യോ ദക്ഖിണേയ്യോ അഞ്ജലികരണീയോ അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി? ആമന്താ. നനു ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠപുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ ദാനം ദേന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ ദാനം ദേന്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി. നനു അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ ചീവരം ദേന്തി...പേ॰... പിണ്ഡപാതം ദേന്തി... സേനാസനം ദേന്തി... ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദേന്തി... ഖാദനീയം ദേന്തി... ഭോജനീയം ദേന്തി...പേ॰... പാനീയം ദേന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ പാനീയം ദേന്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

''ആഹുതിം ജാതവേദോവ, മഹാമേഘംവ മേദനീ;
സങ്ഘോ സമാധിസമ്പന്നോ, പടിഗ്ഗണ്ഹാതി ദക്ഖിണ''ന്തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീതി.

൩൯൨. സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, ഫലം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന വത്തബ്ബം സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൨) ൭. ന വത്തബ്ബം സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീതികഥാ

൩൯൩. ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീ''തി? ആമന്താ. നനു സങ്ഘോ ആഹുനേയ്യോ പാഹുനേയ്യോ ദക്ഖിണേയ്യോ അഞ്ജലികരണീയോ അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സങ്ഘോ ആഹുനേയ്യോ…പേ॰… അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീ''തി? ആമന്താ. നനു ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ ദാനം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ ദാനം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീ''തി.

നനു അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ ചീവരം ദത്വാ…പേ॰… പിണ്ഡപാതം ദത്വാ… പേ॰… സേനാസനം ദത്വാ… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദത്വാ… ഖാദനീയം ദത്വാ… ഭോജനീയം ദത്വാ…പേ॰… പാനീയം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി സങ്ഘസ്സ പാനീയം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീ''തി.

൩൯൪. സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീതി? ആമന്താ. മഗ്ഗോ വിസോധേതി, ഫലം വിസോധേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ന വത്തബ്ബം സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൩) ൮. ന വത്തബ്ബം സങ്ഘോ ഭുഞ്ജതീതികഥാ

൩൯൫. ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഘോ ഭുഞ്ജതി പിവതി ഖാദതി സായതീ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി സങ്ഘഭത്താനി കരോന്തി, ഉദ്ദേസഭത്താനി കരോന്തി, യാഗുപാനാനി കരോന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി സങ്ഘഭത്താനി കരോന്തി, ഉദ്ദേസഭത്താനി കരോന്തി, യാഗുപാനാനി കരോന്തി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സങ്ഘോ ഭുഞ്ജതി പിവതി ഖാദതി സായതീ''തി.

න වත්තබ්බං - "සඞ්ඝො භුඤ්ජති පිවති ඛාදති සායතී"ති? ආමන්තා. නනු වුත්තං භගවතා - "ගණභොජනං පරම්පරභොජනං අතිරිත්තභොජනං අනතිරිත්තභොජන"න්ති? ආමන්තා. හඤ්චි වුත්තං භගවතා - "ගණභොජනං පරම්පරභොජනං අතිරිත්තභොජනං අනතිරිත්තභොජනං", තෙන වත රෙ වත්තබ්බෙ - "සඞ්ඝො භුඤ්ජති පිවති ඛාදති සායතී"ති.

න වත්තබ්බං - "සඞ්ඝො භුඤ්ජති පිවති ඛාදති සායතී"ති? ආමන්තා. නනු අට්ඨ පානානි වුත්තානි භගවතා - අම්බපානං, ජම්බුපානං , චොචපානං, මොචපානං, මධුකපානං, [මධුපානං (සී॰ ස්‍යා॰ කං॰ පී॰) මහාව॰ ෴॰ පන පස්සිතබ්බං] මුද්දිකපානං, සාලුකපානං, ඵාරුසකපානන්ති? ආමන්තා. හඤ්චි අට්ඨ පානානි වුත්තානි භගවතා - අම්බපානං, ජම්බුපානං, චොචපානං, මොචපානං, මධුකපානං, මුද්දිකපානං , සාලුකපානං, ඵාරුසකපානං, තෙන වත රෙ වත්තබ්බෙ - "සඞ්ඝො භුඤ්ජති පිවති ඛාදති සායතී"ති.

౩౪౯. සඞ්ඝො භුඤ්ජති පිවති ඛාදති සායතීති? ආමන්තා. මග්ගො භුඤ්ජති පිවති ඛාදති සායති, ඵලං භුඤ්ජති පිවති ඛාදති සායතීති? න හෙවං වත්තබ්බෙ…පෙ॰….

න වත්තබ්බං සඞ්ඝො භුඤ්ජතීතිකථා නිට්ඨිතා.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൪) ൯. ന വത്തബ്ബം സങ്ഘസ്സദിന്നം മഹപ്ഫലന്തികഥാ

൩൯൭. ന വത്തബ്ബം - "സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല"ന്തി? ആമന്താ. നനു സങ്ഘോ ആഹുനേയ്യോ പാഹുനേയ്യോ ദക്ഖിണേയ്യോ അഞ്ജലികരണീയോ അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സങ്ഘോ ആഹുനേയ്യോ…പേ॰… അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല"ന്തി.

ന വത്തബ്ബം - "സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല"ന്തി? ആമന്താ. നനു ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല"ന്തി.

൩൯൮. ന വത്തബ്ബം - "സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല"ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "സങ്ഘേ, ഗോതമി, ദേഹി, സങ്ഘേ തേ ദിന്നേ അഹഞ്ചേവ പൂജിതോ ഭവിസ്സാമി സങ്ഘോ ചാ"തി [മ॰ നി॰ ൩.൩൭൬]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫലന്തി.

ന വത്തബ്ബം - "സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല"ന്തി? ആമന്താ. നനു സക്കോ ദേവാനമിന്ദോ ഭഗവന്തം ഏതദവോച -

"യജമാനാനം മനുസ്സാനം, പുഞ്ഞപേക്ഖാന പാണിനം;
കരോതം ഓപധികം പുഞ്ഞം, കത്ഥ ദിന്നം മഹപ്ഫലന്തി.

“ചത്താരോ ച പടിപന്നാ, ചത്താരോ ച ഫലേ ഠിതാ;
ഏസ സങ്ഘോ ഉജുഭൂതോ, പഞ്ഞാസീലസമാഹിതോ.

“യജമാനാനം മനുസ്സാനം, പുഞ്ഞപേക്ഖാന പാണിനം;
കരോതം ഓപധികം പുഞ്ഞം, സങ്ഘേ ദിന്നം മഹപ്ഫല”ന്തി [സം॰ നി॰ ൧.൨൬൨; വി॰ വ॰ ൬൪൨, ൭൫൨].

“ഏസോ ഹി സങ്ഘോ വിപുലോ മഹഗ്ഗതോ,
ഏസപ്പമേയ്യോ ഉദധീവ സാഗരോ;
ഏതേ ഹി സേട്ഠാ നരവീരസാവകാ [നരസീഹസാവകാ (ക॰)],
പഭങ്കരാ ധമ്മമുദീരയന്തി.

“തേസം സുദിന്നം സുഹുതം സുയിട്ഠം,
യേ സങ്ഘമുദ്ദിസ്സ ദദന്തി ദാനം;
സാ ദക്ഖിണാ സങ്ഘഗതാ പതിട്ഠിതാ,
മഹപ്ഫലാ ലോകവിദൂന വണ്ണിതാ.

“ഏതാദിസം യഞ്ഞമനുസ്സരന്താ,
യേ വേദജാതാ വിചരന്തി [വിഹരന്തി (സീ॰ ക॰)] ലോകേ;
വിനേയ്യ മച്ഛേരമലം സമൂലം,
അനിന്ദിതാ സഗ്ഗമുപേന്തി ഠാന”ന്തി [വി॰ വ॰ ൬൪൩, ൭൫൩].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫലന്തി.

ന വത്തബ്ബം സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫലന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൭) ൧൦. ന വത്തബ്ബം ബുദ്ധസ്സദിന്നം മഹപ്ഫലന്തികഥാ

൭൯൩. ന വത്തബ്ബം - “ബുദ്ധസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല”ന്തി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ ദ്വിപദാനം അഗ്ഗോ, ദ്വിപദാനം സേട്ഠോ, ദ്വിപദാനം പമോക്ഖോ, ദ്വിപദാനം ഉത്തമോ, ദ്വിപദാനം പവരോ അസമോ അസമസമോ അപ്പടിസമോ അപ്പടിഭാഗോ അപ്പടിപുഗ്ഗലോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ ദ്വിപദാനം അഗ്ഗോ, ദ്വിപദാനം സേട്ഠോ, ദ്വിപദാനം പമോക്ഖോ, ദ്വിപദാനം ഉത്തമോ, ദ്വിപദാനം പവരോ അസമോ അസമസമോ അപ്പടിസമോ അപ്പടിഭാഗോ അപ്പടിപുഗ്ഗലോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “ബുദ്ധസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല”ന്തി.

ന വത്തബ്ബം - “ബുദ്ധസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല”ന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി ബുദ്ധേന സമസമോ - സീലേന സമാധിനാ പഞ്ഞായാതി? നത്ഥി . ഹഞ്ചി നത്ഥി കോചി ബുദ്ധേന സമസമോ - സീലേന സമാധിനാ പഞ്ഞായ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “ബുദ്ധസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല”ന്തി.

ന വത്തബ്ബം - “ബുദ്ധസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫല”ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

“നയിമസ്മിം വാ ലോകേ പരസ്മിം വാ പന,
ബുദ്ധേന സേട്ഠോ ച സമോ ച വിജ്ജതി;
യമാഹുനേയ്യാനം അഗ്ഗതം ഗതോ,
പുഞ്ഞത്ഥികാനം വിപുലപ്ഫലേസിന”ന്തി [വി॰ വ॰ ൧൦൪൭].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ബുദ്ധസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫലന്തി.

ന വത്തബ്ബം ബുദ്ധസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫലന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൭. സത്തരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൩) ൧൧. ദക്ഖിണാവിസുദ്ധികഥാ

൮൦൦. ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി പടിഗ്ഗാഹകാ ആഹുനേയ്യാ പാഹുനേയ്യാ ദക്ഖിണേയ്യാ അഞ്ജലികരണീയാ അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി പടിഗ്ഗാഹകാ ആഹുനേയ്യാ പാഹുനേയ്യാ ദക്ഖിണേയ്യാ അഞ്ജലികരണീയാ അനുത്തരം പുഞ്ഞക്ഖേത്തം ലോകസ്സ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോ”തി.

ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോതി? ആമന്താ . നനു ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചത്താരോ പുരിസയുഗാ അട്ഠ പുരിസപുഗ്ഗലാ ദക്ഖിണേയ്യാ വുത്താ ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോ”തി.

ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി കേചി സോതാപന്നേ ദാനം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി സോതാപന്നേ ദാനം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോ”തി.

നനു അത്ഥി കേചി സകദാഗാമിസ്സ...പേ॰... അനാഗാമിസ്സ...പേ॰... അരഹതോ ദാനം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി കേചി അരഹതോ ദാനം ദത്വാ ദക്ഖിണം ആരാധേന്തി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോ”തി.

൮൦൧. പടിഗ്ഗാഹകതോ ദാനം വിസുജ്ഝതീതി? ആമന്താ. അഞ്ഞോ അഞ്ഞസ്സ കാരകോ, പരകതം സുഖദുക്ഖം, അഞ്ഞോ കരോതി അഞ്ഞോ പടിസംവേദേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “ചതസ്സോ ഖോ ഇമാ, ആനന്ദ, ദക്ഖിണാ വിസുദ്ധിയോ! കതമാ ചതസ്സോ? അത്ഥാനന്ദ, ദക്ഖിണാ ദായകതോ വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോ; അത്ഥാനന്ദ, ദക്ഖിണാ പടിഗ്ഗാഹകതോ വിസുജ്ഝതി, നോ ദായകതോ ; അത്ഥാനന്ദ, ദക്ഖിണാ ദായകതോ ചേവ വിസുജ്ഝതി

പടിഗ്ഗാഹകതോ ച; അത്ഥാനന്ദ, ദക്ഖിണാ നേവ ദായകതോ വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോ. ഇമാ ഖോ, ആനന്ദ, ചതസ്സോ ദക്ഖിണാ വിസുദ്ധിയോ''തി [മ॰ നി॰ ൩.൩൮൨]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''ദായകതോവ ദാനം വിസുജ്ഝതി, നോ പടിഗ്ഗാഹകതോ''തി.

ദക്ഖിണാവിസുദ്ധികഥാ നിട്ഠിതാ.

സത്തരസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

അത്ഥി അരഹതോ പുഞ്ഞൂപചയോ, നത്ഥി അരഹതോ അകാലമച്ചു, സബ്ബമിദം കമ്മതോ, ഇന്ദ്രിയബദ്ധഞ്ഞേവ ദുക്ഖം, ഠപേത്വാ അരിയമഗ്ഗം അവസേസാ സങ്ഖാരാ ദുക്ഖാ, സങ്ഘോ ദക്ഖിണം പടിഗ്ഗണ്ഹാതി, സങ്ഘോ ദക്ഖിണം വിസോധേതി, സങ്ഘോ ഭുഞ്ജതി പിവതി ഖാദതി സായതി, സങ്ഘസ്സ ദിന്നം മഹപ്ഫലം, അത്ഥി ദാനം വിസുദ്ധിയാതി [വിസുജ്ഝതീതി (സ്യാ॰)].

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൭) ൧. മനുസ്സലോകകഥാ

൮൦൨. ന വത്തബ്ബം - ''ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീ''തി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി ബുദ്ധവുത്ഥാനി ചേതിയാനി ആരാമവിഹാരഗാമനിഗമനഗരാനി രട്ഠാനി ജനപദാനീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി ബുദ്ധവുത്ഥാനി ചേതിയാനി ആരാമവിഹാരഗാമനിഗമനഗരാനി രട്ഠാനി ജനപദാനി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീ''തി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ ലുമ്ബിനിയാ ജാതോ, ബോധിയാ മൂലേ അഭിസമ്ബുദ്ധോ, ബാരാണസിയം ഭഗവതാ ധമ്മചക്കം പവത്തിതം, ചാപാലേ ചേതിയേ ആയുസങ്ഖാരോ ഓസ്സട്ഠോ, കുസിനാരായം ഭഗവാ പരിനിബ്ബുതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ ലുമ്ബിനിയാ ജാതോ...പേ॰... കുസിനാരായം ഭഗവാ പരിനിബ്ബുതോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീ''തി.

ന വത്തബ്ബം - ''ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഏകമിദാഹം, ഭിക്ഖവേ, സമയം ഉക്കട്ഠായം വിഹരാമി സുഭഗവനേ സാലരാജമൂലേ''തി [ദീ॰ നി॰ ൨.൯൦]; ''ഏകമിദാഹം, ഭിക്ഖവേ, സമയം ഉരുവേലായം വിഹരാമി അജപാലനിഗ്രോധേ പഠമാഭിസമ്ബുദ്ധോ''തി [അം॰ നി॰ ൪.൨൧]; ''ഏകമിദാഹം, ഭിക്ഖവേ, സമയം രാജഗഹേ വിഹരാമി വേളുവനേ കളന്ദകനിവാപേ''തി [ദീ॰ നി॰ ൨.൧൮൨]; ''ഏകമിദാഹം, ഭിക്ഖവേ, സമയം സാവത്ഥിയം വിഹരാമി ജേതവനേ അനാഥപിണ്ഡികസ്സ ആരാമേ''തി ; ''ഏകമിദാഹം, ഭിക്ഖവേ, സമയം വേസാലിയം വിഹരാമി മഹാവനേ കൂടാഗാരസാലായ''ന്തി [ദീ॰ നി॰ ൩.൧൧]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീതി.

൮൦൩. ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ ലോകേ ജാതോ, ലോകേ സംവഡ്ഢോ, ലോകം അഭിഭുയ്യ വിഹരതി അനുപലിത്തോ ലോകേനാതി [അം॰ നി॰ ൪.൩൬]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ ലോകേ ജാതോ, ലോകേ സംവഡ്ഢോ, ലോകം അഭിഭുയ്യ വിഹരതി അനുപലിത്തോ ലോകേന, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസീ''തി.

മനുസ്സലോകകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൮) ൨. ധമ്മദേസനാകഥാ

൮൦൪. ന വത്തബ്ബം - ''ബുദ്ധേന ഭഗവതാ ധമ്മോ ദേസിതോ''തി? ആമന്താ. കേന ദേസിതോതി? അഭിനിമ്മിതേന ദേസിതോതി. അഭിനിമ്മിതോ ജിനോ

സത്ഥാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ സബ്ബഞ്ഞൂ സബ്ബദസ്സാവീ ധമ്മസ്സാമീ ധമ്മപ്പടിസരണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ന വത്തബ്ബം - ''ബുദ്ധേന ഭഗവതാ ധമ്മോ ദേസിതോ''തി? ആമന്താ. കേന ദേസിതോതി? ആയസ്മതാ ആനന്ദേന ദേസിതോതി. ആയസ്മാ ആനന്ദോ ജിനോ സത്ഥാ സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ സബ്ബഞ്ഞൂ സബ്ബദസ്സാവീ ധമ്മസ്സാമീ ധമ്മപ്പടിസരണോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൦൮. ന വത്തബ്ബം - ''ബുദ്ധേന ഭഗവതാ ധമ്മോ ദേസിതോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സംഖിത്തേനപി ഖോ അഹം, സാരിപുത്ത, ധമ്മം ദേസേയ്യം; വിത്ഥാരേനപി ഖോ അഹം, സാരിപുത്ത, ധമ്മം ദേസേയ്യം; സംഖിത്തവിത്ഥാരേനപി ഖോ അഹം, സാരിപുത്ത, ധമ്മം ദേസേയ്യം; അഞ്ഞാതാരോ ച ദുല്ലഭാ''തി [അ॰ നി॰ ൩.൩൩ സാരിപുത്തസുത്തേ]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ബുദ്ധേന ഭഗവതാ ധമ്മോ ദേസിതോതി.

൮൦൯. ന വത്തബ്ബം - ''ബുദ്ധേന ഭഗവതാ ധമ്മോ ദേസിതോ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - '''അഭിഞ്ഞായാഹം, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മം ദേസേമി, നോ അനഭിഞ്ഞായ; സനിദാനാഹം, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മം ദേസേമി, നോ അനിദാനം ; സപ്പാടിഹാരിയാഹം, ഭിക്ഖവേ, ധമ്മം ദേസേമി, നോ അപ്പാടിഹാരിയം; തസ്സ [യഞ്ചസ്സ (സീ॰ പീ॰ ക॰)] മയ്ഹം, ഭിക്ഖവേ, അഭിഞ്ഞായ ധമ്മം ദേസയതോ നോ അനഭിഞ്ഞായ, സനിദാനം ധമ്മം ദേസയതോ നോ അനിദാനം, സപ്പാടിഹാരിയം ധമ്മം ദേസയതോ നോ അപ്പാടിഹാരിയം കരണീയോ ഓവാദോ കരണീയാ അനുസാസനീ; അലഞ്ച പന വോ, ഭിക്ഖവേ, തുട്ഠിയാ അലം അത്തമനതായ അലം സോമനസ്സായ - സമ്മാസമ്ബുദ്ധോ ഭഗവാ, സ്വാക്ഖാതോ ധമ്മോ, സുപ്പടിപന്നോ സങ്ഘോ'തി. ഇമസ്മിഞ്ച പന വേയ്യാകരണസ്മിം ഭഞ്ഞമാനേ ദസസഹസ്സിലോകധാതു അകമ്പിത്ഥാ''തി [അ॰ നി॰ ൩.൧൨൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ബുദ്ധേന ഭഗവതാ ധമ്മോ ദേസിതോതി.

ധമ്മദേസനാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൭൯) ൩. കരുണാകഥാ

൮൧൦. നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി? ആമന്താ. നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ മേത്താതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി? ആമന്താ. നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ മുദിതാ...പേ॰... ഉപേക്ഖാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ മേത്താതി? ആമന്താ. അത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ മുദിതാ...പേ॰... ഉപേക്ഖാതി? ആമന്താ. അത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി? ആമന്താ. ഭഗവാ അകാരുണികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ഭഗവാ കാരുണികോ ലോകഹിതോ ലോകാനുകമ്പകോ ലോകത്ഥചരോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ കാരുണികോ ലോകഹിതോ ലോകാനുകമ്പകോ ലോകത്ഥചരോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാ''തി...പേ॰....

നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ മഹാകരുണാസമാപത്തിം സമാപജ്ജീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ മഹാകരുണാസമാപത്തിം സമാപജ്ജി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാ''തി.

൮൦൮. അത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി? ആമന്താ. ഭഗവാ സരാഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാതി.

കരുണാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൮൦) ൪. ഗന്ധജാതികഥാ

൮൦൯. ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ ഉച്ചാരപസ്സാവോ അതിവിയ അഞ്ഞേ ഗന്ധജാതേ അധിഗ്ഗണ്ഹാതീതി ? ആമന്താ. ഭഗവാ ഗന്ധഭോജീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... നനു ഭഗവാ ഓദനകുമ്മാസം ഭുഞ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ ഓദനകുമ്മാസം ഭുഞ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ ഉച്ചാരപസ്സാവോ അതിവിയ അഞ്ഞേ ഗന്ധജാതേ അധിഗ്ഗണ്ഹാതീ''തി.

ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ ഉച്ചാരപസ്സാവോ അതിവിയ അഞ്ഞേ ഗന്ധജാതേ അധിഗ്ഗണ്ഹാതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കേചി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ ഉച്ചാരപസ്സാവം ന്ഹായന്തി വിലിമ്പന്തി ഉച്ഛാദേന്തി [ഉച്ചാരേന്തി (സീ॰ പീ॰ ക॰)] പേളായ പടിസാമേന്തി കരണ്ഡായ നിക്ഖിപന്തി ആപണേ പസാരേന്തി, തേന ച ഗന്ധേന ഗന്ധകരണീയം കരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഗന്ധജാതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൮൧) ൯. ഏകമഗ്ഗകഥാ

൮൧൦. ഏകേന അരിയമഗ്ഗേന ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. ചതുന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ചതുന്നം സഞ്ഞാനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഏകേന അരിയമഗ്ഗേന ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോതീതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിമഗ്ഗേനാതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... സകദാഗാമി...പേ॰... അനാഗാമിമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കതമേന മഗ്ഗേനാതി? അരഹത്തമഗ്ഗേനാതി. അരഹത്തമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰...

അരഹത്തമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു തിണ്ണം സംയോജനാനം പഹാനം സോതാപത്തിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തിണ്ണം സംയോജനാനം പഹാനം സോതാപത്തിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹത്തമഗ്ഗേന സക്കായദിട്ഠിം വിചികിച്ഛം സീലബ്ബതപരാമാസം ജഹതീ’’തി.

അരഹത്തമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹത്തമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു കാമരാഗബ്യാപാദാനം തനുഭാവം സകദാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമരാഗബ്യാപാദാനം തനുഭാവം സകദാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹത്തമഗ്ഗേന ഓളാരികം കാമരാഗം ഓളാരികം ബ്യാപാദം ജഹതീ’’തി.

അരഹത്തമഗ്ഗേന അണുസഹഗതം കാമരാഗം അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹത്തമഗ്ഗേന അണുസഹഗതം കാമരാഗം അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം ജഹതീതി? ആമന്താ . നനു കാമരാഗബ്യാപാദാനം അനവസേസപ്പഹാനം അനാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി കാമരാഗബ്യാപാദാനം അനവസേസപ്പഹാനം അനാഗാമിഫലം വുത്തം ഭഗവതാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അരഹത്തമഗ്ഗേന അണുസഹഗതം കാമരാഗം അണുസഹഗതം ബ്യാപാദം ജഹതീ’’തി.

൮൨൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘ഏകേന അരിയമഗ്ഗേന ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോതീ’’തി? ആമന്താ. ഭഗവതാ സോതാപത്തിമഗ്ഗോ ഭാവിതോതി? ആമന്താ . ഭഗവാ സോതാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഭഗവതാ സകദാഗാമി…പേ॰… അനാഗാമിമഗ്ഗോ ഭാവിതോതി? ആമന്താ. ഭഗവാ അനാഗാമീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൨൮. ഭഗവാ ഏകേന അരിയമഗ്ഗേന ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോതി, സാവകാ ചതൂഹി അരിയമഗ്ഗേഹി ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോന്തീതി? ആമന്താ. സാവകാ ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ അദിട്ഠം ദക്ഖന്തി അനധിഗതം അധിഗച്ഛന്തി അസച്ഛികതം സച്ഛികരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഏകമഗ്ഗകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൮൮) ൬. ഝാനസങ്കന്തികഥാ

൮൨൯. ഝാനാ ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. പഠമാ ഝാനാ തതിയം ഝാനം സങ്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഝാനാ ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. ദുതിയാ ഝാനാ ചതുത്ഥം ഝാനം സങ്കമതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

പഠമാ ഝാനാ ദുതിയം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. യാ പഠമസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ ദുതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പഠമാ ഝാനാ ദുതിയം ഝാനം സങ്കമതി, ന വത്തബ്ബം - "യാ പഠമസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ ദുതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീ"തി? ആമന്താ. ദുതിയം ഝാനം അനാവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ദുതിയം ഝാനം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദുതിയം ഝാനം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "പഠമാ ഝാനാ ദുതിയം ഝാനം സങ്കമതീ"തി...പേ॰....

പഠമാ ഝാനാ ദുതിയം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. പഠമം ഝാനം കാമേ ആദീനവതോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ദുതിയം ഝാനം കാമേ ആദീനവതോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പഠമം ഝാനം സവിതക്കം സവിചാരന്തി? ആമന്താ . ദുതിയം ഝാനം സവിതക്കം സവിചാരന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പഠമാ ഝാനാ ദുതിയം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ പഠമം ഝാനം തം ദുതിയം ഝാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വ്യ്ഫർ. ദുതിയാ ഝാനാ തതിയം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. യാ ദുതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ തതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദുതിയാ ഝാനാ തതിയം ഝാനം സങ്കമതി, ന വത്തബ്ബം - "യാ ദുതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ തതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീ"തി? ആമന്താ . തതിയം ഝാനം അനാവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... നനു തതിയം ഝാനം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തതിയം ഝാനം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "ദുതിയാ ഝാനാ തതിയം ഝാനം സങ്കമതീ"തി.

ദുതിയാ ഝാനാ തതിയം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. ദുതിയം ഝാനം വിതക്കവിചാരേ ആദീനവതോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. തതിയം ഝാനം വിതക്കവിചാരേ ആദീനവതോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദുതിയം ഝാനം സപ്പീതികന്തി? ആമന്താ. തതിയം ഝാനം സപ്പീതികന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദുതിയാ ഝാനാ തതിയം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ ദുതിയം ഝാനം തം തതിയം ഝാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൭൮. തതിയാ ഝാനാ ചതുത്ഥം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. യാ തതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ ചതുത്ഥസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

തതിയാ ഝാനാ ചതുത്ഥം ഝാനം സങ്കമതി, ന വത്തബ്ബം - ''യാ തതിയസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, സാവ ചതുത്ഥസ്സ ഝാനസ്സ ഉപ്പാദായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീ''തി? ആമന്താ. ചതുത്ഥം ഝാനം അനാവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... അപ്പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു ചതുത്ഥം ഝാനം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ചതുത്ഥം ഝാനം ആവട്ടേന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി...പേ॰... പണിദഹന്തസ്സ ഉപ്പജ്ജതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''തതിയാ ഝാനാ ചതുത്ഥം ഝാനം സങ്കമതീ''തി.

തതിയാ ഝാനാ ചതുത്ഥം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. തതിയം ഝാനം പീതിം ആദീനവതോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ആമന്താ. ചതുത്ഥം ഝാനം പീതിം ആദീനവതോ മനസികരോതോ ഉപ്പജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

തതിയം ഝാനം സുഖസഹഗതന്തി? ആമന്താ. ചതുത്ഥം ഝാനം സുഖസഹഗതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... തതിയാ ഝാനാ ചതുത്ഥം ഝാനം സങ്കമതീതി? ആമന്താ. തഞ്ഞേവ തതിയം ഝാനം തം ചതുത്ഥം ഝാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൭൯. ന വത്തബ്ബം - ''ഝാനാ ഝാനം സങ്കമതീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു വിവിച്ചേവ കാമേഹി...പേ॰... ചതുത്ഥം ഝാനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതീ''തി [അം॰ നി॰ ൨.൮൬; ൪.൮൯൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ഝാനാ ഝാനം സങ്കമതീതി.

ഝാനസങ്കന്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൮൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൮൮൬) ൭. ഝാനന്തരികകഥാ

൮൮൭. അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. അത്ഥി ഫസ്സന്തരികാ...പേ॰... അത്ഥി സഞ്ഞന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ ചതുത്ഥസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി ഝാനന്തരികാ''തി.

തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ ചതുത്ഥസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ ചതുത്ഥസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി ഝാനന്തരികാ''തി.

വ്വ്ഥവ്വ്. പഠമസ്സ ച ഝാനസ്സ ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പഠമസ്സ ച ഝാനസ്സ ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ ചതുത്ഥസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ അത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. പഠമസ്സ ച ഝാനസ്സ ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

തതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ ചതുത്ഥസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. പഠമസ്സ ച ഝാനസ്സ ദുതിയസ്സ ച ഝാനസ്സ അന്തരേ നത്ഥി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വ്വ്ഥൻ. അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. സവിതക്കോ സവിചാരോ സമാധി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. അവിതക്കോ അവിചാരോ സമാധി ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

സവിതക്കോ സവിചാരോ സമാധി ന ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ന ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അവിതക്കോ അവിചാരോ സമാധി ന ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ന ഝാനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വ്വ്ഥം. ദ്വിന്നം ഝാനാനം പടുപ്പന്നാനമന്തരേ അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധീതി? ആമന്താ. നനു അവിതക്കേ വിചാരമത്തേ സമാധിമ്ഹി വത്തമാനേ പഠമം ഝാനം നിരുദ്ധം ദുതിയം ഝാനം പടുപ്പന്നന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അവിതക്കേ വിചാരമത്തേ സമാധിമ്ഹി വത്തമാനേ പഠമം ഝാനം നിരുദ്ധം ദുതിയം ഝാനം പടുപ്പന്നം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ദ്വിന്നം ഝാനാനം പടുപ്പന്നാനമന്തരേ അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ഝാനന്തരികാതി.

വ്വ്ഥ്ഥ. അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ന ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി പഠമം ഝാനം...പേ॰... ദുതിയം

ഝാനം...പേ॰... തതിയം ഝാനം...പേ॰... ചതുത്ഥം ഝാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ഝാനന്തരികാതി.

൮൦൭. അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ഝാനന്തരികാതി? ആമന്താ. നനു തയോ സമാധീ വുത്താ ഭഗവതാ - സവിതക്കോ സവിചാരോ സമാധി, അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി, അവിതക്കോ അവിചാരോ സമാധീതി [ദീ॰ നി॰ ൩.൩൦൫, ൩൫൩]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തയോ സമാധീ വുത്താ ഭഗവതാ - സവിതക്കോ...പേ॰... അവിചാരോ സമാധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അവിതക്കോ വിചാരമത്തോ സമാധി ഝാനന്തരികാ’’തി.

ഝാനന്തരികകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൮൫) ൭. സദ്ദം സുണാതീതികഥാ

൮൦൮. സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീതി? ആമന്താ. സമാപന്നോ ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി...പേ॰... സോതേന...പേ॰... ഘാനേന...പേ॰... ജിവ്ഹായ...പേ॰... കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീതി? ആമന്താ. സോതവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ സമാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. നനു സമാധി മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സമാധി മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീ’’തി.

സമാധി മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ, സോതവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ സദ്ദം സുണാതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സമാധി മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ, സോതവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ സദ്ദം സുണാതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീ’’തി . സമാധി മനോവിഞ്ഞാണസമങ്ഗിസ്സ, സോതവിഞ്ഞാണസമങ്ഗീ സദ്ദം സുണാതീതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ഫസ്സാനം...പേ॰... ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൦൯. ന വത്തബ്ബം - ‘‘സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീ’’തി? ആമന്താ. നനു പഠമസ്സ ഝാനസ്സ സദ്ദോ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി പഠമസ്സ ഝാനസ്സ സദ്ദോ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീ’’തി.

൮൧൦. പഠമസ്സ ഝാനസ്സ സദ്ദോ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാതി, സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീതി? ആമന്താ. ദുതിയസ്സ ഝാനസ്സ വിതക്കോ വിചാരോ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ, അത്ഥി തസ്സ വിതക്കവിചാരാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പഠമസ്സ ഝാനസ്സ സദ്ദോ കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാതി, സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതീതി? ആമന്താ. തതിയസ്സ ഝാനസ്സ പീതി കണ്ടകോ...പേ॰... ചതുത്ഥസ്സ ഝാനസ്സ അസ്സാസപസ്സാസോ കണ്ടകോ ... ആകാസാനഞ്ചായതനം സമാപന്നസ്സ

രൂപസഞ്ഞാ കണ്ടകോ… വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം സമാപന്നസ്സ ആകാസാനഞ്ചായതനസഞ്ഞാ കണ്ടകോ… ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനസഞ്ഞാ കണ്ടകോ… നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപന്നസ്സ ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനസഞ്ഞാ കണ്ടകോ… സഞ്ഞാവേദയിതനിരോധം സമാപന്നസ്സ സഞ്ഞാ ച വേദനാ ച കണ്ടകോ വുത്തോ ഭഗവതാ, അത്ഥി തസ്സ സഞ്ഞാ ച വേദനാ ചാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സദ്ദം സുണാതീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൮. അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ

(൧൮൭) ൯. ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതികഥാ

൮൨൩. ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. രൂപേന രൂപം പസ്സതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപേന രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. രൂപേന രൂപം പടിവിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപേന രൂപം പടിവിജാനാതീതി? ആമന്താ. രൂപം മനോവിഞ്ഞാണന്തി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി ചക്ഖുസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു നത്ഥി ചക്ഖുസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി ചക്ഖുസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീ''തി.

സോതേന സദ്ദം സുണാതീതി…പേ॰… ഘാനേന ഗന്ധം ഘായതീതി…പേ॰… ജിവ്ഹായ രസം സായതീതി…പേ॰… കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ആമന്താ. രൂപേന രൂപം ഫുസതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രൂപേന രൂപം ഫുസതീതി? ആമന്താ. രൂപേന രൂപം പടിവിജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രൂപേന രൂപം പടിവിജാനാതീതി? ആമന്താ. രൂപം മനോവിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കായസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു നത്ഥി കായസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി കായസ്സ ആവട്ടനാ…പേ॰… പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീ''തി…പേ॰….

൮൨൪. ന വത്തബ്ബം - ''ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീ''തി…പേ॰… ''കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഭിക്ഖു ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി…പേ॰… കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീ''തി [മ॰ നി॰ ൧.൩൪൯; അ॰ നി॰ ൪.൩൭ (അട്ഠകഥാ പസ്സിതബ്ബാ)]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി…പേ॰… കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതീതി.

ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതീതികഥാ നിട്ഠിതാ.

അട്ഠാരസമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ബുദ്ധോ ഭഗവാ മനുസ്സലോകേ അട്ഠാസി, ബുദ്ധേന ഭഗവതാ ധമ്മോ ദേസിതോ, നത്ഥി ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ കരുണാ, ബുദ്ധസ്സ ഭഗവതോ ഉച്ചാരപസ്സാവോ അതിവിയ അഞ്ഞേ ഗന്ധജാതേ അധിഗ്ഗണ്ഹാതി, ഏകേന അരിയമഗ്ഗേന ചത്താരി സാമഞ്ഞഫലാനി സച്ഛികരോതി, ഝാനാ ഝാനം സങ്കമതി, അത്ഥി ഝാനന്തരികാ, സമാപന്നോ സദ്ദം സുണാതി, ചക്ഖുനാ രൂപം പസ്സതി കായേന ഫോട്ഠബ്ബം ഫുസതി.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൮൩) ൧. കിലേസജഹനകഥാ

൮൨൮. അതീതേ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. നിരുദ്ധം നിരോധേതി, വിഗതം വിഗമേതി, ഖീണം ഖേപേതി, അത്ഥങ്ഗതം അത്ഥങ്ഗമേതി, അബ്ഭത്ഥങ്ഗതം അബ്ഭത്ഥങ്ഗമേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അതീതേ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു അതീതം നിരുദ്ധന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം നിരുദ്ധം , നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതേ കിലേസേ ജഹതീ''തി. അതീതേ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു അതീതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അതീതം നത്ഥി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അതീതേ കിലേസേ ജഹതീ''തി.

൮൨൯. അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. അജാതം അജനേതി, അസഞ്ജാതം അസഞ്ജനേതി, അനിബ്ബത്തം അനിബ്ബത്തേതി, അപാതുഭൂതം അപാതുഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു അനാഗതം അജാതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം അജാതം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതീ''തി . അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. നനു അനാഗതം നത്ഥീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാഗതം നത്ഥി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതീ''തി.

൮൩൦. പച്ചുപ്പന്നേ കിലേസേ ജഹതീതി? ആമന്താ. രത്തോ രാഗം ജഹതി, ദുട്ഠോ ദോസം ജഹതി, മൂള്ഹോ മോഹം ജഹതി, കിലിട്ഠോ കിലേസേ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… രാഗേന രാഗം ജഹതി, ദോസേന ദോസം ജഹതി, മോഹേന മോഹം ജഹതി, കിലേസേഹി കിലേസേ ജഹതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രാഗോ ചിത്തസമ്പയുത്തോ, മഗ്ഗോ ചിത്തസമ്പയുത്തോതി? ആമന്താ. ദ്വിന്നം ചിത്താനം സമോധാനം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

രാഗോ അകുസലോ, മഗ്ഗോ കുസലോതി? ആമന്താ. കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കുസലാകുസലാ സാവജ്ജാനവജ്ജാ ഹീനപണീതാ കണ്ഹസുക്കസപ്പടിഭാഗാ ധമ്മാ സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ചത്താരിമാനി, ഭിക്ഖവേ, സുവിദൂരവിദൂരാനി! കതമാനി ചത്താരി? നഭഞ്ച, ഭിക്ഖവേ, പഥവീ ച - ഇദം പഠമം സുവിദൂരവിദൂരം…പേ॰… തസ്മാ സതം ധമ്മോ അസബ്ഭി ആരകാ''തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ''കുസലാകുസലാ…പേ॰… സമ്മുഖീഭാവം ആഗച്ഛന്തീ''തി.

൮൩൧. ന വത്തബ്ബം - ''അതീതേ കിലേസേ ജഹതി, അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതി, പച്ചുപ്പന്നേ കിലേസേ ജഹതീ''തി? ആമന്താ. നത്ഥി കിലേസേ ജഹതീതി

? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… തേന ഹി അതീതേ കിലേസേ ജഹതി, അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതി, പച്ചുപ്പന്നേ കിലേസേ ജഹതീതി.

കിലേസജഹനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൮൭) ൨. സുഞ്ഞതാകഥാ

൮൫൨. സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി? ആമന്താ. അനിമിത്തം സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി? ആമന്താ. അപ്പണിഹിതോ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അനിമിത്തം ന വത്തബ്ബം - ''സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്ന''ന്തി? ആമന്താ. സുഞ്ഞതാ ന വത്തബ്ബാ - ''സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അപ്പണിഹിതോ ന വത്തബ്ബോ - ''സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നോ''തി? ആമന്താ. സുഞ്ഞതാ ന വത്തബ്ബാ - ''സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ ന അനിച്ചോ ന സങ്ഖതോ ന പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ന ഖയധമ്മോ ന വയധമ്മോ ന വിരാഗധമ്മോ ന നിരോധധമ്മോ ന വിപരിണാമധമ്മോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനിച്ചോ സങ്ഖതോ പടിച്ചസമുപ്പന്നോ ഖയധമ്മോ വയധമ്മോ വിരാഗധമ്മോ നിരോധധമ്മോ വിപരിണാമധമ്മോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സങ്ഖാരക്ഖന്ധോ അനിച്ചോ…പേ॰… വിപരിണാമധമ്മോ , നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി.

൮൫൩. രൂപക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ രൂപക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാക്ഖന്ധസ്സ…പേ॰… സഞ്ഞാക്ഖന്ധസ്സ… വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി? ആമന്താ. സങ്ഖാരക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സങ്ഖാരക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ ന വത്തബ്ബാ - ''രൂപക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി? ആമന്താ. രൂപക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ ന വത്തബ്ബാ - ''സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സങ്ഖാരക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ ന വത്തബ്ബാ - ''വേദനാക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ… പേ॰… സഞ്ഞാക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ… വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി? ആമന്താ. വിഞ്ഞാണക്ഖന്ധസ്സ സുഞ്ഞതാ ന വത്തബ്ബാ - ''സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൫൪. ന വത്തബ്ബം - സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''സുഞ്ഞമിദം, ഭിക്ഖവേ, സങ്ഖാരാ അത്തേന വാ അത്തനിയേന വാ''തി [മ॰ നി॰ ൩.൬൯ ആനേഞ്ജസപ്പായേ]!

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാതി.

സുഞ്ഞതാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൮൪) ൩. സാമഞ്ഞഫലകഥാ

൮൩൪. സാമഞ്ഞഫലം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം താണം ലേണം സരണം പരായണം അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സാമഞ്ഞഫലം അസങ്ഖതം, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൩൫. സാമഞ്ഞഫലം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. സാമഞ്ഞം അസങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… സാമഞ്ഞം സങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. സാമഞ്ഞഫലം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സോതാപത്തിഫലം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. സോതാപത്തിമഗ്ഗോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സോതാപത്തിമഗ്ഗോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിഫലം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സകദാഗാമിഫലം…പേ॰… അനാഗാമിഫലം…പേ॰… അരഹത്തഫലം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. അരഹത്തമഗ്ഗോ അസങ്ഖതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹത്തമഗ്ഗോ സങ്ഖതോതി? ആമന്താ. അരഹത്തഫലം സങ്ഖതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സോതാപത്തിഫലം അസങ്ഖതം, സകദാഗാമിഫലം…പേ॰… അനാഗാമിഫലം …പേ॰… അരഹത്തഫലം അസങ്ഖതം, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. പഞ്ച അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പഞ്ച അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. പഞ്ച താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സാമഞ്ഞഫലകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൮൫) ൪. പത്തികഥാ

൮൩൬. പത്തി അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം താണം ലേണം സരണം പരായണം അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പത്തി അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൩൮. ചീവരസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം…പേ॰… അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ചീവരസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പിണ്ഡപാതസ്സ…പേ॰… സേനാസനസ്സ…പേ॰… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം…പേ॰… അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ചീവരസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ…പേ॰… പിണ്ഡപാതസ്സ…പേ॰… സേനാസനസ്സ…പേ॰… ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. പഞ്ച അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പഞ്ച അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. പഞ്ച താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൩൯. പഠമസ്സ ഝാനസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ (ഏവം സബ്ബം വിത്ഥാരേതബ്ബം) ദുതിയസ്സ ഝാനസ്സ… തതിയസ്സ ഝാനസ്സ… ചതുത്ഥസ്സ ഝാനസ്സ… ആകാസാനഞ്ചായതനസ്സ… വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനസ്സ… ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനസ്സ… നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനസ്സ… സോതാപത്തിമഗ്ഗസ്സ… സോതാപത്തിഫലസ്സ… സകദാഗാമിമഗ്ഗസ്സ… സകദാഗാമിഫലസ്സ… അനാഗാമിമഗ്ഗസ്സ… അനാഗാമിഫലസ്സ… അരഹത്തമഗ്ഗസ്സ… അരഹത്തഫലസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം…പേ॰… അച്ചുതം അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അരഹത്തഫലസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ . ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സോതാപത്തിമഗ്ഗസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ… സോതാപത്തിഫലസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ… അരഹത്തമഗ്ഗസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ… അരഹത്തഫലസ്സ പത്തി അസങ്ഖതാ… നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. നവ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നവ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. നവ താണാനി…പേ॰… അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൪൦. ന വത്തബ്ബം - പത്തി അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. പത്തി രൂപം … വേദനാ… സഞ്ഞാ… സങ്ഖാരാ… വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി പത്തി അസങ്ഖതാതി.

പത്തികഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൯൦) ൧. തഥതാകഥാ

൭൪൩. സബ്ബധമ്മാനം തഥതാ അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം...പേ॰... അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സബ്ബധമ്മാനം തഥതാ അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി ? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൪൪. രൂപസ്സ രൂപതാ, നനു രൂപതാ അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം...പേ॰... അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... രൂപസ്സ രൂപതാ, നനു രൂപതാ അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വേ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ദ്വേ താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

വേദനായ വേദനതാ, നനു വേദനതാ...പേ॰... സഞ്ഞായ സഞ്ഞതാ, നനു സഞ്ഞതാ...പേ॰... സങ്ഖാരാനം സങ്ഖാരതാ, നനു സങ്ഖാരതാ...പേ॰... വിഞ്ഞാണസ്സ വിഞ്ഞാണതാ, നനു വിഞ്ഞാണതാ അസങ്ഖതാതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനം...പേ॰... അമതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰....

രൂപസ്സ രൂപതാ, നനു രൂപതാ...പേ॰... വിഞ്ഞാണസ്സ വിഞ്ഞാണതാ, നനു വിഞ്ഞാണതാ അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനം അസങ്ഖതന്തി? ആമന്താ. ഛ അസങ്ഖതാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ഛ അസങ്ഖതാനീതി? ആമന്താ. ഛ താണാനി...പേ॰... അന്തരികാ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൭൪൫. ന വത്തബ്ബം - ''സബ്ബധമ്മാനം തഥതാ അസങ്ഖതാ''തി? ആമന്താ. സബ്ബധമ്മാനം തഥതാ രൂപം... വേദനാ... സഞ്ഞാ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ . തേന ഹി സബ്ബധമ്മാനം തഥതാ അസങ്ഖതാതി.

തഥതാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൯൩) ൬. കുസലകഥാ

൭൪൬. നിബ്ബാനധാതു കുസലാതി? ആമന്താ. സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നിബ്ബാനധാതു കുസലാ''തി.

൭൪൭. അലോഭോ കുസലോ സാരമ്മണോ, അത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനധാതു കുസലാ സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... അദോസോ കുസലോ...പേ॰... അമോഹോ കുസലോ...പേ॰... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി... പേ॰... പഞ്ഞാ കുസലാ സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ. നിബ്ബാനധാതു കുസലാ സാരമ്മണാ, അത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

നിബ്ബാനധാതു കുസലാ അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ . അലോഭോ കുസലോ അനാരമ്മണോ, നത്ഥി തസ്സ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നിബ്ബാനധാതു കുസലാ അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ആമന്താ . അദോസോ കുസലോ...പേ॰... അമോഹോ കുസലോ...പേ॰... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി... പേ॰... പഞ്ഞാ കുസലാ അനാരമ്മണാ, നത്ഥി തായ ആവട്ടനാ...പേ॰... പണിധീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൪൩. ന വത്തബ്ബം - ''നിബ്ബാനധാതു കുസലാ''തി? ആമന്താ. നനു നിബ്ബാനധാതു അനവജ്ജാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നിബ്ബാനധാതു അനവജ്ജാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''നിബ്ബാനധാതു കുസലാ''തി.

കുസലകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൯൭) ൭. അച്ചന്തനിയാമകഥാ

൮൪൪. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാതി? ആമന്താ. മാതുഘാതകോ അച്ചന്തനിയതോ, പിതുഘാതകോ...പേ॰... അരഹന്തഘാതകോ...പേ॰... രുഹിരുപ്പാദകോ ...പേ॰... സങ്ഘഭേദകോ അച്ചന്തനിയതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൪൫. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാതി? ആമന്താ. അച്ചന്തനിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാ ഉപ്പജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അച്ചന്തനിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാ ഉപ്പജ്ജേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാ''തി.

അച്ചന്തനിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാ നുപ്പജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. പഹീനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പഹീനാതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സകദാഗാമിമഗ്ഗേന ...പേ॰... അനാഗാമിമഗ്ഗേന...പേ॰... അരഹത്തമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

കതമേന മഗ്ഗേനാതി? അകുസലേന മഗ്ഗേനാതി. അകുസലോ മഗ്ഗോ നിയ്യാനികോ ഖയഗാമീ ബോധഗാമീ അനാസവോ...പേ॰... അസംകിലേസികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അകുസലോ മഗ്ഗോ അനിയ്യാനികോ...പേ॰... സംകിലേസികോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അകുസലോ മഗ്ഗോ അനിയ്യാനികോ...പേ॰... സംകിലേസികോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അച്ചന്തനിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ വിചികിച്ഛാ അകുസലേന മഗ്ഗേന പഹീനാ''തി.

൮൪൬. സസ്സതദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ഉച്ഛേദദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സസ്സതദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ഉച്ഛേദദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാ''തി.

സസ്സതദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ഉച്ഛേദദിട്ഠി നുപ്പജ്ജേയ്യാതി ? ആമന്താ. പഹീനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പഹീനാതി? ആമന്താ.

സോതാപത്തിമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സകദാഗാമിമഗ്ഗേന…പേ॰… അനാഗാമിമഗ്ഗേന…പേ॰… അരഹത്തമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കതമേന മഗ്ഗേനാതി? അകുസലേന മഗ്ഗേന. അകുസലോ മഗ്ഗോ…പേ॰… നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സസ്സതദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ ഉച്ഛേദദിട്ഠി അകുസലേന മഗ്ഗേന പഹീനാ''തി.

൭൭൦. ഉച്ഛേദദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സസ്സതദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജെയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഉച്ഛേദദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സസ്സതദിട്ഠി ഉപ്പജ്ജെയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാ''തി.

ഉച്ഛേദദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സസ്സതദിട്ഠി നുപ്പജ്ജെയ്യാതി? ആമന്താ. പഹീനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പഹീനാതി? ആമന്താ. സോതാപത്തിമഗ്ഗേനാതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ …പേ॰… സകദാഗാമിമഗ്ഗേന…പേ॰… അനാഗാമിമഗ്ഗേന…പേ॰… അരഹത്തമഗ്ഗേനാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

കതമേന മഗ്ഗേനാതി? അകുസലേന മഗ്ഗേനാതി. അകുസലോ മഗ്ഗോ…പേ॰… നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ഉച്ഛേദദിട്ഠിയാ നിയതസ്സ പുഗ്ഗലസ്സ സസ്സതദിട്ഠി അകുസലേന മഗ്ഗേന പഹീനാ''തി.

൭൭൧. ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാ''തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഏകച്ചോ പുഗ്ഗലോ സമന്നാഗതോ ഹോതി ഏകന്തകാളകേഹി അകുസലേഹി ധമ്മേഹി, സോ [ഏവം ഖോ ഭിക്ഖവേ പുഗ്ഗലോ (അ॰ നി॰ ൭.൧൫)] സകിം നിമുഗ്ഗോ നിമുഗ്ഗോവ ഹോതീ''തി [അ॰ നി॰ ൭.൧൫]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാതി.

൭൭൨. വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഏകച്ചോ പുഗ്ഗലോ സമന്നാഗതോ ഹോതി ഏകന്തകാളകേഹി അകുസലേഹി ധമ്മേഹി, സോ സകിം നിമുഗ്ഗോ നിമുഗ്ഗോവ ഹോതീ''തി കത്വാ തേന ച കാരണേന അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഏകച്ചോ പുഗ്ഗലോ ഉമ്മുജ്ജിത്വാ നിമുജ്ജതീ''തി [അ॰ നി॰ ൭.൧൫]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. സബ്ബകാലം ഉമ്മുജ്ജിത്വാ നിമുജ്ജതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഏകച്ചോ പുഗ്ഗലോ സമന്നാഗതോ ഹോതി ഏകന്തകാളകേഹി അകുസലേഹി ധമ്മേഹി, സോ സകിം നിമുഗ്ഗോ നിമുഗ്ഗോവ ഹോതീ''തി - കത്വാ തേന ച കാരണേന അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാതി? ആമന്താ. വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇധ, ഭിക്ഖവേ, ഏകച്ചോ പുഗ്ഗലോ ഉമ്മുജ്ജിത്വാ ഠിതോ ഹോതി, ഉമ്മുജ്ജിത്വാ വിപസ്സതി വിലോകേതി, ഉമ്മുജ്ജിത്വാ പതരതി, ഉമ്മുജ്ജിത്വാ പതിഗാധപ്പത്തോ ഹോതീ''തി [അ॰ നി॰ ൭.൧൫]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. സബ്ബകാലം ഉമ്മുജ്ജിത്വാ പതിഗാധപ്പത്തോ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അച്ചന്തനിയാമകഥാ നിട്ഠിതാ.

൧൯. ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൮൭) ൮. ഇന്ദ്രിയകഥാ

൮൬൨. നത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. നത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി ലോകിയം വീരിയിന്ദ്രിയം…പേ॰… സതിന്ദ്രിയം…പേ॰… സമാധിന്ദ്രിയം…പേ॰… പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ . നത്ഥി ലോകിയാ പഞ്ഞാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാതി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ലോകിയം വീരിയം…പേ॰… സതി…പേ॰… സമാധി…പേ॰… പഞ്ഞാതി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി ലോകിയോ മനോ, അത്ഥി ലോകിയം മനിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാ, അത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ലോകിയോ മനോ, അത്ഥി ലോകിയം മനിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയാ പഞ്ഞാ, അത്ഥി ലോകിയം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി ലോകിയം സോമനസ്സം, അത്ഥി ലോകിയം സോമനസ്സിന്ദ്രിയം…പേ॰… അത്ഥി ലോകിയം ജീവിതം, അത്ഥി ലോകിയം ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാ, അത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ലോകിയം ജീവിതം, അത്ഥി ലോകിയം ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയാ പഞ്ഞാ, അത്ഥി ലോകിയം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൬൩. അത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാ, നത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയോ മനോ, നത്ഥി ലോകിയം മനിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ലോകിയാ പഞ്ഞാ, നത്ഥി ലോകിയം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയോ മനോ, നത്ഥി ലോകിയം മനിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാ, നത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ . അത്ഥി ലോകിയം സോമനസ്സം, നത്ഥി ലോകിയം സോമനസ്സിന്ദ്രിയന്തി… അത്ഥി ലോകിയം ജീവിതം, നത്ഥി ലോകിയം ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ലോകിയാ പഞ്ഞാ, നത്ഥി ലോകിയം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയോ മനോ, നത്ഥി ലോകിയം മനിന്ദ്രിയന്തി…പേ॰… അത്ഥി ലോകിയം ജീവിതം, നത്ഥി ലോകിയം ജീവിതിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൬൪. അത്ഥി ലോകുത്തരാ സദ്ധാ, അത്ഥി ലോകുത്തരം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാ, അത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ലോകുത്തരം വീരിയം…പേ॰… അത്ഥി ലോകുത്തരാ പഞ്ഞാ, അത്ഥി ലോകുത്തരം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി

ലോകിയാ പഞ്ഞാ, അത്ഥി ലോകിയം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ....

അത്ഥി ലോകിയാ സദ്ധാ, നത്ഥി ലോകിയം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകുത്തരാ സദ്ധാ, നത്ഥി ലോകുത്തരം സദ്ധിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ... അത്ഥി ലോകിയം വീരിയം...പേ... അത്ഥി ലോകിയാ പഞ്ഞാ, നത്ഥി ലോകിയം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി ലോകുത്തരാ പഞ്ഞാ, നത്ഥി ലോകുത്തരം പഞ്ഞിന്ദ്രിയന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ....

ന്ദ്രമ്മത്തം. നത്ഥി ലോകിയാനി പഞ്ചിന്ദ്രിയാനീതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "അദ്ദസം ഖോ അഹം, ഭിക്ഖവേ, ബുദ്ധചക്ഖുനാ ലോകം വോലോകേന്തോ സത്തേ അപ്പരജക്ഖേ മഹാരജക്ഖേ, തിക്ഖിന്ദ്രിയേ മുദിന്ദ്രിയേ, സ്വാകാരേ, സുവിഞ്ഞാപയേ , അപ്പേകച്ചേ പരലോകവജ്ജഭയദസ്സാവിനോ വിഹരന്തേ"തി [മ॰ നി॰ ൧.൨൮൩ തത്ഥ "ദ്വാകാരേ ദുവിഞ്ഞാപയേ" ഇച്ചാദീനിപി പദാനി ദിസ്സന്തി]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി ലോകിയാനി പഞ്ചിന്ദ്രിയാനീതി.

ഇന്ദ്രിയകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഏകൂനവീസതിമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

അതീതേ കിലേസേ ജഹതി അനാഗതേ കിലേസേ ജഹതി പച്ചുപ്പന്നേ കിലേസേ ജഹതി, സുഞ്ഞതാ സങ്ഖാരക്ഖന്ധപരിയാപന്നാ, സാമഞ്ഞഫലം അസങ്ഖതം, പത്തി അസങ്ഖതാ, സബ്ബധമ്മാനം തഥതാ അസങ്ഖതാ, നിബ്ബാനധാതു കുസലാ, അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ അച്ചന്തനിയാമതാ, നത്ഥി ലോകിയാനി പഞ്ചിന്ദ്രിയാനീതി.

൨൦. വീസതിമവഗ്ഗോ

(൱൪൪) ൧. അസഞ്ചിച്ചകഥാ

൮൭൭. അസഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ഹോതീതി? ആമന്താ. അസഞ്ചിച്ച പാണം ഹന്ത്വാ പാണാതിപാതീ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അസഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ഹോതീതി? ആമന്താ. അസഞ്ചിച്ച അദിന്നം ആദിയിത്വാ…പേ॰… മുസാ ഭണിത്വാ മുസാവാദീ ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അസഞ്ചിച്ച പാണം ഹന്ത്വാ പാണാതിപാതീ ന ഹോതീതി? ആമന്താ. അസഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ന ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അസഞ്ചിച്ച അദിന്നം ആദിയിത്വാ…പേ॰… മുസാ ഭണിത്വാ മുസാവാദീ ന ഹോതീതി? ആമന്താ. അസഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ന ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൭൮. അസഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ഹോതീതി? ആമന്താ. "അസഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ഹോതീ"തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. "സഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ഹോതീ"തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി "സഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ഹോതീ"തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "അസഞ്ചിച്ച മാതരം ജീവിതാ വോരോപേത്വാ ആനന്തരികോ ഹോതീ"തി.

൮൭൯. ന വത്തബ്ബം - "മാതുഘാതകോ ആനന്തരികോ"തി? ആമന്താ. നനു മാതാ ജീവിതാ വോരോപിതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി മാതാ ജീവിതാ വോരോപിതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "മാതുഘാതകോ ആനന്തരികോ"തി.

ന വത്തബ്ബം - "പിതുഘാതകോ ആനന്തരികോ"തി? ആമന്താ . നനു പിതാ ജീവിതാ വോരോപിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പിതാ ജീവിതാ വോരോപിതോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "പിതുഘാതകോ ആനന്തരികോ"തി.

ന വത്തബ്ബം - "അരഹന്തഘാതകോ ആനന്തരികോ"തി? ആമന്താ. നനു അരഹാ ജീവിതാ വോരോപിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ ജീവിതാ വോരോപിതോ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അരഹന്തഘാതകോ ആനന്തരികോ"തി.

ന വത്തബ്ബം - "രുഹിരുപ്പാദകോ ആനന്തരികോ"തി? ആമന്താ. നനു തഥാഗതസ്സ ലോഹിതം ഉപ്പാദിതന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തഥാഗതസ്സ ലോഹിതം ഉപ്പാദിതം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "രുഹിരുപ്പാദകോ ആനന്തരികോ"തി.

൮൮൦. സങ്ഘഭേദകോ ആനന്തരികോതി? ആമന്താ. സബ്ബേ സങ്ഘഭേദകാ ആനന്തരികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സബ്ബേ സങ്ഘഭേദകാ ആനന്തരികാതി? ആമന്താ. ധമ്മസഞ്ഞീ സങ്ഘഭേദകോ ആനന്തരികോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൬൫. ധമ്മസഞ്ഞീ സങ്ഘഭേദകോ ആനന്തരികോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "അത്ഥുപാലി, സങ്ഘഭേദകോ ആപായികോ നേരയികോ കപ്പട്ഠോ അതേകിച്ഛോ; അത്ഥുപാലി, സങ്ഘഭേദകോ ന ആപായികോ ന നേരയികോ ന കപ്പട്ഠോ ന അതേകിച്ഛോ"തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ . തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "ധമ്മസഞ്ഞീ സങ്ഘഭേദകോ ആനന്തരികോ"തി.

൮൬൬. ന വത്തബ്ബം - "ധമ്മസഞ്ഞീ സങ്ഘഭേദകോ ആനന്തരികോ"തി? ആമന്താ . നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

"ആപായികോ നേരയികോ, കപ്പട്ഠോ സങ്ഘഭേദകോ;
വഗ്ഗരതോ അധമ്മട്ഠോ, യോഗക്ഖേമാ പധംസതി;
സങ്ഘം സമഗ്ഗം ഭേത്വാന, കപ്പം നിരയമ്ഹി പച്ചതീ"തി [ചൂളവ॰ ൩൫൪; അ॰ നി॰ ൧൦.൩൯; ഇതിവു॰ ൧൮].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി സങ്ഘഭേദകോ ആനന്തരികോതി.

അസഞ്ചിച്ചകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൦. വീസതിമവഗ്ഗോ

(൱൯൫) ൨. ഞാണകഥാ

൮൬൭. നത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ ഞാണന്തി? ആമന്താ. നത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ പഞ്ഞാ പജാനനാ വിചയോ പവിചയോ ധമ്മവിചയോ സല്ലക്ഖണാ ഉപലക്ഖണാ പച്ചുപലക്ഖണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ പഞ്ഞാ പജാനനാ വിചയോ...പേ॰... പച്ചുപലക്ഖണാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ പഞ്ഞാ പജാനനാ വിചയോ...പേ॰... പച്ചുപലക്ഖണാ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "നത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ ഞാണ"ന്തി.

൮൬൮. നത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ ഞാണന്തി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ പഠമം ഝാനം സമാപജ്ജേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പുഥുജ്ജനോ പഠമം ഝാനം സമാപജ്ജേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - "നത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ ഞാണ"ന്തി.

പുഥുജ്ജനോ ദുതിയം ഝാനം...പേ॰... തതിയം ഝാനം...പേ॰... ചതുത്ഥം ഝാനം...പേ॰... ആകാസാനഞ്ചായതനം സമാപജ്ജേയ്യ, വിഞ്ഞാണഞ്ചായതനം ആകിഞ്ചഞ്ഞായതനം നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം സമാപജ്ജേയ്യ, പുഥുജ്ജനോ ദാനം ദദേയ്യ ...പേ॰... ചീവരം ദദേയ്യ, പിണ്ഡപാതം ദദേയ്യ, സേനാസനം ദദേയ്യ, ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി പുഥുജ്ജനോ ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - നത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ ഞാണ"ന്തി.

൮൬൯. അത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ ഞാണന്തി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ തേന ഞാണേന ദുക്ഖം പരിജാനാതി , സമുദയം പജഹതി, നിരോധം സച്ഛികരോതി,

മഗ്ഗം ഭാവേതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൦. വീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൯൩) ൯. നിരയപാലകഥാ

൮൬൬. നത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി? ആമന്താ. നത്ഥി നിരയേസു കമ്മകാരണാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി നിരയേസു കമ്മകാരണാതി? ആമന്താ. അത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

അത്ഥി മനുസ്സേസു കമ്മകാരണാ, അത്ഥി ച കാരണികാതി? ആമന്താ. അത്ഥി നിരയേസു കമ്മകാരണാ, അത്ഥി ച കാരണികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി നിരയേസു കമ്മകാരണാ, നത്ഥി ച കാരണികാതി? ആമന്താ. അത്ഥി മനുസ്സേസു കമ്മകാരണാ, നത്ഥി ച കാരണികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൬൭. അത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ –

> “ന വേസ്സഭൂ നോപി ച പേത്തിരാജാ,
> സോമോ യമോ വേസ്സവണോ ച രാജാ;
> സകാനി കമ്മാനി ഹനന്തി തത്ഥ, ഇതോ പണുന്നം [പണുണ്ണം (സ്യാ॰ ക॰), പനുന്നം (സീ॰)] പരലോകപത്ത”ന്തി.

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി നത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി.

൮൬൮. നത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ – “തമേനം, ഭിക്ഖവേ , നിരയപാലാ പഞ്ചവിധബന്ധനം നാമ കാരണം കാരേന്തി [കരോന്തി (മ॰ നി॰ ൩.൨൫൦; അ॰ നി॰ ൩.൩൬)] – തത്തം അയോഖിലം ഹത്ഥേ ഗമേന്തി, തത്തം അയോഖിലം ദുതിയേ ഹത്ഥേ ഗമേന്തി, തത്തം അയോഖിലം പാദേ ഗമേന്തി, തത്തം അയോഖിലം ദുതിയേ പാദേ ഗമേന്തി, തത്തം അയോഖിലം മജ്ഝേഉരസ്മിം ഗമേന്തി; സോ തത്ഥ ദുക്ഖാ തിബ്ബാ കടുകാ വേദനാ വേദേതി; ന ച താവ കാലം കരോതി യാവ ന തം പാപകമ്മം ബ്യന്തീഹോതീ”തി [മ॰ നി॰ ൩.൨൫൦; അ॰ നി॰ ൩.൩൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി.

നത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ – “തമേനം, ഭിക്ഖവേ, നിരയപാലാ സംവേസേത്വാ കുഠാരീഹി [കുധാരീഹി (സബ്ബത്ഥ)] തച്ഛന്തി…പേ॰… തമേനം, ഭിക്ഖവേ, നിരയപാലാ ഉദ്ധമ്പാദം അധോസിരം ഠപേത്വാ വാസീഹി തച്ഛന്തി…പേ॰… തമേനം , ഭിക്ഖവേ, നിരയപാലാ രഥേ യോജേത്വാ ആദിത്തായ പഥവിയാ സമ്പജ്ജലിതായ സജോതിഭൂതായ [സഞ്ജോതിഭൂതായ (സ്യാ॰)] സാരേന്തിപി പച്ചാസാരേന്തിപി…

പേ॰… തമേനം, ഭിക്ഖവേ, നിരയപാലാ മഹന്തം അങ്ഗാരപബ്ബതം ആദിത്തം സമ്പജ്ജലിതം സജോതിഭൂതം ആരോപേന്തിപി ഓരോപേന്തിപി…പേ॰… തമേനം, ഭിക്ഖവേ, നിരയപാലാ ഉദ്ധമ്പാദം അധോസിരം ഗഹേത്വാ തത്തായ ലോഹകുമ്ഭിയാ പക്ഖിപന്തി ആദിത്തായ സമ്പജ്ജലിതായ സജോതിഭൂതായ. സോ തത്ഥ ഫേണുദ്ദേഹകം പച്ചതി, സോ തത്ഥ ഫേണുദ്ദേഹകം പച്ചമാനോ സകിമ്പി ഉദ്ധം ഗച്ഛതി, സകിമ്പി അധോ ഗച്ഛതി, സകിമ്പി തിരിയം ഗച്ഛതി. സോ തത്ഥ ദുക്ഖാ തിബ്ബാ കടുകാ വേദനാ വേദയതി, ന ച താവ കാലം കരോതി യാവ ന തം പാപകമ്മം ബ്യന്തീഹോതി. തമേനം, ഭിക്ഖവേ, നിരയപാലാ മഹാനിരയേ പക്ഖിപന്തി! സോ ഖോ പന, ഭിക്ഖവേ, മഹാനിരയോ -

"ചതുക്കണ്ണോ ചതുദ്വാരോ, വിഭത്തോ ഭാഗസോ മിതോ;
അയോപാകാരപരിയന്തോ, അയസാ പടികുജ്ജിതോ.

"തസ്സ അയോമയാ ഭൂമി, ജലിതാ തേജസാ യുതാ;
സമന്താ യോജനസതം, ഫരിത്വാ തിട്ഠതി സബ്ബദാ"തി [മ॰ നി॰ ၃.၂၆၇; അ॰ നി॰ ၃.၃၆; പേ॰ വ॰ ၇၁].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാതി.

നിരയപാലകഥാ നിട്ഠിതാ.

၂၀. വീസതിമവഗ്ഗോ

(၁၈၇) ൪. തിരച്ഛാനകഥാ

၉၈၈. അത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാതി? ആമന്താ. അത്ഥി തിരച്ഛാനഗതേസു ദേവാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാതി? ആമന്താ . ദേവലോകോ തിരച്ഛാനയോനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… അത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ കീടാ പടങ്ഗാ മകസാ മക്ഖികാ അഹീ വിച്ഛികാ സതപദീ ഗണ്ഡുപ്പാദാതി [ഗണ്ഡുപാദാതി (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)]? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

၉၈၉. നത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാതി? ആമന്താ. നനു അത്ഥി തത്ഥ ഏരാവണോ നാമ ഹത്ഥിനാഗോ സഹസ്സയുത്തം ദിബ്ബം യാനന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി തത്ഥ ഏരാവണോ നാമ ഹത്ഥിനാഗോ സഹസ്സയുത്തം ദിബ്ബം യാനം, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - "അത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാ"തി.

၉၉၀. അത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാതി? ആമന്താ. അത്ഥി തത്ഥ ഹത്ഥിബന്ധാ അസ്സബന്ധാ [ഹത്ഥിഭണ്ഡാ അസ്സഭണ്ഡാ (?)] യാവസികാ കാരണികാ ഭത്തകാരകാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി നത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാതി.

തിരച്ഛാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

၂၀. വീസതിമവഗ്ഗോ

൮൭൨. പഞ്ചങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. നനു അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോ വുത്തോ ഭഗവതാ, സേയ്യഥിദം - സമ്മാദിട്ഠി...പേ॰... സമ്മാസമാധീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോ വുത്തോ ഭഗവതാ , സേയ്യഥിദം - സമ്മാദിട്ഠി ...പേ॰... സമ്മാസമാധി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘പഞ്ചങ്ഗികോ മഗ്ഗോ’’തി.

പഞ്ചങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ -

‘‘മഗ്ഗാനം അട്ഠങ്ഗികോ സേട്ഠോ, സച്ചാനം ചതുരോ പദാ;
വിരാഗോ സേട്ഠോ ധമ്മാനം, ദ്വിപദാനഞ്ച ചക്ഖുമാ’’തി [ധ॰ പ॰ ൨൭൩ ധമ്മപദേ].

അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി.

൮൭൩. സമ്മാവാചാ മഗ്ഗങ്ഗം, സാ ച ന മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി മഗ്ഗങ്ഗം, സാ ച ന മഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സമ്മാവാചാ മഗ്ഗങ്ഗം, സാ ച ന മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സമ്മാസങ്കപ്പോ...പേ॰... സമ്മാവായാമോ...പേ॰... സമ്മാസതി...പേ॰... സമ്മാസമാധി മഗ്ഗങ്ഗം, സോ ച ന മഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സമ്മാകമ്മന്തോ...പേ॰... സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗങ്ഗം, സോ ച ന മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സമ്മാദിട്ഠി...പേ॰... സമ്മാസമാധി മഗ്ഗങ്ഗം, സോ ച ന മഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സമ്മാദിട്ഠി മഗ്ഗങ്ഗം, സാ ച മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ മഗ്ഗങ്ഗം, സാ ച മഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സമ്മാദിട്ഠി മഗ്ഗങ്ഗം, സാ ച മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സമ്മാകമ്മന്തോ...പേ॰... സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗങ്ഗം, സോ ച മഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സമ്മാസങ്കപ്പോ...പേ॰... സമ്മാവായാമോ...പേ॰... സമ്മാസതി...പേ॰... സമ്മാസമാധി മഗ്ഗങ്ഗം, സോ ച മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. സമ്മാവാചാ...പേ॰... സമ്മാകമ്മന്തോ...പേ॰... സമ്മാആജീവോ മഗ്ഗങ്ഗം, സോ ച മഗ്ഗോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൭൪. അരിയോ അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘പുബ്ബേവ ഖോ പനസ്സ കായകമ്മം വചീകമ്മം ആജീവോ സുപരിസുദ്ധോ ഹോതി; ഏവമസ്സായം അരിയോ അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോ ഭാവനാപാരിപൂരിം ഗച്ഛതീ’’തി [മ॰ നി॰ ൩.൪൩൧]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി പഞ്ചങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി.

൮൭൫. പഞ്ചങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ‘‘യസ്മിം ഖോ, സുഭദ്ദ, ധമ്മവിനയേ അരിയോ അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോ ന ഉപലബ്ഭതി, സമണോപി തത്ഥ ന ഉപലബ്ഭതി, ദുതിയോപി തത്ഥ സമണോ ന ഉപലബ്ഭതി, തതിയോപി തത്ഥ സമണോ ന ഉപലബ്ഭതി, ചതുത്ഥോപി തത്ഥ സമണോ ന ഉപലബ്ഭതി. യസ്മിഞ്ച ഖോ, സുഭദ്ദ, ധമ്മവിനയേ

അരിയോ അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോ ഉപലബ്ഭതി, സമണോപി തത്ഥ ഉപലബ്ഭതി, ദുതിയോപി...പേ॰... തതിയോപി...പേ॰... ചതുത്ഥോപി തത്ഥ സമണോ ഉപലബ്ഭതി. ഇമസ്മിം ഖോ, സുഭദ്ദ, ധമ്മവിനയേ അരിയോ അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോ ഉപലബ്ഭതി. ഇധേവ, സുഭദ്ദ , സമണോ, ഇധ ദുതിയോ സമണോ, ഇധ തതിയോ സമണോ, ഇധ ചതുത്ഥോ സമണോ. സുഞ്ഞാ പരപ്പവാദാ സമണേഭി അഞ്ഞേഹീ''തി [ദീ॰ നി॰ ൨.൨൧൪]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അട്ഠങ്ഗികോ മഗ്ഗോതി.

മഗ്ഗകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൦. വീസതിമവഗ്ഗോ

(൧൯൮) ൬. ഞാണകഥാ

൮൭൬. ദ്വാദസവത്ഥുകം ഞാണം ലോകുത്തരന്തി? ആമന്താ. ദ്വാദസ ലോകുത്തരഞാണാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വാദസ ലോകുത്തരഞാണാനീതി? ആമന്താ. ദ്വാദസ സോതാപത്തിമഗ്ഗാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വാദസ സോതാപത്തിമഗ്ഗാതി? ആമന്താ. ദ്വാദസ സോതാപത്തിഫലാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വാദസ സകദാഗാമിമഗ്ഗാ...പേ॰... അനാഗാമിമഗ്ഗാ...പേ॰... അരഹത്തമഗ്ഗാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ദ്വാദസ അരഹത്തമഗ്ഗാതി? ആമന്താ. ദ്വാദസ അരഹത്തഫലാനീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൭൭. ന വത്തബ്ബം - ''ദ്വാദസവത്ഥുകം ഞാണം ലോകുത്തര''ന്തി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - ''ഇദം ദുക്ഖം അരിയസച്ച''ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ, പുബ്ബേ അനനുസ്സുതേസു ധമ്മേസു ചക്ഖും ഉദപാദി, ഞാണം ഉദപാദി, പഞ്ഞാ ഉദപാദി, വിജ്ജാ ഉദപാദി, ആലോകോ ഉദപാദി. 'തം ഖോ പനിദം ദുക്ഖം അരിയസച്ചം പരിഞ്ഞേയ്യ'ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... പരിഞ്ഞാതന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... 'ഇദം ദുക്ഖസമുദയം [ദുക്ഖസമുദയോ (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] അരിയസച്ച'ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... 'തം ഖോ പനിദം ദുക്ഖസമുദയം അരിയസച്ചം പഹാതബ്ബ'ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... പഹീനന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... 'ഇദം ദുക്ഖനിരോധം [ദുക്ഖനിരോധാ (സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] അരിയസച്ച'ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... 'തം ഖോ പനിദം ദുക്ഖനിരോധം അരിയസച്ചം സച്ഛികാതബ്ബ'ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... സച്ഛികതന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... 'ഇദം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ അരിയസച്ച'ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... 'തം ഖോ പനിദം ദുക്ഖനിരോധഗാമിനീ പടിപദാ അരിയസച്ചം ഭാവേതബ്ബ'ന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ...പേ॰... ഭാവിതന്തി മേ, ഭിക്ഖവേ, പുബ്ബേ അനനുസ്സുതേസു ധമ്മേസു ചക്ഖും ഉദപാദി...പേ॰... ആലോകോ ഉദപാദീ''തി [മഹാവ॰ ൧൫; സം॰ നി॰ ൫.൧൦൮൧; പടി॰ മ॰ ൨.൩൦]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ദ്വാദസവത്ഥുകം ഞാണം ലോകുത്തരന്തി.

ഞാണകഥാ നിട്ഠിതാ.

വീസതിമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

മാതുഘാതകോ ആനന്തരികോ പിതുഘാതകോ ആനന്തരികോ അരഹന്തഘാതകോ ആനന്തരികോ രുഹിരുപ്പാദകോ ആനന്തരികോ സങ്ഘഭേദകോ ആനന്തരികോ, നത്ഥി പുഥുജ്ജനസ്സ ഞാണം, നത്ഥി നിരയേസു നിരയപാലാ, അത്ഥി ദേവേസു തിരച്ഛാനഗതാ, പഞ്ചങ്ഗികോ മഗ്ഗോ, ദ്വാദസവത്ഥുകം ഞാണം ലോകുത്തരന്തി.

ചതുത്ഥോ പണ്ണാസകോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

നിഗ്ഗഹോ, പുഞ്ഞസഞ്ചയോ, അട്ഠാസി, അതീതേന ച മാതുഘാതകോ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൦) ൧. സാസനകഥാ

൮൭൮. സാസനം നവം കതന്തി? ആമന്താ. സതിപട്ഠാനാ നവം കതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സാസനം നവം കതന്തി? ആമന്താ. സമ്മപ്പധാനാ...പേ॰... ഇദ്ധിപാദാ...പേ॰... ഇന്ദ്രിയാ...പേ॰... ബലാ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ നവം കതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുബ്ബേ അകുസലം പച്ഛാ കുസലം കതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... പുബ്ബേ സാസവം...പേ॰... സംയോജനിയം ഗന്ഥനിയം ഓഘനിയം യോഗനിയം നീവരണിയം പരാമട്ഠം ഉപാദാനിയം...പേ॰... സംകിലേസികം പച്ഛാ അസംകിലേസികം കതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി കോചി തഥാഗതസ്സ സാസനം നവം കരോതീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കോചി സതിപട്ഠാനേ നവം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കോചി സമ്മപ്പധാനേ...പേ॰... ഇദ്ധിപാദേ...പേ॰... ഇന്ദ്രിയേ...പേ॰... ബലേ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗേ നവം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കോചി പുബ്ബേ അകുസലം പച്ഛാ കുസലം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... അത്ഥി കോചി പുബ്ബേ സാസവം...പേ॰... സംകിലേസികം പച്ഛാ അസംകിലേസിയം കരോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ലബ്ഭാ തഥാഗതസ്സ സാസനം പുന നവം കാതുന്തി? ആമന്താ. ലബ്ഭാ സതിപട്ഠാനാ പുന നവം കാതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ലബ്ഭാ സമ്മപ്പധാനാ...പേ॰... ഇദ്ധിപാദാ...പേ॰... ഇന്ദ്രിയാ...പേ॰... ബലാ...പേ॰... ബോജ്ഝങ്ഗാ പുന നവം കാതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ലബ്ഭാ പുബ്ബേ അകുസലം പച്ഛാ കുസലം കാതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ലബ്ഭാ പുബ്ബേ സാസവം...പേ॰... സംകിലേസിയം പച്ഛാ അസംകിലേസിയം കാതുന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

സാസനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൧) ൨. അവിവിത്തകഥാ

൮൭൯. പുഥുജ്ജനോ തേധാതുകേഹി ധമ്മേഹി അവിവിത്തോതി? ആമന്താ. പുഥുജ്ജനോ തേധാതുകേഹി ഫസ്സേഹി...പേ॰... തേധാതുകാഹി വേദനാഹി... സഞ്ഞാഹി ... ചേതനാഹി... ചിത്തേഹി... സദ്ധാഹി... വീരിയേഹി... സതീഹി... സമാധീഹി...പേ॰... തേധാതുകാഹി പഞ്ഞാഹി അവിവിത്തോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പുഥുജ്ജനോ തേധാതുകേഹി കമ്മേഹി അവിവിത്തോതി? ആമന്താ. യസ്മിം ഖണേ പുഥുജ്ജനോ ചീവരം ദേതി, തസ്മിം ഖണേ പഠമം ഝാനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി...പേ॰... ആകാസാനഞ്ചായതനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... യസ്മിം ഖണേ പുഥുജ്ജനോ പിണ്ഡപാതം ദേതി...പേ॰... സേനാസനം ദേതി...പേ॰... ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദേതി, തസ്മിം

ഖണേ ചതുത്ഥം ഝാനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതി... നേവസഞ്ഞാനാസഞ്ഞായതനം ഉപസമ്പജ്ജ വിഹരതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൮൦. ന വത്തബ്ബം - ''പുഥുജ്ജനോ തേധാതുകേഹി കമ്മേഹി അവിവിത്തോ''തി? ആമന്താ . പുഥുജ്ജനസ്സ രൂപധാതുഅരൂപധാതൂപഗം കമ്മം പരിഞ്ഞാതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി പുഥുജ്ജനോ തേധാതുകേഹി കമ്മേഹി അവിവിത്തോതി...പേ॰....

അവിവിത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൨) ൩. സംയോജനകഥാ

൮൮൧. അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ അരഹത്തപ്പത്തീതി? ആമന്താ. അത്ഥി കിഞ്ചി സക്കായദിട്ഠിം അപ്പഹായ...പേ॰... വിചികിച്ഛം അപ്പഹായ...പേ॰... സീലബ്ബതപരാമാസം അപ്പഹായ... രാഗം അപ്പഹായ... ദോസം അപ്പഹായ... മോഹം അപ്പഹായ... അനോത്തപ്പം അപ്പഹായ അരഹത്തപ്പത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ അരഹത്തപ്പത്തീതി? ആമന്താ. അരഹാ സരാഗോ സദോസോ സമോഹോ സമാനോ സമക്ഖോ സപളാസോ സഉപായാസോ സകിലേസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അരഹാ നിരാഗോ നിദ്ദോസോ നിമ്മോഹോ നിമ്മാനോ നിമ്മക്ഖോ നിപ്പളാസോ നിരുപായാസോ നിക്കിലേസോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നിരാഗോ...പേ॰... നിക്കിലേസോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ അരഹത്തപ്പത്തീ''തി.

൮൮൨. ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ അരഹത്തപ്പത്തീ''തി ? ആമന്താ. അരഹാ സബ്ബം ബുദ്ധവിസയം ജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ അരഹത്തപ്പത്തീതി.

സംയോജനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൩) ４. ഇദ്ധികഥാ

൮൮൩. അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ആമന്താ. ''നിച്ചപണ്ണാ രുക്ഖാ ഹോന്തൂ''തി - അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നിച്ചപുപ്ഫാ രുക്ഖാ ഹോന്തു...പേ॰... നിച്ചഫലികാ രുക്ഖാ ഹോന്തു... നിച്ചം ജുണ്ഹം ഹോതു... നിച്ചം ഖേമം ഹോതു... നിച്ചം സുഭിക്ഖം ഹോതു... ''നിച്ചം സുവത്ഥി [സുവുട്ഠികം (സ്യാ॰)] ഹോതൂ''തി - അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ആമന്താ . “ഉപ്പന്നോ ഫസ്സോ മാ നിരുജ്ഝീ”തി - അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഉപ്പന്നാ വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ... ചേതനാ... ചിത്തം... സദ്ധാ... വീരിയം... സതി... സമാധി...പേ॰... പഞ്ഞാ മാ നിരുജ്ഝീതി - അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ആമന്താ. “രൂപം നിച്ചം ഹോതൂ”തി - അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി... വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ... പേ॰... സങ്ഖാരാ...പേ॰... “വിഞ്ഞാണം നിച്ചം ഹോതൂ”തി - അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰....

അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ആമന്താ. “ജാതിധമ്മാ സത്താ മാ ജായിംസൂ”തി അത്ഥി...പേ॰... “ജരാധമ്മാ സത്താ മാ ജീരിംസൂ”തി...പേ॰... “ബ്യാധിധമ്മാ സത്താ മാ ബ്യാധിയിംസൂ”തി...പേ॰... “മരണധമ്മാ സത്താ മാ മീയിംസൂ”തി - അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൮൪. ന വത്തബ്ബം - “അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാ”തി? ആമന്താ . നനു ആയസ്മാ പിലിന്ദവച്ഛോ രഞ്ഞോ മാഗധസ്സ സേനിയസ്സ ബിമ്ബിസാരസ്സ പാസാദം “സുവണ്ണ”ന്ത്വേവ അധിമുച്ചി, സുവണ്ണോ ച പന ആസീതി [പാരാ॰ ൬൧൮; മഹാവ॰ ൨൭൧]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ആയസ്മാ പിലിന്ദവച്ഛോ രഞ്ഞോ മാഗധസ്സ സേനിയസ്സ ബിമ്ബിസാരസ്സ പാസാദം സുവണ്ണന്ത്വേവ അധിമുച്ചി, സുവണ്ണോ ച പന ആസി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “അത്ഥി അധിപ്പായഇദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാ”തി.

ഇദ്ധികഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൪) ൫. ബുദ്ധകഥാ

൮൮൫. അത്ഥി ബുദ്ധാനം ബുദ്ധേഹി ഹീനാതിരേകതാതി? ആമന്താ. സതിപട്ഠാനതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... സമ്മപ്പധാനതോ...പേ॰... ഇദ്ധിപാദതോ... ഇന്ദ്രിയതോ... ബലതോ... ബോജ്ഝങ്ഗതോ... വസിഭാവതോ...പേ॰... സബ്ബഞ്ഞുതഞാണദസ്സനതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബുദ്ധകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൫) ൬. സബ്ബദിസാകഥാ

൮൮൬. സബ്ബാ ദിസാ ബുദ്ധാ തിട്ഠന്തീതി? ആമന്താ. പുരത്ഥിമായ ദിസായ ബുദ്ധോ തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… പുരത്ഥിമായ ദിസായ ബുദ്ധോ തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. കിന്നാമോ സോ ഭഗവാ, കിംജച്ചോ, കിംഗോത്തോ, കിന്നാമാ തസ്സ ഭഗവതോ മാതാപിതരോ, കിന്നാമം തസ്സ ഭഗവതോ സാവകയുഗം, കോനാമോ തസ്സ ഭഗവതോ ഉപട്ഠാകോ, കീദിസം ചീവരം ധാരേതി, കീദിസം പത്തം ധാരേതി, കതരസ്മിം ഗാമേ വാ നിഗമേ വാ നഗരേ വാ രട്ഠേ വാ ജനപദേ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ദക്ഖിണായ ദിസായ…പേ॰… പച്ഛിമായ ദിസായ…പേ॰… ഉത്തരായ ദിസായ…പേ॰… ഹേട്ഠിമായ ദിസായ ബുദ്ധോ തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ഹേട്ഠിമായ ദിസായ ബുദ്ധോ തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. കിന്നാമോ സോ ഭഗവാ…പേ॰… ജനപദേ വാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ഉപരിമായ ദിസായ ബുദ്ധോ തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰…. ഉപരിമായ ദിസായ ബുദ്ധോ തിട്ഠതീതി? ആമന്താ. ചാതുമഹാരാജികേ തിട്ഠതി…പേ॰… താവതിംസേ തിട്ഠതി…പേ॰… യാമേ തിട്ഠതി…പേ॰… തുസിതേ തിട്ഠതി…പേ॰… നിമ്മാനരതിയാ തിട്ഠതി…പേ॰… പരനിമ്മിതവസവത്തിയാ തിട്ഠതി…പേ॰… ബ്രഹ്മലോകേ തിട്ഠതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

സബ്ബദിസാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൩) ൭. ധമ്മകഥാ

൮൮൭. സബ്ബേ ധമ്മാ നിയതാതി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മത്തനിയതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നത്ഥി അനിയതോ രാസീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… നനു അത്ഥി അനിയതോ രാസീതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി അത്ഥി അനിയതോ രാസി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബേ ധമ്മാ നിയതാ''തി.

സബ്ബേ ധമ്മാ നിയതാതി? ആമന്താ. നനു തയോ രാസീ വുത്താ ഭഗവതാ - മിച്ഛത്തനിയതോ രാസി, സമ്മത്തനിയതോ രാസി, അനിയതോ രാസീതി [ധ॰ സ॰ തികമാതികാ ൧൬]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തയോ രാസീ വുത്താ ഭഗവതാ - മിച്ഛത്തനിയതോ രാസി, സമ്മത്തനിയതോ രാസി, അനിയതോ രാസി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബേ ധമ്മാ നിയതാ''തി.

രൂപം രൂപട്ഠേന നിയതന്തി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… സങ്ഖാരാ…പേ॰… വിഞ്ഞാണം വിഞ്ഞാണട്ഠേന നിയതന്തി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… സമ്മത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൮൮൮. ന വത്തബ്ബം - രൂപം രൂപട്ഠേന നിയതം…പേ॰… വേദനാ…പേ॰… സഞ്ഞാ…പേ॰… സങ്ഖാരാ…പേ॰… വിഞ്ഞാണം വിഞ്ഞാണട്ഠേന നിയതന്തി? ആമന്താ. രൂപം വേദനാ ഹോതി…പേ॰… സഞ്ഞാ ഹോതി… സങ്ഖാരാ ഹോന്തി…

വിഞ്ഞാണം ഹോതി... വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ...പേ॰... സങ്ഖാരാ...പേ॰... വിഞ്ഞാണം രൂപം ഹോതി...പേ॰... വേദനാ ഹോതി... സഞ്ഞാ ഹോതി... സങ്ഖാരാ ഹോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി രൂപം രൂപട്ഠേന നിയതം, വേദനാ...പേ॰... സഞ്ഞാ...പേ॰... സങ്ഖാരാ...പേ॰... വിഞ്ഞാണം വിഞ്ഞാണട്ഠേന നിയതന്തി.

ധമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൧. ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൭) ൮. കമ്മകഥാ

൮൮൬. സബ്ബേ കമ്മാ നിയതാതി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സമ്മത്തനിയതാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നത്ഥി അനിയതോ രാസീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അത്ഥി അനിയതോ രാസീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അത്ഥി അനിയതോ രാസി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബേ കമ്മാ നിയതാ''തി.

സബ്ബേ കമ്മാ നിയതാതി? ആമന്താ. നനു തയോ രാസീ വുത്താ ഭഗവതാ - മിച്ഛത്തനിയതോ രാസി, സമ്മത്തനിയതോ രാസി, അനിയതോ രാസീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി തയോ രാസീ വുത്താ ഭഗവതാ - മിച്ഛത്തനിയതോ രാസി, സമ്മത്തനിയതോ രാസി, അനിയതോ രാസി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''സബ്ബേ കമ്മാ നിയതാ''തി.

൮൮൭. ദിട്ഠധമ്മവേദനീയം കമ്മം ദിട്ഠധമ്മവേദനീയട്ഠേന നിയതന്തി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സമ്മത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰.... ഉപപജ്ജവേദനീയം കമ്മം...പേ॰... അപരാപരിയവേദനീയം കമ്മം അപരാപരിയവേദനീയട്ഠേന നിയതന്തി? ആമന്താ. മിച്ഛത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... സമ്മത്തനിയതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൮൮൮. ന വത്തബ്ബം - ദിട്ഠധമ്മവേദനീയം കമ്മം ദിട്ഠധമ്മവേദനീയട്ഠേന നിയതം, ഉപപജ്ജവേദനീയം കമ്മം...പേ॰... അപരാപരിയവേദനീയം കമ്മം അപരാപരിയവേദനീയട്ഠേന നിയതന്തി? ആമന്താ. ദിട്ഠധമ്മവേദനീയം കമ്മം ഉപപജ്ജവേദനീയം ഹോതി, അപരാപരിയവേദനീയം ഹോതി...പേ॰... ഉപപജ്ജവേദനീയം കമ്മം ദിട്ഠധമ്മവേദനീയം ഹോതി, അപരാപരിയവേദനീയം ഹോതി...പേ॰... അപരാപരിയവേദനീയം കമ്മം ദിട്ഠധമ്മവേദനീയം ഹോതി, ഉപപജ്ജവേദനീയം ഹോതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ . തേന ഹി ദിട്ഠധമ്മവേദനീയം കമ്മം ദിട്ഠധമ്മവേദനീയട്ഠേന നിയതം, ഉപപജ്ജവേദനീയം കമ്മം...പേ॰... അപരാപരിയവേദനീയം കമ്മം അപരാപരിയവേദനീയട്ഠേന നിയതന്തി.

കമ്മകഥാ നിട്ഠിതാ.

ഏകവീസതിമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

സാസനം നവം കതം അത്ഥി കോചി തഥാഗതസ്സ സാസനം നവം കരോതി ലബ്ഭാ തഥാഗതസ്സ സാസനം പുന നവം കാതും, പുഥുജ്ജനോ തേധാതുകേഹി ധമ്മേഹി അവിവിത്തോ, അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ അരഹത്തപ്പത്തി, അത്ഥി അധിപ്പായിദ്ധി ബുദ്ധാനം വാ സാവകാനം വാ, അത്ഥി ബുദ്ധാനം ബുദ്ധേഹി ഹീനാതിരേകതാ, സബ്ബാ ദിസാ ബുദ്ധാ തിട്ഠന്തി, സബ്ബേ ധമ്മാ നിയതാ, സബ്ബേ കമ്മാ നിയതാതി.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൮) ൧. പരിനിബ്ബാനകഥാ

൮൯൨. അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ പരിനിബ്ബാനന്തി? ആമന്താ. അത്ഥി കിഞ്ചി സക്കായദിട്ഠിം അപ്പഹായ...പേ॰... അനോത്തപ്പം അപ്പഹായ പരിനിബ്ബാനന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ പരിനിബ്ബാനന്തി? ആമന്താ. അരഹാ സരാഗോ...പേ॰... സകിലേസോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അരഹാ നിരാഗോ...പേ॰... നിക്കിലേസോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നിരാഗോ...പേ॰... നിക്കിലേസോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ പരിനിബ്ബാന''ന്തി.

൮൯൩. ന വത്തബ്ബം - ''അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ പരിനിബ്ബാന''ന്തി? ആമന്താ . അരഹാ സബ്ബം ബുദ്ധവിസയം ജാനാതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ പരിനിബ്ബാനന്തി.

പരിനിബ്ബാനകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൯) ൨. കുസലചിത്തകഥാ

൮൯൪. അരഹാ കുസലചിത്തോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. അരഹാ പുഞ്ഞാഭിസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരോന്തോ... ആനേഞ്ജാഭിസങ്ഖാരം അഭിസങ്ഖരോന്തോ... ഗതിസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ... ഭവസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ... ഇസ്സരിയസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ... അധിപച്ചസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ... മഹാഭോഗസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ... മഹാപരിവാരസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ... ദേവസോഭഗ്യസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ... മനുസ്സസോഭഗ്യസംവത്തനിയം കമ്മം കരോന്തോ പരിനിബ്ബായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹാ കുസലചിത്തോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. അരഹാ ആചിനന്തോ അപചിനന്തോ പജഹന്തോ ഉപാദിയന്തോ വിസിനേന്തോ ഉസ്സിനേന്തോ വിധൂപേന്തോ സന്ധൂപേന്തോ പരിനിബ്ബായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ ...പേ॰... നനു അരഹാ നേവാചിനാതി ന അപചിനാതി അപചിനിത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവാചിനാതി ന അപചിനാതി അപചിനിത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ കുസലചിത്തോ പരിനിബ്ബായതീ''തി. നനു അരഹാ നേവ പജഹതി ന ഉപാദിയതി പജഹിത്വാ ഠിതോ, നേവ വിസിനേതി ന ഉസ്സിനേതി വിസിനേത്വാ ഠിതോ; നനു അരഹാ നേവ വിധൂപേതി ന സന്ധൂപേതി വിധൂപേത്വാ ഠിതോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ നേവ വിധൂപേതി ന സന്ധൂപേതി വിധൂപേത്വാ ഠിതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ കുസലചിത്തോ പരിനിബ്ബായതീ''തി.

൫൬൯. ന വത്തബ്ബം - ''അരഹാ കുസലചിത്തോ പരിനിബ്ബായതീ''തി? ആമന്താ. നനു അരഹാ ഉപട്ഠിതസ്സതി സതോ സമ്പജാനോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ ഉപട്ഠിതസ്സതി സതോ സമ്പജാനോ പരിനിബ്ബായതി, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ കുസലചിത്തോ പരിനിബ്ബായതീ''തി.

കുസലചിത്തകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൧൦) ൩. ആനേഞ്ജകഥാ

൫൬൩. അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. നനു അരഹാ പകതിചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ പകതിചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീ''തി.

അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. അരഹാ കിരിയമയേ ചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അരഹാ വിപാകചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ വിപാകചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീ''തി.

അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. അരഹാ കിരിയാബ്യാകതേ ചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അരഹാ വിപാകാബ്യാകതേ ചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അരഹാ വിപാകാബ്യാകതേ ചിത്തേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതി, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീ''തി.

അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീതി? ആമന്താ. നനു ഭഗവാ ചതുത്ഥജ്ഝാനാ വുട്ഠഹിത്വാ സമനന്തരാ പരിനിബ്ബുതോതി [ദീ॰ നി॰ ൨.൨൧൯]? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ഭഗവാ ചതുത്ഥജ്ഝാനാ വുട്ഠഹിത്വാ സമനന്തരാ പരിനിബ്ബുതോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതീ''തി.

ആനേഞ്ജകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൧൧) ൪. ധമ്മാഭിസമയകഥാ

൫൬൭. അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മാഭിസമയോതി? ആമന്താ. അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മദേസനാ, ധമ്മസ്സവനം, ധമ്മസാകച്ഛാ, പരിപുച്ഛാ, സീലസമാദാനം , ഇന്ദ്രിയേസു ഗുത്തദ്വാരതാ, ഭോജനേ മത്തഞ്ഞുതാ, പുബ്ബരത്താപരരത്തം ജാഗരിയാനുയോഗോതി ? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മദേസനാ, ധമ്മസ്സവനം...പേ॰... പുബ്ബരത്താപരരത്തം ജാഗരിയാനുയോഗോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി നത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മദേസനാ,

ധമ്മസ്സവനം…പേ°… പുബ്ബരത്താപരരത്തം ജാഗരിയാനുയോഗോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മാഭിസമയോ’’തി.

അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മാഭിസമയോതി? ആമന്താ. നനു ദ്വേ പച്ചയാ സമ്മാദിട്ഠിയാ ഉപ്പാദായ - പരതോ ച ഘോസോ, യോനിസോ ച മനസികാരോതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി ദ്വേ പച്ചയാ സമ്മാദിട്ഠിയാ ഉപ്പാദായ - പരതോ ച ഘോസോ, യോനിസോ ച മനസികാരോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മാഭിസമയോ’’തി.

അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മാഭിസമയോതി? ആമന്താ. സുത്തസ്സ പമത്തസ്സ മുട്ഠസ്സതിസ്സ അസമ്പജാനസ്സ ധമ്മാഭിസമയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ°….

ധമ്മാഭിസമയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൧൨-൪) ൭-൯. തിസ്സോപികഥാ

൮൯൮. അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ അരഹത്തപ്പത്തീതി? ആമന്താ. സുത്തസ്സ പമത്തസ്സ മുട്ഠസ്സതിസ്സ അസമ്പജാനസ്സ അരഹത്തപ്പത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ°….

൮൯൯. അത്ഥി സുപിനഗതസ്സ ധമ്മാഭിസമയോതി? ആമന്താ. സുത്തസ്സ പമത്തസ്സ മുട്ഠസ്സതിസ്സ അസമ്പജാനസ്സ ധമ്മാഭിസമയോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ°….

൯൦൦. അത്ഥി സുപിനഗതസ്സ അരഹത്തപ്പത്തീതി? ആമന്താ. സുത്തസ്സ പമത്തസ്സ മുട്ഠസ്സതിസ്സ അസമ്പജാനസ്സ അരഹത്തപ്പത്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ°….

തിസ്സോപികഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൧൫) ൮. അബ്യാകതകഥാ

൯൦൧. സബ്ബം സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്യാകതന്തി? ആമന്താ. സുപിനന്തേന പാണം ഹനേയ്യാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സുപിനന്തേന പാണം ഹനേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ‘‘സബ്ബം സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്യാകത’’ന്തി.

സുപിനന്തേന അദിന്നം ആദിയേയ്യ…പേ°… മുസാ ഭണേയ്യ, പിസുണം ഭണേയ്യ, ഫരുസം ഭണേയ്യ, സമ്ഫം പലപേയ്യ, സന്ധിം ഛിന്ദേയ്യ, നില്ലോപം ഹരേയ്യ, ഏകാഗാരികം കരേയ്യ, പരിപന്ഥേ തിട്ഠേയ്യ, പരദാരം ഗച്ഛേയ്യ, ഗാമഘാതകം കരേയ്യ, നിഗമഘാതകം കരേയ്യ, സുപിനന്തേന മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവേയ്യ , സുപിനഗതസ്സ അസുചി മുച്ചേയ്യ, സുപിനന്തേന ദാനം ദദേയ്യ, ചീവരം ദദേയ്യ, പിണ്ഡപാതം ദദേയ്യ, സേനാസനം ദദേയ്യ, ഗിലാനപച്ചയഭേസജ്ജപരിക്ഖാരം ദദേയ്യ, ഖാദനീയം ദദേയ്യ, ഭോജനീയം ദദേയ്യ, പാനീയം ദദേയ്യ, ചേതിയം

വന്ദേയ്യ, ചേതിയേ മാലം ആരോപേയ്യ, ഗന്ധം ആരോപേയ്യ , വിലേപനം ആരോപേയ്യ…പേ॰… ചേതിയം അഭിദക്ഖിണം കരേയ്യാതി? ആമന്താ . ഹഞ്ചി സുപിനന്തേന ചേതിയം അഭിദക്ഖിണം കരേയ്യ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - “സബ്ബം സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്യാകത”ന്തി.

൯൦൨. ന വത്തബ്ബം - “സബ്ബം സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്യാകത”ന്തി? ആമന്താ. നനു സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്ബോഹാരിയം വുത്തം ഭഗവതാതി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്ബോഹാരിയം വുത്തം ഭഗവതാ, തേന വത രേ വത്തബ്ബേ - “സബ്ബം സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്യാകത”ന്തി.

അബ്യാകതകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൧൧) ൯. ആസേവനപച്ചയകഥാ

൯൦൩. നത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “പാണാതിപാതോ, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ നിരയസംവത്തനികോ തിരച്ഛാനയോനിസംവത്തനികോ പേത്തിവിസയസംവത്തനികോ, യോ സബ്ബലഹുസോ പാണാതിപാതസ്സ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ അപ്പായുകസംവത്തനികോ ഹോതീ”തി [അം॰ നി॰ വ്വ.൪൦]. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി.

നത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “അദിന്നാദാനം, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതം ഭാവിതം ബഹുലീകതം നിരയസംവത്തനികം തിരച്ഛാനയോനിസംവത്തനികം പേത്തിവിസയസംവത്തനികം, യോ സബ്ബലഹുസോ അദിന്നാദാനസ്സ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ ഭോഗബ്യസനസംവത്തനികോ ഹോതി…പേ॰… യോ സബ്ബലഹുസോ കാമേസുമിച്ഛാചാരസ്സ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ സപത്തവേരസംവത്തനികോ ഹോതി…പേ॰… യോ സബ്ബലഹുസോ മുസാവാദസ്സ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ അബ്ഭൂതബ്ഭക്ഖാനസംവത്തനികോ ഹോതി…പേ॰… യോ സബ്ബലഹുസോ പിസുണായ വാചായ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ മിത്തേഹി ഭേദനസംവത്തനികോ ഹോതി…പേ॰… യോ സബ്ബലഹുസോ ഫരുസായ വാചായ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ അമനാപസദ്ദസംവത്തനികോ ഹോതി…പേ॰… യോ സബ്ബലഹുസോ സമ്ഫപ്പലാപസ്സ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ അനാദേയ്യവാചാസംവത്തനികോ ഹോതി, സുരാമേരയപാനം, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതം…പേ॰… യോ സബ്ബലഹുസോ സുരാമേരയപാനസ്സ വിപാകോ മനുസ്സഭൂതസ്സ ഉമ്മത്തകസംവത്തനികോ ഹോതീ”തി [അം॰ നി॰ വ്വ.൪൦]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി.

൯൦൪. നത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - “മിച്ഛാദിട്ഠി, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതാ ഭാവിതാ ബഹുലീകതാ നിരയസംവത്തനികാ തിരച്ഛാനയോനിസംവത്തനികാ പേത്തിവിസയസംവത്തനികാ”തി. അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി.

നത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "മിച്ഛാസങ്കപ്പോ...പേ॰... മിച്ഛാസമാധി, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതോ ഭാവിതോ...പേ॰... പേത്തിവിസയസംവത്തനികോ"തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി ? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി.

൯൦൭. നത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "സമ്മാദിട്ഠി, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതാ ഭാവിതാ ബഹുലീകതാ അമതോഗധാ ഹോതി അമതപരായനാ അമതപരിയോസാനാ"തി! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി.

നത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി? ആമന്താ. നനു വുത്തം ഭഗവതാ - "സമ്മാസങ്കപ്പോ, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ...പേ॰... സമ്മാസമാധി, ഭിക്ഖവേ, ആസേവിതോ ഭാവിതോ ബഹുലീകതോ അമതോഗധോ ഹോതി അമതപരായനോ അമതപരിയോസാനോ"തി അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി, ആമന്താ. തേന ഹി അത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാതി.

ആസേവനപച്ചയകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൨. ബാവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൦൭) ൧൦. ഖണികകഥാ

൯൦൮. ഏകചിത്തക്ഖണികാ സബ്ബേ ധമ്മാതി? ആമന്താ. ചിത്തേ മഹാപഥവീ സണ്ഠാതി, മഹാസമുദ്ദോ സണ്ഠാതി, സിനേരുപബ്ബതരാജാ സണ്ഠാതി, ആപോ സണ്ഠാതി, തേജോ സണ്ഠാതി, വായോ സണ്ഠാതി, തിണകട്ഠവനപ്പതയോ സണ്ഠഹന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഏകചിത്തക്ഖണികാ സബ്ബേ ധമ്മാതി? ആമന്താ. ചക്ഖായതനം ചക്ഖുവിഞ്ഞാണേന സഹജാതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... ചക്ഖായതനം ചക്ഖുവിഞ്ഞാണേന സഹജാതന്തി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ സാരിപുത്തോ ഏതദവോച - "അജ്ഝത്തികഞ്ചേവ, ആവുസോ, ചക്ഖും അപരിഭിന്നം ഹോതി, ബാഹിരാ ച രൂപാ ന ആപാഥം ആഗച്ഛന്തി, നോ ച തജ്ജോ സമന്നാഹാരോ ഹോതി, നേവ താവ തജ്ജസ്സ വിഞ്ഞാണഭാഗസ്സ [വിഞ്ഞാണഭാവസ്സ (ബഹൂസു)] പാതുഭാവോ ഹോതി. അജ്ഝത്തികഞ്ചേവ, ആവുസോ, ചക്ഖും അപരിഭിന്നം ഹോതി, ബാഹിരാ ച രൂപാ ആപാഥം ആഗച്ഛന്തി, നോ ച തജ്ജോ സമന്നാഹാരോ ഹോതി, നേവ താവ തജ്ജസ്സ വിഞ്ഞാണഭാഗസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതി. യതോ ച ഖോ, ആവുസോ, അജ്ഝത്തികഞ്ചേവ ചക്ഖും അപരിഭിന്നം ഹോതി , ബാഹിരാ ച രൂപാ ആപാഥം ആഗച്ഛന്തി, തജ്ജോ ച സമന്നാഹാരോ ഹോതി, ഏവം തജ്ജസ്സ വിഞ്ഞാണഭാഗസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതീ"തി [മ॰ നി॰ ൧.൩൦൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - "ചക്ഖായതനം ചക്ഖുവിഞ്ഞാണേന സഹജാത"ന്തി.

സോതായതനം...പേ॰... ഘാനായതനം...പേ॰... ജിവ്ഹായതനം...പേ॰... കായായതനം കായവിഞ്ഞാണേന സഹജാതന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... കായായതനം കായവിഞ്ഞാണേന സഹജാതന്തി? ആമന്താ. നനു ആയസ്മാ

സാരിപുത്തോ ഏതദവോച - ‘‘അജ്ഝത്തികോ ചേവ, ആവുസോ, കായോ അപരിഭിന്നോ ഹോതി, ബാഹിരാ ച ഫോട്ഠബ്ബാ ന ആപാഥം ആഗച്ഛന്തി, നോ ച…പേ॰… അജ്ഝത്തികോ ചേവ, ആവുസോ, കായോ അപരിഭിന്നോ ഹോതി, ബാഹിരാ ച ഫോട്ഠബ്ബാ ആപാഥം ആഗച്ഛന്തി, നോ ച…പേ॰… യതോ ച ഖോ, ആവുസോ, അജ്ഝത്തികോ ചേവ കായോ അപരിഭിന്നോ ഹോതി, ബാഹിരാ ച ഫോട്ഠബ്ബാ ആപാഥം ആഗച്ഛന്തി, തജ്ജോ ച സമന്നാഹാരോ ഹോതി, ഏവം തജ്ജസ്സ വിഞ്ഞാണഭാഗസ്സ പാതുഭാവോ ഹോതീ’’തി [മ॰ നി॰ ൧.൩൦൬]! അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? ആമന്താ. തേന ഹി ന വത്തബ്ബം - ‘‘കായായതനം കായവിഞ്ഞാണേന സഹജാത’’ന്തി.

൯൦൭. ന വത്തബ്ബം - ‘‘ഏകചിത്തക്ഖണികാ സബ്ബേ ധമ്മാ’’തി? ആമന്താ. സബ്ബേ ധമ്മാ നിച്ചാ ധുവാ സസ്സതാ അവിപരിണാമധമ്മാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ. തേന ഹി ഏകചിത്തക്ഖണികാ സബ്ബേ ധമ്മാതി.

ഖണികകഥാ നിട്ഠിതാ.

ബാവീസതിമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

അത്ഥി കിഞ്ചി സംയോജനം അപ്പഹായ പരിനിബ്ബാനം, അരഹാ കുസലചിത്തോ പരിനിബ്ബായതി, അരഹാ ആനേഞ്ജേ ഠിതോ പരിനിബ്ബായതി, അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ ധമ്മാഭിസമയോ, അത്ഥി ഗബ്ഭസേയ്യായ അരഹത്തപ്പത്തി, അത്ഥി സുപിനഗതസ്സ ധമ്മാഭിസമയോ, അത്ഥി സുപിനഗതസ്സ അരഹത്തപ്പത്തി, സബ്ബം സുപിനഗതസ്സ ചിത്തം അബ്യാകതം, നത്ഥി കാചി ആസേവനപച്ചയതാ, ഏകചിത്തക്ഖണികാ സബ്ബേ ധമ്മാതി.

൨൩. തേവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൧൮) ൧. ഏകാധിപ്പായകഥാ

൯൦൮. ഏകാധിപ്പായേന മേഥുനോ ധമ്മോ പടിസേവിതബ്ബോതി? ആമന്താ. ഏകാധിപ്പായേന അസ്സമണേന ഹോതബ്ബം, അഭിക്ഖുനാ ഹോതബ്ബം, ഛിന്നമൂലേന ഹോതബ്ബം പാരാജികേന ഹോതബ്ബന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ... പേ॰... ഏകാധിപ്പായേന മേഥുനോ ധമ്മോ പടിസേവിതബ്ബോതി? ആമന്താ. ഏകാധിപ്പായേന പാണോ ഹന്തബ്ബോ, അദിന്നം ആദിയിതബ്ബം, മുസാ ഭണിതബ്ബാ, പിസുണം ഭണിതബ്ബം, ഫരുസം ഭണിതബ്ബം, സമ്ഫം പലപിതബ്ബം, സന്ധി ഛേദിതബ്ബോ, നില്ലോപം ഹാതബ്ബം, ഏകാഗാരികം കാതബ്ബം, പരിപന്ഥേ ഠാതബ്ബം, പരദാരോ ഗന്തബ്ബോ, ഗാമഘാതകോ കാതബ്ബോ, നിഗമഘാതകോ കാതബ്ബോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ഏകാധിപ്പായകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൩. തേവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൧൯) ൨. അരഹന്തവണ്ണകഥാ

൯൦൯. അരഹന്താനം വണ്ണേന അമനുസ്സാ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവന്തീതി? ആമന്താ. അരഹന്താനം വണ്ണേന അമനുസ്സാ പാണം ഹനന്തി...പേ॰... അദിന്നം ആദിയന്തി, മുസാ ഭണന്തി, പിസുണം ഭണന്തി, ഫരുസം ഭണന്തി, സമ്ഫം പലപന്തി, സന്ധിം ഛിന്ദന്തി, നില്ലോപം ഹരന്തി, ഏകാഗാരികം കരോന്തി, പരിപന്ഥേ തിട്ഠന്തി, പരദാരം ഗച്ഛന്തി, ഗാമഘാതകം കരോന്തി...പേ॰... നിഗമഘാതകം കരോന്തീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

അരഹന്തവണ്ണകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൩. തേവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൨൦-൪) ൩-൭. ഇസ്സരിയകാമകാരികാദികഥാ

൯൧൦. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു വിനിപാതം ഗച്ഛതീതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു നിരയം ഗച്ഛതി , സഞ്ജീവം ഗച്ഛതി, കാലസുത്തം ഗച്ഛതി, താപനം ഗച്ഛതി, മഹാതാപനം [പതാപനം (സീ॰ സ്യാ॰ കം॰ പീ॰)] ഗച്ഛതി, സങ്ഘാതകം ഗച്ഛതി, രോരുവം ഗച്ഛതി...പേ॰... അവീചിം ഗച്ഛതീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു വിനിപാതം ഗച്ഛതീതി? ആമന്താ. ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു വിനിപാതം ഗച്ഛതീ''തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ഹഞ്ചി ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു വിനിപാതം ഗച്ഛതീ''തി - നത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു വിനിപാതം ഗച്ഛതീ''തി.

൯൧൧. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ഗബ്ഭസേയ്യം ഓക്കമതീതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു നിരയം ഉപപജ്ജേയ്യ, തിരച്ഛാനയോനിം ഉപപജ്ജേയ്യാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ഗബ്ഭസേയ്യം ഓക്കമതീതി ? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ ഇദ്ധിമാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰… ബോധിസത്തോ ഇദ്ധിമാതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തേന ഛന്ദിദ്ധിപാദോ ഭാവിതോ…പേ॰… വീരിയിദ്ധിപാദോ…പേ॰… ചിത്തിദ്ധിപാദോ…പേ॰… വീമംസിദ്ധിപാദോ ഭാവിതോതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ഗബ്ഭസേയ്യം ഓക്കമതീതി? ആമന്താ. ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ഗബ്ഭസേയ്യം ഓക്കമതീ''തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ഹഞ്ചി ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ഗബ്ഭസേയ്യം ഓക്കമതീ''തി - നത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ഗബ്ഭസേയ്യം ഓക്കമതീ''തി.

൯൧൨. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ദുക്കരകാരികം അകാസീതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ''സസ്സതോ ലോകോ''തി പച്ചാഗച്ഛി, ''അസസ്സതോ ലോകോ''തി…പേ॰… ''അന്തവാ ലോകോ''തി…പേ॰… ''അനന്തവാ ലോകോ''തി… ''തം ജീവം തം സരീര''ന്തി … ''അഞ്ഞം ജീവം അഞ്ഞം സരീര''ന്തി… ''ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ''തി… ''ന ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ''തി… ''ഹോതി ച ന ച ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ''തി…പേ॰… ''നേവ ഹോതി ന ന ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ''തി പച്ചാഗച്ഛീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ദുക്കരകാരികം അകാസീതി? ആമന്താ. ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ദുക്കരകാരികം അകാസീ''തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ഹഞ്ചി ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ദുക്കരകാരികം അകാസീ''തി - നത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ദുക്കരകാരികം അകാസീ''തി.

൯൧൩. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു അപരന്തപം [അമരം തപം (സം॰ നി॰ ൧.൧൩൭)] അകാസി, അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസീതി? ആമന്താ. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു ''സസ്സതോ ലോകോ''തി പച്ചാഗച്ഛി…പേ॰… ''നേവ ഹോതി ന ന ഹോതി തഥാഗതോ പരം മരണാ''തി പച്ചാഗച്ഛീതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ…പേ॰….

൯൧൪. ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസീതി? ആമന്താ. ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസീ''തി - അത്ഥേവ സുത്തന്തോതി? നത്ഥി. ഹഞ്ചി ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസീ''തി - നത്ഥേവ സുത്തന്തോ, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസീ''തി.

ഇസ്സരിയകാമകാരികാകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൩. തേവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൨൯) ၅. പതിരൂപകഥാ

൯൧൭. അത്ഥി ന രാഗോ രാഗപതിരൂപകോതി? ആമന്താ. അത്ഥി ന ഫസ്സോ ഫസ്സപതിരൂപകോ, അത്ഥി ന വേദനാ വേദനാപതിരൂപികാ, അത്ഥി ന സഞ്ഞാ സഞ്ഞാപതിരൂപികാ , അത്ഥി ന ചേതനാ ചേതനാപതിരൂപികാ, അത്ഥി ന ചിത്തം ചിത്തപതിരൂപകം, അത്ഥി ന സദ്ധാ സദ്ധാപതിരൂപികാ, അത്ഥി ന വീരിയം വീരിയപതിരൂപകം, അത്ഥി ന സതി സതിപതിരൂപികാ, അത്ഥി ന സമാധി സമാധിപതിരൂപകോ , അത്ഥി ന പഞ്ഞാ പഞ്ഞാപതിരൂപികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

൯൧൮. അത്ഥി ന ദോസോ ദോസപതിരൂപകോ, അത്ഥി ന മോഹോ മോഹപതിരൂപകോ, അത്ഥി ന കിലേസോ കിലേസപതിരൂപകോതി? ആമന്താ. അത്ഥി ന ഫസ്സോ ഫസ്സപതിരൂപകോ...പേ॰... അത്ഥി ന പഞ്ഞാ പഞ്ഞാപതിരൂപികാതി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰....

പതിരൂപകഥാ നിട്ഠിതാ.

൨൩. തേവീസതിമവഗ്ഗോ

(൨൨൮) ൯. അപരിനിപ്ഫന്നകഥാ

൯൧൯. രൂപം അപരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. രൂപം ന അനിച്ചം ന സങ്ഖതം ന പടിച്ചസമുപ്പന്നം ന ഖയധമ്മം ന വയധമ്മം ന വിരാഗധമ്മം ന നിരോധധമ്മം ന വിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു രൂപം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി രൂപം അനിച്ചം സങ്ഖതം...പേ॰... വിപരിണാമധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''രൂപം അപരിനിപ്ഫന്ന''ന്തി.

ദുക്ഖഞ്ഞേവ പരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. നനു യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം [സം॰ നി॰ ൩.൧൫] വുത്തം ഭഗവതാ - ''രൂപം അനിച്ച''ന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം വുത്തം ഭഗവതാ - ''രൂപം അനിച്ചം'', നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ദുക്ഖഞ്ഞേവ പരിനിപ്ഫന്ന''ന്തി...പേ॰....

൯൨൦. വേദനാ ...പേ॰... സഞ്ഞാ... സങ്ഖാരാ... വിഞ്ഞാണം... ചക്ഖായതനം... പേ॰... ധമ്മായതനം... ചക്ഖുധാതു... ധമ്മധാതു... ചക്ഖുന്ദ്രിയം...പേ॰... അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അപരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം ന അനിച്ചം...പേ॰... ന വിപരിണാമധമ്മന്തി? ന ഹേവം വത്തബ്ബേ...പേ॰... നനു അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അനിച്ചം സങ്ഖതം...പേ॰... വിപരിണാമധമ്മന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അനിച്ചം സങ്ഖതം പടിച്ചസമുപ്പന്നം ഖയധമ്മം വയധമ്മം വിരാഗധമ്മം നിരോധധമ്മം വിപരിണാമധമ്മം, നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അപരിനിപ്ഫന്ന''ന്തി.

ദുക്ഖഞ്ഞേവ പരിനിപ്ഫന്നന്തി? ആമന്താ. നനു യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം വുത്തം ഭഗവതാ - ''അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അനിച്ച''ന്തി? ആമന്താ. ഹഞ്ചി യദനിച്ചം തം ദുക്ഖം വുത്തം ഭഗവതാ - ''അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അനിച്ചം'', നോ ച വത രേ വത്തബ്ബേ - ''ദുക്ഖഞ്ഞേവ പരിനിപ്ഫന്ന''ന്തി.

അപരിനിപ്ഫന്നകഥാ നിട്ഠിതാ.

തേവീസതിമവഗ്ഗോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

ഏകാധിപ്പായേന മേഥുനോ ധമ്മോ പടിസേവിതബ്ബോ, അരഹന്താനം വണ്ണേന അമനുസ്സാ മേഥുനം ധമ്മം പടിസേവന്തി, ബോധിസത്തോ ഇസ്സരിയകാമകാരികാഹേതു വിനിപാതം ഗച്ഛതി, ഗബ്ഭസേയ്യം ഓക്കമതി, ദുക്കരകാരികം അകാസി , അപരന്തപം അകാസി, അഞ്ഞം സത്ഥാരം ഉദ്ദിസി, അത്ഥി ന രാഗോ രാഗപതിരൂപകോ അത്ഥി ന ദോസോ ദോസപതിരൂപകോ അത്ഥി ന മോഹോ മോഹപതിരൂപകോ അത്ഥി ന കിലേസോ കിലേസപതിരൂപകോ, രൂപം അപരിനിപ്ഫന്നം അഞ്ഞാതാവിന്ദ്രിയം അപരിനിപ്ഫന്നന്തി.

ഖുദ്ദകോ അഡ്ഢപണ്ണാസകോ.

തസ്സുദ്ദാനം -

നവം, നിബ്ബുതി, ഏകാധിപ്പായോതി.

പണ്ണാസകുദ്ദാനം -

മഹാനിയാമോ , അനുസയാ, നിഗ്ഗഹോ, ഖുദ്ദകപഞ്ചമോ;
പരപ്പവാദമദ്ദനാ, സുത്തമൂലസമാഹിതാ;
ഉജ്ജോതനാ സത്ഥുസമയേ, കഥാവത്ഥുപകരണേതി.

പഞ്ചത്തിംസഭാണവാരം

കഥാവത്ഥുപകരണം നിട്ഠിതം.